anayasa mahkemesi

Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi

57/3 2020

ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLAR DERGİSİ

Sayı: 57

3. Cilt

2020

Anayasa Mahkemesi Yayınları
ISSN 1300-9729
ISBN 978-605-2378-64-9 (3.c)
ISBN 978-605-2378-61-8 (Tk)

2020 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi Kararlarının özgün şekliyle yer aldığı bu dergide, sınıflandırma "karar numarasına" göre yapılmıştır.

Kütüphane ve Yayın Komisyonu

Engin YILDIRIM (Başkan)
Mustafa Eyyub DEMİRBAŞ (Üye)
Mücahit AYDIN (Üye)

Kitabı Yayıma Hazırlayan
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı
Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Adres : Ahlatlıbel Mahallesi İncek Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz Bulvarı No: 4 06805 Çankaya/Ankara
Telefon : (312) 463 73 00
Faks : (312) 463 74 00
e-posta : bilgi@anayasa.gov.tr
Twitter : @AYMBASKANLIGI
Web : www.anayasa.gov.tr

Tasarım ve Baskı
EPAMAT
Basın Yayın Promosyon San. Tic. Ltd. Şti.
Telefon : (0312) 394 48 63
Faks : (0312) 394 48 65
Web : www.epamat.com.tr

Baskı Tarihi:
Nisan, 2021

Dizinler

I- Alfabetik İndeks 1909
II- Yasa Numarasına Göre İptal ve İtiraz Davaları Dizini 1919
III- Karar-Esas-Resmi Gazete Tarihi-Karar Tarihine Göre Dizinler 1923
IV- Anayasa Maddeleri Dizini 1933
V- Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi Dizini (1962-2020) 1937

Esas Sayısı : 2019/21
Karar Sayısı : 2020/51
Karar Tarihi : 24/9/2020

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 138 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 27/12/2018 tarihli ve 7159 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

A. 1. maddesiyle 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 90. maddesine eklenen üçüncü fıkranın,

B. 4. maddesiyle 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen *"…ve 2960 sayılı Kanun…"* ibaresinin ve bu maddeye bağlı değiştirilen 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi'nin,

Anayasa'nın 2., 10., 13., 48., 56. ve 63. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un;

1. 1. maddesiyle üçüncü fıkranın eklendiği 3201 sayılı Kanun'un iptali talep edilen kuralın da yer aldığı 90. maddesi şöyledir:

"Madde 90- (Değişik: 20/1/1960 - 7410/1 md.)

Emniyet Umum Müdürlüğüne bağlı ve varidatı, Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosuna dahil maaşlı ve ücretli memurlardan, Sandığa ortak olanlar tarafından temin edilmek üzere bir (Polis Bakım ve Yardım Sandığı) kurulur.

Bu Sandık hükmi şahsiyeti haiz olup ortaklarının hizmet esnasında ve emekliliklerinde, nizamnamesinde tesbit edilen hususlarla birlikte, Sandık idare binaları, talebe yurtları, dinlenme kampları ve ortakların mesken ihtiyaçlarını karşılamak üzere gayrimenkullere tasarruf edebilir.

(Ek fıkra:27/12/2018-7159/1 md.) ***Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve başlayan memurlar görevleri süresince Sandığın daimi ortağıdır.***

Sandığın mevcutları ve alacakları Devlet mallarına ait hak ve rüçhanları haizdir.

Evvelce kurulmuş olan Polis Bakım ve Yardım Sandığı işbu 90 ıncı madde hükümlerine tabidir."

2. 4. maddesiyle ibarenin eklendiği ve bağlı 2960 sayılı Kanun'da tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi'nin değiştirildiği 3194 sayılı Kanun'un iptali talep edilen kuralın da yer aldığı geçici 16. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 16- (Ek: 11/5/2018-7143/16 md.)

Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Başvuruya konu yapının ve arsasının mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ve diğer hususlar Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedilir.

Yapının bulunduğu arsanın 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre belirlenen emlak vergi değeri ile yapının Çevre

ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenen yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden konutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş oranında alınacak kayıt bedeli başvuru sahibi tarafından genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilmek üzere merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. 6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılmak üzere kaydedilen gelirler karşılığı Bakanlık bütçesine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, dönüşüm projeleri özel hesabına aktarılarak kullanılır. Kayıt bedeline ilişkin oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar azaltmaya, yapının niteliğine ve bölgelere göre kademelendirmeye, ayrıca başvuru ve ödeme süresini bir yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun ***ve 2960 sayılı Kanun*** *uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir.*

Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatinin bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir. Bu durumda, ikinci fıkrada belirtilen bedelin iki katı ödenir.

Beşinci fıkra uyarınca kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların, Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa tahsis edilir. Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin 31/12/2019 tarihine kadar yapacakları satın alma talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. Bu durumda elde edilen gelirler bu maddenin ikinci fıkrasına göre genel bütçeye gelir kaydedilir. Ayrıca bu gelirler hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların

Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası, yapı ve tesisler hakkında ise onbirinci fıkrası hükmü uygulanmaz. (Ek cümleler:4/7/2019-7181/14 md.) Yapı kayıt belgesine konu taşınmaz için 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre tapu tahsis belgesi alınması ve bu belgeye esas arsa bedellerinin ödenmiş olması hâlinde bu madde uyarınca ayrıca satış bedeli alınmaz. Yapı kayıt belgesi alınan taşınmazların satışa konu edilen kısımlarından yapı kayıt belgesi tarihi ile satış tarihi arasındaki dönem için ecrimisil alınmaz, tahakkuk ettirilen ecrimisiller terkin edilir, satış tarihi itibarıyla tahsil edilen ecrimisil tutarı satış bedelinden mahsup edilir, bu tutardan fazlası iade edilmez.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılır.

Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz.

Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır. Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.

Bu madde hükümleri, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alan ile İstanbul tarihi yarımada içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda ve ayrıca 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirlenmiş Tarihi Alanda uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Yıldız SEFERİNOĞLU'nun katılımlarıyla 14/3/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Ergin ERGÜL tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un 1. Maddesiyle 3201 Sayılı Kanun'un 90. Maddesine Eklenen Üçüncü Fıkranın incelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

3. Dava konusu kural, kuralın yürürlüğe girdiği tarihten sonra Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) kadrosunda göreve başlayan memurların görevleri süresince Polis Bakım ve Yardım Sandığının (POLSAN) daimî ortağı olmalarını hükme bağlamaktadır. Buna göre kuralın yürürlüğe girdiği tarihten önce EGM kadrolarında görev yapanların üyeliği ihtiyari iken yeni göreve başlayan emniyet mensubu memurların POLSAN'a üye olmaları zorunlu hâle getirilmektedir.

4. Gerekçesinde kuralın amacı, "*Kamu düzeni ve güvenliğinden sorumlu Emniyet Genel Müdürlüğü mensuplarına sosyal ve ekonomik yardımlar sağlamak üzere kurulan Polis Bakım ve Yardım Sandığının daha güçlü bir mali yapıya kavuşturularak ortaklarına yaptığı yardımların artırılması amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarında görevli tüm memurların Sandığa ortak olmalarını öngören*

bir düzenleme Teklife Yeni Çerçeve 1 inci madde olarak eklenmiştir" şeklinde ifade edilmiştir.

5. Yardımlaşma sandığı, kişilerin kendi aralarında yardımlaşma, dayanışma ve bazı zorunlu ihtiyaçlarını uygun koşullarla karşılamak amacıyla oluşturdukları müşterek mal topluluğudur. Türk hukukunda 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca dernekler bünyesinde kurulanlar, kanunla kurulanlar ve kanunun yetkilendirmesiyle kurulmuş olanlar olmak üzere üç tür yardımlaşma sandığı mevcuttur.

6. 15/2/1913 tarihinde Polislerle Polis İdare Memurları Tasarruf Sandığı Nizamnamesi ile kurulan POLSAN 3201 sayılı Kanun'un 90. maddesinin ilk hâlinde yer alan "*Meslek memurlarının hizmet esnasında ve tekaüdlüklerinde her türlü zarurî ihtiyaçlarını karşılamak ve varidatı sandığa dahil olanlar tarafından temin edilmek üzere Emniyet umum müdürlüğünce bir (Polis bakım ve yardım sandığı) kurulabilir."* hükmü ile yasal dayanağa kavuşmuştur. Anılan maddede 20/1/1960 tarihli ve 7410 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle yapılan değişiklikle de "*Emniyet Umum Müdürlüğüne bağlı ve varidatı, Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosuna dahil maaşlı ve ücretli memurlardan, Sandığa ortak olanlar tarafından temin edilmek üzere bir (Polis Bakım ve Yardım Sandığı) kurulur./ Bu Sandık hükmi şahsiyeti haiz olup ortaklarının hizmet esnasında ve emekliliklerinde, nizamnamesinde tespit edilen hususlarla birlikte, Sandık İdare Binaları, Talebe Yurtları, Dinlenme Kampları ve ortakların Mesken ihtiyaçlarını karşılamak üzere gayrimenkullere tasarruf edebilir./ Sandığın mevcutları ve alacakları Devlet mallarına ait hak ve rüçhanları haizdir./ Evvelce kurulmuş olan Polis Bakım ve Yardım Sandığı işbu 90. madde hükümlerine tabidir*" hükümleri öngörülmüştür. Bu kapsamda anılan maddeye dayanılarak 4/8/1998 tarihli ve 23423 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Polis Bakım ve Yardım Sandığı Tüzüğü (Tüzük) ile POLSAN'ın kuruluş ve görevleriyle üyelerinin sosyal güvencelerine katkıda bulunacak yardım ve hizmetlerin yerine getirilmesine ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

7. Tüzük'ün 18. maddesine göre ortaklık aidatı, ortakların Emekli Sandığı veya Sosyal Sigortalar Kurumu kesintisine esas olan brüt maaş veya ücretlerinin yüzde beşi tutarında olup bu miktar, Genel Kurul kararıyla yüzde ona kadar arttırılabilir. 23. madde uyarınca, POLSAN ortaklarına

veya ölümleri hâlinde mirasçılarına bir defada ve toptan olarak emeklilik, maluliyet ve ölüm yardımı yapılmaktadır. Diğer yandan anılan maddenin ikinci fıkrasında bu yardımlarla ilgili olarak Tüzük'te yer almayan diğer esasların yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede POLSAN, üyeleri arasında sosyal ve ekonomik dayanışmayı güçlendirmeyi amaçlayan bir tüzel kişilik olarak faaliyette bulunmaktadır.

8. Dava konusu kural, EGM kadrosunda hâlen görevde olanları kapsamayıp kuralın yürürlüğe girdiği tarihten sonra EGM kadrosunda kamu görevine başlayan memurların görevleri süresince POLSAN'ın daimî ortağı olmalarını öngörmektedir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

9. Başvuru kararında özetle; kuralın yürürlüğe girmesinden sonra yeni göreve başlayan bütün emniyet personelinin POLSAN üyeliğinin zorunlu hâle getirildiği, hâlbuki anılan üyeliğin özel hukuk kurallarına tabi bir sözleşme ilişkisi niteliğinde olduğu, Anayasa ile güvence altına alınmış bulunan sözleşme özgürlüğünün sözleşme yapmanın yanında yapmama özgürlüğünü de içerdiği, kuralla belirli bir tarihten sonra göreve başlayan emniyet mensuplarının POLSAN'a üyeliklerinin zorunlu tutulmasının sözleşme özgürlüğünün özüne dokunduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 13. ve 48. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

10. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesi yönünden de incelenmiştir.

11. Anayasa'nın "*Çalışma ve sözleşme hürriyeti*" başlıklı 48. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde "*Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir"* denilmek suretiyle sözleşme özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

12. Özel hukuk, kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerini eşitlik ve irade serbestisi esasına göre düzenleyen hukuk kurallarının bütünüdür. Özel hukukta irade özerkliği, kişilerin yasal sınırlar içinde istedikleri hukuki

sonuca bu yoldaki iradelerini yeterince açığa vurarak ulaşabilmelerini ifade etmektedir. Sözleşme özgürlüğü ise özel hukuktaki irade özerkliği ilkesinin anayasa hukuku alanındaki dayanağıdır. Anayasa açısından sözleşme özgürlüğü; devletin kişilerin istedikleri hukuki sonuçlara ulaşmalarını sağlaması ve bu bağlamda kişilerin belirli hukuki sonuçlara yönelen iradelerini geçerli olarak tanıması, onların iradelerinin yöneldiği hukuki sonuçların doğacağını ilke olarak benimsemesi ve koruması demektir. Sözleşme özgürlüğü uyarınca kişiler, hukuksal ilişkilerini özgür iradeleriyle ve sözleşmelerle düzenlemekte serbesttir. Anayasa'nın 48. maddesinde koruma altına alınan sözleşme özgürlüğü, sözleşme yapıp yapmama serbestisinin yanı sıra yapılan sözleşmelere dışarıdan müdahale yasağını da içerir.

13. Sözleşme özgürlüğünün kural olarak özel hukuk alanında geçerli olması nedeniyle öncelikle POLSAN üyeliğinin özel hukuk kurallarına tabi olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

14. POLSAN üyeleri EGM kadrosuna dâhil memurlardır. Maaşları EGM bütçesinden ödenen üyelerin kamu görevlisi olduğu kuşkusuzdur. Kamu görevlileri ile kamu yönetimleri arasındaki ilişkiler kural tasarruflarla düzenlenmektedir. Nitekim kuralda da POLSAN ile memurlar arasındaki ilişkinin anılan statü hukuku çerçevesinde kanunla kurulduğu görülmektedir.

15. Kamu personeli, belirli bir statüde ve nesnel kurallara göre hizmet yürütmekte; o statünün sağladığı ücret, atanma, yükselme gibi kimi haklara sahip olmaktadır. Kamu hizmetine giriş, hizmet içinde yükselme ve bulunulan statünün sağladığı haklar statü hukukunun gereği olarak kanunlarla belirlenmektedir. Kanun koyucu; statü hukuku çerçevesinde yürütülen memuriyet hizmetine girmeye, memuriyette yükselmeye, özlük haklarına ve bunun gibi diğer hususlara ilişkin koşulları anayasal ilkelere uygun olarak belirleme yetkisine sahiptir.

16. Kanun'da POLSAN'ın tüzel kişiliğe sahip olduğu belirtilmesine karşın tüzel kişiliğinin hangi hukuk hükümlerine tabi olacağı konusunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda ancak POLSAN'ın kuruluşu, teşkilatı, yetki ve ayrıcalıkları gibi özellikleri göz önünde bulundurulmak suretiyle tabi olduğu hukuki rejim tespit edilebilir.

17. Kanun'un 90. maddesinin birinci fıkrasında "*Emniyet Umum Müdürlüğüne bağlı ve varidatı, Emniyet Umum Müdürlüğü kadrosuna dahil maaşlı ve ücretli memurlardan, Sandığa ortak olanlar tarafından temin edilmek üzere bir (Polis Bakım ve Yardım Sandığı) kurulur.*" denilmiş, ikinci fıkrasında POLSAN'ın *hükmi şahsiyetinin* bulunduğu belirtilmiş, dördüncü fıkrasında da "*Sandığın mevcutları ve alacakları Devlet mallarına ait hak ve rüçhanları haizdir.*" hükmüne yer verilmiştir.

18. Tüzük ile de POLSAN'nın kuruluşu, teşkilatı, görevleri, işleyişi, denetimi ve üyelerinin sosyal güvencelerine katkıda bulunacak yardım ve hizmetlerin yerine getirilmesi düzenlenmiştir.

19. Bu çerçevede POLSAN'ın Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet göstermek üzere Kanun'la kurulmuş bir tüzel kişilik olduğu, üyelerinin EGM kadrosuna dâhil maaşlı memurlardan oluştuğu, POLSAN üzerinde EGM vasıtasıyla İçişleri Bakanlığının idari vesayet yetkisinin bulunduğu, kuruluşunun, teşkilatının, işleyişinin ve tabi olduğu esasların Kanun ve Bakanlar Kurulunca çıkarılan Tüzük ile belirlendiği, mevcutlarının ve alacaklarının devlet mallarına ait hak ve önceliklere sahip olduğu görülmektedir.

20. EGM bütçesinden maaş alan memurların statü hukukuna tabi kamu görevlisi ve POLSAN'ın, üyelerinin sosyal ve ekonomik çıkarlarını koruma ve üyeleri arasında dayanışmayı teşvik etme amacıyla kanunla kurulan ve yukarıdaki esaslara tabi bir kurum olduğu gözetildiğinde POLSAN üyeliği ilişkisinin bir tür sözleşme olmayıp kamu hukuku ilke ve kurallarına tabi olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla POLSAN üyeliği konusunda irade serbestisinin ve dolayısıyla sözleşme özgürlüğünün varlığından söz etmek mümkün olmadığından zorunlu üyelik esası öngören kuralın sözleşme özgürlüğüne aykırı olduğu söylenemez.

21. Öte yandan Anayasa'nın 35. maddesinde "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*" denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır.

22. Kuralda POLSAN'a zorunlu üyelik düzenlendiğinden bu üyeliğin tabi sonucu olarak üyelerin POLSAN'a belirli bir ortaklık aidatı ödemesi gerekmektedir. Nitekim Kanun'un 90. maddesinin birinci fıkrasında gelirlerinin POLSAN'ın üyesi olan ortaklardan temin edileceği açıkça belirtilmiştir. Bu yönüyle kuralla mülkiyet hakkına sınırlama getirildiği anlaşılmaktadır.

23. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz*" denilmektedir. Buna göre temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren kanuni düzenlemelerin Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

24. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı mutlak bir hak olarak düzenlenmemiş, anılan hakkın kamu yararı amacıyla sınırlanabileceği hükme bağlanmıştır. Polislik mesleğini icra eden memurların sosyal ve ekonomik çıkarlarını koruma ve aralarındaki dayanışmayı güçlendirme amacıyla kurulan yardımlaşma sandığının faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli olan gelire sahip olmasında kamu yararının bulunmadığı söylenemez. Buna göre zorunlu üyelik esasını öngören kuralın mülkiyet hakkını kamu yararı amacıyla dolayısıyla anayasal bağlamda meşru bir amaca dayanarak sınırladığı anlaşılmaktadır. Ancak kuralın Anayasa'ya uygun olduğunun söylenebilmesi için kuralla getirilen sınırlamanın anayasal bağlamda meşru bir amaca dayanması yeterli olmayıp ölçülü olması da gerekir.

25. Anayasa'nın 13. maddesinde güvence altına alınan ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir.

26. Polislik mesleğini icra eden memurların sosyal ve ekonomik çıkarlarını koruma ve aralarındaki dayanışmayı güçlendirme amacıyla kurulan yardımlaşma sandığının faaliyetlerini etkin bir şekilde gerçekleştirilebilmesi geniş bir katılımı gerektirdiğinden, kuralla üyeliğin zorunlu tutulmasının anılan amacı gerçekleştirmek için elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

27. Kural; geçmişte POLSAN'a üye olmayı veya olmamayı seçmiş memurlar için herhangi bir zorunluluk getirmemekte, sadece EGM kadrolarına yeni atanacak memurları kapsamaktadır. Bu kişiler EGM'de göreve başladıklarında aynı zamanda POLSAN'ın mevzuatında öngörülen yükümlülüklere tabi olacaklarını bildiklerinden kuralla öngörülebilir olmayan bir yükümlülük getirilmesi söz konusu değildir. Diğer taraftan kuralla getirilen ekonomik külfet sonucu ödenecek miktar sonuç itibarıyla bu ödemede bulunan kişilerin ortağı olduğu POLSAN'ın malvarlığına aktarılmakta ve bundan ortaklar yararlanmaktadır. Ayrıca idarenin ortaklık aidatının belirlenmesi işlemlerine karşı yargı yolu açık olup mevzuatta kuralın amacı dışında kullanılarak kişilere aşırı külfet yükleyecek miktarda aidatlar belirlenmesini önleyecek usulü güvence de sağlanmış bulunmaktadır. Anılan hususlar dikkate alındığında kuralla getirilen sınırlamanın orantılı olmadığı da söylenemez.

28. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13., 35. ve 48. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

B. Kanun'un 4. Maddesiyle 3194 Sayılı Kanun'un Geçici 16. Maddesinin Dördüncü Fıkrasına Eklenen "*…ve 2960 sayılı Kanun…*" İbaresi ile Bu Maddeye Bağlı Değiştirilen 2960 Sayılı Kanun'da Tanımlanan Boğaziçi Sahil Şeridi ve Öngörünüm Bölgesine Ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi'nin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

29. 7159 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle, 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesinde ve maddeye bağlı kroki ve listede değişiklik yapılmıştır. Söz

konusu değişiklikler kapsamında 2960 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptal edilmesi hükme bağlanmış ve Boğaziçi öngörünüm bölgesinde kalan bazı yerlerdeki taşınmaz maliklerinin de yapı kayıt belgesinden faydalanmasına izin verilmiştir. Anılan fıkrada yer alan *"…ve 2960 sayılı Kanun…"* ibaresi ile bu maddeye bağlı değiştirilen 2960 sayılı Kanun'da tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

30. Kuralların gerekçesinde, "*2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nda tanımlanan Boğaziçi öngörünüm bölgesi içerisinde belirlenen alanlarda yer alan taşınmaz maliklerinin de yapı kayıt belgesinden faydalanmasının sağlanması*(nın)" amaçlandığı belirtilmektedir.

31. Kuralların Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeleri sırasında teklif sahibi tarafından yapılan açıklamalarda; imar barışı uygulamasıyla vatandaşların yapılarına yapı kayıt belgesi alma imkânının getirildiği, bu şekilde hem vatandaşların mağduriyetlerinin giderildiği hem de yapıların kayıt altına alındığı, daha önceki kanuni düzenlemede Boğaziçi bölgesinin kapsam dışında tutulduğu, kurallarla ise Boğaziçi bölgesinin sadece yapılaşmanın yoğun olduğu bir kısmının belirlenerek imar barışı kapsamına alındığı, bu şekilde Boğaziçi sahil şeridini korumanın daha mümkün hâle geleceği, bu alanda verilecek yapı kayıt belgelerinin kentsel dönüşüm önünde bir engel teşkil etmeyeceği belirtilmiştir.

32. Kurallara ilişkin açıklamalarda değinilen imar barışına ilişkin düzenleme 3194 sayılı Kanun'a 7143 sayılı Kanun'la eklenen geçici 16. maddede yer almaktadır. Anılan madde ile afet risklerine hazırlık gerekçesiyle ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için yapı kayıt belgesinin verilmesi öngörülmüştür. Emlak vergi değeri ile yapının idare tarafından belirlenen yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden konutlarda %3, ticari kullanımlarda %5 oranında bir bedel karşılığında verilecek olan bu belge ruhsata aykırı yapıya su, elektrik ve doğal gaz bağlanabilme imkânı ile anılan yapıyı kullanabilme hakkı sağlamaktadır. Maddenin onuncu fıkrası uyarınca yapı kayıt belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir.

33. Geçici 16. maddenin gerekçesinde; "*Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı veya imar mevzuatına aykırı yapıların kayıt altına alınması ile dönüşüm projelerine finans sağlanarak dönüşümün daha hızlı ve etkin yapılması amacıyla 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapıların, yapı sahiplerinin müracaatları üzerine ve beyanına göre hazırlanacak Yapı Kayıt Sistemine işlenmesi, bu yapılara su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilmesi, yargı ve belediyelerdeki iş yükünün azaltılabilmesi için alınmış yıkım kararlarından ve tahsil edilmeyen para cezalarından vazgeçilmesi, maliklerin yarısının muvafakatinin bulunması hâlinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyetinin tesis edilebilmesi, Yapı Kayıt Belgesinden elde edilecek gelirin genel bütçeye gelir kaydedilmesi, bu gelirin de şehirlerin yeniden inşası ve imarında kullandırılması yönünde düzenleme yapıldığı"* belirtilmiştir.

34. Kanun teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri sırasında teklif metnine bu madde hükümlerinin, 2960 sayılı Kanun'da tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alan ile İstanbul tarihî yarımada içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda ve ayrıca 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirlenmiş Tarihi Alanda uygulanmayacağına ilişkin hüküm eklenmiştir. Söz konusu hükmün gerekçesi Komisyon raporunda, "*İstanbul Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi ile İstanbul Tarihi Yarımada'nın kültürel ve tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu artıracak yapılanmayı sınırlandıran bu hükmün maddeye yeni fıkra olarak eklenmesi,…*" şeklinde ifade edilmiştir.

35. İstanbul Boğaziçi Alanında yapılanma yasağı öngören Kanun'un 1. maddesinde Kanun'un amacı, "*İstanbul Boğaziçi Alanının kültürel ve tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu artıracak çeşitli yapılanma çalışmalarını sınırlamak için uygulanacak imar mevzuatını belirlemek ve düzenlemek*" olarak ifade edilmiştir. 20. maddede ise İmar Kanunu'nun ve diğer kanunların bu Kanun'a aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

36. 2960 sayılı Kanun'un 2. maddesinde Boğaziçi Alanı; "*Boğaziçi kıyı ve sahil şeridinden, öngörünüm bölgesinden, geri görünüm bölgesinden ve etkilenme*

bölgelerinden oluşan ve sınırları ve koordinatları bu Kanuna ekli krokide işaretli ve 22/7/1983 onay tarihli nazım planda gösterilen alan" olarak tanımlanmıştır.

37. Kanun'un *"Genel esaslar:"* başlıklı 3. maddesinde, Boğaziçi Alanının korunması ve geliştirilmesinde ve imar mevzuatının uygulanmasında esas alınacak ilkelere yer verilmektedir. Anılan maddenin (a) bendinde "*Boğaziçi Alanında yeralan kültürel ve tarihi değerler ve doğal güzellikler muhafaza edilir ve doğal yapı korunur*", (e) bendinde ise "*Boğaziçi Alanındaki yapılar bu Kanun hükümlerine ve imar planları esaslarına göre yapılır, aykırı olanlar derhal yıkılır veya yıktırılır*." hükümlerine yer verilmiştir.

38. Kanun'un 13. maddesine göre ise yıkılacak veya yıktırılacak yapılar; inşaat ruhsatı olmayan yapılar, yapının inşaat ruhsatı ve eklerine ve imar mevzuatına aykırı yapılmış bölümleri, Boğaziçi İmar Müdürlüğünce mühürlenerek yapımı durdurulmuş yapıların mühürlendikten sonra yapılan ilaveleri ve yapılarda kullanma izni verildikten sonra imar mevzuatına aykırı olarak yapılan değişiklikler ve eklentileri olarak sayılmıştır. Öte yandan 3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinde sayılan idari yaptırımların bir kısmı anılan Kanun'un 4. maddesinde yapılan atıf uyarınca 2960 sayılı Kanun kapsamındaki imara aykırılıklarda da uygulanabilmektedir.

39. Boğaziçi Alanını ilgilendiren diğer bir kanun ise 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'dur. Anılan Kanun'un 16. maddesine göre "*korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile bunların korunma alanlarında ruhsatsız olarak inşaat yapmak yasaktır*." Maddede ayrıca ruhsatsız olarak yapılacak inşaatlar ile koruma amaçlı imar planlarında, plana; sitlerde ise sit şartlarına aykırı olarak inşa edilen yapılar hakkında imar mevzuatına göre işlem yapılacağı da ifade edilmektedir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

40. Dava dilekçesinde özetle; imar barışının uygulanmayacağı 2960 sayılı Kanun kapsamında kalan alanın kurallarla daraltıldığı, bu bölgede bulunan çok sayıda kaçak yapı hakkında daha önce verilmiş yıkım kararlarının uygulanmasından ve verilmiş idari para cezalarının tahsilinden vazgeçildiği, çok sayıda kaçak yapının yasal olarak kullanılmasına imkân tanındığı, Boğaziçi Alanının kültürel ve tarihî değerlerinin ve

doğal güzelliklerinin korunmasının devletin yükümlülüğü olduğu, 2960 sayılı Kanun'da bu yükümlülüğün gereğinin yerine getirilmesi amacıyla imar konusunda özel düzenlemelere yer verildiği, hukuka aykırılıkların normalleştirilmesinin ve hukuka aykırı davranışların ödüllendirilmesinin hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu, 2960 sayılı Kanun kapsamındaki bazı binalar bakımından imar barışından yararlanma imkânı getirilirken aynı statüde olan diğer bazıları yönünden böyle bir imkân tanınmamasının eşitlik ilkesine aykırı olduğu, düzenlemenin devletin tarih, kültür ve tabiat varlıklarını koruma ödeviyle bağdaşmadığı, imar barışından yararlanacak binalar için asgari güvenlik standartlarına sahip olma şartının dahi aranmaması nedeniyle imar barışından yararlanarak yıkılmasının önüne geçilecek yapıların insan sağlığı için tehlike teşkil ettiği, bu durumun devletin çevreyi geliştirme ve çevre sağlığını koruma ödevine aykırılık oluşturduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 10., 56. ve 63. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

41. Anayasa'nın 56. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında *"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir./ Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir."* hükümlerine yer verilmiştir. Buna göre çevrenin geliştirilmesi, çevre sağlığının korunması ve çevre kirlenmesinin önlenmesine yönelik tedbiri almak devletin temel ödevlerindendir. Bu amaçla devlet, çevrenin korunmasını sağlamak için etkili bir hukuk düzeni oluşturmakla yükümlüdür.

42. Anayasa'nın anılan maddesinde ifade edilen *sağlıklı ve dengeli çevre* kavramına, doğal güzelliklerin korunduğu, kentleşme ve sanayileşmenin getirdiği hava ve su kirliliğinin önlendiği bir çevre kadar, belirli bir plan ve programa göre düzenlenmiş çevrenin de gireceği kuşkusuzdur.

43. Anayasa'nın *"Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması"* başlıklı 63. maddesinde ise devletin, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlama ve bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alma ödevlerine yer verilmiştir.

44. Kurallarda 2960 sayılı Kanun'da tanımlanan Boğaziçi öngörünüm bölgesi içinde belirlenen alanlarda imara aykırı yapılar yönünden imara aykırı durumların yeniden yapılıncaya veya kentsel dönüşüme kadar muhafaza edilmesine izin verilmesi ile anılan Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ve tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptal edilmesi öngörülmektedir.

45. Kanun koyucunun devletin Anayasa'nın 56. maddesinde belirtilen görevlerini yerine getirmek amacıyla, ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma ve bu konuda gerekli olan araçları belirleme konusunda takdir yetkisine sahip olduğu açıktır. Ancak bu yapılırken düzenlemeyi gerekli kılan kamu yararı ile anılan bölgedeki doğal güzellikler ile tarihî ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi biçimindeki kamu yararı arasındaki makul dengenin kurulması gerekir.

46. İlişkili olduğu imar barışı düzenlemesinin gerekçesi de dikkate alındığında kurallarla afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı veya imar mevzuatına aykırı yapıların kayıt altına alınması ile dönüşüm projelerine finans sağlanarak dönüşümün daha hızlı ve etkin yapılması, yapı kayıt belgesinden elde edilecek gelirin genel bütçeye gelir kaydedilmesi, bu gelirin de şehirlerin yeniden inşası ve imarında kullanılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu itibarla düzenleme ile nihai olarak şehirlerin yeniden inşası ve imarı için kaynak temini hedeflendiğinden kuralların Anayasa'nın 56. maddesinde belirtilen sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına ilişkin devletin pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilmesine yönelik bir düzenleme olduğu söylenebilir.

47. Bununla birlikte anılan düzenleme yapılırken kurallarla Boğaziçi Alanında yapılan imara aykırı yapıların yıkılmasının önlenmesinin ve bu alana yapılan imara aykırı yapılar nedeniyle verilen idari para cezalarının iptal edilmesinin çevre ile kültür ve tabiat varlıklarına vereceği zararın da gözetilmesi gerekir. Bu çerçevede kurallarla öngörülen kamu yararı ile kuralların neden olacağı zararın tartımının yapılarak Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerdeki pozitif yükümlülüklere aykırı bir düzenleme yapılıp yapılmadığı belirlenmelidir.

48. Tarih, kültür ve doğa varlıklarının zenginliği açısından dünyada özel bir yere sahip olan ülkemizde, medeniyetlerin beşiği bir kent olan İstanbul'un ayrıcalıklı bir yeri bulunmaktadır. İstanbul Boğaziçi Alanı ise içerdiği doğal güzellikler, tarihî, kültür ve tabiat varlıklarıyla önemli bir değer olup bu alana tarihin her döneminde büyük önem atfedilmiştir. Bu eşsiz bölge doğal güzelliğinin yanı sıra millî tarih ve kültür açısından da çok önemli eser ve değerler barındırmaktadır. Türkiye'de en çok kayıtlı tescilli kültür varlığı bulunan şehir olan İstanbul'da Boğaziçi, tescilli binaların en yaygın bulunduğu bölgelerin başında gelmektedir. Bölge, insanlığın ortak mirasını oluşturan önemli kültür ve tabiat varlıklarına sahiptir. Bundan dolayı Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesinin korunması, hayatta olan bireylerin yanı sıra gelecek kuşakları da ilgilendirmektedir. Bütün bu nedenlerle Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesinin doğal güzellikleri ile kültürel ve tarihî değerlerinin korunması ve geliştirilmesinde önemli bir kamu yararının bulunduğu aşikârdır.

49. Bu çerçevede kurallarla öngörülen şehirlerin yeniden inşası ve imarı açısından kaynak temininin başka yöntemlerle de elde edilmesinin mümkün olduğu, bunun için ender bir doğal güzellik ile tarihi ve kültürel değerlere sahip olan Boğaziçi Alanının korunmasıyla bağdaşmayacak düzenlemeler getirilmesinin menfaatler arasında makul bir denge kurulmasını engellediği anlaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle çevre ile kültür ve tabiat varlıkları yönünden neden olunacak zarar ile sağlanacak yarar gözetildiğinde kurallarda çevre ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma ve geliştirmeye ilişkin devletin pozitif yükümlülükleri arasındaki adil dengenin kurulamadığı sonucuna ulaşılmıştır. (benzer yöndeki kararları için bkz. E.1985/11, K.1986/29, 11/12/1986; E.1988/61, K.1989/28, 28/6/1989).

50. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR bu görüşe ek gerekçeyle katılmıştır.

Kuralların Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 56. ve 63. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması

nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kurallar Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 10. maddesi yönünden incelenmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

51. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

27/12/2018 tarihli ve 7159 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

A. 4. maddesiyle 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen *"…ve 2960 sayılı Kanun…"* ibaresine ve bu maddeye bağlı değiştirilen 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi'ne yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 1. maddesiyle 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 90. maddesine eklenen üçüncü fıkraya yönelik iptal talebi 24/9/2020 tarihli ve E.2019/21, K.2020/51 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkraya ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE,

24/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

27/12/2018 tarihli ve 7159 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

A. 1. maddesiyle 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 90. maddesine eklenen üçüncü fıkranın Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. 4. maddesiyle 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen *"…ve 2960 sayılı Kanun…"* ibaresinin ve bu maddeye bağlı değiştirilen 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi'nin Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, OYBİRLİĞİYLE,

24/9/2020 tarihinde karar verildi.

Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 3201 sayılı Kanunun, 7159 sayılı Kanunun 1. maddesiyle değişik 90. maddesine eklenen üçüncü fıkra ile; bu düzenlemeden sonra Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve başlayan memurların Polis Bakım ve Yardım Sandığı'nın zorunlu ve daimi ortağı olduğu hükme bağlanmıştır. Kuralın anayasal denetiminde öncelikle Sandığın hukuki niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir.

2. İştirakçilerinin sosyal ve ekonomik dayanışması için 2013 yılında kurulan Sandığa üyelik başlangıçta ihtiyari kabul edilmiştir. Kanunun Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde amacın, Sandığın daha güçlü bir mali yapıya kavuşturularak ortaklarına yaptığı yardımların artırılması olduğu belirtilmiştir. Tüzüğe göre Sandık ortaklarına veya ölümleri halinde mirasçılarına bir defada ve toptan; "emeklilik yardımı, maluliyet yardımı, ölüm yardımı" yapılmaktadır. Bununla birlikte Kanunda POLSAN'ın sosyal güvenlik amacıyla kurulduğu veya bu işlevi göreceği belirtilmemektedir. Nitekim Anayasanın 60. maddesi uyarınca çalışanların sosyal güvenliğinin sağlanması amacıyla Sosyal Güvenlik Kurumu kurulmuş ve ilgili kanunu gereği tüm sosyal güvenlik konularında faaliyet göstermektedir. Sandığın amacı ise belki ek bazı sosyal güvencelerin sağlanmasıdır. Fakat yasal düzenlemeye göre zorunlu üyelik dışında üyeler üzerinde bir kamu gücü ayrıcalığının bulunduğundan söz edilememektedir. Sandığa üyelik ve ilgili yardımlar için Kurum mensubu olma ve üyelik bağı dışında yapılan görevle bir bağ da kurulmadığından, sandığın yapılan kamu görevinin bir parçası olduğu da söylenemez. Başka deyişle Sandık, üye olan görevlilerin kamu görevlisi olma nitelikleri ve özlük haklarıyla ilgili değildir. Dolayısıyla kanunla kurulma, zorunlu üyelik ve yönetim şekli yönünden bazı kamusal ayrıcalıkların bulunması POLSAN'ı bir sosyal güvenlik kurumu ya da kamu hizmeti amaçlı kendine özgü bir kamu tüzelkişisi yapmamaktadır. Başka deyişle mevcut düzenleme karşısında Sandığın özel hukuk hükümlerine göre faaliyet göstermesi gerektiği kabul edilmelidir.

3. Özel hukuk alanında faaliyet gösteren Sandıkla üyeleri arasındaki ilişkinin de sözleşme özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Sözleşme özgürlüğü Anayasanın 48. maddesinde koruma altına alınmıştır. Anılan anayasal güvence, sözleşme yapma serbestisi ile birlikte tarafların

iradesine aykırı olarak sözleşme ilişkilerine müdahale yasağını da içermektedir. Başka bir ifadeyle sözleşme özgürlüğü uyarınca Devlete müdahale etmeme şeklinde negatif yükümlülük yüklenmektedir. Kişilerin sözleşme yapmaya zorlanması da bu özgürlüğe müdahale oluşturmaktadır. İncelenen kuralda ise kişilerin sözleşme yapıp yapmama konusundaki iradelerine anayasal güvenceye aykırı biçimde müdahale edilmektedir. Sözleşme özgürlüğünün örneğin Anayasanın 60. maddesi uyarınca Devletin pozitif yükümlülüğü gereği sosyal güvenlik kurumuna üyelik gibi meşru nedenlerle sınırlandırılması mümkün olabilir. Ancak söz konusu Sandığın bu kapsamda olmadığı açıktır. Diğer taraftan Devletin kolluk faaliyetini yürüten kamu görevlilerinin ekonomik açıdan güçlü olmasında kamu yararı bulunduğu tartışmasızdır. Ancak kuralda sözleşme özgürlüğüne yapılan müdahalenin dengelenmesine yönelik olarak belirli bir süre sonra cayma hakkının tanınması gibi bir unsur da yer almamaktadır. Bu nedenle yapılan müdahalenin Anayasanın 13. maddesi kapsamında demokratik toplumda gerekli ve ölçülü olduğu da söylenememektedir.

4. Öte yandan Sandığa zorunlu üyelik sonucunda üyelerin aylık ücretlerinden belirli oranda bir kesinti yapılmaktadır. Her ne kadar bu kesintiler üyelerin adına saklı tutulmakta ise de kuralın uygulanmasıyla mülkiyet haklarına bir müdahale yapıldığı ve mal varlıkları üzerinde tasarruf yetkilerinin uzun bir süre kaldırıldığı görülmektedir. Dolayısıyla kural Anayasanın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkına da müdahale oluşturmaktadır. Yine sözü edildiği üzere kuralda kişilere bir süre sonra cayma hakkı gibi dengeleyici bir yetkinin de tanınmaması karşısında mülkiyet hakkına yapılan müdahale de ölçüsüz niteliktedir.

5. Açıklanan hukuki nedenlerle kuralın Anayasanın 48., 35. ve 13. maddelerine aykırı olması nedeniyle iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

EK GEREKÇE

27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle 3.5.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesinin 4. fıkrasına *"bu Kanun"* ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen *"ve 2960 sayılı Kanun"* ibaresinin ve bu maddeye bağlı değiştirilen 18.11.1983 tarih ve 2960 Sayılı Boğaziçi Kanununda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait "Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi"nin Anayasa'nın 2., 56. ve 63. maddelerine aykırı olması itibariyle iptaline dair karar ile gerekçelerine, Anayasa'nın 2. maddesi yönünden aşağıdaki ek; 10. maddesi yönünden de ilave gerekçe ile katılıyorum:

1. Anayasa Mahkemesinin bir çok kararında da ifade edildiği üzere, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "belirlilik"tir. Bu ilkeye göre, kanun düzenlemelerinin hem kişiler hem de idare yönünden herhangibir tereddüde ve şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu tedbirler içermesi de gereklidir. (Any. Mah.nin 14.10.2015 tarih ve E. 2015/94, K. 2016/27 sayılı kararı). 7159 sayılı Kanun'un Ekindeki "Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi" incelendiğinde; 15 sahifeden ibaret bu "Ek" in ilk sahifesinin İstanbul Boğazı'nın yarım bir krokisi ile 14 sayfa halinde "Transversal Merkator Projeksiyonu" başlığı altında "Sıra No", "Sağa" ve "Yukarı" başlıkları altında toplam 2448 koordinata yer verildiği görülmektedir. Tamamen teknik ve uzmanlık gerektiren bu listelere bakarak Boğaziçi Kanununun "Öngörünüm Bölgesi"nde yer almakla birlikte "İmar barışı" kapsamına sokulan, diğer bir deyişle konut yapma yasağı belli koşullarda kaldırılan bölge ve semtlerin nereleri olduğunu anlamaya imkân yoktur. Ancak konuya ilişkin internet sitelerine gidildiğinde, Boğaziçi Kanunu'na tâbi olan yerlerden yaklaşık 40 mahallenin bu af kapsamına girdiğinin, tek tek sayılmak suretiyle belirtildiği anlaşılmaktadır. Bu haliyle anılan kroki ile sınır ve koordinat listesinin ne anlama geldiği anlaşılamadığından; iptal istemine konu kuralların şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılabilir, dolayısiyle "belirli" olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Yalnız belli uzmanların (harita mühendisleri, şehir plâncıları vb.) anlayabileceği bir yasal düzenleme ise hukuk devleti ilkesiyle uyumlu değildir. Bu nedenle, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık sonucuna bu ek gerekçeyle katılıyorum.

2. Anılan kurallar Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine de uygun düşmemektedir. Gerçekten sözkonusu düzenleme, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nun uygulaması bakımından şu eşitsizlikleri de beraberinde getirmiştir:

(a) 2960 sayılı Kanun'da "sahil şeridi bölgesi" ile "Öngörünüm bölgesi"nde kesin konut yapma yasağı öngörülmüştür; gerekçesiz biçimde "sahil şeridi bölgesi"nde yer alan konutlar imar barışı kapsamı dışında tutularak bir eşitsizlik yaratılmıştır.

(b) 2960 sayılı Kanun'un "Öngörünüm bölgesi"nde yer alan bölgelerin (semtlerin) bir kısmı (internet bilgilerine göre 40 mahalle) imar barışı kapsamına alınırken, Boğaz'ın kalan öngörünüm bölgeleri kapsam dışında bırakılarak, bu iki grup yönünden de bir eşitsizlik yaratılmıştır.

Dolayısıyla, kurallar uygulaması itibariyle aynı zamanda Anayasa'nın 10. maddesine de aykırı düştüğünden; iptal gerekçesine bu hususun ilavesi gerektiği kanaatindeyim.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

KARŞIOY GÖRÜŞÜ

1. İptali istenen kural, 7159 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 3201 sayılı Kanun'un 90. maddesine eklenen üçüncü fıkrada yer almaktadır. Dava konusu kural, kuralın yürürlüğe girdiği tarihten sonra Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve başlayan memurların görevleri süresince Polis Yardım ve Bakım Sandığı'nın (POLSAN) daimi ortağı olduklarını hükme bağlamaktadır. Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce görev yapan memurların üyeliği kendi tercihlerine bırakılmışken bu tarihten sonra göreve başlayanların POLSAN'a üye olmaları zorunlu tutulmuştur.

2. POLSAN'a üyeliğin hukuki niteliğine baktığımızda Sandığın amacının üyelerinin sosyal ve ekonomik çıkarlarını korumak ve üyeleri arasında dayanışmayı teşvik etmek olduğu, üyeliğin görevin icrasına yönelik

kamusal bir boyut içermediğini ve Sandık üyelerinin temel sosyal güvenlik ihtiyaçlarının Sosyal Güvenlik Kurumuna üyelik yoluyla karşılandığını da düşünürsek Sandık üyeliğinin ana hedefinin özel çıkarları korumak olduğu ve bu nedenle özel hukuk yönünün öne çıktığı görülmektedir. Bu bağlam içerisinde değerlendirildiğinde POLSAN üyeliğinin bir tür sözleşme olduğunu söyleyebiliriz.

3. Özel hukuk kurallarına tabi olan POLSAN üyeliği konusunda esas olan, irade özerkliği ve bunun anayasa hukukundaki dayanağı olan sözleşme özgürlüğüdür. Özel hukuk alanı içerisinde kalan yardımlaşma sandığı üyeliğinin, kişilerin üye olup olmama iradesi ve isteği dikkate alınmaksızın zorunlu tutulması karşısında, itiraz konusu kuralın sözleşme özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğu ve bu özgürlüğü kullanılamaz hâle getirdiği açıktır. Zira itiraz konusu kuralla, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde görev yapan memurların serbest iradeleri dışında, belli bir mal topluluğu ile hukuki ilişkiye girme/sözleşme yapma zorunluluğu öngörülerek bu özgürlüğün negatif görünümü olan sözleşme yapmama özgürlüğü ellerinden alınmaktadır.

4. Anayasa'nın 48. maddesinin birinci fıkrasında, *"Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir..."* denilmektedir. Bu maddenin gerekçesinde, hürriyet temeline dayalı bir toplumda irade serbestliği çerçevesinde ferdin sözleşme yapma, meslek seçme ve çalışma hürriyetlerinin garanti altına alınmasının tabiî olduğu ve bu hürriyetlerin ancak, kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlanabileceği ifade edilmiştir.

5. Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

6. Sözleşme özgürlüğü uyarınca kişiler, hukuksal ilişkilerini özgür iradeleriyle ve sözleşmelerle düzenlemekte serbesttir. Anayasa'nın 48. maddesinde koruma altına alınan sözleşme özgürlüğü, sözleşme yapma

serbestisinin yanı sıra yapılan sözleşmelere dışarıdan müdahale yasağını da içerir.

7. Anayasa Mahkemesi 8.10.2015 tarihli ve E.2014/126, K.2015/86 sayılı kararıyla Türk Eczacıları Birliğine üye eczacıların, 6643 sayılı Kanun'un 58. maddesi gereğince kurulan yardımlaşma sandığına üye olmalarını ve bu üyelikle ilgili yükümlülüklerini yerine getirmelerini zorunlu tutan kuralı iptal etmiştir. Mahkeme, *"…Özel hukuk kurallarına tabi olan yardımlaşma sandığına üyelik konusunda esas olan irade özerkliği ve bunun anayasa hukukundaki dayanağı olan sözleşme özgürlüğüdür. Özel hukuk alanı içerisinde kalan yardımlaşma sandığı üyeliğinin, kişilerin üye olup olmama iradesi ve isteği dikkate alınmaksızın zorunlu tutulması karşısında, itiraz konusu kuralın sözleşme özgürlüğüne yönelik bir müdahale olduğu ve bu özgürlüğü kullanılamaz hâle getirdiği açıktır. Zira itiraz konusu kuralla, bireylerin serbest iradeleri dışında, belli bir mal topluluğu ile hukuki ilişkiye girme/sözleşme yapma zorunluluğu öngörülerek, bu özgürlüğün negatif görünümü olan sözleşme yapmama özgürlüğü ellerinden alınmaktadır. Belirtilen niteliğiyle söz konusu düzenleme, sözleşme özgürlüğünün özüne dokunmakta ve Anayasa'da öngörülen öze dokunma yasağını ihlal etmektedir."* biçimindeki gerekçeyle itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 13. ve 48. maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştir.

8. İtiraz konusu kural sözleşme özgürlüğünün yanı sıra örgütlenme özgürlüğüne de aykırılık taşımaktadır. Anayasa'nın 33. maddesinin ikinci fıkrasında "*hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz*" ibaresi yer alırken, yedinci fıkrada derneklere ilişkin maddede yer alan hükümlerin vakıflar hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir. Yardımlaşma sandığı, dernek ya da vakıf statüsünde olmamakla beraber mal topluluğu olması ve kuruluş ve işleyiş biçimi açısından vakıflarla benzerlikler taşımaktadır.

9. Bilindiği üzere Anayasamızda özel olarak düzenlenmiş bir örgütlenme özgürlüğü maddesi bulunmamaktadır. Her ne kadar POLSAN bir dernek veya vakıf olmasa da ona üyeliğin özel hukuk özelliklerinin baskın olduğunu düşündüğümüzde dernek ve vakıflarla ilgili olan 33. maddedeki hükümlerin bu yardımlaşma sandığına zorunlu üyelik için de geçerli olabileceğini iddia etmek mümkündür.

10. Anayasada yer alan kavramlar ve korunan haklara verilecek anlamlar demokratik toplumların değerleri ve bakış açılarıyla belirlenmeli ve geniş anlamda yorumlanmalıdır. Derneklere ilişkin hükümlerin vakıflara da uygulanacağının belirtilmesi ve modern toplumlarda örgütlenmelerin çok farklı şekillerde ortaya çıkması ve boyutlar taşıması dikkate alındığında, Anayasa'nın 33. maddesindeki dernek kavramının diğer insan örgütlenmelerini kapsayacak şekilde yorumlanabileceğini ifade edebiliriz.

11. Anayasa koyucu sadece dernekler ve vakıflar için değil sendika (51. madde) ve siyasi partiler (68. madde) için de üyelikten serbestçe ayrılmayı güvence altına almıştır. Bütün bunları dikkate aldığımızda anayasa koyucunun örgütlenme özgürlüğünü korurken eş anlı olarak örgütlenmeme özgürlüğünü de güvence altına aldığını belirtebiliriz. Örgütlenmeme özgürlüğünü de bünyesinde barındıran örgütlenme özgürlüğü özerk bir kavram olarak zorunlu üyeliklerin özel hukuk yönünün öne çıktığı kurallarda ve durumlarda 33. madde bağlamında anayasal denetimde kullanılabilmelidir. Dava konusu kuralla, örgütlenme özgürlüğünün negatif yönüne ölçülü olmayan bir müdahalede bulunulmaktadır.

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesinde örgüt olarak sadece dernek ve sendikalara yer verilmiş olsa da diğer örgütler için de örgütlenme özgürlüğünün varlığının maddenin esasında bulunduğuna dikkat çekmiştir.[1] Nitekim bir başka davada Sözleşme'nin 11. maddesinde güvenceye kavuşturulan örgütlenme özgürlüğünün maddenin lafzında geçmemesine rağmen siyasi partileri de kapsadığına hükmetmiştir.[2]

13. Bireylerin herhangi bir kuruluşa, amaç ne kadar ulvi olursa olsun, sırf statü hukuku içinde çalışmalarından dolayı kendi isteklerine aykırı şekilde devlet tarafından üye olmaya zorlanmaları kişi hak ve özgürlüklerine demokratik toplumda gerekli ve ölçülü olmayan bir müdahalede bulunmayla eşdeğerdedir.

---

1 Sidiropoulos ve diğerleri /Yunanistan, B.No: 57/1997(841/1047, Karar tarihi: 10/7/1998, § 40.

2 Türkiye Birleşik Komünist Partisi ve diğerleri/Türkiye, B. No: 133/1996/752/951, Karar tarihi: 30/1/1998, §§ 24-31.

14. Paternalist ve korporatist bir devlet anlayışının tezahürü olan bu tür zora dayalı uygulamalar özgürlüğe zarar vermektedir. Özgürlük bireylerin yaptıkları kötü tercihler için başkalarına zarar vermedikçe kamu otoritesinden baskı ve zorlama görmeden özgürlüğün risklerini anlama ve kabul etmeleri anlamına gelir. Özerk ve özgür bireyin başkalarının, özellikle de kamu otoritelerinin, koruyup kollamasına ihtiyacı olduğunu varsaymak onun iradesini ve tercih özgürlüğünü hiçe sayan paternalist bir değerlendirmedir. Burada özgürlüğü kısıtlanan insanın mutluluğu, çıkarı, refahı ve iyiliği için kişinin iradesinin başka bir kişi veya kurum tarafından hiçe sayılması söz konusudur.

15. Bir yardımlaşma sandığına üyeliği zorunlu tutmanın çok çeşitli meşru amaçları olabilir ve bu üyelik kişiler için birtakım yararlar da sağlayabilir. Bazı insanlar bu yararları kısa dönemli çıkarlarını düşünerek veya başka bazı nedenlerle öngöremeyebilirler. Bu durumda devletin yapması gereken özgürlüğe ve bireysel tercihlere saygı duymaya en az zararı verecek uygulamalara gitmek olmalıdır. İnsanları belli bir yönde seçimler ve tercihler yapmaya yönlendirmek için teşvik edici, seçimi kolaylaştırıcı düzenlemelere gitmek zorlamalardan kaçınmak gerekmektedir. Tercih ve seçim özgürlüğünü kısıtlamadan bir "seçim mimarisi" şeklinde politikalar tasarlayarak kişileri "dürtmek" hem özgürlüğü korumak hem de kamusal amaçları sağlamak açısından en optimal çözüm gibi görünmektedir.[3]

16. Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kuralın, Anayasa'nın 13. 33. ve 48. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle karara muhalif kaldım.

Üye
Engin YILDIRIM

3 2017 Nobel Ekonomi ödülünü alan Richard Thaler, Cass Sunstein ile birlikte yayınladığı "Dürtme" isimli kitabında bu konuyu çeşitli örneklerle açıklamaktadır. Bkz:. Thaler, Richard H. ve Cass R. Sunstein, Dürtme (Nudge), 2013, İstanbul, Pegasus Yayınları.

KARŞIOY GEREKÇESİ

3201 sayılı Kanunun 90. maddesine eklenen üçüncü fıkranın Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

Red kararının gerekçesinde; Sandığın kanunla kurulduğu ve bağlı bulunduğu esaslar gözetildiğinde Sandığa üyeliğin kamu hukuku ilke ve kurallarına tâbi olduğu, bu itibarla Sandık üyeliği konusunda irade serbestisinin ve sözleşme özgürlüğünün varlığından söz edilemeyeceği, dolayısıyla kuralın sözleşme özgürlüğüne aykırı olmadığı, Sandığa üyeliğin tabiî sonucu olarak aidat ödenmesi gerektiğinden kuralla mülkiyet hakkına sınırlama getirildiği kabul edilse de meşru bir amaca dayanan ve ölçülü olan bu sınırlamanın da mülkiyet hakkına aykırılık oluşturmadığı belirtilmiştir.

Anılan Kanuna 7159 sayılı Kanunla eklenen fıkrada Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve başlayan memurların görevleri süresince Polis Bakım ve Yardım Sandığına (Sandık) ortak olmaları zorunlu kılınmaktadır. İlgili Tüzüğe ve Yönetmeliğe göre ortaklarından brüt maaş veya ücretlerinin yüzde beşi oranında ortaklık aidatı alan (Sandık Genel Kurulunun kararıyla bu oran yüzde ona kadar artırılabilir) ve ortaklarına (veya bunların ölümü hâlinde mirasçılarına) emeklilik, malûliyet ve ölüm yardımı yapan Sandık, ortakları arasında sosyal ve ekonomik dayanışmayı güçlendirmek amacıyla faaliyette bulunan bir yardımlaşma sandığıdır. Bu özelliği itibariyle Sandık esas olarak özel hukuk hükümlerine tâbi bir mal topluluğudur.

Sadece kanunla kurulmuş olması Sandığı bir kamu tüzelkişisi hâline getirmediği gibi yukarıda belirtilen amaçları ve faaliyet konuları da Sandığın bir kamu tüzelkişisi veya sosyal güvenlik kuruluşu olduğuna hükmetmek için yeterli değildir.

Kamu tüzelkişiliğinden söz edilebilmesi için kanunla kurulma şartının yanında kuruluş kanununda tüzelkişiliğin bu niteliğinin belirtilmesi, kamu gücü ile donatılmış olması, vesayet ilişkisine tâbi bulunması, mallarının ve gelirlerinin kamu malları ile gelirlerine tanınan himayeden yararlanması ve personelinin özellikle ceza hukuku açısından Devlet memurları gibi görülmesi yönünde hükümlere yer verilmesi gerekmektedir.

Sandığın kanunla kurulmuş olması itibariyle yukarıda belirtilen kanunla kurulma ölçütünün bulunduğu ve malları ile alacaklarının Devlet mallarına ait himayeden yararlanmasının öngörüldüğü, buna karşılık kuruluş kanununda Sandığın kamu tüzelkişiliğine sahip olduğu belirtilmediği gibi yukarıda belirtilen diğer kriterleri de taşımadığı veya bunların Kanunda değil, Tüzükte ve Yönetmelikte düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Bu nedenle, adı geçen Sandık bir kamu tüzelkişisi olmadığı gibi bir sosyal güvenlik kurumu da değildir.

Kuşkusuz, Anayasanın 48. maddesinde öngörülen sözleşme hürriyeti mutlak olmadığından bazı durumlarda kanunla sözleşme yapma zorunluluğu getirilebilir. Ancak bu düzenlemenin de, Anayasanın 13. maddesine göre meşru bir amacının bulunup bulunmadığı, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığı ve bu kapsamda sınırlamanın zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaca karşılık gelip gelmediği, ayrıca elverişli, gerekli ve orantılı olup olmadığı değerlendirilerek sonuca varılmalıdır.

Diğer taraftan Sandığa zorunlu ortaklığın, Tüzüğe göre brüt maaş ve ücretlerin yüzde beşi tutarında aidat yükümlülüğü getirdiği ve bu oranın Sandık Genel Kurulunun kararıyla yüzde ona yükseltilebileceği de dikkate alındığında, sözleşme hürriyeti yanında mülkiyet hakkına getirilen bu sınırlamanın da Anayasanın 13. maddesine uygun olup olmadığı bakımından incelenmesi gerekmektedir.

Sandığın amacının sosyal ve ekonomik dayanışmayı güçlendirmek olduğu kabul edilse bile, Sandığa üyeliğin mesleğin yerine getirilmesine yönelik bir işlevinin bulunmadığı ve üyelerin sosyal güvenliklerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna iştirakçilik yoluyla karşılandığı gözönünde bulundurulduğunda, Sandık üyeliğinin sadece bazı ek imkânlar sağlayan ve temel hedefi özel menfaatleri korumak olan bir hukukî ilişki olduğu, dolayısıyla özel hukuk ilişkisi olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede, dava konusu kuralla sözleşme hürriyetine getirilen sınırlamanın zorlayıcı bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği söylenemeyeceği gibi gereklilik ve orantılılık unsurları açısından ölçülü olmadığı da açıktır.

Aynı sebeplerle, mezkûr düzenleme mülkiyet hakkına da, maaşlardan yapılacak kesintilerin ve bunların oranı ile alt sınırının (veya en azından bunlara ilişkin kriterlerin ve düzenleyici işlemlerle yapılacak düzenlemenin sınırlarının) Kanunda açıkça öngörülmemesinden dolayı kanunîlik unsuru açısından da dayanaktan yoksun ve ölçüsüz bir sınırlama getirmektedir.

Sandığa zorunlu üyelik çoğunluk tarafından Anayasaya aykırı bulunmamış ise de, üyelerin Sandıkla ilişkileri bakımından aşağıda belirtilen kararımızdan ayrılmayı gerektiren bir farklılık söz konusu değildir.

Bilindiği gibi, Anayasanın "Cumhuriyetin Temel Organları" başlıklı Üçüncü Kısmının "Yürütme" başlıklı İkinci Bölümünde "İdare" altbaşlığı altında düzenlenen ve 135. maddesinde temel ilkeleri belirlenen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından biri olan, idare hukukunda da hizmet yerinden yönetim kuruluşları arasında sayılan Türk Eczacıları Birliğine üye eczacıların, kurulan yardımlaşma sandığına üye olmalarını ve üyelikle ilgili yükümlülüklerini yerine getirmelerini zorunlu kılan kuralın oybirliği ile iptaline ilişkin kararımızda yardımlaşma sandığı, üyelerinin sosyal ve ekonomik çıkarlarının korunması, yardımlaşma, dayanışma ve bazı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla oluşturulan mal topluluğu olarak tanımlanmış; söz konusu sandığa üyelik konusunda esas olanın irade özerkliği ve bunun Anayasadaki dayanağı olan sözleşme özgürlüğü olduğu belirtilerek itiraz konusu kuralın bu özgürlüğü kullanılamaz hâle getirdiğine, kuralda belli bir mal topluluğu ile serbest irade dışında hukukî ilişkiye girme zorunluluğu öngörülerek bu özgürlüğün negatif görünümü olan sözleşme yapmama özgürlüğünün kaldırıldığına ve düzenlemenin, sözleşme özgürlüğünün özüne dokunduğu için Anayasanın 13. ve 48. maddelerine aykırı olduğuna hükmedilmiştir (8/10/2015 tarihli ve E. 2014/126, K. 2015/86 sayılı karar).

İncelenen bu kural da mezkûr kararımızda belirtilen gerekçelerle Anayasanın 13. ve 48. maddelerine aykırı olduğu gibi -Tüzükle oldukça yüksek bir oranda aidat ödeme zorunluluğu öngörüldüğü, bu oranı iki katına çıkarma konusunda da Sandık Genel Kuruluna yetki tanındığı dikkate alındığında- Anayasanın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkına da kanunî dayanağı olmayan ve ölçüsüz bir sınırlama getirmektedir.

Diğer taraftan, Sandığın bir sosyal güvenlik kuruluşu olmaması nedeniyle üyelerin Sandıkla ilişkilerinin hukukî mahiyetinin serbest iradeleri ile üye olmalarını gerektirdiğini ve kuralın -örgütlenme özgürlüğü kapsamında- bu tür örgütlere üye olmama özgürlüğünü de teminat altına alan Anayasanın 33. maddesine de aykırı olduğunu düşünüyorum.

Bu sebeplerle, dava konusu kuralın Anayasaya aykırı olduğu ve iptaline karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red yönündeki kararına katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Karayolları Trafik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında 27/12/2018 tarihli ve 7159 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 90. maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen fıkranın Anayasa'ya aykırı olmadığına ilişkin Anayasa Mahkemesi çoğunluk kararına katılmamaktayım.

2. Daha önceden kurulmuş olan Polis Bakım ve Yardım Sandığına dava konusu fıkra hükmü ile bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve başlayan memurların görevleri süresince Sandığın daimi ortağı olarak zorunlu üyeliğe tabi tutulması esası getirilmiştir. Dolayısıyla geçmişten beri faaliyette bulunan bir yardım sandığına artık mesleğe yeni kabul edilecek Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve başlayan memurlar mecburi şekilde daimi ortak kabul edileceklerdir.

3. Anayasaya aykırı olmadığı kanaatine ulaşılan Anayasa Mahkemesi çoğunluk kararındaki şu görüşe katılmak mümkün değildir:

"EGM bütçesinden maaş alan memurların statü hukukuna tabi kamu görevlisi ve POLSAN'ın, üyelerinin sosyal ve ekonomik çıkarlarını koruma ve üyeleri arasında dayanışmayı teşvik etme amacıyla kanunla kurulan ve yukarıdaki

esaslara tabi bir kurum olduğu gözetildiğinde POLSAN üyeliği ilişkisinin bir tür sözleşme olmayıp kamu hukuku ilke ve kurallarına tabi olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla POLSAN üyeliği konusunda irade serbestisinin ve dolayısıyla sözleşme özgürlüğünün varlığından söz etmek mümkün olmadığından zorunlu üyelik esası öngören kuralın sözleşme özgürlüğüne aykırı olduğu söylenemez." (§ 20).

4. Anayasa Mahkemesi çoğunluk kararında Polis Bakım ve Yardım Sandığının sahip olduğu tüzelkişiliğin kamu tüzelkişiliği olduğu tespitinin hukuken isabetli olup olmadığından bağımsız olarak öncelikle şu hususu ifade etmek gerekir: Kanun koyucu tarafından bir tüzel kişilik oluşturulup buna bazı alanlarda çalışan kamu görevlilerinin zorunlu biçimde üye olması esasını getirmek ve bu tüzel kişilik ile üyeleri arasında kamu hukuku ilişkisini tesis etmek, eğer kurulan bu tüzelkişilik bir kamu hizmeti sunmuyorsa Anayasa'nın 48. maddesindeki sözleşme ve 33. maddesinde güvence altına alınan örgütlenme özgürlükleri ile çelişecektir.

5. Zira idareye sağlanan kamu gücü ayrıcalıkları öncelikle ve özellikle kamu hizmetini sunmak için tanınmış olan hukuki imkanlar olarak görülmelidir. Kamu gücü ayrıcalıklarının bazı kamu görevlilerinin *"sosyal ve ekonomik çıkarlarını koruma ve üyeleri arasında dayanışmayı teşvik etme"* amacı ile kanun koyucu tarafından kullanılmasının kamu hizmeti teorisi ve kamu gücü ayrıcalıklarının genel mantığı ile de bağdaşmadığı aşikardır. İfade etmek gerekir ki kamu gücü ayrıcalıkları idareye kamu hizmeti sunumunda kamu yararını sağlamak amacıyla verilen ve özel hukuk aşan bir takım yetki ve durumlardır (Kemal Gözler, İdare Hukuku Cilt: 1, Üçüncü Baskı, Ekin Yay., Bursa 2019, s. 96). Bu bağlamda bir kamu tüzelkişiliğinin kuruluş amacı kamu yararına dayanmalıdır, oluşturulan bu tüzelkişiliğin kamu hizmeti sunması gerekmektedir ve kamu tüzelkişilikleri ancak bu amaçla üstün, ayrıcalıklı yetkilerle donatılmışlardır (Yıldırım / Yasin / Kaman / Özdemir / Üstün / Okay / Tekinsoy, İdare Hukuku, Güncellenmiş 6. Baskı, Oniki Levha Yay., İstanbul, 2016, s.22).

6. Anayasa Mahkemesi çoğunluk kararında ise kanunla oluşturulan POLSAN adındaki tüzelkişiliğe zorunlu üyelik esasının getirilmesi ve POLSAN ile üyeleri arasındaki ilişkinin kamu hukuku ilişkisi olduğu bir veri olarak kabul edilip bu veriden hareketle Anayasa'ya uygunluk sonucuna ulaşılmıştır. Oysa burada zaten oluşturulan bu zorunlu üyelik ve bununla

bağlantılı kamu hukuku ilişkisi Anayasa'ya uygunluk denetimine tabi tutulmaktadır. Bu nedenle çoğunluğun bu biçimde konuya yaklaşımının bu yönü ile de hukuken sorunlu olduğu ifade edilmelidir.

7. Dava konusu kuralla, önceden kurulmuş olan Polis Bakım ve Yardım Sandığına dava konusu kanun hükmünün yürürlüğe girmesinden sonra Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve yeni başlayan tüm memurların üye olması mecburiyeti getirilmektedir. Bununla birlikte bahse konu tüzelkişilik olan Polis Bakım ve Yardım Sandığının kendi üyelerinin memuriyet esnasında veya emekliliklerinde birtakım sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılama dışında bir kamu hizmeti sunması durumu söz konusu değildir.

8. Esasında bu biçimdeki bir zorunlu üyelik durumu Mahkememizin daha önce denetlediği İLKSAN ile ilgili kanuni düzenlemeye benzemektedir. O kararda da Anayasa Mahkemesi çoğunluğunca Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinden maaş alan tüm ilkokul öğretmenlerinin İLKSAN'a üye olmasını öngören itiraz konusu kuralın iptali istemi reddedilmişti. O karara ilişkin karşıoyda yazdığım gerekçelerin aynen buraya da uyarlanabileceği kanaatindeyim. Bu yönü ile dava konusu kuralın İLKSAN ile ilgili düzenlemenin iptal isteminin reddedildiği karardaki karşıoyda ifade ettiğim gerekçelerle Anayasa'nın 48. maddesindeki çalışma ve sözleşme özgürlüğüne aykırı olduğunu düşünmekteyim (Bkz.: E.: 2016/192, K.: 2017/160, K. T.: 29.11.2017 künyeli karardaki karşıoyum).

9. Ek olarak dava konusu kural aynı zamanda Anayasa'nın 33. maddesindeki örgütlenme özgürlüğüne de müdahale teşkil etmektedir. Zira artık Emniyet Genel Müdürlüğü kadrosunda göreve başlayan memurların tercihlerine bırakılmaksızın zorunlu biçimde Polis Bakım ve Yardım Sandığına ortak olarak kabulü öngörülmektedir. Bu bakımdan bahse konu müdahalenin örgütlenme özgürlüğüne yönelik bir sınırlama olarak kabulü gerekmektedir.

10. Dolayısıyla memurların örgütlenme özgürlüğüne bir sınırlama getirdiği için bu sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesindeki güvencelerle uyumlu olup olmadığına da bakmak gerekecektir. Bu bağlamda dava konusu kuralla getirilen zorunlu üyeliğin meşru bir amacı olduğu kabul edilse dahi,

demokratik toplum düzeninin gerekleri ile bağdaştığını söyleyebilmek mümkün değildir. Zira demokratik bir toplumda bir kişinin kamu hizmetine girerken zorunlu biçimde bir sosyal yardımlaşma amaçlı sandığa üye olması kabul edilemez. Zaten Anayasa'nın 60. maddesi bağlamında devlet tarafından tüm memurlar için de sosyal güvenlik hakkının tesisi amacıyla sosyal güvenlik sistemine girme zorunluluğu öngörülmektedir.

11. Sosyal güvenlik kuruluşuna zorunlu üyelik mevcut iken, yerindelik boyutu ile fevkalade yararlı olsa bile, yeni göreve giren bazı memurlara zorunlu biçimde bir sosyal yardımlaşma kuruluşuna üye olmayı öngören düzenlemenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğunu ve ölçülü bir sınırlama getirdiğini söyleyebilmek imkansızdır. Zira bu zorunlu üyeliğin emniyet mensuplarının birer kamu görevlisi olarak sunmakta oldukları kamu hizmetinin bir gereği olarak kabulü mümkün değildir.

12. Yukarıda sıralanan gerekçelerle dava konusu kuralın Anayasa'nın 13., 33. ve 48. maddelerine aykırılık teşkil ettiği ve iptali gerektiği kanaatinde olduğum için çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı : 2020/27
Karar Sayısı : 2020/52
Karar Tarihi : 24/9/2020

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Tekirdağ 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 23. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle yeniden görüşülmek üzere belediye meclisine iade edilen meclis kararının belediye meclisince ısrar edilmek suretiyle kesinleşmesi üzerine ilgili meclis kararının iptali talebiyle belediye başkanı tarafından açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 23. maddesi şöyledir:

"Meclis kararlarının kesinleşmesi

Madde 23- Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir.

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir.

Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir. Mülkî idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

(İptal beşinci fıkra: Anayasa Mahkemesinin 4/2/2010 tarihli ve E.: 2008/27, K.: 2010/9 sayılı Kararı ile.)

Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur."

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un 43. maddesi şöyledir:

"İhtilâf hâli

Madde 43- Belediye başkanının kendisinin, birinci ve ikinci derecedeki kan ve kayın hısımlarının ve evlatlıklarının, belediye ile ihtilâflı olduğu durumlarda dava açılması ve bu davada belediyenin temsili, meclis birinci başkan vekili, bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişiler tarafından yerine getirilir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Serdar ÖZGÜLDÜR, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahaddin MENTEŞ'in katılımlarıyla 6/5/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Gülbin AYNUR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ve ilgili görülen kanun

hükümleri, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. Belediye, belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.

4. 5393 sayılı Kanun'da belediyenin organları belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olarak belirlenmiştir. Kanun'un 17. maddesinde belediye meclisinin belediyenin karar organı olduğu ve üyelerinin ilgili kanunda gösterilen usul ve esaslara göre seçilmiş üyelerden oluştuğu; 19. maddesinde meclise belediye başkanının başkanlık edeceği, meclis birinci ve ikinci başkan vekillerinin ise meclis üyeleri arasından seçileceği; 37. maddesinde belediye başkanının belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olduğu, ilgili kanunda gösterilen usul ve esaslara göre seçileceği hükme bağlanmıştır.

5. Kanun'un 22. maddesinde belediye meclisinin üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanacağı ve katılanların salt çoğunluğuyla karar vereceği, ancak karar yeter sayısının üye tam sayısının dörtte birinden az olamayacağı belirtilmiş; itiraz konusu kuralın da yer aldığı 23. maddesinde ise meclis kararlarının kesinleşme usulü düzenlenmiştir. Buna göre belediye başkanının hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını gerekçesini de belirterek bir daha görüşülmesi için meclise iade etme yetkisi bulunmaktadır. Söz konusu yetkinin sadece hukuka aykırılık gerekçesiyle sınırlandırıldığı, başka bir ifadeyle belediye başkanına hukuka uygun gördüğü, ancak yerinde olmadığını değerlendirdiği bir meclis kararını bu gerekçeyle iade etme yetkisinin tanınmadığı anlaşılmaktadır. Belediye başkanının meclis kararının yeniden görüşülmesine gerek görmemesi durumunda karar kendiliğinden kesinleşmektedir. Yeniden görüşülmek üzere meclise iade edilen kararlar ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilmesi hâlinde kesinleşmektedir. Dolayısıyla Kanun belediye başkanının, hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle meclise iade ettiği kararın tekrar kabul edilerek kesinleşebilmesi için, ilk meclis kararının alınması için gerekenden daha yüksek bir çoğunluk aramaktadır.

6. Anılan maddenin itiraz konusu üçüncü fıkrasında ise belediye başkanına meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idari yargıya başvurma yetkisi tanınmıştır. Söz konusu fıkra metninden de anlaşılacağı üzere anılan başvuru yolu, meclis kararının kesinleşmesi sürecinin bir parçası olmayıp ancak kararın ısrar edilmek suretiyle kesinleşmesinden sonra söz konusu olabilmektedir. Öte yandan maddenin dördüncü fıkrası uyarınca kararın yürürlüğe girmesi için kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla meclis kararı, ısrar edilmek suretiyle kesinleşmiş ve mülki idare amirine gönderilerek yürürlüğe girmekle birlikte icrai bir nitelik kazanmış olduğundan belediye başkanınca idari yargıya başvurulması söz konusu meclis kararının uygulanmasını kendiliğinden durdurmamaktadır.

7. Yargı içtihatlarına bakıldığında meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlara karşı belediye başkanı tarafından idari yargıya yapılan başvurunun bir dava yolu olarak kabul edildiği görülmektedir. Konuya ilişkin Danıştay kararlarında, Kanun'un belediye meclisi ile belediye başkanının görev ve yetkilerine ilişkin maddeleri incelendiğinde yürütme organı olan ve belediye tüzel kişiliğini temsil eden belediye başkanının belediyenin en büyük karar organı olan belediye meclisinin hiyerarşik amiri olmadığı, belediye başkanının ayrı bir tüzel kişiliği bulunmadığına göre başkanın belediye meclisi üzerinde idari vesayet yetkisine de sahip olmadığı, bu itibarla anılan yetkinin kendine özgü bir yetki olarak nitelendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Söz konusu dava yolunun belediye başkanının şahsına tanınmış bir yetki olduğu ve bu yetkinin belediye başkanlığı tüzel kişiliğinin hasım olarak gösterilmesi suretiyle belediye başkanının şahsen veya gerçek kişi sıfatı ile verdiği vekâletname ile yetkili kılınan avukat vasıtasıyla kullanılması gerektiği vurgulanmıştır (Danıştay Altıncı Dairesi, E.2011/7288, K.2012/1318, 27/3/2012).

8. Ayrıca, anılan nitelikteki davalarda davalı sıfatıyla belediyeyi temsil etme görev ve yetkisinin Kanun'un 43. maddesi uyarınca meclis birinci başkan vekiline, bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişilere ait olduğu (Danıştay Altıncı Dairesi, E.2008/7836, K.2008/7599, 10/11/2008; E.2006/1669, K.2006/2745, 16/5/2006);

bir davada davacı ve davalı sıfatlarının aynı kişide birleşmesinin hukuken mümkün olmaması nedeniyle mahkemece dava dilekçesinin Kanun'un 43. maddesine uygun bir şekilde anılan maddede yazan kişi veya kişilere tebliğinin sağlanarak dosyanın tekemmül ettirilmesi gerektiği yönünde bir içtihat benimsenmiştir (Danıştay Sekizinci Dairesi, E.2014/4726, K.2014/5880, 27/6/2014). Nitekim uygulamada da belediye başkanları tarafından meclislerin ısrarı ile kesinleşen kararların iptali talebiyle açılan davalarda davalı belediyeyi temsilen savunma dilekçelerinin meclis birinci başkan vekili veya ikinci başkan vekili tarafından imzalandığı görülmektedir.

B. İtirazın Gerekçesi

9. Başvuru kararında özetle; belediye meclisi kararlarına karşı belediye başkanı tarafından açılacak davalarda savunmanın kim tarafından yapılacağına ilişkin herhangi özel bir düzenlemenin bulunmadığı, bu nedenle söz konusu davalarda da belediyeyi davalı olarak temsil etme ve savunma görevinin belediye başkanına ait olduğu, bunun ise davacı ve davalı sıfatının birleşmesi sonucunu doğurduğu, 5393 sayılı Kanun'un davalarda belediyeyi temsil görevinin meclis birinci veya ikinci başkan vekili tarafından yerine getirilmesini öngören 43. maddesinin sadece belediye tarafından belediye başkanına veya onun belli derecedeki yakınlarına karşı açılan davalarda *davacı taraf* olarak belediyeyi kimin temsil edeceği hususunu düzenlediği, nitekim söz konusu maddenin gerekçesinin de bu yönde olduğu, dolayısıyla anılan hükmün belediye başkanı tarafından meclis kararlarının iptali talebiyle açılan davalarda uygulanma imkânının bulunmadığı, bu itibarla söz konusu davalar bakımından davalı belediyenin kimin tarafından temsil edileceği konusunda bir belirsizliğin bulunduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

10. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devletinde kanunların kamu yararı

gözetilerek çıkarılması zorunludur. Kanun koyucunun, Anayasa'ya ve hukukun genel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla her türlü düzenlemeyi yapma konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır.

11. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri de *belirlilik*tir. Belirlilik ilkesi, yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olma gibi niteliksel gereklilikleri karşılaması koşuluyla mahkeme içtihatları ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır.

12. Belediye başkanının, kendisine tanınan yetki çerçevesinde hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle yeniden görüşülmesi için belediye meclisine iade etmesi üzerine ısrar edilmek suretiyle kesinleşen meclis kararlarına karşı bir başvuru mekanizmasının öngörülüp öngörülmeyeceği, ne tür bir başvuru mekanizmasının öngörüleceği ile bu başvurunun kim tarafından gerçekleştirileceğinin, koşullarının, kapsam ve mahiyetinin ne olacağının belirlenmesi anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirindedir.

13. Belediye başkanının, idari yargıya başvurabileceği meclis kararları onun, hukuka aykırı olduğunu değerlendirdiği kararlardır. Belediye halkı üzerinde etki ve sonuçlarını doğuracak olan, fakat öte yandan kararın alınma sürecinde de bizzat bulunan veya bu süreç hakkında yakinen bilgi sahibi olan belediye başkanı tarafından hukuka aykırı olduğuna dair birtakım gerekçeler ileri sürülen söz konusu kararların hukuka uygun olup olmadığının yargı mercilerince denetlenmesinin sağlanmasının idarenin hukuka bağlılığını gerçekleştirmeye ve böylece bireylerin hak ve özgürlükleri ile toplum menfaatinin korunmasına hizmet edeceği açıktır. Dolayısıyla kuralın kamu yararı amacına yönelik olmadığı söylenemez.

14. Kuralda, normal koşullarda yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak belediye tüzel kişiliğini temsil etme görev ve yetkisi de bulunan belediye başkanı tarafından belirli nitelikteki belediye meclisi kararları aleyhine kullanılacak bir başvuru (dava) yolu öngörülmektedir. Yukarıda belirtilen kamu yararı amacına yönelik olarak söz konusu dava yolunu öngören kanun koyucunun bu amaçla bağdaşmayacak şekilde, belediye

başkanının belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olmasından ötürü davacı ve davalı sıfatlarının birleşmesi nedeniyle işlevsiz hâle gelecek ve dolayısıyla herhangi bir sonuç elde edilemeyecek bir mekanizma getirmeyi hedeflediği savunulamaz.

15. Öte yandan itiraz konusu kuralla genel çerçevesi çizilen dava yolunun yargılama usul hukukuna temas eden bu gibi teknik yönlerinin, söz konusu usul kurallarını uygulamakla görevli ve yetkili olan idari yargı mercilerince içtihat yoluyla belirlenmesi öngörülebilir bir durumdur. Zira idari yargılama hukukunda, görülecek davanın türüne ve çözümlenecek uyuşmazlığın niteliğine göre davanın taraflarının kimlerden oluşması gerektiği, söz konusu tarafları temsil etme yetkisini kimin/kimlerin kullanabileceği ya da kullanamayacağı gibi hususlar uyuşmazlıkla ilgili mevzuat hükümlerinin yanı sıra genel yorum ve yargılama usulü kuralları çerçevesinde, anayasal ilke ve sınırlar içinde yargı mercilerince çözümlenebilecek meselelerdir.

16. Nitekim Danıştay kararlarında, itiraz konusu kuralda düzenlenen davanın taraflarının sıfatına ve temsiline ilişkin hususların ilgili mevzuat hükümleri yorumlanmak suretiyle açık ve net olarak ortaya konulduğu görülmektedir. Bu kapsamda Kanun'un, belediye başkanının kendisinin belediye ile ihtilaflı olduğu davalarda belediyenin temsilinin, meclis birinci başkan vekili, bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişiler tarafından yerine getirilmesini öngören 43. madde hükmünün bu davalarda da uygulanabilir nitelikte bir hüküm olduğunun içtihat olarak benimsendiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın belirsiz olduğundan söz edilemez.

17. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 23. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 24/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Hicabi DURSUN
Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ
Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI

Esas Sayısı : 2020/21
Karar Sayısı : 2020/53
Karar Tarihi : 1/10/2020

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Tekirdağ 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 4/4/2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 8. maddesinin dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinin Anayasa'nın 2., 36. ve 155. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Denetim görevini mevzuata uygun şekilde yerine getirmediği gerekçesiyle bir yapı denetim şirketi hakkında 4708 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 8. maddesi şöyledir:

"İdari müeyyideler ve teminat

Madde 8- (Değişik: 4/4/2015-6645/32 md.)

Yapı denetim kuruluşlarından bu Kanunda ve ilgili mevzuatta öngörülen esaslara göre denetim görevini yerine getirmedikleri tespit edilenlere, tespit edilen fiil ve hâllerin durumuna göre, aşağıdaki idari yaptırımlar uygulanır.

a) Denetim personelinin görevi başında bulunmaması veya yapı denetim kuruluşunun denetim personeline görevi ile ilgili yazılı olarak bilgi vermediğinin anlaşılması,

b) Mevzuatın öngördüğü evrakın tanziminde eksiklik veya kusur bulunması,

c) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (b) veya (f) bendinde belirtilen görevlerin yerine getirilmemesi,

hâllerinde, tespite konu yapının yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelinin %10'u kadar idari para cezası,

ç) (Değişik:14/2/2020-7221/25 md.) Aşağıda belirtilen;

1) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapının ruhsat eki onaylı statik projesinin ve hesaplarının, zemin etüd raporuna veya standartlara veya ilgili mevzuata aykırı olmaması,

2) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (c) ve (g) bentlerinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapım aşamasında ruhsat eki onaylı statik projesine aykırı olmaması,

hallerinde tespite konu olan yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelinin %20'si kadar idari para cezası verilir.

d) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (d) veya (e) veya (h) veya (ı) bentlerinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, tespite konu yapının yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelinin %30'u kadar idari para cezası verilir.

Yapı denetim kuruluşlarına denetim sorumluluğunu üstlendiği bir işe yönelik yapılacak tespitler doğrultusunda yukarıdaki bentlerde belirtilen idari müeyyidelerden birden fazla cezanın verilmesinin gerekmesi hâlinde o işe ait yapı denetim hizmet sözleşmesinin en fazla %50'si kadar idari para cezası verilir.

e) Aşağıda belirtilen;

1) (Değişik:14/2/2020-7221/25 md.) Denetim hizmetinin bu Kanunda yazılı hizmet bedelinden farklı bir hizmet bedeli ile üstlenildiğinin tespit edilmesi,

2) Yapı sahibinden veya vekilinden, yapı denetim hesabına yatırılmaksızın yapı denetimi hizmet bedeli alındığının tespit edilmesi,

hâllerinde, üstlenilen denetim işlerinin tamamına ait yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelleri toplamının %3'ü kadar idari para cezası verilir.

f) (Değişik:14/2/2020-7221/25 md.) 6 ncı maddenin birinci fıkrası hükmüne aykırı hareket edilmesi hâlinde idari müeyyideye konu yapıların yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedellerinin %10'u kadar idari para cezası verilir.

g) (Değişik:14/2/2020-7221/25 md.) Aşağıda belirtilen;

1) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapının ruhsat eki onaylı statik projesinin ve hesaplarının, zemin etüd raporuna veya standartlara veya ilgili mevzuata aykırı olması,

2) 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (c) ve (g) bentlerinde belirtilen görevlerin yerine getirilmediğinin tespiti hâlinde, bu hataların yapım aşamasında yapının ruhsat eki onaylı statik projesine aykırı olması,

3) 3 üncü maddenin beşinci fıkrasının birinci cümlesi hükmüne aykırı hareket edilmesi,

hallerinde, cezayı gerektiren fiil ve hâlin, yetkililer tarafından yapılan inceleme ve denetimlerle tespit edilip öğrenilmesinden itibaren İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça bir yıl yeni iş almaktan men cezası verilir.

h) Yeni iş almaktan men yönünde verilen ilk cezanın ilan edilmesinden sonra, yeni iş almaktan men yönünde cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip ilan edilmesinden sonra üçüncü defa

yeni iş almaktan men yönünde ceza vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip ilan edilmesi hâlinde, son ilan tarihinden itibaren Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça yapı denetim kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir ve teminatı irat kaydolunur.

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Yapı denetim kuruluşunda ortak veya görevli iken başkaca mesleki ve inşaat işleri ile ilgili ticari faaliyette bulunan veya laboratuvarlarda ortak olan veya görev alan yapı denetimi kuruluşunun ortakları, denetçi mimar ve mühendisleri ile diğer teknik elemanlarına İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce 10.000 Türk lirası idari para cezası verilir.

İdari müeyyide, cezayı gerektiren fiil ve hâlin, yetkililer tarafından yapılan inceleme ve denetimlerle tespit edilmesini müteakip yapı denetim kuruluşunun ve ilgililerin savunmaları alınarak verilir ve yazılı olarak tebliğ edilir.

İdari para cezasına karşı on beş gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. Bu süre içinde itiraz yoluna başvurulmaması hâlinde idari para cezası kesinleşir. İtirazlar, zaruret olmayan hâllerde evrak üzerinde incelenerek en kısa süre içinde karara bağlanır. ***İtiraz üzerine verilen mahkeme kararları kesindir.***

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Yeni iş almaktan men ve faaliyetine son verme cezalarına dair işlemler ile dokuzuncu fıkra kapsamında yapılan işlemler Resmî Gazete'de ilan edilir.

Yeni iş almaktan men cezası, yapı denetim kuruluşunun denetimindeki diğer işlerin devamına mani değildir. Ancak, yapı denetim kuruluşuna yeni iş almaktan men cezası verilmesine esas olan yapım işinin devam edebilmesi için, Bakanlıkça elektronik ortamda belirlenen başka bir yapı denetim kuruluşu görevlendirilmedikçe, ilgili idare tarafından işin devamına izin verilmez. Faaliyete son verme cezası verilen hâllerde de, yapı denetim kuruluşunun denetimini üstlendiği yapıların devamına, yeni yapı denetim kuruluşu görevlendirilmedikçe ilgili idare tarafından izin verilmez.

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Yeni iş almaktan men cezası alan yapı denetim kuruluşunun ortakları ceza süresince, faaliyete son verme cezası alan yapı denetim kuruluşunun ortakları ise üç yıl süreyle herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Yapı denetim kuruluşlarına üç ayrı teknik inceleme raporu kapsamında üç adet idari müeyyide uygulanmasına sebebiyet vererek kayıtları tutulan denetçi mimar ve denetçi mühendisler ile diğer teknik personel, Merkez Yapı Denetim Komisyonunun kararı ve Bakanlığın onayı ile üç yıl süre ile herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Bakanlıkça, yapı denetim izin belgesi geçici olarak geri alınan yapı denetim kuruluşunun, verilen süre içerisinde eksikliklerini tamamlamaması halinde izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir ve birinci fıkranın (h) bendindeki durumlar hariç teminatı iade edilir.

Laboratuvar kuruluşlarının personel, tesis, makine, teçhizat ve kalite kontrol sisteminde olumsuz yönde bir değişiklik olduğunun veya gerçekleştirilen deneylerin belirlenmiş teknik kritere uygun olmadığının veya bu Kanunda ve ilgili mevzuatta belirtilen hükümlere aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde, tespit edilen fiil ve hâllerin durumuna göre, İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce;

a) (Değişik:14/2/2020-7221/25 md.) Laboratuvar kuruluşunun kalite sistemine ilişkin şartlar bakımından tespit edilen aykırılıklar için uyarma cezası,

b) Verilen ilk uyarma cezasının tebliğ edilmesinden sonra, aynı türden cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip tebliğ edilmesinden sonra üçüncü defa uyarma cezası vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip tebliğ edilmesi hâlinde, laboratuvar kuruluşuna 5.000 Türk Lirası idari para cezası,

c) (Değişik:14/2/2020-7221/25 md.) Laboratuvar kuruluşlarına;

1) Alet ve cihaz kalibrasyonlarının zamanında yaptırılmaması,

2) Taze betondan numune alınması, şantiye mahallinde saklanması, laboratuvarda kürlenmesi, deneylerinin yapılması ve raporlanması, izlenmesi ve denetlenmesi süreçlerinde ilgili standartlara ve mevzuata uyulmaması,

3) Karot numunesi alınması sırasında laboratuvar denetçisinin hazır bulunmaması,

4) Laboratuvarın deney kapsam listesinde bulunmayan deney raporlarında Bakanlık logosunu kullanması,

5) Numune kayıt ve rapor defterinde aralarda boş satır bırakılması,

6) Alınan numunelerin numune kayıt defterine kaydedilmemesi,

7) Laboratuvar kuruluşunun faaliyet gösterdiği il dışındaki illerden kendi numune toplama istasyonunun bulunduğu il veya iller hariç olmak üzere faaliyet gösterdiği il dışından taze beton numunesi alması,

8) Laboratuvar kuruluşunda görev yapan idari veya teknik personel değişikliğinin veya laboratuvarın adres değişikliğinin zamanında bildirilmemesi,

hallerinde 19.030 Türk lirası idari para cezası,

verilir.

d) (Değişik:14/2/2020-7221/25 md.) Bu fıkranın (c) bendine göre laboratuvar kuruluşuna son üç yıl içinde üç ayrı idari para cezası verilmesi hâlinde, İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça bir yıl yeni iş almaktan men cezası verilir.

e) Aşağıda belirtilen;

1) Bu fıkranın (d) bendine göre verilen cezanın ilan edilmesinden sonra, aynı türden cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan

dolayı ceza verilip ilan edilmesinden sonra üçüncü defa aynı türden ceza vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip ilan edilmesi,

2) Laboratuvar kuruluşunun idarelere veya şahıslara verdiği deney raporlarının gerçeği yansıtmayan sonuçlar ihtiva ettiğinin tespit edilmesi,

hâllerinde Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça laboratuvar kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir. Sözleşmesi feshedilir ve teminatı irat kaydolunur.

Üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkra hükümleri, laboratuvar kuruluşu hakkında uygulanan idari müeyyideler için de geçerlidir.

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Yeni iş almaktan men cezası alan laboratuvarın ortakları ceza süresince, faaliyete son verme cezası alan laboratuvarın ortakları ise üç yıl süreyle herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Laboratuvar kuruluşunun, onuncu fıkranın (e) bendinin (2) numaralı alt bendi kapsamında izin belgesinin iptaline sebebiyet veren veya laboratuvar kuruluşuna üç ayrı değerlendirme raporu kapsamında üç adet idari para cezası uygulanmasına sebebiyet vererek kayıtları tutulan denetçi mühendisler ile teknik personel üç yıl süre ile herhangi bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunda teknik bir görev alamaz ve başka bir yapı denetim veya laboratuvar kuruluşunun ortağı olamaz.

(Mülga fıkra:14/2/2020-7221/25 md.)

(Değişik fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Bu Kanun hükümleri çerçevesinde görevini yerine getirmediği tespit edilen mimar ve mühendisler hakkında meslek odaları, kendi mevzuatı uyarınca cezai işlem yaparak neticesini Bakanlığa bildirir.

Laboratuvar kuruluşlarının veya denetçi mimar ve denetçi mühendislerin izin belgesi alma safhasında gerçeğe aykırı belge düzenlediğinin

izin belgesi verildikten sonra anlaşılması hâlinde, izin belgesi derhâl iptal edilir.

Yapı denetim kuruluşlarına denetim sorumluluğunu üstlendiği bir işte yeni bir iş almaktan men cezası almasını gerektiren 2 nci maddenin dördüncü fıkrasının (a) ve (c) ile (g) bendine aykırı hareket ettiğinin aynı anda tespit edilmesi hâlinde bir kez yeni iş almaktan men cezası verilir.

Laboratuvar kuruluşlarına uyarı cezası vermeyi gerektiren birden fazla fiilin aynı anda tespit edilmesi hâlinde kuruluşa idari para cezasına esas olmak üzere tek bir uyarı cezası uygulanır.

Laboratuvar kuruluşlarına idari para cezası vermeyi gerektiren birden fazla fiilin aynı anda tespit edilmesi hâlinde kuruluşa en fazla 15.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.

Bu Kanun kapsamında verilecek idari para cezaları İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce verilir ve verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Bu Kanuna göre yapı denetim izin belgesi ve laboratuvar izin belgesi verilmesi sürecinde Bakanlıkça teminat alınır. (Ek cümle:14/2/2020-7221/25 md.) Her ne suretle olursa olsun, alınan teminatlar haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz. Teminatın türü, tutarı, iadesi ve irat kaydedilmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelik ile belirlenir.

(Ek fıkra:14/2/2020-7221/25 md.) Bu Kanun ve ilgili mevzuata göre görevini yerine getirmeyen yapı denetim kuruluşları hakkında bu madde uyarınca idari para cezası uygulanmasını gerektiren fiillerin tespiti halinde ayrıca 3194 sayılı Kanun uyarınca idari para cezası uygulanmaz."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Recep KÖMÜRCÜ, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve

Selahaddin MENTEŞ'in katılımlarıyla 19/2/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Gülbin AYNUR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. Yapı denetimi can ve mal güvenliğini sağlamak amacıyla 4708 sayılı Kanun'a tabi yapıların inşa aşamasının imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına ve standartlarına uygunluk yönünden tüm süreçlerde denetlenmesidir. Söz konusu denetim Çevre ve Şehircilik Bakanlığından (Bakanlık) alınması gerekli bir izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yürüten, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan yapı denetim kuruluşları tarafından gerçekleştirilmektedir. Denetim sürecinde inşaat ve yapı malzemeleri ile ilgili ham madde ve mamul madde üzerinde ilgili standartlara veya teknik şartnamelere göre gerekli ölçüm ve muayeneler ise bu konuda Bakanlıktan izin almış laboratuvar kuruluşlarına ait tesislerde yapılmaktadır.

4. Yapı denetim kuruluşu tarafından üstlenilen yapı denetim hizmeti yapı sahibi ile imzalanan bir hizmet sözleşmesine göre yürütülmektedir. Bu hizmet karşılığında yapı sahibi tarafından yapı denetim kuruluşuna Kanun'da belirlenen ölçütlere göre hesaplanan ve hizmet sözleşmesinde de gösterilmesi gereken bir hizmet bedeli ödenmektedir. Bu kapsamda Kanun'un 1. maddesinin üçüncü fıkrasının (f) bendinde hizmet bedeline esas yapı yaklaşık maliyetinin binalarda yapı inşaat alanının Bakanlıkça yönetmelik ile belirlenen birim maliyeti veya birim maliyetleri ile çarpımından elde edilen bedeli ifade ettiği belirtilmiş; 5. maddesinin beşinci fıkrasında ise hizmet bedelinin hizmet bedeline esas yapı yaklaşık maliyetinin %1,5'i kadar olduğu hükme bağlanmıştır. Aynı fıkrada hizmet bedeli oranının yapım süresi iki yılı aşan iş için yıllık %5 artırılacağı, yapım süresi iki yıldan az olan işler için %5 azaltılacağı belirtilmiştir.

5. Yapı denetimi hizmetinin Kanun'da gösterilen ölçütler uyarınca belirlenen hizmet bedeli ile görülmesinin zorunlu olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Kanun'un 8. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinin (1) numaralı alt bendinde denetim hizmetinin Kanun'da yazılı hizmet bedelinden farklı bir hizmet bedeli ile üstlenilmesi idari para cezasını gerektiren fiil ve hâller arasında sayılmıştır.

6. Gerek yapı denetim gerekse laboratuvar kuruluşlarının Kanun'da ve ilgili mevzuatta öngörülen usul ve esaslara uygun bir şekilde görevlerini yerine getirmemesi çeşitli idari yaptırımlara bağlanmıştır. Bunlar fiilin niteliğine ve ağırlığına göre uyarma, idari para cezası, bir yıl yeni iş almaktan men cezası, izin belgesinin iptal edilerek faaliyete son verilmesi gibi yaptırımlardır. İdari para cezalarının bir kısmı 5.000 ile 19.030 TL arasında değişen maktu miktarlar olmakla birlikte özellikle yapı denetim kuruluşları için öngörülen idari para cezalarının büyük bir bölümü yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedelinin %3'ü ile %50'si arasında değişen oranlarla belirlenmiştir.

7. Kanun'un 8. maddesinin dördüncü fıkrasında bu kapsamda verilen idari para cezalarına karşı on beş gün içinde yetkili idare mahkemelerine itiraz edilebileceği öngörülmüş olup itiraz konusu kuralla itiraz üzerine verilen mahkeme kararlarının kesin olduğu hükme bağlanmıştır.

B. İtirazın Gerekçesi

8. Başvuru kararında özetle, hukuka uygunluk karinesinden yararlanan idari işlemlerin denetiminin idari yargıda gerçekleştirildiği hatırlatılmış ve bu yargı kararlarına karşı üst derece yargı yolunun açık olmasının ilk derece mahkemelerince verilen kararların hukuki denetiminin yapılmasının yanı sıra içtihat birliğinin oluşturularak bireylerin hangi durumda hangi hukuki sonuca muhatap olacaklarını önceden bilmelerinin sağlanması bakımından da gerekli olduğu ifade edilmiştir. Anayasa'nın 155. maddesinden idari yargıda tek dereceli bir sistemin öngörülmediğinin anlaşıldığı, bu durumun birtakım istisnalarının olabileceği, nitekim hukukumuzda bazı idari davalarda verilen kararların kesin olduğu yönünde düzenlemelerin bulunduğu belirtilen başvuru kararında, bu davaların ekonomik yönden ortalama güce sahip bir bireyin bir şekilde ödemek zorunda kalması hâlinde maddi olarak çok fazla etkilenmeyeceği parasal miktarları aşmayan

uyuşmazlıklara ilişkin olduğuna dikkat çekilmiş ve itiraz konusu kuralla kesin olduğu belirtilen mahkeme kararlarına konu idari para cezalarının nispi olarak belirlendiği, olaya göre ceza oranlarının değiştiği, dolayısıyla ceza miktarlarının önceden bilinmesinin mümkün olmadığı gibi çok yüksek miktarlara da ulaşabildiği, bu sebeple söz konusu davaların istisna kapsamında değerlendirilmeye müsait makul bir parasal sınır içerdiğinden söz edilemeyeceği ifade edilmiştir. Başvuru kararında ayrıca kişilerin söz konusu idari para cezalarıyla bağlantılı olarak ileride daha ağır yaptırımlara maruz kalabildikleri, bu itibarla söz konusu cezalara ilişkin mahkeme kararlarının denetlenmesi yönünden getirilen kısıtlamanın o yaptırımlarla ilgili davaları da etkilemesinin kaçınılmaz olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 36. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

1. Hükmün Denetlenmesini Talep Etme Hakkına İlişkin Genel Açıklama

9. Anayasa'nın *"Hak arama hürriyeti"* başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir*" hükmüne yer verilmiştir.

10. Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti, yargılama usulüne ilişkin güvencelerle hakkaniyete uygun yargılama yapılmasını hedefleyen ve demokratik toplumda vazgeçilmez nitelikte olan adil yargılanma hakkını da kapsayan geniş bir içeriğe sahiptir.

11. Hak arama, kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı ve insan onuru kavramıyla yakından ilgilidir. Bu nedenle demokratik hukuk düzenlerinde hakların korunmasını ve hak ihlallerinin giderilmesini temin edebilecek *hukuki yollar* öngörülmüştür. Nitekim Anayasa Mahkemesi de kararlarında hak arama hürriyetinin hukuk devletinin başlıca ölçütü ve demokrasinin vazgeçilmez koşullarından biri olduğunu ifade etmiştir (AYM, E.1991/2, K.1991/30, 19/9/1991). Bu doğrultuda Anayasa'nın 40. maddesinde hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkesin *yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına* sahip olduğu belirtilmiştir.

Anayasa'nın 74. maddesinde düzenlenen yasama organına dilekçe verme hakkı ile bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakları da anayasal güvence altına alınan hak arama yolları arasındadır.

12. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan yargı mercileri önünde hak arama hürriyeti, hakların korunmasını amaç edinen vazgeçilmez meşru yöntemlerin başında gelmektedir. Anayasa'daki temel hakların korunmasında önemli bir teminat olan yargısal hak arama yolu, hakların korunmasında en etkili ve güvenceli yoldur.

13. Hak arama hürriyetinin kapsamının belirlenmesinde adalet ve hukuk devleti gibi temel anayasal ilkelerin de gözönünde bulundurulması gerekir. Bu doğrultuda hak arama hürriyetinin amacının hak ihlalinin önlenerek kişiye hakkının teslim ve adaletin tesis edilmesi olduğu söylenebilir. Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı, kanunun açıkça hatalı veya keyfî uygulanmasına ilişkin istisnalar dışında yargılama sonucunda verilen hükmün adil olup olmadığı veya hukuki açıdan isabetli olup olmadığı hususlarını içermemektedir. Bu itibarla adil yargılanma hakkının davanın taraflarına sağladığı tüm usul güvencelerine uyulmuş olsa bile yargılama sonucunda verilen hükmün hatalı olması mümkündür. Diğer bir ifadeyle adil yargılanma hakkının güvencelerine riayet edilmiş olsa da hâkimin gerek maddi vakıaların değerlendirilmesinde gerekse hukuk kurallarının uygulanmasında yanılgıya düşmesi ve buna bağlı olarak hukuka aykırı hüküm vermesi söz konusu olabilmektedir. Böyle kararlara ilgililerin veya toplumun katlanmasını istemek adalete olan güveni sarsar ve hukuk devletini zedeler. Bu nedenle hak arama hürriyetinden yararlanılabilmesi bakımından adil ve isabetli olmadığı düşünülen bir hükmün başka bir yargı mercii tarafından denetlenmesi bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Anayasa açısından bu gereklilik, özel olarak düzenlenen hak arama hürriyetinin kapsamı ve mahiyetinden kaynaklanmaktadır (AYM, E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, § 8).

14. Anayasa'nın 154. ve 155. maddelerinin de mahkeme kararlarının kural olarak denetlenmesi gerektiği düşüncesiyle düzenlendiği anlaşılmaktadır. Anayasa'nın 154. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde *"Yargıtay, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli*

yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir" kuralına yer verilmiştir. Aynı şekilde Anayasa'nın 155. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde de *"Danıştay, idare mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir"* denilmektedir. Anayasa koyucunun bu kurallarla Yargıtay ve Danıştayın varlığını anayasal güvence altına aldığı ve anılan Yüksek Mahkemeleri kural olarak ilk derece adli ve idari yargı mercilerince verilen karar ve hükümlerin son inceleme mercii olarak görevlendirdiği anlaşılmaktadır. Ancak bu maddelerde adli ve idari yargı mahkemelerince verilen hükümlerin denetlenmesi görevinin anılan Yüksek Mahkemelere verilmemesi hâlinde de bu görevin başka yargı mercilerine bırakılması gerektiğinin öngörülmesiyle Anayasa koyucunun ilk derece mahkemesince verilen karar ve hükümlerin kural olarak bir başka yargı mercii tarafından denetlenmesi gerekliliğini kabul ettiği sonucuna ulaşılmaktadır (AYM, E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, § 9).

15. Anayasa'nın 36., 154. ve 155. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mahkemelerce verilen hükmün bir başka yargı mercii tarafından denetlenmesini talep etme hakkını yargılamanın konusuna göre herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti kapsamında güvenceye kavuşturduğu görülmektedir. Dolayısıyla hükmün denetlenmesini talep etme hakkı, konusu bir suç isnadına dayanan ya da medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin olan tüm yargılamalar için geçerlidir.

16. Bununla birlikte yargılamanın konusu ceza mahkûmiyeti olduğunda mahkeme kararlarının denetlenmesi ihtiyacı daha da önem kazanmaktadır. Nitekim uluslararası sözleşmelerde de hükmün denetlenmesinin bir hak olarak tanındığı görülmektedir. Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 7 No.lu Protokol'ün 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde *"Mahkeme tarafından ceza gerektiren bir suç nedeniyle mahkûm edilen herkes, mahkûmiyetinin veya hükmolunan cezanın yüksek bir mahkeme tarafından yeniden incelenmesini sağlama hakkına sahiptir"* denilmek suretiyle mahkemece verilen mahkûmiyet ve cezaların denetlenmesini talep hakkı güvenceye bağlanmıştır. Yine Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Medeni ve Siyasi

Haklar Sözleşmesi'nin 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasında da *"Bir suçtan hüküm giyen herkes, mahkumiyet ve cezanın yasalara uygun olarak daha yüksek bir yargı organınca yeniden incelenmesi hakkına sahip olacaktır"* biçiminde benzer bir kurala yer verilmiştir.

17. Bu bağlamda anılan uluslararası sözleşmelerde yer alan *suç*, *ceza*, *mahkûmiyet* gibi kavramların sadece klasik ve teknik anlamda ceza yargılaması hukukuna özgü kavramlar olarak değerlendirilmeyip anayasal anlamda özerk bir yoruma tabi tutulması gerekir.

18. Nitekim Anayasa Mahkemesinin bireysel başvurudaki yerleşik içtihadına göre ceza hukuku yaptırımı olarak düzenlenmeyen ve geleneksel ceza davasına konu olmayan idari yaptırımlar cezanın üst sınırı, niteliği, miktarı, kişi üzerinde oluşturduğu etki ve sonuçlar yönünden ciddiyeti ve ağırlığı gözetilerek anayasal anlamda özerk bir yorumla *ceza* olarak nitelendirilebilmektedir. Bu kapsamda idari para cezalarını konu alan ve idari yargıda görülen bazı davalar da adil yargılanma hakkının *suç isnadı* yönü kapsamında incelenmiştir (*Hasan Cihan*, B. No: 2016/14869, 24/10/2019; *Uyaroğlu Akaryakıt İnşaat Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti.* B. No: 2014/2303, 5/4/2018; *Salim Koç*, B. No: 2014/2540, 29/11/2018).

19. Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti kapsamındaki hükmün denetlenmesini talep etme hakkı, kişinin aleyhine verilen bir hükmün başka bir yargı mercii tarafından gözden geçirilmesini ve denetlenmesini isteyebilmesini teminat altına almaktadır.

20. Bununla birlikte hükmün denetlenmesini talep etme hakkının -tabiatı itibarıyla- devletin kanuni düzenleme yapmasını gerektirdiği açıktır. Kişilerin ne şekilde bu haktan yararlanacakları ve bu hakkın temini bakımından nasıl bir sistemin kurulacağı hususunda kanun koyucunun geniş takdir yetkisi bulunmaktadır.

21. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkına ilişkin kanuni düzenlemelerde bu denetimin sadece hukuk kurallarının doğru uygulanıp uygulanmadığı hususuyla mı sınırlı olacağı yoksa bunun yanında maddi olguların değerlendirilmesini de mi kapsayacağı hususu kanun koyucunun takdir yetkisindedir. Bu bağlamda mahkeme hükmünün denetiminin

maddi olguların değerlendirilmesini de kapsaması gerektiğine dair bir anayasal zorunluluk bulunmamaktadır. Denetimi yapacak yargı merciinin hukuk kurallarının doğru uygulanıp uygulanmadığına yönelik bir denetim yapma yetkisi ile donatılması, hükmün denetlenmesini talep etme hakkının sağlanmasına ilişkin anayasal yükümlülüğün yerine getirilmesi bakımından yeterli görülebilir (AYM, E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, § 16).

22. Bunun yanında hükmün denetlenmesini talep etme hakkının mahiyeti dikkate alındığında bu hakkın mutlak bir hak olarak kabulü mümkün değildir. Dolayısıyla bu hak kanun koyucu tarafından bazı sınırlamalara tabi tutulabilir. Ancak bu sınırlandırmaların Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ölçütlere uygun olarak yapılması gerekir.

23. Öte yandan hükmün denetlenmesini talep etme hakkının bir suç isnadını konu alan yargılamalardaki kapsam ve sınırıyla medeni hak ve yükümlülükleri konu alan yargılamalardaki kapsam ve sınırının aynı olmayacağının da belirtilmesi gerekir. Bu yönüyle anılan hak, bireye bir suçlamanın yöneltilmesi ve sonucu itibarıyla bireyi bir cezaya maruz bırakması sebebiyle temel hak ve özgürlüklere daha ağır müdahalelerin söz konusu olduğu suç isnadını konu alan yargılamalar alanında daha geniş bir uygulama alanı bulurken diğer alanlarda daha esnek uygulanabilecektir.

2. Kuralın İncelenmesi

24. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

25. İdari yargıda ilk derece mahkemesi kararlarına karşı kural olarak istinaf yolu öngörülmüştür. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre konusu 5.000 TL'yi geçmeyen vergi davaları, tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında verilenler hariç olmak üzere idare ve vergi mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulması mümkündür.

26. Hakkında idari para cezası işlemi tesis edilen kişinin bu işlemin iptali talebiyle idare mahkemesine yaptığı itirazın reddedilmesi durumunda işlemin hukuka uygunluğu ve dolayısıyla idari işlemin sebebini teşkil eden

fiil veya durumun hukuka aykırı olduğu yargı kararıyla tespit edilmekte ve bunun sonucunda da kişi o cezayı ödemek zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla böyle bir durumda kişi aleyhine hüküm kurulmuş olduğundan hükmün denetlenmesini talep etme hakkına ilişkin güvenceler devreye girmektedir. Bireyin aleyhine verilen idare mahkemesi kararına karşı kanun yolunun kapalı olması hükmün başka bir mahkeme tarafından denetlenmesini talep etme hakkına sınırlama teşkil etmektedir. Bu itibarla idari para cezasına karşı yapılan itiraz üzerine verilen mahkeme kararlarının kesin olduğunu öngören kural, hükmün başka bir mahkeme tarafından denetlenmesini talep etme hakkına sınırlama getirmektedir.

27. Anayasa'nın 13. maddesinde *"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."* denilmiştir. Buna göre hükmün denetlenmesini talep etme hakkına sınırlama getiren kanuni düzenlemelerin Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

28. Anayasa'nın 36. maddesinde, hak arama hürriyeti için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte bunun hiçbir şekilde sınırlanması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu düşünülemez. Anayasa Mahkemesi kararlarında, Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevlerin özel sınırlama sebebi gösterilmemiş hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebileceği kabul edilmektedir (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014; E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015).

29. İtiraz konusu kural uyarınca idare mahkemelerinin 4708 sayılı Kanun gereğince verilen idari para cezalarının iptali taleplerine ilişkin hükümlerine karşı istinaf yolunun kapatılmasının amacının yargılamanın makul süre içinde tamamlanması ve usul ekonomisinin sağlanması olduğu anlaşılmaktadır.

30. Nitekim Anayasa'nın 36. maddesinde güvenceye bağlanan adil yargılanma hakkının önemli unsurlarından biri de *makul sürede yargılanma* hakkıdır. Anayasa'nın 141. maddesinin son fıkrasında *"Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir"* denilmek

suretiyle davaların makul bir süre içinde bitirilmesi gerekliliği açıkça ifade edilmiştir. Bu hak gereğince devlet, yargılamaların gereksiz yere uzamasını engelleyecek etkin çareler oluşturmak zorundadır (AYM, E.2013/4, K.2013/35, 28/2/2013). Öte yandan Anayasa'nın 141. maddesinin son fıkrasında davaların en az giderle sonuçlandırılması da bir ilke olarak düzenlenmiştir. *Usul ekonomisi* olarak da adlandırılan bu ilke, yargılama maliyetinin en düşük düzeyde olmasını ve bu sürecin mümkün olan en hızlı yöntemlerle gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Dolayısıyla davaların makul süre içinde ve daha az masrafla sonuçlanmasının sağlanması amacıyla hükmün denetlenmesini talep etme hakkının sınırlandırılmasının anayasal açıdan meşru bir amaca dayandığı görülmektedir.

31. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkına getirilen sınırlamanın meşru bir amaca yönelik olması yeterli olmayıp ayrıca ölçülü olması gerekir. Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen sınırlamanın ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından sınırlamanın zorunlu olmasını, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; AYM, E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016).

32. Buna göre hükmün denetlenmesini talep etme hakkının sınırlanması için seçilen aracın öngörülen amaca ulaşılabilmesi bakımından elverişli olması gerekir. Ayrıca seçilen araç bu hakkı en az zedeleyici nitelikte olmalıdır. Bununla birlikte hakkı daha az zedeleyen aracın tercih edilmesi gerektiğinin söylenebilmesi için söz konusu araç aynı amacı gerçekleştirmeye elverişli olmalıdır. Daha hafif sınırlama teşkil eden aracın tercih edilmesi hâlinde öngörülen amaç gerçekleşmeyecek ise daha ağır sınırlama oluşturan aracın seçimi hususundaki tercih, Anayasa'ya aykırı olmaz. Bunun dışında hangi sınırlama aracının tercih edileceği hususunda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır.

33. Ayrıca hükmün denetlenmesini talep etme hakkına yönelik sınırlamalar orantılı olmalıdır. Orantılılık, amaç ile araç arasında adil bir denge kurulmasını gerektirmektedir. Buna göre hükmün denetlenmesini

talep etme hakkına getirilen sınırlamayla ulaşılmak istenen meşru amaç ve aleyhine hüküm kurulan kişinin bu hükmü denetlettirebilmesindeki bireysel yarar arasında makul bir orantı kurulmalıdır. Hedeflenen amaca ulaşıldığında elde edilecek kamusal yararla kıyaslandığında, sınırlama ile kişiye yüklenen külfetin aşırı ve orantısız olmaması gerekir.

34. Kanun'da idari para cezalarının iptali taleplerine ilişkin idare mahkemesi kararlarına karşı kanun yolunun kapalı tutulması suretiyle hükmün denetlenmesini talep etme hakkına getirilen sınırlamanın davaların makul süre içinde sonuçlandırılması ve usul ekonomisinin sağlanması amacına ulaşılabilmesi bakımından elverişli ve gerekli bir araç olmadığı söylenemez.

35. Öte yandan hükmün denetlenmesini talep etme hakkına getirilen sınırlamanın orantılı olup olmadığının tespitinde hükmün konusu ile kişinin hak ve menfaatleri üzerinde oluşturduğu tesir ve sınırlamanın gerekçesini oluşturan meşru amacın niteliği gözönünde bulundurulmalıdır.

36. Bu bağlamda Kanun kapsamındaki idari para cezalarına dayanak teşkil eden, başka bir ifadeyle kişiye isnat edilen fiiller kabahat niteliğindedir. Dolayısıyla hafif nitelikteki bu isnatların, manevi varlığı bakımından muhatabı üzerinde ağır etki ve sonuçlar doğurmayacağı söylenebilir. Bununla birlikte Kanun uyarınca verilen idari para cezalarının bir kısmının yapı yaklaşık maliyetine göre değişiklik gösteren yapı denetimi hizmet sözleşmesi bedeli esas alınarak ve nispi oranlarla hesaplandığı ve bu cezaların somut olayın niteliğine göre yüksek meblağlara ulaşabildiği görülmektedir. Yüksek meblağlara ulaşabilen idari para cezalarının kişinin malî durumu üzerinde yarattığı etki itibarıyla ağır ve ciddi bir yaptırım olduğu, dolayısıyla *ceza* niteliği taşıdığı açıktır. Bu itibarla söz konusu idari para cezalarını konu alan yargılamalar *suç isnadı* kapsamında olup kişinin malî yönden oldukça ağır bir ceza ile karşı karşıya kalması sonucunu doğurabilen bu nitelikteki hükümlerin denetime tabi tutulmasının önemi yadsınamaz.

37. Kuşkusuz hükmün denetlenmesini talep etme hakkının kategorik olarak Kanun kapsamındaki tüm idari para cezaları hakkında verilen hükümlere karşı bu denetimi talep etme imkânı tanınmasını zorunlu kılan bir yönü bulunmamaktadır. Bu bakımdan özellikle muhatap kitlesi

üzerinde yaratacağı ekonomik etki itibarıyla nispeten düşük olarak değerlendirilebilecek miktarlardaki idari para cezalarına ilişkin hükümlerin kesin olması, hükmün denetlenmesini talep etme hakkına yönelik orantılı bir sınırlama olarak nitelendirilebilir. Ancak itiraz konusu kural kapsamındaki idari para cezalarının tümünün bu bağlamda düşük nitelikte olduğu söylenemez.

38. Yargılamanın makul bir sürede sonuçlandırılması ve usul ekonomisinin sağlanması amacıyla da olsa bu denli yüksek idari para cezalarını konu alan hükümlerin denetime tabi kılınmamasının kişiye aşırı bir külfet yükleyeceği açıktır. Dolayısıyla söz konusu hükümlerin denetime kapalı tutulmasıyla kişiye yüklenen külfet, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılması ve usul ekonomisinin sağlanması amaçlarıyla haklı kılınamaz. Başka bir deyişle belirtilen nitelikteki hükümlerin denetlettirilmesi vasıtasıyla elde edilecek bireysel yarar, makul sürede yargılanma hakkı ve usul ekonomisi ilkesine feda edilemez. Bu itibarla itiraz konusu kural, hükmün denetlenmesini talep etme hakkına yönelik orantısız bir sınırlama getirmektedir.

39. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 13. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 155. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13. ve 36. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 155. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 4/4/2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 8. maddesinin dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 1/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL

Üye	Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye	Üye
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI

Esas Sayısı : 2020/60
Karar Sayısı : 2020/54
Karar Tarihi : 1/10/2020

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 129 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 11/7/2020 tarihli ve 7249 sayılı Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. Tümünün Anayasa'nın 88. maddesine aykırılığını ileri sürerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına,

B. Tümünün iptaline karar verilmemesi hâlinde;

1. 1. maddesiyle 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosu…"* ibaresinin *"…baro…"* şeklinde değiştirilmesinin,

2. 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…ve staj yaptığı baroya kayıtlı…"* ibaresinin,

3. 3. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosuna…"* ibaresinin *"…baroya…"* şeklinde değiştirilmesinin,

4. 4. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yer alan *"…o baroya yazılı…"* ibaresinin *"…staj yaptığı baroya kayıtlı…"* şeklinde değiştirilmesinin,

5. 5. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…avukatın kayıtlı olduğu…"* ve *"…kendi barosuna kayıtlı…"* ibarelerinin,

6. 6. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 44. maddesinde yer alan *"…aynı baroya…"* ibarelerinin *"…aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…"* şeklinde değiştirilmesinin,

7. 8. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin,

8. 9. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olunan…"* ibaresinin,

9. 11. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 64. maddesinin;

a. Birinci fıkrasına ve ikinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olduğu…"* ibarelerinin,

b. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…baro…"* ibaresinin *"…kararı veren baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin,

10. 13. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 66. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin,

11. 14. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 67. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…o yer barosu…"* ibaresinin *"…bu tespiti yapan baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin,

12. 15. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinin;

a. Birinci fıkrasına eklenen üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci cümlelerin,

b. Üçüncü fıkrasına eklenen ikinci cümlenin,

13. 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin;

a. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ikişer…"* ibaresinin *"…üçer…"* şeklinde değiştirilmesinin,

b. Değiştirilen üçüncü fıkrasının,

14. 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının,

15. 20. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 177. maddesine eklenen ikinci fıkranın,

16. 21. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesine eklenen *"…veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine…"* ibaresinin,

17. 22. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. maddenin,

18. 23. maddesiyle 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen altıncı ve yedinci cümlelerin,

19. 24. maddesiyle 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nun 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen ikinci ve üçüncü cümlelerin,

20. 25. maddesiyle 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen dördüncü ve beşinci cümlelerin,

21. 26. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü ve dördüncü cümlelerin,

Anayasa'nın 2., 13., 17., 20., 36., 37., 38., 40., 70., 125. ve 129. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına,

karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 1. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ibare değişikliği yapılan birinci fıkrası şöyledir:

*"(…) 4 üncü maddedeki koşulları taşıyanlar başvurdukları **baro** levhasına yazılmalarını dilekçe ile isteyebilirler."*

2. 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin ibarenin eklendiği birinci fıkrası şöyledir:

"*Avukatlık stajı bir yıldır. Stajın bu kısmında yer alan hükümler uyarınca ilk altı ayı mahkemelerde ve kalan altı ayı da en az beş yıl kıdemi olan (bu beş yıllık kıdem hesabına Kanunun 4 üncü maddesinde yazılı hizmette geçen süreler de dahildir.) **ve staj yaptığı baroya kayıtlı** bir avukat yanında yapılır*"

3. 3. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ibare değişikliği yapılan birinci fıkrası şöyledir:

*"3 üncü maddenin (a), (b) ve (f) bentlerinde yazılı koşulları taşıyan ve Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavında başarılı olanlardan, stajyer olarak sürekli staj yapmalarına engel işleri ve 5 inci maddede yazılı engelleri bulunmayanlar, staj yapacakları **baroya** bir dilekçe ile başvururlar."*

4. 4. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan birinci fıkranın (4) numaralı bendinin yer aldığı 17. maddesi şöyledir:

"Dilekçeye eklenecek belgeler :

Madde 17- 16 ncı madde gereğince verilecek dilekçeye, aşağıda gösterilen belgeler eklenir.

1. Kanunun aradığı şartlara ilişkin belgelerin asılları ile onanmış ikişer örneği,

2. Adayın 3 üncü maddenin (f) ve 5 inci maddenin (a) bendlerinde yazılı halleri bulunmadığını gösteren bildiri kağıdı,

3. Yanında staj göreceği avukatın yazılı muvafakati,

*4. Adayın ahlak durumu hakkında, **staj yaptığı baroya kayıtlı** iki avukat tarafından düzenlenmiş tanıtma kağıdı.*

Bu belgelerin birer örneği baro başkanı tarafından onaylanarak Türkiye Barolar Birliğine gönderilir. Diğer örnek veya asılları barodaki dosyasında saklanır. 22 nci maddenin 2 ve 3 üncü fıkralarında yazılı hallerde, adayın yanında staj göreceği avukatın yazılı muvafakatine ait belge aranmaz.

(Ek fıkra: 22/1/1986 - 3256/5 md.; Değişik üçüncü fıkra: 23/1/2008-5728/328 md.) Staj isteminde bulunan tarafından verilen bildiri kağıdının hilafı ortaya çıktığı takdirde adaya Cumhuriyet savcısı tarafından ikiyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir."

5. 5. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 42. maddesinin ibarelerin eklendiği birinci fıkrası şöyledir:

"Bir avukatın ölümü veya meslekten yahut işten çıkarılması veya işten yasaklanması yahut geçici olarak iş yapamaz duruma gelmesi hallerinde, ***avukatın kayıtlı olduğu*** *baro başkanı, ilgililerin yazılı istemi üzerine veya iş sahiplerinin yazılı muvafakatini almak şartiyle, işleri geçici olarak takip etmek ve yürütmek için* ***kendi barosuna kayıtlı*** *bir avukatı görevlendirir ve dosyaları kendisine devir ve teslim eder. (Ek cümle : 2/5/2001 - 4667/28 md.) Ayrıca durumu mahkemelere ve gerekli göreceği yerlere bildirir. Bu hükümler avukatlık ortaklığı hakkında da kıyasen uygulanır."*

6. 6. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ibare değişiklikleri yapılan 44. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Avukatların birlikte veya avukatlık ortaklığı şeklinde çalışmaları

Madde 44 – (Değişik : 2/5/2001 - 4667/30 md.)

Avukatlar, meslekî çalışmalarını aynı büroda birlikte veya avukatlık ortaklığı şeklinde de yürütebilirler.

A) Aynı büroda birlikte çalışma

Birlikte çalışma, ***aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine*** *kayıtlı birden çok avukatın meslekî çalışmalarını bir büroda yürütmeleridir. Bu birlikteliğin tüzel kişiliği yoktur, yapılan iş ticarî sayılmaz.*

Birlikte çalışan avukatlardan biri ya da birkaçının ad ve/veya soyadının yanında (Avukatlık Bürosu) ibaresinin kullanılması zorunludur. Karşılıklı hak ve yükümlülükler, gelir ve giderlerin paylaşılması, büro yönetimi, birlikteliğin sona ermesi birlikte çalışanlarca belirlenir ve yazılı olarak kayıtlı oldukları baroya bildirilir.

B) Avukatlık ortaklığı

*Avukatlık ortaklığı**, aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine** kayıtlı birden çok avukatın bu Kanuna göre mesleklerini yürütmek için oluşturdukları tüzel kişiliktir. Avukatlık ortaklığının çalışması meslek çalışması olup, ticarî sayılmaz ve vergilendirme bakımından şahıs şirketlerine ilişkin hükümler uygulanır. Avukatlık ortaklığının adı, bir ya da birkaç ortağın ad ve/veya soyadlarına (Avukatlık Ortaklığı) ibaresi eklenerek belirlenir. Yabancı sermayeyi teşvik mevzuatı çerçevesinde Türkiye'de faaliyet göstermek isteyen yabancı avukatlık ortaklıkları, bu Kanuna ve avukatlık ortaklığı düzenlemesine uygun olarak kurulmak koşuluyla, yalnızca yabancı hukuklar ve milletlerarası hukuk konularında danışmanlık hizmeti verebilirler. Bu sınırlama yabancı avukatlık ortaklığında çalışan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ya da yabancı avukatları da kapsar. Bu nev'i avukatlık ortaklıkları için ortakların baroya kayıtlı olması şartı aranmaz. Bu kuralın uygulanması mütekabiliyet esasına bağlıdır.*

…"

7. 8. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 50. maddesinin cümlenin eklendiği birinci fıkrası şöyledir:

"Her adalet dairesinde, bölgesinde bulunduğu baro için, her mahkeme salonunda ve icra dairesinde ise avukatlar için ihtiyaca yetecek nitelikte yer ayrılması zorunludur. (Ek cümle:11/7/2020-7249/8 md.) ***Birden fazla baronun bulunduğu illerde baro için ayrılacak yer Türkiye Barolar Birliğine tahsis edilir ve Birlik, barolara kayıtlı avukat sayısını esas alarak bu yeri barolara tahsis eder.***"

8. 9. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 58 maddesinin ibarenin eklendiği birinci fıkrası şöyledir:

"Avukatların avukatlık veya Türkiye Barolar Birliği ya da baroların organlarındaki görevlerinden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlardan dolayı haklarında soruşturma, Adalet Bakanlığının vereceği izin üzerine, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. Avukat yazıhaneleri ve konutları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı denetiminde ve ***kayıtlı olunan*** *baro temsilcisinin katılımı ile aranabilir. Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren bir suçtan dolayı suçüstü hali dışında avukatın üzeri aranamaz."*

9. 11. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ibare ekleme ve değişikliği yapılan fıkraların yer aldığı 64. maddesi şöyledir:

"Baro yönetim kuruluna karşı özel görevler :

Madde 64- Denetleme ve şikayetle ilgili meselelerde avukat, bu kanunda gösterilen meslek sırrını saklama yükümlülüğüne aykırı düşmedikçe, ***kayıtlı olduğu*** *baro başkanına veya yönetim kuruluna yahut bunlar tarafından görevlendirilen üyelerden birine bilgi vermek ve istek üzerine dosyaları göndermek, dinlenmek üzere çağırıldığı hallerde baro başkanı, yönetim kurulu veya bu kurul üyelerinden birinin davetine uymak zorundadır.*

(Değişik ikinci fıkra: 22/1/1986 - 3256/8 md.) Birinci fıkrada yazılı zorunluğa uymayan avukat hakkında, ***kayıtlı olduğu*** *baro yönetim kurulu, onbin liradan yüzbin liraya kadar para cezası verebilir. Bu ceza her davet ve isteğe uymama halinde yeniden verilebilir. Ancak, gönderilen yazıda, davet ve isteğe uymama halinde para cezası verileceğinin belirtilmiş olması şarttır.*

Bu para cezasına karşı, tebliğinden itibaren onbeş gün içinde, ***kararı veren baronun*** *disiplin kuruluna itiraz olunabilir. Baro disiplin kurulunun kararı kesindir.*

Yukarıki fıkralar gereğince hükmedilen para cezaları, bu kanunun disiplin cezalarına ilişkin hükümlerine göre tahsil edilir ve baroya irat yazılır."

10. 13. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 66. maddesinin cümlenin eklendiği birinci fıkrası şöyledir:

"Her avukat, bölgesi içinde sürekli olarak avukatlık edeceği yerin baro levhasına yazılmakla, yükümlüdür. (Ek cümle:11/7/2020-7249/13 md.) ***Bir ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde avukat, bunlardan birinin levhasına yazılır.***"

11. 14. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 67. maddesinin ibare değişikliği yapılan birinci fıkrası şöyledir:

"Bir avukat, levhasında yazılı bulunduğu baro bölgesi dışında sürekli olarak avukatlık eder veya disiplin cezası gerektiren bir eylemde bulunursa, ***bu tespiti yapan baronun*** *yönetim kurulu tarafından bu konuda düzenlenecek tutanak, gereken işlem yapılmak üzere, avukatın levhasında yazılı olduğu baroya gönderilir."*

12. 15. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinin cümlelerin eklendiği birinci ve üçüncü fıkraları şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 2/5/2001 - 4667/47 md.) Bölgesi içinde en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baro kurulur. Kurulmuş olan barolarda avukat sayısının otuzun altına düşmesi halinde de ikinci fıkra hükmü uygulanır. (Ek cümleler:11/7/2020-7249/15 md.) ***Beşbinden fazla avukat bulunan illerde asgari ikibin avukatla bir baro kurulabilir. Bu sayıların belirlenmesinde baro levhasına kayıtlı avukatlar ile kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görev yapan avukatlar esas alınır. Kuruluş müracaatında, kuruluş talebini içeren dilekçe ile ikibin avukatın imzasının ve bu avukatların belirlediği dört kişilik kurucular kurulunun isimlerinin yer aldığı liste Türkiye Barolar Birliğine verilir. Birlik, kuruluş işlemlerini yerine getirmek üzere kurucular kurulunu görevlendirir. Kurucular kurulu en geç altı ay içinde organ seçimlerini yapmak üzere kuruluş genel kurulunu toplar ve yeni baronun kuruluşunu tamamlayarak Birliğe bildirir. Yeni kurulan baro, seçimli ilk olağan genel kurulunu yapıncaya kadar Birlikte temsil edilmez ve seçimli ilk olağan genel kurulunu 82 nci madde hükmü uyarınca yapar. Avukat sayısının ikibinin altına düşmesi hâlinde Birlik, asgari avukat sayısının altı ay içinde sağlanmasını yazılı olarak ilgili baroya bildirir. Verilen süre içinde eksiklik***

giderilemezse baronun tüzel kişiliğine Birlik tarafından son verilir ve son verme kararı Birliğin resmi internet sitesinde ilan edilir. Tüzel kişiliği sona eren baroya kayıtlı avukatlar ve stajyerler ilan tarihinden itibaren onbeş gün içinde o ilde bir baro varsa o baroya, birden fazla baro varsa diledikleri baroya kaydolur ve bunların devam eden iş ve işlemleri kaydoldukları baro tarafından yürütülür. Tüzel kişiliği sona eren baronun tasfiye işlemleri son yönetim kurulu tarafından Birliğin denetim ve gözetiminde yapılır ve kalan malvarlığı Birliğe geçer.

…

(Değişik üçüncü fıkra : 2/5/2001 - 4667/47 md.) Barolar, kuruluşlarını Türkiye Barolar Birliğine bildirmekle tüzel kişilik kazanırlar. (Ek cümle:11/7/2020-7249/15 md.) ***Aynı ilde yeni bir baronun kurulması hâlinde Türkiye Barolar Birliği, tüzel kişilik kazanma tarihini esas almak ve birden başlamak suretiyle baroları o ilin adıyla numaralandırır.***"

13. 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ibare değişikliği yapılan ve üçüncü fıkrası değiştirilen 114. maddesi şöyledir:

"Kuruluşu:

Madde 114- Türkiye Barolar Birliğinin en yüksek organı Genel Kuruldur.

(Değişik ikinci fıkra: 2/5/2001 - 4667/61 md.) Genel Kurul, baroların avukatlıkta en az on yıl kıdemi olan üyeleri arasından gizli oyla seçecekleri ***üçer*** *delege ile kurulur. Görevde bulunan baro başkanları ile Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı yapmış ve yapmakta olan avukatlar, Birlik Genel Kurulunun doğal üyesidirler, oylamalara katılma, seçme ve seçilme hakları vardır.*

(Değişik üçüncü fıkra:11/7/2020-7249/18 md.) ***Baro genel kurullarınca ayrıca her beşbin üye için birer delege seçilir.***

Barolarca aynı sayıda yedek üyeler seçilir. Delegeler, her baronun olağan genel kurul toplantısında iki yıl için seçilirler.

90 ıncı maddenin ikinci fıkrasında yazılı engelleri bulunanlar delege olamazlar.

Delegelerin yolculuk ve oturma giderlerini her baro kendi bütçesinden öder.

(Değişik yedinci fıkra: 2/5/2001 - 4667/61 md.) Genel Kurul toplantısının yeri, tarihi ve gündemi ile delegelerini gönderme lüzumu, toplantılardan en az otuz gün önce, barolara yazı ile bildirilir. Asıl üyenin mazereti olduğu takdirde, yedek üye Türkiye Barolar Birliği Genel Kuruluna katılır ve oy kullanır."

14. 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrası şöyledir:

"(Değişik ikinci fıkra:11/7/2020-7249/19 md.) ***Birlik Yönetim Kurulu doğrudan veya en az yirmibeş baronun yönetim kurullarının yazılı istemi üzerine, 117 nci maddede belirtilen görev alanıyla sınırlı olmak kaydıyla, Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırır. Ancak olağanüstü toplantıda seçim yapılamaz.****"**

15. 20. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 177. maddesine eklenen ikinci fıkra şöyledir:

"(Ek fıkra:11/7/2020-7249/20 md.) ***Birden fazla baronun bulunduğu illerde adli yardım bürosu, baroların eşit olarak temsili esas alınarak oluşturulur. Büroda görevlendirme, o ildeki avukatlar arasında eşitlik gözetilerek yapılır. Adli yardım bürosunun oluşturulmasına ve adli yardım hizmetinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunca hazırlanan ve Adalet Bakanlığınca onaylanan yönetmelikte gösterilir.****"**

16. 21. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin ibarenin eklendiği birinci fıkrası şöyledir:

"Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli olarak avukatlık görevinde çalışanların baro levhasına yazılmaları

isteklerine bağlıdır. Ancak bunlar hakkında bu Kanunun avukatlık meslekine kabul ve ruhsatname verilmesine ilişkin hükümleri aynen uygulanır. Bunlar, görevlerinin gereği olan işleri yaparken baro levhasına kayıtlı avukatların yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlüdürler. Baroya kaydını yaptırmayan avukat, çalıştığı yer barosuna ***veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine*** *bilgi verir."*

17. 22. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. madde şöyledir:

*"**Geçici Madde 23-** (Ek:11/7/2020-7249/22 md.)*

Görev sürelerine bakılmaksızın tüm barolarda baro başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği delege seçimleri 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında; Birlik Başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimleri ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılır."

18. 23. maddesiyle 5233 sayılı Kanun'un cümlelerin eklendiği ikinci fıkranın yer aldığı 4. maddesi şöyledir:

"Zarar tespit komisyonları

Madde 4- Zarar tespit komisyonları illerde; bu Kanun kapsamında yapılacak başvurular üzerine on gün içinde kurulur.

Komisyon, bir başkan ve altı üyeden oluşur. Valinin görevlendireceği vali yardımcısı komisyonun başkanı; maliye, bayındırlık ve iskân, tarım ve köyişleri, sağlık, sanayi ve ticaret konularında uzman ve o ilde görev yapan kamu görevlilerinden vali tarafından belirlenecek birer kişi ile baro yönetim kurulunca baroya kayıtlı olanlar arasından görevlendirilecek bir avukat komisyonun üyesidir. Komisyonun başkan ve üyeleri her yıl ocak ayının ilk haftasında yeniden belirlenir. Eski üyeler yeniden görevlendirilebilirler. İş yoğunluğuna göre aynı ilde birden fazla komisyon kurulabilir. (Ek cümleler:11/7/2020-7249/23 md.) ***Birden fazla baro kurulan illerde komisyona üye görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir.***

(Ek fıkra: 28/12/2005 - 5442/1 md.) Komisyonun başkan ve üyelerine ayda altıdan fazla olmamak üzere her toplantı için (500) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden toplantı ücreti ödenir. Bu ödemeler, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaz.

Komisyon salt çoğunlukla toplanır ve kararlar üye tam sayısının salt çoğunluğuyla alınır. Komisyonun çalışma esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir."

19. 24. maddesiyle 5402 sayılı Kanun'un 16. maddesinin cümlelerin eklendiği (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Koruma kurulları; adalet komisyonunun bulunduğu yerlerde Cumhuriyet başsavcısının veya görevlendireceği Cumhuriyet başsavcı vekili ya da Cumhuriyet savcısının başkanlığında; baro temsilcisi, belediye başkanı veya görevlendireceği yardımcısı, Cumhuriyet başsavcısı tarafından belirlenecek bir ceza infaz kurumu müdürü, denetimli serbestlik müdürü, milli eğitim müdürü, sosyal hizmetler müdürü, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı temsilcisi, teşkilâtı bulunan yerlerde Türkiye İş Kurumu müdürü, Ziraat ve Halk Bankası müdürleri, varsa ticaret ve sanayi odaları, ziraat odaları, borsalar, esnaf ve sanatkârlar birliği yöneticileri ile; varsa kamuya ait fabrikalar ile istekleri hâlinde o yerde şubesi bulunan kamuya yararlı dernek veya vakıflar ve özel bankaların yönetici seviyesindeki temsilcilerinden Cumhuriyet başsavcısı tarafından uygun görülenlerin katılımı ile oluşur. (Ek cümleler:11/7/2020-7249/24 md.) ***Birden fazla baro kurulan illerde koruma kurullarına temsilci görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir."***

20. 25. maddesiyle 5957 sayılı Kanun'un 10. maddesinin cümlelerin eklendiği (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Başkanlığı, sanayi ve ticaret il müdürü veya görevlendireceği bir personel tarafından yürütülen hal hakem heyeti; tarım il müdürlüğü, belediye, baro, ziraat odası, ilgili mühendis odası, ticaret ve sanayi odası ile esnaf ve sanatkarlar odaları birliği tarafından görevlendirilecek birer

üye ve en fazla üyeye sahip tüketici örgütü ile komisyoncu ve/veya tüccarların oluşturduğu dernekçe seçilecek birer temsilcinin katılımı ve o yerin mülki idare amirinin onayı ile oluşur. Ticaret ve sanayi odasının ayrı olarak kurulduğu yerlerde, ticaret ve sanayi odasından birer üye görevlendirilir. Esnaf ve sanatkarlar odaları birliği tarafından yapılacak görevlendirmeler ihtisas odalarının, ihtisas odası bulunmayan yerlerde ise karma odaların üyeleri arasından yapılır. (Ek cümleler:11/7/2020-7249/25 md.) ***Birden fazla baro kurulan illerde hal hakem heyetlerine üye görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir."***

21. 26. maddesiyle 6502 sayılı Kanun'un 66. maddesinin cümlelerin eklendiği (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Başkanlığı illerde ticaret il müdürü, ilçelerde ise kaymakam veya bunların görevlendireceği bir memur tarafından yürütülen tüketici hakem heyeti;

a) Belediye başkanının konunun uzmanı belediye personeli arasından görevlendireceği bir üye,

b) Baronun, mensupları arasından görevlendireceği bir üye,

c) Satıcının tacir olduğu uyuşmazlıklarda ticaret ve sanayi odasının ya da bunların ayrı ayrı örgütlendiği yerlerde ticaret odasının; satıcının esnaf ve sanatkâr olduğu uyuşmazlıklarda, illerde esnaf ve sanatkârlar odaları birliğinin, ilçelerde ise en fazla üyeye sahip esnaf ve sanatkârlar odasının görevlendireceği bir üye,

ç) Tüketici örgütlerinin kendi aralarından seçecekleri bir üye,

olmak üzere başkan dâhil beş üyeden oluşur. Başkan ve üyelerin bu fıkrada yer alan niteliklere sahip yedekleri de ayrıca belirlenir. (Ek cümleler:11/7/2020-7249/26 md.) ***Birden fazla baro kurulan illerde il ve ilçe tüketici hakem heyetlerine üye görevlendirilmesi, baroların eşit ve dönüşümlü temsili esas alınarak yapılır. Görevlendirmeye ilişkin usul ve esaslar Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterilir."***

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Basri BAĞCI'nın katılımlarıyla 23/7/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun'un Tümünün Anayasa'ya Aykırı Olduğu Gerekçesiyle İptali Talebinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

3. Dava dilekçesinde özetle; 5/3/1973 tarihli ve 584 numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 26. maddesinin ikinci fıkrasında, zorunluluk olmadıkça komisyon toplantısı için çağrının en az iki gün önceden yapılacağının hüküm altına alındığı, 36. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında da komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine havale tarihinden itibaren kırk sekiz saat sonra başlanması ve komisyona gelen evrakın komisyon üyelerine dağıtılması hâlinde bu sürenin dağıtım tarihinden itibaren başlamasının öngörüldüğü, İçtüzük'te öngörülen bu sürelerin amacının, ilgililerin toplantıdan önce haberdar edilmesi suretiyle gündeme hazırlanmalarına imkân tanımak olduğu, dava konusu Kanun'a ilişkin teklifin 1/7/2020 tarihinde ana muhalefet partisi grubuna tebliğ edilmesine karşın İçtüzük hükümlerine aykırı şekilde kırk sekiz saat geçmeden 2/7/2020 tarihinde Adalet Komisyonunda görüşüldüğü, bu durumun açıkça eylemli İçtüzük değişikliği niteliği taşıdığı, bu nedenle

Kanun'un İçtüzük hükümlerine aykırı şekilde görüşülerek kabul edildiği belirtilerek Kanun'un tümünün Anayasa'nın 88. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca dava konusu Kanun, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 96. maddesi yönünden incelenmiştir.

5. Kanunların esas bakımından Anayasa'ya uygunluk denetimi; kanunun maddi olarak (hukuk dünyasında yarattığı değişiklik itibarıyla) Anayasa'ya uygun olup olmadığını ifade etmektedir. Şekil bakımından uygunluk ise teklif ve tasarıların kanunlaşabilmesi için, diğer bir anlatımla maddi olarak varlık kazanabilmesi için Anayasa'da öngörülen usullere uyulup uyulmadığının denetimini ifade etmektedir.

6. Anayasa'nın 148. maddesinin ikinci fıkrasında, kanunların şekil bakımından denetlenmesinin son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı hususu ile sınırlı olduğu hükme bağlanmıştır.

7. Anayasa'nın 148. maddesinin gerekçesinde de Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulu tarafından yapılan son oylamadan önce vücut bulan şekil bozukluklarını Genel Kurulun bildiği veya bilmesi gerektiğinin varsayıldığı belirtilerek son oylamadan önce yapılan şekil bozukluklarının iptale neden olamayacağı ifade edilmiş ve *"Genel Kurulun oylama yapıp kanunu kabul etmesi, şekil bozukluğunu, o kanunu kabul etmemek için yeterli neden saymadığı yolunda bir irade tecellisidir. En büyük organ genel kuruldur. Onun iradesi hilafına bir sonuç çıkarmak hukukun ana esaslarına aykırı düşer. Bu nedenle son oylamadan önceki şekil bozuklukları, iptal sebebi sayılmamıştır."* denilmiştir.

8. Anayasa'nın 148. maddesinin açık hükmü ve gerekçesi karşısında kanunların şekil bakımından denetiminde, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığından başka bir hususun esas alınmasına ve bu suretle kanunların şekil bakımından denetimlerinin yapılabilmesine imkân bulunmamaktadır.

9. Anayasa'nın *"Toplantı ve karar yeter sayısı"* başlıklı 96. maddesinde, *"Türkiye Büyük Millet Meclisi, yapacağı seçimler dahil bütün işlerinde üye*

tamsayısının en az üçte biri ile toplanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasada başkaca bir hüküm yoksa toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz." denilmektedir. Bu çerçevede TBMM'nin bütün işlerinde üye tamsayısının en az üçte biri olan 200 milletvekiliyle toplanması, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar vermesi ve karar yeter sayısının hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlası olan 151 milletvekilinden az olmaması gerekmektedir.

10. Kanun'un görüşülmesine ilişkin TBMM Genel Kurul tutanaklarının incelenmesinden Kanun'un tümü üzerindeki oylamanın açık oylama yöntemiyle yapıldığı ve kullanılan 417 oyun 251'inin kabul, 163'ünün ret olduğu ve son oylamanın Anayasa'nın 96. maddesinde öngörülen çoğunlukla yapıldığı anlaşılmaktadır.

11. Dava dilekçesinde Kanun teklifinin, İçtüzük'te belirtilen süreler gözetilmeksizin ilgili komisyonda görüşülerek TBMM Genel Kuruluna sevk edildiği ileri sürülmekte ise de bu iddia Kanun'un şekil bakımından denetimini gerektirmektedir. Şekil denetiminin son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı hususuyla sınırlı olması nedeniyle söz konusu aykırılık iddiasının incelenmesi Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisi kapsamı dışında kalmaktadır.

12. Açıklanan nedenlerle, son oylamasının Anayasa'da öngörülen çoğunlukla yapıldığı açık olan Kanun, Anayasa'nın 96. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kanun'un, Anayasa'nın 88. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 15. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 77. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu, Onuncu, On Birinci ve On İkinci Cümleler ile Üçüncü Fıkrasına Eklenen İkinci Cümlenin İncelenmesi

1. Genel Açıklama

13. Barolar, avukatlık mesleğini icra edenlerin bağlı oldukları meslek kuruluşlarıdır. Baroların kuruluşu, teşkilat yapısı, görev ve yetkileri 1136 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir.

14. Kanun'un 76. maddesinde baroların, tüzel kişiliği bulunan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olduğu ifade edilmiştir. Bu niteliğinden dolayı barolar anayasal bir kuruluş olup Anayasa'nın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına tanınan güvencelere sahiptir.

15. Kanun'un anılan maddesinde, baroların kuruluş amaçları da sayılmıştır. Maddeye göre barolar; avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek mensuplarının birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak; meslek düzenini, ahlâkını, saygınlığını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çalışmalar yürüten meslek kuruluşlarıdır.

16. Baroların avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek düzenini korumak gibi genel anlamda bir meslek kuruluşunun sahip olduğu görev ve yetkileri bulunmakla birlikte baroları diğer meslek kuruluşlarından ayıran birtakım özellikleri de bulunmaktadır. Bu bağlamda barolar, yargılama faaliyetinde savunmayı temsil eden avukatların meslek kuruluşudur. Adalet hizmetleri temel kamu hizmetlerinden olduğu için avukatların hukuk devletinin yargı düzeni içindeki önemi yadsınamaz. Yargının kurucu unsurlarından olan, bağımsız, serbestçe temsil eden, hukuksal ilişkilerin düzenlenmesinde, her türlü hukuksal sorun ve uyuşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesinde ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasında temel görev üstlenen avukat, hak arama özgürlüğünün ve adil yargılanma hakkının hayata geçirilmesi bakımından önemli bir role sahiptir. Yargı sistemindeki bu konumu gözetildiğinde avukatlık hizmetlerinin idareden bağımsız ve etkin bir şekilde, belirli bir disiplin içinde yerine getirilmesi adil yargılanma hakkı güvencelerinin sağlanması bakımından da büyük önem taşımaktadır.

2. Anlam ve Kapsam

17. Baroların kuruluşu 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, bölgesi içinde en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baronun kurulması öngörülmüştür. Buna göre bir ilde baro kurulabilmesi için en az otuz avukatın o ilde avukatlık faaliyetinde bulunması gerekmektedir.

18. Dava konusu kurallarda ise aynı ilde birden fazla baro kurulmasına imkân tanınarak birden fazla baro kurulmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

19. Kanun'un 77. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu üçüncü ve dördüncü cümlelerinde beş binden fazla avukat bulunan illerde asgari iki bin avukatla bir baronun kurulabileceği belirtilmiş, bu sayıların belirlenmesinde baro levhasına kayıtlı avukatlar ile kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde görev yapan avukatların esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

20. Anılan fıkranın dava konusu beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci cümlelerinde birden fazla baronun kuruluşuna ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Kurallara göre kuruluş müracaatında, kuruluş talebini içeren dilekçe ile iki bin avukatın imzasının ve bu avukatların belirlediği dört kişilik kurucular kurulunun isimlerinin yer aldığı liste Türkiye Barolar Birliğine (TBB) verilecektir. TBB, kuruluş işlemlerini yerine getirmek üzere kurucular kurulunu görevlendirecektir. Kurucular kurulu en geç altı ay içinde organ seçimlerini yapmak üzere kuruluş genel kurulunu toplayacak ve yeni baronun kuruluşunu tamamlayarak TBB'ye bildirecektir. Yeni kurulan baro, seçimli ilk olağan genel kurulunu yapıncaya kadar TBB'de temsil edilmeyecektir ve seçimli ilk olağan genel kurulunu Kanun'un 82. madde hükmü uyarınca yapacaktır.

21. Fıkranın dava konusu dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci cümlelerinde ise avukat sayısı iki binin altına düşen baroların tasfiyesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Kurallara göre avukat sayısının iki binin altına düşmesi hâlinde TBB, asgari avukat sayısının altı ay içinde sağlanmasını yazılı olarak ilgili baroya bildirecektir. Verilen süre içinde eksiklik giderilemezse baronun tüzel kişiliğine TBB tarafından son verilecek ve son verme kararı TBB'nin resmî internet sitesinde ilan edilecektir. Tüzel kişiliği sona eren baroya kayıtlı avukatlar ve stajyerler ise ilan tarihinden itibaren on beş gün içinde o ilde bir baro varsa o baroya, birden fazla baro varsa diledikleri baroya kaydolacak ve bunların devam eden iş ve işlemleri kaydoldukları baro tarafından yürütülecektir. Tüzel kişiliği sona eren baronun tasfiye işlemleri son yönetim kurulu tarafından TBB'nin denetim ve gözetiminde yapılacak ve kalan malvarlığı TBB'ye geçecektir.

22. Maddenin üçüncü fıkrasının dava konusu ikinci cümlesinde de aynı ilde yeni bir baronun kurulması hâlinde TBB'nin, tüzel kişilik kazanma tarihini esas almak ve birden başlamak suretiyle baroları o ilin adıyla numaralandıracağı hüküm altına alınmıştır.

23. Dava konusu kurallarla baroların görev ve yetkileri, hak ve yükümlülükleri, organlarının yapısında herhangi bir değişiklik öngörülmemiştir. Bu nedenle aynı ilde birden fazla baro kurulması durumunda her bir baro aynı statüde olacaktır. Yeni kurulan barolar da ayrı bir kamu tüzelkişiliğine sahip olacak, görev ve yetkileri bakımından 1136 sayılı Kanun'da yer alan kurallara tabi olacaktır.

3. İptal Taleplerinin Gerekçesi

24. Dava dilekçesinde özetle;

- Avukatlığın; yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı temsil eden bir kamu hizmeti olduğu, bu niteliğinden dolayı avukatların meslek kuruluşu olan baroların, sadece meslek mensuplarının haklarını korumak ve mesleğin düzenini, disiplinini ve ahlakını sağlamakla değil aynı zamanda hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmakla da görevlendirildiği, dolayısıyla baroların meslek kuruluşları arasında özel bir konumunun olduğu,

- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kamu tüzel kişiliğini haiz olması sebebiyle sivil toplum örgütlerinden farklı bir yapıya sahip olduğu, bu kuruluşlar için Anayasa'da tekli bir örgütlenme modelinin benimsenerek zorunlu üyeliğin öngörüldüğü, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da ifade edildiği üzere örgütlenme özgürlüğünün bu nitelikteki meslek kuruluşları bakımından söz konusu olmadığı, dava konusu kurallarla baroların kurulmasının avukatların iradesine bırakıldığı, bu durumun baroları kamu tüzel kişiliği statüsünden çıkarıp dernek veya sendika benzeri örgütlenmeye indirgediği,

- Anayasa'nın 135. maddesinde bir bölgede yalnızca bir meslek kuruluşunun kurulabileceğine yönelik bir düzenleme bulunmamasına karşın anılan maddenin bu kuruluşların tek olacağı kabulü üzerine inşa edildiği,

maddenin bir bölgede aynı işi yapmak üzere birden fazla kamu tüzel kişiliğinin kurulmasına izin verecek şekilde yorumlanmasının mümkün olmadığı, karşılaştırmalı hukukta da baroların aynı yargı çevresinde tek baro şeklinde örgütlendiği,

- Aynı yargı çevresinde birden fazla baronun kurulması hâlinde meslek kurallarının her bir baro bakımından farklı şekilde uygulanacağı, dolayısıyla meslek düzeni, disiplini ve etiğini sağlamanın mümkün olmayacağı,

- Birden fazla baronun avukatlar arasında ideolojik ve siyasal ayrışmaya neden olacağı, her avukatın üye olduğu baro yoluyla siyasi, ideolojik, etnik, dinsel ya da bölgesel kimliğinin açık duruma gelmesinin yargılamanın tarafsız yapılmasını imkânsız hâle getireceği gibi savunma mesleğini siyasallaştıracağı, siyasal kutuplaşmalar ve çatışmaların, avukatların örgütlenmesinde, birbirleri ile veya diğer erklerle ilişkilerinde belirleyici hâle geleceği, bu durumun, baroların amaç dışı faaliyette bulunmasını kaçınılmaz kılacağı,

- Anayasa'nın 135. maddesi uyarınca kamu avukatlarının barolara kayıt olma zorunluluğu bulunmamasına karşın birden fazla baro uygulamasıyla kamu avukatlarının barolara kaydolmasının teşvik edileceği,

- Anayasa'nın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kanunla kurulması gerektiğinin ifade edilmesine karşın, dava konusu kurallarla baro kurmanın tamamen avukatların iradesine bırakıldığı, gönüllü kuruluş esasına dayanan bu sistemin meslek kuruluşlarının kanunla kurulması ilkesine aykırı olduğu,

- Birden fazla baronun kurulması hâlinde siyasal iktidara yakın olan barolara mensup avukatların yargı karşısında avantajlı olacağı yönünde toplumda bir algının oluşabileceği, böyle bir algının yargıya olan güveni ortadan kaldıracağı gibi yargının tarafsızlığını zedeleyeceği,

- Baroların hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını koruma görevinin, siyasal temelde oluşmuş baroların tutumları nedeniyle işlevsiz kalabileceği, bölünme ile güç kaybeden baroların, iktidar yanlısı ya da karşıtı şeklinde konumlandıklarında gösterdikleri çabaların hukuki değil siyasi çaba

olarak nitelendirileceği, bu durumun temel hakların korunmasına yönelik çabaları sonuçsuz bırakacağı,

- Aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına imkân tanıyan kuralların, özellikle bazı baroların faaliyetlerine tepki olarak çıkarıldığı, asıl amacın bazı baroları bölerek gücünü azaltmak ve TBB seçimlerinde bu baroların belirleyici rolünü ortadan kaldırmak olduğu, bu nedenle kurallarda kamu yararı amacının güdülmediği,

belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 9., 13., 36., 135. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

4. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

25. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları Anayasa'nın 135. maddesinde düzenlenerek bu kuruluşlara anayasal statü kazandırılmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileri olduğu belirtilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyetinin aranmayacağı hüküm altına alınarak serbest çalışan meslek mensuplarının meslek kuruluşlarına üye olması zorunlu kılınmıştır.

26. Meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, üstlendikleri hizmetler itibarıyla Anayasa'da kamu kurumu niteliğinde kamu tüzel kişisi olarak yer almışlardır. Bu nitelikleri itibarıyla idari teşkilat bütünü içinde kamu idareleri, kamu kurumlarının yanında meslek kuruluşları olarak ayrı bir kategoriyi oluşturmaktadırlar. Meslek kuruluşları da idari teşkilat bütünü içinde yer alan kurum ve kuruluşlar gibi devletin gözetim ve denetimine tabidirler.

27. Anayasa'nın kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yönelik yaklaşımı, meslek mensuplarının ortak gereksinimlerinin karşılanması, çalışmalarının kolaylaştırılması ve meslek disiplini yönünden gözetim ve denetim ağırlıklıdır. Bu kuruluşların üyelerinin uğraş konuları ve çalışma alanları bakımından bir tür kamu hizmeti yaptıkları gözönünde tutularak *idare* bölümü içinde düzenlenmiş, kamu kurum ve kuruluşları gibi belli bir düzen ve disiplin içinde kamu hizmetini yerine getirmeleri amaçlanmıştır.

28. 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinde bölgesi içinde en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baronun kurulacağı hüküm altına alınarak baroların il bazında örgütlenmesi öngörülmüştür. Dava konusu kurallarda ise beş binden fazla avukat bulunan illerde asgari iki bin avukatla baro kurulmasına imkân tanınmıştır. Buna göre aynı il sınırları içinde aynı nitelikte birden fazla baro faaliyette bulunabilecektir.

29. Barolar, Anayasa'nın 135. maddesi anlamında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Anayasa Mahkemesinin 10/1/2013 tarihli ve E.2012/95, K.2013/9 sayılı kararında da ifade edildiği üzere Anayasa'da kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının aynı bölgede birden fazla olamayacağı yönünde getirilmiş anayasal bir sınırlama bulunmamaktadır. Bu nedenle aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına anayasal açıdan herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bu çerçevede aynı ilde birden fazla baronun kurulmasının Anayasa'da belirtilen; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak şeklindeki görevlerin yerine getirilmesi bakımından bir engel oluşturacağı söylenemez.

30. Dava konusu kurallarda, aynı ilde birden fazla baronun kurulabilmesi için gerekli olan avukat sayısı belirlenmiş, baronun kuruluşuna yönelik usul ve esaslar ayrıntılı bir şekilde düzenlenerek aynı ilde birden fazla baronun kuruluşuna ilişkin temel hususlar kanunla belirlenmiştir. Dolayısıyla aynı ilde birden fazla baro, ancak Kanun'da belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda mümkün olup baroların kuruluşunun avukatların iradesine bırakılması söz konusu değildir. Bu

nedenle aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına yönelik düzenlemelerin, meslek kuruluşlarının kanunla kurulacağına yönelik anayasal ilkeye aykırı olduğu da değerlendirilemez.

31. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

32. Hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların kamu yararı amacını gerçekleştirmek amacıyla yapılması gerekir. Anayasa Mahkemesince kamu yararı konusunda yapılacak inceleme, kanunun kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığının araştırılmasıyla sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirtildiği gibi kamu yararı; bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Kamu yararı düşüncesi olmaksızın yalnız özel çıkarlar için veya sadece belli kişilerin yararına olarak kanun hükmü konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması hâlinde söz konusu kanun hükmü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün gereksinimlere uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz.

33. Kuralların yer aldığı Kanun'a konu teklifin komisyon görüşmeleri sırasında dile getirilen görüşlerde özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi illerde barolara kayıtlı avukat sayısının; aynı baroya kayıtlı avukatların iletişim kurmasını, mesleki dayanışmasını, stajyer avukatların ve mesleğin başındaki avukatların gerekli eğitimleri almasını ciddi anlamda aksatacak boyutlara ulaştığı, avukat sayısının çok fazla olmasından kaynaklı bu tür sorunların çözülmesi, avukatlık hukukuna ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesinde yaşanan gecikmelerin ortadan kaldırılması ve baro hizmetlerinin daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla beş binden fazla avukat bulunan illerde asgari iki bin avukatla yeni bir baronun

kurulabilmesine imkân tanındığı ifade edilmiştir. Bu yönüyle kuralın kamu yararı dışında başka bir amaç güttüğü söylenemez.

34. Aynı ilde birden fazla baronun kurulmasının; baroların ideolojik, etnik ve siyasi temelli ayrışmalarına neden olacağı, bu durumun farklı çatışmalara zemin hazırlayabileceği, baroların hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını koruma görevini işlevsiz hâle getireceği ileri sürülmekte ise de belirtilen hususlar yerindelik kapsamında olup anayasal denetimin konusu dışında kalmaktadır.

35. Avukatlar hakkında uygulanacak disiplin işlem ve cezaları 1136 sayılı Kanun'un 134. ila 162. maddelerinde düzenlenmekte olup anılan maddeler avukat hakkında yapılacak disiplin işlemlerinde tüm barolar tarafından uygulanması zorunlu olan ortak hükümler niteliğindedir. Aynı ilde birden fazla baronun kurulması durumunda her bir baro, üyesi olan avukat hakkında 1136 sayılı Kanun hükümleri uyarınca disiplin işlem ve cezalarını uygulamakla yükümlüdür. Kanun'un 157. maddesinin birinci fıkrasında, disiplin kurulu kararlarına karşı, Cumhuriyet Savcısı ve ilgililere, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde TBB Disiplin Kuruluna itiraz edebilme imkânı da tanınmıştır. Dolayısıyla avukatlar hakkında uygulanacak disiplin cezaları bakımından nihai karar merci TBB Disiplin Kuruludur. Bu nedenle aynı ilde birden fazla baronun kurulmasının meslek disiplini bakımından farklı uygulamalara sebebiyet vermesi söz konusu değildir.

36. Kurallarda, sadece birden fazla baronun kurulması öngörülmekte olup baroların siyasi faaliyette bulunabileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Baroların tamamı Anayasa'da ve 1136 sayılı Kanun'da yer alan hak ve yükümlülüklere tabidir. Anayasa'nın 135. maddesinin üçüncü fıkrasında meslek kuruluşlarının kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamayacağı belirtilmiş, dördüncü fıkrasında meslek kuruluşlarının organlarının seçimlerinde siyasi partilerin aday gösteremeyeceği ifade edilmiştir. Anılan maddenin altıncı fıkrasında da amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine mahkeme kararıyla son verileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla baroların Anayasa ve Kanun'da belirtilen amaçları dışında faaliyette bulunmalarını engelleyecek hukuki tedbirlere yer verilmiştir. Bir ya da birden çok baronun kurulmuş olması bu durumu

değiştirmemektedir. Kuralların savunma mesleğini siyasallaştıracağı yönündeki iddia ise uygulamaya yönelik bir sorun olup anayasallık denetiminin kapsamı dışında kalmaktadır.

37. Bu itibarla aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına imkân tanıyan kurallar kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kuralların Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

38. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ve M. Emin KUZ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralların Anayasa'nın 9., 13., 36. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

C. Kanun'un;

- 1. Maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 6. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer alan "…*yer barosu*…" İbaresinin "…*baro*…" Şeklinde Değiştirilmesinin,

- 2. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 15. Maddesinin Birinci Fıkrasının İkinci Cümlesine Eklenen "…*ve staj yaptığı baroya kayıtlı*…" İbaresinin,

- 3. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 16. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan "…*yer barosuna*…" İbaresinin "…*baroya*…" Şeklinde Değiştirilmesinin,

- 4. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 17. Maddesinin Birinci Fıkrasının (4) Numaralı Bendinde Yer Alan "…*o baroya yazılı*…" İbaresinin "…*staj yaptığı baroya kayıtlı*…" Şeklinde Değiştirilmesinin,

- 5. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 42. Maddesinin Birinci Fıkrasının Birinci Cümlesine Eklenen "…*avukatın kayıtlı olduğu*…" ve "…*kendi barosuna kayıtlı kayıtlı*…" İbarelerinin,

- 9. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 58. Maddesinin Birinci Fıkrasının İkinci Cümlesine Eklenen "…*kayıtlı olunan*…" İbaresinin,

- 11. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 64. Maddesinin Birinci Fıkrasına ve İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesine Eklenen "…*kayıtlı olduğu*…" İbarelerinin ve Üçüncü Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "…*baro*…" İbaresinin "…*kararı veren baronun*…" Şeklinde Değiştirilmesinin,

- 14. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 67. Maddesinin Birinci Fıkrasında Yer Alan "…*o yer barosu*…" İbaresinin "…*bu tespiti yapan baronun*…" Şeklinde Değiştirilmesinin,

İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

39. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların, aynı ilde birden fazla baronun kurulmasını öngören düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla ihdas edildiği, bu nedenle aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına yönelik Anayasa'ya aykırılık iddialarının dava konusu kurallar yönünden de geçerli olduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 9., 13., 36., 135. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

40. 1136 sayılı Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasında, Kanun'un 4. maddesindeki koşulları taşıyanların başvurdukları yer barosu levhasına yazılmalarını dilekçe ile isteyebilecekleri hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla anılan fıkrada yapılan ibare değişikliğiyle başvurulan baro levhasına yazılmanın dilekçe ile istenebileceği hüküm altına alınmıştır. Fıkrada yer alan *"…baro…"* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

41. Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde avukatlık stajının altı aylık kısmının bir avukat yanında yapılması öngörülmekte iken dava konusu kuralla anılan cümleye eklenen ibareyle avukatlık stajının altı aylık kısmının staj yapılan baroya kayıtlı bir avukatın

yanında yapılması öngörülmüştür. Cümlede yer alan *"…ve staj yaptığı baroya kayıtlı…"* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

42. Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasında avukatlık stajına başlamak için gerekli şartları taşıyanların, staj yapacakları yer barosuna bir dilekçe ile başvuracakları belirtilmekte iken dava konusu kuralla anılan fıkrada yapılan ibare değişikliğiyle, staj için gerekli şartları taşıyanların staj yapacakları baroya başvurmaları öngörülmüştür. Fıkrada yer alan *"…baroya…"* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

43. Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde avukatlık stajına başvuru için baroya sunulan dilekçeye eklenecek belgeler arasında sayılan tanıtma kâğıdının, o baroya yazılı iki avukat tarafından düzenleneceği öngörülmekte iken dava konusu kuralla anılan bentte yapılan ibare değişikliğiyle tanıtma kâğıdının, staj yapılan baroya kayıtlı iki avukat tarafından düzenleneceği belirtilmiştir. Bentte yer alan *"…staj yaptığı baroya kayıtlı…"* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

44. Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde, bir avukatın ölümü veya meslekten yahut işten çıkarılması veya işten yasaklanması yahut geçici olarak iş yapamaz duruma gelmesi hâllerinde, işleri geçici olarak takip etmek için baro başkanı tarafından bir avukatın görevlendirilmesi öngörülmekte iken dava konusu kurallarla görevlendirme işleminin avukatın kayıtlı olduğu baro başkanı tarafından kendi barosuna kayıtlı avukatlar arasından yapılması öngörülmüştür. Anılan cümlede yer alan *"…avukatın kayıtlı olduğu…"* ve *"…kendi barosuna kayıtlı…"* ibareleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

45. Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, avukat yazıhaneleri ve konutlarının, mahkeme kararı ile kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı denetiminde, baro temsilcisinin katılımı ile aranabilmesi öngörülmekte iken dava konusu kuralla söz konusu aramanın avukatın kayıtlı olduğu baronun temsilcisinin katılımı ile yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Anılan cümlede yer alan *"…kayıtlı olunan…"* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

46. Kanun'un 64. maddesinin birinci fıkrasında, denetleme ve şikâyetle ilgili meselelerde avukatın, baro başkanına bilgi vermek ve istek üzerine dosyaları göndermek zorunda olduğu hüküm altına alınmakta iken anılan fıkraya eklenen dava konusu kuralla avukatın bu yükümlülüğünün kayıtlı olduğu baro başkanına yönelik olduğu belirtilmiştir. Anılan maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde, söz konusu yükümlülüğü yerine getirmeyen avukat hakkında, baro yönetim kurulunun on bin liradan yüz bin liraya kadar para cezası verebileceği hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla bu yetki ilgili avukatın kayıtlı olduğu baro yönetim kuruluna tanınmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde de para cezasına karşı, tebliğinden itibaren on beş gün içinde baro disiplin kuruluna itiraz olunabileceği hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla anılan cümlede yapılan ibare değişikliğiyle para cezasına karşı itirazın kararı veren baronun disiplin kuruluna yapılabileceği belirtilmiştir. Maddenin birinci fıkrasında ve ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kayıtlı olduğu…"* ibareleri ile üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…kararı veren baronun…"* ibaresi dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

47. Kanun'un 67. maddesinin birinci fıkrasında bir avukatın, levhasında yazılı bulunduğu baro bölgesi dışında sürekli olarak avukatlık yapması veya disiplin cezası gerektiren bir eylemde bulunması durumunda, bu duruma ilişkin tutanağın o yer barosunun yönetim kurulu tarafından düzenlenmesi öngörülmekte iken dava konusu kuralla anılan fıkrada yapılan ibare değişikliğiyle tutanağın, tespiti yapan baro tarafından yapılması öngörülmüştür. Fıkrada yer alan *"…bu tespiti yapan baronun…"* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

48. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kanunla kurulacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre baroların kuruluşu, organları, işleyişleri, bu kuruluşlara üyelik, üyelerin sorumlulukları gibi hususları belirleme yetkisi anayasal ilkelere uygun olmak koşuluyla kanun koyucuya aittir.

49. 1136 sayılı Kanun'da baroların kuruluşu, avukatların baro levhasına yazılması, baro tarafından geçici avukat görevlendirilmesi, disiplin işlemleri gibi avukatlar ile barolar arasındaki ilişkileri düzenleyen hükümler

bir ilde tek bir baronun kurulması esasına göre düzenlenmiştir. Aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına imkân tanınmasıyla birlikte Kanun'un avukatlar ile barolar arasındaki ilişkileri düzenleyen hükümlerinde de dava konusu kurallarla sistematik olarak değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Kuralların gerekçesinde de birden fazla baro uygulamasına uyum sağlama amacıyla kuralların ihdas edildiği belirtilmiştir. Bu yönüyle kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında kamu yararı amacıyla öngörüldüğü anlaşılan kuralların Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

50. Diğer taraftan kurallar aynı ilde birden fazla baronun kurulmasını düzenleyen hükümlerden bağımsız olarak değerlendirildiğinde birden fazla baro kurulmamış olsa dahi uygulanacak niteliktedir. Nitekim baro levhasına yazılmak için baroya bir dilekçe ile başvurulması ya da avukatlık stajının ikinci altı aylık kısmının staj yapılan baroya kayıtlı bir avukatın yanında yapılması gibi hususları düzenleyen kurallar aynı ilde birden fazla baronun kurulmaması durumunda da tek başına uygulanma kabiliyetini haizdir. Diğer bir ifadeyle aynı ilde birden fazla baronun kurulup kurulmaması dava konusu kuralların uygulanma kabiliyetini ortadan kaldırmamaktadır.

51. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 9., 13., 36. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Ç. Kanun'un;

- 6. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 44. Maddesinde Yer Alan "*…aynı baroya…*" İbarelerinin "*…aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…*" Şeklinde Değiştirilmesinin,

- 8. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 50. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen İkinci Cümlenin,

- 13. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 66. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen İkinci Cümlenin,

- 21. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un Ek 1. Maddesinin Birinci Fıkrasının Dördüncü Cümlesine Eklenen "*…veya o ilde birden fazla baronun bulunması halinde bu barolardan birine*…" İbaresinin,

- 23. Maddesiyle 5233 Sayılı Kanun'un 4. Maddesinin İkinci Fıkrasına Eklenen Altıncı ve Yedinci Cümlelerin,

- 24. Maddesiyle 5402 Sayılı Kanun'un 16. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasına Eklenen İkinci ve Üçüncü Cümlelerin,

- 25. Maddesiyle 5957 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasına Eklenen Dördüncü ve Beşinci Cümlelerin,

- 26. Maddesiyle 6502 Sayılı Kanun'un 66. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasına Eklenen Üçüncü ve Dördüncü Cümlelerin,

İncelenmesi

1. İptal Taleplerinin Gerekçesi

52. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların, aynı ilde birden fazla baronun kurulmasını öngören düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla ihdas edildiği, bu nedenle aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına yönelik Anayasa'ya aykırılık iddialarının dava konusu kurallar yönünden de geçerli olduğu belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 9., 13., 36., 135. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

53. 1136 sayılı Kanun'un 44. maddesinde aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın, birlikte çalışma ya da avukatlık ortaklığı şeklinde mesleki çalışmalarını yürütebilecekleri hüküm altına alınmakta iken dava konusu kurallarla anılan maddede yapılan ibare değişiklikleriyle birden fazla baro kurulan illerde farklı barolara kayıtlı avukatların da aynı büroda birlikte çalışabileceği ya da avukatlık ortaklığı kurabileceği belirtilmiştir. Maddede yer alan *"…aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…"* ibareleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

54. Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu ikinci cümlesinde birden fazla baronun bulunduğu illerde baro için ayrılacak yerin TBB'ye tahsis edileceği ve TBB'nin, barolara kayıtlı avukat sayısını esas alarak bu yeri barolara tahsis edeceği hüküm altına alınmıştır.

55. Kanun'un 66. maddesinin birinci fıkrasının dava konusu ikinci cümlesinde, bir ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde avukatın, bunlardan birinin levhasına yazılacağı belirtilmiştir.

56. Kanun'un ek 1. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde kadrolu olarak görev yapan avukatların, baroya kaydolmadan avukatlık yapmak istediklerine yönelik bildirimi çalıştıkları yer barosuna yapacakları hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla anılan cümleye *"…yer barosuna…"* ibaresinden sonra gelmek üzere *"…veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine…"* ibaresi eklenmiştir. Böylece, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli olarak avukatlık kadrosunda bulunup da baroya kaydolmadan avukatlık yapmak isteyenlerin, çalıştıkları ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan herhangi birine bilgi verebilmesine imkân tanınmıştır.

57. 5233 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde baro yönetim kurulunca baroya kayıtlı olanlar arasından görevlendirilecek bir avukatın da zarar tespit komisyonun üyesi olduğu belirtildikten sonra dava konusu altıncı cümlesinde birden fazla baro kurulan illerde komisyona üye görevlendirilmesinin, baroların eşit ve dönüşümlü temsilinin esas alınarak yapılacağı ifade edilmiş, dava konusu yedinci cümlesinde görevlendirmeye ilişkin usul ve esasların TBB tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

58. 5402 sayılı Kanun'un 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde, ceza infaz kurumlarından salıverilen hükümlülere yardımcı olmak amacıyla adli yargı ilk derece mahkemeleri adalet komisyonlarının bulunduğu yerlerde oluşturulan koruma kurullarında baro temsilcisinin de yer alacağı belirtildikten sonra dava konusu ikinci cümlesinde birden fazla baro kurulan illerde koruma kurullarına temsilci görevlendirilmesinin

baroların eşit ve dönüşümlü temsilinin esas alınarak yapılacağı belirtilmiş, dava konusu üçüncü cümlesinde de görevlendirmeye ilişkin usul ve esasların TBB tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

59. 5957 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde hal hakem heyetinde baro temsilcisinin de yer alacağı belirtildikten sonra dava konusu dördüncü cümlesinde birden fazla baro kurulan illerde hal hakem heyetlerine üye görevlendirilmesinin, baroların eşit ve dönüşümlü temsilinin esas alınarak yapılacağı ifade edilmiş, dava konusu beşinci cümlesinde de görevlendirmeye ilişkin usul ve esasların TBB tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

60. 6502 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde baro tarafından görevlendirilecek bir avukatın tüketici hakem heyetinin üyesi olduğu belirtildikten sonra anılan fıkranın dava konusu üçüncü cümlesinde, birden fazla baro kurulan illerde tüketici hakem heyetlerine üye görevlendirilmesinin, baroların eşit ve dönüşümlü temsilinin esas alınarak yapılacağı ifade edilmiş, dava konusu dördüncü cümlesinde de görevlendirmeye ilişkin usul ve esasların TBB tarafından hazırlanan yönetmelikte gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

61. Dava konusu kurallar, aynı ilde birden fazla baro uygulamasına uyum sağlamaya yönelik olarak 1136, 5233, 5402, 5957 ve 6502 sayılı Kanunlarda sistematik değişiklikler öngörmektedir. Bir önceki başlık altında ifade edildiği üzere birden fazla baro uygulamasına uyum sağlama amacıyla ihdas edilen kurallar kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Bu itibarla kuralların Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

62. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ve M. Emin KUZ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralların Anayasa'nın 9., 13., 36. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

D. Kanun'un 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. Maddesinin İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "*…ikişer…*" İbaresinin "*… üçer…*" Şeklinde Değiştirilmesinin ve Değiştirilen Üçüncü Fıkrasının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

63. TBB, bütün baroların katılmasıyla oluşan bir kuruluştur. 1136 sayılı Kanun'un 109. maddesinin ikinci fıkrasında TBB'nin tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olduğu ifade edilmiştir.

64. Kanun'da TBB'nin baroların üst kuruluşu olduğu yönünde bir hüküm bulunmamakla birlikte tüm baroları ilgilendiren konularda görev ve yetkileri bulunmaktadır. Kanun'un 110. maddesinde; baroları ilgilendiren konularda her baronun görüşünü öğrenip, ortaklaşa görüşmeler sonunda çoğunluğun düşünce ve görüşünü belirtmek, baroların çalışmalarını ortak amaca ulaşacak şekilde tasarlayıp meslekin gelişmesini sağlamak, avukatlık mesleğinin daha cazip bir hâle getirilmesi ve bu konuda yazılı amaçlara erişilebilmesi için düşünülecek çare ve tedbirleri görüşmek üzere zaman zaman toplantılar düzenlemek gibi tüm baroları ilgilendiren konularda TBB'ye görevler verilmiştir.

65. Genel Kurul, TBB'nin en yüksek organıdır. Genel Kurulun görevleri Kanun'un 117. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddede Genel Kurula; TBB yönetim, disiplin ve denetim kurulları üyeleri ile TBB başkanını seçmek gibi TBB'nin kurumsal yapısının oluşumuna ilişkin görevler verildiği gibi avukatların uymakla yükümlü olduğu meslek kurallarını belirleme gibi ilkesel kararlar alma yetkisi de tanınmıştır.

66. Genel Kurulun oluşumu Kanun'un 114. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddede Genel Kurulun; barolardan seçilen delegeler, görevde bulunan baro başkanları ile TBB başkanlığı yapmış ve yapmakta olan avukatlardan oluşması öngörülmüştür.

67. Maddenin ikinci fıkrasında, baroların Genel Kurula gönderecekleri delegelerin seçimine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Anılan fıkranın birinci cümlesinde, Genel Kurulun baroların avukatlıkta en az on yıl kıdemi

olan üyeleri arasından gizli oyla seçecekleri ikişer delege ile kurulacağı hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla bu sayı üçe çıkarılmıştır.

68. Ayrıca maddenin üçüncü fıkrasında, avukat sayısı yüzden fazla olan baroların, yüzden sonraki her üç yüz üye için ayrıca birer delege seçeceği hüküm altına alınmakta iken dava konusu diğer kuralla anılan fıkra değiştirilerek baro genel kurullarınca her beş bin üye için birer delegenin seçilmesi öngörülmüştür.

69. Yapılan değişikliklerle baroların TBB Genel Kurulunda üçer delege ile temsil edilmesi öngörülerek her bir baronun kurumsal olarak delege sayısı artırılmış, ayrıca baro genel kurullarınca her beş bin üye için birer delege seçilmesi öngörülmüştür.

2. İptal Taleplerinin Gerekçesi

70. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların, üye sayısı fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda temsil oranını ölçüsüz şekilde azaltırken üye sayısı az olan baroların temsil oranını artırdığı, az üyesi olan barolara orantısız bir güç verilmesinin ve binlerce üyesi olan baroların etkisinin ciddi şekilde azaltılmasının temsilde adalet ilkesiyle bağdaşmadığı, temsildeki bu adaletsizliğin baroların kaynaklarını da önemli ölçüde etkileyeceği, barolara TBB tarafından önemli miktarda kaynak aktarıldığından Genel Kurulda alınacak kararlarla bu kaynakların dağıtımına yönelik olarak üye sayısı az olan barolara avantaj sağlanabileceği, bu durumun kamu kaynaklarının hakkaniyete aykırı bir şekilde dağıtılması sonucunu doğuracağı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 13., 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. 114. Maddenin İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesinde Yer Alan "…*ikişer…*" İbaresinin "…*üçer…*" Şeklinde Değiştirilmesi

71. Hukuk devletinin en önemli ilkelerinden biri de ölçülülük ilkesidir. Kanun koyucu, düzenlemeler yaparken ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç için

elverişli olmasını, gereklilik başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve orantılılık ise başvurulan önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir.

72. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçileceği belirtilerek bu kuruluşların organlarının seçimle işbaşına gelme usulü benimsenmiştir. Böylece Anayasa, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olmasını öngörmüş ve kurum içi demokratik yapıyı sağlamıştır.

73. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarında da belirtildiği üzere herhangi bir kuruluşun oluşmasında seçime yer verilmesi durumunda, bu kuruluşun yönetim ve işleyişinin de demokratik kurallara uygun olması gerekir (AYM, E.2010/80, K.2011/178, 29/12/2011; E.2011/63, K.2013/28, 14/2/2013). Adaletli bir hukuk düzeninin kurulabilmesi, diğer seçimlerin yanında kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinin seçimlerinde de seçime katılacakların adil bir biçimde temsil edilmesine bağlıdır. Adil temsilin sağlanmadığı bir seçimin demokratik olmasından ve hukuk devleti ilkesine uygunluğundan söz edilemez.

74. Demokrasinin olmazsa olmaz kuralı seçimdir. Demokratik seçimin en önemli niteliği, adil bir temsil ilkesine dayalı serbest, eşit ve genel oy esasını içermesidir. Diğer taraftan çoğulculuk ve yönetilenlerin yönetime dengeli bir biçimde katılımının sağlanması da demokratik hukuk devleti ilkesinin vazgeçilmez ögeleri arasındadır. Bu durum ülke düzeyinde yapılan genel ve yerel seçimlerde geçerli olduğu gibi, herhangi bir meslek örgütüne üye olanların çıkarlarını sağlamak ve mesleğin gelişmesine katkıda bulunmayı amaçlayan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları için de geçerlidir.

75. 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin ikinci fıkrasında TBB Genel Kurulunun, baroların avukatlıkta en az on yıl kıdemi olan üyeleri arasından gizli oyla seçecekleri ikişer delege ile kurulacağı hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla bu sayı üçe çıkarılmış, ayrıca baro

genel kurullarınca her beş bin üye için birer delege seçilmesi öngörülmüştür. Kuralın gerekçesinde, kurumsal olarak baroların TBB Genel Kurulunda daha etkin bir şekilde temsil edilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

76. TBB, bütün baroların katılımıyla oluşan bir kuruluştur. Genel Kurul büyük çoğunluğu baroların temsilcilerinden oluşan ve barolar adına kararlar alan, TBB'nin yetkili kurullarını seçen en üst karar organıdır. Dolayısıyla baroların Genel Kurulda kurumsal olarak dengeli bir şekilde temsil edilmesi çoğulcu demokrasi anlayışının gereğidir.

77. Baro delegeleri, baroların Genel Kuruldaki temsilcileridir. Barolar delege sayılarıyla orantılı şekilde Genel Kurulda temsil edilmektedirler. Dava konusu kuralla baroların Genel Kuruldaki delege sayılarının artırılması, her bir baronun karar alma süreçlerinde daha fazla söz sahibi olmasını sağlayacaktır. Böylece barolar Genel Kurula daha aktif bir şekilde katılım sağlayarak avukatlık mesleğine yönelik görüş ve önerilerini daha etkili bir şekilde savunabilecektir.

78. TBB'nin bütün baroların katılımıyla oluştuğu ve Genel Kurulun da TBB'nin en üst karar mercii olduğu gözetildiğinde baroların Genel Kurulda kurumsal olarak daha fazla delegeyle temsil edilmesini öngören kuralın demokratik hukuk devletinin en önemli unsurları olan çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerinin gerçekleşmesi bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Baroların TBB'de etkin bir şekilde temsil edilmesi amacıyla her bir baronun delege sayısının dava konusu kuralla üçe çıkarılmasıyla başvurulan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin kurulduğu anlaşılmakla kuralda bir orantısızlık da bulunmamaktadır.

79. Bu itibarla, baroların TBB Genel Kurulunda dengeli bir şekilde temsil edilmesi amacıyla delege sayısının üçe çıkarılmasını öngören kuralda demokratik hukuk devleti ilkesine aykırılık bulunmamaktadır.

80. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 135. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 13. ve 67. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

b. 114. Maddenin Değiştirilen Üçüncü Fıkrası

81. 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin üçüncü fıkrasında, avukat sayısı yüzden fazla olan baroların, yüzden sonraki her üç yüz üye için ayrıca birer delege seçeceği hüküm altına alınmakta iken dava konusu kuralla anılan fıkra değiştirilerek baro genel kurullarınca her beş bin üye için birer delege seçilmesi öngörülmüştür. Kurala göre beş binden fazla üyesi olan barolar, Genel Kurula her beş bin üye için birer delege daha seçebilecektir.

82. Kuralla üye sayısı fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda daha fazla delegeyle temsil edilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu yönüyle kuralın kamu yararı amacına dayanmadığı söylenemez.

83. TBB bütün baroların katılımıyla oluşan bir meslek birliği olduğu için önemli olan her baronun belli bir sayıyla Genel Kurulda temsil edilmesidir. Barolar ise kendilerine bağlı üye sayısını temsil edecek ölçüde kanun koyucunun takdir ettiği sayıda delegeyle Genel Kurulda temsil edilecektir. Özellikle çok fazla üyesi bulunan baroların üye sayılarına göre Genel Kurulda temsil edilmeleri TBB'yle özdeşleşmeleri sonucunu doğurabilir. Dolayısıyla baroların Genel Kurulda dengeli bir şekilde temsil edilmesi sağlandıktan sonra üye sayısı fazla olan baroların Genel Kurulda hangi oranda temsil edileceğini belirleme yetkisi kanun koyucuya aittir.

84. Diğer taraftan Kanun'un 77. maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle beş binden fazla avukat bulunan illerde asgari iki bin avukatla bir baro kurulabilmesine imkân tanındığından avukat sayısı fazla olan illerde birden fazla baro kurulabilecektir. Bu durumda aynı ilde kurulu her bir baro Genel Kurulda üçer delege ile temsil edileceğinden avukat sayısı fazla olan illerin, Genel Kurulda daha fazla delege ile temsil edilmesi mümkün olacaktır.

85. Dava dilekçesinde Kanun'un 114. maddesinin üçüncü fıkrasında avukat sayısı yüzden fazla olan baroların, yüzden sonraki her üç yüz üye için ayrıca birer delege seçeceği hüküm altına alınmakta iken yapılan değişiklikle baro genel kurullarınca her beş bin üye için birer delege seçilmesinin temsilde adalet ilkesiyle bağdaşmadığı ileri sürülmekle birlikte kuralın temsilde adaleti sağlayıp sağlamadığının saptanmasında, daha önceki düzenleme ile

yapılacak kıyaslamanın değil mevcut düzenlemenin ortaya çıkardığı etkinin ve sonuçların dikkate alınması gerekmektedir. Bu nedenle anılan fıkranın, dava konusu kuralla değiştirilmeden önceki hâli ile karşılaştırılması suretiyle yapılan değerlendirme, anayasal denetime esas oluşturmaz.

86. Bu itibarla baroların Genel Kurula göndereceği üçer delegeye ilave olarak her beş bin üye için birer delege daha seçmesini öngören kural kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kuralda baroların Genel Kurulda adil bir şekilde temsil edilmesi bakımından demokratik hukuk devleti ilkesini ve bu bağlamda ölçülülük ilkesini ihlal eden bir yön bulunmamaktadır.

87. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal taleplerinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralların Anayasa'nın 13. ve 67. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

E. Kanun'un 19. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 115. Maddesinin Değiştirilen İkinci Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

88. Dava dilekçesinde özetle; TBB Genel Kurulunun olağanüstü toplantıya çağrılmasına ilişkin kuralların demokratik hukuk devleti ilkesine uygun olması gerektiği, TBB Genel Kurulunun olağanüstü toplantıya çağrılması için on baronun talepte bulunması yeterli görülmekte iken dava konusu kuralla bu sayının yirmi beşe çıkarılması suretiyle Genel Kurulun toplantıya çağrılmasının zorlaştırıldığı, bu durumun demokratik hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu, ayrıca kuralla Genel Kurulun seçim gündemiyle olağanüstü toplantıya çağrılması yasaklanarak TBB organlarının seçimle işbaşına gelmesinin engellendiği, Genel Kurulu toplantıya çağıramayan, gerektiğinde organlarına ilişkin seçim yapamayan bir kurumun özerkliğinden söz edilemeyeceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. 115. Maddenin İkinci Fıkrasının Birinci Cümlesi

89. 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin birinci fıkrasında, TBB Genel Kurulunun baro seçimlerinin yapıldığı yılın aralık ayında Ankara'da olağan toplantısını yapacağı belirtilmiş, ikinci fıkrasının dava konusu birinci cümlesinde Yönetim Kurulunun doğrudan veya en az yirmi beş baronun yönetim kurullarının yazılı istemi üzerine Kanun'un 117. maddesinde belirtilen görev alanıyla sınırlı olmak kaydıyla, Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağıracağı hüküm altına alınmıştır.

90. Dava konusu kural öncesinde, en az on baronun yönetim kurullarının yazılı olarak istemesi durumunda Genel Kurulun olağanüstü toplantıya çağrılması öngörülmekte iken dava konusu kuralla bu sayı yirmi beşe çıkarılmıştır. Kurala göre Genel Kurulun barolar tarafından olağanüstü toplantıya çağırılabilmesi için önceki duruma nazaran daha nitelikli bir çoğunluk gerekmektedir.

91. Genel Kurul TBB'nin en yüksek karar organı olarak TBB başkanını ve yetkili kurullarının üyelerini seçmek, Yönetim Kuruluna talimat vermek, bütçeyi onaylamak gibi TBB'nin kurumsal yapısına ilişkin kararlar aldığı gibi Genel Kurulun uyulması zorunlu meslek kurallarını tespit etmeye yönelik ilkesel kararlar alma yetkisi de bulunmaktadır. Genel Kurulda alınan kararları uygulamak ise Yönetim Kurulunun görevidir. TBB'nin icra organı olan Yönetim Kurulu, Genel Kurulda alınan kararlar doğrultusunda ve Kanun'da verilen yetkiler çerçevesinde TBB'nin faaliyetlerini icra etmekle görevlidir.

92. Genel Kurulun barolar tarafından olağanüstü toplantıya çağrılabilmesi için en az yirmi beş baronun yazılı talepte bulunmasını öngören kuralın, daha çok ilkesel kararlar almakla görevli olan Genel Kurulu sık aralıklarla toplantıya çağırarak Genel Kurul delegelerini meşgul etmemek ve Yönetim Kurulunun devamlı surette Genel Kurulun baskısı altında olmaksızın faaliyetlerini sürdürmesine imkân tanımak amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Bu yönüyle kuralın yönetimde istikrarı sağlamak amacıyla öngörüldüğü ve bu amaca ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olduğu söylenebilir.

93. Mevcut baro sayısı gözetildiğinde Genel Kurulun olağanüstü toplantıya çağrılabilmesi için asgari yirmi beş baronun talepte bulunmasını öngören kuralda ulaşılmak istenen amaç ile araç bakımından orantısızlık da bulunmamaktadır. Kaldı ki Kanun'un 117. maddesinin (6) numaralı bendi uyarınca Genel Kurul, olağan toplantısında gelecek Genel Kurul toplantı zamanını ve yerini kararlaştırabileceği gibi TBB Yönetim Kurulu da Genel Kurulu her zaman olağanüstü toplantıya çağırabilecektir. Bu itibarla kural, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kuralda demokratik hukuk devleti ilkesini ve Anayasa'nın 135. maddesindeki kuralları ihlal eden bir yön bulunmamaktadır.

94. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 67. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

b. 115. Maddenin İkinci Fıkrasının İkinci Cümlesi

95. Dava konusu kuralla Genel Kurulun olağanüstü toplantılarında seçim yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır.

96. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre seçileceği belirtildiğinden, TBB yetkili organlarının seçimine ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi kanun koyucuya aittir. Ancak kanun koyucu bu yetkisini kullanırken meslek kuruluşlarının özerk yapısını gözetmek zorundadır.

97. Özerklik, kişi ve kuruluşların kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılmış olması anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçileceği belirtilerek bu kuruluşlara idari özerklik tanınmıştır.

98. Meslek kuruluşlarının özerkliği; merkezi idareden bağımsız olarak karar ve yürütme organlarını seçebilme, ilgili mesleki faaliyetlerle

sınırlı olmak üzere üyelerini ve örgütlerini bağlayıcı karar alma ve uygulama, meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve üyeleri hakkında disiplin tedbirleri uygulama hak ve yetkisini içermektedir. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır.

99. Öte yandan seçimler, demokratik devletlerde yöneticilerin denetimi bakımından en önemli araçlardan biridir. Seçimlerin varlığı, yöneticilerin faaliyetlerinde daha özenli davranmalarını sağlar. Yöneticiler bir sonraki seçimlerde yeniden seçilebilmek için yönetilenlerin taleplerine de azami ölçüde özen gösterir. Bu durum, karar ve yönetim organları seçimle göreve gelen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları için de geçerlidir.

100. Kanun'da TBB yetkili kurullarının üyelerinin Genel Kurul tarafından dört yıl için seçilmesi öngörülmüştür. Kanun'un 118. maddesinde Yönetim Kurulunun Genel Kurul tarafından seçilmesi öngörülmüş, 119. maddesinde de Yönetim Kurulunun görev süresinin dört yıl olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu durum, TBB başkanı, disiplin ve denetleme Kurullarının görev süreleri için de aynen geçerlidir.

101. Dava konusu kuralla olağanüstü toplantıda seçim yapılamayacağı hüküm altına aldığından, TBB yetkili kurulları görev süreleri olan dört yıl boyunca seçim yoluyla değiştirilemeyecektir. Dolayısıyla kural, TBB yetkili kurullarının görev süresi bitmeden seçim yoluyla değiştirilmesini önlemektedir.

102. Kuralın, TBB yetkili kurullarının seçim baskısı altında olmadan görevlerini icra etmeleri amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralın kamu yararı amacıyla düzenlendiği açıktır. TBB'de yetkili kurulların belirlenmesine yönelik seçimlerin belli bir takvim çerçevesinde yapılması yönetimde istikrarın bir gereği olarak görülebilir. TBB yetkili kurullarının seçim baskısı altında olmalarının, görevlerini etkin bir şekilde icra etmelerini zorlaştırabileceği de ileri sürülebilir. Bu nedenle, Genel Kurulun olağanüstü toplantısında seçim yapılamayacağına yönelik kuralın yönetimde istikrarın sağlanması bakımından elverişli ve gerekli bir araç olmadığı söylenemez.

103. Kuralda, Genel Kurulun sadece olağanüstü toplantılarında seçim yapılamayacağı öngörülmekte olup TBB yetkili kurullarının seçimle göreve gelmesinin ortadan kaldırılması gibi bir durum söz konusu değildir. TBB yetkili kurullarını seçme yetkisi yine Genel Kurula aittir. Bu itibarla TBB Genel Kurulunun olağanüstü toplantısında seçim yapılamayacağını öngören kural kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kuralda demokratik hukuk devleti ilkesini ve bu bağlamda ölçülülük ilkesini zedeleyen ya da meslek kuruluşlarının özerkliğini ortadan kaldıran bir yön bulunmamaktadır.

104. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 67. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

F. Kanun'un 20. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'un 177. Maddesine Eklenen İkinci Fıkranın İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

105. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralın, aynı ilde birden fazla baronun kurulmasını öngören düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla ihdas edildiği, bu nedenle aynı ilde birden fazla baronun kurulmasına yönelik Anayasa'ya aykırılık iddialarının dava konusu kural yönünden de geçerli olduğu, birden fazla baro bulunan illerde adli yardım bürosunun oluşumunda eşitlik ilkesine göre temsil esasının benimsenmesi suretiyle baroların üye sayısının dikkate alınmamasının adli yardım bürolarının işleyişinde büyük baroların etkisizleştirilmesine ve adaletsiz kararların alınmasına neden olacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 9., 13., 36., 135. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

106. Kanun'un 177. maddesinin dava konusu ikinci fıkrasında, birden fazla baronun bulunduğu illerde adlî yardım bürosunun, baroların

eşit olarak temsili esas alınarak oluşturulacağı, büroda görevlendirmenin, o ildeki avukatlar arasında eşitlik gözetilerek yapılacağı, adlî yardım bürosunun oluşturulmasına ve adli yardım hizmetinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların TBB Yönetim Kurulunca hazırlanan ve Adalet Bakanlığınca onaylanan yönetmelikte gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

107. Adlî yardım, avukatlık ücretlerini ve diğer yargılama giderlerini karşılama imkânı bulunmayanlara Kanun'da yazılı avukatlık hizmetlerinin sağlanması amacıyla düzenlenmiş bir müessesedir. Kanun'un 177. maddesinin birinci fıkrası uyarınca adlî yardım hizmeti, baro merkezlerinde baro yönetim kurullarınca avukatlar arasından oluşturulan adlî yardım bürosu tarafından yürütülmektedir. Adlî yardım ise esas olarak adlî yardım büroları tarafından görevlendirilen avukat tarafından yerine getirilmektedir. Adlî yardım bürolarının görevi, avukatlık ücretlerini ve diğer yargılama giderlerini karşılama imkânı bulunmayan kişilere yapılacak adlî yardım hizmetlerinin koordinasyonunu sağlamaktan ibarettir.

108. Kuralla, birden fazla baro uygulamasına uyum sağlama amacıyla birden fazla baro bulunan illerde adlî yardım bürolarının oluşturulmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Kurala göre birden fazla baro bulunan illerde adli yardım bürolarında barolar eşit şekilde temsil edilecektir. Adlî yardım hizmetlerini koordine etmekle görevli olan adli yardım bürolarında baroların eşit şekilde temsil edilmesini öngören kural kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup birden fazla baro uygulamasına uyum sağlama amacıyla ihdas edilen kuralın kamu yararı dışında başka bir amaç güttüğü söylenemez.

109. Diğer taraftan, kuralda adli yardım kapsamında avukat görevlendirmesinin o ildeki avukatlar arasında eşitlik gözetilerek yapılacağı belirtilerek ilde görev yapan tüm avukatların eşit bir şekilde adlî yardım hizmetlerinde görev almasına imkân tanınmıştır. Bu yönüyle kuralın avukatlar arasında herhangi bir adaletsizliğe sebebiyet verdiği de değerlendirilemez. Kuralda demokratik hukuk devleti ilkesini veya Anayasa'nın 135. maddesinde yer alan kuralları zedeleyen bir yön bulunmamaktadır.

110. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ve M. Emin KUZ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 9., 13., 36. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

G. Kanun'un 22. Maddesiyle 1136 Sayılı Kanun'a Eklenen Geçici 23. Maddenin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

111. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 67. maddesinin son fıkrasında yer alan seçim kanunlarında yapılan değişikliklerin bir yıl içinde yapılan seçimlerde uygulanmayacağına yönelik kuralının baro seçimleri için de geçerli olduğu, bu nedenle TBB ve baro seçimlerinin 2020 yılı Ekim ve Aralık aylarında yapılmasını öngören kuralın anılan anayasal ilkeyle bağdaşmadığı, Anayasa'nın 135. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının seçilmiş organlarının ancak yargı kararı ile görevlerine son verilebileceği, dava konusu kuralda ise görev süreleri dolmadan TBB ve baroların organlarının yeniden seçilmesinin öngörüldüğü belirtilerek kuralın Anayasa'nın 67. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

112. Dava konusu kuralda görev sürelerine bakılmaksızın tüm barolarda baro başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile TBB delege seçimlerinin 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında; TBB başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimlerinin ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılması öngörülmüştür.

113. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçileceği belirtilmiş, altıncı fıkrasında ise amaçları dışında faaliyet gösteren meslek

kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunun belirlediği merciin veya Cumhuriyet savcısının talebi üzerine mahkeme kararıyla son verileceği hüküm altına alınmıştır.

114. Anılan hükümler uyarınca kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının seçilmiş organlarının görevlerine son verme yetkisi, usul ve yetkide paralellik ilkesi uyarınca bu kuruluşların yetkili organları ile yargı mercilerine aittir. Diğer taraftan meslek kuruluşlarının organlarının seçim sistemine yönelik yapısal değişikliklerden kaynaklanan istisnai durumlarda, görev sürelerine etki eden kanuni düzenlemelerin yapılabileceğinin kabul edilmesi gerekir.

115. Barolarda, baro başkanı ve yetkili kurullarının üyeleri ile TBB delegelerini seçme görevi 1136 sayılı Kanun'un 81. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca baronun en yüksek organı olan genel kurula verilmiştir.

116. Kanun'un 91. maddesinde baro yönetim kurulunun görev süresinin iki yıl olduğu belirtilmiştir. Bu süre, baro başkanı, disiplin ve denetleme kurulları ile TBB delegeleri için de aynen geçerlidir. Dolayısıyla baro genel kurulunun olağan toplantısında, baro başkanı ve yetkili kurulları ile TBB delegeleri iki yıllığına seçilmektedir.

117. Baro genel kurulunun olağan toplantı tarihi Kanun'un 82. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddede, genel kurulun iki yılda bir ekim ayının ilk haftası içinde baro başkanının daveti üzerine gündemindeki maddeleri görüşmek üzere toplanacağı hüküm altına alınmakta iken 7249 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle anılan maddede yapılan ibare değişikliğiyle genel kurulun son rakamı çift olan yıllarda olmak kaydıyla iki yılda bir ekim ayının ilk haftası içinde toplanması öngörülmüştür. Böylece tüm barolar, olağan genel kurul toplantısını sonu çift rakamla biten yılların ekim ayında yapacaktır.

118. Değişikliğin gerekçesinde, mevcut hükümlere göre baroların kurulduğu yıllar sebebiyle baro genel kurullarının tekli veya çiftli yıllarda yapılabildiği, bu durumun TBB'ye farklı yıllarda delege gönderilmesine neden olduğu, ayrıca aynı ilde birden fazla baronun kurulması hâlinde tüm il barolarının genel kurullarının, baroların kuruluş tarihine bakılmaksızın

belirli bir düzen içinde ve aynı tarihlerde yapılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

119. Yapılan değişikliğe koşut olarak TBB'nin olağan toplantı tarihinde de değişiklik yapılmıştır. TBB başkanı ile yetkili kurullarının üyelerini seçme görevi, TBB'nin en yüksek organı olan Genel Kurula aittir. Genel Kurulun olağan toplantısında TBB başkanı ve yetkili kurularının üyeleri dört yıllığına seçilmektedir.

120. Kanun'un 115. maddesinin birinci fıkrasında TBB Genel Kurulunun iki yılda bir, evvelki Genel Kurulun tayin edeceği zaman ve yerde olağan toplantısını yapacağı hüküm altına alınmakta iken 7249 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle anılan fıkrada değişiklik yapılarak Genel Kurulun, baro seçimlerinin yapıldığı yılın aralık ayında Ankara'da olağan toplantısını yapacağı belirtilmiştir.

121. Değişikliğin gerekçesinde, baroların genel kurul toplantı tarihlerinde değişiklik yapılarak olağan toplantının son rakamı çift olan yıllarda olmak şartıyla iki yılda bir ekim ayının ilk haftası içinde yapılmasının öngörüldüğü, bu düzenlemeye uyum sağlamak amacıyla Birlik Genel Kurulunun baro seçimlerinden sonra o yılın aralık ayında Ankara'da yapılmasının öngörüldüğü ifade edilmiştir.

122. Görüldüğü üzere yapılan değişikliklerle baro genel kurulları ile TBB Genel Kurulunun olağan toplantı tarihinde sistematik bir değişikliğe gidilmiştir. Buna göre barolar, son rakamı çift olan yılların ekim ayında olağan genel kurul toplantılarını yaparak baro başkanı ve yetkili kurullarının üyeleri ile TBB delegelerini seçecek; TBB Genel Kurulu da seçilen bu delegelerle aynı yılın aralık ayında olağan toplantısını yaparak süreleri dolmuş ise TBB başkanı ve yetkili kurullarının üyelerini seçecektir.

123. Dava konusu kuralda ise görev sürelerine bakılmaksızın tüm barolarda baro başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile TBB delege seçimlerinin 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında; TBB başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimlerinin ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılması öngörülmüştür.

124. Kuralın gerekçesinde, TBB ve baro yetkili kurullarının seçim takviminde yapılan değişikliklerin uygulamaya geçirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir. Böylece baro genel kurullarının, son rakamı çift olan yıllarda olmak şartıyla iki yılda bir ekim ayının ilk haftası içinde yapılmasını öngören düzenleme 2020 yılının Ekim ayında; TBB Genel Kurulunun baro seçimlerinden sonra o yılın aralık ayında yapılmasını öngören düzenleme de 2020 yılı Aralık ayında fiilen uygulanmaya başlayacaktır. Diğer bir ifadeyle dava konusu kural uyarınca baro seçimleri 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında; TBB yetkili kurullarının seçimi de aynı yılın aralık ayında yapılarak baro ve TBB'nin yeni seçim takvimi fiilen yürürlüğe girecektir. Bu itibarla kuralın TBB ve baroların seçim takviminde yapılan değişikliğe koşut olarak bu değişikliklerin 2020 yılında fiilen yürürlüğe girmesine imkân tanımak amacıyla öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

125. Kuralla TBB'nin ve tüm baroların başkan ve yetkili kurullarının üyelerinin görev sürelerine bakılmaksızın yeniden seçilmesi öngörüldüğünden 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla görev süresi sona ermese dahi mevcut baro başkanları ve yetkili kurullarının üyeleri ile TBB delegelerinin görev süresi kendiliğinden sona erecektir. Yine TBB başkanının ve yetkili kurullarının üyelerinin görev süresi de 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla kendiliğinden sona erecektir.

126. 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinde yapılan değişikliklerle aynı ilde birden fazla baro kurulmasına imkân tanınmış, 114. maddesinde yapılan değişikliklerle de TBB Genel Kurulunun delege yapısında köklü değişikliklere gidilmiştir. Ayrıca TBB ile baroların seçim takviminde yapılan değişikliklerle baroların olağan genel kurul toplantılarını son rakamı çift olan yılların ekim ayında; TBB Genel Kurulunun olağan toplantısını da aynı yılın aralık ayında yapması öngörülmüştür. Barolar ile TBB Genel Kurulunun oluşumundaki yapısal değişikliklerle birlikte bu kuruluşların seçim takvimlerinde de değişikliğe gidilerek seçim takvimlerinin yeknesaklaştırılması amaçlanmıştır.

127. Ancak mevcut durumda baroların kuruluş yıllarının farklı olması nedeniyle her bir baronun olağan genel kurulu farklı tarihlerde toplanmakta, bundan dolayı seçilmiş organlarının görev süreleri de farklı tarihlerde sona ermektedir. Bu nedenle TBB ile baroların gerek yapılarında gerekse de seçim

takvimlerinde yapılan değişikliklerin uygulamaya geçirilmesi için belirli bir tarihin esas alınması gerekmektedir. Dava konusu kuralla baro seçimlerinin 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında, TBB seçimlerinin de 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılması öngörülerek yapılan değişikliklerin uygulamaya geçirilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla dava konusu kuralla TBB ve barolarda; mevcut başkan ve yetkili kurullarının üyelerinin görev sürelerine bakılmaksızın yeniden seçime gidilmesi, bu kuruluşların gerek yapılarında gerekse de seçim takvimlerindeki değişikliklerden kaynaklanmakta olup kuralın kamu yararına aykırı olduğu söylenemez.

128. Öte yandan kuralla baro ve TBB seçimlerinin 2000 yılı Ekim ve Aralık aylarında yapılması öngörülmekte olup adı geçen meslek kuruluşlarının yetkili kurullarının seçimle göreve gelmesinin ortadan kaldırılması gibi bir durum söz konusu değildir. TBB ile baroların organlarını seçme yetkisi yine adı geçen kuruluşların yetkili kurullarına aittir.

129. Bu itibarla görev sürelerine bakılmaksızın tüm barolarda baro başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile TBB delege seçimlerinin 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında; TBB başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimlerinin ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılmasını öngören kural kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kuralda Anayasa'nın 135. maddesini ihlal eden bir yön bulunmamaktadır.

130. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 135. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI, M. Emin KUZ ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 67. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

131. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

11/7/2020 tarihli ve 7249 sayılı Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. Tümüne,

B. 1. maddesiyle 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosu…"* ibaresinin *"…baro…"* şeklinde değiştirilmesine,

C. 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…ve staj yaptığı baroya kayıtlı…"* ibaresine,

Ç. 3. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosuna…"* ibaresinin *"…baroya…"* şeklinde değiştirilmesine,

D. 4. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yer alan *"…o baroya yazılı…"* ibaresinin *"…staj yaptığı baroya kayıtlı…"* şeklinde değiştirilmesine,

E. 5. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…avukatın kayıtlı olduğu…"* ve *"…kendi barosuna kayıtlı…"* ibarelerine,

F. 6. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 44. maddesinde yer alan *"…aynı baroya…"* ibarelerinin *"…aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…"* şeklinde değiştirilmesine,

G. 8. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümleye,

Ğ. 9. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olunan…"* ibaresine,

H. 11. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 64. maddesinin;

1. Birinci fıkrasına ve ikinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olduğu…"* ibarelerine,

2. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…baro…"* ibaresinin *"…kararı veren baronun…"* şeklinde değiştirilmesine,

I. 13. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 66. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümleye,

İ. 14. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 67. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…o yer barosu…"* ibaresinin *"…bu tespiti yapan baronun…"* şeklinde değiştirilmesine,

J. 15. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinin;

1. Birinci fıkrasına eklenen üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci cümlelere,

2. Üçüncü fıkrasına eklenen ikinci cümleye,

K. 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin;

1. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ikişer…"* ibaresinin *"…üçer…"* şeklinde değiştirilmesine,

2. Değiştirilen üçüncü fıkrasına,

L. 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerine,

M. 20. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 177. maddesine eklenen ikinci fıkraya,

N. 21. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesine eklenen *"…veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine…"* ibaresine,

O. 22. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. maddeye,

Ö. 23. maddesiyle 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen altıncı ve yedinci cümlelere,

P. 24. maddesiyle 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nun 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen ikinci ve üçüncü cümlelere,

R. 25. maddesiyle 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen dördüncü ve beşinci cümlelere,

S. 26. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü ve dördüncü cümlelere,

yönelik iptal talepleri 1/10/2020 tarihli ve E.2020/60, K.2020/54 sayılı kararla reddedildiğinden Kanun'un tümüne, maddesine, fıkrasına, cümlelerine, ibarelerine ve ibare değişikliklerine ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

1/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

11/7/2020 tarihli ve 7249 sayılı Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. Tümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 1. maddesiyle 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosu…"* ibaresinin *"…baro…"* şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…ve staj yaptığı baroya kayıtlı…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 3. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosuna…"* ibaresinin *"…baroya…"* şeklinde

değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 4. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yer alan *"…o baroya yazılı…"* ibaresinin *"…staj yaptığı baroya kayıtlı…"* şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

E. 5. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…avukatın kayıtlı olduğu…"* ve *"…kendi barosuna kayıtlı…"* ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

F. 6. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 44. maddesinde yer alan *"…aynı baroya…"* ibarelerinin *"…aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…"* şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

G. 8. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Ğ. 9. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olunan…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

H. 11. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 64. maddesinin;

1. Birinci fıkrasına ve ikinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olduğu…"* ibarelerinin,

2. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…baro…"* ibaresinin *"…kararı veren baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

I. 13. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 66. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

İ. 14. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 67. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…o yer barosu…"* ibaresinin *"…bu tespiti yapan baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

J. 15. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinin;

1. Birinci fıkrasına eklenen üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci cümlelerin,

2. Üçüncü fıkrasına eklenen ikinci cümlenin,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

K. 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin;

1. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ikişer…"* ibaresinin *"…üçer…"* şeklinde değiştirilmesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Değiştirilen üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

L. 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının;

1. Birinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. İkinci cümlesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

M. 20. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 177. maddesine eklenen ikinci fıkranın Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

N. 21. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesine eklenen *"…veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

O. 22. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. maddenin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI, M. Emin KUZ ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Ö. 23. maddesiyle 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen altıncı ve yedinci cümlelerin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

P. 24. maddesiyle 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nun 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen ikinci ve üçüncü cümlelerin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

R. 25. maddesiyle 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin

Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen dördüncü ve beşinci cümlelerin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

S. 26. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü ve dördüncü cümlelerin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Celal Mümtaz AKINCI ile M. Emin KUZ'un karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

1/10/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Engin YILDIRIM	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğu (a) aynı ilde birden fazla baro kurulmasına, (b) Türkiye Barolar Birliği (TBB) Genel Kuruluna baroların ayrıca her beşbin üye için birer delege seçmesine, (c) TBB Genel Kurulunun olağanüstü toplantılarında seçim yapılamamasına ve (d) görev sürelerine bakılmaksızın baro ve TBB organlarının seçimlerinin 2020 yılının Ekim ve Aralık aylarında yapılmasına dair kuralların Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Aşağıda açıklanan gerekçelerle bu görüşe katılma imkânı olmamıştır.

a. Aynı ilde birden fazla baro kurulmasına ilişkin kurallar

2. 11/7/2020 tarihli ve 7249 sayılı Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un (Kanun) 15. maddesiyle 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 77. maddesinin birinci fıkrasına eklenen üç ila on ikinci cümleler ile üçüncü fıkrasına eklenen cümle dava konusu kuralları oluşturmaktadır. Kurallar aynı ilde birden fazla baro kurulmasına imkân tanımakta ve buna dair usul ve esasları belirlemektedir.

3. 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinin birinci cümlesine göre "*Bölgesi içinde en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baro kurulur*". Dava konusu üçüncü cümle gereğince de "*Beşbinden fazla avukat bulunan illerde asgari ikibin avukatla bir baro kurulabilir*".

4. Dava konusu kuralla beşbinden fazla avukatın bulunduğu illerde "*çoklu baro*" olarak ifade edilen ve birden fazla baronun faaliyet gösterebileceği yeni bir durumun ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu sistemde Avukatlık Kanunu'nun "*en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baro kurulur*" hükmünce *zorunlu* olarak kurulan baro ile "*beşbinden fazla avukat bulunan illerde asgari ikibin avukatla bir baro kurulabilir*" hükmü uyarınca *ihtiyari* olarak kurulabilecek baro veya barolar bulunmaktadır.

5. Anayasa'nın 135. maddesi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının birden fazla olamayacağına dair bir hüküm içermemektedir. Bu kuruluşların anayasal görev ve amaçları da böyle bir yasağı ilzam etmemektedir. Barolar dahil kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bir veya birden fazla olması bir yerindelik meselesidir. Bu anlamda konu kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Çoğunluğun bu yöndeki gerekçesine katılılıyorum.

6. Bununla birlikte kuralların Anayasa'nın 135. maddesinde yer alan "*kanunla kurulma*" şartını sağlamadığı kanaatindeyim. Çoğunluk "*aynı ilde birden fazla baro, ancak Kanun'da belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda mümkün olup baroların kuruluşunun avukatların iradesine bırakılması söz konusu değildir*" demek suretiyle kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kanunla kurulması gerektiğine yönelik anayasal ilkeye aykırılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır (§ 30).

7. Bu görüşe iki nedenle katılma imkânı yoktur. Birincisi, çoğunluk baroların bir kamu tüzel kişisi olduğu ve kamu tüzel kişiliklerinin Anayasa'nın 123. maddesine göre kuruldukları gerçeğini dikkate almamıştır. İkincisi, kurallar belli şartlar altında aynı ilde birden fazla baronun kurulmasını tamamen avukatların iradesine bırakmaktadır.

8. Anayasa'nın 123. maddesine göre kamu tüzel kişilikleri "*ancak kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur*". Anayasa'nın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Anayasa'nın "*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları*" kenar başlıklı 135. maddesinde bu kuruluşların "*kanunla kurulan ... kamu tüzel kişilikleri*" olduğu belirtilmektedir. Bu durumda baroların kanunla kurulması gerektiği konusunda tereddüt bulunmamaktadır.

9. Baroların kuruluşuna ilişkin hükümleri değerlendirirken Anayasa'nın 123. maddesindeki değişikliği dikkate alma zorunluluğu vardır. Şayet kamu tüzel kişiliğinin kurulmasına ilişkin Anayasa'nın 123. maddesi hükmü 2017 yılında değiştirilmemiş olsaydı, dava konusu kuralın bu maddeye aykırı olmadığı savunulabilirdi. Zira değiştirilmeden önce 123. madde "*Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya* ***kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak*** *kurulur*" şeklindeydi. Dava konusu kurallar, aynı ilde kamu tüzel kişiliğine sahip birden fazla baronun bazı şartlar altında kurulabilmesine imkân sağlamaktadır. Bu barolar da *kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak* kurulabilecekti.

10. Halbuki kamu tüzel kişiliğinin kuruluşuna ilişkin anayasal hüküm değişmiş, artık kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kamu tüzel kişiliği kurulması imkânı kaldırılmıştır. Bunun yerine yeni hükümet sisteminin mantığına da uygun olarak kamu tüzel kişiliğinin kanunla

veya kanunun herhangi bir yetki vermesine gerek olmaksızın doğrudan Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulacağı öngörülmüştür.

11. Nitekim Anayasa Mahkemesi de bu değişikliği dikkate almak suretiyle, yakın tarihli bir kararında, kamu tüzel kişiliğine sahip sulama birliklerinin amacına ulaşamayacağının tespit edilmesi halinde Devlet Su İşleri'nin (DSİ) teklifi üzerine Bakan onayı ile feshedileceğini öngören kanun hükmünü Anayasa'nın 123. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi oybirliğiyle verdiği bu kararda Anayasa'nın 123. maddesinde 2017 yılında 6771 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe değinerek şu sonuca ulaşmıştır: "*6771 sayılı Kanun'dan önceki dönemde yürürlükte olan "Kamu tüzel kişiliği, ... kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur" hükmü yürürlükte olmadığından* ***kamu tüzel kişiliğinin artık kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulması veya kaldırılması mümkün değildir***" (AYM, E. 2018/104, K. 2020/39, 16/7/2020, § 261).

12. Kamu gücü kullanan ve yargı sürecinin önemli bir unsuru olan avukatların meslek kuruluşları olan baroların kurulması konusunda kanun koyucunun çok daha titiz olması ve sıkı bir inceleme yapması beklenir. Tıpkı devlet ve vakıf üniversitelerinin kuruluşunda olduğu gibi. Nasıl ki, yasama organı her bir üniversitenin kuruluşunu titizlikle inceleyip kanunla kurulmasını sağlıyorsa, baroların kuruluşu bakımından da bunu yapması elzemdir. Kaldı ki bu bir tercih meselesi değil, son Anayasa değişikliği karşısında bir zorunluluktur.

13. Yukarıda açıklanan gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 123. ve 135. maddelerine aykırı olduğunu düşündüğümden çoğunluğun red yönündeki kararına katılmıyorum.

14. Öte yandan, kararın "Ç" ve "F" başlıkları altında yer verilen, aynı ilde birden fazla baro uygulamasına uyum sağlamaya yönelik olarak 1136, 5233, 5402, 5957 ve 6502 sayılı kanunlarda değişiklikler öngören dava konusu kuralların 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca iptal edilmesi gerektiğini düşündüğümden çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

b. Ayrıca her beşbin üye için birer delege seçilmesine ilişkin kural

15. Kanun'un 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin üçüncü fıkrası değiştirilmiştir. Daha önce avukat sayısı yüzden fazla olan baroların, yüzden sonraki her üçyüz üye için ayrıca birer delege seçeceğine dair kural değiştirilmiş, beşbinden fazla üyesi olan baroların TBB Genel Kuruluna her beşbin üye için birer delege daha seçebileceği öngörülmüştür. Böylece TBB Genel Kurulunda üye sayısı fazla olan baroların temsil oranı nisbi olarak azaltılmıştır.

16. Anayasa'nın 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti, diğer nitelikleri yanında, demokratik bir hukuk devletidir. Anayasa kimliğini oluşturan bu madde bir anlamda Anayasa'nın diğer maddelerine de hakim olması gereken temel ilkeleri belirlemiştir. Anayasa'nın 135. maddesine göre de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının en belirgin özelliklerinden biri organlarının seçimle işbaşına gelmesidir. Dolayısıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının da, organları seçimle iş başına gelen diğer kurumlar gibi, demokratik devlet ilkesine uygun şekilde düzenlenmesi gerekir.

17. Demokrasilerin en önemli özelliklerinden biri seçimin söz konusu olduğu yerlerde temsilde adaletin sağlanmasıdır. Bu ilke kurumların üst kuruluşlarda üye sayılarıyla orantılı bir şekilde temsilini gerektirir. Nitekim Anayasa Mahkemesinin kararlarında "*diğer seçimler yanında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının seçimlerinde de seçime katılacakların adil bir biçimde temsil edilmesi*"nin adil bir hukuk düzeninin gereği olduğu belirtilmiştir. Adil temsilin ve dengenin sağlanamadığı bir seçimin demokratik hukuk devleti ilkesine uygunluğundan bahsedilemez (AYM, E. 2011/55, K. 2011/146, 27/10/2011).

18. Anayasa Mahkemesi, Türk Diş Hekimleri Birliği Genel Kuruluna üye sayısı beşyüzden (500) fazla olan odaların on delegeyle katılımını öngören 3224 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasını Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir. Mahkeme kararı şu şekilde gerekçelendirmiştir: "*İtiraz konusu kural ile sayısı kaç olursa olsun beşyüzden fazla üyesi olan diş hekimleri odalarının Genel Kurul'a katılımlarının on delegeyle sınırlandırılması ve böylece Türk Diş Hekimleri Birliği'nin en önemli organının oluşumunda temsilde*

adaletin önlenmesi, demokrasiye aykırı düşen bir düzenlemedir" (AYM, E. 2011/55, K. 2011/146, 27/10/2011; aynı yönde bkz. AYM, E. 2000/78, K. 2002/31, 19/02/2002).

19. Diğer yandan Anayasa Mahkemesi, Türk Veteriner Hekimleri Birliği Büyük Kongresine odaların üye sayılarıyla orantılı şekilde kademelendirilmek suretiyle ve üye sayısı binin üzerinde olan odaların da her beşyüz üye için ilave bir delege göndermesini öngören kuralı Anayasa'ya uygun bulmuştur. Mahkemeye göre kuralla "*odaların üye sayısı artışına paralel olarak seçecekleri delege sayısının da dinamik şekilde artmasını*", "*daha çok üyeye sahip odaların büyük kongrede daha geniş bir katılımla temsil edilmesini*" ve "*küçük üyeli odaların da görüşlerinin dikkate alınmasını*" sağlayan bir sistem getirilmiştir (AYM, E. 2010/80, K. 2011/178, 29/12/2011).

20. Anayasa Mahkemesinin bu kararlarından hareketle, üst kuruluşların genel kurullarına üye seçimini düzenleyen kuralların temsilde adaleti sağlaması ve farklı üye sayılarına sahip kuruluşların temsili noktasında adil bir dengeyi sağlamaları gerektiğini söyleyebiliriz. Bir kanun hükmünün bu niteliklere sahip olup olmadığını denetlerken de başvurulabilecek anayasal ilkelerin başında hiç şüphesiz ölçülülük ilkesi gelmektedir.

21. Hukuk devletinin gereklerinden olan ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik, başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, gereklilik başvurulan önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve orantılılık ise başvurulan önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir (AYM, E. 2017/135, K. 2019/35, 15/5/2019, § 21).

22. Dava konusu kuralın amacı, üye sayısı fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda daha fazla üyeyle temsil edilmesini sağlamaktır. Ancak kural, yukarıda belirtildiği üzere (§17), değiştirdiği düzenlemeyle karşılaştırıldığında üye sayısı fazla olan baroların daha az üyeyle temsili sonucunu doğurmaktadır. Bu durumda kuralın belirtilen amaç bakımından elverişli ve gerekli olduğu söylenemez. Bununla birlikte kuralın, önceki halinden bağımsız ve soyut olarak değerlendirildiğinde, üye sayısı fazla olan

baroların TBB Genel Kurulunda daha fazla üyeyle temsil edilmesi amacı bakımından elverişli ve gerekli olduğu söylenebilir.

23. Kuralın elverişli ve gerekli olduğu kabul edilse bile ölçülü olabilmesi için orantılı olması, öngörülen amaçla adil ve makul bir denge kurması gerekmektedir. TBB'nin en üst karar organı olan Genel Kurulun, barolarla ilgili görevleri dışında, avukatlık meslek kurallarını belirleme gibi doğrudan meslek mensuplarını ilgilendiren görev ve yetkileri de bulunmaktadır. Bu nedenle Genel Kurulda baroların kurumsal olarak temsili yanında avukat sayılarıyla orantılı şekilde temsil edilmesi de temsilde adalet ilkesinin bir gereğidir. Başka bir ifadeyle, demokratik hukuk devleti ilkesi TBB'nin en yüksek organı olan Genel Kurulda avukatlık mesleğiyle ilgili konularda görüş bildirmek ve karar alma sürecine katılmak üzere baroların adil ve dengeli bir şekilde temsil edilmesini gerektirmektedir.

24. 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin Anayasa'ya aykırı bulunmayan ikinci fıkrasında baroların üye sayısına bakılmaksızın TBB Genel Kuruluna *üçer* delege seçmesi öngörüldüğünden otuz üyeye sahip bir baro Genel Kurulda baro başkanı ve üç üye ile temsil edilecektir. Bu durumda dava konusu kural üye sayısı otuz olan baroyla sözgelimi 4999 üyeye sahip olan baronun TBB Genel Kurulunda eşit sayıda delegeyle temsiline neden olmaktadır.

25. Baroların mevcut üye sayılarına bakıldığında da kuralın orantısız bir temsile sebep olduğu kolayca anlaşılacaktır. Türkiye Barolar Birliğinin verilerine göre 31/12/2019 tarihi itibarıyla Ardahan Barosuna kayıtlı avukat sayısı 49, İstanbul Barosuna kayıtlı avukat sayısı ise 46.052'dir. İptali istenen kural uyarınca TBB Genel Kuruluna Ardahan Barosu baro başkanıyla birlikte 4 (dört) delege gönderecekken, bundan neredeyse bin kat fazla üyeye sahip olan İstanbul Barosu ise başkan dahil toplam 13 (on üç) delege gönderecektir. Üye sayısı bu kadar fazla olan bir baronun TBB Genel Kurulunda bu kadar az sayıda delegeyle temsil edilmesinin temsilde adalet ilkesiyle bağdaşmayacağı açıktır.

26. Açıklanan gerekçelerle kural adil ve dengeli bir temsil sağlamaktan uzak olup Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırıdır.

c. TBB Genel Kurulunun olağanüstü toplantısında seçim yapılamayacağına dair kural

27. Kanun'un 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasına göre "*Birlik Yönetim Kurulu doğrudan veya en az yirmibeş baronun yönetim kurullarının yazılı istemi üzerine, 117 nci maddede belirtilen görev alanıyla sınırlı olmak kaydıyla, Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırır. **Ancak olağanüstü toplantıda seçim yapılamaz.**"* Fıkranın birinci cümlesi oybirliğiyle Anayasa'ya uygun bulunmuştur. Ancak ikinci cümle konusunda çoğunluğa katılma imkânı olmamıştır.

28. Yukarıda ifade edildiği gibi organlarının seçimle işbaşına gelmesi ve seçimle görevlerinin sona ermesi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının en önemli özelliklerinden biridir. Esasen bu durum, söz konusu kuruluşların özerkliklerinin de bir yansımasıdır.

29. Hiç kuşkusuz kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının seçim baskısı altında olmadan görevlerini yerine getirmeleri amacıyla olağan seçim dönemi dışında olağanüstü toplantılara çağrılarak seçim yapılması zorlaştırılabilir. Yönetimde istikrarın sağlanmasına yönelik bu tür düzenlemeler gerekli görülebilir. Ancak bu yapılırken, üyelerin karar ve yönetim organlarını denetleme işlevi de ortadan kaldırılmamalıdır.

30. TBB Genel Kurulunun seçim baskısı hissetmeden istikrarlı bir şekilde çalışmasına yönelik gerekli tedbirler alınmış, olağanüstü toplantı için daha önce en az on baronun yönetim kurullarının talebi yeterli iken bu sayı yirmibeşe çıkarılmıştır. Başka bir ifadeyle TBB Genel Kurulunun olağanüstü toplantıya çağırılması zorlaştırılmıştır.

31. Dava konusu kural ise "*olağanüstü toplantıda seçim yapılamaz*" hükmüyle olağan seçim dönemi dışında seçim yapılmasını tamamen yasaklamış, bu suretle baroların olağanüstü toplantılarda birlik organlarını seçme yetkisi işlevsiz hale getirilmiştir. Bunun meslek kuruluşlarının özerkliğiyle bağdaştırılması zordur.

32. Diğer yandan organları seçimle işbaşına gelen kuruluşlarda seçim en etkili denetim yollarından biridir. Barolar, seçim yoluyla Birliğin Başkanı ve yönetim kurulunun faaliyetlerini değerlendirme ve denetleme

imkânına sahiptir. Olağanüstü toplantıya çağrılan Genel Kurulda seçim yapılamayacağını öngören kural, Birliğin organlarının görev süresi boyunca seçim yoluyla denetlenme imkânını tamamen ortadan kaldırmaktadır.

33. Açıklanan gerekçelerle kural, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırıdır.

d. Görev sürelerine bakılmaksızın baro ve TBB organlarının seçimlerinin 2020 yılının Ekim ve Aralık aylarında yapılmasına dair kurallar

34. Dava konusu kuralla görev sürelerine bakılmaksızın tüm baroların ve TBB seçimlerinin yapılacağı takvim düzenlenmektedir. Buna göre görev sürelerinin dolup dolmadığına bakılmaksızın "*tüm barolarda baro başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği delege seçimleri 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında; Birlik Başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimleri ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılır.*"

35. Madde gerekçesinde düzenlemeyle, barolar ve TBB seçim takviminde yapılan değişikliklerin uygulamaya geçirilmesinin amaçlandığı belirtilmektedir. Buna göre baro genel kurullarının seçimleri son rakamı çift olan yıllarda olmak üzere iki yılda bir Ekim ayının ilk haftasında yapılacak, bu düzenleme de dava konusu kural gereği 2020 yılının Ekim ayında uygulanmaya başlayacaktır. Aynı şekilde TBB Genel Kurulunun baro seçimlerinden sonra o yılın Aralık ayında yapılmasını öngören kuralın uygulaması da 2020 yılı Aralık ayında başlayacaktır.

36. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının "*organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamutüzelkişilikleri*" olarak tanımlanmıştır. Aynı maddede bu kuruluşların seçilmiş organlarının görevlerine nasıl son verileceği de açıkça düzenlenmiştir. Anayasa'nın 135. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevlerine ancak amaçları dışında faaliyet gösterdiklerinde son verilebilir. Amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının yetkili organlarının görevlerine ise sadece "*kanunun belirlediği merciin veya Cumhuriyet savcısının istemi üzerine mahkeme kararıyla son verilir*."

37. Anayasa'daki bu düzenlemeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının idari özerkliğini güvenceye alan, bu kuruluşların seçilmiş organlarının keyfi bir şekilde görevden uzaklaştırılmasını engelleyen hükümlerdir. Başka bir ifadeyle, Anayasa'ya göre meslek kuruluşlarının organlarının seçiminde ve görevden uzaklaştırılmasında yetki ilke olarak üyelere aittir. İstisnai durumlarda yargı kararıyla da bu organların görevine son verilebilmektedir. Bunun dışında hiçbir merci ya da makamın bu organların görevlerine son verme yetkisi yoktur.

38. Hiç kuşkusuz, dava konusu kuralın barolar ve TBB seçimlerinin yeni takvimini uygulamaya geçirmek gibi makul bir sebebi olduğu söylenebilir. Ancak bu görev süresi dolmadan baroların ve TBB'nin seçilmiş organlarının görevlerinin sona erdirilmesine neden oluyorsa Anayasa'nın 135. maddesine aykırılık teşkil edecektir.

39. Kuralda yer alan "*görev süresine bakılmaksızın*" ibaresi, görev süresi dolmadan da baro ve TBB yetkili organlarının seçimlerinin yenilenmesinin zorunlu olduğunu göstermektedir. Nitekim uygulamada da Ekim 2020 tarihi itibariyle birçok baronun görev süresi, Aralık 2020 itibariyle de TBB Genel Kurulunun görev süresi dolmamaktadır. Böyle olunca, dava konusu kuralla görev süresi dolmamış olan organların kanunla görevine son verilmiş olmaktadır.

40. Kural, amaçları dışında faaliyet gösteren baroların ve TBB'nin sorumlu organlarının görevlerinin yargı kararıyla sona erdirileceğini de öngörmediğine göre, Anayasa'da yer verilmeyen bir yöntemle bu kuruluşların organlarının görevine son vermektedir. Bunun da hem genel olarak meslek kuruluşlarının özerkliğine hem de Anayasa'nın 135. maddesinin altıncı fıkrasının açık hükmüne aykırı olduğu izahtan varestedir.

41. Yukarıda açıklanan gerekçelerle dava konusu kuralların iptal edilmeleri gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1136 sayılı Kanunun 7249 sayılı Kanunun 15. maddesiyle değiştirilen 77. maddesi ile anılan maddeye bağlı kimi değişiklikler yönünden çoğunluk görüşü gibi iptal isteminin reddi yönünde oy kullandım. Bununla birlikte aşağıda belirtilen diğer kurallar yönünden iptal görüşünde olduğumdan karşıoy gerekçesi yazılmıştır.

1. 1136 sayılı Kanunun 114. maddesinin 7249 sayılı Kanunun 18. maddesiyle değiştirilen "Baro genel kurullarınca ayrıca her beşbin üye için birer delege seçilir" şeklindeki üçüncü fıkrası yönünden :

a) Anılan hükümde daha önce avukat sayısı yüzden fazla olan baroların sonraki her üçyüz üye için ayrıca birer delege seçeceği belirtilmekteydi. Önceki düzenlemeye göre yüz üyeyi aşmayan barolar baro başkanı dahil 3 delege ile Genel Kurulda temsil edilmekteydi. Örneğin 3.150 üyeli barodan 13 delege seçilebilmekteydi. Bu sayı, üye sayısı onbini aşkın bir baro için 36 olurken, kırkbini aşkın bir baro için 136 olabilmekteydi. Bu düzenlemeyle kanun koyucu Barolar Birliği Genel Kurulu'nda bütün baroların üye sayısıyla orantılı şekilde temsil edilmesini amaçlamıştı. Ancak bu düzenlemeye karşı, büyükşehirlerdeki baroların üye sayılarının çok fazla olması nedeniyle küçük ve orta ölçekteki baroların Birlik Genel Kurulu'nda yeterince temsil edilemediği eleştirileri yapılmıştır. Kanun koyucunun temsilde adalet ilkesi doğrultusunda yeniden düzenleme yapılmasında kamu yararı gördüğü anlaşılmaktadır. Esasen anayasal ilkelere aykırı olmamak kaydıyla kanun koyucunun benzer konularda takdir yetkisi geniştir. Bununla birlikte yapılan değişiklik sonucunda ortaya çıkan tablo şöyledir. Örneğin otuz ila 5000'e kadar üye sayısı bulunan barolar aynı derecede görülerek baro başkanı dahil 4 delege ile Genel Kurul'da temsil edilmeleri öngörülmüştür. Örneği sürdürürsek; onbini aşkın üyeli baro 6 delege, yirmibini aşkın üyeli baro 8 delege, kırkbeşbini aşkın üyeli bir baro ise Genel Kurul'da 13 delege ile temsil edilebilecektir.

b) Anayasanın 135. maddesi uyarınca meslek mensuplarının müşterek ihtiyaçlarının karşılanması, mesleğin geliştirilmesi, meslek disiplini ve ahlakının korunması amacıyla oluşturulacak Birlik Genel Kurulu'nun oluşumu için gizli oyla seçim usulü öngörülmüştür. Anayasa Mahkemesi

Anayasanın 2. maddesindeki "demokratik hukuk devleti ilkesi" uyarınca seçimle belirlenen kurumlar bakımından kurum içi demokratik yapının sağlanmasına önem vermiş ve 'temsilde adalet ilkesinin gözetilmesi gerektiğini ifade etmiştir (bkz. AYM 4.12.2014, E. 2014/181, K. 2014/179). Yurt çapındaki meslek örgütlerinin genel kurullarda üye sayılarına oranla temsil edilmeleri temsilde adalet ilkesi bakımından önemli bir kriterdir. Demokratik devlet ilkesinin vazgeçilemez kuralı olan 'seçimin' en önemli niteliği, adil temsil ilkesine dayalı serbest, eşit ve genel oy esasıdır. Anayasa gereği seçimle belirlenecek bir meslek örgütünün organının seçiminde adil temsilin sağlanamaması durumunda, yapılacak seçimin demokratik olduğundan ve hukuk devleti ilkesine uygunluğun sağlandığından söz edilemez (bkz. AYM 29.12.2011, E.2010/80, K. 2011/178; AYM 18.5.2011, E.2008/80, K. 2011/81). Nitekim AYM benzer bir sorunun tartışıldığı Türk Veteriner Hekimleri Birliği Büyük Kongresi seçimiyle ilgili olarak, sonraki her 500 üye için artı bir delege seçilmesi kuralını bu ilkeler doğrultusunda incelemiş ve anayasaya aykırı bulmamıştır.

c) Bununla birlikte yukarıda verilen örneklerde görüldüğü üzere, Türkiye çapındaki avukatlık mesleği mensuplarının yaklaşık yüzde altmışını temsil eden üç büyük şehirden yeni düzenlemeye göre seçilebilecek delege sayısı yirmibeşi dahi geçmeyecektir. Ayrıca uygulamada gerçekleşme olasılığına göre yapılacak değerlendirmelerin anayasal denetimde bir etkisi olmayacak ise de faraza üç büyük kentin her birinde beşer adet yeni baro kurulduğunu öngördüğünüzde dahi bu kentlerin toplam delege sayıları 85 olabilecektir. Öte yandan diğer 76 baronun her birinin kanun gereği asgari sayı olan dört delege gönderdiğini varsaydığınızda dahi diğer baroların toplam delege sayıları 304 olmaktadır. Görüldüğü üzere toplam avukat sayısının yüzde altmışına sahip olan üç baronun, değişiklik sonucu oluşacak toplam delege sayısı içerisindeki temsil oranı yüzde onu bulmamaktadır. Yeni baroların kurulacağı varsayımı halinde dahi üç kentin temsil oranı yüzde yirmibeşi geçmeyebilir. Bu tablo, yapılan değişiklik ile ortaya çıkan ölçüsüzlüğü göstermekte ve incelenen kuralın temsilde adalet ve demokratik devlet ilkelerine aykırı olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Küçük baroların temsil gücünün artırılmasının bir ihtiyaç olduğu ve bunda kamu yararı bulunduğu kabul edilebilir ise de büyük baroların neredeyse temsil edilmemesine yol açan bir sonucun demokratik hukuk devleti ilkesiyle

bağdaştığını söylemek güçtür. Açıkladığım nedenlerle kuralın Anayasanın 2. ve 135. maddelerine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

2. 1136 sayılı Kanunun 115. maddesinin 7249 sayılı Kanunun 19. maddesiyle değiştirilen ikinci fıkrasının "Ancak olağanüstü toplantıda seçim yapılamaz" şeklindeki ikinci cümlesi yönünden :

Anayasanın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının gizli oyla seçim usulüyle belirlenmesi esası getirilmiş ve seçimle belirlenen yetkili organların mesleki konularda serbestçe karar alma ve icra etme yetkisi verilerek bu kuruluşlara *idari özerklik* tanınmıştır. İdari özerklik gereği meslek kuruluşları merkezi idareden bağımsız olarak karar alma ve yürütme organlarını seçme, meslek ilkelerini belirleme, üyelerini ve örgütlerini bağlayıcı karar alma ve uygulama yetkilerine sahiptir. Kanunun 119. maddesi uyarınca yönetim kurulu 4 yıllığına seçildiğinden, incelenen kuralın amacının seçim baskısı olmadan yönetim kurulunun görevini yapmasının sağlanması olduğu söylenebilir. Yönetimde istikrarın sağlanması bakımından bu düzenlemenin kamu yararına uygun olduğu da ileri sürülebilir. Bununla birlikte olağanüstü toplantıya çağrılan genel kurul toplantısında seçim yapılması yasaklanıp, bir süreliğine seçim yetkisi engellenerek Anayasa ile meslek kuruluşlarına verilen *organlarını seçimle belirleme yetkisine* ağır ve ölçüsüz bir müdahale yapılmaktadır. Bu ölçüsüz müdahale meslek kuruluşlarının anayasadan kaynaklanan *özerklik niteliğine* aykırıdır. Belirtilen nedenlerle kuralın Anayasanın 135. maddesine aykırı bulunduğu ve iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

3. 7249 sayılı Kanunun 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanununa eklenen geçici 23. madde yönünden :

a) İncelemeye konu geçici madde ile tüm baro başkanlıkları, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile Birlik delege seçimlerinin 2020 yılının Ekim ayının ilk haftasında; Birlik başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri seçimlerinin ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılacağı hükme bağlanmıştır. Madde gerekçesinde bu değişikliğin, Birlik ve baro yetkili kurullarının seçim takviminde yapılan değişikliklerin uygulamaya geçirilmesi amacıyla yapıldığı belirtilmektedir. Bununla

birlikte kural gereği belirtilen seçilmiş organların görevine kanunla son verilmektedir.

b) Anayasanın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının gizli oyla seçim usulüyle belirlenmesi esası getirilmiş ve bu kuruluşlara idari özerklik tanınmıştır. İdari özerklik gereği meslek kuruluşları merkezi idareden bağımsız olarak karar alma ve yürütme organlarını seçme yetkilerine sahiptir. Anılan anayasa maddesinin altıncı fıkrasında ise amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine yetkili yargı merciince son verilebileceği belirtilmektedir. Belirtilen istisna dışında seçilmiş organların görevi yine serbest ve gizli seçim yoluyla yetkili kurulların kararıyla sona erdirilebilir. Dolayısıyla meslek kuruluşlarının seçilmiş organlarının görevlerine anayasada belirtilen haller dışında bir merciin son verilmesi *özerklik ilkesiyle* bağdaşmamaktadır. Bu nedenle kuralın Anayasanın 135. maddesine aykırı bulunduğu ve iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

A) Kanun'un 15. Maddesiyle 1137 Sayılı Kanun'un 77. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen Üçüncü, Dördüncü, Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci, Dokuzuncu, Onuncu, On Birinci ve On İkinci Cümleleri ile Üçüncü Fıkrasına eklenen İkinci Cümle Yönünden

1. Kanun'un 15. maddesiyle 1137 sayılı Kanun'un 77. maddesinin birinci fıkrasına eklenen dava konusu kurallarla üçüncü fıkrasına eklenen ikinci cümle aynı ilde birden fazla baro kurulmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir.

2. Baroların, avukatlık mesleği ve meslek mensuplarına ilişkin görevlerinin yanısıra hukukun üstünlüğünü, insan haklarını korumak ve savunmak gibi temel görevleri de bulunmaktadır. Barolar, bir meslek grubunun çıkarlarını savunan ve geliştirmeye çalışan dar manada basit bir

meslek örgütlenmesinin çok ötesinde işlevlere sahiptir. Başta adil yargılanma hakkının sunduğu güvenceler olmak üzere temel hakların korunması ve geliştirilmesi ile hukuk devleti ve demokratik toplum düzenin oluşturulması ve muhafazasında baroların oynadığı rol yadsınamaz.

3. Mahkememiz de bir kararında avukatların hukuk düzeni için oynadığı hayati rolü şöyle ifade etmişti: "Yargının kurucu unsurlarından olan, bağımsız, serbestçe temsil eden, hukuksal ilişkilerin düzenlenmesinde, her türlü hukuksal sorun ve uyuşmazlıkların adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesinde ve hukuk kurallarının tam olarak uygulanmasında temel görev üstlenen avukat, hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkının da önemli bir unsurudur." (E.2007/16, K.2009/147, 15/10/2009).

4. Anayasa'nın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleri oldukları belirtilmiştir. Buna göre kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları "*…kanunla kurulan…kamu tüzelkişilikleridir.*"

5. Anayasa'nın 123. maddesinin son fıkrasında "Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur" hükmü yer almaktadır. 6771 sayılı Kanundan önce bu fıkrada yer alan "…kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak" düzenlemesi artık yürürlükte değildir. Bu nedenle artık kamu tüzel kişiliğinin kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulması söz konusu olamaz. Nitekim çok yakın tarihli bir kararında da Anayasa Mahkemesi kamu tüzel kişiliğinin kanunun verdiği yetkiyle kurulamayacağına ve sonlandırılamayacağına oybirliğiyle hükmetmiştir (E. 2018/104, K. 2020/39, 16/7/2020).

6. Anayasa değişikliği öncesinde bir kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulması mümkündü. Yeni sistemde ise Anayasa'nın 123. maddesine göre ancak kanunla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu tüzel kişiliği kurulabilir. İptali talep edilen kurallar kanun özelliği taşımakla birlikte

doğrudan baro kurmamaktadır. Bu kurallar, baroların nasıl kurulabileceğine, nasıl kamu tüzel kişiliği kazanacaklarına veya kaybedeceklerine dair yöntemle ilgilidir. Bir kamu tüzelkişisi olan baro kurulması için ikibin avukata veya Türkiye Barolar Birliği de dahil olmak üzere başka bir organa yetki verilmesi mümkün değildir.

7. Yukarıda belirtilen gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 135. maddesine aykırılık taşıdığı sonucuna ulaştığımdan çoğunluk kararına katılmadım.

B) 114. Maddenin değiştirilen Üçüncü Fıkrası Yönünden

8. Bu kuralla Türkiye Barolar Birliği (TBB) Genel Kurulu için baro genel kurullarınca her beşbin üye için bir delege seçilmesi öngörülmüştür. Bu şekilde üye sayıları fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda temsil oranı nispi olarak azaltılmaktadır. Kuralın gerekçesinden baroların TBB Genel Kurulunda "daha etkin bir şekilde temsil edilmelerinin" amaçlandığı anlaşılmaktadır. Baroların kurumsal olarak TBB'de belli bir sayıyla temsil edilmesi çoğulcu demokrasinin bir gereği olmakla beraber avukat sayısı dikkate alınarak üye sayısı fazla olan baroların avukat sayılarıyla orantılı şekilde avukatlık mesleğiyle ilgili doğrudan karar alma yetkisi olan TBB Genel Kurulunun oluşumunda temsil edilmesi de adil temsil açısından gereklidir.

9. Barolar, ilgili kanun gereğince üye sayısına bakılmaksızın TBB Genel Kuruluna üç delege gönderme hakkına sahiptir. Buna karşılık beşbin üyesi olan bir baro dört delege gönderebilecektir. Beşbinden fazla üyesi olan barolar Genel Kurulda daha fazla üye ile temsil edilmekle beraber üye sayısı arttıkça temsil edilme oranı nispi olarak azalmaktadır. Bu açıdan kural, baroların TBB Genel Kurulunda adil bir şekilde temsil edilmesi yönünden gözetilmesi gereken makul dengeyi üye sayısı fazla olan barolar aleyhine bozmaktadır.

10. Anayasa Mahkemesi, çeşitli kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ilgili benzer davalarda bu kuruluşların genel kurullarının oluşumunda bağlı meslek örgütlerinin adil bir denge kurulmasına elverişli sayıyla temsil edilmelerinin engellenmesinin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının oluşumunda demokratik ilkeleri esas alan Anayasa'nın 135. maddesi ile bağdaşmayacağına işaret etmiştir (Örneğin bkz: E. 2011/55,

K. 2011/146, 27/10/2011; E. 2006/143, K. 2009/98, 25/6/2009; E.2000/78, K.2002/31, 19/2/2002, E.1991/4, K. 1991/45, 3/12/1991).

11. Kural, üye sayısı fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda üyelerini temsil edebilmelerini orantısız bir şekilde engellemektedir. Kuralın gerekçesinde yer alan "etkin temsil" amacı üye sayısı az olan barolar yönünden sağlanırken, üye sayısı fazla olan barolar bakımından ölçülü ve makul olmayan bir biçimde daraltılmaktadır.

12. Sonuç olarak, kuralın Anayasa'nın 13. ve 135. maddeleriyle bağdaşmadığı kanaatine vardığımdan çoğunluk kararına katılmadım.

C) 115. Maddenin İkinci Fıkrasının İkinci Cümlesi Yönünden

13. İptali arzulanan kuralla olağanüstü toplantıda seçim yapılamayacağı düzenlendiğinden TBB yetkili kurulları görev süreleri olan dört yıl boyunca seçim yoluyla değiştirilemeyecektir.

14. Olağan seçim dönemi dışında seçim yapılmasını engelleyen kural, Anayasa'nın meslek kuruluşlarına verdiği seçme yetkisini ortadan kaldırmakta, bu yetkiyi belli bir süre kullanılamaz hale getirmektedir. Bu nedenle, TBB organlarının, olağan dönem dışında seçim yoluyla görevden alınmasının imkânsız hale getirilmesi Anayasa'nın 135. maddesinin ilk fıkrasında güvence altına alınan meslek kuruluşlarının özerkliği ilkesine aykırılık taşımaktadır. Kural, yönetim kurulunun görev süresi boyunca seçim yoluyla denetlenme olanağını yok ettiğinden demokratik hukuk devleti ilkesiyle de uyumlu değildir.

15. Kural, Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırı olduğundan çoğunluk kararına katılmadım.

Üye
Engin YILDIRIM

KARŞI OY GEREKÇESİ

Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında "***Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları... kanunla kurulan… tüzel kişiliklerdir.***" hükmü kapsamında baroların ve üst kuruluşu niteliğindeki kuruluşların ancak KANUNLA KURULABİLECEĞİNİ, bu nedenle dava konusu "çoklu baro düzenlemesine ilişkin" kuralların Anayasa'ya aykırı olduğunu ve iptali gerektiğini düşünüyorum.

Mahkememizin kamu tüzelkişiliğinin ancak kanunla kurulabileceğini kabul ettiği kararlarında önceki sistemden farklı olarak; "kamu tüzelkişiliğinin, başka bir merci ya da makama kanunla yetki verilmesi suretiyle kurulamayacağı." ilkesi benimsenmiştir. (AYM, E. 2018/104, K. 2020/39, § 261). Önceki sistemde kamu tüzelkişiliği ancak kanunla ya da kanunun açıkça verdiği yetkiye istinaden kurulabilmekteydi. Ancak Anayasa değişikliği sonrası oluşan yeni sistemde kamu tüzelkişiliği, kanunun yetki vermesi şartı aranmaksızın doğrudan kanunla kurulabilecektir. Anayasa'da, Kamu tüzelkişiliklerinin kurulması konusunda yetki devri yapılabileceğine dair bir düzenleme bulunmamaktadır.

Dava konusu kurallar kanun niteliğinde olmakla beraber doğrudan baro kurmamakta, bir ilde birden fazla baronun nasıl kurulacağının, nasıl tüzel kişilik kazanacağının ya da kaybedeceğinin usullerini belirlemektedir. Bir ilde şartların oluşması halinde baro kurma yetkisi kanunla kurucular kuruluna verilmektedir ki bu durum kamu tüzelkişiliğinin kanunla kurulması gerektiğine ilişkin Anayasa'nın amir hükmüne açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan Anayasa'daki düzenlenişi itibarıyla kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, meslek mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini rahatça icra edebilmelerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplin ve ahlakını korumak maksadıyla kurulmaktadır.

Bu kuruluşların bir "meslek kuruluşu" olarak o meslek erbabının meslek standardını oluşturmak biçiminde bir görevi bulunmaktadır. Bu kurumların oluşturulmasında esas alınan öge meslek olup ideolojik, siyasi, vb. düşüncelerle bu kurumların teşkilatlanması, çoklu baro kurulması imkanı verilerek bu tür oluşumlara zemin hazırlanması Anayasa'nın ruhuna ve amacına uygun düşmemektedir.

Baroların işlevlerinden birisi de kamu makamları nezdinde mesleği temsil etmektir. (Prof. Dr. Kemal Gözler, İdare Hukuku Cilt I, Ekin Yayınları, 2003. S.499) Aynı bölgede birden fazla kurumun bulunması ve her bir kurumun farklı farklı ve birbirleriyle çelişebilecek taleplerinin olması ihtimali mesleğe dair ihtiyaçlarla ilgili kamu makamlarıyla yapılacak çalışmalarda sorunlara yol açabilecektir.

Yine Sayın GÖZLER'in belirttiği gibi bu kurumların işlevi düzenleme yetkisidir. (a.g.e., s.499) Aynı bölgede birden fazla meslek kuruluşu bulunması halinde bunların kamu tüzelkişiliğine bağlı olarak yönetmelik çıkarma ve meslek kuralları belirleme gibi yetkilere sahip olmaları dikkate alındığında, aynı yörede aynı konuyla ilgili farklı, birbiriyle çelişen düzenleyici işlemler yapılmasına neden olunabileceği gibi mesleki anlamda ortak standartların oluşması konusunda sorunlar ortaya çıkabilecektir.

Baroların önemli yetkilerinden birisi de mesleğe kabul ve mesleğin ifasına ilişkin yetkilerdir. Baroların ilgili kurulları mesleğe kabul ve meslekten ihraç kararları verebilmektedir. Bu konuda aynı ildeki baro kurullarının birbirlerinden farklı, birbirlerine zıt, aykırı kararlar alma ihtimali ortaya çıkacaktır. Sayın GÖZLER, bu kuruluşların disiplin yetkisine dikkat çekmektedir. (a.g.e. s.499) Aynı ildeki farklı barolar arasındaki rekabet, üyeleri arasında ideolojik, etnik, siyasi dayanışma, daha fazla üye sahibi olma, mevcut üye sayısını koruma gibi kaygılarla disiplin hükümlerinin uygulanmamasına ya da farklı uygulanmasına yol açabilecektir.

Sonuç olarak aynı meslek mensuplarının dünya görüşü farklılıkları nedeniyle dernekler vb. sivil toplum örgütleri çatısı altında bir araya gelmesinde Anayasal bir engel bulunmamaktadır. Bu imkanlara rağmen aynı yetki alanında faaliyet göstermesi öngörülen, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında her türlü görüş farklılıkları üzerinden bir

çoğullaşmaya gidilmesi bu kurumların Anayasa ile belirlenen amaçlarıyla aykırı sonuçlar doğmasına neden olabilecektir. Siyasi, ideolojik, etnik vb. farklılıklar üzerinden oluşması ihtimali bulunan farklı örgütlenmelere izin verilmesi mesleğin icra ve ifası, meslek etiği, mesleki disiplin ve neticeten mesleğin toplumsal menfaatlere uygun olarak yerine getirilmesi hususlarında ciddi sorunlar doğurabileceği endişesiyle çoklu baro olarak ifade olunan baroların bölünmesi sonucunu doğuracak kuralları Anayasa'nın 2., 128. ve 135. maddelerine aykırı gördüğümden çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

7249 sayılı Kanunun tümünün ve 1136 sayılı Kanunun, Anayasaya aykırılığı ileri sürülerek ayrı ayrı iptali talep edilen 7249 sayılı Kanunla değişik bazı hükümlerinin Anayasaya aykırı olmadığına oybirliğiyle; bazı hükümlerinin Anayasaya aykırı olmadığına ise oyçokluğuyla karar verilmiştir.

1. Aynı ilde birden fazla baro kurulmasını öngören hükümlere ilişkin red gerekçesinde; Anayasanın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının aynı yerde birden fazla olamayacağı yönünde bir sınırlama olmadığı, bu nedenle aynı ilde birden fazla baro kurulmasına anayasal açıdan bir engel bulunmadığı, ayrıca birden fazla baronun kuruluşuna ilişkin temel esasların Kanunda belirlendiği ve bunun ancak belirtilen koşulların gerçekleşmesi durumunda mümkün olduğu, dolayısıyla avukatların iradesine bırakılmadığı, bu sebeplerle mezkûr düzenlemelerin meslek kuruluşlarının kanunla kurulacağına yönelik anayasal ilkeye aykırı olduğunun da söylenemeyeceği, bu itibarla söz konusu kuralların Anayasanın 2. ve 135. maddelerine aykırı bir yönünün bulunmadığı belirtilmiştir.

Bilindiği gibi Anayasanın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadıyla kanunla kurulan kamu tüzelkişilikleri olarak tanımlanmıştır.

Böylece Anayasa koyucu, bu meslek kuruluşlarının -kişilerin örgütlenme hürriyeti kapsamında serbest iradeleri ile kurdukları- özel hukuk tüzelkişiliğini haiz sivil toplum örgütlerinden (mesela derneklerden) farklı bir statüde yapılanacağını hükme bağlayarak kanunla kurulmalarını, görev ve yetkilerinin kanunla belirlenmesini ve mesleklerini serbest olarak icra eden bu kapsamdaki meslek mensuplarının söz konusu kuruluşlara üye olmalarını zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda, anılan meslek kuruluşlarının kamu tüzelkişiliğinin olması öngörülerek kamu gücü ile donatılmaları amaçlanmış; mesleğin belli bir düzen ve disiplin içinde yerine getirilmesi için ilkeler belirleme ve bunlara aykırı hareket eden meslek mensuplarına disiplin müeyyidesi uygulama gibi yetkiler tanınmıştır.

Anayasanın 135. maddesindeki düzenlemeden, belli bir yerde faaliyette bulunan ve aynı mesleğe mensup olan kişilerin üyesi olduğu meslek kuruluşları ile bunların üst kuruluşları şeklinde bir yapılanmanın öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Anılan maddede, aynı yerde aynı meslek mensuplarının üye olduğu birden fazla meslek kuruluşunun kurulmasını yasaklayan bir hüküm bulunmadığı söylenebilirse de, kamu tüzelkişiliğine sahip olduğu hükme bağlanan ve Anayasanın "Cumhuriyetin Temel Organları" başlıklı Üçüncü Kısmının "Yürütme" başlıklı İkinci Bölümünün "İdare" altbaşlığı altında düzenlenmesi itibariyle de idarî teşkilat içinde yer aldığında şüphe bulunmayan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının aynı yerdeki aynı meslek mensupları bakımından birden fazla sayıda olmasının mümkün olmadığı, yani aynı yetki alanında birden fazla kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu kurulmasına imkân verilmediği açıktır.

Başka bir anlatımla, Anayasada kamu kurumu niteliğinde olduğu kabul edilen, bu niteliğinden dolayı kamu tüzelkişiliği altında bazı

kamusal yetki ve ayrıcalıklar tanınıp "idare" olarak düzenlenen ve meslek mensupları için üye olma zorunluluğu getirilen meslek kuruluşlarının, 135. maddede öngörülen "belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılama" ve "meslek disiplini ve ahlâkını koruma" gibi anayasal görevlerini yerine getirebilmeleri ve bu amaçla bir bütünlük içinde ortak ilkeler ve kurallar belirleyerek uygulayabilmeleri, bu kapsamda değerlendirilen bir meslek grubunun aynı yerde tek bir meslek kuruluşu şeklinde örgütlenmesiyle mümkündür.

Kuşkusuz bu açıklamalar -Mahkememizin bir kararında da ifade edildiği üzere- yargının kurucu unsurlarından olan, yargılama faaliyetinde savunmayı bağımsız ve serbest bir şekilde temsil eden, hukukî meselelerin ve ihtilafların çözümlenmesinde önemli bir görev üstlenen, bu itibarla hak arama hürriyeti ile adil yargılanma hakkı bakımından vazgeçilmez bir yeri bulunan avukatların (bkz. 15/10/2009 tarihli ve E. 2007/16, K. 2009/147 sayılı kararımız) kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan ve kuruldukları illerde kendisine kayıtlı avukatların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslek düzenini ve ahlâkını korumak gibi görevleri bulunan barolar için de öncelikle geçerlidir.

Diğer taraftan incelenen kuralların, Anayasanın 135. maddesinin birinci fıkrasındaki kanunla kurulma zorunluluğunun anlamı bakımından, Anayasanın kamu tüzelkişiliklerinin kurulmasına ilişkin ilkeleri belirleyen 123. maddesi ile birlikte değerlendirilmesi gerekir. Bilindiği üzere, Anayasanın 135. maddesinin birinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının kanunla kurulması öngörüldüğünden barolar da ancak kanunla kurulabilir. Anayasanın 123. maddesinin, kamu tüzelkişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulabileceğini hükme bağlayan üçüncü fıkrasındaki "kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak" ibaresi, 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliği ile "Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle" şeklinde değiştirilmiş ve kamu tüzelkişiliğinin "kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak" kurulma imkânı kaldırılmıştır. Başka bir ifadeyle, kamu tüzelkişiliğinin artık kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulması mümkün değildir.

Mezkûr Anayasa değişikliğinden sonra böyle bir imkânın kalmadığının kabul edilmesi hâlinde (Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca CBK ile kurulmalarının da mümkün olmadığı dikkate alındığında) her kamu tüzelkişiliğinin (ve bu kapsamda her baronun) kanunla kurulmasının gerekeceği, bunun ise neredeyse imkânsız olduğu, bu nedenle kanunla kurulma zorunluluğunun kanunun verdiği yetkiye dayanılarak (yani kanunla belirlenen kuruluş şartlarının ilgililerce yerine getirilmesi suretiyle) kurulma durumunda da karşılanmış sayılması gerektiği ve -Anayasanın 135. maddesindeki kanunla kurulma ilkesinin, 123. maddenin üçüncü fıkrasındaki ilkenin değiştirilmesinden önceki gibi yorumlanmaya ve uygulanmaya devam edilmesi suretiyle- kanunda kamu tüzelkişiliğinin kuruluş şartlarının belirlenmiş olmasının, kanunla kurulmuş sayılma için yeterli olduğu şeklindeki değerlendirmeler Anayasa koyucunun iradesini ve 123. maddenin üçüncü fıkrasında gerçekleştirdiği değişikliği anlamsız kılar.

(46) numaralı CBK ile yapılan bazı değişikliklerin iptali talebiyle açılan davada verilen red kararına katılmama gerekçelerim arasında da belirttiğim üzere, Anayasa koyucu 123. maddede idarenin ve kamu tüzelkişiliğinin "kurulması" ve "düzenlenmesi" kavramlarını ayrı ayrı kullanmış; 123. maddenin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğunu ve kanunla düzenleneceğini hükme bağlayarak genel ilkeyi belirlerken maddenin üçüncü fıkrasında -kamu tüzelkişiliklerinin sadece kurulması bakımından- birinci fıkradaki genel ilkeye bir istisna getirmiştir (bkz. 12/6/2020 tarihli ve E. 2019/105, K. 2020/30 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçem). Anayasa değişikliği ile "kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak" kamu tüzelkişiliği kurulabilmesini öngören anayasal ilkeyi kaldıran Anayasa koyucu, mezkûr değişiklikten önce mümkün olan ve kurulma şartları ile usûl ve esaslarını belirleyen kanun hükümleriyle bu hükümlere göre gerçekleştirilen kamusal işlemlerle de kamu tüzelkişiliğinin kanunla kurulma zorunluluğunun yerine getirilmiş sayılması yolunu kapatmıştır. Bu itibarla kamu tüzelkişiliklerinin (ve doğal olarak baroların) sadece kurulma şartlarını belirleyen bir kanunî düzenleme, Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmeden önceki hükmünü ihya edecek ve Anayasa koyucunun çok açık bir şekilde ortaya koyduğu tercihini ve Anayasa değişikliğini anlamsız kılacak şekilde yorumlanamaz.

Yukarıda belirtilen sebeplerle, 1136 sayılı Kanunun 77. maddesinin birinci fıkrasına eklenen üç ilâ onikinci cümleler ile üçüncü fıkrasına eklenen ikinci cümlenin, Anayasanın 135. ve 123. maddelerine aykırı olduğunu düşündüğümden çoğunluğun red kararına katılmıyorum.

1136 sayılı Kanunun 44. maddesindeki "… aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…" ibaresinin, 50. ve 66. maddelerinin birinci fıkralarına eklenen ikinci cümlelerin, 177. maddesine eklenen ikinci fıkra ve ek 1. maddenin birinci fıkrasının dördüncü cümlesine eklenen "… veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine…" ibaresi ile 5233 sayılı Kanunun 4. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen altıncı ve yedinci cümlelerin, 5402 sayılı Kanunun 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen ikinci ve üçüncü cümlelerin, 5957 sayılı Kanunun 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen dördüncü ve beşinci cümlelerin, 6502 sayılı Kanunun 66. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü ve dördüncü cümlelerin de aynı gerekçelerle Anayasaya aykırı olduğunu ve iptali gerektiğini düşünüyorum.

2. TBB Genel Kurulunun oluşumunda baro genel kurullarınca her beşbin üye için birer delege seçilmesini öngören hükme ilişkin red gerekçesinde; üye sayısı fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda daha fazla delegeyle temsil edilmesini amaçlayan kuralın bu yönüyle kamu yararı amacına dayandığı, baroların TBB'de dengeli bir şekilde temsil edilmelerinin gerektiği, ancak bu oranı belirleme yetkisinin yasama organına ait olduğu, kuralın temsilde adaleti sağlayıp sağlamadığının belirlenmesinde daha önceki düzenleme ile yapılacak kıyaslamanın değil, incelenen yeni düzenlemenin ortaya çıkaracağı etkinin ve sonuçların dikkate alınması gerektiği, bu itibarla kuralın demokratik hukuk devleti ilkesi ile ölçülülük ilkesini ihlal eden bir yönünün bulunmadığı ve Anayasaya aykırı olmadığı ifade edilmiştir.

Yasama organı, Anayasanın 2. maddesinde öngörülen hukuk devleti ilkesinin gereği olarak her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirmek ve hukukî güvenliği sağlamak zorunda olduğundan, düzenlemeler yaparken hukuk devletinin gereği olan ölçülülük ilkesiyle de bağlıdır. Elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşan bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerle öngörülen tedbirlerin ulaşılmak

istenen amaç için elverişli ve gerekli olması, ayrıca başvurulan tedbirlerle ulaşılmak istenen amacın orantılı bulunması gerekmektedir.

Anayasanın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üst kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçileceği belirtilerek bu kuruluşların organlarının seçimle işbaşına gelmesi benimsenmiş; böylece Anayasa koyucu, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının yönetim ve işleyişlerinin demokratik hukuk devleti esaslarına uygun olmasını hedeflemiştir.

Mahkememizin yerleşik içtihadına göre, herhangi bir kuruluşun organlarının belirlenmesinde seçime yer verilmesi hâlinde, bu kuruluşun yönetim ve işleyişi gibi seçimlerin de demokratik kurallara uygun olması gerekir (örnek olarak bkz. 14/2/2013 tarihli ve E. 2011/63, K. 2013/28 sayılı; 29/12/2011 tarihli ve E. 2010/80, K. 2011/178 sayılı kararlarımız). Bu itibarla, adaletli bir hukuk düzeninin kurulup geliştirilmesi bakımından, diğer seçimlerin yanında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının seçimlerinde de temsilde adalet ilkesi önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, TBB'nin en üst karar organı olarak yetkili kurulların üyelerinin seçimi ve barolar adına karar alma yetkileri yanında avukatlık meslek kurallarını belirleme gibi meslek mensuplarıyla doğrudan ilgili kararlar alma yetkisi de bulunan TBB Genel Kurulunda baroların kurumsal olarak belli bir sayıyla temsil edilmesi de, bunun avukat sayıları gözetilerek üye sayısı fazla olan baroların daha yüksek bir sayı ile temsili şeklinde gerçekleşmesi de adil temsil ilkesinin bir gereğidir. Bu nedenle, TBB Genel Kurulunda bütün meslek mensuplarının adil bir şekilde temsil edilmesini sağlayacak bir yapının oluşturulması gerekmektedir.

Dava konusu kuralla, avukat sayısı yüzden fazla olan baroların, yüzden sonraki her üçyüz üye için ayrıca birer delege seçmesine ilişkin hükümde değişiklik yapılarak, baroların TBB Genel Kuruluna seçeceği üçer delegeye ilave olarak her beşbin üye için birer delege daha seçmesi öngörülmüş; böylece üye sayısı fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda temsil oranı düşürülmüştür.

Önceki düzenlemede olduğu gibi, üye sayısı fazla olan baroların TBB Genel Kurulunda yine daha fazla delege ile temsil edilmesini amaçlayan ve bu baroların Genel Kurulda daha etkin bir şekilde temsil edilmesi bakımından hukuk devletinin ölçülülük ilkesinin elverişlilik ve gereklilik alt ilkelerine aykırı olmadığı düşünülen kuralın orantılılık alt ilkesi yönünden de değerlendirilmesi ve bu değerlendirme yapılırken özellikle barolara kayıtlı avukat sayılarının gözönünde bulundurulması gerekir.

Yasama organı en az otuz avukat bulunan her il merkezinde bir baro kurulmasını öngördüğünden, otuz üyesi bulunan bir baro TBB Genel Kurulunda üç delege ile; yeni düzenleme uyarınca beşbin ve daha fazla üyesi olan bir baro üç üyeye ilave olarak bir delege daha seçerek dört delege ile; onbin ve daha fazla üyesi olan bir baro da beş delege ile temsil edilecektir.

Böylece dava konusu kurala göre, otuz-kırk üyeli bir baro TBB Genel Kurulunda üç delege ile temsil edilirken beşbinden az üyesi olan, mesela dörtbin üyeli bir baro da üç delege ile temsil edilecek; mesela beşbin veya dokuzbin üyeli bir baro ise dört delege ile temsil edilebilecek ve baroların üye sayıları arttıkça TBB Genel Kurulunda temsil edilme oranı nisbî olarak azalacaktır.

Anılan hükmün değiştirilmesinden önceki düzenlemede de baroların (ve barolara üye avukatların) TBB'de adil bir şekilde temsil edildiğinden söz edilemese ve büyük illerdeki baroların delege sayıları itibariyle ölçüsüz bir temsil gücüne sahip kılındıkları görülse de, dava konusu kural baroların TBB Genel Kurulunda adil bir şekilde temsil edilmesi bakımından gözetilmesi gereken makul dengeyi bu defa üye sayısı fazla olan baroların aleyhine orantısız şekilde bozmuştur.

Bu sebeple baroların TBB Genel Kurulunda üye sayılarına göre temsil edilmesi amacıyla getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaçla orantılı olduğu söylenemeyeceğinden, 1136 sayılı Kanunun 114. maddesinin değişik üçüncü fıkrası ölçülülük ve demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmamakta ve Anayasanın 2. maddesi ile 135. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

3. TBB Genel Kurulu olağanüstü toplantılarında seçim yapılamayacağını hükme bağlayan kurala ilişkin red kararının gerekçesinde; kuralın kamu yararı amacıyla ihdas edildiği ve yönetimde istikrarı sağlamayı

amaçladığı, kanun koyucunun takdir yetkisi içinde olan kuralın demokratik hukuk devleti ilkesini ve söz konusu amaç bakımından ölçülülük ilkesini zedeleyen veya meslek kuruluşlarının özerkliğini ortadan kaldıran bir yönünün bulunmadığı belirtilmiştir.

Yukarıda da açıklandığı üzere, Anayasanın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında seçileceği belirtilerek bu kuruluşlara idarî özerklik tanınmıştır. Bu tercihin en önemli nedeni, faaliyetlerin kamu yararına en uygun şekilde yürütülmesini teminat altına almaktır.

Diğer yetkilerin yanında, merkezî idareden bağımsız olarak karar ve icra organlarını seçebilme yetkisini de içeren bu özerklik barolar ve TBB için de geçerlidir ve söz konusu seçimler -kararda da belirtildiği gibi- bu meslek kuruluşlarının yöneticilerinin denetimi bakımından da en önemli araçlardan biridir.

Dava konusu kuralın, TBB organlarının görev süreleri içinde seçim baskısı altında olmadan görevlerini yerine getirebilmeleri amacıyla ihdas edildiği ve bu yönüyle yönetimde istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amaca dayandığı söylenebilirse de, Genel Kurulun olağanüstü toplantılarında seçim yapılamayacağının hükme bağlanması ve herhangi bir şarta bağlanmadan bu yetkinin mutlak olarak kaldırılması, Anayasanın mezkûr hükmünde tanınan seçme yetkisini belli bir süre kullanılamaz hâle getirmektedir.

Dolayısıyla 1136 sayılı Kanunun 115. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin, görev süresi boyunca yönetim kurulunun etkin bir şekilde denetiminin sağlanması açısından da büyük önemi bulunan seçim yoluyla denetleme imkânını ortadan kaldırdığı için demokratik hukuk devleti ilkesiyle ve yukarıda belirtilen sebeple meslek kuruluşlarının özerkliğiyle bağdaşmadığı açıktır. Bu nedenle kuralın, Anayasanın 2. ve 135. maddelerine aykırı olduğunu düşünüyorum.

4. Bütün barolarda ve TBB'de görev sürelerine bakılmaksızın başkanlık ve yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile TBB

delege seçimlerinin bu yıl içinde yapılmasını öngören kurala ilişkin red gerekçesinde; TBB Genel Kurulunun delege yapısında öngörülen değişikliklerin baroların ve TBB'nin seçim takvimlerinde de yeknesaklığın sağlanmasını gerektirdiği, bunun için mevcut başkanların ve yetkili kurulların üyelerinin görev sürelerine bakılmaksızın yeniden seçime gidilmesinde kamu yararı bulunmadığının söylenemeyeceği, seçim yetkisinin de yine anılan kuruluşlara ait olduğu, dolayısıyla kuralın Anayasanın 135. maddesine aykırı bir yönünün bulunmadığı belirtilmiştir.

Dava konusu geçici 23. maddede, tüm baroların ve TBB'nin başkanları ile yetkili kurullarının ve TBB delegelerinin görev sürelerine bakılmaksızın yeniden seçime gidilmesi ve söz konusu seçimlerin bu yılın Ekim ve Aralık aylarında yapılması öngörülmüştür.

Yukarıda (2) numaralı başlık altında da ifade edildiği üzere, Mahkememizin yerleşik içtihadına göre, bir kuruluşun organlarının belirlenmesinde seçime yer verilmesi hâlinde bu kuruluşun yönetim ve işleyişinin de demokratik kurallara uygun olması; seçme hakkına sahip olanların iradelerinin -organlarda görev yapacak olanlarda olduğu gibi- görevden ayrılacak olanları belirlemede de esas alınması gerekir.

Anayasanın 135. maddesinde, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından seçilmesi öngörülmüştür. Bu organların görevlerine son verme yetkisi de, usulde ve yetkide paralellik ilkesine göre aynı esaslara tâbidir. Hukuk devleti ilkesi uyarınca, seçilenlerin görev süreleri dolmadan görevlerinin sonlandırılması -bir yargı kararı söz konusu değilse- ilke olarak bu organları seçenlerin iradesini gerektirir.

Bu itibarla, Anayasanın 2. ve 135. maddelerine göre, barolar ile bunların üst kuruluşu olan TBB'nin seçilmiş organlarının görev sürelerini tamamlamadan görevlerine son verme yetkisi -yargı kararının söz konusu olduğu durumlar dışında- kendi üyelerine aittir. TBB ile baroların seçilmiş organlarının görev süreleri dolmadan geçici bir kanun hükmüyle görevlerine son verilmesi, Anayasanın, bu kuruluşlara idarî özerklik tanıyan ve bunu sağlamak için organlarının kendi üyeleri tarafından seçilmesini öngören

135. maddesiyle de demokratik hukuk devleti ilkesini teminat altına alan 2. maddesiyle de bağdaşmaz.

Sonuç olarak, yukarıda dört başlık altında belirtilen kuralların Anayasaya aykırı olduğu ve iptal edilmeleri gerektiği düşüncesiyle, çoğunluğun bu kurallara ilişkin red kararlarına katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 11/07/2020 tarihli ve 7249 sayılı Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'daki bazı maddelerin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine açılan dava üzerine verilen karardaki üç madde ile ilgili Mahkememiz çoğunluk kanaatine aşağıdaki sıraladığım gerekçelerle katılmamaktayım:

2. İlk olarak, dava konusu Kanun'un 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a üçüncü fıkra olarak eklenen "Baro genel kurullarınca ayrıca her beşbin üye için birer delege seçilir." hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu için iptali gerektiği kanaatindeyim.

3. Dava konusu kuralla getirilen yenilikle baroların üst kuruluşu olan Türkiye Barolar Birliğinin en üst organı olan Genel Kurula üye sayısı beş bine kadar olan her bir baronun eşit biçimde göndereceği baro başkanı dahil dört delegeye ek olarak her bir baronun her beş bin üye için ek bir delege göndermesi hüküm altına alınmıştır.

4. Dava konusu değişiklik yapılmadan önceki durumda ise üye sayısı fazla olan baroların Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda daha güçlü bir şekilde temsiline imkan sağlayan oldukça farklı bir delege gönderme esası söz konusu idi. Dava konusu düzenleme ise bu durumu değiştirmiş, üye sayısı fazla olan baroların Genel Kuruldaki temsilini eskiye göre önemli ölçüde azaltmıştır.

5. Önceki temsil oranını dikkate alarak dava konusu kuralın Anayasa'ya uygunluğunu denetlemenin hukuken mümkün olamayacağını öncelikle ifade etmek gerekir. Bu nedenle burada gerçekleştirilecek denetimde "Baro genel kurullarınca ayrıca her beş bin üye için birer delege seçilir" kuralının Anayasa'ya uygun olup olmadığını bu konudaki önceki düzenlemeyi dikkate almadan değerlendirmek gerekir.

6. Çoğunluk kararında özellikle çok fazla üyesi bulunan baroların üye sayılarına göre Genel Kurulda temsil edilmelerinin bu baroların Türkiye Barolar Birliği ile özdeşleşmeleri sonucunu doğurabileceği, dolayısıyla baroların Genel Kurulda dengeli bir şekilde temsil edilmesi sağlandıktan sonra üye sayısı fazla olan baroların Genel Kurulda hangi oranda temsil edileceğini belirleme yetkisinin kanun koyucuya ait olduğu ve baroların Genel Kurula göndereceği üçer delegeye ek olarak dava konusu kural ile her beş bin üye için birer delege daha seçmesinin baroların Genel Kurulda adil bir şekilde temsili bakımından demokratik hukuk devletini ve bu bağlamda ölçülülük ilkesini ihlal eden bir yönünün bulunmadığı ifade edilmektedir (§§ 83, 86).

7. Bu görüşe katılmak imkansızdır. Her ne kadar baroların birer meslek kuruluşu olarak ayrı kamu tüzelkişilikleri varsa ve ülkenin farklı yerlerindeki baroların yine ayrı bir kamu tüzel kişiliğine sahip üst kuruluş olan Türkiye Barolar Birliğinin en üst organı olan Genel Kurula bu özellikleri de dikkate alınarak katılması imkanı sağlanıyorsa da kanun koyucunun Genel Kurulun oluşumunu baroların temsil ettiği avukat sayısını da dikkate alarak düzenlemesinin Anayasal bir zorunluluk olduğunu gözden uzak tutmamak gerekir.

8. Dava konusu kuralı esas alan yeni oluşuma göre 4999 üye ile temsil edilen bir il barosu Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda baro başkanı dahil dört delege ile temsil edilecekken 9999 üyeye sahip bir baro Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda baro başkanı dahil beş delege ile temsil edilecektir. Kaldı ki Türkiye'de üye sayısı beş binin altında olan barolar içerisinde toplam üye sayısı yüzün altında kalan baroların da bulunduğu dikkate alındığında kuraldaki orantısızlığın daha bariz biçimde ortaya çıktığı fark edilebilecektir. Söz gelimi yüz üyeden az avukatın bulunduğu bir il barosu Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda baro başkanı dahil dört

delege ile temsil edilecekken 9999 avukata sahip bir diğer il barosu Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda baro başkanı dahil beş üye ile temsil edilecektir. Bu nedenle dava konusu kural, Anayasa'nın ikinci maddesindeki demokratik devlet ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

9. Burada elbette ki dava konusu düzenlemenin, üye sayısı çok az olan illere nazaran üye sayısı fazla olan barolara Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunda daha yüksek sayı ile temsil imkanını sağlamayı hedeflediğinden, elverişli ve gerekli bir düzenleme yapmadığı söylenemez.

10. Bununla birlikte üye sayısı olarak her beş bin fazla üyeye sadece bir fazla delege ile Genel Kurulda temsil imkanını veren düzenlemenin baroların sahip olduğu farklı özelliklerini de dikkate alarak üst meslek birliklerinin genel kurulunda bu farklılıklarıyla birlikte temsilini sağlamak bakımından orantılı olduğunu söyleyebilmek zordur. Bu bağlamda kanun koyucunun yeni temsili belirlerken üye sayısından kaynaklanan farklılıkları da dikkate alarak daha orantılı bir temsil imkanı öngörmesinin ölçülülük ilkesinin bir gereği olduğu açıktır. Oysa iptali talep edilen kuraldaki orantısızlığın bariz olduğu göze çarpmaktadır.

11. Dolayısıyla yukarıda açıklanan gerekçelerde de ifade edilmeye çalışıldığı üzere dava konusu düzenlemenin öngörülen amaca ulaşma noktasında "orantılı" kabul edilmesi mümkün gözükmediği için demokratik hukuk devletindeki ölçülülük ilkesi ile uyumlu olduğu söylenemez. Anayasa'nın 2. ve 135. maddesi ile çeliştiğinden söz konusu düzenlemenin iptali gerekmektedir.

12. İkinci olarak, Avukatlık Kanunu'nun 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ikinci cümlesi ile Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun olağanüstü toplantılarında seçim yapılamayacağı esası getirilmiştir.

13. Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu avukatlarla ilgili mesleki üst kuruluşun en yüksek organı olup Birlik yönetim, disiplin ve denetim kurulları üyeleri ile Birlik başkanını seçmek, kuruluş amacı içindeki işlere dair hazırlanan raporları ve gündemdeki maddeleri görüşüp karara bağlamak, Birlik Yönetim Kuruluna talimat vermek, Birliğin hesaplarını incelemek, bütçesini onaylamak, Birlik Yönetim Kurulunun çalışmalarından

dolayı ibrası hakkında karar vermek, yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegeleri seçmek, adaleti ve mesleği ilgilendiren işler hakkında teklifte bulunmak, uyulması zorunlu meslek kurallarını tespit etmek, baroların birlik adına avukatlardan tahsil edeceği keseneğin miktarını her avukat için yıllık baro keseneğinin yarısından fazla olmamak üzere tespit etmek, birlik başkanı, başkan yardımcıları, genel sekreteri ve saymanının ücretleri ile yönetim, disiplin ve denetim kurulları üyelerine verilecek huzur hakları miktarını ve ödenme şeklini belli etmek gibi önemli görevleri yerine getiren bir karar organı konumundadır (madde: 117).

14. Türkiye Barolar Birliğinin en yüksek organı olan Genel Kurulun olağanüstü toplantılarında seçim yapılmasını engelleyen kuralın bu üst meslek kuruluşunun özerkliği ile doğrudan ilgili olduğu açıktır.

15. Anayasa'nın 135. maddesinde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşlarının kanunla kurulan ve organları kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında seçilen kamu tüzel kişilikleri olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla dava konusu kuralla getirilen bu düzenlemenin Türkiye Barolar Birliğinin özerkliğine bir müdahalede bulunduğu görülmektedir.

16. Türkiye Barolar Birliğinin en yüksek organı olan Genel Kurulun yirmi beş baronun çağrısıyla olağanüstü toplantıya çağrılması durumunda bu olağanüstü toplantıda seçim yapılamaması bu meslek kuruluşunun özerkliği ile çelişmektedir.

17. 1136 sayılı Kanun'da Barolar Birliğinin organlarının seçimi ile ilgili temel hususlar açıkça düzenlenmiştir. Buna rağmen Birliğin en yüksek organı olan Genel Kurulun olağanüstü toplantılarında seçim yapılamayacağına ilişkin kural, Birliğin organlarının seçim yolu ile belirlenmesi ya da denetimi şeklindeki işlevini olağanüstü toplantılarda kategorik olarak ortadan kaldırdığından Anayasa'nın 2. ve 135. maddelerine aykırılık taşımaktadır. Bu nedenle de bahse konu hükmün iptali gerekir.

18. Üçüncü olarak, dava konusu geçici 23. madde görev sürelerine bakılmaksızın tüm barolarda baro başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği delege seçimlerinin 2020 yılı Ekim ayının ilk haftasında ve Birlik Başkanlığı, yönetim, disiplin ve denetleme

kurulu üyelikleri seçimlerinin ise 2020 yılı Aralık ayı içinde yapılmasını öngörmektedir.

19. Dava konusu kuralın değişiklik gerekçesi olarak mevcut hükümlere göre baroların kurulduğu yıllar sebebiyle baro genel kurullarının tekli veya çiftli yıllarda yapılabildiği, bu durumun TBB'ye farklı yıllarda delege gönderilmesine neden olduğu, ayrıca aynı ilde birden fazla baronun kurulması halinde tüm il barolarının genel kurullarının, baroların kuruluş tarihine bakılmaksızın belirli bir düzen içinde ve aynı tarihlerde yapılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

20. Dava konusu kuralla barolar yanında Türkiye Barolar Birliğinin olağan toplantı tarihinde de değişikliğe gidilerek Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun baro seçimlerinin yapıldığı yılın Aralık ayında, Ankara'da olağan toplantısını yapacağı öngörülmüştür.

21. Anayasa'nın 135. maddesinde meslek kuruluşları ile bunların üst kuruluşlarının organlarının kendi üyeleri tarafından kanunda belirlenen usule göre seçileceği öngörülmüştür. Kendilerine ait ayrı kamu tüzel kişilikleri bulunan bu kuruluşların organlarının görevlerine son verme yetkisinin de bu kuruluşların özerkliği gereği kendi organlarına ait olması gerekmektedir. Ek olarak Anayasa'nın 135. maddesinin amir hükmü gereğince amaçları dışında faaliyette bulunmaları halinde yargı kararı ile de bunların görevlerine son verilebilir (madde: 135/6). Bunun dışında kanun koyucunun bu alana müdahale ederek meslek kuruluşlarının organlarının görevine son vermesi Anayasa'nın 135. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

22. Çoğunluk kararında ise Anayasa'nın 135. maddesindeki bu hususa ilişkin bir değerlendirme yapılmamış olup, dava konusu kuralla Türkiye Barolar Birliği ve barolarda mevcut başkan ve yetkili kurulları üyelerinin görev sürelerine bakılmaksızın yeniden seçime gidilmesinin bu kuruluşların gerek yapılarında ve gerekse de seçim takvimlerindeki değişikliklerden kaynaklanmakta olup kuralın kamu yararı amacına aykırı olduğunun söylenemeyeceği değerlendirmesine yer verilmiştir (§ 127). Oysa eksiksiz bir Anayasaya uygunluk denetiminde dava konusu kuralın Anayasa'nın 135. maddesinin yukarıda zikredilen hükümlerine neden aykırı olmadığının da değerlendirilmesi gerekmektedir.

23. Ek olarak çoğunluk kararındaki *"Öte yandan kuralla baro ve TTB seçimlerinin 2020 yılı Ekim ve Aralık aylarında yapılması öngörülmekte olup adı geçen meslek kuruluşlarının yetkili kurullarının seçimle göreve gelmesinin ortadan kaldırılması gibi bir durum söz konusu değildir"* (§ 128) şeklindeki gerekçeye de katılmak mümkün değildir.

24. Zira dava konusu hüküm ile görev süresi henüz dolmamış olan bazı baroların başkanlarının ve yetkili kurullarının görev süresi 2020 Ekim ayında sona ermektedir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kendi organlarını kendi meslek mensuplarının belirlemesi sahip oldukları idari özerkliğin bir gereğidir.

25. Yukarıda sıralanan gerekçelerle 11/07/2020 tarihli ve 7249 sayılı Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin değiştirilen üçüncü fıkrasının, 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının ikinci cümlesinin ve 22. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. maddenin Anayasa'ya aykırı olduğundan iptali gerektiği kanaatinde olduğum için çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı : 2019/46
Karar Sayısı : 2020/55
Karar Tarihi : 15/10/2020

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 137 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 21/2/2019 tarihli ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8. maddesiyle 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun geçici 19. maddesine eklenen on dördüncü fıkranın birinci cümlesinde yer alan *"…Fondan karşılanmak üzere…"* ibaresinin Anayasa'nın 2., 5., 60. ve 65. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un 8. maddesiyle on dördüncü fıkranın eklendiği 4447 sayılı Kanun'un iptali talep edilen kuralın da yer aldığı geçici 19. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 19- (Ek: 21/3/2018-7103/42 md.)

Kuruma kayıtlı işsizler arasından 1/1/2018 ila 31/12/2020 tarihleri arasında özel sektör işverenlerince 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında işe alınanların; işe girdikleri aydan önceki üç aylık sürede toplam on günden fazla 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmemiş olmaları ve isteğe bağlı sigortalılık hariç 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olmamaları, işe alındıkları yıldan bir önceki takvim yılında işe alındıkları işyerinden bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave

olmaları kaydıyla, işyerinin imalat veya bilişim sektöründe faaliyet göstermesi halinde ilgili döneme ait günlük brüt asgarî ücretin sigortalının prim ödeme gün sayısıyla çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, sigortalının 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı tutarında; işyerinin diğer sektörlerde faaliyet göstermesi halinde sigortalının 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigortalı ve işveren hissesi primlerinin tamamı tutarında, her ay bu işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri tüm primlerden mahsup edilmek suretiyle işverene prim desteği sağlanır ve destek tutarı Fondan karşılanır.

Bu maddeyle sağlanan prim desteği 2020 yılı Aralık ayı/dönemi aşılmamak üzere, destek kapsamına giren sigortalılar için 12 ay süreyle uygulanır. Ancak bu süre; işe giriş tarihi itibarıyla 18 yaşından büyük kadın, 18 yaşından büyük 25 yaşından küçük erkek sigortalılar ile Kuruma engelli olarak kayıtlı sigortalılar için 18 ay olarak uygulanır.

Birinci fıkrada belirtilen bilişim sektöründe destekten yararlanacak işyerlerini, NACE Rev.2 Ekonomik Faaliyet Sınıflamasında belirtilen işkolları arasından belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

İşyeri ile ilgili aylık prim ve hizmet belgelerinin veya muhtasar ve prim hizmet beyannamelerinin yasal süresi içerisinde verilmemesi, primlerin yasal süresinde ödenmemesi ve Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunması durumlarında bu maddede belirtilen destekten yararlanılamaz. Ancak Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarını 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ettiren ve taksitlendiren veya ilgili diğer kanunlar uyarınca yapılandıran işverenler bu taksitlendirme veya yapılandırma devam ettiği sürece bu madde hükmünden yararlandırılır.

Mevcut bir işletmenin kapatılarak değişik bir ad, unvan ya da bir iş birimi olarak açılması veya yönetim ve kontrolü elinde bulunduracak şekilde doğrudan veya dolaylı ortaklık ilişkisi bulunan şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi

Fon katkısından yararlanmak amacıyla muvazaalı işlem tesis ettiği anlaşılan işyerlerinden Fon tarafından karşılanan tutar gecikme cezası ve gecikme zammıyla birlikte geri alınır.

Mahkeme kararıyla veya yapılan kontrol ve denetimlerde çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği veya bildirilen sigortalıyı fiilen çalıştırmadığı tespit edilen işyerleri hakkında, 5510 sayılı Kanunun ek 14 üncü maddesi uyarınca işlem yapılır.

Bu maddede belirtilen şartların sağlanması kaydıyla ikinci fıkrada belirtilen yararlanma süresini aşmamak üzere, destekten yararlanılmış olan sigortalının destek süresini tamamlamadan işten ayrılıp yeniden işe başlaması halinde, söz konusu sigortalıdan dolayı yeniden işe başladığı tarihteki durumu dikkate alınarak ikinci fıkrada belirtilen sürelerden kalan süre kadar bu destekten yararlanmaya devam edilir.

Bu madde kapsamında Fon tarafından işverene sağlanan, sigortalı hissesine karşılık gelen destek tutarının sigortalıya ödenmesi işverenden talep edilemez.

Bu madde hükümleri; 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886 sayılı Kanuna, 4734 sayılı Kanuna ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri ile sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurtdışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz.

1/1/2018 ila 31/12/2020 tarihleri arasında 5510 sayılı Kanun kapsamına alınan işyerleri ve daha önce tescil edildiği halde ortalama sigortalı sayısının hesaplandığı yılda sigortalı çalıştırılmaması nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumuna aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar prim hizmet beyannamesi vermeyen işyerleri, bu maddede belirtilen şartlar sağlanmak kaydıyla, 1/1/2018 tarihinden sonra ilk defa sigortalı bildiriminde bulunulan ayı takip eden üçüncü aya ilişkin aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesinden itibaren bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen süre kadar bu destekten yararlandırılır.

Bu madde kapsamında destekten yersiz yararlanıldığının tespiti halinde, yararlanılan destek tutarı işverenden 5510 sayılı Kanunun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte tahsil edilir.

Bu maddeyle sağlanan teşvikten yararlanmakta olan işverenler, bu teşvikten yararlanılan ayda aynı sigortalı için diğer sigorta primi teşvik, destek ve indirimlerinden yararlanamaz.

Fondan bu madde kapsamında karşılanan tutarlar, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gelir, gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmaz.

(Ek fıkra:21/2/2019-7166/8 md.) 1/2/2019 ila 30/4/2019 tarihleri arasında işyerlerinde 2018 yılı Ocak ila Aralık ayları/döneminde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak işe alınanların, iş sözleşmesinin işveren tarafından haklı nedenlerle feshedilmesi hariç olmak üzere, işe alındıkları tarihten itibaren dokuz aylık sürede iş sözleşmesi feshedilmeksizin çalıştırılmaları halinde bu maddede belirtilen prim desteği ile birlikte işe alındıkları ay dâhil üç aylık süre için prim ödeme gün sayısının 67,36 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar ***Fondan karşılanmak üzere*** *işverene destek olarak ayrıca sağlanır. Bu fıkra kapsamında işverene sağlanan ücret desteği işverenin Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçlarına mahsup edilir, ancak işverene ödenmez.*

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Hasan Tahsin GÖKCAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Recai AKYEL,

Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Yıldız SEFERİNOĞLU'nun katılımlarıyla 15/5/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Hülya ÇOŞTAN ÇETİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Genel Açıklama

3. Sosyal güvenlik, sosyal risklerin gerçekleşmesi hâlinde ortaya çıkabilecek olan gelir azaltıcı ve/veya gider artırıcı etkileri en aza indirmeyi ve kişinin belirli hayat standartları çerçevesinde yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürebilmesini güvence altına almayı amaçlayan sistemi ifade etmektedir. Bu sistemde yaşlılık, hastalık, malullük, işsizlik, kaza ve ölüm gibi sosyal risklerin gerçekleşmesi hâlinde kişilerin asgari yaşam düzeylerinin korunması hedeflenmektedir. Sosyal güvenlik sistemi sosyal güvenlik kuruluşları vasıtasıyla hayata geçirilmekte ve bu sisteme tabi olan kişiler de sisteme prim ödemek suretiyle katkı yapmaktadır.

4. 4447 sayılı Kanun'un 53. maddesinin birinci fıkrası ile bu Kanun'un gerektirdiği görev ve hizmetler için malî kaynak sağlamak, piyasa şartlarında kaynakları değerlendirmek, Kanun'un öngördüğü ödemelerde bulunmak üzere İşsizlik Sigortası Fonu (Fon) kurulmuştur. Yine aynı maddede Fonun giderleri düzenlenmiş ve bu kapsamda sigortalı işsizlere verilecek ödenekler gider kalemlerinden sadece biri olarak belirlenmiştir. Diğer giderlerin varlığı Fonun amacının işsizlik ödeneği için kaynak sağlamakla sınırlı olmadığına işaret etmektedir.

5. Kanun'un 47. maddesinin (g) bendine göre Fon, işsizlik sigortası primleri ile bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen kazanç ve iratların, devlet tarafından yapılacak katkı ve yardımların, ayrıca Kanun

gereğince işçi ve işverenlerden alınacak ceza, gecikme zammı ve faizler ile diğer her türlü gelir ve kazançların toplandığı ve devlet güvencesinde olan fonu ifade etmektedir. Kanun'un Fonun gelirlerini düzenleyen 53. maddesinin üçüncü fıkrasında; işsizlik sigortası primleri, bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen kazanç ve iratlar, Fonun açık vermesi durumunda devletçe sağlanacak katkılar, Kanun gereğince sigortalı ve işverenlerden alınacak ceza, gecikme zammı ve faizler, diğer gelir ve kazançlar ile bağışlar Fonun gelirleri olarak sayılmıştır. Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca işsizlik sigortası primi, işsizlik sigortasının gerektirdiği her türlü ödeme ile hizmet giderlerini karşılamak amacıyla Kanun'da belirtilen esas ve usullere göre devlet, işveren ve sigortalı tarafından ödenen primi ifade etmektedir. Dolayısıyla Fonun gelirlerinden olan işsizlik sigortası primleri işçinin yanı sıra işveren ve devlet tarafından ödenen meblağlardan oluşmaktadır.

6. Kanun'un 48. maddesinin birinci fıkrasında; işsizlik sigortasının zorunlu olduğu, Kanun kapsamına giren ve hâlen çalışmakta olanların Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, işe yeni girenlerin ise işe başladıkları tarihten itibaren sigortalı olacakları hükme bağlanmıştır.

7. Kanun'un 47. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre işsizlik sigortası; bir işyerinde çalışırken çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalıların işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigortadır. Böylece Kanun kapsamına giren bir işyerinde hizmet akdine dayalı olarak çalışan kişilerin hizmet akitlerinin kendi talepleri veya kusurları olmaksızın sona ermesi hâlinde, Türkiye İş Kurumuna süresi içinde şahsen başvurarak yeni bir iş almaya hazır olduklarını kaydettirmeleri ve Kanun'da yer alan prim ödeme koşullarını sağlamış olmaları kaydıyla belirli bir süre için Fondan işsizlik ödeneği almalarına imkân sağlanmaktadır.

B. İptal Talebinin Gerekçesi

8. Dava dilekçesinde özetle; kuralla Fonun işsiz kalınması durumunda çalışanlara ekonomik güvence sağlanması biçimindeki amacı dışında kullanılmasına imkân tanındığı, işverene teşvik sağlanmasının Fonun

amaçları arasında bulunmadığı, sigortalı işçilerin ücretlerinden kesilen primlerden oluşan Fonun işçilere sosyal güvenlik hakkı sağlamaya hizmet etmesi gerektiği, buna karşın kuralla Fon kaynaklarının Hazineden veya genel bütçeden karşılanması gereken teşvikler için kullanılmasına yol açıldığı, istihdamın artırılmasına yönelik politikaların idarenin sorumluluğu altında olduğu, bu itibarla kendi iradesi dışında Fona prim ödemekle yükümlü kılınan işçilerin sosyal güvenlik hakkının zedelendiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 5., 60. ve 65. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

9. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 49. maddesi yönünden de incelenmiştir.

10. 4447 sayılı Kanun'un geçici 19. maddesinin on dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde; 1/2/2019 ile 30/4/2019 tarihleri arasında işyerlerinde 2018 yılı Ocak ila Aralık ayları döneminde aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile 16/6/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında uzun vadeli sigorta kollarından en az sigortalı bildirimi yapılan aydaki/dönemdeki sigortalı sayısına ilave olarak işe alınanların -iş sözleşmesinin işveren tarafından haklı nedenlerle feshedilmesi hariç olmak üzere- işe alındıkları tarihten itibaren dokuz aylık sürede iş sözleşmesi feshedilmeksizin çalıştırılmaları hâlinde bu maddede belirtilen prim desteği ile birlikte işe alındıkları ay dâhil üç aylık süre için prim ödeme gün sayısının 67,36 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutarın Fondan karşılanmak üzere işverene destek olarak ayrıca sağlanacağı düzenlenmiştir. Anılan cümlede yer alan *"…Fondan karşılanmak üzere…"* ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

11. Anayasa'nın 49. maddesinin birinci fıkrasında *"Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir"* denmek suretiyle herkesin çalışma hakkına sahip olduğu hüküm altına alındıktan sonra anılan maddenin ikinci fıkrasında devlete, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma yaşamını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği gidermeye

elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli önlemleri alma ödevi de verilmiştir.

12. Sosyal hukuk devletinin temel kavramlarından biri olan sosyal güvenlik hakkı ise Anayasa'nın 60. maddesinin *"Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir"* şeklindeki birinci fıkrasıyla güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin ikinci fıkrasında da *"Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar"* denilerek bu görevin devlet tarafından oluşturulacak kuruluşlar yoluyla yerine getirilmesi öngörülmüştür.

13. Anayasa'nın anılan maddeleri uyarınca devlete yüklenen görevler devletin pozitif yükümlülükleri kapsamındadır.

14. Anayasa, kişilere sağlanacak sosyal güvenlik hakkının ölçüleri konusunda ayrıntılı ilkeler koymamıştır. Sosyal güvenlik sisteminin yapısını ekonomik ve sosyal koşulların belirleyeceği bilinen bir gerçektir. Çünkü sosyal güvenlik programlarıyla ekonomik ve sosyal yapı karşılıklı etkileşim içindedir.

15. Dava konusu kural, Kanun'un geçici 19. maddesinin on dördüncü fıkrası uyarınca işverene sağlanacak ücret desteği tutarının Fondan karşılanmasını öngörmektedir.

16. Kuralın *"İşgücü maliyetlerinin azaltılması ve istihdamın artırılması amacıyla 2018 yılı içinde işyerinden bildirilen en düşük sigortalı sayısına ilave olarak 1/2/2019 ila 30/4/2019 tarihleri arasında işe alınan sigortalılar için, iş sözleşmesinin işveren tarafından haklı nedenlerle feshedilmesi hariç olmak üzere, işe alındıkları tarihten itibaren dokuz aylık sürede iş sözleşmesi feshedilmeksizin çalıştırılmaları halinde 4447 sayılı Kanunun geçici 19 uncu maddesinde belirtilen prim desteği ile birlikte işe alındıkları ay dâhil üç aylık süre için prim ödeme gün sayısının 67,36 Türk lirası ile çarpımı sonucu bulunacak tutar Fondan karşılanmak üzere işverene destek olarak ayrıca sağlanmasına yönelik bir düzenleme…"* biçimindeki gerekçesi gözönünde bulundurulduğunda teşvik niteliğindeki kuralla istihdamın artırılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

17. Anayasa'nın 60. maddesinde devlete sosyal güvenlik hakkını sağlayacak gerekli tedbirleri alma ödevi yüklenmiş iken 49. maddesine

göre devletin ayrıca işsizliği önlemeye yönelik ekonomik bir ortam yaratma yükümlülüğü de bulunmaktadır. Anayasa'ya aykırı olmamak kaydıyla bu kapsamda alınacak tedbirleri, bu tedbirlerin kapsamını, içeriğini, şeklini ve usulünü belirleme konusunda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2008/57, K.2010/26, 4/2/2010). Dava konusu kuralla da işverene sağlanacak ücret desteği tutarının Fondan karşılanmasının öngörülmesiyle ilave çalışan istihdamının kolaylaştırılmasının hedeflendiği açıktır. Bu yönüyle kural devletin işsizliği önlemeye yönelik ekonomik bir ortam yaratmak yükümlülüğü kapsamında aldığı bir tedbir niteliğindedir.

18. Öte yandan kural sosyal güvenlik hakkının sağlanmasına hizmet eden işsizlik sigortasının işleyişinde herhangi bir değişiklik öngörmemekte, işsizlik durumunda sigortalıya yapılan ödeme ve sunulan hizmetlerde herhangi bir sınırlamada bulunmamaktadır. Sigortalı, kural öncesinde sahip olduğu imkânları kural sonrasında da aynen muhafaza etmeye devam etmektedir. Bu itibarla işverene sağlanan ücret desteği tutarının Fondan karşılanmasının öngörülmesinin sigortalıların sosyal güvenlik hakları bakımından bir kayba yol açtığı söylenemez.

19. Diğer yandan Kanun'un 49. maddesi uyarınca işsizlik sigortası priminin sigortalının prime esas aylık brüt kazançlarından %1 sigortalı, %2 işveren ve %1 devlet payı olarak alındığı gözönünde bulundurulduğunda Fonun başlıca geliri olan anılan primin yalnızca sigortalı tarafından ödenen meblağdan oluşmadığı ve sigortalıdan daha yüksek oranda işverenin ve devletin anılan prime katkıda bulunduğu açıktır. Kanun'un 53. maddesinde Fonun açık vermesi durumunda devletçe sağlanacak katkıların da Fonun gelirleri arasında sayılmış olması karşısında belirli koşullar dâhilinde işverene sağlanan ücret desteği tutarının kural uyarınca Fondan karşılanmasının Fonun zayıflamasına yol açacağı ve bu suretle işsiz kalan sigortalılara yapılacak ödemeleri olumsuz etkileyeceği ileri sürülemez. Kaldı ki işverene Fondan sağlanacak desteğin 1/2/2019 ila 30/4/2019 tarihinde işyerlerinde yapılacak yeni işe alımlar ile sınırlandırıldığı ve belirli şartlara tabi kılındığı dikkate alındığında Fondan sürekli nitelikte bir kaynak çıkışının söz konusu olmadığı da ortadadır.

20. Ayrıca dava konusu kuralın yer aldığı cümlenin devamında işverene verilecek desteğin nakdi ödeme şeklinde yapılamayacağı ve işverenin Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçlarına mahsup yoluyla sağlanacağı açıkça düzenlenmek suretiyle Fondan çıkan kaynağın amaca aykırı kullanılmasını önleyebilecek tedbirlerin de alındığı görülmektedir.

21. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 49. ve 60. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. ve 5. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 49. ve 60. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 5. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 65. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURUDURULMASI TALEBİ

22. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralın uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

21/2/2019 tarihli ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8. maddesiyle 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun geçici 19. maddesine eklenen on dördüncü fıkranın birinci cümlesinde yer alan *"…Fondan karşılanmak üzere…"* ibaresine yönelik iptal talebi 15/10/2020 tarihli ve E.2019/46, K.2020/55 sayılı kararla reddedildiğinden bu ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması talebinin REDDİNE 15/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

21/2/2019 tarihli ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8. maddesiyle 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun geçici 19. maddesine eklenen on dördüncü fıkranın birinci cümlesinde yer alan *"…Fondan*

karşılanmak üzere…" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE 15/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2018/124
Karar Sayısı : 2020/56
Karar Tarihi : 15/10/2020

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 138 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (7) numaralı Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 3. maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "*Yurtdışı ve…*" ibaresinin,

B. 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının,

Anayasa'nın 2., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 3. maddesi şöyledir:

"Kuruluş

MADDE 3- (1) Cumhurbaşkanına bağlı ve tüzel kişiliği haiz Savunma Sanayii Başkanlığı kurulmuştur. Başkanlık başkan, başkan yardımcıları ve hizmet birimlerinden oluşur. ***Yurtdışı ve*** *taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir."*

2. 8. maddesi şöyledir:

"Personel rejimi

MADDE 8- (1) Başkanlık personeli 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabidir.

(2) Başkanlıkta özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 26 ncı maddesine göre sözleşmeli personel çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacaklardan ücretleri Fondan karşılananlar 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Diğerleri ise 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile ilgilendirilir. Sözleşmeli personele 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun disiplin hükümleri kıyasen uygulanır.

(3) Başkanlıkta özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 25 inci maddesine göre geçici olarak personel görevlendirilebilir.

(4) Başkanlık görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine göre araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yetkisine haiz Savunma Sanayii Uzmanı ve Uzman Yardımcısı istihdam eder.

(5) Atama usulüne ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirlenenler dışındaki Başkanlık personeli Cumhurbaşkanı onayı ile atanır. Cumhurbaşkanı bu yetkisini Başkana devredebilir.*"*

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 17/10/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Fatih ŞAHİN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu CBK kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

3. 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Anayasa'nın bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişikliklerle yeni bir hükûmet sistemine geçilmiş ve buna bağlı olarak Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. Anayasa'nın 8. maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna ait olduğu ifade edilmekte iken maddede yapılan değişiklikle Bakanlar Kurulu kaldırılarak yürütme yetkisi ve görevi tek başına Cumhurbaşkanı'na verilmiştir. Anayasa'da Bakanlar Kuruluna verilen görev ve yetkilere ilişkin maddelerde de aynı doğrultuda değişiklik yapılarak daha önce Bakanlar Kuruluna ait olan görev ve yetkilerin Cumhurbaşkanı tarafından yerine getirilmesi öngörülmüştür.

4. Yeni hükûmet sisteminin en önemli özelliklerinden biri Cumhurbaşkanı'na "*Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*" adı altında düzenleme yapma yetkisinin tanınmasıdır. CBK'ların en belirgin özelliği ise Cumhurbaşkanı'na belirli konularda ilk elden düzenleme yapma yetkisinin verilmiş olmasıdır. Yürütmenin diğer düzenleyici işlemlerinden farklı olarak Cumhurbaşkanı Anayasa'da belirlenen yetki çerçevesinde herhangi bir kanuna dayanmadan ya da yasama organının onayı olmadan CBK'lar yoluyla düzenleme yapabilecektir.

5. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesinde Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin konularda CBK çıkarabileceği hüküm altına alınmıştır. Düzenlemeyle *yürütme yetkisine*

ilişkin olmak kaydıyla CBK çıkarma konusunda Cumhurbaşkanı'na genel bir yetki verilmiştir. Maddenin gerekçesinde, yeni hükûmet sistemi gözetilerek Cumhurbaşkanı'nın genel siyasetin yürütülmesinde yürütme yetkisi ile ilgili olarak ihtiyaç duyduğu konularda CBK çıkarabilmesine imkân tanımak amacıyla ilk elden düzenleme yapma yetkisinin tanındığı ifade edilmiştir.

6. Cumhurbaşkanı'na yürütme yetkisine ilişkin konularda CBK çıkarma yetkisinin genel olarak verilmesinin yanı sıra Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde belirtilen kimi konuların CBK ile düzenleneceği ayrıca ifade edilmiştir. Bu kapsamda Anayasa'nın 104. maddesinin dokuzuncu fıkrasında üst kademe kamu yöneticilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esasların; 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının; 108. maddesinin dördüncü fıkrasında Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işlerinin; 118. maddesinin altıncı fıkrasında Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevlerinin CBK'larla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında ise kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulacağı belirtilmiştir.

7. Anayasa'nın 148. maddesinde CBK'ların şekil ve esas bakımından Anayasa'ya uygunluğunun denetlenmesi öngörülmüş, yargısal denetim görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesine verilmiştir.

8. Anayasa'da Cumhurbaşkanı'na CBK çıkarma yetkisi verilmekle birlikte bu yetki sınırsız değildir. Kanunlardan farklı olarak Anayasa'da CBK'yla düzenlenecek konular sınırlandırılmıştır. Konu bakımından yetki yönünden getirilen bu sınırlamalar Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ilk dört cümlesinde düzenlenmiştir.

9. Anılan fıkranın birinci cümlesinde Cumhurbaşkanı'nın *yürütme yetkisine ilişkin konularda* CBK çıkarabileceği ifade edilmiştir. Buna göre yürütme yetkisine ilişkin konular dışında CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

10. Fıkranın ikinci cümlesinde "*Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer*

alan siyasi haklar ve ödevlerin" CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Bu hüküm uyarınca belirtilen alanlarda CBK ile düzenleme yapılamaz.

11. Fıkranın üçüncü cümlesinde de Anayasa'da *münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda* CBK çıkarılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Ancak Anayasa'da hangi konuların münhasıran kanunla düzenleneceğine ilişkin özel bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadında anayasa koyucunun kanunla düzenlenmesini öngördüğü konuların bu kapsamda görülmesi gerektiği kabul edilmektedir (AYM, E.2016/150, K.2017/179, 28/12/2017, § 57; E.2016/180, K.2018/4, 18/1/2018, § 17; E.2017/51, K.2017/163, 29/11/2017, § 13; E.2016/139, K.2016/188, 14/12/2016, § 9; E.2013/47, K.2013/72, 6/6/2013). Buna göre Anayasa'da kanunla düzenleneceği belirtilen alanlarda Cumhurbaşkanı'nın CBK çıkarma yetkisi bulunmamaktadır.

12. Fıkranın dördüncü cümlesinde ise *kanunda açıkça düzenlenen konularda* CBK çıkarılamayacağı ifade edilmiştir. Anılan hükme göre Cumhurbaşkanı'nın yürütme yetkisine ilişkin konularda CBK çıkarabilmesi için CBK'yla düzenlenecek konunun kanunlarda açıkça düzenlenmemiş olması gerekir.

13. CBK'ların yukarıda belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygun olarak çıkarılması gerekmektedir. Aksi takdirde içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bu düzenlemelerin Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez. Dolayısıyla CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğunun ele alınması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır.

B. CBK'nın 3. Maddesinin Üçüncü Cümlesinde Yer Alan *"Yurtdışı ve…"* İbaresinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

14. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulmasının

öngörüldüğü, anılan maddede tüzel kişiliğin yurt dışı teşkilatının CBK ile düzenleneceğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği, dolayısıyla kamu tüzel kişiliğinin yurt dışı teşkilatının CBK ile kurulmasının mümkün olmadığı, Savunma Sanayii Başkanlığının (Başkanlık) yurt dışı teşkilatının CBK ile dahi kurulması mümkün değilken dava konusu kuralla yurt dışı teşkilatının kurulması konusunda Başkanlığa yetki verildiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

15. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bu itibarla 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

16. CBK'nın 3. maddesinin birinci cümlesinde, Cumhurbaşkanı'na bağlı ve tüzel kişiliği haiz Başkanlığın kurulduğu belirtilmiş; ikinci cümlesinde Başkanlığın başkan, başkan yardımcıları ve hizmet birimlerinden oluştuğu ifade edilmiştir. Dava konusu kuralın da yer aldığı üçüncü cümlesinde ise Başkanlığın yurt dışı ve taşra teşkilatı kurmaya yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır. Dava konusu kural anılan cümlede yer alan "*Yurtdışı ve*…" ibaresidir.

17. Kuralın Cumhurbaşkanlığına bağlı bir kamu tüzel kişisi olan Başkanlığın teşkilatlanmasına dair bir düzenleme öngördüğü, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin bir hususu düzenlediği açıktır.

18. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

19. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulacağı hükme bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesinin 12/6/2020 tarihli ve E.2019/105, K.2020/30 sayılı kararında da belirtildiği üzere anılan fıkrada yer alan *"…kurulur."* ibaresinin CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişiliğinin CBK ile düzenlenmesini de içerdiği anlaşılmaktadır. Zira Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasındaki koşullara bağlı olmak kaydıyla kamu tüzel kişiliğinin görevleri, yetkileri ve yapısı gibi unsurların CBK'yla düzenlenemeyeceğinin kabulü, kamu tüzel kişiliğinin CBK'yla kurulmasını mümkün kılan anayasal hükmü işlevsiz, dolayısıyla anlamsız kılabilecektir (bkz. § 45).

20. Bir tüzel kişiliğin gerçek anlamda kurulduğundan bahsedebilmek için görevleri, teşkilat yapısı gibi unsurların da belirlenmesi gerekmektedir. Teşkilat yapısı, görevleri, çalışma usulü gibi konular düzenlenmeden bir kamu tüzel kişiliğinin faaliyette bulunması düşünülemez. Kamu tüzel kişileri belli bir kamu hizmetini yerine getirmek amacıyla kurulur. Bu hizmetin yerine getirilebilmesi için tüzel kişinin kurulması yeterli olmayıp teşkilat yapısının oluşturulması, görev ve yetkilerinin de belirlenmesi gerekir.

21. Kamu kurumlarının teşkilatı, bu kurumların üstlendikleri görev ve yetkileri ifa edilebilmesi için oluşturulan ve söz konusu hizmetin yürütülmesinde doğrudan ya da dolaylı olarak rol alan, aynı kurum bünyesindeki farklı düzey ve nitelikteki birimlerin bütününü ifade etmektedir. Bir kurumun bu mahiyetteki merkez ve taşra teşkilatının yanı sıra yurt dışı teşkilatı da teşkilat yapısı kavramına dâhildir. Dolayısıyla Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişisinin yurt dışı teşkilatı da dahil olmak üzere teşkilat yapısına yönelik düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkündür. Başkanlığın münhasıran kanunla düzenleneceğine dair bir anayasal hüküm de olmadığından, Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca CBK ile düzenlenmesinde Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesini ihlal eden bir yön bulunmamaktadır.

22. Başkanlığın yurt dışı teşkilatının kurulmasına yönelik olarak yürürlükte olan herhangi bir kanuni düzenleme saptanmamıştır. Bu itibarla kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin değildir.

23. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

24. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzel kişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulacağı öngörülmüştür. Anılan hüküm uyarınca Cumhurbaşkanı, CBK ile kamu tüzel kişilerinin teşkilatlanması alanında Anayasa'nın temel ilkelerine ve bu alanla ilgili kurallarına bağlı kalmak koşuluyla kamu tüzel kişilerinin teşkilat yapısının ne şekilde olacağını belirleme hususunda takdir yetkisine sahiptir.

25. Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kamu tüzel kişilerinin teşkilatı kapsamında yurt dışı teşkilatı kurulması yetkisi CBK'ya tanınmış olup CBK'ya tanınan bu asli yetkinin, başka bir idari işleme bırakılması mümkün değildir. Bununla birlikte yürütme organının CBK çıkarmaya yetkili olduğu konuya ilişkin her türlü ayrıntıyı CBK ile düzenlemesi ve bu düzenlemelerin gereğini bizzat yerine getirmesi gerekli olmayıp CBK ile konuya ilişkin temel kuralları belirledikten ve genel çerçeveyi çizdikten sonra bu çerçevenin içinde kalan hususları, düzenleyici nitelikteki diğer işlemlerle belirlemesi ve bu düzenlemeler kapsamında yerine getirilmesi gerekli tasarrufları da ilgili idareye bırakması mümkündür (AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 36).

26. Dava konusu kuralda Başkanlığın yurt dışı teşkilatını kurmaya yetkili olduğu belirtilmektedir. 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin diğer hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde kuralın, CBK ile oluşturulan söz konusu teşkilatın fiilen faaliyete geçirilmesi için gerekli idari tasarrufların Başkanlık tarafından yerine getirilmesini öngördüğü anlaşılmaktadır. Bunun dışında kural söz konusu yurt dışı teşkilatının doğrudan düzenlenmesiyle ilgili bir yetkiyi bu kapsamda örneğin yurt dışı teşkilatının niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı gibi konularda düzenleme yapma yetkisini Başkanlığa tanımamıştır.

Dava konusu kuralın anılan yetkiyi Başkanlığa bırakmadığı, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının ve Cumhurbaşkanlığının teşkilatını düzenleyen (1) numaralı CBK'nın *Ortak Hükümler* başlıklı bölümünde düzenlenen 510/B maddesinin başlığından ve içeriğinden açıkça anlaşılmaktadır. "*Yurtdışı teşkilatı kurulma usulü*" başlıklı söz konusu maddede "*Yurtdışı teşkilatı kurulurken niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı, bağlı veya ilgili olacağı misyon, konsolosluk şefliği ve geçici olanların süresi, Cumhurbaşkanı kararında belirtilir.*" hükmüne yer verilmiştir.

27. Buna göre (1) numaralı CBK, yurt dışı teşkilatının kurulmasına ilişkin olarak yurt dışı teşkilatının niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı gibi temel kuralları dava konusu kuralla Başkanlığa bırakmamış, bunları düzenleme yetkisini 510/B maddesiyle Cumhurbaşkanı kararına tanımıştır. CBK ile söz konusu hususlarda düzenleme yapma yetkisinin anayasal olarak Cumhurbaşkanı kararına bırakılıp bırakılamayacağı bu davanın konusunu oluşturmamakla birlikte bu hüküm anılan konularda doğrudan düzenleme yapma yetkisinin Başkanlığa bırakılmadığını göstermektedir. Dolayısıyla kuralla tanınan yetkinin konuya ilişkin temel kurallar ve genel çerçeve belirlenmeden yurt dışı teşkilatının kurulması veya düzenlenmesini de içerdiğinin söylenemeyeceği anlaşılmaktadır. Bu yönüyle Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında CBK ile oluşturulan Başkanlığın yurt dışı teşkilatına ilişkin doğrudan düzenleme yapma yetkisini Başkanlığa bırakmayan dava konusu kuralın anılan fıkrayı ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

28. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 123. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe farklı gerekçeyle katılmıştır.

C. CBK'nın 8. Maddesinin (5) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

29. CBK'nın 8. maddesinde Başkanlıkta görev yapacak personelin tabi olacağı kurallar ve istihdam şekli düzenlenmiştir.

30. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında, Başkanlık personelinin 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabi olduğu belirtilmiştir.

31. Maddenin (2) numaralı fıkrasında, Başkanlıkta özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) ek 26. maddesine göre sözleşmeli personel çalıştırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Adı geçen KHK'nın ek 26. maddesinde; Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında sözleşmeyle istihdam edilecek personele ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

32. Maddenin (3) numaralı fıkrasında, Başkanlıkta özel bilgi ve ihtisas gerektiren konularda 375 sayılı KHK'nın ek 25. maddesine göre geçici olarak personel görevlendirilebileceği ifade edilmiştir. Anılan KHK'nın ek 25. maddesinde; hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hariç olmak üzere bir kadro veya pozisyona dayalı olarak kamu kurum veya kuruluşlarında istihdam edilenlerin, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında geçici olarak görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir.

33. Maddenin (4) numaralı fıkrasında Başkanlığın, görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesine göre araştırma, analiz, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yetkisini haiz Savunma Sanayii Uzmanı ve Uzman Yardımcısı istihdam edeceği hüküm altına alınmıştır. 657 sayılı Kanun'un ek 41. maddesinde, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

34. Maddenin dava konusu (5) numaralı fıkrasında ise atama usulüne ilişkin CBK'da belirlenenler dışındaki Başkanlık personelinin Cumhurbaşkanının onayı ile atanacağı belirtilmiş; Cumhurbaşkanının bu yetkisini Başkana devredebileceği hüküm altına alınmıştır.

35. Kuralın atıfta bulunduğu 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (3) numaralı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde, üst kademe kamu yöneticileri ile ilgili usul ve esaslar ile

kamu kurum ve kuruluşlarında atama usul ve esasları belirlenmiştir. Anılan CBK'nın 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde CBK'ya ekli (I) sayılı Cetvel'de yer alan kadro, pozisyon ve görevlere *Cumhurbaşkanı kararıyla,* (II) sayılı Cetvel'de yer alan kadro, pozisyon ve görevlere ise *Cumhurbaşkanı onayı* ile atama yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

36. Bu bağlamda Savunma Sanayii Başkanı ve Başkan Yardımcıları (3) numaralı CBK'ya ekli (I) sayılı Cetvel'de yer aldığından söz konusu Başkan ve Başkan Yardımcıları doğrudan Cumhurbaşkanı kararıyla atanacaktır. Bunlar dışındaki Başkanlık personeli ise dava konusu kural uyarınca Cumhurbaşkanı onayı ya da Cumhurbaşkanının bu yetkisini devretmesi hâlinde Başkan onayı ile atanacaktır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

37. Dava dilekçesinde özetle; Başkanlığın kamu tüzel kişiliğini haiz bir kamu kurumu olduğu, bu nedenle Başkanlıkta görev yapacak personelin istihdamına ilişkin kuralların Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerektiği, ayrıca kamu kurumlarına personel alımının kamu hizmetine girme hakkı kapsamında olduğu, bu itibarla söz konusu alanda CBK ile düzenleme yapılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

38. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu hususta inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

39. Kuralla, Başkanlık personelini atamaya yetkili merci düzenlenmekte olup anılan hususun yürütme yetkisine ilişkin konu kapsamında kaldığı açıktır.

40. Anayasa'nın 70. maddesinin birinci fıkrasında, her Türk'ün, kamu hizmetlerine girme hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra ikinci fıkrasında hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayrımın gözetilemeyeceği kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve "*Siyasî Haklar ve Ödevler*" başlıklı dördüncü bölümünde yer alan kamu hizmetlerine girme hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

41. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarında, kamu hizmetine girişin şartlarını belirleyen kuralların kamu hizmetine girme hakkı kapsamında olduğu kabul edilmektedir (AYM, E.2011/107, K.2012/184, 22/11/2012; E.2018/89, K.2019/84, 14/11/2019).

42. CBK'nın 8. maddesinde, Başkanlık personelinin 657 sayılı Kanun'a tabi olduğu belirtildikten sonra, Başkanlıkta 375 sayılı KHK hükümlerine göre sözleşmeli personel ve geçici görevlendirmeyle personel çalıştırılabileceği belirtilmiş; ayrıca 657 sayılı Kanun'un 41. maddesine göre uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilmesine de imkân tanınmıştır. Başkanlıkta görev yapacak personel, anılan Kanun ve KHK hükümlerine göre istihdam edilebilecektir. Dava konusu kuralda ise Başkanlık personelini atamaya yetkili merci düzenlenmekte olup personel alım şartlarına ilişkin herhangi bir düzenleme öngörülmemiştir. Bu itibarla kural, kamu hizmetine girme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olmadığından, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan "*Siyasî Haklar ve Ödevler*" kapsamında bir düzenleme öngörmemektedir.

43. Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında "*Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.*" hükmüne yer verilerek memurlar ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri ve atanmalarına ilişkin hususların münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülmüştür.

44. Daha önce de ifade edildiği üzere Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan *"…kurulur."* ibaresi CBK ile kurulan bir kamu tüzel kişiliğinin CBK ile düzenlenmesini de içermektedir. Bu kapsamda teşkilat yapısı CBK ile düzenlenen Başkanlığın, istihdam usulleri 657 sayılı

Kanun ve 375 sayılı KHK'da belirlenen personelini atamaya yetkili merciin de anılan fıkra uyarınca CBK ile düzenlenmesi mümkündür. Zira bir kamu tüzel kişiliğinin teşkilatı, görev ve yetkileri düzenlenirken söz konusu kamu tüzel kişiliğinin görevlerini yürütecek personelin atama usulünün de düzenlenmesi kamu tüzel kişiliğinin kurulmasının zorunlu bir sonucu olarak görülebilir. Dolayısıyla 657 sayılı Kanun ve 375 sayılı KHK hükümlerine göre Başkanlıkta istihdam edilecek olan personeli atamaya yetkili merciin CBK ile belirlenmesinin Anayasa'nın 128. maddesi bağlamında Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

45. Öte yandan Başkanlık personelini atamaya yetkili mercie ilişkin yürürlükte olan herhangi bir kanuni düzenleme saptanmamıştır. Dolayısıyla kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin de değildir.

46. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

47. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

48. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri *belirlilik* ilkesidir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik içtihadına göre belirlilik ilkesi, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olmasını gerektirmektedir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup bireyin, kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır.

49. Belirtilen ilkenin yürütmenin aslî nitelikteki düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğunda şüphe bulunmamaktadır. Dolayısıyla CBK'ların da hem kişiler hem idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması gerekir.

50. CBK'nın 8. maddesinde Başkanlık personelinin 657 sayılı Kanun'a tabi olduğu belirtilmiş, Başkanlıkta istihdam edilecek sözleşmeli personel, geçici olarak görevlendirilecek personel ve uzman personele ilişkin de ilgili Kanun ve KHK hükümlerine atıf yapılmıştır. Dolayısıyla personel istihdamına ilişkin genel bir çerçeve çizilmiştir. Belirtilen çerçeve kapsamında atama usulüne ilişkin (3) numaralı CBK'da belirlenenler dışındaki Başkanlık personelinin Cumhurbaşkanı onayı ya da Cumhurbaşkanının bu yetkisini Başkana devretmesi üzerine Başkan onayı ile atanmasını öngören kuralda belirsizlik bulunmamaktadır.

51. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

52. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (7) numaralı Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 3. maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan *"Yurtdışı ve…"* ibaresine,

B. 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasına,

yönelik iptal talepleri 15/10/2020 tarihli ve E.2018/124, K.2020/56 sayılı kararla reddedildiğinden bu ibareye ve fıkraya ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE 15/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (7) numaralı Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 3. maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "*Yurtdışı ve*…" ibaresinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

15/10/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

KARŞIOY GEREKÇESİ VE FARKLI GEREKÇE

(7) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesindeki "Yurtdışı ve …" ibaresi ile 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının konu ve içerik yönünden Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

1. Konu yönünden red kararının gerekçesinde; anılan kurallarda öngörülen hususların yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, kuralların Anayasanın İkinci Kısmının Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümünde yer alan siyasî haklara ve ödevlere ilişkin düzenleme içermediği, Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında kamu tüzelkişiliğinin kanunla veya CBK ile kurulacağının hükme bağlanması ve "kurulur" ibaresinin teşkilat

yapısı ile görevleri ve yetkileri de kapsaması dolayısıyla Anayasanın bu hükmü uyarınca CBK ile kurulan bir kamu tüzelkişisinin yurtdışı teşkilatı da dahil olmak üzere teşkilat yapısının ve personelin atama usulünün CBK ile düzenlenmesinin mümkün olduğu ve anılan kuralların Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında olması sebebiyle Anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülen konulara ilişkin bir düzenleme yapmadığı, ayrıca bu konuların daha önce kanunlarda açıkça düzenlenmediği belirtilerek, kuralların konu yönünden Anayasanın 104. maddesine aykırı olmadığı sonucuna varılmıştır.

CBK'nın 3. maddesinde Savunma Sanayii Başkanlığının yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu; 8. maddesinde de atama usulüne ilişkin CBK'da belirlenenler dışındaki Başkanlık personelinin Cumhurbaşkanı onayı ile atanacağı ve bu yetkinin Başkana devredilebileceği hükme bağlanmıştır.

Bilindiği gibi, Anayasanın 123. maddesinin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği hükme bağlanarak genel ilke belirlenmiş; üçüncü fıkrasında ise kamu tüzelkişiliğinin kanun yanında CBK ile kurulmasına da imkân sağlanmıştır. Diğer taraftan, Anayasanın 106. maddesinin son fıkrasında bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının; 108. maddesinin son fıkrasında Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işlerinin; 118. maddesinin son fıkrasında da Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinin teşkilatı ve görevlerinin CBK ile düzenleneceği hükme bağlanarak idarenin kanunla kurulmasına ve düzenlenmesine ilişkin genel ilkenin istisnaları sayılmıştır.

Böylece Anayasa koyucu; Anayasanın başka maddelerinde olduğu gibi 123. maddede de "kurma" ve "düzenleme" kavramlarını ayrı ayrı kullanarak idarenin kurulması ve düzenlenmesi konusundaki ilkeyi ve istisnalarını belirlemiştir.

Esasen anılan maddeye ilişkin Anayasa değişikliğinde sadece, 123. maddenin üçüncü fıkrasındaki "ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak" ibaresi "kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle" şeklinde değiştirilmiş; ilgili madde gerekçesinde de,

değişiklikle kamu tüzelkişiliğinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle de "kurulabilmesine" imkân tanındığı belirtilmiştir.

Bu itibarla, Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında, kamu tüzelkişilikleri bakımından CBK'lar için birinci fıkradaki genel ilkeye getirilen istisna sadece bunların kurulmasına ilişkin olup -Anayasanın 106. maddesinin son fıkrasında bakanlıklar yönünden öngörüldüğü şekilde- bu idarelerin görevleri, yetkileri ve teşkilat yapısı ile ilgili olarak CBK'larla düzenleme yapılması konusunda bir istisna getirilmemiştir. Başka bir anlatımla, Anayasa koyucu 106. maddenin son fıkrasında bakanlıkların CBK ile kurulmasına imkân tanırken bunların görev ve yetkileri ile teşkilat yapısının da CBK ile düzenlenebileceğini hükme bağlamış; buna karşılık 123. maddenin üçüncü fıkrasında, birinci fıkradaki ilkeye sadece kamu tüzelkişiliğinin "kurulması" bakımından bir istisna getirmiştir.

Nitekim Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmesinden önce de kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kamu tüzelkişilikleri kurulduğunda -"kurma" ve "düzenleme" kavramları arasındaki bu fark dikkate alınarak- kamu tüzelkişiliğinin kurulmasıyla yetinilmiş; tüzelkişiliğin kurulmasına ilişkin kararname ile, tüzelkişiliği haiz bu yeni idarenin teşkilat yapısı, görev ve yetkileri düzenlenmemiştir (bkz. kararın 19. paragrafında da atıf yapılan 12/6/2020 tarihli ve E. 2019/105, K. 2020/30 sayılı kararımıza ilişkin karşıoy gerekçemdeki örnekler).

Anayasanın 123. maddesinin üçüncü fıkrasının değiştirilmesine ilişkin madde gerekçesinde de, fıkrada sadece ibare değişikliği yapıldığının vurgulandığı dikkate alındığında, Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanına bir kanuna dayanmadan kamu tüzelkişiliği kurma yetkisi tanındığını, yani CBK'larla kamu tüzelkişiliğinin sadece kurulabilmesinin benimsendiğini kabul etmek, buna karşılık bunların teşkilatı ile görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği yönündeki yerleşik anayasal yorumdan ayrılmamak gerekir.

Anayasanın 7. maddesine göre yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olup yasama yetkisinin genelliği ilkesi Anayasa değişikliğinden sonra da geçerliliğini sürdürmektedir. Anayasanın 106. ve 123. maddelerinin son fıkraları da dahil olmak üzere Anayasanın bazı hükümlerinde öngörülen

CBK çıkarma yetkisi ise bu ilkeye getirilmiş bir istisna olduğundan, istisnaların dar yorumlanması gerektiği yönündeki ilke uyarınca anılan fıkralarda CBK ile düzenleneceği belirtilerek yasama yetkisine getirilen bu istisnaların da dar yorumlanması gerekmektedir. Başka bir ifadeyle yasama yetkisinin genelliği ve CBK çıkarma yetkisinin dar yorumlanması ilkesi de 123. maddenin son fıkrasındaki "kurulma" kavramının, kurulan kamu tüzelkişiliğinin teşkilat yapısı ile görev ve yetkilerinin ve personelinin hukukî durumlarının düzenlenmesini de kapsayacak genişlikte yorumlanmamasını ve Anayasa koyucunun çok açık bir şekilde ortaya koyduğu bu tercihi ve mezkûr kavramları anlamsız kılacak genişletici yorumlardan kaçınılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu nedenle, CBK ile kurulan bir kamu tüzelkişisi olan Savunma Sanayii Başkanlığının yurdışı teşkilatı ile personel rejiminin de Anayasanın 123. maddesine göre kanunla düzenlenmesi gerektiğinden, dava konusu kurallar Anayasada kanunla düzenlenmesi öngörülen bir konuya ilişkindir.

Diğer taraftan Anayasanın 128. maddesinde, devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslî ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği belirtilerek, diğer hususların yanında memurların ve diğer kamu görevlilerinin "atanmalarının" da kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Savunma Sanayii Başkanlığı personeli Anayasanın 128. maddesi kapsamında olduğundan, bunların atanmalarının da anılan madde uyarınca kanunla düzenlenmesi gereken konular arasında bulunduğu ve 8. maddenin (5) numaralı fıkrasının bu bakımından da Anayasaya aykırı olduğu açıktır.

Bu sebeplerle, incelenen her iki kuralın da konu bakımından yetki yönünden Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red kararına katılmıyorum.

2. Çoğunluğun, CBK'nın 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesindeki "Yurtdışı ve …" ibaresinin içerik yönünden incelenmesine ilişkin olarak belirttiği gerekçelerden; Anayasanın 123. maddesinin üçüncü

fıkrası uyarınca Cumhurbaşkanının, CBK ile kamu tüzelkişilerinin teşkilat yapısının ne şekilde olacağını belirleme hususunda takdir yetkisine sahip olduğu, Anayasanın anılan hükmüne göre kamu tüzelkişilerinin yurtdışı teşkilatının kurulması yetkisinin CBK'ya tanındığı, CBK ile temel kurallar belirlendikten ve genel çerçeve çizildikten sonra bu çerçeve içinde kalan hususların diğer düzenleyici işlemlere bırakılabileceği yönünde olanlara (§§ 24, 25 ve 27) yukarıda açıkladığım karşıoy gerekçelerimle katılmamakla birlikte, kuralın içerik bakımından Anayasaya aykırı olmadığı sonucuna, anılan kuralda bir belirsizlik bulunmaması ve yurtdışı teşkilatı kurulmasına ilişkin usûl ve esasların bütün kamu kurum ve kuruluşlarını kapsayacak şekilde daha önce belirlenmiş olması sebebiyle farklı gerekçeyle katılıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2019/7
Karar Sayısı : 2020/57
Karar Tarihi : 15/10/2020

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi

İTİRAZIN KONUSU: 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin dördüncü fıkrasında yer alan *"…tahsil edilemeyen…"* ibaresinin Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir**.**

OLAY: Ruhsat ve eki mimari projeye aykırı yapıldığı belirlenen taşınmazın ruhsata uygun hâle getirilmesi için yapı sahibi davacıya süre verilmesine, verilen sürede imar mevzuatına uygun hâle getirilmediği takdirde yapının yıktırılmasına ve idari para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı geçici 16. maddesi şöyledir:

"Geçici Madde 16- (Ek: 11/5/2018-7143/16 md.)

Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018

tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Başvuruya konu yapının ve arsasının mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ve diğer hususlar Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedilir.

Yapının bulunduğu arsanın 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre belirlenen yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden konutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş oranında alınacak kayıt bedeli başvuru sahibi tarafından genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilmek üzere merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. 6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılmak üzere kaydedilen gelirler karşılığı Bakanlık bütçesine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, dönüşüm projeleri özel hesabına aktarılarak kullanılır. Kayıt bedeline ilişkin oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar azaltmaya, yapının niteliğine ve bölgelere göre kademelendirmeye, ayrıca başvuru ve ödeme süresini bir yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun ve 2960 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile ***tahsil edilemeyen*** *idari para cezaları iptal edilir.*

Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatinin bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir. Bu durumda, ikinci fıkrada belirtilen bedelin iki katı ödenir.

Beşinci fıkra uyarınca kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların, Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa tahsis edilir. Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin 31/12/2019

tarihine kadar yapacakları satın alma talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. Bu durumda elde edilen gelirler bu maddenin ikinci fıkrasına göre genel bütçeye gelir kaydedilir. Ayrıca bu gelirler hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası, yapı ve tesisler hakkında ise onbirinci fıkrası hükmü uygulanmaz. (Ek cümleler:4/7/2019-7181/14 md.) Yapı kayıt belgesine konu taşınmaz için 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun hükümlerine göre tapu tahsis belgesi alınması ve bu belgeye esas arsa bedellerinin ödenmiş olması hâlinde bu madde uyarınca ayrıca satış bedeli alınmaz. Yapı kayıt belgesi alınan taşınmazların satışa konu edilen kısımlarından yapı kayıt belgesi tarihi ile satış tarihi arasındaki dönem için ecrimisil alınmaz, tahakkuk ettirilen ecrimisiller terkin edilir, satış tarihi itibarıyla tahsil edilen ecrimisil tutarı satış bedelinden mahsup edilir, bu tutardan fazlası iade edilmez.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılır.

Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz.

Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır. Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.

Bu madde hükümleri, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alan ile İstanbul tarihi yarımada içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda ve ayrıca 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi

Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirlenmiş Tarihi Alanda uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 13/2/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Elif KARAKAŞ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralı ve gerekçesi ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 3194 sayılı Kanun'un geçici 16. maddesinde, ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılan kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanmasına yönelik usul ve esaslar düzenlenmiştir.

4. Anılan maddeye göre ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için yapı kayıt belgesi verilebilecektir. Emlak vergi değeri ile yapının idare tarafından belirlenen yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden konutlarda %3, ticari kullanımlarda %5 oranında bir bedel karşılığında verilecek olan bu belge, ruhsata aykırı yapıya geçici olarak su, elektrik ve doğal gaz bağlanabilme imkânı ile anılan yapıyı kullanabilme hakkı sağlamaktadır.

5. Maddenin dördüncü fıkrasında ise yapı kayıt belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun ve 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptal edileceği hüküm altına alınmıştır. İtiraz konusu kural, söz konusu fıkrada yer alan "…*tahsil edilemeyen*…" ibaresidir. Kurala göre yapı kayıt belgesi verilen yapılarla ilgili 3194 ve 2960 sayılı Kanunlar uyarınca verilen ancak tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilecektir.

6. Bununla birlikte anılan fıkrada yer alan "…*ve 2960 sayılı Kanun*…" ibaresi Anayasa Mahkemesinin 24/9/2020 tarihli ve E.2019/21, K.2020/51 sayılı kararıyla iptal edildiğinden itiraz konusu kurala yönelik inceleme, 3194 sayılı Kanun uyarınca verilen ancak tahsil edilemeyen idari para cezaları kapsamında yapılacaktır.

7. Kuralın da yer aldığı fıkrada, hakkında idari para cezası kesilmiş olmakla birlikte bu cezayı ödemiş olan yapı sahiplerine ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Düzenlemenin mefhumu muhalifinden haklarında tesis edilen idari para cezası kendilerinden tahsil edilmiş olan yapı sahipleri yönünden bu cezaların iptalinin ve/veya tahsil edilen meblağın bu kişilere iadesinin söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır.

B. İtirazın Gerekçesi

8. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralla imar mevzuatına aykırı yapı maliki olup idareye başvurarak yapı kayıt belgesi alanlar hakkında daha önce tesis edilip de tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptal edilmesinin öngörüldüğü, düzenlemenin bu hâliyle hukuken aynı konum ve durumda olmalarına rağmen idari para cezasını ödemiş olanları ödeme yapmayanlara göre dezavantajlı bir duruma düşürdüğü, bu durumun eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

9. Anayasa'nın 10. maddesinde *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir./ Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin*

yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz./ Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz./ Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz./ Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." denilmek suretiyle kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

10. Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayrım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

11. Yapı kayıt belgesi verilen yapılarla ilgili 3194 sayılı Kanun uyarınca tahakkuk ettirilen ancak hâlihazırda tahsil edilemeyen para cezalarının iptal edilmesine yönelik kurala ilişkin eşitlik ilkesi yönünden yapılacak anayasallık denetiminde öncelikle Anayasa'nın 10. maddesi çerçevesinde aynı ya da benzer durumda bulunan kişilere farklı muamelenin mevcut olup olmadığı tespit edilmeli, bu bağlamda aynı ya da benzer durumdaki kişiler arasında farklılık gözetilip gözetilmediği belirlenmelidir. Bundan sonra farklı muamelenin objektif ve makul bir temele dayanıp dayanmadığı ve nihayetinde objektif ve makul bir temele dayanıyorsa söz konusu farklı muamelenin ölçülü olup olmadığı hususları irdelenmelidir.

12. Yapı kayıt belgesi alanlar arasında, tahsil edilemeyen idari para cezalarının yükümlüsü olan kişiler ile anılan ceza kendisinden tahsil edilmiş olan kişilerin yapı kayıt belgesi verilmesine ilişkin koşullar açısından karşılaştırma yapılmaya müsait olacak şekilde benzer durumda oldukları görülmektedir. Öte yandan yalnızca tahsil edilemeyen idari para cezalarının

iptalinin öngörülmesi suretiyle tahsil edilemeyen idari para cezalarının yükümlüleri ile cezası kendisinden tahsil edilmiş olanlar arasında ilki lehine farklı bir durumun oluşturulduğu açıktır.

13. Eşitlik ilkesinin gereği olarak aynı veya benzer durumda olanlar arasından bir kısmı lehine getirilen farklı düzenlemenin bir ayrıcalık tanınması niteliğinde olmaması için nesnel ve makul bir temele dayanması ve ölçülü olması gerekir.

14. Geçici 16. maddenin gerekçesinde afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı veya imar mevzuatına aykırı yapıların kayıt altına alınması ile dönüşüm projelerine kaynak sağlanarak dönüşümün daha hızlı ve etkin yapılması amacıyla 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapıların yapı sahiplerinin müracaatları üzerine ve beyanlarına göre hazırlanacak yapı kayıt sistemine işlenmesi, bu yapılara su, elektrik ve doğal gaz bağlanabilmesi, yargı ve belediyelerdeki iş yükünün azaltılabilmesi için alınmış yıkım kararlarından ve tahsil edilmeyen para cezalarından vazgeçilmesi, maliklerin yarısının muvafakatinin bulunması hâlinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyetinin tesis edilebilmesi, yapı kayıt belgesinden elde edilecek gelirin genel bütçeye gelir kaydedilmesi, bu gelirlerin de şehirlerin yeniden inşası ve imarında kullandırılması yönünde düzenleme yapıldığı belirtilmiştir.

15. Buna göre anılan maddeyle, devletin afet risklerine hazırlık kapsamında veri altyapısını oluşturmasının ve mali kaynak elde etmesinin; ruhsata aykırı yapı sahiplerinin de imar mevzuatına aykırılık nedeniyle sahip olamadıkları bazı hukuki imkânlara kavuşmasının hedeflendiği söylenebilir. İtiraz konusu kuralı içeren dördüncü fıkranın da yapı kayıt belgesi alan yapılarla ilgili daha önce verilmiş yıkım kararlarının ve tahsil edilemeyen para cezalarının iptal edilmesi suretiyle yargı ve belediyelerdeki iş yükünün azaltılması amacıyla düzenlendiği görülmektedir.

16. İtiraz konusu *"…tahsil edilemeyen…"* ibaresinin iptali talebi, bu ibareyi de içeren dördüncü fıkranın kapsamına tahsil edilen idari para cezalarının da dâhil edilmesi gerektiği iddiasına dayanmaktadır. Bu anlamda kuralın iptali 3194 sayılı Kanun uyarınca tahakkuk ettirilmiş tüm para

cezalarının iptali ve dolayısıyla tahsil edilmiş olan ceza bedellerinin iadesi sonucunu doğuracaktır.

17. İmar barışı kapsamında, daha önce tahsil edilen idari para cezalarının iptal edilip edilmemesi anayasal kural ve ilkelere aykırı olmamak kaydıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Kanun koyucu imar barışı ile ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapılarla ilgili olarak -yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerli olmak kaydıyla- yeni bir hukuki durum öngörmüştür. Dolayısıyla imar barışı kapsamında yapılan düzenlemelerin mevcut problemleri çözmeye yönelik olması, sona ermiş hukuki ilişkiler üzerinde sonuç doğurmaması makul görülebilir. Bu açıdan bakıldığında kuralla idari para cezası tahsil edilemeyenler lehine yapılan ayrımın imar barışının amacı ile örtüştüğü ve bu amacın da nesnel ve makul bir temele dayandığı söylenebilir.

18. Ayrıca kuralın yapı kayıt belgesine başvuru süreci gibi belirli bir döneme özgü ve o döneme ilişkin işlem ve uyuşmazlıklara uygulanabilecek geçici bir madde kapsamında düzenlendiği, dolayısıyla kural ile tahsil edilen ve edilemeyen idari para cezaları arasında yapılan ayrımın geçici nitelik taşıdığı vurgulanmalıdır.

19. Bu itibarla kuralın kentsel dönüşümün finansmanı için kaynak elde etmeye ve yargı ve belediyelerin iş yükünü azaltmaya yönelik meşru bir amaç taşıdığı, iptalinin doğuracağı hukuki sonuçların bu amaçla örtüşmediği ve kuralın geçici niteliği gözönünde bulundurulduğunda tahsil edilemeyen ve tahsil edilen idari para cezaları arasında yapılan ayrımın makul ve nesnel bir temele dayandığı ve ölçülü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

20. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ bu görüşe katılmamışlardır.

IV. HÜKÜM

3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin dördüncü

fıkrasında yer alan *"…tahsil edilemeyen…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 15/10/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğu, 3194 sayılı İmar Kanunu'na 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin dördüncü fıkrasında yer alan *"… tahsil edilemeyen…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir.

2. İtiraz konusu ibarenin de içinde bulunduğu fıkra şu şekildedir: "*Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun ve 2960 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile* ***tahsil edilemeyen*** *idari para cezaları iptal edilir*."

3. Anayasa'nın 56. maddesinde korunan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı, çevrenin korunması ve geliştirilmesi bakımından devlete pozitif yükümlülükler yüklemektedir. İmar mevzuatına aykırı yapılaşma sağlıklı çevrede yaşama hakkını olumsuz yönde etkilediğinden, devletin bu tür yapılaşmaları önleyecek tedbirleri alması anılan yükümlülüklerin başında gelmektedir. Anayasa'nın 63. maddesi de "*Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır*" demek suretiyle devlete çok önemli yükümlülükler yüklemiştir.

4. 3194 sayılı Kanun uyarınca imar mevzuatına aykırılıktan dolayı verilen ve tahsil edilemeyen tüm para cezalarını kapsayan kural, Anayasa'nın 56. ve 63. maddeleri gereği korunması gereken çevre ile tarih, kültür ve tabiat varlıklarına zarar verecek şekilde yapılaşmalar nedeniyle uygulanan para cezalarının iptalini de içermektedir. Nitekim çevre ile tarih, kültür ve tabiat varlıklarını özel olarak koruyan kanunlarda yaptırımlar konusunda 3194 sayılı Kanun'un uygulanacağı açıkça belirtilmektedir. Sözgelimi 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 16. maddesi, korunması gerekli kültür ve tabiat varlıkları ile bunların koruma alanlarında ruhsatsız olarak yapılan inşaatlar ve koruma amaçlı imar planlarında plana, sitlerde ise sit şartlarına aykırı yapılaşmalar hakkında imar mevzuatına göre işlem yapılmasını öngörmektedir. Aynı şekilde, 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 14. maddesinde de bu kanun kapsamında kalan alanlarda ruhsatsız yapılar ile ruhsat ve eklerine aykırı yapılar hakkında 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmektedir. Bu örneklerden anlaşılacağı üzere, itiraz konusu kural çevre ile tarih, kültür ve

tabiat varlıklarının korunmasına yönelik yaptırımları dışarıda bırakmayacak şekilde imar mevzuatına aykırılıktan kaynaklanan tahsil edilemeyen tüm para cezalarını iptal etmektedir.

5. Bu kapsamda Kanuna aykırı yapılaşmadan dolayı verilen para cezalarının iptalini öngören itiraz konusu kuralı, devletin çevreyi, tarih, kültür ve tabiat varlıklarını koruma yükümlülüğüyle bağdaştırmak zordur. Tersine kural, imar mevzuatına aykırı yapılaşmayı, dolayısıyla korunması gereken çevre ile kültür ve tabiat varlıklarına yönelik zararlı davranışları teşvik edici niteliktedir.

6. Çoğunluk kararında kuralın "*kentsel dönüşümün finansmanı için kaynak elde etme*" ile "*yargı ve belediyelerin iş yükünü azaltma*" şeklinde iki meşru amacının olduğu belirtilmiştir (§ 19). Para cezalarının iptalinin kentsel dönüşüm için kaynak temini bakımından gerekli olduğu kabul edilse bile bu durumda ortaya çıkan yararların tartılması gerekmektedir.

7. Burada çevre ile tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasıyla oluşan kamusal yarara daha ağır basan bir toplumsal yararın varlığından bahsedilemez. Başka bir ifadeyle para cezalarının iptalinin getirdiği kişisel yarar ve kentsel dönüşüme mali katkısı bakımından sağladığı kamusal yarar ile tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasından kaynaklanan kamu yararı arasında dengeleme yapıldığında ikincisinin ağır bastığı açıktır. Devletin iş yükünü hafifletmek veya kentsel dönüşüme kaynak temin etmek için çevre ile tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik yükümlülüklerini ihmal etmesi söz konusu olamaz.

8. Nitekim Anayasa Mahkemesi aynı fıkrada yer alan "…*ve 2960 sayılı Kanun*…" ibaresinin iptaline karar verirken "*şehirlerin yeniden inşası ve imarı açısından kaynak temininin başka yöntemlerle de mümkün olduğu*"nu belirtmiş ve "*çevre ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma ve geliştirmeye ilişkin devletin pozitif yükümlülükleri arasındaki adil dengenin kurulamadığı*" sonucuna ulaşmıştır (E. 2019/21, K. 2020/51, 24/9/2020, § 49).

9. İtiraz konusu kural bakımından da bu sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir neden yoktur. Bu nedenle kural Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

10. Öte yandan, çoğunluğa göre kuralın iptali "*3194 sayılı Kanun uyarınca tahakkuk ettirilmiş tüm para cezalarının iptali ve dolayısıyla tahsil edilmiş olan ceza bedellerinin iadesi sonucunu doğuracaktır*" (§ 16). Hiç kuşkusuz yukarıda açıklanan gerekçelerle verilecek bir iptal kararı ile böyle bir sonuç bağdaşmayacaktır. Bunu önlemek için de Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarih ayrıca kararlaştırılabilir ve bu suretle kanun koyucunun yeniden düzenleme yapması sağlanabilirdi.

11. Açıklanan gerekçelerle kuralın iptal edilmesi gerektiğini düşündüğümden çoğunluğun red yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 3194 sayılı İmar Kanunu'na 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen geçici 16 maddesinin dördüncü fıkrasında bulunan "*…tahsil edilemeyen…*" ibaresinin iptali talep edilmiştir. Buna göre Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili olarak bu kanun ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu çerçevesinde alınmış yıkım kararları ile *tahsil edilemeyen* idari para cezaları iptal edilecektir.

2. İmara aykırı yapılar için bir yaptırım uygulanmasının Anayasa'nın 56. maddesinde güvence altına alınan sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı ile ilişkili olduğu açıktır. Bu maddeye göre, *"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir."* Maddenin gerekçesine baktığımızda da kırsal kesimden şehirlere göçün çevre üzerinde neden olduğu olumsuzluklara dikkat çekilmiştir. Bu çerçevede, maddede belirtilen sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının sağlanması ve genel olarak çevrenin korunması hususlarında devletin yerine getirmesi gereken pozitif yükümlülükler bulunmaktadır.

3. Bilindiği üzere, imar planlarının en önemli amacı düzenli bir kentleşmenin gerçekleşmesine katkı yapmaktır. Anayasa'nın 56. maddesini bu

bağlamda değerlendirdiğimizde imar planlarına dayalı düzenli ve planlı bir kentleşmenin çarpık bir kentleşmeyle karşılaştırıldığında sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamayı çok daha etkili bir şekilde sağladığı kuşkusuzdur.

4. Anayasa'nın 63. maddesinde de devletin, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı ve bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirler alacağı hüküm altına alınmıştır. Tarih, kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili kanunlarda da dava konusu kurala atıf yapılması, bu varlıklara zarar veren uygulamalar için öngörülen tahsil edilemeyen para cezalarının da iptal edilmesine yol açmaktadır.

5. Çoğunluk, dava konusu kuralla ilgili ret gerekçesinde, kuralın "kentsel dönüşümün finansmanı için kaynak elde etme" amacı taşıdığına da dikkat çekmiştir. Hâlbuki mevzuata aykırı yapılaşmalardan dolayı uygulanan ve tahsil edilemeyen para cezalarının iptal edilmesi "kaynak elde etme" değil, tam tersine kaynak elde etmeme sonucunu doğurmaktadır.

6. Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamanın sağlanması ile tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması devletin bu amaçlara dönük olarak kişilere gerekli hallerde bir takım yaptırımlar uygulamasını zorunlu kılmaktadır. Bu yaptırımlar, çevrenin ve tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması, geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılmasının mümkün hale gelebilmesinde küçümsenmeyecek bir işleve sahiptir.

7. Devlet çeşitli nedenlerle kişiler için öngördüğü bazı ceza ve yaptırımlardan vazgeçebilir, af veya iptal edebilir. Bununla birlikte, önümüzdeki mesele göreceli olarak "sıradan" ve "basit" bir af veya iptal konusu değildir, çünkü ortaya çıkabilecek sonuçlar sadece belli bir zaman dilimini ve şu an hayatta olan kuşağı değil, geleceği ve dolayısıyla henüz doğmamış olan kuşakları da ilgilendirmektedir.

8. İnsan faaliyetlerinin neden olduğu değişikliklerin gezegenimizde yeni bir jeolojik döneme-Antroposen (İnsan Çağı)-neden olduğu bilim insanları tarafından son yıllarda sıklıkla dile getirilmektedir. Ekonomik, teknolojik ve kentsel düzlemde yoğunlaşan bu faaliyetlerin küresel sıcaklık artışı, iklim değişikleri ve biyo-çeşitliliğin azalması gibi yeryüzünde yaşamı ciddi olarak tehdit edecek gelişmelere yol açmaya başladığı bilim dünyasında gittikçe artan bir oranda kabul görmektedir. İmara aykırı yapılar için getirilen

tahsil edilemeyen para cezalarının iptali gibi "sıradan" bir hukuki konu ile tüm dünyayı etkileyen yeni bir jeolojik dönemin başlaması arasında ilgi kurmamız "yapay bir zorlama" olarak değerlendirilmemelidir, çünkü kurduğum bağlantı ve ilgi Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerinde ifade edilen amaçlarla uyumludur. Sağlıklı bir çevrede yaşamak için alınacak tedbirler sadece o çevrede yaşayanları değil, çevrenin kendisini de koruyacaktır. İmar planlarına aykırı, tarih, kültür ve tabiat varlıklarına zarar veren yapılaşmalar sağlıksız bir çevre oluşmasına neden olarak şu anki ve gelecek kuşakların tarihi ve doğal çevreyle uyumlu bir yaşam sürmelerini engellemiş olacaktır. Dolayısıyla, böyle bir durumun ortaya çıkmasının önlenmesinde idari para cezalarının caydırıcı bir etkisi olmadığı söylenemez. İptale konu kural nedeniyle vazgeçilen yaptırım Anayasa'nın 56.ve 63. maddelerinde öngörülen çevrenin ve tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması amacının gerçekleştirilmesini zorlaştıracaktır.

9. Dava konusu kuralın sağladığı kişisel yarar ile kamu yararı arasındaki dengelemede kamu yararı, kuralın gerekçesinde ve çoğunluk kararında kuralın doğurduğu iddia edilen yargısal, mali ve idari kolaylıklar açısından değerlendirilmiştir. Hâlbuki Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerini dikkate aldığımızda gerçekleştirilmek istenen kamusal yararın sağlıklı bir çevrede yaşamanın sağlanmasında ile çevrenin ve tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunmasında yattığı açıktır.

10. İmar planlarına aykırılık gerekçesiyle verilen idari para cezaları Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerinde devlete yüklenen sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını sağlama ile tarih, kültür ve tabiat varlıklarını koruma pozitif yükümlülüğünün bir yansımasıdır. Bu yükümlülüğün yerine getirilmesinden kaçınılması, yukarıda belirtilen iki Anayasa maddesinin varmak istediği hedeflerle uyuşmamaktadır.

11. Belirtilen gerekçelerle, dava konusu kuralın Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerine aykırı olduğu düşüncesiyle, çoğunluk kararına katılmadım.

Üye
Engin YILDIRIM

KARŞIOY GEREKÇESİ

3194 sayılı Kanuna eklenen geçici 16. maddenin dördüncü fıkrasında yer alan *"…tahsil edilemeyen…"* ibaresinin Anayasaya aykırı olmadığına ve iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

İtiraz konusu kuralın Başkan Sayın Zühtü ARSLAN'ın karşıoy gerekçesinde açıkladığı sebeplerle Anayasanın 56. ve 63. maddelerine aykırı olduğu ve iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun red kararına katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Anayasa Mahkemesi çoğunluğunca 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'na 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin 27/12/2018 tarihli ve 7159 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle değişiklik yapılan dördüncü fıkrasında yer alan *"…tahsil edilemeyen…"* ibaresinin Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olmadığı gerekçesiyle iptal isteminin reddine karar verilmiştir.

2. Karardaki Anayasa'nın 10. maddesi yönünden yapılan incelemeye ve çoğunluk görüşündeki Anayasa'ya aykırılık bulunmadığına ilişkin kanaate katılmaktayım. Bununla birlikte kamuoyunda kullanılan şekliyle "imar barışı" olarak bilinen uygulama bağlamında İmar Kanunu'na dahil edilen geçici 16. maddede yer verilen dava konusu *"…tahsil edilemeyen…"* ibaresinin Anayasa'ya uygunluk denetiminin Anayasa'nın 10. maddesi yanında ayrıca Anayasa'nın 56. ve 63. maddeleri yönünden de yapılması gerektiği kanaatindeyim.

3. Zira bahse konu imar barışı kapsamında *Yapı Kayıt Belgesi* verilen yapılarla ilgili 3194 ve 2960 sayılı Kanunlar uyarınca alınmış yıkım kararları ile "tahsil edilemeyen" idari para cezalarının iptali şeklindeki kanuni

düzenleme Anayasa'nın "sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması" başlıklı 56. maddesi ve "tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması" başlıklı 63. maddesi ile de doğrudan ilgili düzenleme niteliğindedir.

4. Bu nedenle imar barışı kapsamında tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptalini öngören kuralın Anayasa'nın 56. ve 63. maddeleri yönünden incelenmesinin de Anayasa'ya uygunluk denetiminin eksiksiz biçimde yapılabilmesi açısından zorunlu olduğu kanaatindeyim. Zira Anayasa'nın bu iki maddesi konumuz bağlamında devlete hem çevrenin korunması hem de özel olarak korunması gereken tarih, kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak pozitif yükümlülükler yüklemektedir.

5. Bu nedenle imar barışı ile ilgili olarak dava konusu düzenlemenin Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın 10. maddesi yönünden yapılan inceleme yanında Anayasa'nın 56. ve 63. maddeleri yönünden de incelenmesi zorunludur. Zira imar barışı kapsamında Türkiye'nin çok farklı bölgelerindeki doğal, kültürel ve tarihi özellikleri ile tanınmış, bilinen yerlerde 3194 ve 2960 sayılı Kanunlar uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptali söz konusudur.

6. Dava konusu kuralda afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacı ile Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerinde düzenlenen çevre ve tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması gibi amaçlar arasında bir dengelemeye gidilmiş değildir. Dava konusu ibare ile hiçbir ayrım yapılmaksızın bu alanlardaki mevzuata aykırı tüm yapılar için kategorik olarak tahsil edilemeyen idari para cezalarının iptali şeklinde bir muafiyet öngörme Anayasa'nın 56. ve 63. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir. Bu durum devletin çevre ve tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması yönündeki pozitif yükümlülükleriyle bağdaşmamaktadır. Zira devletin bu alanlardaki mevzuata aykırı yapılar nedeniyle kişilere yönelik caydırıcı tedbirler alması pozitif yükümlülüğün bir gereğidir.

7. Anayasa gereği özel olarak korunması gereken doğal, tarihi ve kültürel özellikleri ile ön plana çıkmış olan milli parklar, kültürel alanlar ve benzeri yerlerdeki yapılara hiçbir istisna olmaksızın tahsil edilemeyen

idari para cezalarında bir muafiyet öngörülmesi Anayasa'nın bu iki hükmü yönüyle ciddi sorunlara yol açacaktır.

8. Yukarıda açıklanan nedenlerle dava konusu ibarenin Anayasa'nın 56. ve 63. maddeleri yönünden incelenmesi gerektiği ve kategorik biçimde doğal, tarihi ve kültürel alanlardaki yapılara da idari para cezalarının iptali şeklinde bir muafiyet sağladığı gerekçesiyle Anayasa'nın bu maddelerine aykırılık teşkil ettiği kanaatinde olduğumdan çoğunluk görüşüne katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Esas Sayısı : 2020/14
Karar Sayısı : 2020/58
Karar Tarihi : 15/10/2020

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Gaziantep 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: Mülga 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu'nun 6. maddesinin (E) bendinde yer alan "*Ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis…*" ibaresinin Anayasa'nın 2., 5., 49. ve 70. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Dosyanın işlemden kaldırılması kararının iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Mülga 772 sayılı Kanun'un iptali talep edilen kuralın da yer aldığı 6. maddesi şöyledir:

"Madde 6- Çarşı ve mahalle bekçisi olacaklarda aşağıdaki niteliklerin bulunması şarttır.

A) Türk vatandaşı olmak,

B) İlkokulu bitirmiş olmak,

C) Askerlik ödevini bitirmiş olup 30 yaşından yukarı olmamak,

D) Görevini yapmaya engel olabilecek bir hastalık veya engelliliği bulunmadığı sağlık kurulu tarafından verilmiş raporlarla tevsik edilmiş olmak,

E) ***Ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis*** *veyahut affa uğramış olsalar bile zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı*

kötüye kullanmak, dolanlı iflas veya yüz kızartıcı başka bir fiilden dolayı hapis cezasından hükümlü bulunmamak,

F) Türk toplum telakkilerine göre kötü şöhretli tanınmamak,

G) Kamu haklarından mahrum olmamak, kamu hizmetlerinden mahrumiyet cezası ile mahkûm bulunmamak,"

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Recep KÖMÜRCÜ, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahaddin MENTEŞ'in katılımlarıyla 19/2/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

3. Başvuru kararında, mülga 772 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (E) bendinde yer alan *"Ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis…"* ibaresinin iptali talep edilmiştir. Anılan bent, çarşı ve mahalle bekçisi olmak için ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis cezasından hükümlü olmama şartını öngörmektedir.

4. Bakılmakta olan davanın konusunu ise davacının 6 aydan fazla hapis cezası mahkûmiyetinin bulunması oluşturmaktadır. Bu itibarla anılan bentte yer alan "*Ağır hapis veya…*" ibaresinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

5. Açıklanan nedenle mülga 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu'nun 6. maddesinin (E) bendinde yer alan;

A. *"Ağır hapis veya…"* ibaresinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. *"…6 aydan fazla hapis…"* ibaresinin esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

6. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Aydın AYGÜN tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükmü, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

7. Mülga 772 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (E) bendinde affa uğramış olsalar bile zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanmak, dolanlı iflas veya yüz kızartıcı başka bir fiilden dolayı hapis cezasına hükümlü olmamayı öngörmektedir. Anılan bentte yer alan "*…6 aydan fazla hapis…*" ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

8. Mülga 772 sayılı Kanun'un 3. maddesinde çarşı ve mahalle bekçilerinin görevleri sayılmıştır. Söz konusu görevleri ifa etmek üzere alınacak bekçilerde bulunması gereken koşullar ise mülga Kanun'un 6. maddesinde sayılmıştır.

9. Bu bağlamda çarşı ve mahalle bekçilerinde aranacak koşullar 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun devlet

memurluğuna alınacaklarda aranacak şartların belirtildiği 48. maddesinden farklılık göstermektedir. 657 sayılı Kanun'un anılan maddesinde kasten işlenen suçlardan mahkûm olmak devlet memurluğuna engel olarak belirtilmişken itiraz konusu kuralda ise herhangi bir ayrım yapılmaksızın 6 aydan fazla hapis cezasına konu tüm mahkûmiyetlerin çarşı ve mahalle bekçiliğine engel olduğu hükme bağlanmıştır.

B. İtirazın Gerekçesi

10. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralın mülga 1/3/1926 tarihli ve 765 saylı Türk Ceza Kanunu zamanında var olan yaptırım sistemine göre düzenlendiği, 657 sayılı Kanun'da yer alan benzer nitelikteki hükmün zaman içinde ceza kanunlarındaki değişiklikler de dikkate alınarak yeniden düzenlendiği, anılan hüküm uyarınca taksirli suçlar nedeniyle alınan mahkûmiyetin devlet memuru olmaya engel teşkil etmediği, buna karşın taksirle işlediği suçtan ötürü 6 aydan fazla hapis cezası alanların çarşı ve mahalle bekçisi olamadığı, bu durumun ise ölçülülük ve hukuki güvenlik ilkeleriyle bağdaşmadığı, işsizlerin korunması ve insanların maddi ve manevi varlığının gelişmesi önünde engel oluşturduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 5., 49. ve 70. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

11. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. maddesi yönünden de incelenmiştir.

12. Anayasa'nın kamu hizmetine girme hakkını düzenleyen 70. maddesinin birinci fıkrasında *"Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir"* denilmiş; ikinci fıkrasında ise *"Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez"* hükmüne yer verilmiştir.

13. İtiraz konusu kural, çarşı ve mahalle bekçisi olmaya engel bir hususu düzenlemesi nedeniyle kamu hizmetine girme hakkını sınırlamaktadır.

14. Anayasa'nın 13. maddesinde "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük*

ilkesine aykırı olamaz." denilmektedir. Buna göre kamu hizmetine girme hakkına sınırlama getiren düzenlemelerin, kanunla yapılması ve Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun olması gerekir.

15. Anayasa'nın 13. maddesi kapsamında kamu hizmetine giriş hakkını sınırlamaya yönelik bir kanuni düzenlemenin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

16. Esasen temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154). Dolayısıyla Anayasa'nın 13. maddesinde sınırlama ölçütü olarak belirtilen kanunilik, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır.

17. İtiraz konusu kuralda çarşı ve mahalle bekçiliği görevine hangi tür ve miktardaki cezanın engel olacağı herhangi bir tereddütte mahal bırakmayacak biçimde açık ve net olarak düzenlendiği görüldüğünden kuralın belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönüyle kuralın kanunilik şartını taşımadığı söylenemez.

18. Bununla birlikte temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren kuralların Anayasa'nın 13. maddesine uygunluğu denetlenirken sınırlamanın kanuna dayanması yeterli olmayıp aynı zamanda anayasal bağlamda meşru bir nedene de dayanması gerekmektedir.

19. Anayasa'nın kamu hizmetine girme hakkını düzenleyen 70. maddesinin ikinci fıkrasında hizmete alınmada görevin gerektirdiği

niteliklerden başka hiçbir ayrım gözetilemeyeceği öngörülerek bir yandan kamu hizmetine alınmada aranacak koşulların belirlenmesi hususunda kanun koyucuya takdir yetkisi tanınmış, diğer yandan da söz konusu koşullar belirlenirken bu hakka getirilecek sınırlamaların ancak görevin gerektirdiği niteliklerle uyumlu olması hâlinde mümkün olabileceği ifade edilmiştir. Buna göre kamu hizmetine girme hakkına şart belirlemek suretiyle getirilecek sınırlama görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir şarta bağlanamaz. Aksi takdirde getirilen sınırlamanın anayasal bağlamda meşru bir nedene dayandığı söylenemez.

20. İtiraz konusu kural, çarşı ve mahalle bekçisi olabilmek için 6 aydan fazla hapis cezasından hükümlü olunmamasını öngörmektedir. Kural, hapis cezası verilmesini gerektiren suçun niteliği bakımından bir ayrım yapmamaktadır. Diğer bir ifade ile kuralda belirtilen süreyle hapis cezasına mahkûmiyeti gerektiren suçun nasıl işlendiği hususunda ayrım gözetilmeksizin kasten ya da taksirle işlenmiş her suçun çarşı ve mahalle bekçisi olmaya engel oluşturacağı hüküm altına alınmıştır.

21. Suçun işleniş biçimleri olan kast veya taksir kavramları 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda açıklanmıştır. Anılan Kanun'un 21. maddesine göre *kast, "…suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir." Taksir* ise aynı Kanun'un 22. maddesinde *"… dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesi…"* şeklinde tanımlamıştır.

22. Öte yandan 5237 sayılı Kanun'un 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasında "*Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır*" denmek suretiyle suçların işlenmesinde asıl olanın kastın varlığı olduğu belirtilmiştir. Nitekim anılan Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında taksirle icra edilen fiillerin kanunda açıkça belirtildiği hâllerde cezalandırılabileceği hükme bağlanmıştır.

23. Suçlar yönünden kast kavramının yukarıda değinilen tanımı dikkate alındığında bilerek ve isteyerek suç işlediği kesin hüküm ile tespit edilmek suretiyle belirli bir sürenin üzerinde hapis cezası ile mahkûm edilen bireylerin çarşı ve mahalle bekçiliğine girmelerinin engellenmesi anlaşılabilir bir durumdur. Kurala konu çarşı ve mahalle bekçiliğinin genel kolluğa

yardımcı silahlı kamu görevlileri olduğu dikkate alındığında kasten işlenen suçlar yönünden böyle bir koşul öngörülmesi çarşı ve mahalle bekçilerinin yapacağı kamu görevinin gereklerinden kabul edilebilir. Bununla birlikte suçun taksirle işlenmesinde kasıt unsurunun bulunmadığı ve failin suçun neticesini öngörmesinin veya istemesinin söz konusu olmadığı gözetilmelidir. Bireylerin hayatın olağan akışı içinde bilmeden ve istemeden gerçekleştirdikleri eylemlerden dolayı belirli bir kamu hizmetine girmelerinin süresiz olarak engellenmesinin görevin niteliğinden kaynaklanan bir sınırlama olduğunu söylemek güçtür. Buna rağmen kuralda, kasten işlenen suçlar ile taksirle işlenen suçlar arasında hizmete giriş yönünden hiçbir ayrım veya farklılık yapılmadan 6 aydan fazla hapis cezası gerektiren herhangi bir fiili işleyenlerin söz konusu kamu görevine alınmayacağı hüküm altına alınmıştır.

24. Kaldı ki devlet memurluğuna alınmaya ilişkin genel şartlar arasında yalnızca suçun kasten işlenmesi hâlinde mahkûmiyetin engel teşkil edeceğinin düzenlendiği görülmektedir. Bu itibarla çarşı ve mahalle bekçilerinin yardımcı olduğu genel kolluk veya diğer kamu düzeni ile ilgili kamu görevlilerinin kamu hizmetlerine girişi bakımından da taksirle işlenen suçlar engel teşkil etmemektedir.

25. Bu durumda itiraz konusu kuralla taksirle işlenen suçlardan mahkûmiyet hâlinde dahi çarşı ve mahalle bekçiliğine girilmesinin engellenmesinin anayasal bağlamda meşru bir amacının bulunduğu söylenemez.

26. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 70. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususlar Anayasa'nın 13. ve 70. maddeleri kapsamında yapılan incelemede ele alınmış olduğundan Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kural, Anayasa'nın 13. ve 70. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 5. ve 49. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. HÜKÜM

Mülga 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu'nun 6. maddesinin (E) bendinde yer alan *"…6 aydan fazla hapis…"* ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 15/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2019/59
Karar Sayısı : 2020/61
Karar Tarihi : 22/10/2020

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İstanbul 3. İcra Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 362/a maddesinin Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Ödenmemiş çek sebebiyle borçlu aleyhine uygulanan ihtiyati haciz kararına dayalı olarak icra memurluğunca alınan haciz kararlarının kaldırılması talebiyle yapılan şikâyet sonucunda itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu 362/a maddesi şöyledir:

"Özel okullar ile özel öğrenci yurt ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının haczi:

MADDE 362/a – *(Ek: 9/5/2018-7141/1 md.)*

8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar ile 24/3/1950 tarihli ve 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun kapsamında faaliyet gösteren özel öğrenci barınma hizmetleri veren yurt ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz malları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler hariç olmak üzere içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedilir."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Engin YILDIRIM, Hasan Tahsin GÖKCAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Yıldız SEFERİNOĞLU'nun katılımlarıyla 30/5/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural ve sınırlama sorunları görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. Başvuran Mahkeme, 2004 sayılı Kanun'un 362/a maddesinin iptalini talep etmiştir. İtiraz konusu kural 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar ile 24/3/1950 tarihli ve 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun kapsamında faaliyet gösteren özel öğrenci barınma hizmetleri veren yurt ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz mallarının, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a göre yapılan takipler hariç olmak üzere içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedileceğini hükme bağlamaktadır.

4. Bakılmakta olan davanın konusu ise ödenmemiş çek sebebiyle 5580 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren borçlu aleyhine uygulanan ihtiyati haciz kararına dayalı olarak icra memurluğunca alınan haciz kararlarının

kaldırılması talebiyle yapılan şikâyet başvurusuna ilişkindir. Somut olayda uyuşmazlığın tarafları arasında 5661 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren özel öğrenci barınma hizmeti veren yurt ve benzeri bir kurum bulunmamaktadır.

5. Ayrıca bakılmakta olan davadaki uyuşmazlık 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacağının tahsili için yapılan bir takipten değil, kambiyo senedine dayalı özel hukuk ilişkisi kapsamında alınan ihtiyati haciz kararı sebebiyle gerçekleştirilen haciz işlemlerinden kaynaklanmaktadır.

6. Bu itibarla Kanun'un 362/a maddesinin "*…ile 24/3/1950 tarihli ve 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun kapsamında faaliyet gösteren özel öğrenci barınma hizmetleri veren yurt ve benzeri kurumların…*" bölümü ile "*…6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler hariç olmak üzere…*" bölümünün bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır. Açıklanan nedenle bu bölümlere ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

7. Öte yandan Kanun'un anılan maddesinin kalan bölümünde yer alan *"…taşınır ve taşınmaz malları,…"* ve *"…içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedilir."* ibareleri maddede belirtilen 5580 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren okulların yanı sıra bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmayan 5661 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren özel öğrenci barınma hizmetleri veren yurt ve benzeri kurumlar yönünden de geçerli, ortak kural niteliğindedir. Bu itibarla maddenin kalan bölümünün esasına ilişkin incelemenin bakılmakta olan davanın konusu ve kapsamı gözetilerek *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…"* ibaresi yönünden yapılması gerekir.

8. Açıklanan nedenlerle 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 362/a maddesinin;

A. *"…ile 24/3/1950 tarihli ve 5661 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun kapsamında faaliyet gösteren özel öğrenci*

barınma hizmetleri veren yurt ve benzeri kurumların…" bölümü ile *"…6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler hariç olmak üzere…"* bölümünün, itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından, bu bölümlere ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. Kalan bölümünün esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…"* ibaresi yönünden yapılmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

9. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Fatma KARAMAN ODABAŞI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

10. Kuralda 5580 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren okulların taşınır ve taşınmaz mallarının içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedileceği öngörülmüştür. Kural "*8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…*" ibaresi yönünden incelenmiştir.

11. 5580 sayılı Kanun'un 1. maddesinin ikinci fıkrasında Kanun'un kapsamı Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel eğitim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumları olarak düzenlenmiştir. Anılan Kanun'un 2. maddesinin (c) bendinde okul; özel eğitim, okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim ile Millî Eğitim Bakanlığınca (Bakanlık) dönüşüm programına alınan kurumlardan 2018-2019 eğitim ve öğretim yılının sonuna kadar faaliyetleri devam eden ortaöğretim özel okulları, (d) bendinde yabancı okullar; yabancılar tarafından açılmış özel okullar, (e) bendinde ise azınlık okulları; Rum, Ermeni ve Musevî azınlıklar tarafından kurulmuş, Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmış ve kendi

azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrencilerin devam ettiği okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim özel okulları olarak tanımlanmıştır.

12. Bu bağlamda 5580 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren okullar Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel eğitim, okul öncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim, Bakanlıkça dönüşüm programına alınan kurumlardan 2018-2019 eğitim ve öğretim yılının sonuna kadar faaliyetleri devam eden ortaöğretim özel okulları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel okullar ve azınlık okullarıdır.

13. Anılan Kanun'da bu Kanun kapsamında faaliyet gösteren okullarda eğitim ve öğretim yılının hangi zaman dilimini ifade ettiği, başlangıç ve bitiş tarihleri ile sonunun nasıl belirleneceğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanun'a dayanılarak hazırlanan, 20/3/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) 4. maddesinde ise öğretim yılı, ders yılının başladığı tarihten ertesi ders yılının başladığı tarihe kadar geçen süre olarak tanımlanmıştır. Kanun'un 14. maddesinin üçüncü fıkrasında Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda, resmî öğretim kurumlarında uygulanan mevzuat hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüş olup resmî öğretim kurumlarına ilişkin mevzuatta eğitim ve öğretim yılına ilişkin olarak benzer tanımlara yer verilmiştir. Bakanlıkça eğitim ve öğretim yılı çalışma takvimlerine ilişkin her yıl düzenli olarak çıkarılan genelgelerde de Yönetmelik'te yer alan tanıma uygun olarak bir eğitim ve öğretim yılı sonu, takip eden eğitim ve öğretim yılının başlangıcı olacak şekilde eğitim ve öğretim yılının başlayacağı zaman ile bir sonraki eğitim ve öğretim yılının başlayacağı zaman belirlenmiştir.

14. 2004 sayılı Kanun'un 78. ve 85. maddeleri kapsamında haciz, icra takibinin kesinleşmesinden sonra alacaklının talebi üzerine borçlunun borcu karşılamaya yetecek kadar mal varlığına icra dairesince hukuken el konulmasıdır. 78. maddeye göre haciz isteme hakkı, ödeme emrinin tebliği tarihinden itibaren bir yıl geçmekle düşecek olup itiraz veya dava hâlinde bunların gerçekleşmesinden hükmün kesinleşmesine kadar veya alacaklıyla borçlunun icra dairesinde taksit sözleşmeleri yapmaları hâlinde taksit sözleşmesinin ihlaline kadar geçen süre, bu sürenin hesaplanmasında dikkate

alınmayacaktır. Aynı maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında haciz talebinin kanuni süre içinde yapılmaması veya geri alındıktan sonra aynı süre içinde yenilenmemesi hâlinde dosyanın işlemden kaldırılacağı, ilamsız takiplerde yenileme talebi üzerine yeniden harç alınacağı ve yenileme masraf ve harçlarının borçluya yüklenemeyeceği öngörülmüştür. Kanun'un 79. maddesi uyarınca icra dairesi talepten itibaren üç gün içinde haciz işlemini gerçekleştirecektir.

15. Kural, anılan Kanun'un "*Hususi Hükümler*" başlıklı On Yedinci Babında düzenlenmiş olup herhangi bir ayrım yapılmaksızın Kanun kapsamında haciz uygulaması yapılabilecek ilamsız icra, ilamlı icra, ihtiyati haciz gibi tüm hâllerde uygulama alanı bulacaktır.

16. Buna göre 5580 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren okulların taşınır ve taşınmaz malları yönünden 6183 sayılı Kanun'a göre yapılan takipler hariç olmak üzere takibin türünden bağımsız olarak gerçekleştirilecek tüm haciz işlemleri bakımından içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılının sonunun beklenmesi gerekecektir. Taşınır ve taşınmaz malların içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedilmesi mümkün olacağından kural mutlak surette bir haciz yasağı öngörmemekte; haciz yasağını içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı ile sınırlayarak haciz işlemini ileri bir tarihe ertelemektedir.

B. İtirazın Gerekçesi

17. Başvuru kararında özetle; haciz yasağının eğitim faaliyetlerine mahsus, eğitim hizmetlerine özgülenmiş ve fiilen eğitim faaliyetlerinde kullanılan taşınır ve taşınmaz mallarla sınırlandırılmamasının alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesini alacaklı aleyhine bozduğu ve alacaklıya aşırı külfet yüklediği, diğer faaliyet konuları yanında eğitim veya öğrenci barınma hizmetleri alanında da faaliyet gösteren kurumların diğer faaliyetleri kapsamında yaptıkları işleri dolayısıyla oluşan borçlarının tahsili yönünden diğer şirketlerden ayrıcalıklı konuma getirilmesinin eşitlik ilkesine aykırı olduğu, eğitim faaliyetlerinin aksamaması ve olumsuz etkilenmemesi bakımından taşınır ve taşınmaz mallar üzerindeki muhafaza ve satış işlemlerinin ertelenmesi yeterli iken bir bütün olarak haciz yasağı getirilmesinin ölçülülük ilkesiyle bağdaşmadığı ve *eğitim öğretim yılı sonu*

ibaresinin belirsiz olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

18. Anayasa'nın 35. maddesinde "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir./ Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir./ Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.*" denilmektedir. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır. Cebri icra işlemlerinin ve bu kapsamda haczin dayanağını oluşturan alacağın/borcun alacaklı ve borçlunun mal varlığını etkilediği ölçüde mülkiyet hakkının kapsamına dâhil olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

19. Mülkiyet hakkı; kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve kanunların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, semerelerinden yararlanma ve tasarruf etme imkânı veren bir haktır. Bu bağlamda eğitim alanında faaliyet gösteren borçlunun taşınır ve taşınmaz mallarını kullanma, semerelerinden yararlanma veya bunlar üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin haciz sebebiyle sınırlandırılması borçlunun mülkiyet hakkından faydalanmasını engelleyebileceği gibi alacaklının mülkiyet hakkı kapsamında bulunan alacağına kavuşmasını geciktirebilecek ve zorlaştırabilecek olması nedeniyle belirli bir süreyle sınırlı olarak haciz yasağının öngörülmesi, bir başka deyişle haciz işleminin gerçekleştirilmesinin ileri bir tarihe kadar ertelenmesi de alacaklının mülkiyet hakkından gerektiği gibi yararlanamamasına sebebiyet verebilecektir.

20. Anayasa'nın 5. maddesi insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamayı devletin temel amaç ve görevleri arasında saymıştır. Devletin kişilerin mülkiyet hakkından tam anlamıyla yararlanabilmeleri ve mülkiyet hakkının etkili bir şekilde korunması amacıyla yasal, idari, mali, yargısal ve diğer önlemleri alması gerekir.

21. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkının etkili bir şekilde korunabilmesi yalnızca

devletin bu hakka müdahaleden kaçınmasıyla sağlanamaz. Anayasa'nın 5. ve 35. maddeleri uyarınca devletin mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleri de bulunmaktadır. Bu pozitif yükümlülükler kimi durumlarda özel kişiler arasındaki uyuşmazlıklar da dâhil olmak üzere mülkiyet hakkının korunması için belirli tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir (AYM, E.2019/11, K.2019/86, 14/11/2019, § 13; *Eyyüp Boynukara*, B. No: 2013/7842, 17/2/2016, §§ 39-40; *Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limited Şirketi*, B. No: 2014/8649, 15/2/2017, § 44).

22. Anayasa'nın anılan maddeleri uyarınca devletin pozitif yükümlülükleri çerçevesinde -özel kişiler arası uyuşmazlıklarla ilgili olsun ya da olmasın- yargı kararlarının uygulanması ve kişilerin alacaklarına kavuşması bakımından etkili bir icra sistemi kurma sorumluluğu bulunmaktadır. Özel kişiler arasındaki uyuşmazlıklarda devletin mülkiyet hakkına ilişkin pozitif yükümlülükleri, karşılıklı hak ve menfaatler dengesine dayanmaktadır. Alacakların icrasına ilişkin süreç bakımından da durum böyledir (*Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.* [GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018, § 71; AYM, E.2019/11, K.2019/86, 14/11/2019, § 14).

23. Devlet bu sistemi kurarken gerek alacaklının gerekse de borçlu ve ilgili üçüncü kişilerin hak ve menfaatlerini gözetmek, kişilerin mülkiyet haklarının korunması için gerekli tedbirleri almak durumundadır. Buna göre bir yandan alacaklının mülkiyet hakkı kapsamında bulunan alacağına kavuşması için etkin bir icra yolunun oluşturulması, öte yandan da icradan etkilenen borçlu ve ilgili diğer kişilere, mülkiyet haklarına yapılan müdahalelerin keyfî veya hukuka aykırı olduğunu ileri sürebilmeleri için etkin biçimde itiraz edebilme imkânının tanınması gerekmektedir (*Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.*, § 72; *Nihal Soydan*, B. No: 2015/3112, 23/1/2019, § 35; AYM, E.2019/11, K.2019/86, 14/11/2019, § 15).

24. Alacağın ödenmemesi nedeniyle başlatılan icra takibinde alacaklı ve borçlunun mülkiyet hakkı çatışmaktadır. Bu nedenle icra takip sürecinin alacaklı ve borçlu tarafın menfaatlerini dengeleyecek yolları öngörmesi gerekmektedir. Bununla birlikte kanun koyucunun öngördüğü

düzenlemelerin menfaatler dengesinin kurulmasında taraflardan biri aleyhine ölçüsüzlüğe neden olması mülkiyet hakkı yönünden pozitif yükümlülüklerle de bağdaşmayabilir. Bu bağlamda her iki tarafın menfaatlerinin mümkün olduğunca dengelenmesi ve sürecin taraflardan biri aleyhine ölçüsüz bir netice doğuracak şekilde sonuçlandırılmaması gerekir. Menfaat dengesinin adil bir şekilde kurulup kurulmadığının değerlendirilmesinde ise taraflara tanınan tüm imkânların gözönünde bulundurulması zorunludur.

25. Kural olarak borçlunun mallarının haczedilmesinden önceki süreçte mal varlığı üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmamıştır. Haciz, borçlunun borca yetecek kadar mal varlığına hukuken el konulmasını sağlayan bir cebri icra işlemi olduğundan haciz işlemi ile birlikte borçlunun mal varlığı üzerindeki tasarruf yetkisi de kısıtlanacaktır. Bu durumda borçlu tasarruf yetkisini ancak alacaklının hacizle korunan haklarını bertaraf etmeyecek ölçüde kullanabilecek, tasarruf alacaklının haklarını ihlal ettiği ölçüde alacaklıya karşı geçersiz olacak ve alacaklı haczedilen malı takip hakkını koruyacaktır.

26. Haczin cebri icradaki yeri ve fonksiyonu dikkate alındığında içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı süresince haciz yasağı öngören kural sebebiyle alacaklının mülkiyet hakkı kapsamında bulunan alacağına kavuşması gecikebileceği gibi haciz yasağı öngörülen süre boyunca borçlunun tasarruf yetkisi sınırlandırılmamış olacağından haczin konusunu oluşturabilecek mal varlığı değerleri üzerinde gerçekleştirmesi muhtemel tasarruf işlemleri alacaklının alacağının cebri icra yoluyla elde edilmesini önemli ölçüde zorlaştırabilecektir.

27. 5580 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren okullarda içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonuna kadar haciz yasağı öngören kural öğrencilerin süreçten olumsuz etkilenmelerinin ve mağdur olmalarının önlenmesini, Anayasa'nın 42. maddesinde de güvence altına alınmış olan eğitim ve öğretim hakkı kapsamında okullardaki eğitim ve öğretim sürecinin devamlılığının ve aksamadan sürdürülmesinin sağlanmasını amaçlamaktadır. Bu bakımdan eğitim ve öğretim hakkıyla uyumlu olarak

birtakım tedbirlerin alınması, haciz işleminin etki ve sonuçları dikkate alındığında anılan Kanun kapsamında faaliyet gösteren okulların taşınır veya taşınmazları üzerinde gerçekleştirilecek haciz işlemlerine birtakım sınırlamaların getirilmesi mümkündür.

28. Ancak itiraz konusu kuralda, içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı içinde haczedilemeyecek taşınır ve taşınmaz mallar yönünden hiçbir ayrım yapılmamıştır. Buna göre bu mallar eğitim ve öğretim hizmetlerine özgülenmemiş veya eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgisiz bulunsalar dahi haczedilemeyeceklerdir. Yine Kanun kapsamında faaliyet göstermekle birlikte başka alanlarda da faaliyet gösteren kişilerin eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili bulunmayan diğer faaliyet alanlarıyla ilgili taşınır ve taşınmaz malları da haczedilemeyecektir. Kural olarak tüm haciz işlemleri icra memurluğunca fiilen el koyma veya muhafaza etme şeklinde gerçekleştirilmemektedir. Bu bakımdan haczedilen malın niteliğine uygun olarak çoğu zaman haciz işlemi ve buna bağlı olarak uygulanan muhafaza tedbirlerine ilişkin aşamaların kolaylıkla birbirinden ayrıştırılması mümkün olabilmektedir. Bu şekilde haciz işlemi gerçekleştirilmekle birlikte haczedilen malın nitelik ve mahiyetine uygun düştüğü ölçüde haciz işlemine bağlı olarak uygulanan fiilen el koyma gibi muhafaza tedbirlerine birtakım sınırlamalar getirilerek bir yandan eğitim ve öğretim faaliyetlerinin aksamadan sürdürülmesi diğer yandan borçlunun mal varlığını azaltmaya yönelik tasarruf işlemlerine karşı alacaklının menfaatlerinin korunması mümkün olabilecektir.

29. Her ne kadar borçlunun haciz yasağı öngörülen süre içinde mal varlığı üzerinde gerçekleştirebileceği tasarruf işlemlerine karşı alacaklının 2004 sayılı Kanun hükümleri uyarınca cezai hükümlerin uygulanmasını isteme veya iptal davası açabilme şeklinde hukuki imkânlara sahip olduğu düşünülebilir ise de anılan hükümlerin uygulanabilmesi alacağın tahsil edilememiş olması şartına bağlanmıştır. Bu bakımdan itiraz konusu kural sebebiyle haczedilme imkânı ortadan kalkan bir mal için doğrudan dava yoluna başvurulması mümkün olmadığı gibi, kural sebebiyle alacağın tahsilinde ciddi anlamda zorlanılmış olması durumunda da dava açılamayacaktır. Ayrıca cezai hükümlerin doğrudan alacağın tahsil edilmesini sağlayıcı bir fonksiyona sahip bulunmaması ve iptal davasının belli şartların varlığına bağlı, özel ispat koşulları içeren bir dava türü olduğu da dikkate

alındığında anılan imkânlara sahip olunmasının alacaklı yönünden yeterli hukuki güvenceyi sağladığı söylenemez.

30. Yine kuralın anılan Kanun kapsamında düzenlenen haciz isteme süresi, bu sürenin hesaplanması yönünden getirilen istisnalar, zamanında haciz istenmemesinin neticeleri, icra iflas hukukunda hacze bağlanan sonuçlar ile ihtiyati haciz kurumunun geçici hukuki koruma işlevi üzerindeki etki ve sonuçları dikkate alındığında cebri icra hukukundaki diğer pek çok alanda da alacaklı aleyhine sonuç doğurabileceği açıktır.

31. İtiraz konusu kural genel anlamda alacaklı ve borçlu arasında gözetilmesi gereken menfaat dengesini alacaklı aleyhine bozarak alacaklıya aşırı bir külfet yüklenmesine sebebiyet vermekte olup mülkiyet hakkı bağlamında tarafların çatışan menfaatlerini dengelemekten uzaktır.

32. Açıklanan nedenlerle kural, *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…"* yönünden Anayasa'nın 5. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…"* yönünden Anayasa'nın 5. ve 35. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 10. ve 13. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

IV. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

33. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez."* denilmekte; 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak, Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

34. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 362/a maddesinin *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…taşınır ve taşınmaz malları,…içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedilir."* bölümünün *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…"* yönünden iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

V. HÜKÜM

9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 362/a maddesinin *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…taşınır ve taşınmaz malları,…içinde bulunulan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedilir."* bölümünün *"8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyet gösteren okullar…"* yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, 22/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM	Hicabi DURSUN
Üye	Üye	Üye
Muammer TOPAL	M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ
Üye	Üye	Üye
Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye	Üye
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI

Esas Sayısı : 2020/1
Karar Sayısı : 2020/63
Karar Tarihi : 22/10/2020

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 5. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan *"Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı;…"* ibaresi ile anılan bendin *"…avukatlar için (10.000) gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez."* bölümünün *"...avukat..."* ibaresi yönünden Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Kurum avukatı olarak görev yapan davacının kurum lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet ücretlerinden hak ettiği tutarın ödenmesi için yaptığı başvurunun reddine ilişkin işlem ile bu işlemin dayanağını teşkil eden düzenleyici işlemin iptali talebiyle açtığı davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME KURALLARI

Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) itiraz konusu kuralların da yer aldığı 14. maddesi şöyledir:

"Davalardaki temsilin niteliği ve vekalet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı

MADDE 14 – (1) Tahkim usulüne tabi olanlar dahil adli ve idari davalar ile icra dairelerinde idarelerin vekili sıfatıyla hukuk birimi amirleri, muhakemat

müdürleri, hukuk müşavirleri ve avukatlar tarafından yapılan takip ve duruşmalar için, bu davaların idareler lehine neticelenmesi halinde, bunlar tarafından temsil ve takip edilen dava ve işlerde ilgili mevzuata göre hükmedilmesi gereken tutar üzerinden idareler lehine vekalet ücreti takdir edilir.

(2) İdareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekalet ücretleri, hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanarak idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele aşağıdaki usul ve sınırlar dahilinde ödenir.

a) Vekalet ücretinin; dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata %55'i, dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla, hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara %40'ı (…) eşit olarak ödenir.

b) ***Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı;*** *hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü,* ***avukatlar için (10.000) gösterge (…) rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez.***

c) Yapılacak dağıtım sonunda arta kalan tutar, hukuk biriminde görev yapan ve (b) bendindeki tutarları dolduramayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara ödenir. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir.

(3) Hizmet satın alınan avukatlara yapılacak ödemeler bu madde kapsamı dışındadır."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Recep KÖMÜRCÜ, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve

Selahaddin MENTEŞ'in katılımlarıyla 22/1/2020 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle sınırlama sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptalleri için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 659 sayılı KHK'nın 14. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan *"Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı;…"* ibaresi ile anılan bendin *"…avukatlar için (10.000) gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez."* bölümünün *"...avukat..."* ibaresi yönünden iptalini talep etmiştir.

4. Bakılmakta olan dava, kurum avukatı olarak görev yapan davacının kurum lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet ücretlerinden hak ettiği tutarın ödenmesi talebine ilişkindir. İtiraz konusu ibare ile itiraz konusu bölümün *"…için (10.000) gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez."* kısmı ise KHK kapsamındaki kurumlarda görev yapan avukatların yanı sıra söz konusu bentte sayılan ve bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmayan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü yönünden de geçerli ortak kural niteliği taşımaktadır. Bu itibarla itiraz konusu kuralların esasına ilişkin incelemenin "...*avukatlar*..." ibaresi ile sınırlı olarak yapılması gerekir.

5. Açıklanan nedenlerle 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. maddesinin (2) numaralı fıkrasının;

A. (b) bendinde yer alan *"Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı;…"* ibaresinin,

B. (b) bendinin *"…avukatlar için (10.000) gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez."* bölümünün,

esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin *"…avukatlar…"* ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

6. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Gülbin AYNUR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu KHK kuralı, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. KHK'ların Yargısal Denetimi ile 6771 Sayılı Kanun'la Yapılan Anayasa Değişikliğinin Yargısal Denetime Etkileri Hakkında Genel Açıklama

7. Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) daha önceki hükûmet sisteminde yer alan Bakanlar Kuruluna KHK çıkarma yetkisi verebileceğini hükme bağlayan ve KHK'ların hukuksal rejimini düzenleyen Anayasa'nın 91. maddesi 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9/7/2018 tarihinde yürürlüğe giren 16. maddesiyle yürürlükten kaldırılmış, böylece KHK çıkarılabilme imkânına anayasal olarak son verilmiştir.

8. Buna karşılık 6771 sayılı Kanun'la Anayasa'ya eklenen geçici 21. maddenin (F) fıkrasının birinci cümlesinde *"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer düzenleyici*

işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür" denilmek suretiyle Anayasa'nın 91. maddesinin yürürlükten kaldırılma tarihine kadar çıkarılmış ve yürürlükte bulunan KHK'ların geçerliliklerini sürdürmeye devam edeceği hükme bağlanmıştır.

9. Anılan fıkranın ikinci cümlesinde ise "*Yürürlükte bulunan kanun hükmünde kararnameler hakkında 152 nci ve 153 üncü maddelerin uygulanmasına devam olunur*" hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu cümlede KHK'ların iptal davası yoluyla Anayasa'ya aykırılığının ileri sürülebilmesine ilişkin Anayasa'nın 150. ve 151. maddelerine açıkça yer verilmemiş ise de anılan hükmü yorumlayan Anayasa Mahkemesi iptal davası yönünden de olağan KHK'lara ilişkin yargısal denetim yetkisinin devam ettiğini kabul etmiştir (AYM, E.2018/114, K.2018/91, 25/9/2018, §§ 8, 9).

10. Anayasa'nın 148. maddesinin birinci fıkrasının 6771 sayılı Kanun'la değiştirilmeden önceki hâlinde Anayasa Mahkemesinin KHK'ların Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetleyeceği kurala bağlanmış ve 2017 yılında yapılan söz konusu Anayasa değişikliği ile KHK rejimine son verilmeden önce Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın mülga 91. maddesini ölçü norm olarak esas alarak bu madde uyarınca KHK'ları yetki kanununa dayanıp dayanmadığı, yetki kanununun kapsamında olup olmadığı ve yasak alan içinde kalıp kalmadığı hususlarında denetime tabi tutmuştur. Anayasa'nın geçici 21. maddesinin (F) bendinin ikinci cümlesinde KHK'larla ilgili denetim yetkisinin devamı öngörülmekle birlikte söz konusu denetimde mülga normların ölçü norm olarak dikkate alınıp alınamayacağı hususunda bir hükme yer verilmemiştir.

11. Bu bağlamda mülga normların niteliklerini dikkate alan Anayasa Mahkemesi mevcut KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın mülga 91. maddesinin ölçü norm olarak dikkate alınmaya devam edilmesi gerektiğine karar vermiştir. Kararda içerik bakımından Anayasa'ya uygunluk denetiminde Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesi gereğince kural olarak denetimin yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan normların ölçü norm olarak dikkate alınacağı ancak anayasa yargısı denetimine tabi bir norm, oluşturulduğu süreçte geçerli olan *yetki* kuralları esas alınarak vücut bulduğundan bu unsura ilişkin denetimin -yürürlükten kalkmış olsa dahi- o tarihteki kurallar esas alınarak yapılması gerekeceği

ifade edilmiştir. Geçerliliğini sürdüren ve yetki unsuru bakımından da anayasal denetime tabi olan KHK'ların çıkarılması sırasındaki anayasal yetkinin kaynağını, ilga edilmiş olsa da Anayasa'nın 91. maddesinin teşkil ettiği, bu itibarla KHK çıkarma yetkisinin Anayasa'ya uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı yönünden yapılacak denetimin ancak söz konusu anayasal yetkinin tanımlandığı, konu yönünden kapsam ve sınırlarının çizildiği normun ölçü alınması suretiyle gerçekleştirilecek bir inceleme ile mümkün olabileceği belirtilmiştir (AYM, E.2018/122, K.2020/14, 19/2/2020, §§ 11, 12).

12. Açıklanan nedenlerle mevcut KHK'ların Anayasa'nın mülga 91. maddesine uygunluğunun denetlenmesi gerekir.

13. Anayasa'nın mülga 91. maddesinde düzenlenen KHK'lar işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olduğundan bu kuralların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Anılan maddede KHK'ların Anayasa'ya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte olup Anayasa'ya uygunluk denetiminin içine KHK'nın yetki kanunu kapsamında olup olmadığının denetimi de girmektedir. Çünkü Anayasa'nın mülga 91. maddesinde Bakanlar Kuruluna ancak yetki kanununda belirtilen sınırlar içinde KHK çıkarma yetkisinin verilmesi öngörülmüştür. Söz konusu yetkinin dışına çıkılması, KHK'yı Anayasa'ya aykırı duruma getirir. Dolayısıyla yargısal denetimde KHK'nın yetki kanunu kapsamında olup olmadığı sorununun da çözümlenmesi gerekir.

14. Dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan alan olağanüstü hâl KHK'larından farklı olarak olağan dönemlerdeki KHK'ların bir yetki kanununa dayanması zorunludur. Bu nedenle KHK'lar ile dayandıkları yetki kanunu arasında çok sıkı bir bağ vardır. KHK'nın yetki kanunu ile olan bağı, KHK'yı aynen ya da değiştirerek kabul eden kanun ile kesilir. KHK'nın Anayasa'ya uygun bir yetki kanununa dayanması, Anayasa'ya uygunluğunun ön koşuludur. Bir yetki kanununa dayanmadan çıkarılan veya dayandığı yetki kanunu iptal edilen KHK'ların içeriği Anayasa'ya aykırılık oluşturmasa bile bunların Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

15. KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetimi, kanunların denetiminden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde *"Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz"* denilmektedir. Bu nedenle kanunların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadığı saptanır. KHK'lar ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki kanununa hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadır.

16. Anayasa'nın mülga 91. maddesinde kimi konuların KHK'larla düzenlenmesi yasaklanmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında *"... sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez."* denilmiştir. Bu kural uyarınca TBMM, Bakanlar Kuruluna ancak KHK ile düzenlenmesi yasaklanmış alana girmeyen konularda KHK çıkarma yetkisi verebilir.

B. Anlam ve Kapsam

17. 659 sayılı KHK'da TBMM, Cumhurbaşkanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay da dâhil olmak üzere genel bütçe kapsamındaki tüm kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerde hukuk hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Bu çerçevede KHK'nın 6. maddesinde adli ve idari yargıda, icra mercileri ve hakemler nezdinde anılan idareleri vekil sıfatıyla doğrudan temsil yetkisinin avukatların yanında, hukuk birimi amirleri, hukuk müşavirleri ve muhakemat müdürlerine ait olduğu belirtilmiş; itiraz konusu kuralın da yer aldığı 14. maddesinde ise anılan kişiler tarafından takip edilen davaların idareler lehine neticelenmesi hâlinde, temsil ve takip edilen dava ve işlerde ilgili mevzuata göre hükmedilmesi gereken tutar üzerinden idareler lehine vekâlet ücreti takdir edilmesi öngörülmüştür.

18. Anılan maddede ayrıca idareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet ücretlerinin hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez teşkilatında bir emanet hesabında toplanması ve idare hukuk biriminde fiilen görev yapan personele ödenmesi hükme bağlanmış, bu ödemenin hangi usul ve sınırlar içinde yapılacağı belirlenmiştir. Buna göre vekâlet ücretinin %55'inin dava ve icra dosyasını takip eden hukuk birimi amiri,

hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata; %40'ının ise dağıtımın yapıldığı yıl içinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara eşit olarak ödenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla anılan personel sadece kendisinin takip ettiği dava ve icra dosyalarıyla sınırlı olmaksızın idare lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet ücretlerinden de belirli bir oran dâhilinde yararlanabilmektedir.

19. Maddenin (2) numaralı fıkrasının itiraz konusu kuralın da yer aldığı (b) bendinde ise söz konusu personele yukarıda belirtilen oranlar çerçevesinde dağıtılması öngörülen vekâlet ücreti tutarına bir üst sınır getirilmiştir. Anılan bentte hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukatların her biri için ödenecek vekâlet ücretinin yıllık tutarının 10.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanacak katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarın on iki katını geçemeyeceği hükme bağlanmış olup kural *"…avukatlar…"* ibaresi ile sınırlı olarak incelenmiştir.

20. Söz konusu fıkranın (c) bendinde de yapılan dağıtım sonunda arta kalan tutarın yine hukuk biriminde görev yapan fakat yukarıda belirtilen sınırı dolduramamış olan hukuk birimi amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukatlara ödenmesi öngörülmüştür. Bu suretle daha önce sınırı dolduramamış bu personele yapılacak dağıtım sonunda da bir tutarın artması hâlinde artan bu tutarın üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir olarak kaydedilmesi öngörülmüştür.

21. Bu itibarla yıl içinde emanet hesabında toplanan vekâlet ücreti tutarı daha fazla olsa dahi söz konusu personel belirtilen sınırı doldurduysa artık kendisine bu hesaptan herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Dolayısıyla böyle bir durumda, toplanan vekâlet ücreti tutarının tamamı anılan personele dağıtılmamış olmaktadır.

22. Öte yandan madde ile öngörülen vekâlet ücreti dağıtım usulüne ve sınırlamasına tabi olan avukatlar anılan idarelerin hukuk birimlerinde kamu görevlisi sıfatıyla görev yapan avukatlardır. Nitekim maddenin (3) numaralı fıkrasında hizmet satın alma suretiyle dava ve icra dosyalarında idareyi temsil etmiş olan, diğer bir deyişle idare bünyesinde kamu görevlisi olarak

çalışmayan avukatların bu maddenin kapsamı dışında olduğu açıkça ifade edilmiştir.

C. İtirazın Gerekçesi

23. Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralın mali haklara ilişkin düzenleme öngörmesi nedeniyle yetki kanunu kapsamında olmadığı belirtilerek Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Anayasa'nın Mülga 91. Maddesi Yönünden İncelenmesi

24. İtiraz konusu kuralın Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olduğu iddiaları daha önce KHK'nın tümünün ve ayrı ayrı tüm maddelerinin Anayasa'ya aykırı olduğunun ileri sürülmesi üzerine Anayasa Mahkemesince incelenmiştir. Anılan davada KHK'nın diğer bazı maddelerinin yanı sıra itiraz konusu kuralın da yer aldığı 14. maddesinin;

- Cumhurbaşkanlığı, TBMM, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yönünden, anılan idarelerin 6/4/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kamu Hizmetlerinin Düzenli, Etkin ve Verimli Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlamak Üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Teşkilat, Görev ve Yetkileri ile Kamu Görevlilerine İlişkin Konularda Yetki Kanunu kapsamına giren bir bakanlık olmadığı gibi bir bakanlığın bağlı, ilgili ya da ilişkili kuruluşu da olmadığı gözetilerek Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle iptaline,

- Kalan kurumlar yönünden ise Yetki Kanunu kapsamında olduğu ve yasak alanda düzenleme içermediği gerekçesiyle Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırı olmadığından iptal isteminin reddine,

karar verilmiştir (AYM, E.2011/145, K.2013/70, 6/6/2013).

25. Söz konusu karar 23/11/2013 tarihli ve 28830 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Kararda kuralın içerik yönünden Anayasa'ya uygunluğu ise denetlenmemiştir.

26. 659 sayılı KHK'nın "*Amaç ve kapsam*" başlıklı 1. maddesinin ilk hâli "*Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerin hukuk hizmetlerinin etkili, verimli ve usul ekonomisine uygun şekilde yerine getirilmesine ve bu hizmetlerin yürütülmesinde uygulama birliğinin sağlanmasına yönelik usul ve esasların belirlenmesidir.*" şeklinde iken anılan maddeye 12/7/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun'un 71. maddesiyle "*(Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Sayıştay dâhil)*" ibaresi eklenmiştir. Öte yandan 11/12/2010 tarihli ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu'nun ek 1. maddesinde diğer mevzuatta *Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu*na yapılan atıfların *Hâkimler ve Savcılar Kurulu*na yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır.

27. Bu itibarla 659 sayılı KHK'nın ilgili hükümlerinin Cumhurbaşkanlığı, TBMM, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu yönünden, Yetki Kanunu kapsamında olmadığı gerekçesiyle iptal edilmesine ilişkin söz konusu karar sonrasında anılan kurumların KHK'nın kapsamını belirleyen 1. maddesine bir *kanun* hükmü ile eklenmiş olduğu görülmektedir. Kanun ile eklenen söz konusu ibarelerin artık bir KHK kuralı olmaması karşısında KHK'nın ve dolayısıyla itiraz konusu kuralın, anılan kurumlar yönünden Yetki Kanunu ile bağı kesilmiştir. Bu itibarla kuralın kanun hükmü ile eklenen anılan kurumlar yönünden Anayasa'nın mülga 91. maddesiyle ilgisi kalmadığından kuralın bu kapsamda bir incelemeye tabi tutulması da mümkün değildir.

28. Bununla birlikte kuralın KHK kuralı niteliğini taşımaya devam eden Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu dışında kalan kurumlar yönünden Anayasa'nın mülga 91. maddesiyle ilgisi devam etmektedir.

29. Anayasa Mahkemesi yukarıda yer verilen 19/2/2020 tarihli ve E.2018/122, K.2020/14 sayılı kararında bir kuralın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden daha önce denetlenmiş olmasının aynı madde uyarınca yeniden denetlenmesine engel teşkil etmediğini kabul etmiştir. Anılan kararda KHK'ların Anayasa'nın mülga 91. maddesine uygun olup olmadığına ilişkin denetimin bir defayla sınırlandırılmasının KHK'ya ilk

denetiminden sonra söz konusu Anayasa hükmü karşısında dokunulmazlık tanınması anlamına geleceği, bunun ise her şeyden önce temel amacı normların Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılması ve Anayasa'ya aykırı olan kuralların sistemden ayıklanması olan anayasa yargısının belirtilen amacı ile bağdaşmadığı değerlendirmesine yer verilmiştir. Ayrıca KHK'ların, çoğu kez henüz uygulanmadığı bir dönemde Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden denetimlerinin iptal davası yoluyla yapıldığına dikkat çekilmiş; bu bağlamda bazı kuralların dinamik toplumsal yaşamdaki değişim ve gelişmelere uygun olarak iptal davasında öngörülenden farklı bir anlam ve kapsam kazanmasının, özellikle KHK'lar için yasak alan teşkil eden ilgili Anayasa maddelerinin, bu maddelerdeki kavram ve müesseselerin zaman içinde farklı yorumlanabilmesinin, bunun da Anayasa'nın mülga 91. maddesi kapsamında yapılan değerlendirmelerin değişmesine neden olmasının ihtimal dâhilinde olduğu vurgulanmıştır. Bu itibarla anılan madde yönünden sadece bir kez denetim yapılabileceğinin kabulünün Anayasa'ya aykırılığı çok açık bir şekilde görülebilen bir KHK kuralının hukuk düzeninde sonuç doğurmaya devam etmesine yol açabileceği belirtilmiştir (AYM, E.2018/122, K.2020/14, 19/2/2020, §§ 14, 15).

30. Ayrıca aynı kararda, Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrasında öngörülen on yıllık başvuru yasağının mülga 91. madde yönünden yapılacak denetimler bakımından da geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Belirtilen hususa ilişkin olarak kararda, anılan yasağın Anayasa'nın mülga 91. maddesi uyarınca yapılacak denetimler yönünden de geçerli olmasının hukuki istikrarın sağlanması için gerekli olduğu, bu bağlamda Anayasa'nın hangi maddesi yönünden denetim yapıldığı hususunun, amacı hukuki istikrarı sağlamak olan söz konusu yasağın uygulanması bakımından bir önem arz etmediği, öte yandan belirtilen denetim yasağı yönünden Anayasa'nın mülga 91. maddesinin diğer maddelerinden ayrı değerlendirilmesini gerektiren herhangi bir sebebin de bulunmadığı belirtilmiştir. Buna göre Anayasa Mahkemesinin bir KHK kuralı hakkında işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kuralın Anayasa'nın 91. maddesine aykırılığı iddiasıyla başvuru yapılamaz (AYM, E.2018/122, K.2020/14, 19/2/2020, §§ 18, 19).

31. Söz konusu kararda anayasa yargısı bakımından *işin esasına girilmesi* kavramı üzerinde de durulmuş ve anılan kavramın denetime konu edilen kuralda öngörülen düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olup olmadığının incelenmesi anlamına geldiği belirtilmiştir. KHK'ların Anayasa'nın mülga 91. maddesinde belirtilen yasak alanlarda düzenleme içermemesinin, bir yetki kanununa dayanmasının ve yetki kanunu kapsamında olmasının onların taşıması gereken anayasal bir nitelik, dolayısıyla bir Anayasa'ya uygunluk kriteri olduğu, bu itibarla KHK'ların Anayasa'ya aykırı olmaması için sadece içerik değil aynı zamanda anılan nitelikleri itibarıyla da Anayasa'ya aykırı olmaması gerektiği belirtilen kararda, bu durumun KHK'ların Anayasa'ya uygunluk denetiminin Anayasa'nın mülga 91. maddesindeki anılan ölçütler ve içerik yönünden olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmesini gerekli kıldığı ifade edilmiştir. Sonuç olarak KHK'ların Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden yapılan denetiminin de Anayasa'ya uygunluk denetiminin bir parçası olduğu, bu itibarla KHK'ların içerik yönünden denetimi sonucunda verilen kararların yanı sıra henüz içerik bakımından bir değerlendirme yapılmaksızın anılan maddedeki ölçütler yönünden denetimi üzerine verilen kararların da Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası bağlamında işin esasına girilerek verilen karar kapsamında olduğu belirtilmiştir (AYM, E.2018/122, K.2020/14, 19/2/2020, §§ 20-23).

32. Anayasa Mahkemesinin itiraz konusu kurala ilişkin yukarıda değinilen 6/6/2013 tarihli kararında kuralın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden denetime tabi tutulduğu ve bu hususa ilişkin Anayasa'ya aykırılık iddialarının reddedildiği görülmektedir. Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde Anayasa Mahkemesinin itiraz konusu kurala ilişkin söz konusu kararı işin esasına girilerek verilmiş bir ret kararıdır.

33. İtiraz konusu kurala ilişkin anılan ret kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı 23/11/2013 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır. Bu itibarla Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince kuralın Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden esasının incelenmesine imkân bulunmamaktadır.

34. Açıklanan nedenlerle kurala yönelik itiraz başvurusunun Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'nın 152. maddesinin

dördüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince reddi gerekir.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

35. Yargısal denetimde bir KHK'nın mülga 91. maddedeki ölçütler yönünden Anayasa'ya uygun bulunması ve bu kapsamda bir ret kararının verilmesi onun anayasallık denetiminin tamamlanması için yeterli değildir. Başka bir ifadeyle mülga 91. maddedeki ölçütler yönünden Anayasa'ya uygun bulunan KHK'ların aynı denetimde içerik itibarıyla da Anayasa'ya uygun olup olmadığının ayrıca saptanması gerekir. Öte yandan ileri sürülen gerekçeyle bağlı olmayan Anayasa Mahkemesinin kuralı içerik yönünden denetlemesi için bu hususta bir Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunulmuş olması da zorunlu değildir.

36. Ancak Anayasa Mahkemesinin kimi kararlarında, sadece Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen ve bu yönüyle incelenerek Anayasa'ya uygun bulunan bazı KHK kurallarının ayrıca içerik denetimleri yapılmamıştır. Nitekim itiraz konusu kuralın yer aldığı 659 sayılı KHK da anayasallık denetimi bu şekilde gerçekleştirilmiş olan KHK'lardandır (bkz. AYM, E.2011/145, K.2013/70, 6/6/2013). Anayasa Mahkemesinin belirtilen inceleme yöntemini benimsediği geçmiş uygulamaları kapsamında sadece mülga 91. maddedeki ölçütler yönünden denetlenmek suretiyle Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilen KHK kurallarının, içerik denetimleri yapılmadığından anayasallık denetiminin tamamlanmış olduğundan söz edilemez. Bu sebeple daha önce sadece Anayasa'nın mülga 91. maddesindeki ölçütler yönünden denetime tabi tutulmuş ve anılan maddeye aykırı görülmemiş olan KHK'lara ilişkin söz konusu ret kararları üzerine aynı kuralın içerik yönünden Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla yapılacak başvurular bakımından on yıllık sürenin geçmiş olması şartı aranmamalıdır.

37. Bu bağlamda 6/6/2013 tarihli kararda itiraz konusu kuralın içerik denetimi yapılmamış olduğundan yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılması gerekmektedir.

38. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. ve 128. maddeleri yönünden incelenmiştir.

39. Anayasa'nın 128. maddesinde; devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerinin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

40. Anayasa Mahkemesinin çok sayıda kararında belirtildiği üzere Anayasa'nın herhangi bir maddesinde kanunla düzenleneceği öngörülen bir konunun, Anayasa'nın mülga 91. maddesinin birinci fıkrasının açıkça yasakladığı hükümler ile ilgili olmadıkça ya da Anayasa'nın mülga 163. maddesinde olduğu gibi KHK çıkarılamayacağı açıkça belirtilmedikçe KHK ile düzenlenmesi Anayasa'ya aykırılık oluşturmaz. Bu itibarla kurum avukatlarına ödenecek vekâlet ücreti tutarı için bir üst sınır öngören kuralın KHK ile düzenlenmesinin Anayasa'nın 128. maddesinin memurların ve diğer kamu görevlilerinin özlük işleriyle ilgili düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiğine ilişkin hükmüne aykırılık oluşturmayacağı açıktır.

41. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin sıkça vurguladığı gibi kanunilik ölçütünün sağlandığından söz edilebilmesi için kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kurallar keyfîliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir nitelikte olmalıdır. Esasen kanunun bu niteliklere sahip olması Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye bağlanan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Dolayısıyla Anayasa'nın 128. maddesinde yer verilen kanunilik ölçütü, Anayasa'nın 2. maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi ışığında yorumlanmalıdır (aynı yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2018/88, K.2020/24, 11/6/2020 §§ 13, 14).

42. Hukuk devletinde, kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir.

Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuk güvenliğinin sağlanması bakımından da zorunludur. Zira bu ilke hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2015/41, K.2017/98, 4/5/2017, §§ 153, 154).

43. İtiraz konusu kuralla vekâlet ücreti olarak ödenebilecek tutar için öngörülen üst sınırın açık, net ve hesaplanabilir bir formülle ifade edildiği görülmektedir. Bu yönüyle kuralın belirsiz ve öngörülemez olduğundan söz edilemez. Dolayısıyla kuralın Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen kanunilik ölçütüne aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

44. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve kanunlarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

45. Anayasa'nın anılan maddesinde belirtilen hukuk devletinde KHK'ların kamu yararı gözetilerek çıkarılması zorunludur. KHK'ların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle KHK ile yapılan hukuki düzenlemelerde takdir yetkisinin anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütleri gözönünde tutularak kullanılması gerekir.

46. Taraf olduğu bir davanın ya da icra takibinin idarenin lehine sonuçlanmasında idarenin temsilcisinin dosyaya sunduğu hukuki katkının önemi yadsınamaz. Bununla birlikte temsilci tarafından dosyaya gerekli ve yeterli katkı sunulmuş olsa dahi farklı hususlara bağlı olarak yargılamanın idarenin aleyhine sonuçlanması da mümkündür.

47. Öte yandan bir dava veya takibin yargı merciince karara bağlanma süresi ilgili mevzuat hükümlerine ya da uyuşmazlığın niteliğine göre

değiştiği gibi lehine sonuçlanmış bir dosyada idare adına vekâlet ücretine hükmedilip hükmedilmeyeceği ya da hükmedilecek vekâlet ücretinin nispi mi maktu mu olacağı ve miktarı gibi hususlar da yine davanın türüne ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin ilgili hükümlerine göre farklılık gösterebilmekte, ücretin tahsil edilme zamanı da dosyaya bağlı olarak değişebilmektedir.

48. Bu itibarla vekâlet ücreti dağıtımına esas yıl bazında, idarenin taraf olduğu ve hukuk biriminde görev yapan temsile yetkili personelin takip ettiği her bir dava ve icra dosyasından vekâlet ücreti tahsil edilmesine ya da vekâlet ücreti tahsil edilen dosyalarda da bu ücret miktarının her zaman aynı olmasına fiilen imkân bulunmadığı açıktır. Buna bağlı olarak aynı birimde aynı işi yapan her bir kişiye dağıtılan vekâlet ücreti miktarları arasında makul kabul edilemeyecek ölçüde farklılıklar oluşması ise adalet ve hakkaniyet duygularını zedeleyeceği gibi çalışma barışının bozulmasına ve verimliliğin azalmasına da neden olabilecektir.

49. KHK'nın 14. maddesinde sayılan personelin -bizzat kendisinin takip ettiği davalarda daha yüksek oranda olmak üzere- ancak sadece bu davalarla sınırlı olmaksızın idare lehine karara bağlanan ve tahsil olunan tüm vekâlet ücretlerinden belirli bir oranda yararlanabilmesinin öngörüldüğü, bu suretle aynı birimde aynı hizmeti yapan personelin her yıl bazında söz konusu ücretten dengeli bir şekilde faydalanmasının sağlandığı anlaşılmaktadır.

50. Keza itiraz konusu kuralla yıllık tutara bir üst sınır getirilmesinin de bizzat takip ettiği davalardan daha yüksek oranda vekâlet ücreti alma imkânına sahip olmuş personelle o yıl için aynı imkâna sahip olamayan diğer personel arasındaki ücret dengesinin sağlanmasında, başka bir ifadeyle söz konusu ücretin paylaşımında meydana gelebilecek bir hakkaniyetsizliğin önlenmesinde ve böylece ilgili tüm personel açısından ücret adaletinin temin edilmesinde etkili olacağı anlaşılmaktadır.

51. Aynı birimde aynı işi yapan personel arasında hakkaniyetin ve ücret adaletinin sağlanmasının işyerlerinde çalışma barışının temin edilmesine katkıda bulunmayacağı söylenemez. Diğer yandan çalışma barışının temin edilmesinin iş verimliliğinin sağlanmasına ve böylece hizmetin

etkin bir şekilde yürütülmesine, dolayısıyla kamu yararına hizmet edeceği şüphesizdir. Bu itibarla kamu yararı amacına yönelik olduğu anlaşılan kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır.

52. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

IV. HÜKÜM

26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan;

A. *"...avukatlar..."* ibaresine yönelik itiraz başvurusunun Anayasa'nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE,

B. *"...avukatlar..."* ibaresinin içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE,

22/10/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Hicabi DURSUN
Üye Muammer TOPAL	Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2020/3 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2020/3
Karar Tarihi : 21/5/2020

KARAR

Cumhuriyet Halk Partisince, Anayasa Mahkemesine sunulan 30/4/2020 tarihli dilekçede, yaşanmakta olan salgın nedeniyle il ve ilçe başkanlıklarının 2019 yılı kesin hesaplarının süresinde Genel Merkeze teslim edilemeyeceği öngörüsünde bulunularak Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine sunulması zorunlu olan parti kesin hesabının teslim süresinin 2020 yılı için Eylül ayının son iş günü olarak belirlenmesi talep edilmiştir.

22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrası, bağlı ilçeleri de kapsamak üzere il örgütleri tarafından Nisan ayı sonuna kadar hazırlanan kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağını ve birleştirileceğini hükme bağlamış; 74. maddesinin ikinci fıkrası da bu şekilde karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesabın parti genel başkanınca Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilmesi zorunluluğunu öngörmüştür.

Siyasi partilerin 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi gereğince Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine sunacakları birleştirilmiş kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatı kesin hesaplarının hazırlık süreci, toplantı, defter ve belge düzenleme ile koordinasyon faaliyetinin gerçekleştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda söz konusu faaliyetlerin icrasının salgın nedeniyle zamanında yerine getirilememesinde mücbir sebep bulunup bulunmadığının Anayasa Mahkemesince değerlendirilmesi mümkün olmakla birlikte,

yürürlükte bulunan bir kanun hükmünün uygulanmamasına veya kanunda belirtilen tarih dışında bir tarihin esas alınmasına imkân bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle Cumhuriyet Halk Partisinin Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine sunulması zorunlu olan parti kesin hesabı teslim süresinin 2020 yılı için Eylül ayının son iş günü olarak belirlenmesi talebinin REDDİNE 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/3 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2020/4
Karar Tarihi : 25/6/2020

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Kürdistan Özgürlük Partisi

DAVANIN KONUSU: Kürdistan Özgürlük Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Kürdistan Özgürlük Partisi kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 11/12/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 17/5/2017 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II. İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 17/5/2017 tarihli ve 36321649/2017/1024 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

"Davalı siyasi parti 11/12/2014 tarihinde 110 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır. Davalı siyasi

parti 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/6. maddesi gereğince kongre yapılması için yazılan yazımıza cevap vermemiştir.

…

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. maddesi "Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar." emredici hükmüne havidir.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca "İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması" kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 11/12/2014 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiği halde ilk büyük kongresini yapmamış ve zorunlu organlarını oluşturmamış, bildirilen parti adresine İlk Büyük Kongrenin yapılıp yapılmadığının tespiti için gönderilen 14/12/2016 tarihli yazımıza cevap verilmemiştir.

…

Davalı Kürdistan Özgürlük Partisi'nin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi ile Demekler Yasasının 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III. PARTİNİN SAVUNMASI

Kürdistan Özgürlük Partisi 16/6/2017 tarihli ve NG-2017/0032 sayılı savunmasında ilk büyük kongrenin 4/12/2016 tarihinde toplandığını belirtmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından söz konusu kongrenin 2820 sayılı Kanun uyarınca geçerli bir kongre olarak kabul

edilmediğinin kendilerine bildirilmesi üzerine Parti, kongrenin Kanun'a uygun bir şekilde yeniden gerçekleştirileceğini ifade etmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının göndermiş olduğu 6/11/2017 tarihli ve 51047475/2017-2489 sayılı yazıda Partinin ilk büyük kongresini gerçekleştirdiği ve zorunlu organlarını oluşturduğu bildirilmiştir.

IV. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Kürdistan Özgürlük Partisinin savunması, Raportör Sadettin CEYHAN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Partinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Partinin savunmasında, ilk büyük kongrenin 4/12/2016 tarihinde toplandığı belirtilmiş; Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca söz konusu kongrenin 2820 sayılı Kanun uyarınca geçerli bir kongre olarak değerlendirilmemesi üzerine gönderilen ek savunmada 14/10/2017 tarihinde büyük kongrenin tekrarlanması yönünde bir karar alındığı ifade edilmiştir.

4. 2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise ilk büyük kongrenin partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplanması gerektiği belirtilmiştir.

5. Anılan madde uyarınca gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 11/12/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Partinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

6. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında *"Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların*

bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır." denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde kuruluş amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmaması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının imkânsız hâle gelmesi ve olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona erme nedenleri olarak sayılmıştır.

7. Anayasa Mahkemesi çeşitli kararlarında, büyük kongrelerini süresinde yapmadıkları için haklarında dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlıklarının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinde bulunulan partilerin savunmalarının istenmelerinden sonra da olsa büyük kongrelerini yapmalarını, siyasi ve hukuki varlıklarını devam ettirme yönünde bir iradenin varlığı olarak kabul etmiştir (AYM, E.2012/1 (D. İş), K.2012/2, 17/5/2012; E.2015/3 (D. İş), K.2016/1, 16/3/2016).

8. Her ne kadar Parti, tüzel kişilik kazandığı 11/12/2014 tarihinden başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini gerçekleştirmemiş ve zorunlu organlarını oluşturmamış olsa da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 6/11/2017 tarihli ve 51047475/2017-2489 sayılı yazısına göre Partinin 21/10/2017 tarihinde ilk büyük kongresini yapmak ve zorunlu organlarını oluşturmak suretiyle siyasi ve hukuki varlığını devam ettirme yönündeki iradesini ortaya koyduğu anlaşılmıştır.

9. Açıklanan nedenlerle Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Kürdistan Özgürlük Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 25/6/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, davalı Kürdistan Özgürlük Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine ilişkin talebinin reddine karar verilmiştir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 14. maddesinin yedinci fıkrasına aykırı olarak ilk büyük kongresini, tüzel kişilik kazanmasından itibaren iki yıl içinde toplamaması nedeniyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilen davalı Partinin, iddianame tarihi olan 17/5/2017 itibariyle de büyük kongresinin toplanmadığı anlaşılmış; ancak davanın açılmasından ve savunmasının istenmesinden sonra 21/10/2017 tarihinde ilk büyük kongresini topladığı,

zorunlu organlarını oluşturduğu ve hukukî varlığını sürdürdüğü gerekçesiyle talebin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2820 sayılı Kanunun 8. maddesine göre, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini İçişleri Bakanlığına vererek 11/12/2014 tarihinde tüzel kişilik kazanan davalı Partinin, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesinin yedinci fıkrasına göre iki yıl içinde yapması gereken ilk büyük kongresini hukuken geçerli şekilde yapmadığı, savunmasının istenmesi üzerine büyük kongrenin toplanması için 14/10/2017 tarihinde karar alındığı Partinin ek savunmasında da kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanunun 121. maddesinde, Türk Medenî Kanunu ile Dernekler Kanununun 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin siyasî partiler hakkında da uygulanması öngörülmekte, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 87. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde ise "ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması" da "kendiliğinden sona erme" sebeplerinden biri olarak belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değ. İş.), K.2016/1 sayılı Kararına ilişkin karşıoy gerekçemde belirtildiği ve 31/5/2017 tarihli ve E. 2016/10 (Değ. İş.), K.2017/3 sayılı; 31/5/2017 tarihli ve E. 2017/1 (Değ.İş.), K.2017/5 sayılı; 13/12/2017 tarihli ve E. 2017/4 (Değ.İş.), K. 2017/9 sayılı; 21/6/2018 tarihli ve E. 2017/2 (Değ.İş.), K. 2018/6 sayılı Kararlarına ilişkin karşıoy gerekçelerimde de tekrarlandığı üzere, kanunda öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona erme hâllerinde, herhangi bir organın veya makamın karar almasına gerek kalmadan tüzel kişilik kanun hükmü gereği kendiliğinden sona ermekte; 2820 sayılı Kanunun 14. ve 121. maddeleri ile 4721 sayılı Kanunun 87. maddesine göre bir siyasî partinin ilk büyük kongresinin kanunda öngörülen sürede yapılmamasıyla da mahkeme kararına gerek olmadan parti tüzel kişiliği kendiliğinden sona ermiş sayılmaktadır.

4721 sayılı Kanunun 87. maddesinin ikinci fıkrasına göre bu konudaki mahkeme kararı tüzel kişiliği sona erdiren değil, tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitinden ibaret bir karardır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinde açılan bu dava bir "siyasî parti kapatma davası"

değil, tespit davasıdır. Mahkememizin bu konudaki kararı da inşaî değil izharî niteliktedir ve tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitine ilişkindir. Nitekim Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi de, Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti talebinden ibarettir. Bu durumun tespiti talebiyle açılan davalarda Mahkememizce iddianamenin, kendiliğinden dağıldığı ve hukukî varlığının sona erdiği iddia edilen partiye gönderilmesi kararı ise kongresini toplaması için yapılan bir ihtar değil, ilgililerin iddianamede ileri sürülen olguların doğru olup olmadığına ilişkin savunmasını yapmasına imkân sağlama amacına yönelik bir karardır.

Partinin tüzel kişiliğinin Kanunda belirtilen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona ermesinden sonra, fakat bu hukukî durumun Mahkememizce tespitinden önce ilk büyük kongrenin toplanmış olması, Partinin "kendiliğinden dağılma hâli" ile buna bağlı olarak "hukukî varlığının sona ermiş olduğu" gerçeğini değiştirerek Partinin hukukî varlığını ihya edemez. Bu itibarla, adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin, iddianamenin düzenlendiği ve savunmasının istendiği tarihte devam ettiği ve bundan sonra da olsa büyük kongresini toplamasının Partinin siyasî ve hukukî varlığını devam ettirme yönündeki iradesini ortaya koyduğu gerekçesiyle talebin reddine karar verilmesi gerektiği yönündeki görüş sözü edilen kanun hükümleri ile bağdaşmamaktadır.

Başka bir anlatımla, adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin kanun gereği kendiliğinden sona ermesinden sonra ilk büyük kongrenin toplanması ve zorunlu organların oluşturulmasına ilişkin tasarruflar hukuken yok hükmünde olduğundan, bu davada verilecek karara esas alınması isabetli değildir.

Bu itibarla ve yukarıda belirtilen karşıoy gerekçelerimdeki diğer sebeplerle davalı Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti için açılan davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun red yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2018/7 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2020/5
Karar Tarihi : 25/6/2020

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Türkiye Birlik Partisi

DAVANIN KONUSU: Türkiye Birlik Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Türkiye Birlik Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 18/1/2016 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 7/6/2018 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II. İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 7/6/2018 tarihli ve 2018/51047475/308 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

"2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. maddesi uyarınca Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.

2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca "İlk genel kurul toplantısının kanunda

öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması" kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

…

Davalı Türkiye Birlik Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi ile Dernekler Yasasının 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasasının 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III. PARTİNİN SAVUNMASI

Partinin savunmasında Parti Tüzüğü'nün 23. maddesinde olağan kurultay toplantısının iki yıldan az, üç yıldan çok olmamak üzere yapılacağının düzenlendiği, anılan hükme uygun olarak kurultay hazırlıkları içinde oldukları, Tüzük'te yer alan ilgili hükmün hukuka aykırı olduğu ve düzeltilmesi gerektiği konusunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kendilerine bir ikazın ya da önerinin de gelmediği belirtilmiştir.

IV. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Türkiye Birlik Partisinin savunması, Raportör Burak FIRAT tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Partinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Partinin savunmasında Parti Tüzüğü'nün 23. maddesinde olağan kurultay toplantısının iki yıldan az, üç yıldan çok olmamak üzere yapılacağının düzenlendiği, anılan hükme uygun olarak kurultay hazırlıkları içinde oldukları, Tüzük'te yer alan ilgili hükmün hukuka aykırı olduğu

ve düzeltilmesi gerektiği konusunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kendilerine bir ikazın ya da önerinin de gelmediği belirtilmiştir.

4. Daha sonra Parti 8/4/2019 tarihli yazısı ile 7/4/2019 tarihinde gerçekleştirdiği 2. Olağan Kurultayda partinin kapanmasına karar verildiğini belirtmiş ve 2820 sayılı Kanun'un 109. maddesine göre Anayasa Mahkemesine bildirimde bulunmuştur.

5. Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise ilk büyük kongrenin partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplaması gerektiği belirtilmiştir.

6. Anılan madde uyarınca gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 18/1/2016 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Partinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

7. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında *"Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır."* denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde kuruluş amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmaması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının imkânsız hâle gelmesi ve olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona erme nedenleri olarak sayılmıştır.

8. Gerekli bildiri ve eklerini 18/1/2016 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 2820 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca tüzel kişilik kazanmış bulunan Partinin ilk büyük kongresini süresinde toplamadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı anlaşılmıştır.

9. Ancak 8/4/2019 tarihli yazıda, Partinin 7/4/2019 tarihinde gerçekleştirdiği 2. Olağan Kurultayında kapanma kararı aldığı bildirilmiş ve karara ait divan tutanağı yazının ekinde sunulmuştur. Anılan divan tutanağının içeriği ile Partinin 2. Olağan Genel Kongre listesinde yer alan isimler incelendiğinde toplantı ve karar yeter sayısını sağlayan Partinin Kanun'un 14. ve

109. maddelerine uygun olarak kapanma kararı aldığı anlaşılmıştır. Bu durumda Partinin, dava tarihi itibarıyla devam eden tüzel kişiliği 7/4/2019 tarihinde yapılan 2. Olağan Kurultayında alınan kararla sona ermiştir.

10. Açıklanan nedenle Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Türkiye Birlik Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 25/6/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, davalı Türkiye Birlik Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine ilişkin talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

Kararda, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 14. maddesinin yedinci fıkrasına aykırı olarak ilk büyük kongresini, tüzel kişilik kazanmasından itibaren iki yıl içinde toplamaması nedeniyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilen davalı Partinin, iddianamenin hazırlandığı 7/6/2018 tarihi itibariyle de büyük kongresinin toplanmadığı anlaşılmış; ancak davanın açılmasından ve savunmasının istenmesinden sonra 7/4/2019 tarihinde Olağan Kongresinin toplanarak kapanma kararı aldığı gerekçesiyle talep hakkında karar verilmesine yer olmadığı sonucuna varılmıştır.

2820 sayılı Kanunun 8. maddesine göre, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini İçişleri Bakanlığına vererek 18/1/2016 tarihinde tüzel kişilik kazanan davalı Partinin, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesinin yedinci fıkrasına göre iki yıl içinde yapması gereken ilk büyük kongresini süresinde yapmadığı, Partinin 23/7/2018 tarihli savunmasında da kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanunun 121. maddesinde, Türk Medenî Kanunu ile Dernekler Kanununun 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin siyasî partiler hakkında da uygulanması öngörülmekte, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 87. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde ise "ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması" da "kendiliğinden sona erme" sebeplerinden biri olarak belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değ. İş.), K.2016/1 sayılı; 31/5/2017 tarihli ve E.2017/1 (Değ. İş.), K.2017/5 sayılı Kararlarına ilişkin karşıoy gerekçelerimde de belirtildiği üzere, kanunda öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona erme hâllerinde, herhangi bir organın veya makamın karar almasına gerek kalmadan tüzel kişilik kanun hükmü gereği kendiliğinden sona ermekte; 2820 sayılı Kanunun

14. ve 121. maddeleri ile 4721 sayılı Kanunun 87. maddesine göre bir siyasî partinin ilk büyük kongresinin kanunda öngörülen sürede yapılmamasıyla da mahkeme kararına gerek olmadan parti tüzel kişiliği kendiliğinden sona ermiş sayılmaktadır.

4721 sayılı Kanunun 87. maddesinin ikinci fıkrasına göre bu konudaki mahkeme kararı tüzel kişiliği sona erdiren değil, tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitinden ibaret bir karardır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin bu konudaki kararı da tüzel kişiliğin kendiliğinden sona erdiğinin tespitine ilişkindir. Nitekim Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi de, Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti talebinden ibarettir.

Partinin tüzel kişiliğinin Kanunda belirtilen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona ermesinden sonra, fakat bu hukukî durumun Mahkememizce tespitinden önce ilk büyük kongrenin toplanmış olması, Partinin "kendiliğinden dağılma hâli" ile buna bağlı olarak "hukukî varlığının sona ermiş olduğu" gerçeğini değiştirerek Partinin hukukî varlığını ihya edemez. Bu itibarla, adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin, iddianamenin düzenlendiği 7/6/2018 tarihinde devam ettiği ve 7/4/2019 tarihinde toplanan kongrede kapanma kararı verilmesi sebebiyle talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği yönündeki görüş sözü edilen kanun hükümleri ile bağdaşmamaktadır.

Başka bir anlatımla, adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin kanun gereği kendiliğinden sona ermesinden sonra yapılan mezkûr kongre ve kongrede alınan karar hukuken yok hükmünde olduğundan, bu davada verilecek karara esas alınması isabetli değildir.

Diğer taraftan, Partinin, tüzel kişiliğinin sona ermesinden sonra kongrenin toplanmasına ve karar almasına hukuken imkân bulunmadığı gibi, aksinin kabulü benzer durumda bulunan ve hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesinin sonucu olarak tüm mallarının Kanun uyarınca Hazineye geçmesine karar verilmesi gereken bütün partilerin bunu engellemek amacıyla kongre yapmalarının, başka bir ifadeyle kanuna karşı hile yoluna başvurmalarının da önünü açabilecektir.

Bu itibarla ve yukarıda belirtilen karşıoy gerekçelerimdeki diğer sebeplerle davalı Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti için açılan davanın kabulüne; bunun sonucu olarak da Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanunun 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden, talep hakkında karar verilmesine yer olmadığına ilişkin çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2018/8 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2020/6
Karar Tarihi : 25/6/2020

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi

DAVANIN KONUSU: Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 1/9/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 4/7/2018 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II. İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 4/7/2018 tarihli ve 51047475-372 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

"Davalı siyasi parti 1.9.2014 tarihinde 30 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır. Davalı siyasi partiye 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14/6. maddesi gereğince

kongre yapılması için yazılan yazılarımız genel merkez olarak bildirilen adreste bulunmamaları nedeniyle iade edilmiş, yapılan tüm adres araştırmalarına rağmen partinin adresi tespit edilememiştir. Daha sonra adı geçen parti 26/3/2017 tarihinde 1. Olağan Kongrelerinin yapıldığını bildirerek kongreye ilişkin evraklarını sunmuş, yapılan incelemede kongre evraklarının eksik olduğu anlaşılarak 31/5/2017 tarihli ve 51047475-2017/1102 sayılı yazımız ile eksikliklerin giderilmesi istenmesine rağmen yazımıza bir cevap verilmemiş, bu kez adı geçen parti 13/12/2017 tarihli ve 2017/19 sayılı yazısı ile 1/10/2017 tarihinde 1. Olağanüstü Kurultay yapıldığını, ancak seçilen üyelerin başka partilerde bulunmaları ve evraklarını teslim etmemeleri nedeniyle Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu'nun oluşturulamadığını bildirmiş, sonrasında 16/12/2017 tarihli ve 2017/27 sayılı yazısı ile 6/1/2018 tarihinde 2. Olağanüstü Kurultayın yapılacağı bildirilmiş, bunun üzerine 22/3/2018 tarihli ve 51047475-2018/151 sayılı yazımız ile kongre yapıldı ise evraklarının gönderilmesi istemini içeren yazımız partinin bildirdiği adrese gönderilmiş ancak bildirilen adreste böyle bir partinin bulunmaması nedeniyle yazımız iade edilmiş, yapılan adres araştırmasına rağmen partiye ulaşılamamıştır.

…

Davalı Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. fıkrasının son cümlesi ve 121. Maddesi ile 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 36. maddesi yollamasıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca, ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III. PARTİNİN SAVUNMASI

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 12/8/2018 tarihli ve 2018/11 sayılı savunmasında, Parti Tüzüğü'nde kurultayın iki yılda bir toplanacağının ve bir yıldan fazla ertelenemeyeceğinin düzenlendiği, buna uygun olarak da 26/3/2017 tarihinde 1. Olağan Kurultayın, 20/8/2017 tarihinde 1. Olağanüstü Kurultayın, 6/1/2018 tarihinde 2. Olağanüstü Kurultayın, 4/8/2018 tarihinde ise 3. Olağanüstü Kurultayın gerçekleştirilmesi suretiyle zorunlu organların oluşturulduğu ifade edilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından

gönderilen yazıların bildirilen adreste yapılan onarım çalışmasından dolayı taraflarına ulaşmadığının iddia edildiği savunmada, yapılan seçimlerde görev alan kişilerin daha önce üyesi oldukları partilerden istifa etmelerine ve bu istifaların ilgili ilçe seçim kurullarına iletilmesine rağmen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kayıtlarından düşürülmemesi nedeniyle aksaklıkların meydana geldiği belirtilmiştir. Sonuç olarak zorunlu organları oluşturulan Partinin sağlıklı bir şekilde çalışmalarına devam ettiği ve talebin reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının göndermiş olduğu 12/11/2018 tarihli ve 51047475/2018-521 sayılı yazıda Partinin ilk büyük kongresini 21/10/2018 tarihinde yaptığı bildirilmiştir.

IV. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin savunması, Raportör Burak FIRAT tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Partinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Partinin savunmasında, 26/3/2017 tarihinde 1. Olağan Kurultayın, 20/8/2017 tarihinde 1. Olağanüstü Kurultayın, 6/1/2018 tarihinde 2. Olağanüstü Kurultayın, 4/8/2018 tarihinde ise 3. Olağanüstü Kurultayın gerçekleştirilerek zorunlu organların oluşturulduğu belirtilmiştir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 12/11/2018 tarihli ve 51047475/2018-521 sayılı yazısında Partinin büyük kongresini 21/10/2018 tarihinde gerçekleştirdiği ifade edilmiştir.

4. 2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise ilk büyük kongrenin partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplanması gerektiği belirtilmiştir.

5. Anılan madde uyarınca gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 1/9/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Partinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

6. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında *"Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır."* denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde kuruluş amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmaması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının imkânsız hâle gelmesi ve olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona erme nedenleri olarak sayılmıştır.

7. Anayasa Mahkemesi çeşitli kararlarında, büyük kongrelerini süresinde yapmadıkları için haklarında dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlıklarının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinde bulunulan partilerin savunmalarının istenmelerinden sonra da olsa büyük kongrelerini yapmalarını, siyasi ve hukuki varlıklarını devam ettirme yönünde bir iradenin varlığı olarak kabul etmiştir (AYM, E.2012/1 (D. İş), K.2012/2, 17/5/2012; E.2015/3 (D. İş), K.2016/1, 16/3/2016).

8. Her ne kadar Parti, tüzel kişilik kazandığı 1/9/2014 tarihinden başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini gerçekleştirmemiş ve zorunlu organlarını oluşturmamış olsa da göndermiş olduğu 12/8/2018 tarihli savunmasının ekinde sunduğu Çankaya 4. İlçe Seçim Kurulu Başkanlığının 29/3/2017 tarihli yazısına göre Partinin 26/3/2017 tarihinde ilk büyük kongresini yapmak ve zorunlu organlarını oluşturmak suretiyle siyasi ve hukuki varlığını devam ettirme yönündeki iradesini ortaya koyduğu anlaşılmıştır.

9. Açıklanan nedenlerle Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA 25/6/2020 tarihinde karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

KARŞIOY GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, davalı Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine ilişkin talebinin reddine karar verilmiştir.

Kararda, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 14. maddesinin yedinci fıkrasına aykırı olarak ilk büyük kongresini, tüzel kişilik kazanmasından itibaren iki yıl içinde toplamaması nedeniyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve hukukî varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilen davalı Partinin, 26/3/2017 tarihinde ilk büyük kongresini topladığının ve zorunlu organlarını oluşturduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle talebin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2820 sayılı Kanunun 8. maddesine göre, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini İçişleri Bakanlığına vererek 1/9/2014 tarihinde tüzel kişilik kazanan davalı Partinin, 2820 sayılı Kanunun 14. maddesinin yedinci fıkrasına göre iki yıl içinde yapması gereken ilk büyük kongresini süresinde yapmadığı ve bu süre geçtikten yedi ay sonra kongrenin toplandığı çoğunluğun kararında da kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanunun 121. maddesinde, Türk Medenî Kanunu ile Dernekler Kanununun 2820 sayılı Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin siyasî partiler hakkında da uygulanması öngörülmekte, 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 87. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde ise "ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması" da "kendiliğinden sona erme" sebeplerinden biri olarak belirlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 16/3/2016 tarihli ve E.2015/3 (Değ. İş.), K.2016/1 sayılı; 31/5/2017 tarihli ve E.2016/10 (Değ. İş.), K.2017/3 sayılı; 31/5/2017 tarihli ve E.2017/1 (Değ. İş.), K.2017/5 sayılı; 13/12/2017 tarihli ve E.2017/4 (Değ. İş.), K.2017/9 sayılı; 21/6/2018 tarihli ve E.2017/2 (Değ. İş.), K.2018/6 sayılı; 25/6/2020 tarihli ve E.2017/3 (Değ. İş.), K.2020/4 sayılı Kararlarına ilişkin karşıoy gerekçelerimde belirtildiği üzere, kanunda öngörülen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona erme hâllerinde,

herhangi bir organın veya makamın karar almasına gerek kalmadan tüzel kişilik kanun hükmü gereği kendiliğinden sona ermektedir.

Adı geçen Partinin tüzel kişiliğinin de kanun gereği kendiliğinden sona ermesinden sonra ilk büyük kongrenin toplanması ve zorunlu organların oluşturulmasına ilişkin tasarruflar hukuken yok hükmünde olduğundan, bu davada verilecek karara esas alınması isabetli değildir.

Bu itibarla ve yukarıda belirtilen karşıoy gerekçelerimdeki diğer sebeplerle davalı Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukukî varlığının sona erdiğinin tespiti için açılan davanın kabulüne karar verilmesi gerektiğini düşündüğümden, çoğunluğun red yönündeki görüşüne katılmıyorum.

Üye
M. Emin KUZ

Esas Sayısı : 2018/11 (Değişik İşler)
Karar Sayısı : 2020/7
Karar Tarihi : 25/6/2020

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Demokratik Genç Parti

DAVANIN KONUSU: Demokratik Genç Partinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Demokratik Genç Parti, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 8/6/2016 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. İlk büyük kongresini süresinde yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan Parti hakkında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca 10/10/2018 tarihinde düzenlenen iddianame ile kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talep edilmektedir.

II. İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 10/10/2018 tarihli ve 2018/51047475/485 sayılı iddianamesinin ilgili bölümleri şöyledir:

> *"2820 sayılı Yasanın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 87. maddesinin 2. bendi uyarınca "İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması" kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.*
>
> *…*

Davalı Demokratik Genç Partinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi ile Dernekler Yasasının 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasasının 87. maddesinin 2. bendi uyarınca ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur."

III. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, Raportör Burak FIRAT tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Demokratik Genç Partinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. Anayasa Mahkemesinin 16/11/2018 tarihli ve 33787353/2018/11 (D. İş)/622 sayılı savunma isteyen yazısının tebligatı, bildirilen Parti adresinde Parti ile organik bağı bulunmayan bir kişinin ikamet ediyor olması nedeniyle 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 28., 29. ve 31. maddelerine göre yapılmıştır. Parti süresi içinde herhangi bir savunma yapmamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ilk büyük kongrenin partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplanması gerektiği belirtilmiştir.

5. Anılan madde uyarınca gerekli kuruluş bildirisi ve eklerini 8/6/2016 tarihinde İçişleri Bakanlığına vererek Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmış bulunan Partinin bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

6. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında *"Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır."* denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinde kuruluş amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmaması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının imkânsız hâle gelmesi ve olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması gibi durumlar derneğin kendiliğinden sona erme nedenleri olarak sayılmıştır.

7. Açıklanan nedenlerle 8/6/2016 tarihinde tüzel kişilik kazanan ve ilk büyük kongresini süresinde yapmayan Partinin hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti gerekir.

8. Öte yandan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasında *"Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer."* denilmektedir. Bu itibarla tüzel kişiliği sona eren Partinin mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

lV. HÜKÜM

A. Demokratik Genç Partinin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin yollamasıyla 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B. Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C. Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

25/6/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye	Üye	
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2015/62 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/14
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26/5/2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Anavatan Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Anavatan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu,

Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirler toplamının 41.027,00 TL, giderler toplamının 38.741,54 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 19.750,00 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2014 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 21.227,00 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 19.654,54 TL olup bunun 848,25 TL'si haberleşme giderlerinden, 293,76 TL'si kırtasiye giderlerinden, 473,28 TL'si haberleşme giderlerinden, 70 TL'si taşıma giderlerinden, 140 TL'si

seyahat giderlerinden, 17.000,00 TL'si kira giderlerinden, 29,25 TL'si bakım ve onarım giderlerinden ve 800 TL'si ısınma giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilen dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

Partiye gönderilen yazıyla 2014 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 3.500,00 TL tutarındaki harcamaya ait fatura veya fatura yerine geçen belgenin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarihi Açıklama	Tutar
27.6.2014 Barcelo Ankara Altınel (5.7.2014 tarihli toplantı bedeli)	750,00 TL
21.7.2014 Barcelo Ankara Altınel (24.7.2014 tarihli toplantı bedeli)	400,00 TL
10.9.2014 Barcelo Ankara Altınel (20.9.2014 tarihli toplantı bedeli)	1.050,00 TL
30.10.2014 Barcelo Ankara Altınel (1.11.2014 tarihli toplantı bedeli)	1.300,00 TL
Toplam	3.500,00 TL

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu ödemelerin sözleşme karşılığı nakden yapıldığı belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında *"Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir"*, 75. maddesinin dördüncü fıkrasında *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir"* denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar.

Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hâllerde de fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerin kullanılması gerektiği ilgili Kanun maddesinde ifade edilmiştir. Yapılan incelemede ise gönderilen belgeler içinde 3.500,00 TL tutarında gidere ilişkin fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip herhangi bir tevsik edici belgenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Buna göre Genel Merkez kesin hesabında gösterilen ve tevsik edilmeyen 3.500,00 TL gider karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2014 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 19.087.00 TL olup bunun 1.517,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 5.715,00 TL'si kırtasiye giderlerinden, 1.162,00 TL'si haberleşme giderlerinden, 2.606,00 TL'si seyahat giderlerinden, 6.900,00 TL'si kira giderlerinden, 311,00 TL'si bakım ve onarım giderlerinden ve 876,00 TL'si ısınma giderlerinden oluşmaktadır.

13. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2014 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Anavatan Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan 3.500,00 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 41.027,00 TL gelir ve 38.741,54 TL giderin Hazineye irat kaydedilen dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2015/65 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/15
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokrat Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26/5/2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Demokrat Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Demokrat Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi

Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirler toplamının 3.618.990,00 TL, giderler toplamının 5.421.416,72 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 2.198.140,00 TL olup bunun 50.120,00 TL'si bağış gelirlerinden, 2.145.960,00 TL'si satış gelirlerinden ve 2.060,00 TL'si diğer parti gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 1.420.850,00 TL olup bunun 768.500,00 TL'si bağış ve yardım gelirlerinden, 652.350,00 TL'si ise genel merkez yardımlarından oluşmaktadır.

9. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 4.000.566,72 TL olup bunun 508.692,33 TL'si personel giderlerinden, 652.350,00 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 21.707,29 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden,

3.089,60 TL'si basılı kâğıt ve kırtasiye giderlerinden, 24.605,50 TL'si haberleşme giderlerinden, 28.669,15 TL'si taşıma ve vasıta giderlerinden, 165.492,66 TL'si seyahat giderlerinden, 5.000,00 TL'si kira giderlerinden, 18.568,60 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 69.771,17 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 297.893,60 TL'si vergi, harç ve noter giderlerinden, 534.799,00 TL'si propaganda malzeme giderlerinden, 8.348,50 TL'si basın ve yayın giderlerinden, 1.347.195,37 TL'si geçen yıldan kalan borç ödemesi giderlerinden ve 314.383,95 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

A. Demokrat Parti Genel Merkezine gönderilen yazıyla 1/1/2014 tarihli açılış fişi ile açılış kaydı yapılan toplam 137.365,18 TL bakiyeli 195-İş Avansları hesabının 2014 yılı sonunda da kapatılmayarak 155.965,18 TL bakiye ile bir sonraki yıla devretme nedeninin izahı istenmiştir.

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu hesabın bakiyesinin tamamına yakınının 2009 yılında Doğru Yol Partisi ile Anavatan Partisinin birleşme sürecinde Anavatan Partisi mali tablosundan intikal eden verilerden oluştuğu, Anavatan Partisinin arşiv kayıtlarının ellerinde olmaması nedeniyle detayı hakkında bilgilerinin olmadığı ifade edilmiştir.

195-İş Avansları hesabı; işletme adına mal ve hizmet satın alacak, işletme adına bir kısım gider ve ödemeleri yapacak personel ve personel dışındaki kişilere verilen iş avanslarının izlendiği hesaptır ve söz konusu hesabın normal işleyişi kapsamında ortakların, personelin ve diğer kişilerin iş avansı mahiyetinde işletmeye verecekleri belgeler (yapılan işe ilişkin fatura ve benzeri belgeler) ile kapatılması gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen tanımdan da anlaşılacağı üzere iş avansları belli bir amaç için verilmekte olup amaç yerine getirildiğinde avansın kapatılması gerekmektedir. Bu itibarla avansın kapatılmaması durumu verilen avansın amacına uygun kullanılmadığı anlamına gelmektedir.

Parti tarafından gönderilen savunmada ise sadece avansın neden oluştuğuna dönük açıklama yapılmış ancak söz konusu avansların uzun

süredir kapatılmamasına rağmen iadesine ilişkin herhangi bir girişimde bulunulmamasının nedenleri üzerinde durulmamıştır. Sonuç olarak belli bir amaca yönelik olarak verilen avansın amacına uygun kullanılmadığı, avansın kişiler ve firmalar üzerinde bekletilerek adeta bir borç verme işlemine dönüştüğü görülmüştür.

2820 sayılı Kanun'un "*Borç verme yasağı*" başlıklı 72. maddesinde "*Siyasi partiler, üyelerine ve diğer gerçek ve tüzelkişilere hiçbir şekilde borç veremezler.*" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm gereğince siyasi partiler hiçbir şekilde borç veremez ve borç verme hükmündeki işlemlerde bulunamazlar.

Bu itibarla Parti hesaplarında açık görünen 155.965,18 TL avans miktarı karşılığı parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B. Partiye gönderilen yazıyla aşağıdaki tabloda ayrıntısı verilen ödeme ile ilgili olarak fatura tutarı ile deftere işlenen tutar arasındaki uyumsuzluğun izahı istenmiştir.

Yevmiye No	**Yevmiye Tarihi**	**İşletme Defteri Tutarı (TL)**	**Fatura Tutarı (TL)**	**Fark (TL)**
5.1.2014	5	6.480,00	64,80	6.415,20

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu gidere ilişkin işlemin sehven yapıldığı belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*" denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partilerin gelir ve giderlerinin esastan incelenmesi sırasında parti defterleri, gelir ve gider kayıtları ile bunlara ilişkin belgelerin kesin hesaplar ile uyumlu olması gerekmektedir. Yapılan incelemede ise Partinin işletme defterine kaydedilen

gider tutarı ile kanıtlayıcı belgelerde bulunan gider tutarı arasında 6.415,20 TL'lik fark olduğu görülmüştür. Bu durum, defter kayıtlarına göre 6.415,20 TL tutarında kanıtlayıcı belge olmadığı hâlde ödeme yapıldığı, diğer bir ifadeyle belgelendirilen tutardan fazla ödeme yapıldığı anlamına gelmektedir.

2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.*" denilmektedir.

Bu sebeple fatura tutarından fazla yapılan ödeme tutarı olan 6.415,20 TL karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

C. Partiye gönderilen yazıyla 2014 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen, maaş ödemesi ile serbest meslek erbabına yapılan ödeme niteliğindeki toplam 17.500,00 TL'lik harcamanın neden gider makbuzu karşılığı yapıldığının izahı istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	**Yevmiye No**	**Açıklama**	**Tutar**
15.5.2014	255	Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	3.000,00 TL
8.7.2014	319	Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	3.500,00 TL
11.9.2014	387	Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	3.000,00 TL
12.9.2014	391	Diğer Ticari Borçlar	3.000,00 TL
14.11.2014	481	Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	2.000,00 TL
23.12.2014	537	Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	3.000,00 TL
		TOPLAM	**17.500,00 TL**

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta kurumlar vergisi mükellefi olmadıklarından Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından kendilerine izinle verilmiş onaylı gider pusulaları bulunmadığı belirtilmiş ve bu sebeple stopaj kesintisinin yapılamadığı ifade edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*", 75. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.*" *ve* 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir."* denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hâllerde de fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerin kullanılması gerektiği ilgili Kanun maddesinde ifade edilmiştir. Yapılan incelemede ise maaş ödemesi, serbest meslek erbabına yapılan ödeme gibi bordro veya serbest meslek makbuzu karşılığında yapılması gereken giderlerin gider makbuzu karşılığında yapıldığı tespit edilmiştir. Parti tarafından gönderilen cevapta ise kanıtlayıcı bir belge sunulmamakla birlikte neden stopaj yapılamadığının üzerinde durulmuştur.

Buna göre Genel Merkez kesin hesabında gösterilen ve harcamaların doğruluğunu gösterecek bir belge ile tevsik edilmeyen 17.500,00 TL gider karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Parti il örgütlerinin giderleri 1.420.850,00 TL olup bunun 103.300,00 TL'si personel giderlerinden, 115.696,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 58.212,00 TL'si basılı kâğıt ve kırtasiye giderlerinden, 152.592,00 TL'si haberleşme giderlerinden, 84.325,00 TL'si taşıma ve vasıta giderlerinden,

2.938,00 TL'si seyahat giderlerinden, 677.885,00 TL'si kira giderlerinden, 2.860,00 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 127.221,00 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 1.400,00 TL'si propaganda malzeme giderlerinden, 8.000,00 TL'si basın ve yayın giderlerinden ve 86.421,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. İl örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2014 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Demokrat Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan toplam 179.880,38 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 3.618.990,00 TL gelir ve 5.421.416,72 TL giderin Hazineye irat kaydedilen dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna

16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/11 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/20
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Türk Birliği Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir*" denilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği;

birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Türk Birliği Partisinin teşkilatlandığı on üç il ve bağlı ilçe örgütlerine ilişkin 2015 yılı içinde herhangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Türk Birliği Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak nitelendirildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Türk Birliği Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 3.086,72 TL, giderler toplamının ise 788,00 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 2.298,72 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

13. Partinin 2015 yılı kesin hesabının ilk incelemesi 31/5/2017 tarihinde yapılmış ve Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterlerin gönderilmesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmiştir. İlk inceleme kararı Partiye 24/7/2017 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen Parti, söz konusu belge ve defterleri verilen süre içinde göndermemiştir.

14. Sayıştay Başkanlığı tarafından Partiye gönderilen 26/7/2018 tarihli yazı ile Genel Merkezin gelir-gider belgeleri ile defterleri tekrar istenilmiş ve göndermesi için yedi gün süre verilmiştir. Ancak söz konusu süre içinde Sayıştay Başkanlığına sadece işletme defteri gönderilmiş, gelir ve gider belgeleri yine gönderilmemiştir.

15. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, "*Bir siyasi partinin bütün gelirleri, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edilir./ Siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirleri, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınır.../ Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır./ Makbuzların asıl kısımlarıyla dip koçanlarında aynı sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır"* 75. maddesinde "*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinde de *"Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir"* hükümleri yer almaktadır.

16. Yine aynı Kanun'un 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir. Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında ise belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti mal varlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği hükmü bulunmaktadır.

17. Bu hükümlere göre siyasi partilerin kesin hesaplarının dayanağını oluşturan gelir-gider belgelerini Anayasa Mahkemesine sunması gerektiğinden partinin kesin hesabında gösterdiği hâlde belgelendiremediği gelir-gider rakamı kadar parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

18. Ayrıca 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, siyasi partilerin 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile aynı madde gereğince istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezasına hükmedileceği belirtilmiştir.

19. Buna göre 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi hükmüne aykırı olarak Parti Genel Merkezinin gelir-gider belgelerini göndermeyerek inceleme ve araştırmayı engelleyen Parti sorumluları hakkında aynı Kanun'un 75. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için suç duyurusunda bulunulması gerekir.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

20. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 2.518,72 TL olup bunun 1.256,00 TL'si bağış gelirlerinden, 1.262,72 TL'si ise önceki yıldan devreden nakit gelirlerinden oluşmaktadır.

21. Parti, Genel Merkez gelirlerinin kaynağını belgelendirememiştir.

22. Buna göre Parti Genel Merkezinin 2015 yılı içinde elde ettiği ve belgelendiremediği toplam 2.518,72 TL tutarındaki gelirin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Gelirleri

23. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 568,00 TL olup bunun 168,00 TL'si üye yıllık aidatı gelirlerinden, 400,00 TL'si ise bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

24. Parti il örgütlerinin kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

25. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 388,00 TL olup bunun 258,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 130,00 TL'si ise seyahat giderlerinden oluşmaktadır.

26. Parti, Genel Merkez giderlerini belgelendirememiştir.

27. Buna göre Parti Genel Merkezinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği ve belgelendiremediği toplam 388,00 TL tutarındaki giderin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

28. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 400,00 TL olup bunun tamamı kira giderlerinden oluşmaktadır.

29. Parti il örgütlerinin kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

30. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Türk Birliği Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 3.086,72 TL gelir, 788,00 TL gider ve 2.298,72 TL gelecek yıla devreden nakit miktarının Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

B. Kesin hesapta gösterilen ve belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen Genel Merkeze ait 2.518,72 TL gelir ve 388,00 TL gider olmak üzere toplam 2.906,72 TL karşılığı Parti mal varlığının 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazineye irat kaydedilmesine,

C. Parti Genel Merkezinin gelir-gider belgelerinin gönderilmemesi inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Parti sorumluları hakkında aynı Kanun'un 75. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2016/17 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/22
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Adalet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* denilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar

ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği; birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Hak ve Adalet Partisinin teşkilatlandığı iki il ve bağlı ilçe örgütlerine ait 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 75. maddesinde Anayasa Mahkemesinin kesin hesaplara ilişkin denetim yapma yetkisi ve bu denetimin usulü, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istenen şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak nitelendirildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Hak ve Adalet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine bilgilerin istenen şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak nitelendirildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Hak ve Adalet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirlerinin 28.435,45 TL, giderler toplamının 74.092,80 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 28.435,45 TL olup bunun 8.060,00 TL'si üye yıllık aidat gelirlerinden, 19.485,00 TL'si bağış gelirlerinden, 890,45 TL'si ise geçen yıldan devreden nakit gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Parti, il örgütlerinin gelirlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

16. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 74.092,80 TL olup bunun 4.451,52 TL'si kira giderlerinden, 12.644,96 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 15.446,30 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 10.935,36 TL'si seyahat giderlerinden, 2.345,64 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 15.300,00 TL'si bakım ve onarım giderlerinden ve 12.969,02 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

17. Partiye gönderilen yazıyla 2015 yılı yevmiye defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 4.315,15 TL tutarındaki harcamanın Parti amaçları ile ilgisinin açıklanması istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	Yevmiye No	Açıklama	Tutar
14/2/2015	17	Muhtelif Giyim	1.650,00 TL
14/2/2015	18	Kaban ve Pantolon Alımı	1.179,65 TL
16/2/2015	20	Kaban, Pantolon ve Gömlek Alımı	520,40 TL
23/2/2015	30	Muhtelif Giyim	250,00 TL
3/3/2015	40	Bayan Triko Kazak Alımı	139,00 TL
3/3/2015	41	Bayan Çanta Alımı	151,90 TL
29/3/2015	75	Kozmetik Ürün Alımı	119,20 TL
15/12/2015	115	Erkek Gömlek Alımı	195,00 TL
16/12/2015	116	Konsinye Kravat	35,00 TL
16/12/2015	117	Erkek Gömlek	75,00 TL
TOPLAM			**4.315,15 TL**

Parti göndermiş olduğu cevap yazısında anılan harcamaların ihtiyaç sahibi öğrencilere, engellilere, fakirlere, kimsesizlere ve şehit ailelerine yönelik olduğunu; ilgili harcamalar hakkında ekte sunulan Merkez Karar Yürütme Kurulu kararları bulunduğunu ve bu harcamaların anılan kararlara Parti kuruluş programına ve Parti Tüzüğü'ne uygun olarak yapıldığını belirtmiştir.

Siyasi partiler tarafından yapılan harcamaların 2820 sayılı Kanun'a aykırılığı iki durumda mümkündür:

Bunlardan ilki, yapılan harcamaların 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına uygun olmaması durumudur. Söz konusu maddenin birinci fıkrasında siyasi parti giderlerinin parti amaçlarına aykırı olamayacağı, ikinci fıkrasında ise yapılan bütün giderlerin parti tüzel kişiliği adına olacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla parti amaçlarına uygun olmayan ya da parti tüzel kişiliği dışında kişiler adına yapılan giderler 2820 sayılı Kanun'a aykırı hâle gelecektir.

İkinci aykırılık hâli ise yapılan giderlerin 2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasına göre belgelendirilmemesi durumudur. Öyle ki yapılan harcama parti amaçlarına uygun olarak parti tüzel kişiliği adına gerçekleştirilse bile belgelendirilemiyorsa anılan Kanun'a aykırılık taşıyacaktır.

Öte yandan Kanun'un 74. maddesinde; Anayasa Mahkemesince yapılacak denetimin siyasi partilerin amaçlarına ulaşmak için yapılmasında fayda görülen faaliyetleri daraltacak veya bu faaliyetlerin yerindeliğini içerecek şekilde yapılamayacağı düzenlenmiştir.

Bu bağlamda Partinin göndermiş olduğu cevap yazısı sonrası Parti amaçlarına uygun olduğu kanaatine varılan ve belgelendirilen harcamalara ilişkin denecek kalmamıştır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Parti, il örgütlerinin giderlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

20. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Hak ve Adalet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 28.435,45 TL gelir ve 74.092,80 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/65 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/33
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokrat Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür;

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir*" denilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği;

birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Demokrat Partinin teşkilatlandığı on beş il ve bağlı ilçe örgütlerine ilişkin 2015 yılı içinde herhangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Demokrat Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulmasından dolayı işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Demokrat Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 1.848.862,00 TL, giderler toplamının 5.519.493,82 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 737.500,00 TL olup bunun 185.000,00 TL'si satış gelirlerinden, 550.000,00 TL'si alınan avans gelirlerinden, 2.500,00 TL'si ise diğer parti gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 1.111.362,00 TL olup bunun 990.662,00 TL'si bağış ve yardım gelirlerinden, 120.700,00 TL'si ise genel merkez yardımlarından oluşmaktadır.

16. İl örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 4.408.131,82 TL olup bunun 258.717,64 TL'si personel giderlerinden, 120.700,00 TL'si teşkilatlara yardım giderlerinden, 14.742,10 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.699,71 TL'si basılı kâğıt ve kırtasiye giderlerinden, 46.061,85 TL'si haberleşme giderlerinden, 59.930,83 TL'si taşıma ve vasıta giderlerinden, 104.495,50 TL'si seyahat giderlerinden, 18.840,00 TL'si kira giderlerinden,

2.888,65 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 30.203,80 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 50.478,97 TL'si vergi, harç ve noter giderlerinden, 189.695,70 TL'si propaganda malzeme giderlerinden, 193.491,10 TL'si basın ve yayın giderlerinden, 3.144.968,00 TL'si geçen yıldan kalan borç ödemesi giderlerinden ve 170.217,97 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

A. Partiye gönderilen yazıyla 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 1.250,00 TL tutarındaki harcamaya ait fatura veya fatura yerine geçen belgenin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	**Yevmiye No**	**Açıklama**	**Tutar**
15.2.2015	77	Cumhuriyet Izgara Yemek Bedeli	500,00 TL
26.5.2015	290	Temsil ve Ağırlama Yemek Bedeli	263,00 TL
13.10.2015	391	Temsil ve Ağırlama Yemek Bedeli	487,00
TOPLAM			**1.250,00 TL**

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu giderlerin siyasi faaliyetler kapsamında yapıldığı belirtilerek yazı ekinde giderlere ait yazar kasa fişleri sunulmuştur.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*", 75. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anayasa Mahkemesi*

denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir." ve 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir."* denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hâllerde de fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerin kullanılması gerektiği ilgili Kanun maddesinde ifade edilmiştir. Yapılan incelemede ise gönderilen belgeler içinde 1.250,00 TL tutarındaki gidere ilişkin sadece yazar kasa fişi yer aldığı; fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip herhangi bir tevsik edici belgenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Buna göre Genel Merkez kesin hesabında gösterilen ve tevsik edilmeyen 1.250,00 TL gider karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B. Partiye gönderilen yazıyla 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 559,98 TL tutarındaki harcamanın parti tüzel kişiliği adına olmadığı hâlde parti tarafından ödenmesinin izahı istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	**Yevmiye No**	**Açıklama**	**Tutar**
13.2.2015	76	Ulaşım Seyahat Konaklama Gideri (Parlamend Seyahat)	559,98 TL
		TOPLAM	**559,98 TL**

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu giderlerin iki parti yöneticisine ait uçak bileti harcamasına ilişkin olduğu ve faturalarının sunulduğu belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz./Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır."* denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partiler giderlerini gerçekleştirirken ancak parti tüzel kişiliği adına yapabilirler. Parti adına olmayan harcamaların Parti bütçesinden karşılanması mümkün değildir. Yapılan incelemede ise kişiler adına kesilmiş faturaların Parti bütçesinden ödendiği, ayrıca söz konusu kişilerin parti yöneticisi olduklarına dair herhangi bir kanıtlayıcı belge de sunulmadığı görülmüştür. Bu sebeple parti tüzel kişiliği adına yapılmayan 559,98 TL tutarındaki harcama karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Parti il örgütlerinin giderleri 1.111.362,00 TL olup bunun 81.049,00 TL'si personel giderlerinden, 84,064,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 30.262,00 TL'si basılı kağıt ve kırtasiye giderlerinden, 131.625,00 TL'si haberleşme giderlerinden, 21.250,00 TL'si taşıma ve vasıta giderlerinden, 586.104,00 TL'si kira giderlerinden, 360,00 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 141.835,00 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden ve 34.813,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

20. İl örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Demokrat Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan 1.809,98 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 1.848.862,00 TL gelir ve 5.519.493,82 TL giderin Hazineye irat kaydedilen dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2016/68 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/34
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 181.549,49 TL, giderler toplamının 182.073,48 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 29.029,74 TL olup bunun 21.139,74 TL'si bağış gelirlerinden, 2.825,00 TL'si tanıtım ve malzeme gelirlerinden ve 5.065,00 TL'si il ve ilçe örgütlerinden aktarılan gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 152.519,75 TL olup bunun 50,00 TL'si üye giriş aidatı gelirlerinden, 65.982,40 TL'si üye yıllık aidatı gelirlerinden, 84.912,35 TL'si bağış gelirlerinden, 1.055,00 TL'si yayın

gelirlerinden ve 520,00 TL'si il örgütlerinden aktarılan gelirlerden oluşmaktadır.

9. İl örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 28.938,19 TL olup bunun 148,50 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 2.861,23 TL'si seyahat giderlerinden, 929,10 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 1.977,90 TL'si haberleşme giderlerinden, 108,13 TL'si taşıma giderlerinden, 14.250,00 TL'si kira ve bina giderlerinden, 4.639,34 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 19,99 TL'si demirbaş giderlerinden, 401,20 TL'si basılı materyal ve tanıtım malzemeleri giderlerinden ve 3.602,80 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

A. Partiye gönderilen yazıyla 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 93,99 TL tutarındaki harcamanın Parti amaçları ile ilgisini gösteren belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	Yevmiye No	Açıklama	Tutar
20.1.2015	5	Yemek Gideri	79,00 TL
20.1.2015	5	FE Ağız Spreyi ve Voila Nano Saç Boyası	14,99 TL
		TOPLAM	**93,99 TL**

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu giderlerin sehven yapıldığı belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz./ Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır"* denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partiler giderlerini gerçekleştirirken ancak parti amaçlarına uygun olarak ve yine parti tüzel kişiliği adına yapabilirler. Parti amacına uygun olmayan harcamaların Parti bütçesinden karşılanması mümkün değildir. Bu sebeple parti amaçlarına aykırı olarak yapılan 93,99 TL tutarındaki harcama karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B. Partiye gönderilen yazıyla aşağıdaki tabloda ayrıntısı verilen ödeme ile ilgili olarak fatura tutarı ile deftere işlenen tutar arasındaki uyumsuzluğun izahı istenilmiştir.

Yevmiye No	Yevmiye Tarihi	İşletme Defteri Tutarı (TL)	Fatura Tutarı (TL)	Fark (TL)
37	18.5.2015	78,00	28,00	50,00

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu gidere ilişkin işlemin sehven yapıldığı belirtilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir*." denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partilerin gelir ve giderlerinin esastan incelenmesi sırasında parti defterleri, gelir ve gider kayıtları ile bunlara ilişkin belgelerin kesin hesaplar ile uyumlu olması gerekmektedir. Yapılan incelemede ise Partinin işletme defterine

kaydedilen gider tutarı ile kanıtlayıcı belgelerde bulunan gider tutarı arasında 50,00 TL'lik fark olduğu görülmüştür. Bu durum defter kayıtlarına göre 50,00 TL tutarında kanıtlayıcı belge olmadığı hâlde ödeme yapıldığı, diğer bir ifadeyle belgelendirilen tutardan fazla ödeme yapıldığı anlamına gelmektedir.

2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrasında *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir."* denilmektedir.

Bu sebeple fatura tutarından fazla yapılan ödeme tutarı olan 50,00 TL karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Parti il örgütlerinin giderleri 153.135,29 TL olup bunun 1.440,45 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 3.157,06 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 3.391,57 TL'si haberleşme giderlerinden, 52,82 TL'si taşıma giderlerinden, 113.119,44 TL'si kira ve bina giderlerinden, 14.539,53 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 119,00 TL'si demirbaş giderlerinden, 1.890 TL'si basılı materyal ve tanıtım giderlerinden, 1.500,00 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 10.618,86 TL'si ısınma, aydınlatma ve su giderlerinden, 972,00 TL'si etkinlik giderlerinden, 550,00 TL'si genel merkeze aktarılan giderlerden ve 1.784,56 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. İl örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan 143,99 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 181.549,49 TL gelir ve 182.073,48 TL giderin Hazineye irat kaydedilen dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2016/72 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/35
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Saadet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Saadet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Saadet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp

Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirlerinin 10.353.636,76 TL, giderler toplamının 10.150.812,27 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 5.111.734,46 TL olup bunun 1.693.756,50 TL'si giriş ve üyelik aidatından, 2.940,00 TL'si satış gelirlerinden, 3.245.237,96 TL'si bağış gelirlerinden, 157.000,00 TL'si milletvekilliği aday adaylığı gelirlerinden ve 12.800,00 TL'si teşkilattan alınan gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 5.241.902,30 TL olup bunun 1.406.199,95 TL'si üye giriş aidatlarından, 500,00 TL'si milletvekili aidat gelirlerinden, 73.700,00 TL'si milletvekili ve belediye başkan adayı özel aidat gelirlerinden, 10.980,00 TL'si parti malvarlığı gelirlerinden, 3.524.299,32 TL'si bağış ve yardımlardan, 27.511,17 TL'si teşkilattan alınan gelirlerden, 150.000,00 TL'si Genel Merkezden alınan gelirden ve 48.711,86 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

9. İl örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 4.870.799,43 TL olup bunun 591.033,20 TL'si personel giderlerinden, 602.294,41 TL'si kırtasiye ve büro genel giderlerinden, 109.011,03 TL'si seyahat giderlerinden, 49.766,40 TL'si bayrak, flama, rozet giderlerinden, 3.329.715,39 TL'si seçim ve propaganda giderlerinden, 38.400,00 TL'si demirbaş eşya alış giderlerinden, 150.000,00 TL'si teşkilata verilen nakit giderlerinden ve 579,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 5.280.012,84 TL olup bunun 1.711.332,92 TL'si büro genel giderlerinden, 222.635,62 TL'si personel giderlerinden, 103.236,56 TL'si seyahat giderlerinden, 55.753,46 TL'si bayrak, flama, rozet giderlerinden, 2.483.917,92 TL'si seçim ve propaganda giderlerinden, 104.136,39 TL'si konferans ve sergi faaliyet giderlerinden, 134.918,02 TL'si basın yayın giderlerinden, 6.601,00 TL'si demirbaş eşya alış giderlerinden, 27.511,17 TL'si teşkilata verilen nakit giderlerinden, 12.800,00 TL'si genel merkeze verilen nakit giderlerinden, 18.082,90 TL'si kira giderlerinden ve 399.086,88 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. İl örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 38.400,00 TL tutarında taşınmaz mal ve 6.601,00 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde edindiği 38.400,00 TL tutarında taşınmaz mal ile 6.601,00 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Saadet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 10.353.636,76 TL gelir, 10.150.812,27 TL gider ile yıl içerisinde edinilen 45.001,00 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz malın eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2016/73 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/36
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Elektronik Demokrasi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* denilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın Merkez Karar

ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Sadece Genel Merkez olarak teşkilatlanmış olan Elektronik Demokrasi Partisi, Genel Merkez Kesin Hesap Cetveli'ni 12/7/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar"* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde siyasi partilerin *74'üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasının* verileceği öngörülmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Bu itibarla Elektronik Demokrasi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Elektronik Demokrasi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

8. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirlerinin 18.557,62 TL, giderler toplamının 17.586,04 TL olduğu anlaşılmaktadır.

9. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

Genel Merkez Gelirleri

10. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 18.557,62 TL olup bunun 14.050,00 TL'si üye yıllık aidatından, 4.507,62 TL'si ise bağış gelirinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

Genel Merkez Giderleri

12. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 17.586,04 TL olup bunun 9.600,00 TL'si kira giderlerinden, 1.362,40 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.242,96 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden,

409,66 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 2.400,00 TL'si kırtasiye giderlerinden, 1.291,02 TL'si banka, komisyon giderlerinden ve 280 TL'si elektronik imza ödemesi oluşmaktadır.

13. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Elektronik Demokrasi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 18.557,62 TL gelir ve 17.586,04 TL giderin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Engin YILDIRIM	Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Recep KÖMÜRCÜ	Burhan ÜSTÜN

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Kadir ÖZKAYA	Rıdvan GÜLEÇ

Üye	Üye
Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/82 (Siyasi Parti Mali Denetim)
Karar Sayısı : 2019/40
Karar Tarihi : 16/10/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

İlk Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir."* denilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. İlk Parti, Genel Merkeze ait Kesin Hesap Cetveli'ni 19/9/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasındaki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde *74'üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasının* verileceği öngörülmektedir.

5. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen İlk Partinin teşkilatlanmış olduğu bir il ve bağlı ilçe örgütüne ait 2015 yılı kesin hesabını göndermediği tespit edilmiştir.

7. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

8. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

9. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği,

70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

10. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

11. Mahkemeye bilgilerin istenen şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak nitelendirildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

12. Bu itibarla İlk Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak nitelendirildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

13. İlk Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılında gelir elde etmediği, yıl sonundaki borçlar toplamının 32.536,18 TL ve giderler toplamının 32.536,18 TL olduğu anlaşılmaktadır.

15. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

16. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 0 TL olup yıl sonundaki borçlar toplamı 32.536,18 TL'dir.

17. Partinin 4/2/2016 tarihli Merkez Yönetim Kurulu toplantısında 2015 yılı içinde yapılan giderlerin Genel Başkan tarafından karşılandığı belirtilmiştir.

18. Siyasi partilerin gelir kaynakları 2820 sayılı Kanun'un 61. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre siyasi partilerin gelir kaynakları arasında; üyelerden alınacak giriş ve üyelik aidatları, partili milletvekillerinden alınacak milletvekilliği aidatı, milletvekilliği, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ve il genel meclisi üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidatlar, bayrak, flama ve rozet satışlarından sağlanacak gelirler, parti yayınlarının satış bedelleri, üye kimlik kartlarının ve parti defter, makbuz ve kâğıtlarının sağlanması karşılığında alınacak paralar, parti tarafından düzenlenecek balo, eğlence ve konser faaliyetlerinden sağlanacak gelirler, parti mal varlığından elde edilecek gelirler, bağışlar ve devletçe yapılan yardımlar sayılmıştır.

19. Görüldüğü üzere Kanun hükmü herhangi bir çekinceye mahal bırakmayacak şekilde gelirleri tek tek saymıştır. Bu bağlamda siyasi parti giderlerinin Genel Başkan tarafından karşılanması mümkün değildir. Parti yetkililerinin Genel Başkan tarafından karşılanan gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

20. 2820 sayılı Kanun'un Hazinece *"Hazinece Elkoyma"* başlıklı 76. maddesinin birinci fıkrasında anılan Kanun hükümlerine aykırı olarak gelir elde ettiği Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin bu yolla elde ettikleri gelirlerinin tamamının Hazineye irat kaydedileceği düzenlenmiştir. Buna göre Genel Merkez kesin hesabında gösterilen 32.536,18 TL gelir karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Gelirleri

21. Parti il örgütlerine ilişkin herhangi bir gelir beyan edilmemiştir.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

22. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 32.536,18 TL olup bunun 1.270,22 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.500 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 340,93 TL'si haberleşme giderlerinden, 5.831,83 TL'si seyahat

giderlerinden, 20.062,50 TL'si kira giderlerinden ve 2.530,70 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

23. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır;

Partiye gönderilen yazıyla 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 23.084,69 TL tutarındaki harcamaya ait fatura veya fatura yerine geçen belgelerin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	**Yevmiye No**	**Açıklama**	**Tutar (TL)**
21.1.2015	1	Gıda Giderleri	99,77
25.1.2015	2	Fenerbahçe Tur.	314,00
31.1.2015	3	Kira Gideri	1.350,00
2.2.2015	6	Caner Oto	910,00
28.2.2015	7	Kira Gideri	1.350,00
11.3.2015	10	Doğan Oto	725,00
31.3.2015	11	Kira Gideri	1.350,00
17.4.2015	14	Büyük Klüp	500,00
21.4.2015	16	Ateş Mine	100,49
24.4.2015	19	Günsu	500,00
25.4.2015	20	Grup AVM	281,55
26.4.2015	21	Büyük Klüp	240,00
30.4.2015	22	Kira Gideri	1.350,00
24.5.2015	29	Pelit A.Ş	249,00
29.5.2015	30	Sosyal Tesisler	115,00
31.5.2015	34	Kira Gideri	1.350,00
30.6.2015	39	Kira Gideri	1.350,00
9.7.2015	45	Güllüoğlu	115,98

31.7.2015	48	Kira Gideri	1.450,00
31.8.2015	57	Kira Gideri	1.450,00
17.9.2015	64	Erzincan Mandıra	348,18
23.9.2015	66	Yalı Çiftliği	112,00
30.9.2015	68	Kira Gideri	1.450,00
5.10.2015	72	İntibah Gıda	109,50
8.10.2015	73	Filizler	160,00
31.10.2015	74	Kira Gideri	1.450,00
16.11.2015	77	Umut Şarküteri	165,00
28.11.2015	78	A.C. Gıda	123,00
30.11.2015	79	Kira Gideri	1.450,00
10.12.2015	83	Olta Balık	104,00
17.12.2015	84	Apartman Yöneticiliği	600,00
17.12.2015	85	Olta Balık	103,00
17.12.2015	86	Ateş	309,22
31.12.2015	87	Kira Gideri	1.450,00
TOPLAM			**23.084,69 TL**

Parti tarafından anılan yazıya cevap verilen cevapta; kira ödemeleri dışındaki harcamalara ilişkin belgelerin temin edildiğinde gönderileceği, kira ödemelerine ait belgelerin gizlilik gereği banka tarafından kendilerine verilmediği belirtilmiş ve sadece Şubat ayı kira ödemesine ilişkin belge sunulmuştur.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*", 75. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anayasa Mahkemesi*

denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir."* denilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hâllerde de fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerin kullanılması gerektiği ilgili Kanun maddesinde ifade edilmiştir. Yapılan incelemede ise sadece Şubat ayı kira ödemesine ilişkin belge sunulduğu, geri kalan 21.734,69 TL tutarındaki harcamalara ilişkin fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip herhangi bir tevsik edici belgenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Buna göre Genel Merkez kesin hesabında gösterilen ve tevsik edilmeyen 21.734,69 TL gider karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

24. Parti il örgütlerine ilişkin herhangi bir gider beyan edilmemiştir.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

25. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

İlk Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan 32.536,18 TL'si gelir ve 21.734,69 TL'si gider olmak üzere toplam 54.270,87 TL karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 32.536,18 TL yıl sonu borç toplamı ve 32.536,18 TL giderin Hazineye irat kaydedilen dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

16/10/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Engin YILDIRIM	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Recep KÖMÜRCÜ	Üye Burhan ÜSTÜN
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ
Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2019/5 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/41
Karar Tarihi : 4/12/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Türkiye Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Milliyetçi Türkiye Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti göndermiş olduğu 2018 yılı Genel Merkez kesin hesabına göre yıl içinde 280 TL gelir elde etmiş ve aynı miktarda gider gerçekleştirmiştir.

3. Ayrıca Parti, teşkilatlandığı on il örgütüne ait kesin hesabı sunmamıştır.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkeze ait çok düşük miktarda gelir ve gider gerçekleştiği belirtilmiş; teşkilat kurulmuş

olan on il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider de gösterilmemiştir. Parti Genel Merkezi ve il örgütleri faaliyette olduğuna göre bu teşkilatlara ait en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) bulunması gerekir. Partinin gider olarak göstermiş olduğu tutarla siyasi faaliyetlerini karşılaması mümkün değildir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ve 70. maddesinde bulunan bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükümlerine aykırı davranılmıştır.

6. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Diğer taraftan ibraz ettiği gelir ve gider ile siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkez hesabının ve herhangi bir bilgi ve belge sunulmayan il örgütlerine ait kesin hesabın denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Milliyetçi Türkiye Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması ve il örgütlerinin kesin hesaplarının sunulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

4/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Recep KÖMÜRCÜ
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2019/23 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/42
Karar Tarihi : 4/12/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Anadolu Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Genç Anadolu Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti tarafından verilen kesin hesap dosyasında Genel Merkez kesin hesap cetvelinde yer alan gelir gider kalemleri arasında tutarsızlık bulunduğu ve Mersin iline ait gelir ve gidere ilişkin tutarların birleşik kesin hesap cetvelindeki aynı ile ait tutarlarla örtüşmediği görülmüştür.

3. 2820 sayılı Kanun'un *"Parti bütçeleri ve kesinhesabı"* başlıklı 73. maddesinin ikinci fıkrasında parti hesaplarının bilanço esasına göre düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Bilanço, bir kuruluşun belli bir dönem sonunda alacak verecek durumunu, bütün mal ve para varlığını denk bir biçimde gösteren çizelgedir. Bilançoda yer alan her varlığın bir kaynağı bulunmak zorundadır.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez,

il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Gelir ve gider kalemleri arasında uyumsuzlukların yer alması kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ile aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi Partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmıştır.

6. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Diğer taraftan ibraz ettiği gelir ve gider kalemleri tutarlı olmayan Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Genç Anadolu Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması ve il örgütlerinin kesin hesaplarının sunulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

4/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Kadir ÖZKAYA	Rıdvan GÜLEÇ

Üye	Üye
Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2019/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/43
Karar Tarihi : 4/12/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Doğru Yol Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Doğru Yol Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti, göndermiş olduğu 2018 yılı Genel Merkez kesin hesabında yıl içinde gerçekleştirilen gider tutarı 0 (sıfır) olarak gösterilmiştir.

3. Ayrıca Parti, teşkilatlandığı altmış sekiz il örgütüne ait kesin hesabı sunmamıştır.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta Genel Merkeze ait gider gerçekleşmediği belirtilmiş; teşkilat kurulmuş olan altmış sekiz il örgütüne ilişkin herhangi kesin hesap sunulmamıştır. Parti Genel Merkezi faaliyette olduğuna göre en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik,

telefon, kırtasiye vb.) bulunması gerekir. Bir partinin, çalışmalarını yoğun olarak yürüttüğü genel merkezinde hiçbir gider gerçekleştirmeyerek siyasi faaliyette bulunması mümkün değildir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ve 70. maddesinde bulunan bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükümlerine aykırı davranılmıştır.

6. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Diğer taraftan hiçbir giderde bulunmayarak siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkez hesabının ve herhangi bir bilgi ve belge sunulmayan il örgütlerine ait kesin hesabın denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Doğru Yol Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması ve il örgütlerinin kesin hesaplarının sunulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

4/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Recep KÖMÜRCÜ
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Kadir ÖZKAYA	Rıdvan GÜLEÇ

Üye	Üye
Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2019/39 (Siyasi Parti Mali Denetimi)[1]
Karar Sayısı : 2019/44
Karar Tarihi : 4/12/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

As Partinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. As Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti, göndermiş olduğu 2018 yılı Genel Merkez kesin hesabına göre yıl içinde hiçbir gelir elde etmemiş ve hiçbir giderde bulunmamıştır.

3. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

4. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkeze ait çok düşük miktarda gelir ve gider gerçekleştiği belirtilmiş; teşkilat kurulmuş olan on il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider de gösterilmemiştir. Parti Genel Merkezinin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon,

1 Bu karara ait *"II. İLK İNCELEME"* bölümünün (4) numaralı paragrafında ve *"III SONUÇ"* bölümünün (A) paragrafında 4 Temmuz 2020 Cumartesi tarihli ve 31175 sayılı Resmi Gazete'de düzeltme matni yayımlanmış olup, düzeltme metni kararın sonuna eklenmiştir.

kırtasiye vb.) bulunması gerekir. Yönetim gelir ve giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ve 70. maddesinde bulunan bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükümlerine aykırı davranılmıştır.

5. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan hiçbir gelir elde etmeyerek ve giderde bulunmayarak siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

As Partinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması ve il örgütlerinin kesin hesaplarının sunulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

4/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Recep KÖMÜRCÜ

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Kadir ÖZKAYA	Rıdvan GÜLEÇ

Üye	Üye
Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

4 Temmuz 2020 CUMARTESİ **Resmî Gazete** Sayı : 31175

DÜZELTME

12/2/2020 tarihli ve 31037 sayılı Resmî Gazete'de aslına uygun olarak yayımlanan, Anayasa Mahkemesinin 4/12/2019 tarihli ve E: 2019/39 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2019/44 sayılı kararının;

1. *"II. İLK İNCELEME"* bölümünün (4) numaralı paragrafının *"Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkeze ait çok düşük miktarda gelir ve gider gerçekleştiği belirtilmiş; teşkilat kurulmuş olan on il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider de gösterilmemiştir. "* şeklindeki birinci cümlesi *"Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta. Genel Merkeze ait herhangi bir gelir ve gider gösterilmemiştir."* şeklinde,

2. *"III. SONUÇ"* bölümünün *"Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması ve il örgütlerinin kesin hesaplarının sunulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,"* şeklindeki (A) paragrafı *"Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,"* şeklinde,

değiştirilerek düzeltilmiştir.

Esas Sayısı : 2019/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/45
Karar Tarihi : 4/12/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesapların, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı* öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile Parti Genel Merkezine ilişkin

kesin hesabın Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Kanun'un *"Merkez karar, yönetim ve icra organları"* başlıklı 16. maddesinin birinci fıkrası "*Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük Kongrece seçilecek merkez organlarının herbirinin üye sayısı 15'den az olamaz."* şeklinde düzenlenmiştir.

4. Kanun'un 73. maddesinde kesin hesapları karara bağlamanın merkez karar ve yönetim kurulunca olacağı belirtilmesine karşın, Kanun'da merkez karar ve yönetim kurulunun ne şekilde oluşacağına dair bir düzenleme yapılmamış, aksine organların oluşumu parti tüzüğüne bırakılmıştır. Parti Tüzüğü'nde de organların oluşumu belirtilmiştir.

5. Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi Tüzüğü'nün (Parti Tüzüğü)13. maddesinde, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun Büyük Kurultay tarafından seçilen 20 asıl üye ve Genel Başkandan oluştuğu, toplantı yeter sayısının salt çoğunluk olduğu, kararların ise toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınacağı belirtilmiştir.

6. Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisi tarafından Anayasa Mahkemesine 2/7/2019 tarihinde sunulan kesin hesap dosyası ekinde yer alan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararında, Kanun'un 73. maddesi gereğince il örgütlerince gönderilen kesin hesaplar ile genel merkez kesin hesabının karara bağlandığı belirtilmiş ve 15/1/2019 tarihli karar üç üye tarafından imzalanmıştır.

7. Parti Tüzüğü'nün 13. maddesi uyarınca ilgili kararın en az yedi kişi ile alınması gerekirken üç kişi ile alınmış olması, kesin hesapların incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin Parti Tüzüğü'ne uygun kararın bulunmadığını ve dolayısıyla hesabın Kanun'un 74. maddesine uygun sunulmadığını göstermektedir.

8. Öte yandan Parti, Genel Merkez kesin hesap cetvelini 2/7/2019 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla Kanun'un 74.

maddesindeki *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar."* amir hükmüne de uymamıştır.

9. Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde siyasi partilerin 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verileceği öngörülmektedir.

10. Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

11. Parti göndermiş olduğu 2018 yılı Genel Merkez kesin hesabına göre yıl içinde 741,96 TL gelir elde etmiş ve aynı miktarda gider gerçekleştirmiştir. Ayrıca Parti, teşkilatlandığı iki il örgütüne ait kesin hesabı sunmamıştır.

12. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

13. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkeze ait çok düşük miktarda gelir ve gider gerçekleştiği belirtilmiş; teşkilat kurulmuş olan iki il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider de gösterilmemiştir. Parti Genel Merkezi ve il örgütleri faaliyette olduğuna göre bu teşkilatlara ait en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) bulunması gerekir. Partinin gider olarak göstermiş olduğu tutarla siyasi faaliyetlerini karşılaması mümkün değildir.

14. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda Kanun'un 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin

tüzel kişiliği adına elde edileceği ve 70. maddesinde bulunan bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükümlerine aykırı davranılmıştır.

15. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

16. Diğer taraftan ibraz ettiği gelir ve gider ile siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkez hesabının ve herhangi bir gelir ve gider bildirilmeyen il örgütlerine ait kesin hesabın denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Anayasa Mahkemesine bilgilerin istenen sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Genel Merkez kesin hesabının incelenip onaylandığına ilişkin Parti Tüzüğü'ne uygun alınmış kararın bulunmaması nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 74. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

C. Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları

hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

Ç. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

4/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Recep KÖMÜRCÜ
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2019/71 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2019/46
Karar Tarihi : 4/12/2019

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Yenilikçi ve Değişim Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Yenilikçi ve Değişim Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Parti Genel Başkanı tarafından gönderilen yazıda yıl içinde hiçbir gelir ve gider olmadığı ifade edilmiştir.

3. 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde "*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler…./ Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" hükmü, 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise siyasi partilerin "*74 üncü*

madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası" verileceği hükmü yer almıştır.

4. Genel Merkez hesap cetveli ile Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin karar ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri göndermeyen Parti yetkilileri hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

5. Ayrıca Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Diğer taraftan Parti Genel Merkez kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Yenilikçi ve Değişim Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Genel Merkeze ait 2018 yılı kesin hesabı ile Parti Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi ve il örgütlerinin kesin hesaplarının incelenip kabul edildiğine ve birleştirildiğine ilişkin kararın ve Partinin 2018 yılında edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleriyle edinim tarihlerini ve şekillerini gösteren listenin gönderilmemesi nedeniyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

C. Parti Genel Merkez kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

4/12/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Recep KÖMÜRCÜ
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Kadir ÖZKAYA	Üye Rıdvan GÜLEÇ

Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2019/76 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/1
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Kürdistan Demokrat Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Türkiye Kürdistan Demokrat Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Kanun'un 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde iller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin

kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Parti, Genel Merkez Kesin Hesap Cetveli'ni 31/7/2019 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla Kanun'un 74. maddesinin *"… Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar"* amir hükmüne uymamıştır.

4. Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde siyasi partilerin 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verileceği öngörülmektedir.

5. Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Öte yandan Partinin göndermiş olduğu 2018 yılı kesin hesabına göre yıl içinde Genel Merkez ve altı il örgütü hiçbir gelir elde etmemiş, hiçbir giderde bulunmamıştır.

7. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

8. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkeze ve teşkilat kurulmuş olan altı il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider gösterilmemiştir. Parti Genel Merkezinin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) bulunması gerekir. Yönetim gelir ve giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ve 70. maddesinde bulunan bir siyasi

partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükümlerine aykırı davranılmıştır.

9. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

10. Diğer taraftan hiçbir gelir elde etmeyerek ve giderde bulunmayarak siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Türkiye Kürdistan Demokrat Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Anayasa Mahkemesine bilgilerin istenen sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

C. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2018 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/38 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/2
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Güçlenen Türkiye Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Güçlenen Türkiye Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. 2820 sayılı Kanun'un 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde iller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara

bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde, 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi uyarınca Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine sunulacak kesin hesabın ekinde parti genel sekreteri ve genel saymanının imzasını taşıyan yıl sonu kasa mevcudunu gösteren kasa sayım tutanağı ile banka hesaplarına ilişkin olarak banka yetkililerince onaylanmış mutabakat yazılarının bulunması gerektiği belirtilmiştir.

4. Parti tarafından sunulan kesin hesapta yetkili kurul tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi kesin hesabının incelenip kabul edildiğine ilişkin karar ile kasa sayım tutanağı ve banka mutabakat yazılarının bulunmadığı görülmüştür.

5. Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde siyasi partilerin 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verileceği öngörülmektedir.

6. Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

7. Öte yandan Partinin göndermiş olduğu 2016 yılı kesin hesabına göre yıl içinde Genel Merkez hiçbir gelir elde etmemiş ve hiçbir giderde bulunmamıştır.

8. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların kendi mülkü veya kira olması gerekmektedir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

9. Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta Genel Merkeze ilişkin herhangi bir gelir ve gider gösterilmemiştir. Parti Genel Merkezinin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) bulunması gerekir. Yönetim gelir ve giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde yer alan bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği ve 70. maddesinde bulunan bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükümlerine aykırı davranılmıştır.

10. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

11. Diğer taraftan hiçbir gelir elde etmeyerek ve giderde bulunmayarak siyasi parti faaliyetlerini yürütmesi mümkün olmayan Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2016 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesi mümkün değildir.

III. SONUÇ

Güçlenen Türkiye Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Parti yetkili kurulu tarafından alınmış, Parti Genel Merkezi kesin hesabının incelenip kabul edildiğine ilişkin kararın ve kasa sayım tutanağı ile banka mutabakat yazılarının gönderilmemesi nedeniyle 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

B. Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820

sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

C. Parti Genel Merkez hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden Partinin 2016 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2015/15 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/3
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Merkez Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26/5/2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir*." denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ilgili yazılarına ekli listede Merkez Partisinin Genel Merkez dışında elli iki il ve bağlı ilçede örgütlendiği belirtilmesine rağmen Parti tarafından söz konusu il ve ilçe örgütlerine ilişkin 2014 yılı içinde herhangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek bu illere ait 2014 yılı kesin hesaplarının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Merkez Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Merkez Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından

hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirler toplamının 165.565,04 TL, yıl sonu borçları toplamının 71.303,80 TL; giderler toplamının 236.551,39 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 317,45 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 165.565,04 TL olup bunun 9.290 TL'si üye giriş aidatından, 13.760 TL'si üye yıllık aidatından ve 142.515,04 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

15. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 236.551,39 TL olup bunun 31.229,12 TL'si personel giderlerinden, 5.247,51 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.096,04 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 9.218,45 TL'si haberleşme giderlerinden, 7.757,22 TL'si taşıma giderlerinden, 3.580 TL'si seyahat giderlerinden, 35.400 TL'si kira giderlerinden, 7.334,32 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 5.349 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 5.823,08 TL'si demirbaş giderlerinden, 7.354,50 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemeleri giderlerinden, 98.119,35 TL'si tanıtım, reklam ve medya takip giderlerinden, 165,80 TL'si posta, havale ve banka giderlerinden ve 17.877 TL'si basılı evrak ve broşür giderlerinden oluşmaktadır.

16. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

17. Partinin 2014 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 2.478 TL tutarında taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

18. Yapılan incelemede Partinin 2014 yılı içinde gerçekleştirdiği 2.478 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Merkez Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 165.565,04 TL gelir ve 71.303,80 TL yıl sonu borçları toplamı ile 236.551,39 TL gider ve 317,45 TL gelecek yıla devreden nakit toplamı ve yıl içinde gerçekleşen 2.478 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/49 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/4
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Merkez Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir*" hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ilgili yazılarına ekli listede Merkez Partisinin Genel Merkez dışında elli yedi il ve bağlı ilçede örgütlendiği belirtilmesine rağmen Parti tarafından söz konusu il ve ilçe örgütlerine ilişkin 2015 yılı içinde herhangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek bu illere ait 2015 yılı kesin hesaplarının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Merkez Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Merkez Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından

hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 268.286,10 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 116.600,15 TL; giderler toplamının 350.270,50 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 1.817,31 TL, verilen sipariş avansları, iş avansları ve depozitolar toplamının 32.798,44 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 268.286,10 TL olup bunun 23.505 TL'si milletvekilliği aday adaylığı aidatından ve 244.781,10 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

15. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 350.270,50 TL olup bunun 835,81 TL'si personel giderlerinden, 8.965 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 1.837,72 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 27.651,01 TL'si haberleşme giderlerinden, 100 TL'si taşıma giderlerinden, 70.800 TL'si kira giderlerinden, 1.363 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 21.483,21 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 584,59 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 8.086, 12 TL'si demirbaş giderlerinden, 63.631,85 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemeleri giderlerinden, 7.552 TL'si tanıtım, reklam ve medya takip giderlerinden, 208,20 TL'si posta, havale ve banka giderlerinden, 91.749,50 TL'si basılı evrak ve broşür giderlerinden,

5.202,49 TL'si su giderlerinden, 20.282,71 TL'si yemek giderlerinden, 11.530,04 TL'si malzeme giderlerinden, 4.350,90 TL'si toplantı ve seminer giderlerinden ve 4.056,35 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

16. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

17. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede taşınmaz mal edinimin olmadığı ancak 8.086,12 TL tutarında taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

18. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği 8.086,12 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Merkez Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 268.286,10 TL gelir ve 116.600,15 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 350.270,50 TL gider, 1.817,31 TL gelecek yıla devreden nakit toplamı ve 32.798,44 TL verilen sipariş avansları, iş avansları ve depozitolar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 8.086,12 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/1 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/5
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde iller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen

kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi Kesin Hesap Cetveli'ni 9/2/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş, dolayısıyla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar"* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasının verileceği öngörülmektedir.

5. Bu itibarla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Öte yandan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin teşkilatlandığı altmış beş il ve bağlı ilçe örgütlerine ilişkin 2014 yılı içinde herhangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek 2014 yılı kesin hesabının gönderilmediği, üç il örgütüne ait gelir ve giderlere ilişkin ise herhangi bir bildirimin yapılmadığı tespit edilmiştir.

7. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

8. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye,

tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

9. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

10. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

11. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

12. Bu itibarla Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin

kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

13. Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Denetimin maddi ögelerini oluşturan belgelerde Partinin 2014 yılı gelirler toplamının 92.100,16 TL, yıl sonu borç toplamının 36.077,53 TL; giderler toplamının 92.070,16 TL, gelecek yıla devreden borç toplamının 36.077,53 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 30 TL olduğu anlaşılmaktadır.

15. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Partinin 2014 yılı kesin hesabının ilk incelemesi 31/5/2017 tarihinde yapılmış ve Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir ve giderlerin kaydedildiği defterlerin gönderilmesi için Partiye tebliğden itibaren 30 gün süre verilmiştir. İlk inceleme kararı Partiye tebliğ edilmesine rağmen Parti, söz konusu defterleri verilen süre içinde göndermemiştir.

17. Sayıştay Başkanlığı tarafından Partiye gönderilen 26/12/2019 tarihli yazı ile Genel Merkezin gelir ve giderlerinin kaydedildiği defterler tekrar istenmiş, gönderilmesi için beş gün süre verilmiştir.

18. Parti 6/1/2020 tarihli yazısında işletme defterinin daha önce teslim edildiğini belirtmiş ve ayrıca 2015 yılı işletme defterini ek olarak sunmuştur.

19. Sayıştay Başkanlığı, yapmış olduğu değerlendirmede Parti tarafından daha önce gönderilen belgelerin dökümünü paylaşarak bu belgeler arasında işletme defterinin bulunmadığını, ayrıca Parti tarafından gönderilen işletme defterinde ilgili seçim kurulu mührü ve tasdikinin olmadığı gibi 2014 yılına ait herhangi bir gelir ve gider kaydının da yer almadığını belirtmiştir.

20. Parti tarafından Genel Merkezin gelir ve giderlerinin işlendiği defterlerin Anayasa Mahkemesine sunulmaması nedeniyle söz konusu defterlerin bulunmadığı kabul edilmiştir.

21. 2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasında *"Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadırlar"*; beşinci fıkrasında *"Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir"*; altıncı fıkrasında *"Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir"* denilmiş ve aynı Kanun'un 113. maddesinde *"Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar"* hükmü yer almıştır.

22. Bu itibarla Parti Genel Merkezinin gelir ve giderlerinin kaydedildiği ve yetkili kurul tarafından mühürlenmiş, tasdik edilmiş

defteri/defterleri ibraz etmeyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddeleri uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için suç duyurusunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

23. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 90.300,16 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

24. Parti Genel Merkezinin gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

25. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 1.800 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

26. Parti il örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

27. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 90.300,16 TL olup bunun 12.975,55 TL'si personel giderlerinden, 45.000 TL'si kira giderlerinden ve 32.324,61 TL'si borç ödemesi giderlerinden oluşmaktadır.

28. Parti Genel Merkezinin gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

29. Partinin 2014 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 1.770 TL olup bunun tamamı kira oluşmaktadır.

30. Parti il örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

31. Partinin 2014 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 92.100,16 TL gelir ve 36.077,53 TL yıl sonu borçları toplamı ile 92.070,16 TL gider, 36.077,53 TL gelecek yıla devreden borç ve 30 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

B. Parti Genel Merkezinin defterini/defterlerini ibraz etmeyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddeleri uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için de Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/81 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/6
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde iller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesapların, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı öngörülmüş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."* denilerek il örgütlerinden gönderilen

kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı, birleştirileceği ve birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin teşkilatlandığı yetmiş ile ait 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Öte yandan Parti, Genel Merkez Kesin Hesap Cetveli'ni 15/8/2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla Kanun'un 74. maddesinin *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar"* amir hükmüne uymamıştır.

10. Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde siyasi partilerin 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verileceği öngörülmektedir.

11. Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden Parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

12. Bu itibarla Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

- Anayasa Mahkemesine bilgilerin istenen sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

13. Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Denetimin maddi ögelerini oluşturan belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 9.110 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 36.137,53 TL; giderler toplamının 45.187,66 TL, gelecek yıla devreden borç toplamının ise 59,87 TL olduğu anlaşılmaktadır.

15. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Partinin 2015 yılı kesin hesabının ilk incelemesi 4/1/2018 tarihinde yapılmış ve Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir ve giderlerin kaydedildiği defterlerin gönderilmesi için Partiye tebliğden

itibaren 30 gün süre verilmiştir. İlk inceleme kararı Partiye 6/2/2018 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen Parti, söz konusu defterleri verilen süre içinde göndermemiştir.

17. Sayıştay Başkanlığı tarafından Partiye gönderilen 26/12/2019 tarihli yazı ile Genel Merkezin gelir ve giderlerinin kaydedildiği defterler tekrar istenmiş ve gönderilmesi için beş gün süre verilmiştir.

18. Parti 6/1/2020 tarihli yazısında işletme defterinin daha önce teslim edildiğini belirtmiş ve ayrıca 2015 yılı işletme defterini ek olarak sunmuştur.

19. Sayıştay Başkanlığı, yapmış olduğu değerlendirmede Parti tarafından daha önce gönderilen belgelerin dökümünü paylaşarak bu belgeler arasında işletme defterinin bulunmadığını, ayrıca Parti tarafından gönderilen işletme defterinde ilgili seçim kurulu mührü ve tasdikinin olmadığı gibi 2015 yılına ait herhangi bir gider kaydının da yer almadığını belirtmiştir.

20. Parti tarafından Genel Merkezin gelir ve giderlerinin işlendiği defterlerin Anayasa Mahkemesine sunulmaması nedeniyle söz konusu defterlerin bulunmadığı kabul edilmiştir.

21. 2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasında *"Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadırlar"*; beşinci fıkrasında *"Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir"*; altıncı fıkrasında *"Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir"* denilmiş ve aynı Kanun'un 113. maddesinde *"Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar"* hükmü yer almıştır.

22. Bu itibarla Parti Genel Merkezinin gelir ve giderlerinin kaydedildiği ve yetkili kurul tarafından mühürlenmiş, tasdik edilmiş defteri/defterleri ibraz etmeyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un

60. ve 113. maddeleri uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için suç duyurusunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

23. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 5.600 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

24. Parti Genel Merkezinin gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

25. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri 3.510 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

26. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

27. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 41.647,66 TL olup bunun 2.500 TL'si personel giderlerinden, 1.137,90 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 4.720 TL'si kira giderlerinden ve 33.289,76 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

28. Parti Genel Merkezinin gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

29. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 3.540 TL olup bunun tamamı kira giderlerinden oluşmaktadır.

30. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

31. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 9.110 TL gelir ve 36.137,53 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 45.187,66 TL gider ve 59,87 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

B. Parti Genel Merkezinin defterini/defterlerini ibraz etmeyen Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddeleri uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için de Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/7 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/7
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Anadolu Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Genç Anadolu Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Genç Anadolu Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 236.798,00 TL, giderler toplamının 236.798,00 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 216.113,00 TL olup bunun 34.675,00 TL'si üye giriş aidat gelirlerinden ve 181.438,00 TL'si üye yıllık aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilen dışındaki gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır:

Partiye gönderilen yazıda 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 216.113,00 TL tutarındaki gelir ile ilgili olarak düzenlenmiş olan makbuzda yirmi altı kişiden alınan tüm üye giriş aidatı ve üye yıllık aidatının toplu olarak kaydedildiği, bu sebeple bir kişi dışında kalan yirmi beş kişiye ilişkin isim bilgisine ulaşılamadığı, dolayısıyla söz konusu makbuzun 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde belirtilen şartları taşımadığı belirtilerek sağlanan gelirin dayanağını gösteren ve 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesine uygun olarak düzenlenmiş kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi; bu belgeler yok ise belgelerin bulunmama nedeninin izahı istenmiştir.

Yevmiye Numarası	Gelir Makbuzu Tarihi ve Numarası	Açıklama	Tutar (TL)
1 ve 2	24.4.2015-3	Üye Giriş Aidatı, Üye Aidatı Zehra Kunt ve 25 Arkadaşı	216.113,00

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta, yukarıdaki tabloda ismi bulunmayan kişilerin isimlerinin olduğu ve toplam yirmi altı kişiden alınan üye giriş aidatı ve üye yıllık aidatı tutarları gösterilmiştir.

Ancak listede üyelerden alındığı ifade edilen üye giriş ve yıllık aidat tutarlarının, 2820 sayılı Kanun'un 62. maddesinin birinci fıkrasındaki *"Parti üyelerinden alınacak giriş aidatının miktarı ile üyelik aidatının alt ve üst sınırları parti tüzüğünde gösterilir"* hüküm gereğince Genç Anadolu Partisi Tüzüğü'nün 67. maddesinde yer alan *"…giriş aidatı asgari 100 TL, azami 500 TL'dir ve partiye girişte bir kez ödenir. Üyelik aidatı yıllık asgari 1.200 TL, azami 2.400 TL olup aylık veya yıllık olarak ödenir. Azami ve asgari miktarlar her yıl tüketici fiyat artış oranı kadar artırılarak uygulama yapmaya MKYK yetkilidir."* şeklindeki düzenleme ile belirtilen üye giriş ve yıllık aidatı üst sınırının 2015 yılı için tüketici fiyat endeksiyle güncellenmiş üst sınırını ayrıntısı aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere 132.180,56 TL aştığı görülmüştür. Bunun üzerine Genç Anadolu Partisine tekrar bir yazı gönderilerek durumun izahı istenmiştir.

Adı Soyadı	Alınan Üye Giriş ve Üye Yıllık Aidatı (TL)	Alınması Gereken Üye Giriş ve Üye Yıllık Aidatı (TL)	Fark (TL)
Zehra Kunt*	7.750,00	2.801,65	4.948,35
Ali Alemdaroğlu*	8.813,00	2.801,65	6.011,35
Turgut Erdemir*	7 850,00	2.801,65	5.048,35
Sıddıka Halıcıoğlu*	8.250,00	2.801,65	5.448,35
Sıtkı Ada*	7.750,00	2.801,65	4.948,35
Mustafa Göbeş	8 750,00	3.385,31	5.364,69
Muzzaffer Medik	8.350,00	3.385,31	4.964,69
Fatih Gümüş	8.750,00	3.385,31	5.364,69

Mustafa Çelik	8.950,00	3.385,31	5.564,69
Cabbar Demir	7 950,00	3.385,31	4.564,69
Servet Küller	7.700,00	3.385,31	4.314,69
Akif Şahin	8.750,00	3.385,31	5.364,69
Ergün Yalın*	8.850,00	2.801,65	6.048,35
M. Ali Kırkaya	8.550,00	3.385,31	5.164,69
Hüseyin Taşkın	8.650,00	3.385,31	5.264,69
Selçuk Tanırgan	7.850,00	3.385,31	4.464,69
Ümit Can	7.650,00	3.385,31	4.264,69
Erkan Saylı	7.650,00	3.385,31	4.264,69
Nurcan Erdoğan	7.550,00	3.385,31	4.164,69
Cevat Türkyılmaz	8.850,00	3.385,31	5.464,69
Ergün Yalın	7.250,00	3.385,31	3.864,69
Müyyesser Kızıl*	7.750,00	2.801,65	4.948,35
Ferrah Mercan	7.850,00	3.385,31	4.464,69
Ahmet Varol	9.350,00	3.385,31	5.964,69
Arzu Aslan	9.350,00	3.385,31	5.964,69
Ayşegül Güzel	9.350,00	3.385,31	5.964,69
TOPLAM:	**216.113,00**	**83.932,44**	**132.180,56**

*Kurucu üyeler. Kurucu üyelerden üye yıllık aidatı, diğer üyelerden üye giriş ve üye yıllık aidatı alındığı kabul edilmiş ve aidat üst sınırları üzerinden hesap yapılmıştır.

Parti tarafından gönderilen cevapta, daha önceki yazı ekinde bildirilen üye giriş aidatı ve yıllık aidatları tutarlarına sehven parti üyeleri tarafından yapılan bağışların da eklendiği, dolayısıyla aradaki 132.180,56 TL'nin bağış geliri olduğu ifade edilmiştir.

Partinin vermiş olduğu cevapta bağış olduğu belirtilen 132.180,56 TL tutarındaki gelire ilişkin herhangi bir belge ibraz edilmemiştir. 2820 sayılı Kanun'un *"Gelirlerin sağlanmasında usul"* başlıklı 69. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirlerinin, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınacağı; üçüncü fıkrasında ise sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adının, soyadının ve

adresinin, makbuzu düzenleyenin sıfatının, adının, soyadının ve imzasının, makbuzda ve dip koçanlarında yer alacağı düzenlenmiştir.

Bu hükümlere göre siyasi partilerin gelirleri, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan ve sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzasına yer verilen makbuzlar karşılığında alınabilecektir.

Öte yandan, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinde *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinde de *"Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir"* hükümleri yer almaktadır.

Parti tarafından bağış olduğu ve sehven üye giriş ve yıllık aidatı olarak bildirildiği ifade edilen gelir, herhangi bir kanıtlayıcı belge ile tevsik edilemediğinden 2820 sayılı Kanun'a uygun kabul edilmemiştir. Bu nedenle 132.180,56 TL tutarındaki gelir karşılığı Parti malvarlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 20.685,00 TL olup bunun 7.525,00 TL'si üye giriş aidatı gelirlerinden, 13.160,00 TL'si üye yıllık aidatı gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 216.113,00 TL olup bunun 40.250,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 45.500,00 TL'si kırtasiye

giderlerinden, 85.213,00 TL'si taşıma ve seyahat giderlerinden ve 45.150,00 TL'si kira giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilen dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

Partiye gönderilen yazıda 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 216.113,00 TL tutarındaki giderin fatura veya fatura yerine geçen belgeler ile sözleşme yerine gider makbuzu ile gerçekleştirilme nedenlerinin açıklanması istenmiştir.

Yevmiye Numarası	**Gider Makbuzu Tarihi ve Sayısı**	**Açıklama**	**Tutar (TL)**
1	3.3.2015/9	Kırtasiye	45.500,00
2	13.4.2015/10	Temsil Ağırlama	40.250,00
3	15.5.2015/11	Taşıma ve Seyahat	85.213,00
4	12.12.2015/12	Kira	45.150,00
		Toplam	**216.113,00**

Parti tarafından verilen cevapta, kuruluş esnasında bir kira sözleşmesi yapılmadığı, yeni bir genel merkez yeri kiralandığı ancak binanın tadilatı ve bakımının ardından taşınılacağı ve kira sözleşmesinin sunulacağı belirtilerek yazı ekinde gider pusulası ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının bir genelgesi sunulmuştur.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında *"Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir."*, 75. maddesinin dördüncü fıkrasında *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* ve 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri*

miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir" denilmiştir.

Parti cevabında parti adresi için kira sözleşmesinin yapılmadığı ve gider pusulası ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının genelgesinin ek olarak sunulduğu belirtilmiştir. Ancak parti tarafından sunulan makbuzlar Hazine ve Maliye Bakanlığı onaylı olmadığı için gider pusulası değil, gider makbuzu hükmündedir. Bununla birlikte kira sözleşmesi yapılmadan gider makbuzu ile kira ödemesinin yapıldığı Parti tarafından da teyit edilmiştir. Diğer giderler için ise fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip diğer tevsik edici belge gönderilmemiştir.

Bu itibarla, Parti tarafından gider makbuzu ile yapılan ancak kanıtlayıcı herhangi bir belgesi bulunmayan yukarıda tabloda ayrıntısı verilen 216.113,00 TL gider toplamının 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye gelir kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 20.685,00 TL olup bunun tamamı kırtasiye giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Genç Anadolu Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan 132.180,56 TL gelir ve 216.113,00 TL gider olmak üzere toplam 348.293,56 TL karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 236.798,00 TL gelir ve 236.798,00 TL gider toplamının Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/10 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/8
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Eşitlik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Hak ve Eşitlik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Hak ve Eşitlik Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 261.174,62 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 1.545,27 TL; giderler toplamının 257.695,40 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 5.024,49 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 252.994,62 TL olup bunun 158.876,12 TL'si bağış gelirlerinden ve 94.118,50 TL'si üye aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 8.180,00 TL olup bunun 6.805,00 TL'si üye aidat gelirlerinden, 1.375,00 TL'si bağış ve yardım gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 249.515,40 TL olup bunun 47.655,11 TL'si personel giderlerinden, 8.848,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 831,98 TL'si kırtasiye ve büro malzemesi giderlerinden, 4.637,50 TL'si iletişim giderlerinden, 3.629,55 TL'si elektrik, su ve ısıtma giderlerinden, 16.657,01 TL'si eğitim, kurs ve yayın giderlerinden, 5.340,00 TL'si mali danışmanlık giderlerinden, 500,00 TL'si dışardan sağlanan diğer fayda ve hizmet giderlerinden, 10.038,00 TL'si yolluk ve harcırah giderlerinden, 19.500,00 TL'si kira giderlerinden, 3.510,00 TL'si aidat giderlerinden, 34.696,33 TL'si dava, icra ve noter giderlerinden, 6.181,38 TL'si yemek ve temizlik giderlerinden, 243,00 TL'si ilan ve reklam giderlerinden, 136,00 TL'si havale giderlerinden, 64.680,23 TL'si sosyal güvenlik prim ödemeleri giderlerinden, 18.117,15 TL'si diğer vergi, resim ve harçlardan ve 4.314,16 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

A. Hak ve Eşitlik Partisi Genel Merkezine gönderilen yazıyla 2015 yılı kesin hesap cetvelinde 249.515,40 TL olarak yer alan giderler toplamının, işletme defterinde 246.462,34 TL olarak yer aldığı belirtilerek 3.053,06 TL tutarındaki farkın açıklanarak bu farka ilişkin belgelerin ibraz edilmesi istenmiştir.

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu fark konusunda iletişime geçileceği ifade edilmiştir.

Siyasi partilerin kesin hesaplarının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ve defter kayıtlarının kesin hesap ile uyumlu olması gerekmektedir. Hak ve Eşitlik Partisi tarafından 2015 yılı kesin hesap cetvelinin giderler toplamı ile işletme defterinde kayıtlı giderler toplamı arasındaki 3.053,06 TL farka ilişkin konuyla ilgili bir açıklama yapılmadığı gibi herhangi bir belge de ibraz edilmemiştir.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre beş milyon liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından bu miktarı geçen harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir. Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında ise belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti mal varlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği hükmü bulunmaktadır.

Bu hükümlere göre Parti kesin hesabının giderler toplamında yer alan tutar ile işletme defterinde kayıtlı tutar arasındaki 3.053,06 TL tutarındaki gider farkının belgelendirilememesi nedeniyle anılan tutar kadar Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B. Partiye gönderilen yazıyla 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 6.274,00 TL tutarındaki bilet alım bedelleriyle ilgili olarak görevlendirme olurları bulunmadığından biletlerin kimlere alındığının belirlenemediği belirtilerek biletlerin kimler için hangi faaliyet kapsamında alındığının ve bu kişilere ait görevlendirme olurlarını gösteren belgelerin gönderilmesi, bu belgeler yok ise söz konusu giderin parti bütçesinden ödenmesinin izahı istenmiştir.

Yevmiye Tarihi ve Numarası	**Fatura Tarih ve Numarası**	**Firma Adı**	**Tutar (TL)**
20.1.2015/14	12.1.2015-735640	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	696,00
10.2.2015/77	3.2.2015-735920	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	992,00
20.2.2015/98	13.2.2015-736026	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	556,00
28.2.2015/111	23.2.2015-736120	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	258,00
10.3.2015/124	3.3.2015-736229	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	556,00
10.3.2015/126	10.3.2015-736305	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	258,00
10.5.2015/192	5.5.2015-737044	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	912,00
20.5.2015/201	12.5.2015-737145	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	556,00

30.11.2015/487	24.11.2015-739396	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	590,00
30.11.2015/488	27.11.2015-739443	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	320,00
10.12.2015/502	10.12.2015-739601	Kaan Grup Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.	580,00
		TOPLAM	**6.274,00**

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta, söz konusu tarihlerde alınan biletlerin Genel Başkan'ın Parti eğitim faaliyetleri kapsamında alındığı belirtilerek isim listesi gönderilmiştir. Ancak listede yer alan kişilerden biri Genel Başkan olmasına rağmen, diğer kişinin Parti'deki görevine ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz./ Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır."* denilmektedir.

Yukarıda yer alan hükümler gereğince siyasi partiler giderlerini ancak parti tüzel kişiliği adına gerçekleştirebilirler. Parti adına olmayan harcamaların Parti bütçesinden karşılanması mümkün değildir.

Parti tarafından yapılan açıklamadan Genel Başkan'ın Parti eğitim faaliyetlerine katılımı amacıyla yapıldığı anlaşılan giderin parti tüzel kişiliği ile ilişkisinin kurulamadığı söylenemez. Bu bağlamda, Genel Başkan adına alınan biletler için yapılan 3.137,00 TL tutarındaki harcama için denecek kalmamıştır.

Ancak Parti tarafından gönderilen listede ismi bulunan diğer kişi için herhangi bir açıklama yapılmamış, bu kişinin Partideki görevi hakkında herhangi bir belge de sunulmamıştır. Bu sebeple parti tüzel kişiliği adına yapılmadığı değerlendirilen 3.137,00 TL tutarındaki harcama karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 8.180,00 TL olup bunun 259,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 100,00 TL'si kırtasiye

ve büro giderlerinden, 17,00 TL'si haberleşme ve iletişim giderlerinden, 485,00 TL'si elektrik, su ve ısıtma giderlerinden, 310,00 TL'si yolluk ve harcırah giderlerinden, 6.950,00 TL'si kira giderlerinden ve 59,00 TL'si dava, icra ve noter giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Hak ve Eşitlik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan toplam 6.190,06 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 261.174,62 TL gelir ve 1.545,27 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 257.695,40 TL gider ve 5.024,49 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/30 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/9
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Eşitlik Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Hak ve Eşitlik Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Hak ve Eşitlik Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 154.512,60 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 2.277,23 TL; giderler toplamının 153.541,47 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 3.248,36 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 106.277 TL olup bunun 77.477 TL'si üye yıllık aidatı gelirlerinden ve 28.800 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 48.235,60 TL olup bunun 24.650 TL'si üye yıllık aidatından, 21.651,60 TL'si üye bağış gelirlerinden ve 1.934 TL'si bağış gelirlerden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 105.305,87 TL olup bunun 35.242,18 TL'si personel giderlerinden, 4.136,18 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 2.967,90 TL'si telefon ve haberleşme giderlerinden, 2.940 TL'si mali danışmanlık giderlerinden, 734 TL'si yolluk ve harcırah giderlerinden, 166,70 TL'si kırtasiye ve büro malzeme giderlerinden, 12.100 TL'si kira giderlerinden, 1.950 TL'si aidat giderlerinden, 128,01 TL'si dava, icra ve sigorta giderlerinden, 7.194,88 TL'si eğitim, kurs ve yayın giderlerinden, 1.884,17 TL'si yemek ve temizlik giderlerinden, 155 TL'si ilan ve reklam giderlerinden, 53,35 TL'si kargo ve posta giderlerinden, 8.554,55 TL'si SGK prim ödemeleri giderlerinden, 17.345,70 TL'si 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun kapsamındaki taksitlendirme giderlerinden, 9.746,25 TL'si stopaj ve diğer vergiler giderlerinden ve 7 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 48.235,60 TL olup bunun 2.400 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 4.950 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 1.160 TL'si haberleşme giderlerinden, 4.651,60 TL'si ısıtma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden, 3.500 TL'si dışarıdan sağlanan diğer hizmet giderlerinden, 750 TL'si yolluk ve harcırah giderlerinden, 27.000 TL'si kira giderlerinden, 100 TL'si ilan ve reklam giderlerinden ve 3.724 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Hak ve Eşitlik Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 154.512,60 TL gelir ve 2.277,23 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 153.541,47 TL gider ve 3.248,36 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/24 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/10
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Hak ve Özgürlükler Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Hak ve Özgürlükler Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Hak ve Özgürlükler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 160.317,05 TL, yıl sonundaki borç toplamının 10.809,17 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 104.255,38 TL; giderler toplamının 270.730,05 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 4.651,55 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 31.450,05 TL olup bunun tamamı üye aidat ve bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 128.867 TL olup bunun tamamı üye aidat ve bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 142.162,64 TL olup bunun 6.000 TL'si kira giderlerinden, 2.400 TL'si elektrik ve su giderlerinden, 3.600 TL'si haberleşme giderlerinden, 17.000 TL'si akaryakıt giderlerinden, 450 TL'si noter giderlerinden, 6.000 TL'si konaklama giderlerinden, 35.000 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 17.200 TL'si kırtasiye giderlerinden, 5.000 TL'si sigorta giderlerinden ve 49.512,64 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 128.567,41 TL olup bunun tamamı yönetim giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Hak ve Özgürlükler Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 160.317,05 TL gelir, 10.809,17 TL yıl sonu borç ve 104.255,38 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 270.730,05 TL gider ve 4.651,55 TL gelecek yıla devreden nakit

toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/33 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/11
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Millet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir*" hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Millet Partisinin teşkilatlandığı bir il ve bağlı ilçe örgütüne ilişkin 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği, bir il ve bağlı ilçe örgütüne ilişkin ise 2015 yılı içinde herhangi bir gelir ve giderin gerçekleşmediği ifade edilerek 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Millet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Millet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından

hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 205.720,08TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 36.417,88 TL; giderler toplamının 217.512,37 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 24.625,59 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 19.442 TL olup bunun 6.442 TL'si üye yıllık aidatı gelirlerinden ve 13.000 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 186.278,08 TL olup bunun 68.818 TL'si üye yıllık aidatından, 88.230,98 TL'si üye bağış gelirlerinden ve 29.229,10 TL'si diğer bağış ve yardım gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 31.730,26 TL olup bunun 44,25 TL'si kırtasiye ve büro malzeme giderlerinden, 3.597,30 TL'si telefon ve haberleşme giderlerinden, 26,02 TL'si taşıma ve kargo giderlerinden, 5.082 TL'si bina aidat, bakım ve onarım giderlerinden, 931,48 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 2,51 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 5.386,70 TL'si bayrak, afiş ve rozet giderlerinden ve 16.660 TL'si kongre ve seçim giderlerinden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 185.782,11 TL olup bunun 10.100,17 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 9.774,86 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 5.604,38 TL'si haberleşme giderlerinden, 1.512,83 TL'si taşıma ve kargo giderlerinden, 89.637,44 TL'si kira giderlerinden, 6.180 TL'si bina aidat, bakım ve onarım giderlerinden, 17.604,95 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden, 732,34 TL'si araç yakıt ve bakım giderlerinden, 4.418,29 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 26.278,13 TL'si bayrak, afiş ve rozet giderlerinden, 9.975,67 TL'si reklam, basın yayın ve ilan giderlerinden ve 3.963,05 TL'si kongre seçim giderlerinden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Millet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 205.720,08 TL gelir ve 36.417,88 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 217.512,37 TL gider ve 24.625,59 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/42 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/12
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Millet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Millet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Millet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp

Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 190.361,51 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 24.625,59 TL; giderler toplamının 186.933,88 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 28.053,22 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 22.039,96 TL olup bunun 20.625 TL'si üye yıllık aidatı gelirlerinden, 1.000 TL'si bağış gelirlerinden ve 414,96 TL'si faiz ve nemalandırma gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 168.321,55 TL olup bunun 165,00 TL'si üye giriş aidatından, 42.625,50 TL'si üye yıllık aidatından, 110.796,85 TL'si üye bağış gelirlerinden, 2.040 TL'si bayrak ve rozet satış gelirlerinden, 1.977,37 TL'si mal varlığı gelirlerinden ve 10.716,83 TL'si diğer bağış ve yardım gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 18.652,42 TL olup bunun 5.134,56 TL'si telefon ve haberleşme giderlerinden, 22,05 TL'si taşıma ve kargo giderlerinden, 5.130,00 TL'si bina aidat, bakım ve onarım giderlerinden, 732,36 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 69,74 TL'si banka ve diğer komisyon giderlerinden, 1.589,72 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 5.973,99 TL'si demirbaş giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 168.281,46 TL olup bunun 18.161,69 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 7.770,94 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 10.571,45 TL'si haberleşme giderlerinden, 2.178,66 TL'si taşıma ve kargo giderlerinden, 312 TL'si seyahat ve konaklama giderlerinden, 98.146,45 TL'si kira giderlerinden, 4.910 TL'si bina aidat, bakım ve onarım giderlerinden, 14.122,18 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden, 4.597,09 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 3.093 TL'si bayrak, afiş ve rozet giderlerinden, 3.280 TL'si reklam, basın yayın ve ilan giderlerinden ve 1.138 TL'si kongre seçim giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede taşınmaz mal ediniminin olmadığı, ancak 5.973,99 TL tutarında taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2016 yılı içinde gerçekleştirdiği 5.973,99 TL tutarındaki taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Millet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 190.361,51 TL gelir ve 24.625,59 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 186.933,88 TL gider ve 28.053,22 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 5.973,99 TL tutarındaki taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/43 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/13
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Devrimci İşçi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Devrimci İşçi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Devrimci İşçi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 18.950 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 323,74 TL; giderler toplamının 18.832,31 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 441,43 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 17.530 TL olup bunun 16.110 TL'si üye yıllık aidat gelirlerinden ve 1.420 TL'si il örgütlerinden aktarılan paylardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 1.420 TL olup bunun tamamı üye yıllık aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 17.412,31 olup bunun 14.957,89 TL'si kira giderlerinden ve 2.454,42 TL'si kırtasiye ve büro malzemesi giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilen dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

Devrimci İşçi Partisi Genel Merkezine gönderilen yazıyla 2015 yılı kesin hesap cetvelinde yer alan giderler ile işletme defterinde kayıtlı giderler arasındaki farktan doğan ve elektrik, su ve haberleşme giderlerine ait olan 471,91 TL tutarındaki harcamaya ilişkin belgelerin ibraz edilmesi istenmiştir.

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu harcamaya ilişkin belge bulunamadığı ifade edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*", 75. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir" ve* 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir."* denilmektedir.

Yukarıda yer alan hükümler gereğince siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya

sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilmediği hâllerde de fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerin kullanılması gerektiği ilgili Kanun maddesinde ifade edilmiştir. Yapılan incelemede ise elektrik, su ve haberleşme giderlerine ait olan 471,91 TL tutarındaki harcamaya ilişkin fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip herhangi bir tevsik edici belgenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Buna göre tevsik edilemeyen 471,91 TL gider karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 1.420 TL olup bunun tamamı Genel Merkeze aktarılan paylardan oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Devrimci İşçi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan toplam 471,91 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 18.950,00 TL gelir ve 323,74 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 18.832,31 TL gider ve 441,43 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/72 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/14
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Vatan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği,

birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Vatan Partisinin teşkilatlandığı altı ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen, istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın

dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Vatan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Vatan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 5.180.309,15 TL yıl sonu borç toplamının

513.836,92 TL, önceki yıl gelirleri toplamının 1.809.885,47 TL; giderler toplamının 6.505.540,55 TL, gelecek yıla devreden nakit ve alacak toplamının 998.490,99 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 1.738.247,34 TL olup bunun 1.231.923,94 TL'si üye aidatlarından, 492.194,36 TL'si bağış gelirlerinden, 8.923,36 TL'si örgüt yardımlarından, 1.875,00 TL'si satış gelirlerinden ve 3.330,68 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 3.442.061,81 TL olup bunun 677.426,88 TL'si üye aidatlarından, 1.180.849,31 TL'si bağış gelirlerinden, 1.312.504,68 TL'si alınan örgüt yardımlarından, 78.384,52 TL'si satış gelirlerinden, 190.674,89 TL'si parti etkinlik gelirlerinden ve 2.221,53 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 2.210.177,86 TL olup bunun 456.276,92 TL'si yönetim giderlerinden, 498.834,99 TL'si personel

giderlerinden, 740.364,64 TL'si verilen örgüt yardımlarından, 12.326,91 TL'si gezi, seçim ve toplantı giderlerinden, 7.772 TL'si parti etkinlik giderlerinden, 115,21 TL'si vergi, hukuk ve mahkeme giderlerinden, 494.298,19 TL'si önceki yıl giderlerinden ve 189 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 4.295.362,69 TL olup bunun 2.130.472,28 TL'si yönetim giderlerinden, 41.556,98 TL'si personel giderlerinden, 579.127,04 TL'si verilen örgüt yardımlarından, 668.426,67 TL'si gezi, seçim ve toplantı giderlerinden, 397.180,36 TL'si parti etkinlik giderlerinden, 22.298,33 TL'si vergi, hukuk ve mahkeme giderlerinden, 43.176,70 TL'si önceki yıl giderlerinden, 335.128,43 TL'si basın ve yayın giderlerinden, 800 TL'si demirbaş alım giderlerinden ve 77.195,90 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 800,00 TL tutarında taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

22. Yapılan incelemede Partinin 2016 yılı içinde gerçekleştirdiği 800,00 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Vatan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 5.180.309,15 TL gelir, 513.836,92 TL yıl sonu borç ve 1.809.885,47 TL önceki yıl gelirleri toplamı

ile 6.505.540,55 TL gider ve 998.490,99 TL gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 800,00 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2016/56 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/15
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Halkların Demokratik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini*

ve şekillerini de belirten listeleri eklenir." denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Halkların Demokratik Partisinin teşkilatlandığı dokuz il ve bağlı ilçe örgütüne ait 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Halkların Demokratik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Halkların Demokratik Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan

esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 11.811.563,00 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 265.375,07 TL, yıl sonu borç toplamının 6.383.327,62 TL; giderler toplamının 15.102.023,60 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 3.358.242,10 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 5.513.254,36 TL olup bunun 466.814,97 TL'si üye yıllık aidatlarından, 5.039.451,94 TL'si bağış gelirlerinden, 364,71 TL'si kur farkı gelirlerinden, 6.622,74 TL'si Sosyal Güvenlik Kurumu indirimi gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilen dışındaki gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır:

Partiye gönderilen yazıda 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve karşılığında kişi ya da kurum adı belirtilmeyen veya yabancı isim bulunan bağış kayıtları hakkında açıklama istenmiştir.

Parti cevabında sadece bir bağış kaydına ilişkin bağışta bulunan kişinin kimlik numarası ve yevmiye kaydı bildirilmiş olup kalan bağış kayıtları hakkında Türkiye İş Bankasından istenen bilgilerin 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun ilgili maddeleri gereği taraflarına verilmediği belirtilmiştir.

Bunun üzerine anılan Banka ile konu hakkında yazışma gerçekleştirilmiştir. Banka tarafından gönderilen yazıda, Nicholas Verdos isimli kişi tarafından Partinin Banka nezdindeki hesabına 4.500,00 Avustralya Doları (AUD) karşılığı 9.403,65 TL tutarında para gönderildiği bilgisine yer verilmiştir. Söz konusu tutarın, işletme defterinde karşılığında aynı isim açıklaması ile bağış olarak kaydedildiği teyit edilmiştir. Akbank T.A.Ş. ve Deutsche Bank A.Ş. ile yapılan yazışmalardan da işletme defteri kayıtlarında karşılığında isim bulunmayan bağışların Türk vatandaşları tarafından yapıldığı anlaşılmıştır.

Partiye, 4/5/2015 tarihinde ve 4.500,00 AUD karşılığı olarak 9.403,65 TL tutarında yapılan bir bağışın Nicholas Verdos isimli kişi tarafından gerçekleştirildiğinin tespiti üzerine İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne bağışçının Türk vatandaşlığının bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen cevap yazısında, Nicholas Verdos isimli kişinin Türk vatandaşlığının bulunmadığı bildirilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 66. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle ayni veya nakdi yardım ve bağış alamazlar"* ve 75. maddesinin dördüncü fıkrasında *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan hükümler gereğince siyasi partiler, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle ayni veya nakdi yardım ve bağış alamazlar. Ancak Partinin yevmiye defteri ve banka hesabı kayıtlarından anlaşıldığı üzere, Nüfus ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğünün yazısında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı bulunmadığı belirtilen Nicholas Verdos ismindeki kişi tarafından Parti banka hesabına yatırılan 4.500,00 AUD karşılığı 9.403,65 TL tutar Parti tarafından bağış olarak kabul edilmiş ve yevmiye defterine kaydedilmiştir. Ayrıca Parti tarafından verilen cevapta Türk uyruğunda olmayan kişilerden bağış kabul etmeleri hususunda bir açıklama yapılmamıştır. Bu sebeple mevzuata

aykırı bir şekilde kabul edilen 9.403,65 TL bağış miktarı karşılığı Parti mal varlığının 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi gereği Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

Ayrıca 2820 sayılı Kanun'un *"Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması, borç verilmesi"* başlığını taşıyan 116. maddesinin üçüncü fıkrasında *"Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday adayı bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır"* hükmü yer almaktadır.

Anılan hüküm gereğince, Türk uyrukluğunda olmayan bir kişi tarafından yapılan bağışı kabul eden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 66. ve 116. maddeleri uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 6.298.308,60 TL olup bunun 12.260,00 TL'si üye giriş aidatı gelirlerinden, 280.385,00 TL'si üye yıllık aidatı gelirlerinden, 5.555.443,65 TL'si bağış gelirlerinden, 447.500,00 TL'si yardım gelirlerinden, 1.801,95 TL'si mal varlığı gelirlerinden ve 918,00 TL'si sosyal etkinlik gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 11.794.624,70 TL olup bunun 195.883,52 TL'si personel giderlerinden, 30.217,80 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 905.364,69 TL'si büro giderlerinden, 299.987,56 TL'si seyahat giderlerinden, 124.314,98 TL'si bina bakım ve onarım giderlerinden, 28.617,21 TL'si araç giderlerinden, 9.460.067,90 TL'si seçim, miting, eylem

ve tanıtım organizasyon giderlerinden, 1.734,60 TL'si sosyal etkinlik giderlerinden, 66.423,32 TL'si demirbaş giderlerinden, 459.000,00 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 57.858,00 TL'si il mobil aidat giderlerinden ve 165.155,08 TL'si geçen yıldan kalan borç ödeme giderlerinden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilen dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

Partiye gönderilen yazıyla 2015 yılı işletme defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 20.000,00 TL tutarındaki uçak bileti alım bedelleriyle ilgili olarak görevlendirme olurları bulunmadığından biletlerin kimlere alındığının belirlenemediği belirtilerek biletlerin kimler için hangi faaliyet kapsamında alındığının ve bu kişilere ait görevlendirme olurlarını gösteren belgelerin gönderilmesi, bu belgeler yok ise söz konusu giderin parti bütçesinden ödenmesinin izahı istenmiştir.

Yevmiye Tarihi ve Numarası	**Fatura Tarih ve Numarası**	**Firma Adı**	**Tutar (TL)**
4.12.2015-6114	4.12.2015-35427	Bianca Tourisim Travel Agency	20.000,00

Parti tarafından verilen cevapta, Bianca Tourisim Travel Agency firmasının kapalı olması nedeniyle taraflarına uçuşlar ile ilgili biletlerin tevdi edilmediği belirtilerek uçuş ile ilgili yetkili kurullardaki görevlilerin listesi sunulmuştur.

Parti tarafından yapılan açıklamalar ve gönderilen belgelerde söz konusu uçak seyahatleriyle ilgili olarak Parti yetkili organı tarafından alınan görevlendirme kararları bulunmadığından uçak biletlerinin kimlere ait olduğu, Parti yetkili organı tarafından görevlendirilmiş kişiler tarafından kullanılıp kullanılmadığı ve sonuç olarak yapılan giderin Parti amaçlarına uygun olup olmadığı belirlenememiştir.

2820 sayılı Kanun'un 75. dördüncü fıkrasında yer alan *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir"* hükmü gereği Parti

amaçlarına uygunluğu ve dolayısıyla doğruluğu kanıtlanamayan yukarıdaki tabloda ayrıntısı verilen 20.000,00 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi gereği Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 3.307.398,89 TL olup bunun 1.452.546,86 TL'si büro giderlerinden, 575.853,47 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 3.895,00 TL'si seyahat ve konaklama giderlerinden, 91.155,84 TL'si araç kiralama ve taşıma giderlerinden, 230.546,61 TL'si haberleşme giderlerinden, 266.990,93 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden, 463.150,99 TL'si kira giderlerinden, 20.528,13 TL'si vergi, sigorta ve harç giderlerinden, 2.596,00 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 90.125,34 TL'si bina, araç bakım ve onarım giderlerinden ve 110.009,72 TL'si demirbaş alım giderlerinden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede taşınmaz mal ediniminin olmadığı, ancak 66.423,32 TL'si Genel Merkeze ve 110.009,72 TL'si il örgütlerine ait olmak üzere toplam 176.433,04 TL tutarında taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

22. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği toplam 176.433,04 TL tutarında taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Halkların Demokratik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan 9.403,65 TL gelir ve 20.000,00 TL gider olmak üzere toplam 29.403,65 TL karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983

tarihli ve 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Türk uyrukluğunda olmayan bir kişi tarafından yapılan bağışı kabul eden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 66. ve 116. maddeleri uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

C. Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 11.811.563,00 TL gelir, 265.375,07 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ve 6.383.327,62 TL yıl sonu borç toplamı ile 15.102.023,60 TL gider ve 3.358.242,10 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan bölümünün ve yıl içinde gerçekleşen 176.433,04 TL tutarındaki taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2016/70 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/16
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Vatan Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği,

birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Vatan Partisinin teşkilatlandığı yedi il ve bağlı ilçelere ait 2015 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın

dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Vatan Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Vatan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 6.798.861,68 TL, yıl sonu borç toplamının

529.231,92 TL, önceki yıl gelirleri toplamının 376.785,74 TL; giderler toplamının 5.883.318,77 TL, gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının 1.821.560,57 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 1.671.725,17 TL olup bunun 38.919 TL'si üye aidatlarından, 1.401.366,45 TL'si bağış gelirlerinden, 173.418,70 TL'si örgüt yardımlarından, 44.689,90 TL'si satış gelirlerinden, 13.238,91 TL'si tazminat gelirlerinden ve 92,21 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 5.127.136,51 TL olup bunun 1.468.134,94 TL'si üye aidatlarından, 2.495.633,11 TL'si bağış gelirlerinden, 1.034.918,00 TL'si alınan örgüt yardımlarından, 37.950,51 TL'si satış gelirlerinden, 53.199,60 TL'si parti etkinlik gelirlerinden ve 37.300,35 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 2.054.519,35 TL olup bunun 362.943,48 TL'si yönetim giderlerinden, 306.770,94 TL'si personel giderlerinden, 727.625,00 TL'si verilen örgüt yardımlarından, 317.141,06 TL'si gezi, seçim ve

toplantı giderlerinden, 79.648,37 TL'si parti etkinlik giderlerinden, 13.658,87 TL'si demirbaş alım giderlerinden, 246.446,81 TL'si önceki yıl giderlerinden ve 284,82 TL'si vergi, hukuk ve mahkeme giderlerinden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 3.828.799,42 TL olup bunun 1.795.170,46 TL'si yönetim giderlerinden, 28.580,34 TL'si personel giderlerinden, 493.560,28 TL'si verilen örgüt yardımlarından, 714.368,18 TL'si gezi, seçim ve toplantı giderlerinden, 278.191,78 TL'si parti etkinlik giderlerinden, 14.214,56 TL'si vergi, hukuk ve mahkeme giderlerinden, 34.125,07 TL'si önceki yıl giderlerinden, 341.020,84 TL'si basın ve yayın giderlerinden ve 129.567,91 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 13.658,87 TL tutarında taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

22. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği 13.658,87 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Vatan Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 6.798.861,68 TL gelir, 529.231,92 TL yıl sonu borç ve 376.785,74 TL önceki yıl gelirleri toplamı

ile 5.883.318,77 TL gider ve 1.821.560,57 TL gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 13.658,87 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/19 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/17
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Hür Dava Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Hür Dava Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Hür Dava Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan

inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 501.239,12 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 80.272,23 TL; giderler toplamının 509.873,72 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 71.637,63 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 75.000 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 426.239,12 TL olup bunun 3.142,00 TL'si üye giriş aidatından, 81.482,23 TL'si üye yıllık aidatından ve 341.614,89 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 69.698,38 TL olup bunun 31.223,76 TL'si personel giderlerinden, 1.909,90 TL'si haberleşme giderlerinden, 4.500 TL'si kira giderlerinden, 3.848,97 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 15.037,42 TL'si vergi, noter, sigorta ve mahkeme giderlerinden, 12.947 TL'si kongre giderlerinden ve 231,33 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 440.175,34 TL olup bunun 40.701,01 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 15.393,03 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 23.592,03 TL'si haberleşme giderlerinden, 200 TL'si seyahat giderlerinden, 227.528,76 TL'si kira giderlerinden, 9.401,70 TL'si bina bakım ve onarım giderlerinden, 56.261,30 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 40.811,38 TL'si vergi, noter, sigorta ve mahkeme giderlerinden, 6.773,04 TL'si basın, yayın ve tanıtım giderlerinden, 1.000,71 TL'si taşıma ve nakliye giderlerinden ve 18.512,38 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Hür Dava Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 501.239,12 TL gelir ve 80.272,23 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 509.873,72 TL gider ve 71.637,63 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/26 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/18
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Genç Partinin teşkilatlandığı altmış beş ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Genç Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Genç Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 18.469,13 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 268,59 TL; giderler toplamının 18.105,25 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 632,47 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 10.000 TL olup bunun tamamı üye yıllık aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 8.469,13 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 9.636,12 TL olup bunun 1.350 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 6.450,00 TL'si kira giderlerinden, 1.570,00 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden, 153,62 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 112,50 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 8.469,13 TL olup bunun 104,85 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 730,55 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 306,75 TL'si haberleşme giderlerinden, 6.600 TL'si kira giderlerinden ve 726,98 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Genç Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 18.469,13 TL gelir ve 268,59 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 18.105,25 TL gider ve 632,47 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2018/55 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/19
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Genç Partinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 13/2/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir*." denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği,

birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Genç Partinin teşkilatlandığı otuz iki ile ait 2017 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Genç Partinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Genç Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2017 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2017 yılı gelirler toplamının 25.534,30 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 615,11 TL; giderler toplamının 25.855,30 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 294,11 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2017 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2017 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 8.500 TL olup bunun tamamı üye yıllık aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 17.034,30 TL olup bunun 5.079,30 TL'si üye giriş ve yıllık aidatlarından ve 11.955 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2017 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 8.821 TL olup bunun 6.850 TL'si kira giderlerinden, 1.839 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden ve 132,00 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2017 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 17.034,30 TL olup bunun 1.535 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 1.715 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 264,40 TL'si haberleşme giderlerinden, 13.460 TL'si kira giderlerinden ve 59,90 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2017 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2017 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Genç Partinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2017 yılı kesin hesabında gösterilen 25.534,30 TL gelir ve 615,11 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 25.855,30 TL gider ve 294,11 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/2 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/20
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Cihan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Cihan Partisinin teşkilatlandığı beş ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Cihan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Cihan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 9.620,05 TL; giderler toplamının 9.616,56 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 3,49 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 9.620,05 TL olup bunun 2.000 TL'si üye aidatlarından ve 7.620,05 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Parti, il örgütlerinin gelirlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

16. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 9.616,56 TL olup bunun 3.140,80 TL'si büro giderlerinden, 1.815,29 TL'si ulaşım giderlerinden, 1.415,85 TL'si kırtasiye ve sarf malzemesi giderlerinden, 849,60 TL'si demirbaş giderlerinden, 580,35 TL'si ağırlama giderlerinden, 716,26 TL'si haberleşme giderlerinden, 167,62 TL'si bilişim giderlerinden ve 930,79 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

17. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

18. Parti, il örgütlerinin giderlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

19. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 849,60 TL tutarında taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

20. Yapılan incelemede Partinin 2016 yılı içinde gerçekleştirdiği 849,60 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Cihan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 9.620,05 TL gelir ile 9.616,56 TL gider ve 3,49 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 849,60 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/8 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/21
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Önce İnsan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Önce İnsan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Önce İnsan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan

inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 40.640 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 331,12 TL ve yıl sonu borç toplamının 9.263,77 TL; giderler toplamının 49.438,35 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 796,54 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 40.640 TL olup bunun 1.320 TL'si üye yıllık aidat gelirlerinden ve 39.320 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

8. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 49.438,35 TL olup bunun 9.477 TL'si personel giderlerinden, 4.230,60 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 1.544,30 TL'si telefon ve haberleşme giderlerinden, 21.740 TL'si kira giderlerinden, 12.230,05 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 216,40 TL'si banka giderlerinden oluşmaktadır.

9. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

10. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Önce İnsan Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 40.640 TL gelir, 331,12 TL önceki yıldan devreden nakit ve 9.263,77 TL yıl sonu borç toplamı ile 49.438,35 TL gider ve 796,54 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/28 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/22
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokrat Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Demokrat Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Demokrat Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan

inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 1.532.775,00 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 52.817,19 TL, yıl sonu borç toplamının 3.789.899,37; giderler toplamının 1.763.474,89 TL, önceki yıldan devreden borç toplamının 3.611.569,92 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 446,75 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 73.000 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 1.459.775 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 303.699,89 TL olup bunun 208.961,36 TL'si personel giderlerinden, 1.993,97 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.887,90 TL'si basılı kağıt ve kırtasiye giderlerinden, 27.099,84 TL'si haberleşme giderlerinden, 1.174,97 TL'si seyahat giderlerinden, 2.500 TL'si kira giderlerinden, 21.902,15 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 3.010,95 TL'si vergi, harç, noter ve sigorta giderlerinden, 250 TL'si malzeme giderlerinden, 22.474,90 TL'si borç ödemesi giderlerinden ve 11.443,85 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 1.459.775 TL olup bunun 108.050 TL'si personel giderlerinden, 132.471,50 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 50.804,50 TL'si kâğıt ve kırtasiye giderlerinden, 113.416,44 TL'si haberleşme giderlerinden, 60.408,04 TL'si taşıma ve vasıta giderlerinden, 3.223,75 TL'si seyahat giderlerinden, 767.550 TL'si kira giderlerinden, 820 TL'si tamir, bakım ve onarım giderlerinden, 129.773,41 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 1.805 TL'si basın ve yayın giderlerinden ve 91.452,36 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Demokrat Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 1.523.775 TL gelir, 3.789.899,37 TL yıl sonu borç ve 52.817,19 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 1.763.474,89 TL gider, 3.611.569,92 TL önceki yıldan devreden borç ve 446,75 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/32 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/23
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Halkın Yükselişi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Halkın Yükselişi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Halkın Yükselişi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 55.500 TL, önceki yıldan devreden nakit ve alacak toplamının 12.270,22 TL, yıl sonu borç toplamının 12.524,03 TL; giderler toplamının 71.532,50 TL, gelecek yıla devreden nakit ve alacak toplamının 8.761,75 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 55.000 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 500 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 68.689,41 TL olup bunun 208,35 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 498 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 3.321,25 TL'si haberleşme giderlerinden, 18,00 TL'si taşıma giderlerinden, 27.924,84 TL'si kira giderlerinden, 1.200 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 2.649,59 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 379,30 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 159,70 TL'si tanıtıcı unsur ve yayın giderlerinden ve 32.330,38 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemesi giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 2.843,09 TL olup bunun 500 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden ve 2.343,09 TL'si Genel Merkeze aktarılan nakit giderinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Halkın Yükselişi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 55.500 TL gelir, 12.524,03 TL yıl sonu borç ve 12.270,22 TL önceki yıldan devreden nakit ve alacak toplamı ile 71.532,50 TL gider ve 8.761,75 TL gelecek yıla devreden nakit ve alacak toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/41 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/24
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Emek Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Emek Partisinin teşkilatlandığı yirmi üç ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Emek Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Emek Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 398.700,43 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 11.803,21 TL; giderler toplamının 393.393,59 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 17.110,05 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 86.270 TL olup bunun 58.270 TL'si üye yıllık aidatlarından ve 28.000 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 312.430,43 TL olup bunun 259.446 TL'si üye yıllık aidatlarından, 49.084,43 TL'si bağış gelirlerinden, 2.950 TL'si yayın satış gelirlerinden ve 950,00 TL'si faaliyet gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 84.546,21 TL olup bunun 23.600 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 657,26 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 5.376,77 TL'si haberleşme giderlerinden, 2.655 TL'si basın,

yayın ve ilan giderlerinden, 48.220,00 TL'si kira giderlerinden ve 4.037,18 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 308.847,38 TL olup bunun 183.126,60 TL'si kira ve bina giderlerinden, 14.919,52 TL'si haberleşme giderlerinden, 7.650 TL'si tanıtım, temsil ve propaganda giderlerinden, 12.068,88 TL'si basın, yayın ve ilan giderlerinden, 13.305,12 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 14.532,92 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 58.270 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 2.850 TL'si seyahat giderlerinden, 817,50 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 1.306,84 TL'si bakım ve onarım giderlerinden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Emek Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 398.700,43 TL gelir ve 11.803,21 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 393.393,59 TL gider ve 17.110,05 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/47 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/25
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Emekçi Hareket Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Emekçi Hareket Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Emekçi Hareket Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 66.040 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 200 TL; giderler toplamının 66.055 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 185 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 5.385 TL olup bunun 1.680 TL'si bağış gelirlerinden ve 3.705 TL'si il örgütlerinden aktarılan gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 60.655 TL olup bunun 55.415 TL'si üye yıllık aidatından ve 5.240 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 5.400 TL olup bunun tamamı kira giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 60.655 TL olup bunun 56.950 TL'si kira giderlerinden, 3.705 TL'si Genel Merkeze aktarılan nakit giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Emekçi Hareket Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 66.040 TL gelir ve 200 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 66.055 TL gider ve 185 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2018/56 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/26
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Emekçi Hareket Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 13/2/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Emekçi Hareket Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Emekçi Hareket Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2017 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2017 yılı gelirler toplamının 70.260 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 185 TL; giderler toplamının 70.370 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 75 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2017 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2017 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 6.730 TL olup bunun 1.400 TL'si bağış gelirlerinden ve 5.330 TL'si il örgütlerinden aktarılan gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2017 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 63.530 TL olup bunun 3.980,00 TL'si üye giriş aidatından, 58.350 TL'si üye yıllık aidatından ve 1.200 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2017 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 6.840 TL olup bunun tamamı kira ve aidat giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2017 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 63.530 TL olup bunun 58.200 TL'si kira giderlerinden, 5.330 TL'si Genel Merkeze aktarılan nakit giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2017 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2017 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Emekçi Hareket Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2017 yılı kesin hesabında gösterilen 70.260 TL gelir ve 185 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 70.370 TL gider ve 75 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA

Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL

Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ

Esas Sayısı : 2017/11 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/27
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Bağımsız Cumhuriyet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Bağımsız Cumhuriyet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Bağımsız Cumhuriyet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 21.343,42 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 774,28 TL; giderler toplamının 22.054,80 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 62,90 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 12.943,42 TL olup bunun 1.770 TL'si üye yıllık aidatından ve 11.173,42 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 8.400 TL olup bunun 2.400 TL'si üye yıllık aidatından ve 6.000 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 13.654,80 TL olup bunun 9.645 TL'si kira giderlerinden, 2.739 TL'si bina giderlerinden, 217,70 TL'si aydınlatma giderlerinden, 84,77 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 279,50 TL'si haberleşme giderlerinden, 121,75 TL'si kırtasiye giderlerinden, 340 TL'si seyahat giderlerinden, 57,98 TL'si temizlik giderlerinden ve 169,10 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 8.400 TL olup bunun 7.200 TL'si kira giderlerinden ve 1.200 TL'si bina giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Bağımsız Cumhuriyet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 21.343,42 TL gelir ve 774,28 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 22.054,80 TL gider ve 62,90 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere

göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/13 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/28
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

İşçi Kardeşliği Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. İşçi Kardeşliği Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. İşçi Kardeşliği Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 19.550 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 210,93 TL; giderler toplamının 19.597,76 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 163,17 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 19.550 TL olup bunun 350 TL'si üye giriş aidatından, 18.800 TL'si üye yıllık aidatından ve 400 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

8. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 19.597,76 TL olup bunun 15.550 TL'si kira giderlerinden, 163,11 TL'si haberleşme giderlerinden ve 3.884,65 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden oluşmaktadır.

9. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

10. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

İşçi Kardeşliği Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 19.550 TL gelir ve 210,93 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 19.597,76 TL gider ve 163,17 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/39 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/29
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Kürdistan Özgürlük Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Kürdistan Özgürlük Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Kürdistan Özgürlük Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 59.188,71 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 3.169,91 TL; giderler toplamının 61.195,38 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 1.163,24 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 26.141,00 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 33.047,71 TL olup bunun 264 TL'si üye giriş aidatından, 1.740 TL'si üye yıllık aidatından, 27.746,71 TL'si bağış gelirlerinden, 2.147 TL'si teşkilat yardımlarından ve 1.150 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 26.343,30 TL olup bunun 181,80 TL'si kırtasiye giderlerinden, 20.258 TL'si kira giderlerinden, 4.963,50 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 940 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 34.852,08 TL olup bunun 854,50 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.628,71 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 954,59 TL'si haberleşme giderlerinden, 14.782 TL'si kira giderlerinden, 765 TL'si sigorta ve vergi giderlerinden ve 14.867,28 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Kürdistan Özgürlük Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 59.188,71 TL gelir ve 3.169,91 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 61.195,38 TL gider ve 1.163,24 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere

göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/54 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/30
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Türkiye Komünist Hareketi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Türkiye Komünist Hareketi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Türkiye Komünist Hareketi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 75.702,22 TL; giderler toplamının 74.532,22 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 1.170 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 25.700 TL olup bunun tamamı üye yıllık aidatı gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 50.002,22 TL olup bunun 50,00 TL'si üye giriş aidatından, 6.312,22 TL'si bağış gelirlerinden ve 43.640 TL'si Genel Merkez ve teşkilatlardan aktarılan nakit gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 24.530 TL olup tamamı teşkilatlara aktarılan giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 50.002,22 TL olup bunun 27.300 TL'si kira giderlerinden, 762,00 TL'si haberleşme giderlerinden, 2.788,72 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 19.110 TL'si diğer teşkilatlara aktarılan giderlerden ve 41,50 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Türkiye Komünist Hareketi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 75.702,22 TL gelir ile 74.532,22 TL gider ve 1.170,00 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/78 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/31
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen

kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisi, Genel Merkeze ait Kesin Hesap Cetveli'ni 10/7/2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasının *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar"* amir hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasının verileceği öngörülmektedir.

5. Bu itibarla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine, istenen bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

8. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 56.420,65 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 4.739,02 TL; giderler toplamının 60.045,04 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 1.114,63 TL olduğu anlaşılmaktadır.

9. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

10. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 26.588 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 29.832,65 TL olup bunun 40 TL'si üye giriş aidatından, 10.488,65 TL'si il ve ilçe katkı paylarından, 19.304 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

14. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 29.571,92 TL olup bunun 4.727,00 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 4.472,08 TL'si kırtasiye giderlerinden, 108,53 TL'si haberleşme giderlerinden, 12.400 TL'si kira giderlerinden ve 7.864,31 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden oluşmaktadır.

15. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

16. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 30.473,12 TL olup bunun 28.056,00 TL'si kira giderlerinden, 1.770,77 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden ve 646,35 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden oluşmaktadır.

17. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

18. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 56.420,65 TL gelir ve 4.739,02 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 60.045,04 TL gider ve 1.114,63 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2017/80 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/32
Karar Tarihi : 21/5/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Kadın Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Kadın Partisi, Genel Merkeze ait Kesin Hesap Cetveli'ni 10/8/2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuş; dolayısıyla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasının *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar*" hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasının verileceği öngörülmektedir.

5. Bu itibarla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Kadın Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Kadın Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

8. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 21.895,80 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 432 TL; giderler toplamının 20.475,09 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 1.852,71 TL olduğu anlaşılmaktadır.

9. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

10. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 18.144,65 TL olup bunun 1.000 TL'si bağış gelirlerinden ve 17.144,65 TL'si üye aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 3.751,15 TL olup bunun 1.756,15 TL'si üye yıllık aidatından ve 1.995 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

14. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 16.980,90 TL olup bunun tamamı genel giderlerden oluşmaktadır.

15. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

16. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 3.494,19 TL olup bunun tamamı genel giderlerden oluşmaktadır.

17. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

18. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Kadın Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 21.895,80 TL gelir ve 432 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 20.475,09 TL gider ve 1.852,71 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 21/5/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Recai AKYEL	Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	Üye Selahaddin MENTEŞ	

Esas Sayısı : 2015/52 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/33
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Cumhuriyet Halk Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Alparslan ALTAN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 26/5/2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Cumhuriyet Halk Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2014 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2014 yılı gelirler toplamının 194.127.461,36 TL, bir önceki yıldan devreden nakit toplamının 13.479.833,07 TL; giderler toplamının 205.941.991,89 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 1.665.302,54 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2014 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2014 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 125.247.709 TL olup bunun 864.718,09 TL'si dönem başı alacaklardan, 26.637.629,91 TL'si dönem sonu borçlardan, 358.652,06 TL'si üye yıllık aidatından, 335.742,13 TL'si bağışlardan, 5.986,50 TL'si mal varlığı gelirlerinden, 2.133.420,44 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 92.343.259 TL'si hazine yardımlarından, 1.954.552 TL'si yerel yönetim gelirlerinden, 13.255 TL'si eğitim gelirlerinden ve 600.493,87 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2014 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 68.879.752,36 TL olup bunun 154.466,89 TL'si dönem başı alacaklardan,

6.151.282,20 TL'si dönem sonu borçlardan, 1.789.117,68 TL'si üye aidatlarından, 15.686.856,50 TL'si bağış gelirlerinden, 131.480,42 TL'si yayın gelirlerinden, 794.423,43 TL'si faaliyet gelirlerinden, 501.051,85 TL'si mal varlığı gelirlerinden, 34.077,15 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 43.622.450,27 TL'si üst örgütlerden alınan yardımlardan ve 14.545,97 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 135.732.756,38 TL olup bunun 5.086.179,27 TL'si dönem başı borçlardan, 1.615.964,31 TL'si dönem sonu alacaklardan, 9.982.871,14 TL'si personel giderlerinden, 319.115,93 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 719.757,71 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 3.159.796,29 TL'si haberleşme giderlerinden, 34.749,20 TL'si taşıma giderlerinden, 3.365.189,84 TL'si seyahat giderlerinden, 5.074.998,95 TL'si kira giderlerinden, 974.371,06 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 2.737.477,51 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 300.964,69 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 1.663.926,69 TL'si demirbaş giderlerinden, 36.645.569,04 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 63.362.453,45 TL'si seçim ve tanıtma giderlerinden ve 689.371,30 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır:

A. Personele verilen avansların 31/12/2013 tarihi itibarıyla dökümü, 2014 yılı avans verme ve tahsil bilgileri ve 31/12/2014 tarihi itibarıyla avans dökümü ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Parti yetkililerince konuya ilişkin olarak gönderilen personel avans listesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Söz konusu tablo incelendiğinde 2014

yılı içinde toplam 12.736,47 TL'nin parti bütçesinden personele avans adı altında *borç* olarak verildiği anlaşılmıştır.

2014 Yılı İçinde Personele Verilen Avans (Borç) Listesi

Abdullah AYBEK	3.500 TL
Polat SENEM	3.000 TL
Cemal Gürsel SARIKAYA	200 TL
Çetin KAYA	2.500 TL
Nurhayat ÖZBEK	3.000 TL
Ekrem KURT	536,47 TL
Toplam	**12.736,47 TL**

2820 sayılı Kanun'un *"Borç verme yasağı:"* başlıklı 72. maddesinde "*Siyasi partiler, üyelerine ve diğer gerçek ve tüzelkişilere hiçbir şekilde borç veremezler.*" denilmektedir. Personele aylığından mahsup edilmek üzere veya bir iş için avans verilmesi mümkündür. Ancak verilen avansın miktarının takip eden maaş ödemesinden veya işin bitiminde mahsup edilip edilmediğinin kontrol edilmesi gerekmektedir.

Parti tarafından gönderilen ve 2014 yılı içinde avans verilen personel listesinde yer alan Çetin KAYA'ya ait muhasebe evrakları incelendiğinde adı geçen personele verilen avansların kişinin icra dosya hesabına gönderilen tutarlar olduğu anlaşıldığından 2.500 TL için denecek kalmamıştır. Ancak listede yer alan diğer kişilere yönelik avans uygulamasının yasal çerçevesinden uzaklaşarak faizsiz kredi uygulamasına dönüştürülmesi parti kaynaklarının Kanun'a aykırı bir şekilde kullanılması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla personele avans adı altında verilen tutarlar personele borç verme niteliğinde olup Kanun'un 72. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan *"Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir."* hükmü gereğince 10.236,47 TL gider karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B. Parti tarafından bir heykeltıraş ile imzalanan sözleşmede, sözleşme bedeli gelir vergisi stopajı ve katma değer vergisi dâhil 80.000 TL olarak düzenlenmesine karşın faturada ayrıca gelir vergisi stopajı ve katma değer vergisi hesap edilerek toplamda 110.785,54 TL ödeme yapılmıştır.

Bu itibarla sözleşme hükümleri gereği ödenmesi gereken tutardan fazla yapılan ödeme tutarı olan 30.785,54 TL karşılığı Parti mal varlığının 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

C. Partiye gönderilen yazıyla gerçekleştirilen bir organizasyon kapsamında yapılan otel ödemesi içinde konaklama dışı kişisel harcamaların, konaklama listesinde yer almayan bir kişiye ait konaklama bedelinin ve dışarıdan gelen bazı misafirlere ait yemek giderlerine ilişkin açıklama istenmiştir.

Parti tarafından verilen cevapta, yapılan ödemelerin siyasi faaliyet kapsamında olduğu ifade edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında *"Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz./Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır"* denilmektedir.

Anılan hükümler gereğince siyasi partiler giderlerini gerçekleştirirken ancak parti tüzel kişiliği adına yapabilirler. Parti adına olmayan harcamaların Parti bütçesinden karşılanması mümkün değildir. Yapılan incelemede ise konaklama dışı kişisel harcamaların, konaklama listesinde yer almayan bir kişiye ait konaklama bedelinin ve dışarıdan gelen bazı misafirlere ait yemek giderlerinin Parti bütçesinden ödendiği görülmüştür. Bu sebeple parti tüzel kişiliği adına yapılmayan 730 TL tutarındaki harcama karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2014 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 70.209.235,51 TL olup bunun 3.101.172,24 TL'si dönem başı borçlardan, 247.186,66 TL'si dönem sonu alacaklardan, 4.491.038,51 TL'si personel giderlerinden, 5.480.906,74 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden,

2.358.871,65 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 3.384.349,69 TL'si haberleşme giderlerinden, 3.232.586,26 TL'si taşıma giderlerinden, 830.691,25 TL'si seyahat giderlerinden, 2.917.600,02 TL'si kira giderlerinden, 1.383.172,95 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 2.313.701,61 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 985.551,39 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme giderlerinden, 1.606.616,87 TL'si demirbaş giderlerinden, 7.150.981,23 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 30.682.896,52 TL'si seçim ve tanıtma giderlerinden ve 41.911,92 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2014 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

A. İzmir İl Teşkilatının 2014 yılı Kesin Hesap Cetveli'nde 1.197.707,81 TL olarak yer alan giderler toplamının yevmiye defterinde 1.152.772,50 TL olarak yer aldığı belirtilerek aradaki farka ilişkin belgelerin ibraz edilmesi istenmiştir.

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta söz konusu farkın bir kısmının 2015 yılına devreden kasa ve banka tutarı ile 2013 yılından devreden dönem sonu borç tutarından kaynaklandığı belirtilerek yeniden düzenlenen Kesin Hesap Cetveli gönderilmiştir.

Ancak yeniden düzenlenip gönderilen Kesin Hesap Cetveli'nde giderler toplamı 1.153.967,70 TL olarak belirtilmişken yevmiye defteri kayıtlarındaki giderler toplamının 1.152.772,50 TL olduğu görülmüştür. Sonuç olarak Kesin Hesap Cetveli ile yevmiye defteri kayıtlarında bulunan gider tutarları arasında 1.195,20 TL fark bulunmaktadır.

Siyasi partilerin kesin hesaplarının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ve defter kayıtlarının kesin hesap ile uyumlu olması gerekmektedir. Parti İzmir İl Teşkilatı tarafından 2014 yılı Kesin Hesap Cetveli'nin giderler toplamı ile işletme defterinde kayıtlı giderler toplamı arasındaki 1.195,20 TL farka ilişkin bir açıklama yapılamamıştır. 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinin üçüncü fıkrasına göre ve ek 6. madde uyarınca yeniden değerleme oranı gözönünde bulundurulmak suretiyle 2014 yılı için belirlenen 79,23 TL'ye kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmadığından bu miktarı geçen

harcamaların geçerli ve kanıtlayıcı bir belgeye dayanması gerekmektedir. Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında ise belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti mal varlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği hükmü bulunmaktadır.

Bu hükümlere göre İzmir İl Teşkilatı 2014 yılı kesin hesabının giderler toplamında yer alan tutar ile yevmiye defterinde kayıtlı tutar arasındaki 1.195,20 TL tutarındaki gider farkının belgelendirilememesi nedeniyle anılan tutar kadar Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B. Partiye gönderilen yazıyla İzmir İl Teşkilatı 2014 yılı yevmiye defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 710 TL tutarındaki kişi adına düzenlenmiş faturanın parti bütçesinden ödenmesinin izahı istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	**Yevmiye Numarası**	**Açıklama**	**Tutar (TL)**
20/3/2014	23	Setur bookinturkey.com (Celal Yıldız)	710,00
		Toplam	710,00

Parti yetkilileri göndermiş oldukları yazıda, seyahat giderleri parti bütçesinden karşılanan kişinin sayman olarak görev yaptığını ve söz konusu harcamanın parti amaçları doğrultusunda yapılan seyahate ilişkin olduğunu ifade etmişlerdir.

Ancak harcama belgeleri arasında, söz konusu seyahatin parti adına ve parti faaliyeti için yapıldığını gösteren herhangi bir belge bulunmadığı gibi cevap yazısı ekinde de söz konusu harcamanın siyasi parti faaliyetleriyle ilişkili olduğunu kanıtlayıcı bir belge ibraz edilmemiştir.

Dolayısıyla söz konusu seyahat giderinin parti amaçlarına uygun ve parti tüzel kişiliği adına yapılmış bir harcama olarak kabul edilmesi mümkün olmadığından 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 710 TL'nin aynı Kanun'un 75. maddesi hükmü uyarınca Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

C. Partiye gönderilen yazıyla İzmir İl Teşkilatı 2014 yılı yevmiye defterinde kayıtlı olan ve ayrıntısı aşağıdaki tabloda verilen toplam 1.601,81 TL tutarındaki harcamaya ait fatura veya fatura yerine geçen belgenin gönderilmesi istenmiştir.

Yevmiye Tarihi	Yevmiye No	Açıklama	Tutar (TL)
10/1/2014	3	Taşıt Yakıt Gideri (Akran Petrol)	280,00
10/1/2014	3	Temsil Ağırlama (Konyalı Bulut)	155,00
10/1/2014	3	Temsil Ağırlama (Konyalı Bulut)	135,00
28/2/2014	18	Taşıt Yakıt Gideri (Akran Petrol)	291,72
10/5/2014	42	Taşıt Yakıt Gideri (Akran Petrol)	295,03
10/5/2014	42	Taşıt Yakıt Gideri (Akran Petrol)	295,06
10/5/2014	42	Taşıt Yakıt Gideri (DNCS Akaryakıt)	150,00
TOPLAM			**1.601,81 TL**

Parti tarafından anılan yazıya verilen cevapta 2820 sayılı Kanun'un 70. maddesinde yer alan makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu olmayan harcamaların üst sınırının belirlendiğini, bu sınır üstündeki harcamaların ise 74. maddeye göre fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle giderlerin kanıtlanması gerektiği belirtilmiş ancak bunun yanında perakende satış fişinin fatura yerine geçen belge olduğu ve Kanun'da da 79,79 TL üzeri harcamaların sadece fatura ile tevsik edilmesi hususunda açık bir düzenlemenin bulunmadığı ifade edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında "*Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.*", 75. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna*

uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir." ve 76. maddesinin son fıkrasında *"Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedilir."* denilmektedir.

Anılan hükümler gereğince siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hâllerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik etmek zorundadırlar. Ayrıca kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hâllerde de fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örneklerin kullanılması gerektiği Kanun'un 74. maddesinde ifade edilmiştir. Yapılan incelemede ise gönderilen belgeler arasında 1.601,81 TL tutarındaki giderlere ilişkin sadece ödeme kaydedici cihaz fişinin yer aldığı; fatura, fatura yerine geçen belge veya harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip tevsik edici herhangi bir belgenin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Buna göre İzmir İl Teşkilatı kesin hesabında gösterilen ve tevsik edilmeyen 1.601,81 TL gider karşılığı Parti mal varlığının Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

Ç. Hazine ve Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı İzmir Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı tarafından Karşıyaka Vergi Dairesi Müdürlüğü mükellefi Mehmet Kayacı Turizm Seyahat Acente San. Tic. Ltd. Şti. hakkında düzenlenen Vergi Tekniği Raporunda, ilgili mükellefin 1/1/2014 tarihinden itibaren gerçek mal ve hizmet teslimi veya hizmet ifasına dayalı ticari bir faaliyetinin bulunmadığı, düzenlediği faturaların tamamının komisyon karşılığında düzenlenen sahte faturalar olduğu, yapılacak incelemelerde anılan mükellef tarafından düzenlenen belgelere rastlanması halinde bu belgelerin sahte belge olarak değerlendirilmesi gerektiği tespitinde bulunulmuştur.

İzmir Küçük ve Orta Ölçekli Mükellefler Grup Başkanlığı İhbar ve İnceleme Taleplerini Değerlendirme Komisyonunun 28/6/2019 tarih ve 2019/1-1551 sayılı İnceleme Talebi Karar Tutanağına ekli "E Tablosu"nda, Vergi Tekniği Raporuna istinaden yapılan araştırma sonucunda 2014 yılında

adına sahte fatura düzenlendiği gerekçesiyle Cumhuriyet Halk Partisi İzmir İl Teşkilatı hakkında inceleme yapılması istenmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı 8/8/2018 tarihli yazı ile Cumhuriyet Halk Partisi İzmir İl Teşkilatı hakkında yapılması istenen inceleme ile ilgili hususların, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi kapsamında Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilmesinin uygun olacağını belirterek durumu Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na bildirmiştir.

Anayasa Mahkemesi ilgili yazı ve ekleri değerlendirilmek üzere Sayıştay Başkanlığı'na göndermiştir. Sayıştay Başkanlığı, 12/9/2019 tarihli yazısı ile Cumhuriyet Halk Partisi 2014 yılı Genel Merkez kesin hesabına ilişkin esas inceleme raporunun Anayasa Mahkemesine gönderildiğini, ilgili mükellef hakkında idari işlem niteliğinde olan vergi tekniği raporu dışında kesinleşmiş bir mahkeme kararı bulunmadığını belirtmiş ve nihai olarak Cumhuriyet Halk Partisi 2014 yılı İzmir İl Teşkilatı hesabının 2820 sayılı Kanun'un 74. ve 75. maddeleri gereğince Sayıştay Başkanlığı tarafından denetime alınıp alınmaması hususunun Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğunu ifade etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, Parti İzmir İl Teşkilatının 2014 yılı kesin hesabının 2820 sayılı Kanun'un 74. ve 75. maddeleri gereğince denetlenmesine 16/10/2019 tarihinde karar vermiştir.

Gerçekleştirilen denetim kapsamında Partiye gönderilen yazıyla, ilgili mükellef hakkında düzenlenen raporda yer alan sahte fatura tespiti hatırlatıldıktan sonra fatura konusu hizmet alımının gerçek bir alım olduğunu gösterecek kanıtlayıcı belgeleri sunması ve ilgili mükellefe fatura tutarından 10.355 TL fazla ödeme yapılmasının izahı istenmiştir.

Parti vermiş olduğu cevapta, fatura konusu işlemin gerçek bir işlem olduğuna dair mükellef ile yapılan araç kiralama sözleşmesini ve kiralanan araçların giydirme işlemlerine ilişkin üretim formlarını göndermiştir. Öte yandan Parti fazla ödeme yapıldığı iddiasına ilişkin olarak banka kayıtlarını sunmuş, mükellefe 24/2/2014 tarihinde verilen 10.000 TL tutarındaki avansın 10/3/2014 tarihinde iade alınırken kayıtlara sehven 10.355 TL olarak intikal ettiğini, yapılan fazla ödemenin 355,00 TL olduğunu ifade etmiştir.

Öncelikle fatura konusu işlemin gerçek bir hizmet alımı olup olmadığının incelenmesi gerekir. Her ne kadar ilgili mükellef hakkında düzenlenen vergi tekniği raporunda 1/1/2014 tarihinden itibaren düzenlediği faturaların sahte olduğu ifade edilmiş olsa da fatura konusunu oluşturan hizmetin sözleşmeye bağlanmış olması, sözleşme iki ay süre ile hizmet alımını düzenlemiş olsa bile bir ayın sonunda hizmet alımının sona erdirilmiş olması, alınan hizmet karşılığında mükellefe yapılan ödemelerin banka hesabı yoluyla yapılması, bu ödemelerin avans- iade- ödeme şeklinde gerçekleştirilmesinin sahte fatura karşılığı yapılan bir hizmet alımı için ayrıntılı ve gereksiz işlemler olması ve kiralanan araçların giydirilme işlemlerine ilişkin üretim formlarının sunulmuş olması birlikte değerlendirildiğinde fatura konusu hizmetin gerçek bir hizmet alımı olarak kabul edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Öte yandan yukarıda yer alan mevzuat hükümleri gereğince siyasi partilerin gelir ve giderlerinin esastan incelenmesi sırasında 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca parti defterleri, gelir ve gider kayıtları ile bunlara ilişkin belgelerin kesin hesaplar ile uyumlu olması gerekmektedir. Yapılan incelemede ise Partinin yevmiye defterine kaydedilen gider tutarı ile kanıtlayıcı belgede bulunan gider tutarı arasında 355 TL fark olduğu görülmüştür.

Bu sebeple fatura tutarından fazla yapılan ödeme tutarı olan 355 TL karşılığı Parti mal varlığının 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2014 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 350.000 TL tutarında taşınmaz mal ile 2.920.543,56 TL tutarında taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2014 yılı içinde gerçekleştirdiği 3.270.543,56 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Cumhuriyet Halk Partisinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

A. Kanun'a uygun olmayan 45.614,02 TL gider karşılığı Parti mal varlığının 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

B. Partinin 2014 yılı kesin hesabında gösterilen 194.127.461,36 TL gelir ve 13.479.833,07 TL bir önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 205.941.991,89 TL gider ve 1.665.302,54 gelecek yıla devreden nakit toplamının Hazineye irat kaydedilen dışında kalan bölümünün ve yıl içinde gerçekleşen 3.270.543,56 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğuna,

10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2016/35 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/34
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Cumhuriyet Halk Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Cumhuriyet Halk Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Cumhuriyet Halk Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 264.105.294,57 TL, bir önceki yıldan devreden nakit ve alacaklar toplamının 3.528.453,51 TL, yıl sonundaki borç toplamının 17.715.408,16 TL; giderler toplamının 240.159.705,81 TL, geçen yıldan kalan borç ödemeleri toplamının 32.823.010,15 TL ve gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının 12.366.439,92 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 191.862.351,84 TL olup bunun 1.016.633,36 TL'si üye giriş aidatından, 27.751.292,18 TL'si bağışlardan, 5.000 TL'si mal varlığı gelirlerinden, 4.171.000,43 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 155.345.804 TL'si hazine yardımlarından ve 3.572.621,87 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 72.242.942,73 TL olup bunun 2.001.366,27 TL'si üye giriş aidatlarından, 18.267.796,82 TL'si bağış gelirlerinden, 134.185 TL'si yayın gelirlerinden,

2.261.388,54 TL'si faaliyet gelirlerinden, 340.866,65 TL'si mal varlığı gelirlerinden, 61.387,40 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 48.865.078,98 üst örgütten alınan yardımlardan ve 310.873,07 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 165.096.174,81 TL olup bunun 13.565.757,43 TL'si personel giderlerinden, 814.300,51 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 128.622,32 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 1.215.104,29 TL'si haberleşme giderlerinden, 1.382.440,07 TL'si taşıma giderlerinden, 1.897.205,74 TL'si seyahat giderlerinden, 7.035.474,74 TL'si kira giderlerinden, 1.134.999,17 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 1.267.649,90 TL'si ısınma, aydınlatma ve kira giderlerinden, 2.285.287,37 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 532.773,79 TL'si demirbaş giderlerinden, 40.466.448,76 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 89.660.439,93 TL'si seçim ve tanıtma giderlerinden ve 3.709.630,79 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 75.063.531 TL olup bunun 5.787.863,09 TL'si personel giderlerinden, 8.280.961,54 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 2.437.290,17 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 4.086.553,04 TL'si haberleşme giderlerinden, 3.881.501,84 TL'si taşıma giderlerinden, 1.046.888,59 TL'si seyahat giderlerinden, 2.407.864,47 TL'si kira giderlerinden, 1.638.017,80 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 2.509.613,73 TL'si ısınma, aydınlatma ve

temizlik giderlerinden, 1.765.607,43 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme giderlerinden, 3.536.218,74 TL'si demirbaş giderlerinden, 8.398.630,22 TL'si teşkilata yardım giderlerinden ve 29.286.520,34 TL'si seçim ve tanıtma giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 1.925.596,87 TL tutarında taşınmaz mal ile 2.269.064,97 TL tutarında taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği toplam 4.194.661,84 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Cumhuriyet Halk Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 264.105.294,57 TL gelir, 3.028.453,51 TL bir önceki yıldan devreden nakit ve alacaklar ve 17.715.408,16 TL yıl sonundaki borç toplamı ile 240.159.705,81 TL gider, 32.823.010,15 TL geçen yıldan kalan borç ödemeleri ve 12.366.439,92TL gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 4.194.661,84TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye	Üye	
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2016/61 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/35
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Adalet ve Kalkınma Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Adalet ve Kalkınma Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Adalet ve Kalkınma Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 541.912.746,48 TL, bir önceki yıldan devreden nakit ve alacaklar toplamının 38.291.106,89 TL, yıl sonundaki borç toplamının 57.367.115,63 TL; giderler toplamının 598.197.658,23 TL, geçen yıldan kalan borç ödemeleri toplamının 23.253.698,15 TL ve gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının 16.119.612,62 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 355.590.708,01 TL olup bunun 9.460.623,63 TL'si mal varlığı gelirlerinden, 297.980.095,00 TL'si devlet yardımlarından, 39.141.064,73 TL'si aday adaylığı özel aidatlarından, 8.614.111,25 TL'si bağış ve yardımlardan ve 394.813,40 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 186.322.038,47 TL olup bunun 119.457,10 TL'si üye giriş aidatından,

4.711.123,09 TL'si üye yıllık aidatından, 263.520,50 TL'si satış gelirlerinden, 117.619.986,47 TL'si genel merkez yardımlarından, 37.509,54 mal varlığı gelirlerinden, 54.541.439,57 TL'si bağış gelirlerinden ve 9.029.002,20 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 413.991.335,52 TL olup bunun 15.968.908,97 TL'si personel giderlerinden, 2.720.535,82 TL'si kira giderlerinden, 1.929.841,28 TL'si haberleşme giderlerinden, 632.603,41 TL'si basılı kâğıt, kırtasiye ve diğer giderlerden, 2.767.380,61 TL'si ısıtma aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 1.248.321,49 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 117.619.986,47 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 2.490.138,39 TL'si seyahat giderlerinden, 690.620,50 TL'si taşıma vasıta giderlerinden, 17.006.952,16 TL'si basın yayın ve tanıtım giderlerinden, 418.446,81 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme giderlerinden, 74.525,56 TL'si gelir getirici malzeme giderlerinden, 236.024.600,69 TL'si seçim giderlerinden ve 14.398.473,36 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 184.206.322,71 TL olup bunun 9.441.767,20 TL'si personel giderlerinden, 14.145.784,19 TL'si kira giderlerinden, 8.780.609,12 TL'si haberleşme giderlerinden, 3.970.950,48 TL'si basılı kâğıt, kırtasiye ve diğer giderlerinden, 6.906.559,55 TL'si ısıtma, aydınlatma, temizlik giderlerinden, 31.146.299,77 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 8.360.131,41 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 3.629.119,91 TL'si seyahat giderlerinden, 7.955.831,85 TL'si

taşıma ve vasıta giderlerinden, 9.554.366,66 TL'si basın yayın ve tanıtım giderlerinden, 5.404.776,79 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme giderlerinden, 2.094.542,36 TL'si gelir getirici malzeme giderlerinden, 63.060.307,33 TL'si seçim giderlerinden ve 9.755.276,09 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 5.072.583,69 TL tutarında taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği 5.072.583,69 TL tutarındaki taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Adalet ve Kalkınma Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 541.912.746,48 TL gelir, 38.291.106,89 TL bir önceki yıldan devreden nakit ve alacaklar ve 57.367.115,63 TL yıl sonundaki borç toplamı ile 598.197.658,23 TL gider, 23.253.698,15 TL geçen yıldan kalan borç ödemeleri ve 16.119.612,62 TL gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 5.072.583,69 TL tutarındaki taşınır mal, menkul kıymet ve telif hakkı ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye	Üye	
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2016/66 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/36
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Hareket Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 31/5/2017 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Milliyetçi Hareket Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Milliyetçi Hareket Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 106.292.100,68 TL, önceki yıldan devreden nakit ve alacak toplamının 1.491.823,97 TL, yıl sonundaki borç toplamının 12.995.959,56 TL; giderler toplamının 106.006.238,88 TL, önceki yıldan kalan borç ödemeleri toplamının 3.543.286,63 TL ve gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının 11.230.358,70 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 84.733.091,51 TL olup bunun 3.507.716,71 TL'si faiz ve nemalandırma gelirlerinden, 77.777.715 TL'si devlet yardımlarından, 167.000 TL'si demirbaş satış gelirlerinden, 41.640 TL'si milletvekili giriş aidatından, 3.232.154,80 TL'si milletvekili aday aidatından ve 6.865 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 21.559.009,17 TL olup bunun 107.061,17 TL'si üye giriş aidatından, 1.450.382,38 TL'si üye yıllık aidatından, 9.849.494,50 TL'si bağış gelirlerinden,

7.800.780 TL'si yardım gelirlerinden, 63.980 TL'si faaliyet gelirlerinden, 9.960 TL'si malvarlığı gelirlerinden, 2.073,34 TL'si faiz ve nemalandırma gelirlerinden, 139.400 TL'si demirbaş satış gelirlerinden, 277.570 TL'si milletvekili giriş aidatından, 1.827.730 TL'si milletvekili aday aidatından ve 30.577,78 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 84.552.632,76 TL olup bunun 6.846.938,78 TL'si personel giderlerinden, 170.483,27 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 769.538,75 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 787.228,50 TL'si haberleşme giderlerinden, 1.017.426,67 TL'si taşıma giderlerinden, 408.187,53 TL'si seyahat giderlerinden, 199.038 TL'si kira giderlerinden, 1.184.733,72 TL'si bakım onarım giderlerinden, 1.008.752,49 TL'si ısınma aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 361.215,72 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 604.379,65 TL'si demirbaş giderlerinden, 7.800.780 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 101.423,20 TL'si araştırma, geliştirme ve eğitim giderlerinden, 1.781.193,84 TL'si toplantı giderlerinden, 61.152.105,75 TL'si propaganda, tanıtım ve seçim giderlerinden ve 359.206,89 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 21.453.606,12 TL olup bunun 166.424,74 TL'si personel giderlerinden, 1.670.108,76 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 404.065,85 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 900.138,65 TL'si haberleşme giderlerinden, 532.927,32 TL'si taşıma giderlerinden, 273.099,09 TL'si seyahat giderlerinden,

3.000.560,25 TL'si kira giderlerinden, 455.762,59 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 937.908,22 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 198.561,14 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 421.648,24 TL'si demirbaş giderlerinden, 2.935.286,59 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 670.790,91 TL'si bayrak, rozet ve afiş giderlerinden, 41.858,80 TL'si araştırma, geliştirme ve eğitim giderlerinden, 443.964,32 TL'si toplantı giderlerinden, 6.720.430,40 TL'si seçim giderlerinden ve 1.680.070,25 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 1.026.027,89 TL tutarında taşınır ve taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği 1.026.027,89 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Milliyetçi Hareket Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 106.292.100,68 TL gelir, 1.491.823,97 TL önceki yıldan devreden nakit ve alacaklar ve 12.995.959,56 TL yıl sonundaki borç toplamı ile 106.006.238,88 TL gider, 3.543.286,63 TL önceki yıldan kalan borç ödemeleri ve 11.230.358,70 TL gelecek yıla devreden nakit ve alacaklar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 1.026.027,89 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye	Üye	
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/4 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/37
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Millet ve Adalet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir."* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da *"Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini*

ve şekillerini de belirten listeleri eklenir." denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Millet ve Adalet Partisinin teşkilatlandığı kırk ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Millet ve Adalet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Millet ve Adalet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından

hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 39.750 TL, yıl sonundaki borç toplamının 6.158,10 TL, giderler toplamının 45.908,10 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 39.750 TL olup bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Parti, il örgütlerinin gelirlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

16. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 45.908,10 TL olup bunun 79 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 1.061,50 TL'si haberleşme giderlerinden, 36.100 TL'si kira giderlerinden, 1.776 TL'si vergi, sigorta ve

noter giderlerinden, 1.719,98 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemelerinden ve 5.171,62 TL'si banka, kargo ve diğer giderlerden oluşmaktadır.

17. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

18. Parti, il örgütlerinin giderlerine ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

19. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Millet ve Adalet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 39.750 TL gelir ve 6.158,10 TL yıl sonu borç toplamı ile 45.908,10 TL gider toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/16 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/38
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Devrimci İşçi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Devrimci İşçi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Devrimci İşçi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 37.880 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 441,43 TL; giderler toplamının 37.720,08 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 601,35 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 22.730 TL olup bunun 7.580 TL'si üye yıllık aidatından ve 15.150 TL'si il teşkilatlarından aktarılan paylardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 15.150 TL olup bunun tamamı üye yıllık aidatından oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 22.570,08 TL olup bunun 20.030,21 TL'si kira giderlerinden, 1.737,86 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden ve 802,01 TL'si haberleşme giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 15.150 TL olup bunun tamamı genel merkeze aktarılan paylardan oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Devrimci İşçi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 37.880 TL gelir ve 441,43 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 37.720,08 TL gider ve 601,35 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/20 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/39
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Kürdistan Sosyalist Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Kürdistan Sosyalist Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Kürdistan Sosyalist Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 47.080 TL, giderler toplamının 42.134,10 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 4.945,90 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 18.750 TL olup bunun 17.000 TL'si üye giriş aidatından ve 1.750 TL'si bağışlardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 28.330 TL olup bunun 100 TL'si üye giriş aidatından, 17.970 TL'si üye yıllık aidatından, 9.760 TL'si bağışlardan, 250 TL'si yardımlardan ve 250 TL'si faaliyet gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 14.831,25 TL olup bunun 644 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 4.000,20 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 503,13 TL'si haberleşme giderlerinden, 389,49 TL'si taşıma giderlerinden, 1.510 TL'si seyahat giderlerinden, 3.750 TL'si kira giderlerinden, 1.400,90 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 2.292,03 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 341,50 TL'si diğer çeşitli giderlerden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 27.302,85 TL olup bunun 1.157,30 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 450,00 TL'si taşıma giderlerinden, 200 TL'si seyahat giderlerinden, 20.200 TL'si kira giderlerinden, 560 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 4.295,55 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 200 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 240 TL'si demirbaş alımı giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 240 TL tutarında taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2016 yılı içinde gerçekleştirdiği 240 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Kürdistan Sosyalist Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 47.080 TL gelir ile 42.134,10 TL gider ve 4.945,90 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 240 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/27 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/40
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Ezilenlerin Sosyalist Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Ezilenlerin Sosyalist Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Ezilenlerin Sosyalist Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 133.350 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 8.359,47 TL; giderler toplamının 135.473,77 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 6.235,70 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 15.500 TL olup bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 117.850 TL olup bunun 3.300 TL'si üye giriş aidatından, 66.930 TL'si üye yıllık aidatından, 4.730 TL'si yardımlardan, 40.900 TL'si bağışlardan, 1.350 TL'si faaliyet gelirlerinden ve 1.000 TL'si yayın gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 15.562,04 TL olup bunun 4.773,66 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 7.726,18 TL'si kira giderlerinden, 1.630,40 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 1.431,80 TL'si haberleşme giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 119.911,73 TL olup bunun 1.045 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 963 TL'si toplantı giderlerinden, 2.170,70 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 16.079,10 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 89.830 TL'si kira giderlerinden, 380 TL'si seyahat giderlerinden, 1.160 TL'si bayrak, rozet ve afiş giderlerinden, 6.790,10 TL'si haberleşme giderlerinden, 450 TL'si bakım ve onarım giderlerinden ve 1.043,83 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Ezilenlerin Sosyalist Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 133.350 TL gelir ve 8.359,47 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 135.473,77 TL gider ve 6.235,70 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/48 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/41
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyalist Emekçiler Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Sosyalist Emekçiler Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Sosyalist Emekçiler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 12.350 TL, giderler toplamının 12.333 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 17 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 12.350 TL olup bunun 9.500 TL'si üye yıllık aidatından ve 2.850 TL'si bağışlardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

8. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 12.333 TL olup bunun 1.021,88 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 8.850 TL'si kira ve bağlı giderlerinden, 1.821,12 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 640 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden oluşmaktadır.

9. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

10. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Sosyalist Emekçiler Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 12.350 TL gelir ile 12.333 TL gider ve 17 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2018/26 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/42
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyalist Emekçiler Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 13/2/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Sosyalist Emekçiler Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Sosyalist Emekçiler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2017 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2017 yılı gelirler toplamının 16.000 TL ve önceki yıldan devreden nakit toplamının 17 TL, giderler toplamının 15.985,59 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 31,41 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2017 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2017 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 16.000 TL olup bunun 13.900 TL'si üye yıllık aidatından ve 2.100 TL'si bağışlardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

8. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 15.985,59 TL olup bunun 1.053,99 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 11.871 TL'si kira ve bağlı giderlerinden ve 3.060,60 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden oluşmaktadır.

9. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

10. Partinin 2017 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Sosyalist Emekçiler Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2017 yılı kesin hesabında gösterilen 16.000 TL gelir ve 17 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 15.985,59 TL gider ve 31,41 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2019/46 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/43
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyalist Emekçiler Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Recep KÖMÜRCÜ, Serdar ÖZGÜLDÜR, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU ve Selahaddin MENTEŞ'in katılımlarıyla 4/12/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Sosyalist Emekçiler Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Sosyalist Emekçiler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2018 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2018 yılı gelirler toplamının 17.800 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 31,41 TL; giderler toplamının 17.623,36 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 208,05 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2018 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2018 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 17.300 TL olup bunun 14.500 TL'si üye yıllık aidatından ve 2.800 TL'si bağışlardan oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2018 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 500 TL olup bunun tamamı üye aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2018 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 17.311,86 TL olup bunun 1.006,34 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 12.675 TL'si kira ve bağlı giderlerinden, 3.267,70 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 8 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden ve 354,82 TL'si iletişim giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2018 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 311,50 TL olup bunun 28,50 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden ve 283 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2018 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2018 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Sosyalist Emekçiler Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2018 yılı kesin hesabında gösterilen 17.800 TL gelir ve 31,41 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 17.623,36 TL gider ve 208,05 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru,

denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/29 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/44
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Özgürlük ve Sosyalizm Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Özgürlük ve Sosyalizm Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Özgürlük ve Sosyalizm Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 19.043,54 TL ve önceki yıldan devreden nakit toplamının 3.853,53 TL; giderler toplamının 18.548,07 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 4.349 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 2.300 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 16.743,54 TL olup bunun 7.412,54 TL'si üye yıllık aidatından ve 9.331 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 2.289,06 TL olup bunun 1.200 TL'si kira giderlerinden, 789,06 TL'si su, elektrik ve aidat giderlerinden ve 300 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 16.259,01 TL olup bunun 10.800 TL'si kira giderlerinden, 2.700 TL'si vergi giderlerinden ve 2.759,01 TL'si elektrik, su ve aidat giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Özgürlük ve Sosyalizm Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 19.043,54 TL gelir ve 3.853,53 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 18.548,07 TL gider ve 4.349 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye	Üye	
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/34 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/45
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokratik Bölgeler Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Demokratik Bölgeler Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Demokratik Bölgeler Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler

üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 946.419,40 TL ve önceki yıldan devreden nakit toplamının 647.984,01 TL; giderler toplamının 1.160.321,81 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 434.081,60 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 236.505,35 TL olup bunun tamamı aidat ve bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 709.914,05 TL olup bunun tamamı aidat ve bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 422.631,76 TL olup bunun 322.916,85 TL'si büro giderlerinden ve 99.714,91 TL'si yol ve kongre giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 737.690,05 TL olup bunun 358.089,53 TL'si büro giderlerinden ve 379.600,52 TL'si yol ve kongre giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Demokratik Bölgeler Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 946.419,40 TL gelir ve 647.984,01 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 1.160.321,81 TL gider ve 434.081,60 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR	Burhan ÜSTÜN	Engin YILDIRIM
Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Celal Mümtaz AKINCI	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
M. Emin KUZ	Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL
Üye	Üye	
Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye	Üye	
Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/43 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/46
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Bağımsız Türkiye Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Bağımsız Türkiye Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Bağımsız Türkiye Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde

yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 635.793,41 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 18.809,87 TL ve yıl sonundaki borç toplamının 14,49 TL; giderler toplamının 638.362,17 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 16.255,60 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 134.719,05 TL olup bunun 129.200 TL'si bağış gelirlerinden, 3.580 TL'si iade alınan tutarlardan ve 1.939,05 TL'si sosyal güvenlik indiriminden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

8. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 501.074,36 TL olup bunun 19.895 TL'si üye yıllık aidatından ve 481.179,36 TL'si bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

9. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

10. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 134.379,16 TL olup bunun 32.001,90 TL'si personel giderlerinden, 639,40 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 2.638,81 TL'si haberleşme giderlerinden, 101,10 TL'si taşıma giderlerinden, 27.180 TL'si kira ve aidat giderlerinden, 2.620,04 TL'si ısınma, aydınlatma, temizlik ve yakıt giderlerinden, 22.295,91 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden ve 46.902 TL'si seçim ve organizasyon giderlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

12. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 503.983,01 TL olup bunun 34.706 TL'si temsil ağırlama giderlerinden, 31.524,61 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 10.426,46 TL'si haberleşme giderlerinden, 13.383,43 TL'si seyahat giderlerinden, 369.165 TL'si kira ve aidat giderlerinden, 3.900 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 22.846,26 TL'si ısınma, aydınlatma, temizlik ve yakıt giderlerinden, 3.241,25 TL'si vergi, sigorta ve noter giderlerinden, 1.750 TL'si demirbaş giderlerinden ve 13.040 TL'si seçim ve organizasyon giderlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

14. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 1.750 TL tutarında taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

15. Yapılan incelemede Partinin 2016 yılı içinde gerçekleştirdiği 1.750 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Bağımsız Türkiye Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 635.793,41 TL gelir, 18.809,87 TL önceki yıldan devreden nakit ve 14,49 TL yıl sonundaki borç toplamı ile 638.362,17 TL gider ve 16.255,60 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 1.750 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/58 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/47
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Merkez Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Merkez Partinin teşkilatlandığı elli altı ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Merkez Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Merkez Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un

ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 124.568,50 TL, yıl sonundaki borç toplamının 171.215,43 TL; giderler toplamının 227.865,54 TL, verilen sipariş ve iş avansları-depozitolar toplamının 67.916,73 TL ve gelecek yıla devreden nakit toplamının 1,66 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 69.610 TL olup bunun tamamı bağışlardan oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 54.958,50 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 172.907,50 TL olup bunun 14.697,43TL'si personel giderlerinden, 331 TL'si temsil ve ağırlama

giderlerinden, 16,50 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 3.922,90 TL'si haberleşme giderlerinden, 123,50 TL'si taşıma giderlerinden, 59.776,50 TL'si kira giderlerinden, 81.984,40 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemelerinden, 3.276 TL'si bina aidat, bakım ve onarım giderlerinden, 8.205,87 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden, 150 TL'si toplantı ve seminer giderlerinden ve 423,40 TL'si posta, kargo, havale ve banka giderlerinden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderleri toplamı 54.958,04 TL olup bunun 847,25 TL'si haberleşme giderlerinden, 48.000 TL'si kira giderlerinden, 4.800 TL'si bina aidat, bakım ve onarım giderlerinden ve 1.310,79 TL'si ısınma, aydınlatma, su ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Merkez Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 124.568,50 TL gelir, 171.215,43 yıl sonu borç toplamı ile 227.865,54 TL gider, 67.916,73 TL verilen sipariş ve iş avansları-depozitolar ve 1,66 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/61 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/48
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Anavatan Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Anavatan Partisi, Genel Merkeze ait 2015 Yılı Kesin Hesap Cetveli'ni 30/6/2016 tarihine kadar Anayasa Mahkemesine sunması gerekirken 30/6/2017 tarihinde sunmuş; dolayısıyla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasının *"…Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar"* hükmüne uymamıştır.

4. 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde 74. madde hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasının verileceği öngörülmektedir.

5. Bu itibarla 2820 sayılı Kanun'un 74. maddesi hükümlerine aykırı hareket eden parti sorumluları hakkında Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

6. Anavatan Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine bilgilerin istendiği sürede verilmemesi nedeniyle Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

7. Anavatan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2015 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

8. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2015 yılı gelirler toplamının 17.200 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 2.585,44 TL; giderler toplamının 17.953 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 1.832,44 TL olduğu anlaşılmaktadır.

9. Partinin 2015 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2015 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

10. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 13.050 TL olup bunun tamamı üye aidat gelirlerinden oluşmaktadır.

11. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

12. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 4.150 TL olup bunun tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

13. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

14. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 12.069 TL olup bunun 10 TL'si kırtasiye ve büro malzemesi giderlerinden, 12.000 TL'si kira giderlerinden ve 59 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

15. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

16. Partinin 2015 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 5.884 TL olup bunun 1.445 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 1.654 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 202 TL'si telefon ve haberleşme giderlerinden, 1.775 TL'si seyahat giderlerinden, 347 TL'si bakım ve onarım giderlerinden ve 461 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden oluşmaktadır.

17. Parti il örgütlerinin 2015 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

18. Partinin 2015 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Anavatan Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2015 yılı kesin hesabında gösterilen 17.200 TL gelir ve 2.585,44 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 17.953 TL gider ve 1.832,44 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru,

denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2017/69 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/49
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Saadet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 4/1/2018 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde *"İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir"* hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "S*iyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar

ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Saadet Partisinin teşkilatlandığı dört ile ait 2016 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

5. Ayrıca partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen ve istenen bilgileri vermeyen parti sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın

dışında gelir ve gider oluşturulması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Saadet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması dolayısıyla işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak kabul edildiğinden Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Saadet Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2016 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2016 yılı gelirler toplamının 8.294.281,33 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 220.366,68 TL, önceki yıldan devreden alacak toplamının 42.878 TL, yıl sonundaki borç toplamının 776.605,47 TL; giderler toplamının 8.888.976,60 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 396.154,88 TL ve yıl sonu alacaklar toplamının 49.000 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2016 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2016 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 4.955.280,71 TL olup bunun 2.014.539,72 TL'si üye giriş ve üye yıllık aidatlarından, 2.648.901,63 TL'si bağışlardan, 291.766,50 TL'si il ve ilçe teşkilatlarından alınan gelirler toplamından ve 72,86 TL'si diğer gelirlerden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 3.339.000,62 TL olup bunun 1.296.926,40 TL'si üye giriş ve üye yıllık aidatlarından, 4.000 TL'si aday özel aidatından, 75.000 TL'si parti mal varlığı gelirlerinden, 1.879.568,16 TL'si bağışlardan, 2.256,27 TL'si genel merkez yardım gelirlerinden, 28.190,30 TL'si il ve ilçe teşkilatlarından alınan gelirler toplamından ve 53.059,49 TL'si diğer gelirlerden tamamı bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 5.528.619,90 TL olup bunun 659.584,11 TL'si büro giderlerinden, 848.210,28 TL'si personel giderlerinden, 72.255,22 TL'si seyahat giderlerinden, 190.044,90 TL'si bayrak, flama ve rozet giderlerinden, 25.340,50 TL'si seçim ve propaganda giderlerinden, 26.497,66 TL'si konferans ve sergi giderlerinden, 160.800 TL'si kira giderlerinden, 2.882.310,25 TL'si demirbaş giderlerinden, 2.256,27 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 661.101,05 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemeleri giderlerinden ve 219,66 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2016 yılında il örgütlerine ilişkin giderleri toplamı 3.360.356,70 TL olup bunun 1.858.851,99 TL'si büro giderlerinden, 230.356,31 TL'si personel giderlerinden, 120.893,74 TL'si seyahat giderlerinden, 70.008,06 TL'si bayrak, flama ve rozet giderlerinden, 75.570,18 TL'si seçim ve propaganda giderlerinden, 76.669,61 TL'si konferans ve sergi giderlerinden, 261.613,94 TL'si kira giderlerinden, 43.878,01 TL'si basın ve yayın giderlerinden, 107.157 TL'si demirbaş giderlerinden, 28.190,30 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 291.766,50 TL'si genel merkeze yardım giderlerinden, 59.661,33 TL'si önceki yıldan kalan borç ödemeleri giderlerinden ve 135.739,73 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin 2016 yılı kesin hesap çizelgelerinin gider bölümü üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin 2016 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede 2.822.310,25 TL tutarında taşınır ve taşınmaz mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

22. Yapılan incelemede Partinin 2015 yılı içinde gerçekleştirdiği 2.822.310,25 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Saadet Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2016 yılı kesin hesabında gösterilen 8.294.281,33 TL gelir, 220.366,68 TL önceki yıldan devreden nakit, 42.878 TL önceki yıldan devreden alacak ve 776.605,47 TL yıl sonu borç toplamı ile 8.888.976,60 TL gider, 396.154,88 TL gelecek yıla devreden nakit ve 49.000 TL yıl sonu alacaklar toplamının ve yıl içinde gerçekleşen 2.822.310,25 TL tutarındaki taşınır ve taşınmaz mal ediniminin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

Esas Sayısı : 2018/45 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı : 2020/50
Karar Tarihi : 10/9/2020

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Önce İnsan Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 13/2/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Önce İnsan Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Önce İnsan Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2017 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp

Raportör Burak FIRAT tarafından Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2017 yılı gelirler toplamının 37.948,37 TL, önceki yıldan devreden nakit toplamının 621,08 TL; giderler toplamının 37.825,86 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 743,59 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2017 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu; bu hâliyle 2017 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 37.948,37 TL olup bunun 1.080 TL'si üye yıllık aidatından, 36.400 TL'si bağış gelirlerinden, 2,20 TL'si hesap kapatıldığında bankadan alınan tutardan, 466,17 TL'si depozito iadelerinden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

8. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 37.825,86 TL olup bunun 12.636,54 TL'si personel giderlerinden, 295,90 TL'si telefon ve haberleşme giderlerinden, 18.719,50 TL'si kira giderlerinden, 1.517,55 TL'si işyeri aidat giderlerinden, 2.575,14 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 938,96 TL'si vergi yapılandırma giderlerinden, 883,60 TL'si sosyal güvenlik yapılandırma giderlerinden, 82,37 TL'si noter giderlerinden ve 176,30 TL'si banka masrafları giderlerinden oluşmaktadır.

9. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

10. Partinin 2017 yılı defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede herhangi bir taşınır ve taşınmaz mal ile menkul kıymet ediniminin olmadığı anlaşılmıştır.

IV. SONUÇ

Önce İnsan Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2017 yılı kesin hesabında gösterilen 37.948,37 TL gelir ve 621,08 TL önceki yıldan devreden nakit toplamı ile 37.825,86 TL gider ve 743,59 TL gelecek yıla devreden nakit toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 10/9/2020 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan Zühtü ARSLAN	Başkanvekili Hasan Tahsin GÖKCAN	Başkanvekili Kadir ÖZKAYA
Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Muammer TOPAL
Üye M. Emin KUZ	Üye Rıdvan GÜLEÇ	Üye Recai AKYEL
Üye Yusuf Şevki HAKYEMEZ	Üye Yıldız SEFERİNOĞLU	
Üye Selahaddin MENTEŞ	Üye Basri BAĞCI	

I- ALFABETİK İNDEKS
1- İptal ve İtiraz Davaları
A

1. 11/7/2020 tarihli ve 7249 sayılı **Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'**un; A. Tümünün Anayasa'nın 88. maddesine aykırılığını ileri sürerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına, B. Tümünün iptaline karar verilmemesi hâlinde; 1. 1. maddesiyle 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosu…"* ibaresinin *"…baro…"* şeklinde değiştirilmesinin, 2. 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…ve staj yaptığı baroya kayıtlı…"* ibaresinin, 3. 3. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosuna…"* ibaresinin *"…baroya…"* şeklinde değiştirilmesinin, 4. 4. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yer alan *"…o baroya yazılı…"* ibaresinin *"…staj yaptığı baroya kayıtlı…"* şeklinde değiştirilmesinin, 5. 5. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…avukatın kayıtlı olduğu…"* ve *"…kendi barosuna kayıtlı…"* ibarelerinin, 6. 6. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 44. maddesinde yer alan *"…aynı baroya…"* ibarelerinin *"…aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…"* şeklinde değiştirilmesinin, 7. 8. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin, 8. 9. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olunan…"* ibaresinin, 9. 11. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 64. maddesinin; a. Birinci fıkrasına ve ikinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olduğu…"* ibarelerinin, b. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…baro…"* ibaresinin *"…kararı veren baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin, 10. 13. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 66. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin, 11. 14. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 67. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…o yer barosu…"* ibaresinin *"…bu tespiti yapan baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin, 12. 15. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinin; a. Birinci fıkrasına eklenen üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci cümlelerin, b. Üçüncü fıkrasına eklenen ikinci cümlenin, 13. 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin;

a. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ikişer…"* ibaresinin *"…üçer…"* şeklinde değiştirilmesinin, b. Değiştirilen üçüncü fıkrasının, 14. 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının, 15. 20. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 177. maddesine eklenen ikinci fıkranın, 16. 21. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesine eklenen *"…veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine…"* ibaresinin, 17. 22. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. maddenin, 18. 23. maddesiyle 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen altıncı ve yedinci cümlelerin, 19. 24. maddesiyle 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nun 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen ikinci ve üçüncü cümlelerin, 20. 25. maddesiyle 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen dördüncü ve beşinci cümlelerin, 21. 26. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü ve dördüncü cümlelerin, Anayasa'nın 2., 13., 17., 20., 36., 37., 38., 40., 70., 125. ve 129. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesi talebi. **(K: 2020/54, E: 2020/60)…….. 1343**

B

2. 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı **Belediye Kanunu**'nun 23. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2020/52, E: 2020/27)……..... 1315**

Ç

3. Mülga 14/7/1966 tarihli ve 772 sayılı **Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu**'nun 6. maddesinin (E) bendinde yer alan "*Ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis…*" ibaresinin Anayasa'nın 2., 5., 49. ve 70. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2020/58, E: 2020/14)……... 1481**

G

4. 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı **Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname**'nin 14. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan *"Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı;…"* ibaresi ile anılan bendin *"…avukatlar için (10.000) gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez."* bölümünün *"...avukat..."* ibaresi yönünden Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2020/63, E: 2020/1)……..…..... 1503**

İ

5. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı **İcra ve İflas Kanunu**'na 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 362/a maddesinin Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2020/61, E: 2019/59)……..... 1489**

6. 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı **İmar Kanunu**'na 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin dördüncü fıkrasında yer alan *"…tahsil edilemeyen…"* ibaresinin Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2020/57, E: 2019/7)……..... 1463**

K

7. 27/12/2018 tarihli ve 7159 sayılı **Karayolları Trafik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun**'un; A. 1. maddesiyle 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 90. maddesine eklenen üçüncü fıkranın, B. 4. maddesiyle 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen *"…ve 2960 sayılı Kanun…"* ibaresinin ve bu maddeye bağlı değiştirilen 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi'nin, Anayasa'nın 2., 10., 13., 48., 56. ve 63. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. **(K: 2020/51, E: 2019/21)…….……..... 1281**

S

8. 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (7) numaralı **Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**'nin; A. 3. maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "*Yurtdışı ve…*" ibaresinin, B. 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi. **(K: 2020/56, E: 2018/124)…….…..... 1443**

9. 21/2/2019 tarihli ve 7166 sayılı **Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**'un 8. maddesiyle 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun geçici 19. maddesine eklenen on dördüncü fıkranın birinci cümlesinde yer alan *"…Fondan karşılanmak üzere…"* ibaresinin Anayasa'nın 2., 5., 60. ve 65. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebi. **(K: 2020/55, E: 2019/46)…..…..... 1431**

Y

10. 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı **Yapı Denetimi Hakkında Kanun**'un 4/4/2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 8. maddesinin dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinin Anayasa'nın 2., 36. ve 155. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi. **(K: 2020/53, E: 2020/21)……..... 1323**

2- Değişik İşler

1. **Cumhuriyet Halk Partisince,** Anayasa Mahkemesine sunulan 30/4/2020 tarihli dilekçede, yaşanmakta olan salgın nedeniyle il ve ilçe başkanlıklarının 2019 yılı kesin hesaplarının süresinde Genel Merkeze teslim edilemeyeceği öngörüsünde bulunularak Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine sunulması zorunlu olan parti kesin hesabının teslim süresinin 2020 yılı için Eylül ayının son iş günü olarak belirlenmesi talebi. **(K: 2020/3, E: 2020/3)..... 1521**

2. **Demokratik Genç Partinin** kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2020/7, E: 2018/11)…..…..... 1547**

3. **Kürdistan Özgürlük Partisinin** kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2020/4, E: 2017/3)**..... **1523**

4. **Türkiye Birlik Partisinin** kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2020/5, E: 2018/7)**..... **1531**

5. **Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin** kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebi. **(K: 2020/6, E: 2018/8)**..... **1539**

3- Siyasi Parti Mali Denetim

1. **Adalet ve Kalkınma Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2020/35, E: 2016/61)**..... **1833**

2. **Anavatan Partisinin** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/14, E: 2015/62)**..... **1551**

3. **Anavatan Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/48, E: 2017/61)**..... **1893**

4. **As Partinin** 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2019/44, E: 2019/39)**..... **1627**

5. **Bağımsız Cumhuriyet Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/27, E: 2017/11)**..... **1787**

6. **Bağımsız Türkiye Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/46, E: 2017/43)**..... **1883**

7. **Cihan Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/20, E: 2017/2)**..... **1755**

8. **Cumhuriyet Halk Partisinin** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2020/33, E: 2015/52)**..... **1815**

9. **Cumhuriyet Halk Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/34, E: 2016/35)**..... **1827**

10. Demokrat Partinin 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/15, E: 2015/65)…….…….……..…….. 1557**

11. Demokrat Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/33, E: 2016/65)..... 1581**

12. Demokrat Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2020/22, E: 2017/28)…….……..…….. 1765**

13. Demokratik Bölgeler Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/45, E: 2017/34)…….……..…….. 1879**

14. Devrimci İşçi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/13, E: 2016/43)…….……..…….. 1711**

15. Devrimci İşçi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/38, E: 2017/16)……..…….……..…….. 1851**

16. Doğru Yol Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/43, E: 2019/33)…….……..…….. 1623**

17. Elektronik Demokrasi Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/36, E: 2016/73)…….……..…….. 1599**

18. Emek Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/24, E: 2017/41)……..……..…….……..…….. 1773**

19. Emekçi Hareket Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2020/25, E: 2017/47)…….……..…….. 1779**

20. Emekçi Hareket Partisinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/26, E: 2018/56)……..……..…….. 1783**

21. Ezilenlerin Sosyalist Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2020/40, E: 2017/27)…….……..…….. 1859**

22. Genç Anadolu Partisinin 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2019/42, E: 2019/23)..... 1619**

23. Genç Anadolu Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/7, E: 2016/7)…….…….... 1677**

24. Genç Partinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/18, E: 2017/26)**…… **1743**

25. Genç Partinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/19, E: 2018/55)**…… **1749**

26. Güçlenen Türkiye Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/2, E: 2016/38)**…… **1645**

27. Hak ve Adalet Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/22, E: 2016/17)**…… **1573**

28. Hak ve Eşitlik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/8, E: 2016/10)**…… **1685**

29. Hak ve Eşitlik Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/9, E: 2017/30)**…… **1693**

30. Hak ve Özgürlükler Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/10, E: 2016/24)**…… **1697**

31. Halkın Yükselişi Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/23, E: 2017/32)**…… **1769**

32. Halkların Demokratik Partisinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/15, E: 2016/56)**…… **1723**

33. Hür Dava Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/17, E: 2017/19)**…… **1739**

34. İlk Partinin 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/40, E: 2016/82)**…… **1605**

35. İşçi Kardeşliği Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/28, E: 2017/13)**…… **1791**

36. Kadın Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/32, E: 2017/80)**…… **1809**

37. Kürdistan Özgürlük Partisinin 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/29, E: 2017/39)**…… **1795**

38. **Kürdistan Sosyalist Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/39, E: 2017/20)**…….....…….…….. **1855**

39. **Merkez Partinin** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/3, E: 2015/15)**……..…….…….....……... **1649**

40. **Merkez Partinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/4, E: 2016/49)**.....…….....…….....……. **1655**

41. **Merkez Partinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/47, E: 2017/58)**……...……..…….. **1887**

42. **Millet Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/11, E: 2016/33)**…….....……..….. **1701**

43. **Millet Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/12, E: 2017/42)**……....…….....……...……... **1707**

44. **Millet ve Adalet Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/37, E: 2017/4)**…….....……..…….. **1845**

45. **Milliyetçi Hareket Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/36, E: 2016/66)**…….....……... **1839**

46. **Milliyetçi Türkiye Partisinin** 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/41, E: 2019/5)**….....…….....……. **1615**

47. **Önce İnsan Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/21, E: 2017/8)**….....….....……..…….. **1761**

48. **Önce İnsan Partisinin** 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/50, E: 2018/45)**…….....……..……...….. **1905**

49. **Özgürlük ve Sosyalizm Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/44, E: 2017/29)**…….....……..…….. **1875**

50. **Saadet Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/35, E: 2016/72)**.....…….....……..…….. **1595**

51. **Saadet Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/49, E: 2017/69)**……...….....……..…….. **1899**

52. **Sosyalist Emekçiler Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/41, E: 2017/48)**……..……..…….. **1863**

53. **Sosyalist Emekçiler Partisinin** 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2020/42, E: 2018/26)**……..……..…….. **1867**

54. **Sosyalist Emekçiler Partisinin** 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi**. (K: 2020/43, E: 2019/46)**……..……..…….. **1871**

55. **Sosyalist Yeniden Kuruluş Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/31, E: 2017/78)**……..……..…….. **1803**

56. **Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin** 2014 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/5, E: 2016/1)**……..……..…… **1661**

57. **Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/6, E: 2017/81)**……..…….. **1669**

58. **Türk Birliği Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/20, E: 2016/11)**…..……..…….…….…….. **1565**

59. **Türkiye Ekonomi ve Kalkınma Partisinin** 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/45, E: 2019/69)**……..…… **1631**

60. **Türkiye Komünist Hareketi Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/30, E: 2017/54)**……..……..…….. **1799**

61. **Türkiye Kürdistan Demokrat Partisinin** 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/1, E: 2019/76)**……..……..…… **1641**

62. **Vatan Partisinin** 2016 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/14, E: 2017/72)**.....…….....…….....……..…….. **1717**

63. **Vatan Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2020/16, E: 2016/70)**……..……..…….. **1733**

64. **Yenilikçi ve Değişim Partisinin** 2018 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/46, E: 2019/71)**.....……..…….. **1637**

65. **Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin** 2015 yılı kesin hesabının incelenmesi. **(K: 2019/34, E: 2016/68)**……..... **1589**

II- YASA NUMARASINA GÖRE İPTAL VE İTİRAZ DAVALARI DİZİNİ

Yasa No	*İptali İstenilen Hükümlerin Yer Aldığı Yasanın Adı*	*Karar*	*Esas*	*Tür*	*Sf*
7	Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin; A. 3. maddesinin üçüncü cümlesinde yer alan "*Yurtdışı ve…*" ibaresinin, B. 8. maddesinin (5) numaralı fıkrasının, Anayasa'nın 2., 104., 106., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2020/56	2018/124	İPT	1443
659	Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan *"Ödenecek vekalet ücretinin yıllık tutarı;…"* ibaresi ile anılan bendin *"…avukatlar için (10.000) gösterge rakamının, memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarının oniki katını geçemez."* bölümünün *"...avukat..."* ibaresi yönünden Anayasa'nın mülga 91. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2020/63	2020/1	İTZ	1503
772	Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu'nun 6. maddesinin (E) bendinde yer alan "*Ağır hapis veya 6 aydan fazla hapis…*" ibaresinin Anayasa'nın 2., 5., 49. ve 70. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2020/58	2020/14	İTZ	1481
2004	İcra ve İflas Kanunu'na 9/5/2018 tarihli ve 7141 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle eklenen 362/a maddesinin Anayasa'nın 5., 10., 13. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2020/61	2019/59	İTZ	1489
3194	İmar Kanunu'na 11/5/2018 tarihli ve 7143 sayılı Kanun'un 16. maddesiyle eklenen geçici 16. maddenin dördüncü fıkrasında yer alan *"…tahsil*	2020/57	2019/7	İTZ	1463

	edilemeyen…" ibaresinin Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.				
4708	Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 4/4/2015 tarihli ve 6645 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle başlığı ile birlikte değiştirilen 8. maddesinin dördüncü fıkrasının dördüncü cümlesinin Anayasa'nın 2., 36. ve 155. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2020/53	2020/21	İTZ	1323
5393	Belediye Kanunu'nun 23. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi.	2020/52	2020/27	İTZ	1315
7159	Karayolları Trafik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un; A. 1. maddesiyle 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 90. maddesine eklenen üçüncü fıkranın, B. 4. maddesiyle 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesinin dördüncü fıkrasına eklenen *"…ve 2960 sayılı Kanun…"* ibaresinin ve bu maddeye bağlı değiştirilen 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesine ait Kroki ile Sınır ve Koordinat Listesi'nin, Anayasa'nın 2., 10., 13., 48., 56. ve 63. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2020/51	2019/21	İPT	1281
7166	Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8. maddesiyle 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nun geçici 19. maddesine eklenen on dördüncü fıkranın birinci cümlesinde yer alan *"…Fondan karşılanmak üzere…"* ibaresinin Anayasa'nın 2., 5., 60. ve 65. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebi.	2020/55	2019/46	İPT	1431
7249	Avukatlık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un; A. Tümünün Anayasa'nın 88. maddesine aykırılığını ileri sürerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına, B. Tümünün iptaline	2020/54	2020/60	İPT	1343

	karar verilmemesi hâlinde; 1. 1. maddesiyle 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 6. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosu…"* ibaresinin *"…baro…"* şeklinde değiştirilmesinin, 2. 2. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 15. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…ve staj yaptığı baroya kayıtlı…"* ibaresinin, 3. 3. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…yer barosuna…"* ibaresinin *"…baroya…"* şeklinde değiştirilmesinin, 4. 4. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 17. maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendinde yer alan *"…o baroya yazılı…"* ibaresinin *"…staj yaptığı baroya kayıtlı…"* şeklinde değiştirilmesinin, 5. 5. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 42. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…avukatın kayıtlı olduğu…"* ve *"…kendi barosuna kayıtlı…"* ibarelerinin, 6. 6. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 44. maddesinde yer alan *"…aynı baroya…"* ibarelerinin *"…aynı ilde kurulu barolardan herhangi birine…"* şeklinde değiştirilmesinin, 7. 8. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 50. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin, 8. 9. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 58. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olunan…"* ibaresinin, 9. 11. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 64. maddesinin; a. Birinci fıkrasına ve ikinci fıkrasının birinci cümlesine eklenen *"…kayıtlı olduğu…"* ibarelerinin, b. Üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…baro…"* ibaresinin *"…kararı veren baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin, 10. 13. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 66. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümlenin, 11. 14. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 67. maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"…o yer barosu…"* ibaresinin *"…bu tespiti yapan baronun…"* şeklinde değiştirilmesinin, 12. 15. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 77. maddesinin; a. Birinci fıkrasına eklenen üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci,				

	sekizinci, dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci cümlelerin, b. Üçüncü fıkrasına eklenen ikinci cümlenin, 13. 18. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 114. maddesinin; a. İkinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan *"…ikişer…"* ibaresinin *"…üçer…"* şeklinde değiştirilmesinin, b. Değiştirilen üçüncü fıkrasının, 14. 19. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 115. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının, 15. 20. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un 177. maddesine eklenen ikinci fıkranın, 16. 21. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'un ek 1. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü cümlesine eklenen *"…veya o ilde birden fazla baronun bulunması hâlinde bu barolardan birine…"* ibaresinin, 17. 22. maddesiyle 1136 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. maddenin, 18. 23. maddesiyle 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasına eklenen altıncı ve yedinci cümlelerin, 19. 24. maddesiyle 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu'nun 16. maddesinin (1) numaralı fıkrasına eklenen ikinci ve üçüncü cümlelerin, 20. 25. maddesiyle 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 10. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen dördüncü ve beşinci cümlelerin, 21. 26. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (2) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü ve dördüncü cümlelerin, Anayasa'nın 2., 13., 17., 20., 36., 37., 38., 40., 70., 125. ve 129. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına, karar verilmesi talebi.				

III- ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI DİZİNİ

1- Karar Numarasına Göre

Karar	Esas	Dava Türü*	Sayfa
2019/14	2015/62	SPMD……..	1551
2019/15	2015/65	SPMD……..	1557
2019/20	2016/11	SPMD……..	1565
2019/22	2016/17	SPMD……..	1573
2019/33	2016/65	SPMD……..	1581
2019/34	2016/68	SPMD……..	1589
2019/35	2016/72	SPMD……..	1595
2019/36	2016/73	SPMD……..	1599
2019/40	2016/82	SPMD……..	1605
2019/41	2019/5	SPMD……..	1615
2019/42	2019/23	SPMD……..	1619
2019/43	2019/33	SPMD……..	1623
2019/44	2019/39	SPMD……..	1627
2019/45	2019/69	SPMD……..	1631
2019/46	2019/71	SPMD……..	1637
2020/1	2019/76	SPMD……..	1641
2020/2	2016/38	SPMD……..	1645
2020/3	2020/3	Dİ…….	1521
2020/3	2015/15	SPMD……..	1649
2020/4	2017/3	Dİ…….	1523
2020/4	2016/49	SPMD……..	1655
2020/5	2018/7	Dİ…….	1531
2020/5	2016/1	SPMD……..	1661
2020/6	2018/8	Dİ…….	1539
2020/6	2017/81	SPMD……..	1669

***İİD:** İptal ve İtiraz Davası, **Dİ:** Değişik İşler, **SPMD:** Siyasi Parti Mali Denetim

2020/7	2018/11	Dİ……	1547
2020/7	2016/7	SPMD……..	1677
2020/8	2016/10	SPMD……..	1685
2020/9	2017/30	SPMD……..	1693
2020/10	2016/24	SPMD……..	1697
2020/11	2016/33	SPMD……..	1701
2020/12	2017/42	SPMD……..	1707
2020/13	2016/43	SPMD……..	1711
2020/14	2017/72	SPMD……..	1717
2020/15	2016/56	SPMD……..	1723
2020/16	2016/70	SPMD……..	1733
2020/17	2017/19	SPMD……..	1739
2020/18	2017/26	SPMD……..	1743
2020/19	2018/55	SPMD……..	1749
2020/20	2017/2	SPMD……..	1755
2020/21	2017/8	SPMD……..	1761
2020/22	2017/28	SPMD……..	1765
2020/23	2017/32	SPMD……..	1769
2020/24	2017/41	SPMD……..	1773
2020/25	2017/47	SPMD……..	1779
2020/26	2018/56	SPMD……..	1783
2020/27	2017/11	SPMD……..	1787
2020/28	2017/13	SPMD……..	1791
2020/29	2017/39	SPMD……..	1795
2020/30	2017/54	SPMD……..	1799
2020/31	2017/78	SPMD……..	1803
2020/32	2017/80	SPMD……..	1809
2020/33	2015/52	SPMD……..	1815
2020/34	2016/35	SPMD……..	1827
2020/35	2016/61	SPMD……..	1833
2020/36	2016/66	SPMD……..	1839
2020/37	2017/4	SPMD……..	1845
2020/38	2017/16	SPMD……..	1851
2020/39	2017/20	SPMD……..	1855
2020/40	2017/27	SPMD……..	1859

2020/41	2017/48	SPMD……..	1863
2020/42	2018/26	SPMD……..	1867
2020/43	2019/46	SPMD……..	1871
2020/44	2017/29	SPMD……..	1875
2020/45	2017/34	SPMD……..	1879
2020/46	2017/43	SPMD……..	1883
2020/47	2017/58	SPMD……..	1887
2020/48	2017/61	SPMD……..	1893
2020/49	2017/69	SPMD……..	1899
2020/50	2018/45	SPMD……..	1905
2020/51	2019/21	İİD……..	1281
2020/52	2020/27	İİD……..	1315
2020/53	2020/21	İİD……..	1323
2020/54	2020/60	İİD……..	1343
2020/55	2019/46	İİD……..	1431
2020/56	2018/124	İİD……..	1443
2020/57	2019/7	İİD……..	1463
2020/58	2020/14	İİD……..	1481
2020/61	2019/59	İİD……..	1489
2020/63	2020/1	İİD……..	1503

2- Esas Numarasına Göre

Esas	**Karar**	**Dava Türü**	**Sayfa**
2015/15	2020/3	SPMD……..	1649
2015/52	2020/33	SPMD……..	1815
2015/62	2019/14	SPMD……..	1551
2015/65	2019/15	SPMD……..	1557
2016/1	2020/5	SPMD……..	1661
2016/7	2020/7	SPMD……..	1677
2016/10	2020/8	SPMD……..	1685
2016/11	2019/20	SPMD……..	1565
2016/17	2019/22	SPMD……..	1573
2016/24	2020/10	SPMD……..	1697
2016/33	2020/11	SPMD……..	1701

2016/35	2020/34	SPMD……..	1827
2016/38	2020/2	SPMD……..	1645
2016/43	2020/13	SPMD……..	1711
2016/49	2020/4	SPMD……..	1655
2016/56	2020/15	SPMD……..	1723
2016/61	2020/35	SPMD……..	1833
2016/65	2019/33	SPMD……..	1581
2016/66	2020/36	SPMD……..	1839
2016/68	2019/34	SPMD……..	1589
2016/70	2020/16	SPMD……..	1733
2016/72	2019/35	SPMD……..	1595
2016/73	2019/36	SPMD……..	1599
2016/82	2019/40	SPMD……..	1605
2017/2	2020/20	SPMD……..	1755
2017/3	2020/4	Dİ…….	1523
2017/4	2020/37	SPMD……..	1845
2017/8	2020/21	SPMD……..	1761
2017/11	2020/27	SPMD……..	1787
2017/13	2020/28	SPMD……..	1791
2017/16	2020/38	SPMD……..	1851
2017/19	2020/17	SPMD……..	1739
2017/20	2020/39	SPMD……..	1855
2017/26	2020/18	SPMD……..	1743
2017/27	2020/40	SPMD……..	1859
2017/28	2020/22	SPMD……..	1765
2017/29	2020/44	SPMD……..	1875
2017/30	2020/9	SPMD……..	1693
2017/32	2020/23	SPMD……..	1769
2017/34	2020/45	SPMD……..	1879
2017/39	2020/29	SPMD……..	1795
2017/41	2020/24	SPMD……..	1773
2017/42	2020/12	SPMD……..	1707
2017/43	2020/46	SPMD……..	1883
2017/47	2020/25	SPMD……..	1779
2017/48	2020/41	SPMD……..	1863
2017/54	2020/30	SPMD……..	1799

2017/58	2020/47	SPMD……..	1887
2017/61	2020/48	SPMD……..	1893
2017/69	2020/49	SPMD……..	1899
2017/72	2020/14	SPMD……..	1717
2017/78	2020/31	SPMD……..	1803
2017/80	2020/32	SPMD……..	1809
2017/81	2020/6	SPMD……..	1669
2018/7	2020/5	Dİ……..	1531
2018/8	2020/6	Dİ……..	1539
2018/11	2020/7	Dİ……..	1547
2018/26	2020/42	SPMD……..	1867
2018/45	2020/50	SPMD……..	1905
2018/55	2020/19	SPMD……..	1749
2018/56	2020/26	SPMD……..	1783
2018/124	2020/56	İİD…….	1443
2019/5	2019/41	SPMD……..	1615
2019/7	2020/57	İİD…….	1463
2019/21	2020/51	İİD…….	1281
2019/23	2019/42	SPMD……..	1619
2019/33	2019/43	SPMD……..	1623
2019/39	2019/44	SPMD……..	1627
2019/46	2020/43	SPMD……..	1871
2019/46	2020/55	İİD…….	1431
2019/59	2020/61	İİD…….	1489
2019/69	2019/45	SPMD……..	1631
2019/71	2019/46	SPMD……..	1637
2019/76	2020/1	SPMD……..	1641
2020/1	2020/63	İİD…….	1503
2020/3	2020/3	Dİ……..	1521
2020/14	2020/58	İİD…….	1481
2020/21	2020/53	İİD…….	1323
2020/27	2020/52	İİD…….	1315
2020/60	2020/54	İİD…….	1343

3- Resmi Gazete Tarihine Göre

RG Tarihi	Sayısı	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
14.01.2020	31008	2015/62	2019/14	SPMD……..	1551
14.01.2020	31008	2015/65	2019/15	SPMD……..	1557
14.01.2020	31008	2016/11	2019/20	SPMD……..	1565
14.01.2020	31008	2016/17	2019/22	SPMD……..	1573
14.01.2020	31008	2016/65	2019/33	SPMD……..	1581
14.01.2020	31008	2016/68	2019/34	SPMD……..	1589
14.01.2020	31008	2016/72	2019/35	SPMD……..	1595
14.01.2020	31008	2016/73	2019/36	SPMD……..	1599
14.01.2020	31008	2016/82	2019/40	SPMD……..	1605
12.02.2020	31037	2019/5	2019/41	SPMD……..	1615
12.02.2020	31037	2019/23	2019/42	SPMD……..	1619
12.02.2020	31037	2019/33	2019/43	SPMD……..	1623
12.02.2020	31037	2019/39	2019/44	SPMD……..	1627
12.02.2020	31037	2019/69	2019/45	SPMD……..	1631
12.02.2020	31037	2019/71	2019/46	SPMD……..	1637
05.06.2020	31146	2020/3	2020/3	Dİ……..	1521
29.06.2020	31170	2019/76	2020/1	SPMD……..	1641
29.06.2020	31170	2016/38	2020/2	SPMD……..	1645
29.06.2020	31170	2015/15	2020/3	SPMD……..	1649
29.06.2020	31170	2016/49	2020/4	SPMD……..	1655
29.06.2020	31170	2016/1	2020/5	SPMD……..	1661
29.06.2020	31170	2017/81	2020/6	SPMD……..	1669
29.06.2020	31170	2016/7	2020/7	SPMD……..	1677
29.06.2020	31170	2016/10	2020/8	SPMD……..	1685
29.06.2020	31170	2017/30	2020/9	SPMD……..	1693
29.06.2020	31170	2016/24	2020/10	SPMD……..	1697
29.06.2020	31170	2016/33	2020/11	SPMD……..	1701
29.06.2020	31170	2017/42	2020/12	SPMD……..	1707
29.06.2020	31170	2016/43	2020/13	SPMD……..	1711
29.06.2020	31170	2017/72	2020/14	SPMD……..	1717
29.06.2020	31170	2016/56	2020/15	SPMD……..	1723
29.06.2020	31170	2016/70	2020/16	SPMD……..	1733
29.06.2020	31170	2017/19	2020/17	SPMD……..	1739

29.06.2020	31170	2017/26	2020/18	SPMD……...	1743
29.06.2020	31170	2018/55	2020/19	SPMD……...	1749
29.06.2020	31170	2017/2	2020/20	SPMD……...	1755
29.06.2020	31170	2017/8	2020/21	SPMD……...	1761
29.06.2020	31170	2017/28	2020/22	SPMD……...	1765
29.06.2020	31170	2017/32	2020/23	SPMD……...	1769
29.06.2020	31170	2017/41	2020/24	SPMD……...	1773
29.06.2020	31170	2017/47	2020/25	SPMD……...	1779
29.06.2020	31170	2018/56	2020/26	SPMD……...	1783
29.06.2020	31170	2017/11	2020/27	SPMD……...	1787
29.06.2020	31170	2017/13	2020/28	SPMD……...	1791
29.06.2020	31170	2017/39	2020/29	SPMD……...	1795
29.06.2020	31170	2017/54	2020/30	SPMD……...	1799
29.06.2020	31170	2017/78	2020/31	SPMD……...	1803
29.06.2020	31170	2017/80	2020/32	SPMD……...	1809
29.07.2020	31200	2017/3	2020/4	Dİ……...	1523
29.07.2020	31200	2018/7	2020/5	Dİ……...	1531
29.07.2020	31200	2018/8	2020/6	Dİ……...	1539
29.07.2020	31200	2018/11	2020/7	Dİ……...	1547
28.10.2020	31288	2015/52	2020/33	SPMD……...	1815
28.10.2020	31288	2016/35	2020/34	SPMD……...	1827
28.10.2020	31288	2016/61	2020/35	SPMD……...	1833
28.10.2020	31288	2016/66	2020/36	SPMD……...	1839
28.10.2020	31288	2017/4	2020/37	SPMD……...	1845
28.10.2020	31288	2017/16	2020/38	SPMD……...	1851
28.10.2020	31288	2017/20	2020/39	SPMD……...	1855
28.10.2020	31288	2017/27	2020/40	SPMD……...	1859
28.10.2020	31288	2017/48	2020/41	SPMD……...	1863
28.10.2020	31288	2018/26	2020/42	SPMD……...	1867
28.10.2020	31288	2019/46	2020/43	SPMD……...	1871
28.10.2020	31288	2017/29	2020/44	SPMD……...	1875
28.10.2020	31288	2017/34	2020/45	SPMD……...	1879
28.10.2020	31288	2017/43	2020/46	SPMD……...	1883
28.10.2020	31288	2017/58	2020/47	SPMD……...	1887
28.10.2020	31288	2017/61	2020/48	SPMD……...	1893
28.10.2020	31288	2017/69	2020/49	SPMD……...	1899

28.10.2020	31288	2018/45	2020/50	SPMD……..	1905
17.11.2020	31307	2020/27	2020/52	İİD…….	1315
17.11.2020	31307	2020/21	2020/53	İİD…….	1323
24.11.2020	31314	2019/46	2020/55	İİD…….	1431
01.12.2020	31321	2019/59	2020/61	İİD…….	1489
01.12.2020	31321	2020/1	2020/63	İİD…….	1503
03.12.2020	31323	2020/14	2020/58	İİD…….	1481
04.12.2020	31324	2018/124	2020/56	İİD…….	1443
10.12.2020	31330	2020/60	2020/54	İİD…….	1343
15.12.2020	31335	2019/21	2020/51	İİD…….	1281
25.12.2020	31345	2019/7	2020/57	İİD…….	1463

4- Karar Tarihine Göre

Karar Tarihi	Esas	Karar	Dava Türü	Sayfa
16.10.2019	2015/62	2019/14	SPMD…….....	1551
16.10.2019	2015/65	2019/15	SPMD…….....	1557
16.10.2019	2016/11	2019/20	SPMD…….....	1565
16.10.2019	2016/17	2019/22	SPMD…….....	1573
16.10.2019	2016/65	2019/33	SPMD…….....	1581
16.10.2019	2016/68	2019/34	SPMD…….....	1589
16.10.2019	2016/72	2019/35	SPMD…….....	1595
16.10.2019	2016/73	2019/36	SPMD…….....	1599
16.10.2019	2016/82	2019/40	SPMD…….....	1605
04.12.2019	2019/5	2019/41	SPMD…….....	1615
04.12.2019	2019/23	2019/42	SPMD…….....	1619
04.12.2019	2019/33	2019/43	SPMD…….....	1623
04.12.2019	2019/39	2019/44	SPMD…….....	1627
04.12.2019	2019/69	2019/45	SPMD…….....	1631
04.12.2019	2019/71	2019/46	SPMD…….....	1637
21.05.2020	2019/76	2020/1	SPMD…….....	1641
21.05.2020	2016/38	2020/2	SPMD…….....	1645
21.05.2020	2015/15	2020/3	SPMD…….....	1649
21.05.2020	2020/3	2020/3	Dİ……..	1521
21.05.2020	2016/49	2020/4	SPMD…….....	1655
21.05.2020	2016/1	2020/5	SPMD…….....	1661

21.05.2020	2017/81	2020/6	SPMD…….....	1669
21.05.2020	2016/7	2020/7	SPMD…….....	1677
21.05.2020	2016/10	2020/8	SPMD…….....	1685
21.05.2020	2017/30	2020/9	SPMD…….....	1693
21.05.2020	2016/24	2020/10	SPMD…….....	1697
21.05.2020	2016/33	2020/11	SPMD…….....	1701
21.05.2020	2017/42	2020/12	SPMD…….....	1707
21.05.2020	2016/43	2020/13	SPMD…….....	1711
21.05.2020	2017/72	2020/14	SPMD…….....	1717
21.05.2020	2016/56	2020/15	SPMD…….....	1723
21.05.2020	2016/70	2020/16	SPMD…….....	1733
21.05.2020	2017/19	2020/17	SPMD…….....	1739
21.05.2020	2017/26	2020/18	SPMD…….....	1743
21.05.2020	2018/55	2020/19	SPMD…….....	1749
21.05.2020	2017/2	2020/20	SPMD…….....	1755
21.05.2020	2017/8	2020/21	SPMD…….....	1761
21.05.2020	2017/28	2020/22	SPMD…….....	1765
21.05.2020	2017/32	2020/23	SPMD…….....	1769
21.05.2020	2017/41	2020/24	SPMD…….....	1773
21.05.2020	2017/47	2020/25	SPMD…….....	1779
21.05.2020	2018/56	2020/26	SPMD…….....	1783
21.05.2020	2017/11	2020/27	SPMD…….....	1787
21.05.2020	2017/13	2020/28	SPMD…….....	1791
21.05.2020	2017/39	2020/29	SPMD…….....	1795
21.05.2020	2017/54	2020/30	SPMD…….....	1799
21.05.2020	2017/78	2020/31	SPMD…….....	1803
21.05.2020	2017/80	2020/32	SPMD…….....	1809
25.06.2020	2017/3	2020/4	Dİ…….....	1523
25.06.2020	2018/7	2020/5	Dİ…….....	1531
25.06.2020	2018/8	2020/6	Dİ…….....	1539
25.06.2020	2018/11	2020/7	Dİ…….....	1547
10.09.2020	2015/52	2020/33	SPMD…….....	1815
10.09.2020	2016/35	2020/34	SPMD…….....	1827
10.09.2020	2016/61	2020/35	SPMD…….....	1833
10.09.2020	2016/66	2020/36	SPMD…….....	1839
10.09.2020	2017/4	2020/37	SPMD…….....	1845

10.09.2020	2017/16	2020/38	SPMD…….....	1851
10.09.2020	2017/20	2020/39	SPMD…….....	1855
10.09.2020	2017/27	2020/40	SPMD…….....	1859
10.09.2020	2017/48	2020/41	SPMD…….....	1863
10.09.2020	2018/26	2020/42	SPMD…….....	1867
10.09.2020	2019/46	2020/43	SPMD…….....	1871
10.09.2020	2017/29	2020/44	SPMD…….....	1875
10.09.2020	2017/34	2020/45	SPMD…….....	1879
10.09.2020	2017/43	2020/46	SPMD…….....	1883
10.09.2020	2017/58	2020/47	SPMD…….....	1887
10.09.2020	2017/61	2020/48	SPMD…….....	1893
10.09.2020	2017/69	2020/49	SPMD…….....	1899
10.09.2020	2018/45	2020/50	SPMD…….....	1905
24.09.2020	2019/21	2020/51	İİD…….	1281
24.09.2020	2020/27	2020/52	İİD…….	1315
01.10.2020	2020/21	2020/53	İİD…….	1323
01.10.2020	2020/60	2020/54	İİD…….	1343
15.10.2020	2019/46	2020/55	İİD…….	1431
15.10.2020	2018/124	2020/56	İİD…….	1443
15.10.2020	2019/7	2020/57	İİD…….	1463
15.10.2020	2020/14	2020/58	İİD…….	1481
22.10.2020	2019/59	2020/61	İİD…….	1489
22.10.2020	2020/1	2020/63	İİD…….	1503

IV- ANAYASA MADDELERİ DİZİNİ*

m. 2: 1295, 1297, 1298, 1302, 1319, 1321, 1333, 1341, 1363, 1365, 1367, 1368, 1371, 1372, 1374, 1376, 1378, 1380, 1382, 1384, 1386, 1401, 1403, 1405, 1408, 1409, 1413, 1416, 1420, 1422, 1423, 1424, 1425, 1427, 1428, 1437, 1440, 1451, 1453, 1455, 1456, 1484, 1485, 1487, 1516, 1517, 1519

m. 5: 1437, 1440, 1484, 1487, 1495, 1496, 1499

m. 7: 1460

m. 9: 1363, 1367, 1368, 1371, 1372, 1374, 1384, 1386

m. 10: 1295, 1298, 1302, 1303, 1467, 1468, 1470, 1477, 1478, 1495, 1499

m. 11: 1509

m. 13: 1287, 1290, 1291, 1301, 1304, 1305, 1307, 1309, 1310, 1313, 1314, 1337, 1338, 1341, 1363, 1367, 1368, 1371, 1372, 1374, 1376, 1378, 1380, 1384, 1386, 1413, 1484, 1485, 1487, 1495, 1499

m. 33: 1305, 1306, 1307, 1311, 1312, 1313, 1314

m. 35: 1287, 1289, 1290, 1291, 1301, 1310, 1495, 1496, 1499

m. 36: 1333, 1334, 1335, 1336, 1338, 1341, 1363, 1367, 1368, 1371, 1372, 1374, 1384, 1386

m. 40: 1333

m. 42: 1497

m. 48: 1287, 1288, 1291, 1300, 1301, 1304, 1305, 1307, 1309, 1310, 1312, 1313, 1314

m. 49: 1437, 1438, 1440, 1484, 1487

m. 51: 1306

m. 56: 1295, 1296, 1297, 1298, 1302, 1472, 1473, 1474, 1476, 1477, 1478, 1479

* Anayasa maddeleri, kararların esas inceleme aşamasından itibaren indekslenmiştir.

m. 60: 1300, 1301, 1314, 1437, 1438, 1440

m. 63: 1295, 1296, 1297, 1298, 1302, 1472, 1473, 1475, 1476, 1477, 1478, 1479

m. 65: 1437, 1440

m. 67: 1376, 1378, 1380, 1382, 1384, 1386, 1390

m. 68: 1306

m. 70: 1454, 1484, 1485, 1487

m. 74: 1334

m. 88: 1357, 1358

m. 96: 1357, 1358

m. 104: 1399, 1419, 1445, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1453, 1455, 1459, 1461

m. 106: 1446, 1448, 1459, 1460

m. 108: 1446, 1459

m. 118: 1446, 1459

m. 123: 1399, 1400, 1411, 1418, 1419, 1420, 1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1454, 1458, 1459, 1460, 1461

m. 128: 1416, 1453, 1454, 1455, 1461, 1516, 1517, 1519

m. 135: 1359, 1361, 1362, 1363, 1364, 1366, 1367, 1368, 1370, 1371, 1372, 1374, 1376, 1377, 1378, 1380, 1382, 1384, 1385, 1386, 1390, 1398, 1399, 1400, 1401, 1403, 1405, 1406, 1407, 1409, 1410, 1411, 1412, 1413, 1414, 1416, 1417, 1418, 1419, 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1425, 1427, 1428, 1429

m. 138: 1363, 1367, 1368, 1371, 1372, 1374, 1384, 1386

m. 141: 1338, 1339

m. 148: 1357, 1446, 1507

m. 150: 1507

m. 151: 1507

m. 152: 1507, 1513, 1514, 1519

m. 153: 1474, 1499, 1500, 1507

m. 154: 1334, 1335

m. 155: 1332, 1333, 1334, 1335, 1341

Mülga 91: 1506, 1507, 1508, 1509, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1519

Mülga 163: 1516

Geçici 21 m: 1506, 1507

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLAR DERGİSİ DİZİNİ (1962-2020)*

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
62/002	62/001	İİD	1	3
62/003	62/016	İİD	1	9
62/006	62/015	İİD	1	7
62/015	62/013	İİD	1	5
62/018	62/007	İİD	1	4
62/023	62/022	İİD	1	12
62/029	62/028	İİD	1	13
62/033	62/032	İİD	1	15
62/035	62/075	İİD	1	20
62/037	62/035	İİD	1	16
62/184	62/048	İİD	1	17
62/198	62/111	İİD	1	34
62/204	62/059	İİD	1	19
62/208	63/001	İİD	1	70
62/211	62/121	İİD	1	44
62/221	62/086	İİD	1	29
62/223	62/122	İİD	1	64
62/227	62/076	İİD	1	27
62/232	63/009	İİD	1	76
62/252	62/100	İİD	1	33
62/262	63/021	İİD	1	86
62/274	63/040	İİD	1	104
62/277	63/034	İİD	1	89
62/280	63/051	İİD	1	115
62/281	63/052	İİD	1	121
62/286	63/053	İİD	1	125
63/003	63/067	İİD	1	147
63/004	63/071	İİD	1	161
63/007	63/072	İİD	1	189
63/010	63/061	İİD	1	142
63/016	63/083	İİD	1	194
63/017	63/084	İİD	1	210
63/020	63/088	İİD	1	229
63/025	63/087	İİD	1	221

* Dizinde geçen esas ve karar numaralarında, yıllar kısaltılarak; karar sayıları ise üç haneli olarak kullanılmıştır. Örneğin, 1962/1 karar numarası (62/001) şeklinde; 2005/78 esas numarası ise (05/078) olarak gösterilmiştir.
Dizinde kullanılan kısaltmalar şunlardır: Dİ (*Değişik İşler*), İİD (*İptal ve İtiraz Davası*), Muh. (*Muhtelif*), Sf. (Sayfa), SPK (*Siyasi Parti Kapatma*), SPMD (*Siyasi Parti Mali Denetim*), SPİ (*Siyasi Parti İhtar*)

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
63/028	63/066	İİD	1	145
63/035	67/017	İİD	5	122
63/037	63/054	İİD	1	136
63/041	63/094	İİD	1	231
63/046	63/043	İİD	1	113
63/050	63/111	İİD	1	271
63/057	65/065	İİD	4	3
63/059	63/225	İİD	2	41
63/063	63/128	İİD	1	308
63/065	63/278	İİD	1	501
63/066	65/067	İİD	3	303
63/067	66/019	İİD	4	118
63/069	66/008	İİD	4	72
63/073	63/177	İİD	1	365
63/074	63/130	İİD	1	315
63/075	63/129	İİD	1	311
63/080	64/029	İİD	2	107
63/081	66/040	İİD	4	256
63/086	65/063	İİD	3	295
63/088	64/044	İİD	2	155
63/089	64/036	İİD	2	114
63/090	63/172	İİD	1	357
63/091	63/162	İİD	1	320
63/097	63/272	İİD	1	482
63/099	64/038	İİD	2	140
63/100	65/048	İİD	3	217
63/101	64/049	İİD	2	185
63/102	64/025	İİD	2	105
63/105	65/022	İİD	3	128
63/106	63/270	İİD	1	468
63/107	65/023	İİD	3	130
63/109	66/017	İİD	4	113
63/110	63/205	İİD	2	36
63/112	63/196	İİD	2	34
63/113	63/261	İİD	1	465
63/114	63/190	İİD	2	31
63/117	63/191	İİD	1	391
63/121	64/074	İİD	2	282
63/124	63/243	İİD	1	422
63/125	63/112	İİD	1	283
63/126	65/007	İİD	3	27
63/127	65/047	İİD	3	203
63/128	64/008	İİD	2	43
63/129	63/276	İİD	1	491
63/130	65/050	İİD	3	232
63/131	66/018	İİD	4	117
63/132	66/029	İİD	4	175
63/133	64/021	İİD	2	95
63/134	66/041	İİD	4	273
63/135	65/039	İİD	3	172
63/136	63/285	İİD	1	538
63/137	63/226	İİD	1	416
63/138	64/071	İİD	2	256
63/140	64/062	İİD	2	227
63/141	64/050	İİD	2	196
63/143	63/167	İİD	1	343
63/144	67/006	İİD	5	54
63/145	67/020	İİD	5	139
63/147	65/015	İİD	3	110
63/148	63/256	İİD	1	457
63/150	63/291	İİD	1	542
63/152	64/066	İİD	2	246
63/156	66/034	İİD	4	232
63/161	64/011	İİD	2	63
63/162	64/019	İİD	2	88
63/163	65/036	İİD	3	167
63/164	64/065	İİD	2	244
63/166	64/076	İİD	2	288
63/169	63/113	İİD	1	285
63/170	63/178	İİD	1	370
63/171	65/013	İİD	3	83
63/172	63/244	İİD	1	439

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
63/173	65/040	İİD	4	290
63/174	63/115	İİD	2	3
63/175	63/114	İİD	1	303
63/178	63/057	İİD	1	141
63/190	63/100	İİD	1	246
63/192	63/161	İİD	1	318
63/193	64/009	İİD	2	56
63/197	63/166	İİD	1	323
63/198	65/001	İİD	3	3
63/199	65/016	İİD	3	111
63/200	63/110	İİD	1	259
63/201	64/039	İİD	2	149
63/202	64/032	İİD	2	109
63/204	63/179	İİD	1	378
63/205	63/123	İİD	2	14
63/207	63/175	İİD	1	360
63/245	63/203	İİD	1	397
63/265	63/157	İİD	1	317
63/272	63/204	İİD	1	414
63/276	63/183	İİD	1	388
63/293	63/282	İİD	1	523
63/298	63/283	İİD	1	525
63/300	63/280	İİD	1	511
63/301	63/271	İİD	1	477
63/311	65/012	İİD	3	67
63/317	63/294	İİD	1	545
63/328	63/296	İİD	1	548
63/330	64/015	İİD	2	70
63/336	67/029	İİD	6	6
63/337	67/031	İİD	6	42
63/339	64/061	İİD	2	216
63/358	64/017	İİD	2	81
64/002	64/023	İİD	2	97
64/005	66/045	İİD	4	274
64/012	64/047	İİD	2	176
64/013	64/043	İİD	2	150
64/015	64/045	İİD	2	164
64/019	65/011	İİD	3	43
64/021	67/011	İİD	5	95
64/022	64/054	İİD	2	204
64/025	64/059	İİD	2	210
64/026	66/001	İİD	4	19
64/030	65/033	İİD	3	141
64/032	64/063	İİD	2	234
64/034	66/012	İİD	4	75
64/035	66/013	İİD	4	78
64/036	64/077	İİD	2	294
64/038	65/059	İİD	3	281
64/039	64/072	İİD	2	277
64/040	64/064	İİD	2	239
64/043	65/005	İİD	3	22
64/044	65/002	İİD	3	15
64/047	65/008	İİD	3	37
64/049	64/073	İİD	2	280
64/050	65/014	İİD	3	104
64/051	65/003	İİD	3	19
65/001	65/004	İİD	3	21
65/002	65/024	İİD	3	133
65/004	65/006	İİD	3	25
65/006	65/017	İİD	3	127
65/007	65/010	İİD	3	40
65/011	65/031	İİD	3	139
65/012	65/034	İİD	3	147
65/016	65/041	İİD	3	173
65/017	65/035	İİD	3	164
65/018	65/053	İİD	3	242
65/019	65/042	İİD	3	175
65/022	65/051	İİD	3	236
65/025	65/057	İİD	3	268
65/026	65/049	İİD	3	224
65/027	65/055	İİD	3	260
65/028	65/045	İİD	3	201

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
65/029	65/054	İİD	3	257
65/030	65/058	İİD	3	275
65/032	66/003	İİD	4	39
65/036	67/012	İİD	5	108
65/038	66/007	İİD	4	67
65/039	65/056	İİD	3	263
65/040	66/015	İİD	4	104
65/041	65/066	İİD	4	12
65/042	66/030	İİD	4	215
65/044	66/014	İİD	4	82
65/045	66/016	İİD	4	109
66/001	66/021	İİD	4	148
66/003	66/023	İİD	4	163
66/004	66/025	İİD	4	168
66/007	66/046	İİD	5	26
66/009	66/020	İİD	4	146
66/00I	80/001	SPMD	18	438
66/011	66/044	İİD	5	3
66/013	76/002	SPMD	14	462
66/014	66/036	İİD	4	246
66/015	66/033	İİD	4	226
66/016	66/028	İİD	4	172
66/019	68/025	İİD	7	18
66/021	68/026	İİD	7	47
66/024	67/008	İİD	5	65
66/026	66/047	İİD	4	284
66/027	68/008	İİD	7	3
66/030	67/009	İİD	5	87
66/031	67/045	İİD	5	242
66/032	67/013	İİD	6	3
66/034	67/018	İİD	5	129
66/122	66/039	İİD	4	253
67/003	67/014	İİD	5	113
67/006	68/009	İİD	6	108
67/007	67/019	İİD	5	134
67/009	67/041	İİD	5	223
67/010	67/049	İİD	6	77
67/010	78/001	SPMD	16	399
67/011	68/007	İİD	6	105
67/013	69/005	İİD	7	154
67/014	67/036	İİD	5	196
67/015	67/015	İİD	5	117
67/017	67/042	İİD	5	237
67/019	69/006	İİD	7	191
67/021	68/036	İİD	6	229
67/022	67/022	İİD	5	154
67/023	67/023	İİD	5	171
67/025	67/025	İİD	5	176
67/026	67/026	İİD	5	179
67/027	68/049	İİD	6	264
67/031	67/034	İİD	5	181
67/032	68/057	İİD	7	81
67/037	68/046	İİD	6	245
67/038	67/035	İİD	5	194
67/039	68/041	İİD	6	236
67/040	70/026	İİD	8	258
67/041	69/057	İİD	8	18
67/043	69/031	İİD	7	296
67/047	69/009	İİD	7	225
67/048	68/024	İİD	6	210
67/049	68/060	İİD	6	294
67/052	68/029	İİD	6	215
67/054	68/012	İİD	6	122
67/056	67/046	İİD	5	290
67/057	68/001	İİD	6	100
68/002	68/047	İİD	7	76
68/006	68/050	İİD	6	270
68/008	68/048	İİD	6	259
68/009	68/067	İİD	6	308
68/010	68/066	İİD	7	107
68/010	78/002	SPMD	16	409
68/012	68/065	İİD	6	306

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
68/013	68/056	İİD	6	287
68/014	68/035	İİD	7	51
68/015	68/013	İİD	6	125
68/019	68/016	İİD	6	199
68/020	68/017	İİD	6	202
68/021	68/018	İİD	6	205
68/023	68/023	İİD	6	209
68/024	69/004	İİD	7	145
68/026	69/014	İİD	7	237
68/031	68/044	SPK	6	243
68/032	68/062	İİD	6	299
68/033	69/012	İİD	7	231
68/034	69/055	İİD	7	418
68/037	68/034	İİD	6	220
68/038	69/034	İİD	7	331
68/039	69/015	İİD	7	260
68/044	69/068	İİD	8	158
68/046	68/040	İİD	6	235
68/052	69/035	İİD	7	338
68/055	68/063	İİD	6	303
68/057	69/029	İİD	8	10
68/058	68/053	İİD	6	277
68/059	68/055	İİD	6	286
68/060	69/036	İİD	7	344
68/061	69/023	İİD	8	3
68/062	69/016	İİD	7	284
68/064	69/020	İİD	7	292
68/066	68/064	İİD	6	304
68/067	69/002	İİD	7	141
68/069-	69/001	İİD	7	112
68/080	69/003	İİD	7	142
69/001	69/007	İİD	7	220
69/001	79/003	SPMD	18	426
69/002	69/033	İİD	7	325
69/008	69/037	İİD	7	355
69/009	69/038	İİD	7	365
69/015	69/053	İİD	7	411
69/017	69/049	İİD	7	391
69/023	69/041	İİD	7	375
69/024	69/050	İİD	7	396
69/025	69/045	İİD	7	380
69/027	69/064	İİD	8	134
69/028	70/033	İİD	8	363
69/030	69/065	İİD	8	141
69/031	71/003	İİD	9	131
69/032	69/059	İİD	7	437
69/035	69/070	İİD	7	451
69/037	71/008	İİD	9	207
69/038	69/047	İİD	7	386
69/044	70/005	İİD	8	194
69/045	70/021	İİD	8	230
69/046	70/002	İİD	8	169
69/048	71/005	İİD	9	193
69/049	70/003	İİD	8	176
69/051	69/067	İİD	7	444
69/052	72/021	İİD	10	339
69/053	69/046	İİD	7	384
69/056	70/004	İİD	8	187
69/060	70/008	İİD	8	202
69/062	70/006	İİD	8	195
69/063	69/066	İİD	7	441
69/064	69/069	İİD	7	447
69/065	70/016	İİD	8	220
69/067	70/022	İİD	8	245
69/068	70/034	İİD	8	373
69/069	70/018	İİD	8	225
69/071	70/014	İİD	8	212
70/001	70/031	İİD	8	313
70/003	70/035	İİD	8	400
70/006	70/029	İİD	8	288
70/007	70/023	İİD	8	252
70/009	70/011	İİD	8	211

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
70/011	70/036	İİD	8	412
70/012	71/013	İİD	9	281
70/017	70/037	İİD	8	420
70/019	71/009	İİD	9	245
70/022	71/020	İİD	10	3
70/023	70/020	İİD	8	229
70/024	70/025	İİD	8	257
70/025	70/032	İİD	8	340
70/029	70/048	İİD	8	493
70/030	70/046	İİD	8	465
70/031	71/021	İİD	9	315
70/032	71/022	İİD	9	326
70/034	70/047	İİD	8	469
70/036	70/050	İİD	8	496
70/037	71/029	İİD	9	348
70/039	71/044	İİD	9	462
70/040	71/073	İİD	10	36
70/041	71/037	İİD	9	416
70/042	71/030	İİD	9	358
70/044	70/042	İİD	8	443
70/045	70/044	İİD	8	451
70/046	71/024	İİD	9	338
70/048	72/003	İİD	10	111
70/049	71/011	İİD	9	250
70/050	71/031	İİD	9	381
70/051	70/041	İİD	8	442
70/052	71/046	İİD	9	492
70/053	71/076	İİD	10	52
70/054	71/023	İİD	9	334
70/055	71/057	İİD	9	533
70/056	71/045	İİD	9	479
70/057	71/033	İİD	9	389
70/058	70/045	İİD	8	464
70/063	71/038	İİD	9	450
71/001	71/001	SPK	9	3
71/001	71/012	İİD	9	276
71/002	71/002	SPK	9	71
71/002	71/036	İİD	9	403
71/003	71/003	SPK	9	80
71/003	71/017	İİD	9	303
71/011	71/053	İİD	9	513
71/017	71/058	İİD	9	541
71/019	71/061	İİD	9	560
71/022	71/054	İİD	9	525
71/027	71/050	İİD	9	503
71/028	71/064	İİD	10	27
71/031	72/005	İİD	10	155
71/032	71/065	İİD	9	567
71/037	71/066	İİD	11	3
71/040	71/082	İİD	9	581
71/041	71/067	İİD	11	52
71/044	72/029	İİD	10	414
71/052	72/001	İİD	10	79
71/055	72/060	İİD	10	570
71/056	72/017	İİD	10	263
71/057	72/032	İİD	10	460
71/058	72/022	İİD	10	374
71/059	72/019	İİD	10	318
72/001	72/020	İİD	10	331
72/002	72/028	İİD	10	406
72/003	72/006	İİD	10	236
72/004	72/011	İİD	10	240
72/004	76/001	SPMD	14	451
72/010	72/014	İİD	10	257
72/013	72/018	İİD	10	273
72/014	72/034	İİD	10	478
72/016	72/049	İİD	10	529
72/018	72/024	İİD	10	389
72/019	72/047	İİD	10	520
72/024	73/021	İİD	11	229
72/025	72/036	İİD	10	494
72/026	72/038	İİD	10	505

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
72/030	72/031	İİD	10	454
72/031	72/033	İİD	10	476
72/035	72/062	İİD	10	591
72/039	72/054	İİD	10	554
72/040	72/061	İİD	10	585
72/047	72/056	İİD	10	563
72/049	74/001	İİD	12	3
72/051	73/004	İİD	11	97
72/052	73/005	İİD	11	105
72/053	73/016	İİD	11	197
72/056	73/011	İİD	11	126
73/001	73/018	İİD	11	212
73/002	73/014	İİD	11	184
73/003	73/037	İİD	11	298
73/00IX	79/009	SPMD	18	430
73/00VI	78/007	SPMD	16	418
73/010	73/012	İİD	11	179
73/012	73/024	İİD	11	265
73/013	73/023	İİD	11	250
73/014	73/017	İİD	11	208
73/015	73/019	İİD	11	224
73/019	75/087	İİD	13	403
73/021	73/036	İİD	11	288
73/023	74/002	İİD	12	49
73/025	74/005	İİD	12	67
73/031	73/030	İİD	11	283
73/032	74/011	İİD	12	111
73/033	74/009	İİD	12	87
73/035	75/025	İİD	13	319
73/036	74/004	İİD	12	59
73/037	75/022	İİD	13	58
73/038	75/023	İİD	13	214
73/039	75/024	İİD	13	295
73/041	74/013	İİD	12	145
73/042	76/048	İİD	14	301
73/043	73/039	İİD	11	373
73/045	74/007	İİD	12	82
73/046	74/021	İİD	12	210
73/047	73/038	İİD	11	365
74/001	74/014	İİD	12	170
74/008	74/019	İİD	12	181
74/009	74/022	İİD	12	237
74/00IX	80/012	SPMD	18	454
74/00X	80/006	SPMD	18	442
74/010	74/012	İİD	12	142
74/012	74/032	İİD	12	306
74/014	74/018	İİD	12	179
74/017	74/041	İİD	12	357
74/018	74/042	İİD	12	362
74/019	74/031	İİD	12	259
74/026	74/048	İİD	12	385
74/029	74/033	İİD	12	332
74/031	74/043	İİD	12	377
74/033	75/001	İİD	13	3
74/034	74/050	İİD	12	419
74/035	75/126	İİD	13	483
74/036	74/035	İİD	12	341
74/039	74/051	İİD	12	455
74/040	75/004	İİD	13	21
74/042	75/062	İİD	13	380
74/047	74/049	İİD	12	417
74/048	75/010	İİD	13	35
75/003	75/035	İİD	13	343
75/004	75/036	İİD	13	356
75/013	75/020	İİD	13	51
75/030	75/039	İİD	13	371
75/034	75/070	İİD	13	394
75/105	75/122	İİD	13	479
75/131	75/152	İİD	13	514
75/145	75/198	İİD	13	535
75/147	75/201	İİD	13	621
75/151	75/177	İİD	13	528

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
75/152	75/202	İİD	13	643
75/159	75/216	İİD	13	668
75/167	76/019	İİD	14	118
75/179	76/008	İİD	14	7
75/183	76/015	İİD	14	66
75/186	75/204	İİD	13	651
75/193	76/016	İİD	14	85
75/197	75/213	İİD	13	658
75/198	76/018	İİD	14	97
75/200	76/009	İİD	14	39
76/001	76/028	İİD	14	170
76/003	76/023	İİD	14	161
76/005	76/007	İİD	14	3
76/007	76/035	İİD	14	240
76/008	76/011	İİD	14	61
76/009	76/010	İİD	14	52
76/012	76/038	İİD	14	246
76/013	76/031	İİD	14	206
76/023	76/033	İİD	14	227
76/025	77/003	İİD	15	91
76/026	76/047	İİD	14	287
76/027	76/051	İİD	14	344
76/031	76/030	İİD	14	198
76/032	76/056	İİD	14	439
76/034	76/052	İİD	14	386
76/035	76/049	İİD	14	332
76/036	77/002	İİD	15	60
76/038	76/046	İİD	14	252
76/042	77/046	İİD	15	281
76/043	77/004	İİD	15	106
76/045	77/001	İİD	15	3
76/050	77/013	İİD	15	153
76/051	77/016	İİD	15	216
76/053	77/015	İİD	15	203
76/054	77/008	İİD	15	138
76/057	77/071	İİD	15	315
76/059	77/006	İİD	15	132
76/060	77/009	İİD	15	145
77/001	77/020	İİD	15	253
77/003	77/019	İİD	15	244
77/004	77/074	İİD	15	330
77/005	77/045	İİD	15	272
77/006	77/014	İİD	15	176
77/011	77/133	İİD	15	590
77/016	77/086	İİD	15	406
77/019	77/082	İİD	15	383
77/035	77/043	İİD	15	265
77/036	77/130	İİD	15	555
77/042	77/122	İİD	15	505
77/043	77/084	İİD	15	391
77/060	77/081	İİD	15	358
77/061	77/047	İİD	15	300
77/080	77/123	İİD	15	533
77/082	77/117	İİD	15	444
77/083	77/088	İİD	15	427
77/086	77/124	İİD	15	543
77/088	77/120	İİD	15	465
77/089	77/121	İİD	15	498
77/099	77/116	İİD	15	440
77/100	77/148	İİD	15	657
77/109	77/131	İİD	15	568
77/112	77/128	İİD	15	549
77/117	77/113	İİD	15	432
77/119	77/146	İİD	15	650
77/121	77/142	İİD	15	637
77/123	78/016	İİD	16	53
77/127	77/132	İİD	15	583
77/128	77/140	İİD	15	627
77/129	78/035	İİD	16	100
77/130	78/013	İİD	16	29
77/131	78/042	İİD	16	170
77/132	78/006	İİD	16	13

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
77/141	78/005	İİD	16	3
78/007	78/007	İİD	16	25
78/013	78/041	İİD	16	157
78/014	79/006	İİD	17	21
78/026	78/033	İİD	16	89
78/028	78/036	İİD	16	121
78/029	78/032	İİD	16	83
78/031	78/050	İİD	16	260
78/032	78/031	İİD	16	78
78/038	78/049	İİD	16	249
78/039	78/053	İİD	16	281
78/040	78/066	İİD	16	375
78/041	78/037	İİD	16	143
78/042	78/056	İİD	16	297
78/043	78/061	İİD	16	342
78/046	78/054	İİD	16	289
78/047	78/057	İİD	16	307
78/048	78/040	İİD	16	150
78/049	78/063	İİD	16	347
78/050	78/043	İİD	16	189
78/051	78/044	İİD	16	197
78/052	78/064	İİD	16	355
78/053	78/045	İİD	16	201
78/054	79/009	İİD	17	56
78/055	78/046	İİD	16	216
78/056	78/060	İİD	16	329
78/057	78/048	İİD	16	231
78/058	78/065	İİD	16	369
78/059	79/011	İİD	17	72
78/065	79/027	İİD	17	161
78/067	79/014	İİD	17	100
78/068	79/019	İİD	17	140
78/070	79/007	İİD	17	49
78/071	79/005	İİD	17	3
78/074	79/043	İİD	17	325
79/001	79/030	İİD	17	216
79/001	80/001	SPK	18	3
79/004	79/016	İİD	17	125
79/005	79/029	İİD	17	202
79/007	79/018	İİD	17	134
79/008	79/035	İİD	17	276
79/009	79/044	İİD	17	332
79/012	79/025	İİD	17	148
79/014	79/033	İİD	17	271
79/015	79/032	İİD	17	266
79/016	79/028	İİD	17	193
79/018	79/026	İİD	17	152
79/019	79/039	İİD	17	294
79/022	79/045	İİD	17	349
79/023	80/009	İİD	18	76
79/024	79/036	İİD	17	287
79/025	79/046	İİD	17	399
79/026	80/001	İİD	18	46
79/028	80/013	İİD	18	116
79/030	80/002	İİD	18	54
79/031	80/059	İİD	18	339
79/033	79/042	İİD	17	316
79/035	80/017	İİD	18	125
79/036	79/040	İİD	17	306
79/037	80/026	İİD	18	166
79/038	80/011	İİD	18	87
79/039	80/003	İİD	18	72
79/0II	79/017	SPMD	18	435
80/001	80/025	İİD	18	157
80/009	80/040	İİD	18	212
80/010	80/069	İİD	18	396
80/015	80/056	İİD	18	297
80/016	80/047	İİD	18	259
80/018	80/029	İİD	18	178
80/019	80/048	İİD	18	265
80/020	80/057	İİD	18	320
80/021	80/019	İİD	18	151

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
80/022	80/018	İİD	18	143
80/027	81/009	İİD	19	24
80/028	80/045	İİD	18	237
80/029	81/022	İİD	19	102
80/034	80/058	İİD	18	331
80/038	80/034	İİD	18	202
80/042	81/005	İİD	19	13
80/043	80/064	İİD	18	374
80/045	81/011	İİD	19	41
80/048	80/041	İİD	18	231
80/056	80/049	İİD	18	286
80/059	80/053	İİD	18	289
80/063	80/068	İİD	18	388
80/068	81/003	İİD	19	1
80/077	81/013	İİD	19	62
81/002	81/021	İİD	19	95
81/003	81/027	İİD	19	133
81/004	81/028	İİD	19	142
81/005	81/014	İİD	19	69
81/006	81/020	İİD	19	77
81/008	82/003	İİD	20	1
81/010	83/016	İİD	20	110
81/012	82/007	İİD	20	18
81/013	83/008	İİD	20	48
81/015	81/025	İİD	19	130
81/016	81/029	İİD	19	153
82/001	83/010	İİD	20	84
82/004	83/017	İİD	20	129
82/006	83/009	İİD	20	66
83/001	83/001	SPK	20	335
83/001	83/005	İİD	20	27
83/002	83/002	SPK	20	345
83/003	83/003	SPK	20	375
83/004	83/004	SPK	20	398
83/004	83/006	İİD	20	37
83/005	83/005	SPK	20	430
83/005	83/007	İİD	20	43
83/009	84/001	İİD	20	144
83/012	84/005	İİD	20	281
84/001	84/001	SPK	20	450
84/001	84/002	İİD	20	161
84/002	84/003	İİD	20	254
84/002	89/008	SPMD	25	512
84/003	84/004	İİD	20	274
84/003	87/001	SPMD	23	430
84/004	84/009	İİD	20	289
84/004	89/004	SPMD	25	507
84/005	89/005	SPMD	25	511
84/006	85/001	İİD	21	1
84/006	90/003	SPMD	26	593
84/007	89/003	SPMD	25	501
84/008	84/010	İİD	20	298
84/008	89/002	SPMD	25	497
84/009	85/004	İİD	21	35
84/009	88/002	SPMD	24	623
84/010	85/002	İİD	21	24
84/011	84/011	İİD	20	316
84/012	85/006	İİD	21	99
84/014	85/007	İİD	21	153
84/015	85/005	İİD	21	85
84/017	84/012	İİD	20	325
84/129	84/022	Muh	20	555
84/440	84/024	Muh	20	573
85/001	86/004	İİD	22	28
85/001	90/006	SPMD	26	611
85/002	85/016	İİD	21	217
85/002	90/004	SPMD	26	599
85/003	85/008	İİD	21	188
85/003	91/001	SPMD	27/2	775
85/004	91/013	SPMD	27/2	853
85/005	85/023	İİD	21	252
85/006	88/007	SPMD	24	636

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
85/007	85/022	İİD	21	240
85/007	90/007	SPMD	26	615
85/008	86/027	İİD	22	323
85/008	91/002	SPMD	27/2	783
85/009	86/014	İİD	22	134
85/009	88/003	SPMD	24	626
85/010	89/001	SPMD	25	494
85/011	86/029	İİD	22	433
85/016	86/005	İİD	22	65
85/019	85/021	İİD	21	236
85/020	86/030	İİD	22	498
85/021	86/023	İİD	22	197
85/022	87/002	İİD	23	18
85/023	86/002	İİD	22	12
85/024	87/006	İİD	23	110
85/025	86/008	İİD	22	79
85/026	85/017	İİD	21	230
85/030	86/010	İİD	22	100
85/031	86/011	İİD	22	115
85/032	86/009	İİD	22	90
85/033	86/022	İİD	22	187
85/656	85/004	Muh	21	263
86/001	87/010	İİD	23	194
86/001	91/003	SPMD	27/2	791
86/002	86/001	İİD	22	1
86/003	86/015	İİD	22	168
86/003	94/005	SPMD	30/2	808
86/004	91/004	SPMD	27/2	799
86/005	87/007	İİD	23	133
86/005	91/005	SPMD	27/2	805
86/006	86/012	İİD	22	128
86/006	90/008	SPMD	26	621
86/007	90/005	SPMD	26	605
86/008	91/014	SPMD	27/2	861
86/009	92/001	SPMD	28/2	621
86/010	88/004	SPMD	24	629
86/011	86/026	İİD	22	298
86/011	88/001	SPMD	24	620
86/012	87/004	İİD	23	47
86/013	87/012	İİD	23	243
86/015	87/001	İİD	23	3
86/016	86/025	İİD	22	278
86/017	87/011	İİD	23	208
86/018	86/024	İİD	22	233
86/019	87/003	İİD	23	41
86/020	87/009	İİD	23	184
86/022	86/028	İİD	22	419
86/024	87/008	İİD	23	179
86/522	87/001	Muh	23	433
87/001	87/002	Dİ	23	444
87/001	87/018	İİD	23	297
87/001	93/002	SPMD	29/2	895
87/002	94/006	SPMD	30/2	813
87/003	87/013	İİD	23	265
87/003	91/006	SPMD	27/2	811
87/004	87/020	İİD	23	344
87/004	91/007	SPMD	27/2	817
87/005	90/010	SPMD	26	629
87/006	87/014	İİD	23	272
87/006	92/002	SPMD	28/2	625
87/007	88/005	SPMD	24	631
87/008	91/018	SPMD	27/2	877
87/009	87/015	İİD	23	282
87/009	89/006	SPMD	25	515
87/010	88/006	SPMD	24	633
87/011	88/002	İİD	24	19
87/012	88/003	İİD	24	49
87/013	87/016	İİD	23	294
87/014	88/001	İİD	24	1
87/016	88/008	İİD	24	81
87/017	87/019	İİD	23	318
87/018	88/023	İİD	24	318

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
87/019	87/031	İİD	23	407
87/021	88/025	İİD	24	362
87/022	88/019	İİD	24	284
87/023	87/027	İİD	23	367
87/024	87/032	İİD	23	419
87/028	88/016	İİD	24	217
87/030	88/005	İİD	24	71
87/031	88/013	İİD	24	183
87/032	88/014	İİD	24	209
87/035	88/017	İİD	24	230
87/036	88/056	İİD	24	526
88/001	88/026	İİD	24	388
88/001	89/001	SPK	25	462
88/001	93/006	SPMD	29/2	920
88/002	88/001	SPK	24	534
88/002	93/005	SPMD	29/2	913
88/003	89/004	İİD	25	25
88/003	96/001	SPMD	32/2	863
88/004	89/003	İİD	25	3
88/004	90/001	SPMD	26	585
88/005	88/055	İİD	24	465
88/005	91/008	SPMD	27/2	823
88/006	88/006	İİD	24	79
88/006	91/012	SPMD	27/2	849
88/007	88/027	İİD	24	413
88/007	89/007	SPMD	25	518
88/008	91/009	SPMD	27/2	829
88/009	92/004	SPMD	28/2	639
88/011	88/011	İİD	24	138
88/012	88/032	İİD	24	424
88/014	88/018	İİD	24	235
88/015	89/009	İİD	26	3
88/017	88/034	İİD	24	460
88/019	88/033	İİD	24	444
88/032	89/010	İİD	25	97
88/033	89/017	İİD	25	202
88/034	89/026	İİD	25	276
88/035	89/013	İİD	25	166
88/036	89/024	İİD	25	253
88/037	89/036	İİD	25	334
88/038	89/007	İİD	25	43
88/039	89/029	İİD	26	17
88/050	89/027	İİD	25	301
88/051	89/018	İİD	25	214
88/061	89/028	İİD	25	322
88/062	90/003	İİD	26	94
88/063	89/047	İİD	27/1	3
88/064	90/002	İİD	26	51
89/001	89/001	SPİ	25	472
89/001	89/012	İİD	25	133
89/002	91/015	SPMD	27/2	867
89/003	89/005	İİD	25	34
89/003	94/001	SPMD	30/2	791
89/004	89/002	SPİ	25	490
89/004	89/023	İİD	25	231
89/004	96/002	SPMD	32/2	869
89/005	90/001	SPİ	26	549
89/005	92/006	SPMD	28/2	652
89/006	89/042	İİD	25	387
89/006	91/010	SPMD	27/2	835
89/007	89/025	İİD	25	267
89/007	91/011	SPMD	27/2	841
89/008	90/002	SPMD	26	589
89/009	90/008	İİD	26	147
89/009	94/002	SPMD	30/2	796
89/011	89/048	İİD	25	420
89/012	90/001	İİD	26	37
89/014	89/049	İİD	25	445
89/017	90/033	İİD	26	513
89/023	90/026	İİD	26	445
89/028	90/018	İİD	29/1	3
89/035	90/022	İİD	26	359

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
90/001	90/002	SPİ	26	567
90/001	90/021	İİD	26	301
90/001	91/001	SPK	27/2	885
90/001	95/008	SPMD	31/2	934
90/002	90/004	SPİ	26	577
90/002	90/010	İİD	26	189
90/002	91/002	SPK	28/2	673
90/003	90/003	SPİ	26	573
90/003	94/003	SPMD	30/2	800
90/004	90/005	SPİ	26	581
90/004	90/006	İİD	26	124
90/004	99/001	SPMD	35/2	483
90/005	90/028	İİD	26	461
90/005	91/001	SPİ	27/2	739
90/005	91/016	SPMD	27/2	871
90/006	90/017	İİD	26	261
90/006	95/002	SPMD	31/2	910
90/007	90/011	İİD	26	223
90/007	95/014	SPMD	31/2	970
90/008	96/018	SPMD	32/2	928
90/009	90/009	SPMD	26	627
90/011	95/012	SPMD	31/2	961
90/011	95/013	SPMD	31/2	965
90/012	91/007	İİD	27/1	185
90/013	90/030	İİD	27/1	20
90/014	96/016	SPMD	32/2	923
90/015	91/005	İİD	27/1	161
90/017	90/023	İİD	26	373
90/018	91/004	İİD	27/1	143
90/019	91/015	İİD	28/1	3
90/020	91/017	İİD	28/1	81
90/021	90/015	İİD	26	253
90/022	92/006	İİD	29/1	28
90/023	91/029	İİD	27/2	509
90/025	91/001	İİD	27/1	65
90/027	91/002	İİD	27/1	130
90/028	91/011	İİD	27/1	343
90/029	91/037	İİD	27/2	609
90/030	90/031	İİD	27/1	48
90/031	90/024	İİD	26	391
90/032	90/025	İİD	26	429
90/035	91/013	İİD	30/1	1
90/036	91/008	İİD	27/1	285
90/037	90/032	İİD	26	503
90/038	91/032	İİD	27/2	543
90/039	91/021	İİD	27/1	423
90/040	91/033	İİD	27/2	559
91/001	91/002	SPİ	27/2	743
91/001	91/003	SPK	27/2	971
91/001	91/016	İİD	28/1	49
91/001	96/006	SPMD	32/2	887
91/002	91/003	SPİ	27/2	751
91/002	91/030	İİD	28/1	108
91/002	92/001	SPK	28/2	696
91/002	96/007	SPMD	32/2	892
91/003	91/004	SPİ	27/2	757
91/003	93/003	SPMD	28/2	633
91/004	91/005	SPİ	27/2	763
91/004	91/045	İİD	27/2	663
91/004	92/005	SPMD	28/2	647
91/005	91/006	SPİ	27/2	769
91/005	92/009	İİD	28/1	143
91/005	95/003	SPMD	31/2	914
91/006	91/020	İİD	27/1	375
91/006	97/019	SPMD	33/2	536
91/007	91/043	İİD	27/2	645
91/007	95/009	SPMD	31/2	941
91/008	92/005	İİD	30/1	13
91/008	99/002	SPMD	35/2	487
91/009	91/036	İİD	27/2	593
91/009	95/019	SPMD	31/2	1007
91/010	91/017	SPMD	27/2	875

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
91/012	91/009	İİD	27/1	325
91/012	92/008	SPMD	28/2	666
91/013	92/010	İİD	30/1	96
91/013	96/028	SPMD	32/2	967
91/014	91/010	İİD	27/1	331
91/015	92/007	SPMD	28/2	659
91/016	91/019	İİD	27/1	361
91/017	91/023	İİD	27/2	473
91/018	92/020	İİD	28/1	232
91/021	92/042	İİD	28/2	457
91/023	91/047	İİD	29/2	605
91/024	91/040	İİD	27/2	627
91/025	91/018	İİD	31/1	1
91/026	92/011	İİD	28/1	157
91/027	91/050	İİD	27/2	679
91/028	91/026	İİD	27/2	487
91/030	92/018	İİD	28/1	211
91/031	91/027	İİD	27/2	491
91/033	92/032	İİD	29/1	110
91/034	91/034	İİD	27/2	571
91/037	91/044	İİD	27/2	657
91/039	91/039	İİD	31/1	12
91/042	92/013	İİD	28/1	176
91/044	91/053	İİD	27/2	729
91/046	91/048	İİD	27/2	673
91/049	91/054	İİD	29/1	17
91/050	91/052	İİD	27/2	723
91/060	92/016	İİD	28/1	195
91/061	92/034	İİD	30/1	104
92/001	92/001	SPİ	28/2	587
92/001	93/001	SPK	29/2	924
92/001	97/003	SPMD	33/2	472
92/002	92/002	SPİ	28/2	593
92/002	94/001	SPK	30/2	1039
92/002	97/010	SPMD	33/2	503
92/003	92/003	SPİ	28/2	600
92/003	92/004	Dİ	28/2	832
92/003	93/001	SPMD	29/2	890
92/004	92/004	SPİ	28/2	610
92/005	92/005	SPİ	28/2	618
92/006	95/005	SPMD	31/2	923
92/007	92/002	İİD	28/1	120
92/007	97/009	SPMD	33/2	497
92/008	92/039	İİD	28/2	430
92/008	93/004	SPMD	29/2	907
92/009	95/020	SPMD	31/2	1011
92/010	99/004	SPMD	35/2	496
92/011	92/009	SPMD	28/2	670
92/011	92/038	İİD	28/2	417
92/012	92/007	İİD	28/1	135
92/012	93/003	SPMD	29/2	902
92/013	92/050	İİD	29/1	169
92/016	92/017	İİD	28/1	204
92/017	92/030	İİD	28/1	369
92/019	92/047	İİD	28/2	520
92/021	92/019	İİD	28/1	221
92/022	92/040	İİD	31/1	25
92/024	92/033	İİD	29/1	142
92/025	92/029	İİD	29/1	100
92/026	92/048	İİD	28/2	525
92/027	92/031	İİD	28/1	395
92/029	93/023	İİD	35/1	1
92/030	92/036	İİD	29/1	155
92/031	92/037	İİD	28/1	412
92/032	92/041	İİD	28/2	449
92/036	93/004	İİD	29/1	209
92/037	93/018	İİD	31/1	76
92/038	93/005	İİD	29/1	234
92/039	93/019	İİD	31/1	160
92/040	92/055	İİD	28/2	568
92/042	92/053	İİD	29/1	186
92/043	92/049	İİD	29/1	160

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
92/044	93/007	İİD	29/1	270
92/045	92/051	İİD	31/1	48
92/046	92/052	İİD	31/1	62
92/047	93/013	İİD	29/1	277
92/048	93/014	İİD	30/1	118
92/049	92/054	İİD	28/2	561
93/001	93/001	İİD	29/1	197
93/001	93/001	SPİ	29/2	883
93/001	93/002	SPK	30/2	841
93/001	96/019	SPMD	32/2	932
93/002	93/002	İİD	29/1	202
93/002	93/003	SPK	30/2	936
93/003	94/002	SPK	30/2	1061
93/003	94/007	SPMD	30/2	819
93/003	97/020	SPMD	33/2	543
93/004	93/003	İİD	29/1	206
93/004	95/001	SPK	33/2	548
93/005	93/025	İİD	31/1	218
93/006	97/008	SPMD	33/2	491
93/008	93/031	İİD	30/1	130
93/008	94/008	SPMD	30/2	825
93/009	93/021	İİD	29/1	302
93/009	95/006	SPMD	31/2	927
93/011	95/001	SPMD	31/2	906
93/012	94/009	SPMD	30/2	830
93/013	96/020	SPMD	32/2	935
93/014	94/004	SPMD	30/2	805
93/015	99/005	SPMD	35/2	500
93/016	93/024	İİD	29/1	314
93/017	93/041	İİD	31/1	244
93/017	96/022	SPMD	32/2	943
93/018	94/010	SPMD	30/2	834
93/020	93/017	İİD	29/1	286
93/020	96/011	SPMD	32/2	917
93/021	93/030	İİD	31/1	233
93/022	93/044	İİD	30/1	150
93/023	93/055	İİD	35/1	82
93/025	94/002	İİD	30/1	156
93/026	93/028	İİD	29/1	320
93/027	93/057	İİD	30/1	157
93/028	93/026	İİD	31/1	228
93/029	94/001	İİD	33/1	1
93/032	93/032	İİD	29/1	343
93/033	93/040-1	YD	29/1	562
93/033	93/040-2	İİD	29/1	564
93/034	93/033	İİD	29/1	366
93/035	93/034	İİD	29/1	393
93/036	93/035	İİD	29/1	414
93/037	93/056	İİD	35/1	89
93/038	93/036	İİD	29/1	442
93/039	93/037	İİD	29/1	461
93/040	93/038	İİD	29/1	492
93/041	93/039	İİD	29/1	529
93/042	94/072	İİD	31/1	443
93/043	93/046	İİD	29/2	628
93/044	93/045	İİD	29/2	616
93/045	93/047	İİD	29/2	647
93/046	93/048	İİD	29/2	686
93/047	93/049	İİD	29/2	718
93/048	93/050	İİD	29/2	757
93/049	93/051	İİD	29/2	778
93/050	93/052	İİD	29/2	808
93/051	93/053	İİD	29/2	838
93/052	93/054	İİD	29/2	860
93/053	94/067	İİD	34/1	1
94/001	94/003	SPİ	30/2	776
94/001	94/003	SPK	31/2	1016
94/002	94/001	SPİ	30/2	768
94/002	94/076	İİD	34/1	12
94/003	94/002	SPİ	30/2	772
94/003	94/069	İİD	30/2	741
94/004	94/004	SPİ	30/2	779

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
94/005	94/006	SPİ	31/2	904
94/005	96/023	SPMD	32/2	946
94/006	94/005	SPİ	30/2	786
94/008	95/015	SPMD	31/2	977
94/011	95/017	SPMD	31/2	997
94/012	95/007	SPMD	31/2	931
94/013	96/021	SPMD	32/2	939
94/015	95/004	SPMD	31/2	918
94/016	96/010	SPMD	32/2	906
94/017	95/010	SPMD	31/2	945
94/023	99/006	SPMD	35/2	504
94/024	95/011	SPMD	31/2	953
94/025	95/018	SPMD	31/2	1001
94/026	95/016	SPMD	31/2	989
94/027	96/026	SPMD	32/2	959
94/028	97/004	SPMD	33/2	477
94/042	94/055	İİD	32/1	1
94/043	94/042-1	YD	30/1	186
94/043	94/042-2	İİD	31/1	275
94/043	94/042-3	İİD	30/1	209
94/044	94/056	İİD	32/1	13
94/046	94/057	İİD	31/1	368
94/047	94/070	İİD	31/1	435
94/048	94/058	İİD	36/1	1
94/049	94/045-1	YD	30/1	217
94/049	94/045-2	İİD	30/1	222
94/050	94/044-1	YD	30/1	211
94/050	94/044-2	İİD	31/1	319
94/051	94/046	İİD	30/1	297
94/053	94/048	İİD	30/1	302
94/054	94/049	İİD	30/1	324
94/055	94/050	İİD	30/1	352
94/056	94/051	İİD	30/1	417
94/057	94/052	İİD	30/1	472
94/058	94/053	İİD	30/1	532
94/059	94/083	İİD	33/1	8
94/060	94/054	İİD	31/1	358
94/062	94/079	İİD	31/1	463
94/063	94/060-1	YD	30/1	580
94/063	94/060-2	İİD	30/1	584
94/064	94/061-1	YD	30/1	622
94/064	94/061-2	İİD	30/2	627
94/065	94/062	İİD	30/2	652
94/066	94/063-1	YD	30/2	674
94/066	94/063-2	İİD	30/2	678
94/067	94/064-1	YD	30/2	696
94/067	94/064-2	İİD	30/2	700
94/068	94/080	İİD	31/1	477
94/069	95/008	İİD	32/1	28
94/070	94/065-1	YD	30/2	721
94/070	94/065-2	İİD	31/1	385
94/070	94/065-3	YD	30/2	727
94/071	95/023	İİD	32/1	144
94/072	94/068	İİD	30/2	729
94/073	94/075	İİD	31/1	453
94/075	95/004	İİD	34/1	22
94/076	94/073	İİD	30/2	750
94/077	95/024	İİD	32/1	169
94/080	95/027	İİD	32/1	179
94/081	95/005	İİD	34/1	33
94/082	95/009	İİD	31/2	507
94/083	94/078	İİD	30/2	759
94/084	95/033	İİD	32/1	261
94/085	95/032	İİD	32/1	230
94/086	95/041	İİD	32/1	354
94/089	95/010	İİD	31/2	516
94/090	95/022	İİD	31/2	556
94/091	95/034	İİD	32/1	284
94/092	95/014	İİD	33/1	31
95/001	95/042	İİD	31/2	626
95/001	96/001	SPK	33/2	638
95/001	96/004	SPMD	32/2	879

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
95/002	95/001	YD	31/1	494
95/002	95/012	İİD	32/1	37
95/004	95/028	İİD	32/1	191
95/004	96/012	SPMD	32/2	920
95/005	95/005	SPİ	32/2	849
95/005	97/018	SPMD	33/2	531
95/006	95/029	İİD	32/1	205
95/006	96/008	SPMD	32/2	899
95/007	95/035	İİD	32/1	308
95/009	97/011	SPMD	33/2	520
95/011	95/063	İİD	32/1	451
95/011	96/003	SPMD	32/2	875
95/013	95/051	İİD	38/1	1
95/013	96/009	SPMD	32/2	902
95/014	95/015	İİD	32/1	131
95/014	96/005	SPMD	32/2	882
95/015	95/055	İİD	36/1	6
95/016	95/048	İİD	32/1	407
95/017	95/016	İİD	31/2	538
95/017	99/007	SPMD	35/2	508
95/018	95/050	İİD	33/1	57
95/018	98/060	SPMD	34/2	637
95/019	95/012-1	YD	31/2	527
95/019	95/064	İİD	33/1	76
95/020	96/004	İİD	32/2	540
95/020	96/024	SPMD	32/2	949
95/021	95/036	İİD	32/1	340
95/021	96/025	SPMD	32/2	955
95/022	95/037	İİD	33/1	39
95/023	95/025	İİD	31/2	571
95/024	95/052	İİD	34/1	40
95/024	97/006	SPMD	33/2	484
95/025	96/005	İİD	32/2	549
95/026	95/013	İİD	31/2	530
95/027	95/047	İİD	32/1	390
95/028	96/002	İİD	36/1	14
95/035	95/002	YD	31/1	502
95/035	95/026	İİD	31/2	583
95/036	95/056	İİD	31/2	714
95/037	95/031	İİD	32/1	220
95/038	96/001	YD	32/2	509
95/038	96/007	İİD	32/2	589
95/039	95/045	İİD	32/1	361
95/040	95/038	İİD	33/1	49
95/041	95/061	İİD	32/1	428
95/042	95/053	İİD	33/1	67
95/043	95/046	İİD	31/2	663
95/044	95/044	İİD	31/2	641
95/045	95/058	İİD	31/2	752
95/046	95/049	İİD	32/1	414
95/047	95/040	İİD	31/2	607
95/050	96/019	İİD	36/1	27
95/052	95/062	İİD	32/1	435
95/053	95/057	İİD	31/2	733
95/054	95/059	İİD	31/2	800
95/055	96/001	İİD	32/2	515
95/056	95/060	İİD	31/2	890
96/001	96/018	İİD	33/1	134
96/001	97/001	SPK	34/2	679
96/002	96/010	İİD	33/1	125
96/002	97/001	SPMD	33/2	465
96/002	97/002	SPK	33/2	727
96/003	97/003	SPK	36/2	978
96/004	96/039	İİD	32/2	825
96/005	96/026	İİD	37/1	22
96/006	96/006	İİD	32/2	577
96/007	96/011	İİD	32/2	659
96/008	96/020	İİD	37/1	1
96/009	96/021	İİD	37/1	10
96/010	96/040	İİD	33/1	164
96/010	99/008	SPMD	35/2	512
96/011	97/004	İİD	37/1	68

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
96/012	97/002	SPMD	33/2	468
96/013	96/027	SPMD	32/2	963
96/013	98/040	İİD	36/1	152
96/014	97/007	SPMD	33/2	487
96/015	96/034	İİD	32/2	800
96/016	97/012	SPMD	33/2	525
96/017	96/038	İİD	33/1	152
96/017	98/057	SPMD	34/2	624
96/018	96/012	İİD	32/2	678
96/019	96/013	İİD	32/2	686
96/020	96/014	İİD	32/2	704
96/021	96/015	İİD	32/2	715
96/021	99/003	SPMD	35/2	491
96/022	96/016	İİD	32/2	727
96/022	99/021	SPMD	35/2	575
96/023	96/005	YD	32/2	566
96/023	96/036	İİD	38/1	9
96/024	98/052	SPMD	34/2	601
96/025	97/068	İİD	35/1	114
96/025	99/009	SPMD	35/2	521
96/026	96/022	İİD	32/2	745
96/027	99/016	SPMD	35/2	551
96/028	96/024	İİD	32/2	756
96/029	96/025	İİD	32/2	765
96/030	96/027	İİD	32/2	773
96/031	96/028	İİD	32/2	781
96/032	96/030	İİD	32/2	792
96/043	98/013	İİD	34/1	286
96/045	96/044	İİD	34/1	56
96/047	97/043	İİD	34/1	108
96/048	96/041	İİD	33/1	175
96/049	96/046	İİD	36/1	40
96/050	96/037	İİD	37/1	47
96/051	98/017	İİD	35/1	168
96/052	96/045	İİD	39/1	1
96/055	97/033	İİD	37/1	79
96/056	97/058	İİD	40/1	1
96/057	97/003	İİD	36/1	57
96/058	96/007	YD	32/2	585
96/058	96/043	İİD	33/1	184
96/059	97/070	İİD	38/1	64
96/061	96/006	YD	32/2	572
96/061	96/035	İİD	32/2	810
96/062	97/057	İİD	33/1	419
96/063	97/003	YD	33/1	267
96/063	97/040	İİD	37/1	107
96/064	96/009	YD	32/2	655
96/064	96/047	İİD	34/1	79
96/065	97/031	İİD	33/1	306
96/066	97/007	İİD	33/1	293
96/068	99/001	İİD	37/1	180
96/070	97/006	YD	33/1	274
96/070	97/053	İİD	39/1	19
96/071	97/049	İİD	33/1	401
96/072	97/051	İİD	37/1	139
96/073	98/041	İİD	38/1	96
96/074	98/045	İİD	36/1	169
96/075	97/050	İİD	36/1	102
96/076	98/006	İİD	38/1	75
96/077	97/064	İİD	34/1	136
97/001	97/001	SPİ	33/2	429
97/001	98/001	SPK	34/2	762
97/001	98/023	İİD	35/1	183
97/001	98/046	SPMD	34/2	584
97/002	97/002	SPİ	33/2	433
97/002	99/001	SPK	37/2	719
97/003	97/002	İİD	33/1	250
97/003	97/003	SPİ	33/2	439
97/004	97/004	SPİ	33/2	446
97/004	98/015	İİD	35/1	160
97/005	97/005	SPİ	33/2	452
97/005	98/005	Dİ	35/2	672

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
97/005	98/061	İİD	38/1	135
97/005	98/066	SPMD	34/2	661
97/006	97/006	SPİ	33/2	458
97/006	98/062	SPMD	34/2	644
97/007	99/010	SPMD	35/2	526
97/011	98/045	SPMD	34/2	580
97/011	98/048	SPMD	34/2	587
97/013	98/058	SPMD	34/2	630
97/015	98/061	SPMD	34/2	642
97/017	97/006	İİD	33/1	277
97/018	98/042	İİD	36/1	159
97/018	99/026	SPMD	35/2	599
97/019	97/066	İİD	35/1	98
97/020	97/032	İİD	33/1	312
97/020	98/044	SPMD	34/2	576
97/021	97/048	İİD	33/1	391
97/021	99/039	SPMD	35/2	642
97/022	97/044	İİD	34/1	115
97/023	97/034	İİD	33/1	326
97/023	99/017	SPMD	35/2	555
97/024	97/035	İİD	33/1	335
97/024	98/037	SPMD	34/2	567
97/025	98/059	SPMD	34/2	632
97/026	98/010	İİD	38/1	86
97/026	99/037	SPMD	35/2	633
97/027	97/017	SPMD	33/2	529
97/027	98/043	İİD	35/1	215
97/029	98/019	İİD	36/1	139
97/029	99/033	SPMD	35/2	612
97/030	98/038	SPMD	34/2	572
97/031	97/038	İİD	33/1	349
97/032	98/025	İİD	39/1	43
97/033	97/039	İİD	33/1	356
97/034	98/079	İİD	35/1	332
97/035	97/045	İİD	33/1	363
97/036	97/005	YD	33/1	271
97/036	97/052	İİD	34/1	122
97/037	97/069	İİD	35/1	122
97/040	97/047	İİD	33/1	375
97/041	98/047	İİD	35/1	222
97/043	99/016	İİD	36/1	425
97/044	98/016	İİD	34/1	300
97/045	98/048	İİD	39/1	51
97/047	97/055	İİD	33/1	409
97/048	97/056	İİD	33/1	414
97/051	98/008	İİD	36/1	130
97/053	98/062	İİD	37/1	159
97/054	97/067	İİD	36/1	117
97/055	97/065	İİD	34/1	145
97/056	97/062	İİD	33/1	425
97/057	98/011	İİD	35/1	154
97/059	98/071	İİD	35/1	294
97/060	98/053	İİD	35/1	241
97/061	98/059	İİD	38/1	124
97/062	98/052	İİD	36/1	198
97/063	98/002	İİD	34/1	252
97/064	98/004	İİD	34/1	266
97/065	99/015	İİD	36/1	417
97/066	97/072	İİD	34/1	157
97/069	98/054	İİD	35/1	256
97/070	98/072	İİD	36/1	320
97/071	98/073	İİD	36/1	337
97/072	97/074	İİD	34/1	191
97/073	97/073	İİD	34/1	170
97/074	98/069	İİD	35/1	283
97/075	99/010	İİD	36/1	380
97/076	98/058	İİD	38/1	116
98/001	98/086	İİD	36/1	361
98/001	99/022	SPMD	35/2	581
98/002	98/001	İİD	34/1	236
98/002	99/023	SPMD	35/2	586
98/003	98/028	İİD	35/1	205

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
98/003	98/065	SPMD	34/2	657
98/004	99/014	SPMD	35/2	539
98/004	99/023	İİD	36/1	496
98/005	98/064	SPMD	34/2	652
98/006	99/012	SPMD	35/2	533
98/007	98/063	SPMD	34/2	649
98/009	98/067	SPMD	34/2	665
98/010	98/003-2	YD	34/1	263
98/010	98/018	İİD	34/1	321
98/010	99/011	SPMD	35/2	530
98/011	98/068	SPMD	34/2	669
98/012	98/055	SPMD	34/2	618
98/013	98/053	SPMD	34/2	610
98/014	98/024	İİD	35/1	194
98/014	99/032	SPMD	35/2	607
98/015	99/024	SPMD	35/2	591
98/016	98/049	SPMD	34/2	591
98/016	98/088	İİD	35/1	346
98/017	99/013	SPMD	35/2	535
98/018	99/036	SPMD	35/2	629
98/019	98/051	SPMD	34/2	595
98/020	99/018	SPMD	35/2	561
98/021	98/054	SPMD	34/2	614
98/022	01/005	SPMD	37/1	698
98/023	99/034	SPMD	35/2	620
98/024	99/009	İİD	36/1	373
98/024	99/015	SPMD	35/2	544
98/025	98/056	İİD	35/1	269
98/025	99/019	SPMD	35/2	565
98/026	99/025	SPMD	35/2	595
98/027	99/027	SPMD	35/2	603
98/028	98/070	SPMD	34/2	673
98/029	98/060	İİD	34/1	358
98/029	00/001	SPMD	36/2	924
98/030	98/069	SPMD	34/2	671
98/034	98/046	İİD	34/1	346
98/035	98/070	İİD	38/1	148
98/035	99/020	SPMD	35/2	571
98/036	98/049	İİD	36/1	185
98/036	98/056	SPMD	34/2	621
98/037	99/025	İİD	36/2	516
98/037	99/038	SPMD	35/2	637
98/038	98/050	İİD	35/1	232
98/039	98/078	İİD	35/1	311
98/042	98/065	İİD	36/1	315
98/043	99/044	İİD	37/1	277
98/046	98/083	İİD	39/1	60
98/047	98/084	İİD	39/1	67
98/048	98/085	İİD	36/1	354
98/056	98/089	İİD	35/2	355
98/058	99/019	İİD	36/1	436
98/059	99/014	İİD	36/1	400
99/001	99/033	İİD	36/2	572
99/001	03/001	SPK	39/2	814
99/001	08/080	SPMD	45/3	1979
99/002	99/040	SPMD	35/2	646
99/002	00/008	İİD	36/2	694
99/002	01/002	SPK	37/2	922
99/003	99/043	SPMD	35/2	652
99/004	99/041	SPMD	35/2	649
99/004	99/047	İİD	36/2	620
99/005	99/008	İİD	35/2	422
99/005	99/046	SPMD	35/2	663
99/006	99/013	İİD	36/1	392
99/006	99/035	SPMD	35/2	626
99/007	99/031	İİD	36/2	552
99/007	00/006	SPMD	36/2	945
99/008	99/003	İİD	35/2	373
99/009	00/012	SPMD	36/2	973
99/010	99/022	İİD	36/1	485
99/010	99/050	SPMD	36/2	921
99/011	99/029	İİD	36/2	536

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
99/011	99/044	SPMD	35/2	655
99/012	99/005	İİD	35/2	382
99/012	00/007	SPMD	36/2	949
99/013	99/026	İİD	36/2	524
99/013	00/004	SPMD	36/2	938
99/014	99/006	İİD	35/2	397
99/014	00/002	SPMD	36/2	932
99/015	99/047	SPMD	35/2	667
99/016	99/024	İİD	36/2	507
99/016	08/076	SPMD	45/3	1915
99/017	99/035	İİD	36/2	582
99/017	00/011	SPMD	36/2	967
99/018	99/020	İİD	35/2	453
99/018	09/036	SPMD	46/3	1647
99/019	99/012	İİD	35/2	431
99/019	00/009	SPMD	36/2	957
99/020	99/021	İİD	35/2	464
99/020	02/020	SPMD	38/2	877
99/021	99/017	İİD	35/2	439
99/021	00/008	SPMD	36/2	953
99/022	99/032	İİD	36/2	564
99/022	99/045	SPMD	35/2	659
99/023	99/018	İİD	35/2	446
99/023	00/010	SPMD	36/2	961
99/024	99/030	İİD	36/2	545
99/024	08/069	SPMD	45/3	1883
99/025	99/048	SPMD	36/2	914
99/026	01/002	SPMD	37/1	692
99/027	99/042	İİD	38/1	160
99/027	99/049	SPMD	36/2	918
99/028	99/038	İİD	36/2	602
99/028	00/005	SPMD	36/2	942
99/029	99/002	YD	35/2	365
99/029	99/036	İİD	37/1	256
99/030	99/003	YD	35/2	369
99/030	99/037	İİD	36/2	590
99/030	00/003	SPMD	36/2	936
99/031	08/044	SPMD	45/3	1821
99/032	01/010	İİD	38/1	220
99/033	99/051	İİD	36/2	667
99/034	99/039	İİD	35/2	475
99/035	02/104	İİD	39/1	198
99/036	99/043	İİD	37/1	267
99/037	99/049	İİD	36/2	637
99/038	99/045	İİD	37/1	295
99/039	00/023	İİD	36/2	737
99/040	99/041	İİD	35/2	477
99/042	01/001	YD	37/1	317
99/042	01/041	İİD	37/1	334
99/043	01/046	İİD	38/1	233
99/044	99/048	İİD	36/2	627
99/045	00/009	İİD	36/2	702
99/046	00/025	İİD	38/1	171
99/047	99/046	İİD	36/2	612
99/049	99/050	İİD	36/2	651
99/050	01/067	İİD	37/1	513
99/051	01/063	İİD	38/1	314
00/001	00/002	İİD	36/2	678
00/001	02/022	SPMD	38/2	888
00/002	01/003	SPMD	37/1	696
00/003	02/012	SPMD	38/2	856
00/004	01/001	SPMD	37/1	690
00/005	02/011	SPMD	38/2	852
00/005	03/065	İİD	40/1	104
00/007	02/002	SPMD	38/2	827
00/008	03/104	İİD	44/1	1
00/008	11/001	SPMD	48/4	2199
00/009	02/015	SPMD	39/2	719
00/010	00/047	İİD	38/1	182
00/010	08/077	SPMD	45/3	1933
00/011	10/017	SPMD	47/3	1521
00/012	02/021	SPMD	38/2	884

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
00/012	05/085	İİD	42	433
00/013	00/004	İİD	36/2	683
00/013	03/019	SPMD	39/2	810
00/014	00/003	YD	36/2	681
00/014	00/021	İİD	36/2	722
00/014	02/013	SPMD	38/2	859
00/015	01/073	İİD	37/1	525
00/016	00/017	İİD	40/1	71
00/016	10/009	SPMD	47/3	1467
00/017	02/046	İİD	39/1	75
00/018	08/074	SPMD	45/3	1907
00/019	02/001	SPMD	38/2	824
00/019	02/015	İİD	38/2	475
00/020	08/067	SPMD	45/3	1873
00/021	00/016	İİD	36/2	715
00/021	02/018	SPMD	39/2	723
00/022	00/007	İİD	36/2	690
00/22	09/17	SPMD	46/3	1569
00/023	01/006	SPMD	37/1	716
00/024	03/015	SPMD	39/2	788
00/024	04/082	İİD	41	171
00/025	02/008	SPMD	38/2	844
00/026	00/048	İİD	38/1	190
00/026	02/006	SPMD	38/2	836
00/027	00/024	İİD	36/2	760
00/030	02/007	SPMD	38/2	842
00/031	10/018	SPMD	47/3	1525
00/033	08/045	SPMD	45/3	1825
00/034	05/091	İİD	42	455
00/035	01/005	YD	37/1	322
00/035	01/090	İİD	37/1	551
00/036	02/198	İİD	39/1	271
00/037	00/014	İİD	36/2	710
00/038	03/066	İİD	39/2	661
00/039	02/035	İİD	38/2	593
00/042	01/361	İİD	38/1	419
00/043	04/060	İİD	40/2	789
00/044	02/192	İİD	39/1	241
00/045	00/005	YD	36/2	688
00/045	00/027	İİD	36/2	772
00/047	02/098	İİD	38/2	729
00/048	02/036	İİD	38/2	600
00/051	02/016	İİD	38/2	482
00/052	00/029	İİD	36/2	797
00/055	00/026	İİD	36/2	768
00/057	00/030	İİD	36/2	809
00/058	00/031	İİD	36/2	814
00/059	00/032	İİD	36/2	819
00/060	00/033	İİD	36/2	824
00/061	00/034	İİD	36/2	829
00/062	00/035	İİD	36/2	835
00/063	00/036	İİD	36/2	840
00/064	00/037	İİD	36/2	845
00/065	00/038	İİD	36/2	850
00/066	00/039	İİD	36/2	855
00/067	00/040	İİD	36/2	860
00/068	00/041	İİD	36/2	865
00/069	00/042	İİD	36/2	870
00/070	00/043	İİD	36/2	875
00/071	00/044	İİD	36/2	880
00/072	00/046	İİD	36/2	890
00/073	00/045	İİD	36/2	885
00/074	04/009	İİD	40/2	503
00/075	02/200	İİD	39/1	285
00/076	01/009	İİD	38/1	212
00/077	00/049	İİD	38/1	200
00/078	02/031	İİD	38/2	583
00/080	03/096	İİD	40/1	226
00/082	02/193	İİD	39/1	249
00/083	04/026	İİD	40/2	607
00/085	04/061	İİD	40/2	797
00/086	00/050	İİD	36/2	896

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/001	01/001	SPİ	37/1	684
01/001	02/009	SPMD	38/2	846
01/001	03/002	SPMD	39/2	741
01/001	04/036	İİD	40/2	641
01/003	01/003	SPİ	38/2	752
01/003	02/026	SPMD	39/2	732
01/003	05/004	İİD	41	339
01/004	01/332	İİD	37/1	575
01/004	02/001	SPİ	38/2	762
01/004	02/004	SPMD	38/2	832
01/005	02/002	SPİ	38/2	767
01/005	02/042	İİD	38/2	622
01/006	02/003	SPİ	38/2	772
01/007	02/004	SPİ	38/2	777
01/007	09/018	SPMD	46/3	1573
01/008	02/009	SPİ	38/2	807
01/008	04/095	İİD	41	231
01/008	08/049	SPMD	45/3	1835
01/009	01/056	İİD	37/1	483
01/009	02/005	SPİ	38/2	782
01/009	02/005	SPMD	38/2	834
01/010	02/006	SPİ	38/2	788
01/010	08/065	SPMD	45/3	1865
01/011	02/007	SPİ	38/2	794
01/011	02/014	SPMD	38/2	863
01/012	02/008	SPİ	38/2	800
01/012	11/009	SPMD	48/4	2275
01/013	03/003	SPMD	39/2	744
01/014	02/023	SPMD	38/2	893
01/015	02/010	SPMD	38/2	849
01/016	03/016	SPMD	39/2	794
01/017	08/078	SPMD	45/3	1945
01/018	09/038	SPMD	46/3	1655
01/019	08/059	SPMD	45/3	1843
01/020	09/048	SPMD	46/3	1721
01/022	10/047	SPMD	47/3	1687
01/024	01/356	İİD	38/1	377
01/024	02/024	SPMD	39/2	727
01/025	10/065	SPMD	47/3	1791
01/026	03/003	İİD	39/1	360
01/026	08/068	SPMD	45/3	1877
01/027	08/006	SPMD	45/3	1709
01/028	03/004	SPMD	39/2	747
01/029	02/019	SPMD	38/2	872
01/034	03/002	İİD	39/1	351
01/036	03/001	YD	38/2	749
01/073	04/012	İİD	40/2	530
01/079	02/194	İİD	39/1	255
01/119	04/037	İİD	40/2	646
01/129	02/024	İİD	38/2	513
01/133	02/056	İİD	42	1
01/143	04/011	İİD	40/2	519
01/144	01/002	YD	37/1	320
01/144	02/020	İİD	38/2	488
01/147	01/047	İİD	37/1	475
01/184	01/057	İİD	37/1	511
01/216	04/120	İİD	41	253
01/225	02/088	İİD	39/1	133
01/226	06/119	İİD	44/1	347
01/228	02/009	İİD	38/2	459
01/232	01/089	İİD	37/1	541
01/237	04/016	İİD	40/2	567
01/252	02/102	İİD	39/1	186
01/276	01/091	İİD	37/1	570
01/281	01/082	İİD	37/1	535
01/282	04/034	İİD	40/2	627
01/293	01/007	YD	37/1	328
01/293	02/005	YD	38/1	441
01/293	02/028	İİD	38/2	562
01/296	01/083	İİD	37/1	538
01/303	01/333	İİD	37/1	652
01/309	02/091	İİD	39/1	141

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
01/323	05/031	İİD	41	519
01/325	01/098	İİD	38/1	341
01/327	02/103	İİD	39/1	191
01/328	02/105	İİD	39/1	206
01/332	02/106	İİD	39/1	213
01/343	02/041	İİD	38/2	612
01/344	02/010	İİD	38/2	464
01/345	02/086	İİD	39/1	117
01/346	01/006-1	YD	37/1	324
01/346	03/004	YD	39/1	402
01/346	03/063	İİD	39/2	623
01/349	04/014	İİD	40/2	544
01/351	03/010	İİD	39/1	442
01/353	02/087	İİD	39/1	125
01/373	03/067	İİD	42	59
01/375	03/061	İİD	39/2	610
01/377	02/059	İİD	38/2	658
01/378	04/013	İİD	42	85
01/379	05/003	İİD	42	219
01/380	02/069	İİD	38/2	702
01/382	01/008	YD	37/1	330
01/382	02/002	YD	38/1	433
01/382	02/021	İİD	38/2	498
01/383	03/016	YD	39/1	473
01/383	03/092	İİD	42	75
01/385	02/040	İİD	38/2	607
01/387	01/357	İİD	38/1	408
01/388	01/342	İİD	38/1	349
01/389	01/009	YD	37/1	332
01/389	02/006	YD	38/2	453
01/389	02/029	İİD	38/2	576
01/390	04/035	İİD	40/2	634
01/392	03/060	İİD	39/2	598
01/403	01/345	İİD	37/1	659
01/406	04/020	İİD	41	97
01/408	02/191	İİD	39/1	231
01/411	01/348	İİD	37/1	668
01/412	02/095	İİD	39/1	164
01/413	01/351	İİD	37/1	676
01/415	02/166	İİD	39/1	220
01/424	01/354	İİD	38/1	357
01/478	04/038	İİD	40/2	653
01/479	05/001	İİD	41	303
01/481	04/091	İİD	40/2	831
01/485	02/002	İİD	38/1	435
01/487	05/002	İİD	41	321
01/493	02/011	İİD	38/2	469
02/001	08/001	SPK	45/4	2077
02/001	02/010	SPİ	38/2	822
02/001	08/046	SPMD	45/3	1827
02/002	09/001	SPK	48/4	2559
02/002	02/003	SPMD	38/2	830
02/003	09/003	SPK	46/4	1797
02/003	03/001	SPİ	39/2	696
02/003	03/011	SPMD	39/2	776
02/003	06/002	Dİ	45/3	1595
02/004	06/003	Dİ	45/3	1603
02/004	09/002	SPK	46/4	1793
02/004	02/016	SPMD	38/2	866
02/004	03/002	SPİ	39/2	704
02/005	06/004	Dİ	45/3	1609
02/005	02/025	SPMD	39/2	730
02/005	03/004	SPİ	39/2	715
02/006	08/006	Dİ	46/3	1493
02/006	07/004	SPİ	44/2	1155
02/006	03/005	SPMD	39/2	752
02/007	03/003	SPİ	39/2	711
02/007	03/008	SPMD	39/2	765
02/008	03/047	İİD	39/2	585
02/009	06/005	Dİ	45/3	1613
02/009	09/019	SPMD	46/3	1577
02/010	03/017	SPMD	39/2	799

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
02/011	11/010	SPMD	48/4	2289
02/012	10/048	SPMD	47/3	1695
02/013	03/010	SPMD	39/2	773
02/014	08/007	SPMD	45/3	1713
02/015	08/066	SPMD	45/3	1869
02/016	10/066	SPMD	47/3	1803
02/017	03/018	SPMD	39/2	805
02/018	08/079	SPMD	45/3	1959
02/021	09/015	SPMD	46/3	1561
02/022	02/017	SPMD	38/2	869
02/023	10/001	SPMD	47/3	1405
02/024	02/027	SPMD	39/2	734
02/025	09/049	SPMD	46/4	1757
02/026	03/006	SPMD	39/2	758
02/027	09/039	SPMD	46/3	1673
02/028	08/070	SPMD	45/3	1891
02/029	03/001	SPMD	39/2	737
02/029	04/043	İİD	40/2	671
02/030	07/024	İİD	44/2	725
02/030	09/020	SPMD	46/3	1581
02/031	03/007	SPMD	39/2	762
02/031	02/058	İİD	42	39
02/032	03/009	SPMD	39/2	770
02/032	03/100	İİD	40/1	235
02/035	07/095	İİD	45/1	551
02/035	08/035	SPMD	45/3	1789
02/036	08/034	SPMD	45/3	1787
02/038	02/089	İİD	38/2	718
02/039	04/125	İİD	41	293
02/040	06/020	İİD	43	101
02/041	04/090	İİD	41	219
02/043	03/103	İİD	40/1	263
02/044	02/090	İİD	40/1	87
02/045	08/109	İİD	45/2	1137
02/047	06/001	İİD	43	65
02/048	06/022	İİD	43	111
02/052	02/084	İİD	38/2	711
02/054	08/043	İİD	46/1	1
02/055	03/008	İİD	39/1	424
02/060	02/097	İİD	39/1	178
02/061	02/043	İİD	38/2	631
02/068	02/044	İİD	38/2	638
02/070	04/056	İİD	41	147
02/071	08/044	İİD	46/1	9
02/079	03/029	İİD	39/1	475
02/092	04/025	İİD	40/2	595
02/094	04/045	İİD	41	141
02/097	02/009	YD	38/2	455
02/099	02/051	İİD	38/2	641
02/100	04/009	YD	40/2	515
02/100	04/109	İİD	42	93
02/101	04/044	İİD	40/2	676
02/103	02/054	İİD	38/2	654
02/104	03/072	İİD	41	1
02/106	08/051	İİD	45/2	759
02/108	04/055	İİD	40/2	744
02/112	03/033	İİD	39/1	489
02/114	04/053	İİD	40/2	725
02/115	02/066	İİD	38/2	683
02/116	02/067	İİD	38/2	692
02/117	06/105	İİD	44/1	277
02/121	02/062	İİD	38/2	678
02/126	04/027	İİD	41	117
02/128	04/023	İİD	40/2	579
02/131	04/087	İİD	41	213
02/132	03/048	İİD	39/2	590
02/133	06/091	İİD	43	361
02/138	02/096	İİD	39/1	171
02/140	04/105	İİD	41	251
02/143	04/046	İİD	40/2	681
02/146	02/201	İİD	39/1	295
02/152	02/094	İİD	39/1	149

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
02/153	06/113	İİD	44/1	319
02/156	04/098	İİD	40/2	857
02/157	06/097	İİD	44/1	241
02/162	07/089	İİD	45/1	469
02/165	02/195	İİD	39/1	263
02/166	04/003	İİD	40/1	305
02/169	07/088	İİD	45/1	457
02/170	04/054	İİD	40/2	734
02/171	03/005	İİD	39/1	406
03/001	03/012	SPMD	39/2	779
03/001	06/098	İİD	43	371
03/001	11/001	SPK	48/4	2621
03/001	08/002	Dİ	45/3	1619
03/002	04/001	SPK	41	83
03/002	08/003	Dİ	45/3	1641
03/003	03/013	SPMD	39/2	782
03/003	04/002	SPK	41	85
03/004	04/002	Dİ	40/2	870
03/004	04/003	SPK	41	87
03/005	04/004	SPK	41	89
03/005	09/012	SPMD	46/3	1549
03/006	04/005	SPK	41	91
03/006	08/004	Dİ	45/3	1665
03/007	04/006	SPK	41	93
03/007	05/071	İİD	42	377
03/008	03/009	İİD	39/1	435
03/008	04/007	SPK	41	95
03/009	04/047	İİD	40/2	696
03/010	06/106	İİD	44/1	285
03/010	08/060	SPMD	45/3	1847
03/011	04/049	İİD	40/2	708
03/012	04/069	İİD	40/2	809
03/012	09/016	SPMD	46/3	1565
03/013	11/021	SPMD	48/4	2387
03/014	03/006	İİD	39/1	412
03/014	08/061	SPMD	45/3	1851
03/015	03/007	İİD	39/1	418
03/017	08/028	SPMD	45/3	1769
03/018	04/088	İİD	44/1	81
03/018	08/019	SPMD	45/3	1759
03/019	03/012	İİD	39/1	457
03/020	03/014	SPMD	39/2	785
03/021	03/013	İİD	39/1	466
03/022	03/034	İİD	39/1	497
03/022	10/053	SPMD	47/3	1725
03/023	06/026	İİD	43	129
03/023	10/019	SPMD	47/3	1529
03/024	03/035	İİD	39/1	505
03/024	10/010	SPMD	47/3	1481
03/025	09/002	SPMD	46/3	1519
03/026	10/022	SPMD	47/3	1561
03/027	07/084	İİD	44/2	1127
03/028	03/042	İİD	40/1	92
03/029	06/024	İİD	43	117
03/029	10/002	SPMD	47/3	1409
03/030	03/002	YD	39/1	358
03/030	03/038	İİD	39/1	511
03/030	10/049	SPMD	47/3	1703
03/031	03/003	YD	39/1	398
03/031	03/012	YD	39/1	463
03/031	03/087	İİD	40/1	152
03/031	11/011	SPMD	48/4	2307
03/032	05/001	SPMD	41	317
03/033	04/008	YD	40/2	500
03/033	04/101	İİD	41	239
03/033	09/050	SPMD	46/4	1767
03/034	07/094	İİD	45/1	543
03/034	08/002	SPMD	45/3	1693
03/036	03/091	İİD	41	37
03/037	03/041	İİD	39/1	535
03/037	08/004	SPMD	45/3	1701
03/038	05/063	İİD	42	371

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
03/039	03/040	İİD	39/1	528
03/040	07/096	İİD	45/1	569
03/041	03/008	YD	39/1	430
03/041	04/004	İİD	40/1	318
03/042	03/044	İİD	39/2	573
03/046	03/046	İİD	39/2	579
03/048	03/009	YD	39/1	440
03/048	03/076	İİD	40/1	111
03/049	08/076	İİD	45/2	929
03/052	08/058	İİD	45/2	825
03/055	06/088	İİD	43	355
03/057	04/057	İİD	40/2	759
03/060	08/097	İİD	46/1	49
03/062	03/077	İİD	40/1	136
03/064	06/090	İİD	44/1	221
03/066	05/072	İİD	44/1	91
03/067	03/013	YD	39/1	471
03/067	03/088	İİD	40/1	192
03/070	05/014	İİD	41	405
03/071	08/079	İİD	45/2	951
03/072	04/024	İİD	40/2	588
03/073	03/011	YD	39/1	455
03/073	03/086	İİD	41	23
03/075	06/114	İİD	44/1	329
03/076	03/080	İİD	39/2	670
03/077	03/081	İİD	39/2	674
03/079	03/083	İİD	39/2	682
03/081	07/050	İİD	44/2	909
03/082	06/066	İİD	43	299
03/084	03/089	İİD	39/2	686
03/086	04/006	İİD	40/2	464
03/087	05/110	İİD	43	7
03/090	03/093	İİD	40/1	220
03/092	07/025	İİD	44/2	729
03/094	08/123	İİD	45/2	1313
03/097	06/115	İİD	44/1	335
03/098	04/031	İİD	40/2	613
03/100	04/006	YD	40/2	497
03/100	04/033	İİD	41	133
03/102	07/097	İİD	45/1	585
03/103	08/139	İİD	45/3	1415
03/105	07/098	İİD	45/1	595
03/106	04/059	İİD	40/2	781
03/107	04/004	YD	40/2	451
03/108	06/107	İİD	44/1	299
03/109	07/051	İİD	44/2	913
03/111	04/001	İİD	40/1	299
03/112	06/049	İİD	43	249
04/001	08/012	YD	45/2	1111
04/001	08/106	İİD	45/2	1113
04/001	04/001	SPİ	40/2	864
04/002	08/005	Dİ	46/3	1479
04/002	05/004	SPİ	41	355
04/003	08/047	İİD	45/2	737
04/003	05/003	SPİ	41	335
04/004	05/001	SPİ	41	313
04/004	05/025	İİD	41	499
04/005	08/111	İİD	45/2	1153
04/006	04/005	İİD	40/2	455
04/008	04/028	İİD	41	125
04/009	08/112	İİD	45/2	1161
04/010	09/007	YD	49/1	1
04/010	09/068	İİD	49/1	5
04/011	04/093	İİD	40/2	840
04/012	05/035	İİD	42	251
04/013	07/058	İİD	44/2	1019
04/014	04/084	İİD	41	183
04/015	08/098	İİD	45/2	1073
04/016	11/063	İİD	48/2	1201
04/017	07/059	İİD	44/2	1027
04/018	04/089	İİD	40/2	822
04/020	07/052	İİD	44/2	919

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
04/022	09/067	İİD	47/1	31
04/024	08/165	İİD	46/1	307
04/025	08/042	İİD	45/2	701
04/026	04/051	İİD	40/2	719
04/028	05/034	İİD	41	529
04/030	08/055	İİD	45/2	797
04/031	07/011	İİD	44/2	621
04/034	08/094	İİD	45/2	1045
04/035	04/064	İİD	41	157
04/036	04/092	İİD	41	223
04/038	09/108	İİD	47/1	121
04/038	10/011	SPMD	47/3	1497
04/043	08/056	İİD	45/2	807
04/046	07/060	İİD	44/2	1037
04/047	08/096	İİD	45/2	1063
04/052	04/094	İİD	40/2	848
04/054	05/024	İİD	41	491
04/055	08/118	İİD	45/2	1255
04/056	07/026	İİD	44/2	739
04/059	06/007	İİD	43	83
04/060	05/033	İİD	42	227
04/061	04/123	İİD	41	263
04/063	06/094	İİD	44/1	231
04/066	08/099	İİD	45/2	1081
04/067	07/083	İİD	45/1	411
04/068	05/104	İİD	42	593
04/069	09/006	İİD	46/1	505
04/070	09/002	YD	46/2	557
04/070	09/007	İİD	46/2	559
04/076	08/108	İİD	46/1	101
04/079	07/003	YD	45/1	59
04/079	07/006	İİD	45/1	63
04/081	08/048	İİD	45/2	747
04/083	08/107	İİD	46/1	71
04/084	04/014	YD	40/2	562
04/084	04/124	İİD	41	275
04/085	09/008	YD	48/1	1
04/085	09/069	İİD	48/1	3
04/086	04/110	İİD	42	211
04/087	09/005	İİD	46/1	485
04/090	08/078	İİD	45/2	937
04/092	08/119	İİD	45/2	1269
04/093	08/073	İİD	45/2	911
04/094	08/083	İİD	45/2	993
04/095	08/156	İİD	46/1	255
04/099	08/120	İİD	46/1	153
04/100	05/016	İİD	41	465
04/102	05/096	İİD	42	565
04/103	08/121	İİD	45/2	1287
04/107	04/012	YD	40/2	540
04/107	07/015	YD	44/2	857
04/107	07/044	İİD	44/2	859
04/108	04/015	YD	40/2	565
04/114	07/085	İİD	44/2	1135
04/115	05/092	İİD	42	485
04/116	08/074	İİD	45/2	919
04/118	05/008	İİD	41	383
05/001	05/002	SPİ	41	329
05/002	08/181	İİD	46/1	367
05/003	11/001	SPİ	49/3	1807
05/004	05/007	İİD	41	371
05/005	08/093	İİD	45/2	1033
05/005	09/028	SPMD	46/3	1605
05/006	05/021	YD	41	481
05/006	05/093	İİD	42	491
05/008	06/001	YD	43	563
05/008	06/002	İİD	43	73
05/009	05/095	İİD	42	557
05/010	08/063	İİD	45/2	847
05/010	08/047	SPMD	45/3	1829
05/012	08/101	İİD	45/2	1087
05/012	09/021	SPMD	46/3	1587

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
05/013	09/141	İİD	47/1	235
05/014	08/092	İİD	45/2	1025
05/014	11/022	SPMD	48/4	2405
05/015	08/002	İİD	45/1	609
05/016	09/139	İİD	47/1	217
05/016	10/067	SPMD	47/3	1817
05/017	08/095	İİD	45/2	1055
05/017	10/003	SPMD	47/3	1413
05/019	09/085	İİD	47/1	57
05/019	10/006	SPMD	47/3	1425
05/020	10/012	SPMD	47/3	1499
05/021	08/071	SPMD	45/3	1899
05/024	08/081	SPMD	45/3	1987
05/025	08/057	İİD	45/2	817
05/025	10/054	SPMD	47/3	1731
05/026	08/105	İİD	45/2	1103
05/027	10/050	SPMD	47/3	1709
05/028	08/122	İİD	45/2	1303
05/028	09/013	SPMD	46/3	1553
05/029	09/045	SPMD	46/3	1707
05/029	09/138	İİD	47/1	205
05/030	09/018	İİD	46/2	713
05/032	07/003	İİD	44/1	377
05/032	11/004	SPMD	48/4	2225
05/033	08/182	İİD	46/1	381
05/036	09/012	İİD	46/2	647
05/038	08/053	İİD	45/2	773
05/038	09/033	SPMD	46/3	1631
05/040	09/017	İİD	46/2	703
05/042	06/027	İİD	44/1	161
05/043	08/143	İİD	45/3	1449
05/044	07/031	İİD	44/2	745
05/047	07/014	İİD	44/2	659
05/051	07/005	YD	44/2	635
05/051	07/012	İİD	44/2	637
05/052	07/014	YD	45/1	211
05/052	07/035	İİD	45/1	215
05/053	08/161	İİD	47/1	1
05/055	06/003	YD	43	569
05/055	06/004	İİD	44/1	127
05/056	09/094	İİD	46/3	1313
05/057	09/019	İİD	46/2	723
05/060	08/162	İİD	45/3	1587
05/061	07/017	İİD	44/2	691
05/066	09/102	İİD	46/3	1375
05/067	09/099	İİD	46/3	1361
05/068	08/102	İİD	45/2	1095
05/069	09/061	İİD	46/2	1095
05/073	08/059	İİD	45/2	833
05/074	05/073	İİD	42	397
05/075	08/001	İİD	45/1	603
05/078	05/015	YD	41	463
05/078	05/059	İİD	42	355
05/079	09/038	İİD	46/2	861
05/081	05/012	YD	41	401
05/083	08/110	İİD	45/2	1145
05/085	09/015	İİD	46/2	667
05/086	10/111	İİD	48/1	167
05/088	08/166	İİD	46/1	335
05/089	06/120	İİD	44/1	361
05/090	08/146	İİD	46/1	173
05/094	07/007	İİD	45/1	175
05/095	05/014	YD	41	459
05/095	07/002	YD	44/1	501
05/095	07/005	İİD	44/1	503
05/098	06/002	YD	43	565
05/098	06/003	İİD	45/1	1
05/099	06/008	İİD	43	87
05/100	08/050	İİD	45/2	755
05/103	05/089	İİD	42	437
05/107	09/023	İİD	46/2	753
05/108	06/035	İİD	43	137

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
05/110	05/111	İİD	43	35
05/114	09/105	İİD	46/3	1425
05/116	09/027	İİD	46/2	781
05/120	09/040	İİD	47/1	21
05/124	09/013	İİD	46/2	653
05/125	05/074	İİD	42	427
05/127	07/042	İİD	44/2	851
05/128	08/054	İİD	45/2	787
05/134	09/003	İİD	46/1	461
05/138	08/124	İİD	45/2	1319
05/139	07/013	YD	44/2	781
05/139	07/033	İİD	44/2	785
05/142	06/080	İİD	43	345
05/143	05/099	İİD	42	573
05/145	05/023	YD	41	487
05/145	09/112	İİD	47/1	129
05/146	05/105	İİD	43	1
05/151	08/037	İİD	45/1	635
05/152	09/014	İİD	46/2	661
05/159	09/062	İİD	46/3	1153
05/165	09/004	İİD	46/1	471
06/001	08/048	SPMD	45/3	1833
06/002	07/001	SPİ	44/2	1147
06/003	09/029	SPMD	46/3	1613
06/005	08/030	SPMD	45/3	1777
06/006	08/008	SPMD	45/3	1717
06/007	09/005	SPMD	46/3	1533
06/008	11/033	SPMD	48/4	2541
06/009	08/001	SPMD	45/3	1689
06/010	09/009	SPMD	46/3	1541
06/011	06/017	İİD	43	95
06/011	08/005	SPMD	45/3	1705
06/012	08/017	SPMD	45/3	1751
06/013	08/013	SPMD	45/3	1735
06/014	08/003	SPMD	45/3	1697
06/015	08/063	SPMD	45/3	1857
06/016	11/023	SPMD	48/4	2429
06/017	09/033	İİD	46/2	815
06/018	10/007	SPMD	47/3	1439
06/019	09/032	İİD	46/2	807
06/019	10/020	SPMD	47/3	1537
06/020	06/006	YD	43	571
06/020	06/025	İİD	44/1	149
06/020	11/012	SPMD	48/4	2319
06/021	06/012	YD	43	575
06/021	06/038	İİD	44/1	189
06/021	08/027	SPMD	45/3	1765
06/022	06/014	YD	43	577
06/022	06/040	İİD	43	163
06/022	11/007	SPMD	48/4	2247
06/023	10/027	İİD	47/2	683
06/023	10/004	SPMD	47/3	1417
06/024	09/046	SPMD	46/3	1713
06/025	11/005	SPMD	48/4	2235
06/026	11/002	SPMD	48/4	2207
06/027	10/051	SPMD	47/3	1717
06/028	06/108	İİD	44/1	309
06/028	08/082	SPMD	45/3	2007
06/029	10/068	SPMD	47/3	1831
06/030	08/011	SPMD	45/3	1729
06/031	09/051	SPMD	46/4	1773
06/032	08/072	SPMD	45/3	1903
06/033	06/010	YD	43	573
06/033	06/036	İİD	44/1	177
06/033	09/014	SPMD	46/3	1557
06/034	06/037	İİD	43	155
06/034	08/020	SPMD	45/3	1763
06/035	07/048	İİD	45/1	299
06/035	08/038	SPMD	45/3	1795
06/036	08/050	SPMD	45/3	1839
06/037	08/141	İİD	45/3	1423
06/037	09/003	SPMD	46/3	1525

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/039	08/043	SPMD	45/3	1817
06/040	09/034	SPMD	46/3	1639
06/041	08/032	SPMD	45/3	1781
06/042	09/073	İİD	46/3	1185
06/043	09/053	SPMD	46/4	1781
06/044	08/081	İİD	45/2	979
06/044	09/054	SPMD	46/4	1785
06/047	08/144	İİD	45/3	1457
06/051	06/019	YD	43	581
06/051	06/057	İİD	43	277
06/052	07/027	İİD	45/1	195
06/053	09/021	İİD	46/2	741
06/054	06/047	İİD	43	239
06/055	08/145	İİD	46/1	161
06/057	09/123	İİD	47/1	193
06/058	06/050	İİD	43	255
06/060	06/051	İİD	43	261
06/061	07/091	İİD	45/1	475
06/064	06/054	İİD	43	267
06/065	09/114	İİD	46/3	1459
06/071	08/069	İİD	45/2	897
06/072	09/024	İİD	46/2	763
06/075	06/099	İİD	44/1	253
06/076	08/142	İİD	45/3	1435
06/077	09/039	İİD	47/1	9
06/078	08/084	İİD	45/2	1001
06/079	09/097	İİD	46/3	1341
06/080	06/067	İİD	43	315
06/093	09/088	İİD	46/3	1259
06/094	09/092	İİD	46/3	1303
06/095	09/144	İİD	47/1	281
06/096	08/065	İİD	45/2	891
06/097	06/074	İİD	43	321
06/098	06/075	İİD	43	327
06/099	09/009	İİD	46/2	601
06/101	08/126	İİD	45/2	1341
06/103	09/149	İİD	47/1	371
06/105	09/142	İİD	47/1	265
06/106	09/124	İİD	48/1	19
06/107	09/028	İİD	46/2	793
06/108	06/077	İİD	43	337
06/109	08/082	İİD	45/2	985
06/111	06/112	İİD	43	383
06/111	06/036	YD	43	587
06/113	11/102	İİD	50/1	109
06/116	09/125	İİD	47/1	199
06/118	09/107	İİD	47/1	97
06/119	09/145	İİD	47/1	313
06/120	09/151	İİD	47/1	381
06/121	09/090	İİD	46/3	1271
06/123	09/043	İİD	46/2	899
06/124	09/146	İİD	47/1	337
06/125	06/084	İİD	43	349
06/129	09/019	YD	47/1	181
06/129	09/121	İİD	47/1	183
06/131	07/004	İİD	45/1	51
06/136	08/003	İİD	45/1	627
06/138	06/100	İİD	44/1	263
06/139	06/102	İİD	43	377
06/140	08/031	YD	46/1	403
06/140	08/185	İİD	46/1	405
06/140	06/033	YD	43	583
06/142	08/023	YD	45/3	1475
06/142	08/148	İİD	45/3	1477
06/143	09/098	İİD	46/3	1353
06/144	09/087	İİD	46/3	1251
06/148	07/016	İİD	44/2	683
06/152	06/034	YD	43	585
06/154	09/035	İİD	46/2	833
06/156	08/125	İİD	45/2	1327
06/158	08/024	YD	46/1	211
06/158	08/150	İİD	46/1	213

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
06/159	10/047	İİD	47/2	857
06/161	06/116	İİD	44/1	343
06/162	07/015	İİD	44/2	671
06/166	09/113	İİD	47/1	157
06/167	08/086	İİD	45/2	1017
06/169	07/055	İİD	44/2	985
07/001	09/004	SPK	46/4	1801
07/001	07/002	SPİ	44/2	1151
07/002	11/001	YD	48/1	429
07/002	11/013	İİD	48/1	431
07/002	08/039	SPMD	45/3	1799
07/003	08/033	SPMD	45/3	1783
07/004	07/081	İİD	44/2	1109
07/004	09/006	SPMD	46/3	1537
07/005	07/007	YD	44/2	709
07/005	07/018	İİD	44/2	711
07/005	08/042	SPMD	45/3	1813
07/006	08/040	SPMD	45/3	1803
07/007	11/024	SPMD	48/4	2457
07/008	08/031	SPMD	45/3	1779
07/009	09/049	İİD	46/2	1013
07/009	08/009	SPMD	45/3	1721
07/010	10/021	SPMD	47/3	1547
07/011	08/016	SPMD	45/3	1747
07/012	09/153	İİD	47/1	417
07/012	09/001	SPMD	46/3	1513
07/013	08/041	SPMD	45/3	1809
07/014	09/048	İİD	46/2	953
07/014	10/008	SPMD	47/3	1451
07/015	09/052	SPMD	46/4	1777
07/016	09/147	İİD	47/1	347
07/016	11/034	SPMD	48/4	2547
07/017	07/016	YD	44/2	879
07/017	07/045	İİD	44/2	881
07/017	08/014	SPMD	45/3	1739
07/018	07/009	YD	48/2	1215
07/018	10/013	SPMD	47/3	1501
07/019	11/013	SPMD	48/4	2331
07/020	08/064	SPMD	45/3	1861
07/021	08/040	İİD	45/1	649
07/021	08/083	SPMD	45/3	2031
07/022	09/037	İİD	46/2	851
07/022	08/015	SPMD	45/3	1743
07/023	11/064	İİD	48/2	1217
07/023	09/004	SPMD	46/3	1529
07/024	10/113	İİD	48/1	187
07/024	09/037	SPMD	46/3	1651
07/025	11/003	SPMD	48/4	2215
07/026	08/012	SPMD	45/3	1733
07/027	10/069	SPMD	47/3	1857
07/028	08/018	SPMD	45/3	1755
07/029	09/030	SPMD	46/3	1621
07/030	10/005	SPMD	47/3	1421
07/031	09/109	İİD	46/3	1445
07/031	08/010	SPMD	45/3	1725
07/032	11/006	SPMD	48/4	2243
07/033	10/048	İİD	47/2	867
07/033	11/008	SPMD	48/4	2263
07/034	09/047	SPMD	46/3	1717
07/035	07/036	İİD	44/2	845
07/035	10/052	SPMD	47/3	1721
07/036	10/006	İİD	47/1	475
07/036	08/062	SPMD	45/3	1855
07/037	10/114	İİD	48/1	201
07/038	10/076	İİD	47/2	1011
07/038	09/032	SPMD	46/3	1627
07/039	07/053	İİD	44/2	931
07/040	08/029	SPMD	45/3	1773
07/041	08/075	SPMD	45/3	1911
07/042	09/050	İİD	46/2	1021
07/042	08/037	SPMD	45/3	1791
07/043	09/051	İİD	46/2	1029

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sı. No
07/043	09/035	SPMD	46/3	1643
07/044	09/148	İİD	47/1	361
07/045	07/021	YD	44/2	943
07/045	07/054	İİD	44/2	945
07/045	09/010	SPMD	46/3	1543
07/046	09/036	İİD	46/2	843
07/050	10/049	İİD	47/2	879
07/051	07/056	İİD	44/2	1005
07/053	07/061	İİD	44/2	1049
07/056	09/084	İİD	47/1	43
07/058	08/178	İİD	46/1	357
07/059	07/075	İİD	45/1	397
07/060	10/119	İİD	48/1	245
07/062	07/066	İİD	45/1	357
07/063	09/152	İİD	47/1	397
07/064	08/154	İİD	46/1	231
07/065	10/043	İİD	47/2	791
07/066	08/157	İİD	46/1	265
07/068	10/002	İİD	47/1	435
07/069	09/026	İİD	46/2	775
07/072	07/068	İİD	44/2	1053
07/073	08/158	İİD	46/1	279
07/076	08/046	İİD	45/2	721
07/077	10/050	İİD	47/2	893
07/078	10/120	İİD	48/1	277
07/083	10/028	İİD	47/2	699
07/084	07/074	İİD	45/1	375
07/085	09/042	İİD	46/2	891
07/089	10/003	İİD	47/1	451
07/090	09/002	İİD	46/1	457
07/091	09/025	İİD	46/2	769
07/092	08/085	İİD	45/2	1009
07/094	09/140	İİD	46/3	1471
07/095	11/061	İİD	48/2	1191
07/096	09/034	İİD	46/2	823
07/097	10/032	İİD	48/1	45
07/098	10/033	İİD	47/2	747
07/099	07/086	İİD	45/1	429
07/100	10/004	İİD	47/1	455
07/104	08/164	İİD	46/1	299
07/105	08/075	İİD	46/1	21
07/112	10/005	İİD	47/1	467
07/114	11/036	İİD	48/2	721
07/115	09/080	İİD	46/3	1199
08/001	08/002	SPK	45/4	2159
08/001	10/023	SPMD	47/3	1573
08/002	09/024	SPMD	46/3	1599
08/003	09/044	İİD	46/2	907
08/003	10/024	SPMD	47/3	1579
08/004	10/025	SPMD	47/3	1583
08/005	09/081	İİD	46/3	1239
08/005	10/059	SPMD	47/3	1767
08/006	09/022	SPMD	46/3	1593
08/007	11/080	İİD	50/1	1
08/007	10/042	SPMD	47/3	1667
08/008	10/071	İİD	48/1	73
08/008	10/026	SPMD	47/3	1587
08/009	10/040	SPMD	47/3	1659
08/010	13/137	SPMD	51/6	3537
08/011	08/064	İİD	45/2	887
08/011	10/062	SPMD	47/3	1781
08/012	11/104	İİD	48/3	1859
08/012	12/002	SPMD	49/3	1655
08/013	11/014	İİD	48/1	477
08/013	10/027	SPMD	47/3	1591
08/014	10/051	İİD	47/2	911
08/014	10/014	SPMD	47/3	1507
08/015	11/057	İİD	48/2	995
08/015	15/018	SPMD	52/7	4507
08/016	08/016	YD	45/2	1193
08/016	08/116	İİD	45/2	1195
08/016	10/028	SPMD	47/3	1595

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/017	10/044	İİD	47/2	805
08/017	10/029	SPMD	47/3	1609
08/018	14/049	SPMD	51/6	3951
08/019	10/017	İİD	47/1	575
08/019	13/123	SPMD	51/5	3349
08/020	09/041	SPMD	46/3	1689
08/021	14/089	SPMD	52/7	4285
08/022	10/082	İİD	48/1	83
08/022	15/001	SPMD	52/7	4371
08/023	09/042	SPMD	46/3	1693
08/024	10/115	İİD	48/1	219
08/024	11/014	SPMD	48/4	2347
08/025	10/020	İİD	47/1	597
08/025	09/025	SPMD	46/3	1601
08/026	08/147	İİD	45/3	1469
08/026	13/126	SPMD	51/5	3369
08/027	10/029	İİD	47/2	711
08/027	12/001	SPMD	49/3	1603
08/028	10/030	İİD	47/2	723
08/028	15/019	SPMD	52/7	4515
08/029	10/030	SPMD	47/3	1613
08/030	09/096	İİD	46/3	1325
08/030	10/031	SPMD	47/3	1627
08/031	11/094	İİD	48/3	1721
08/031	15/011	SPMD	52/7	4439
08/032	11/030	SPMD	48/4	2529
08/033	08/015	YD	45/2	1177
08/033	08/113	İİD	45/2	1179
08/033	09/023	SPMD	46/3	1597
08/034	08/025	YD	45/3	1491
08/034	08/153	İİD	45/3	1493
08/034	15/022	SPMD	52/7	4541
08/035	11/065	İİD	48/2	1243
08/035	10/060	SPMD	47/3	1771
08/036	10/033	SPMD	47/3	1641
08/037	10/116	İİD	48/1	227
08/037	14/034	SPMD	51/6	3775
08/038	10/039	İİD	47/2	759
08/038	13/014	SPMD	50/9	6053
08/039	08/134	İİD	45/3	1403
08/039	13/131	SPMD	51/5	3407
08/040	10/057	SPMD	47/3	1759
08/041	10/061	SPMD	47/3	1777
08/042	08/167	İİD	46/1	341
08/042	14/003	SPMD	51/6	3609
08/043	10/055	SPMD	47/3	1751
08/044	11/021	İİD	48/1	531
08/044	15/015	SPMD	52/7	4483
08/045	09/053	İİD	46/2	1037
08/045	13/087	SPMD	50/9	6417
08/046	08/163	İİD	46/1	293
08/046	09/043	SPMD	46/3	1699
08/047	15/020	SPMD	52/7	4525
08/048	10/043	SPMD	47/3	1671
08/049	13/011	SPMD	50/9	6021
08/050	10/084	İİD	47/2	1051
08/050	13/134	SPMD	51/6	3519
08/051	11/046	İİD	48/2	801
08/052	09/089	İİD	46/3	1263
08/054	11/045	İİD	48/2	779
08/055	10/041	İİD	47/2	777
08/056	11/058	İİD	48/2	1017
08/057	10/026	İİD	47/2	653
08/058	11/037	İİD	48/2	739
08/062	10/007	İİD	47/1	483
08/064	08/129	İİD	45/2	1349
08/066	08/017	YD	45/3	1393
08/066	08/131	İİD	45/3	1395
08/070	10/021	İİD	47/2	637
08/071	08/183	İİD	46/1	387
08/072	11/059	İİD	48/2	1149
08/073	09/120	İİD	47/1	173

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
08/074	10/015	İİD	47/1	545
08/075	10/040	İİD	47/2	767
08/076	10/122	İİD	48/1	311
08/077	10/077	İİD	47/2	1023
08/079	11/074	İİD	48/3	1433
08/080	11/081	İİD	48/3	1581
08/084	10/121	İİD	48/1	295
08/085	10/012	İİD	47/1	515
08/087	11/035	YD	48/3	1755
08/087	11/095	İİD	48/3	1759
08/088	11/085	İİD	48/3	1649
08/091	10/054	İİD	47/2	933
08/092	09/045	İİD	46/2	921
08/093	09/041	İİD	46/2	879
08/094	10/013	İİD	47/1	523
08/095	10/018	İİD	47/1	583
08/096	11/003	İİD	48/1	331
08/099	10/042	İİD	47/2	785
08/102	10/014	İİD	47/1	535
08/103	10/118	İİD	48/1	237
08/105	10/123	İİD	48/1	319
08/106	09/054	İİD	46/2	1047
08/109	11/025	İİD	48/1	575
08/110	10/055	İİD	47/2	939
08/111	10/022	İİD	48/1	35
08/112	10/031	İİD	47/2	737
08/114	10/053	İİD	47/2	923
08/115	11/086	İİD	49/1	95
08/116	10/085	İİD	47/2	1059
09/001	11/082	İİD	49/1	73
09/001	10/038	SPMD	47/3	1655
09/002	10/001	Dİ	47/3	1391
09/002	10/039	SPMD	47/3	1657
09/003	09/002	Dİ	46/3	1499
09/003	13/015	SPMD	50/9	6063
09/004	11/015	İİD	48/1	487
09/004	10/006	Dİ	48/4	2143
09/004	10/046	SPMD	47/3	1683
09/005	11/031	İİD	48/2	669
09/005	13/135	SPMD	51/6	3525
09/006	10/019	İİD	47/1	591
09/006	10/035	SPMD	47/3	1649
09/007	09/029	İİD	46/2	799
09/007	14/040	SPMD	51/6	3861
09/008	13/104	SPMD	50/9	6525
09/009	11/103	İİD	49/1	129
09/009	13/021	SPMD	50/9	6117
09/010	10/056	İİD	47/2	951
09/010	15/021	SPMD	52/7	4533
09/011	11/093	İİD	48/3	1701
09/011	11/016	SPMD	48/4	2367
09/012	11/119	İİD	50/1	127
09/012	13/023	SPMD	50/9	6125
09/013	11/004	YD	48/1	551
09/013	11/023	İİD	48/1	553
09/013	10/041	SPMD	47/3	1663
09/014	14/050	SPMD	51/6	3957
09/015	10/064	İİD	48/1	57
09/015	16/002	SPMD	53/3	1495
09/016	09/046	İİD	46/2	935
09/016	14/047	SPMD	51/6	3943
09/017	09/047	İİD	46/2	943
09/017	13/138	SPMD	51/6	3541
09/018	10/065	İİD	47/2	971
09/018	13/124	SPMD	51/5	3353
09/019	11/004	İİD	48/1	343
09/019	14/001	SPMD	51/6	3593
09/020	10/023	İİD	47/2	645
09/020	14/035	SPMD	51/6	3813
09/021	11/016	İİD	48/1	493
09/021	10/056	SPMD	47/3	1755
09/022	09/055	İİD	46/2	1061

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
09/022	13/140	SPMD	51/6	3549
09/023	09/056	İİD	46/2	1081
09/023	10/063	SPMD	47/3	1787
09/024	11/025	YD	48/3	1459
09/024	11/075	İİD	48/3	1461
09/024	10/034	SPMD	47/3	1645
09/025	09/057	İİD	46/2	1089
09/025	11/031	SPMD	48/4	2533
09/026	11/027	SPMD	48/4	2517
09/027	10/009	İİD	47/1	491
09/027	13/012	SPMD	50/9	6027
09/028	13/025	SPMD	50/9	6133
09/029	10/066	İİD	47/2	979
09/029	16/038	SPMD	54/2	983
09/030	11/026	YD	48/3	1499
09/030	11/076	İİD	48/3	1501
09/030	12/006	SPMD	49/3	1669
09/031	11/027	YD	48/3	1515
09/031	11/077	İİD	48/3	1517
09/031	13/129	SPMD	51/5	3395
09/032	12/009	SPMD	49/3	1683
09/033	10/078	İİD	47/2	1037
09/033	13/132	SPMD	51/5	3439
09/034	10/072	İİD	47/2	993
09/034	15/023	SPMD	52/7	4553
09/035	15/002	SPMD	52/7	4379
09/036	11/018	SPMD	48/4	2375
09/037	14/086	SPMD	52/7	4239
09/038	09/070	İİD	46/3	1179
09/038	12/012	SPMD	49/3	1695
09/039	11/023	YD	48/3	1351
09/039	11/068	İİD	48/3	1353
09/039	10/058	SPMD	47/3	1763
09/040	16/001	SPMD	53/3	1471
09/041	14/045	SPMD	51/6	3893
09/042	11/026	İİD	48/1	591
09/042	15/012	SPMD	52/7	4449
09/043	12/003	SPMD	49/3	1659
09/044	11/027	İİD	48/1	601
09/044	11/025	SPMD	48/4	2495
09/045	09/014	YD	50/1	67
09/045	11/032	YD	50/1	69
09/045	11/088	İİD	50/1	71
09/045	11/015	SPMD	48/4	2359
09/046	13/127	SPMD	51/5	3379
09/047	11/051	İİD	48/2	891
09/047	13/028	SPMD	50/9	6145
09/048	12/007	SPMD	49/3	1673
09/049	09/040	SPMD	46/3	1685
09/050	11/089	İİD	48/3	1667
09/050	15/016	SPMD	52/7	4493
09/051	10/073	İİD	47/2	1003
09/051	10/044	SPMD	47/3	1675
09/052	10/005	YD	47/1	557
09/052	10/016	İİD	47/1	559
09/052	16/004	SPMD	53/3	1519
09/053	11/019	İİD	48/1	513
09/053	13/102	SPMD	50/9	6495
09/054	13/088	SPMD	50/9	6421
09/055	10/032	SPMD	47/3	1637
09/056	11/071	İİD	48/3	1397
09/056	14/004	SPMD	51/6	3617
09/057	11/033	İİD	48/2	689
09/057	09/055	SPMD	46/4	1789
09/058	11/015	YD	48/2	909
09/058	11/052	İİD	48/2	911
09/058	10/015	SPMD	47/3	1514
09/059	11/069	İİD	48/3	1369
09/059	10/016	SPMD	47/3	1517
09/060	09/044	SPMD	46/3	1703
09/061	11/038	İİD	48/2	753
09/062	11/096	İİD	48/3	1807

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
09/063	11/066	İİD	48/2	1273
09/064	11/034	İİD	48/2	713
09/065	11/024	İİD	48/1	565
09/066	11/072	İİD	48/3	1411
09/067	09/119	İİD	47/1	165
09/069	10/079	İİD	47/2	1045
09/082	11/032	İİD	48/2	681
09/083	11/029	İİD	48/1	613
09/085	11/049	İİD	48/2	853
09/086	11/070	İİD	48/3	1375
09/087	11/030	İİD	48/1	637
09/088	11/039	İİD	48/2	765
09/089	11/040	İİD	49/1	63
09/090	11/047	İİD	48/2	841
09/091	10/010	İİD	47/1	501
09/092	10/011	İİD	47/1	509
09/094	11/090	İİD	48/3	1675
09/093	11/073	İİD	48/3	1425
10/001	11/149	İİD	49/1	267
10/001	10/007	Dİ	48/4	2159
10/002	10/036	SPMD	47/3	1651
10/003	11/053	İİD	48/2	921
10/003	10/037	SPMD	47/3	1653
10/004	10/045	SPMD	47/3	1679
10/005	13/142	SPMD	51/6	3565
10/006	11/054	İİD	48/2	937
10/006	11/001	Dİ	48/4	2167
10/006	11/020	SPMD	48/4	2383
10/007	11/172	İİD	49/1	463
10/007	13/128	SPMD	51/5	3389
10/008	15/003	SPMD	52/7	4387
10/009	11/109	İİD	48/3	1923
10/009	11/017	SPMD	48/4	2371
10/010	11/110	İİD	49/1	173
10/010	13/022	SPMD	50/9	6121
10/011	11/153	İİD	49/1	307
10/011	14/048	SPMD	51/6	3947
10/012	11/135	İİD	48/4	2019
10/012	14/002	SPMD	51/6	3601
10/013	13/016	SPMD	50/9	6071
10/014	14/041	SPMD	51/6	3867
10/015	11/028	SPMD	48/4	2521
10/016	13/125	SPMD	51/5	3363
10/017	10/112	İİD	48/1	177
10/017	13/089	SPMD	50/9	6425
10/018	10/045	İİD	47/2	851
10/018	16/003	SPMD	53/3	1507
10/019	11/006	İİD	48/1	369
10/019	12/010	SPMD	49/3	1687
10/020	11/166	İİD	49/1	381
10/020	12/011	SPMD	49/3	1691
10/021	13/017	SPMD	50/9	6089
10/022	13/143	SPMD	51/6	3575
10/023	11/101	İİD	48/3	1849
10/023	11/032	SPMD	48/4	2537
10/024	14/051	SPMD	51/6	3961
10/025	11/136	İİD	48/4	2041
10/025	12/008	SPMD	49/3	1677
10/026	11/161	İİD	49/1	335
10/026	14/085	SPMD	52/7	4225
10/027	13/136	SPMD	51/6	3531
10/028	11/139	İİD	49/1	191
10/028	13/130	SPMD	51/5	3401
10/029	10/021	YD	47/3	1269
10/029	10/090	İİD	47/3	1273
10/029	13/139	SPMD	51/6	3545
10/030	12/007	İİD	49/2	649
10/030	16/039	SPMD	54/2	997
10/031	11/167	İİD	49/1	389
10/031	15/024	SPMD	52/7	4565
10/032	11/105	İİD	48/3	1903
10/032	15/013	SPMD	52/7	4461

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
10/033	13/029	SPMD	50/9	6151
10/034	14/046	SPMD	51/6	3909
10/035	13/105	SPMD	50/9	6531
10/036	13/024	SPMD	50/9	6129
10/037	13/106	SPMD	50/9	6537
10/038	11/112	İİD	48/3	1929
10/038	13/027	SPMD	50/9	6141
10/039	16/005	SPMD	53/3	1529
10/040	12/008	İİD	50/1	139
10/040	13/019	SPMD	50/9	6103
10/041	12/019	İİD	50/1	265
10/041	13/018	SPMD	50/9	6093
10/042	13/090	SPMD	50/9	6435
10/043	13/133	SPMD	51/6	3491
10/044	11/026	SPMD	48/4	2503
10/045	15/014	SPMD	52/7	4473
10/046	11/060	İİD	48/2	1169
10/046	14/042	SPMD	51/6	3873
10/047	14/043	SPMD	51/6	3881
10/048	10/070	İİD	47/2	991
10/048	14/044	SPMD	51/6	3887
10/049	10/087	İİD	47/2	1069
10/049	14/036	SPMD	51/6	3829
10/050	16/040	SPMD	54/2	1009
10/051	11/137	İİD	49/1	183
10/051	12/013	SPMD	49/3	1751
10/052	11/113	İİD	48/3	1943
10/052	13/103	SPMD	50/9	6505
10/053	13/026	SPMD	50/9	6137
10/054	11/019	SPMD	48/4	2379
10/055	11/140	İİD	49/1	203
10/055	14/037	SPMD	51/6	3841
10/056	14/038	SPMD	51/6	3849
10/057	12/014	İİD	49/2	775
10/057	14/039	SPMD	51/6	3855
10/058	11/008	İİD	48/1	401
10/058	11/029	SPMD	48/4	2525
10/059	13/020	SPMD	50/9	6113
10/060	13/013	SPMD	50/9	6039
10/061	11/007	İİD	48/1	381
10/061	14/052	SPMD	51/6	3965
10/062	11/175	İİD	49/1	501
10/062	14/006	SPMD	51/6	3629
10/063	14/005	SPMD	51/6	3623
10/064	14/053	SPMD	51/6	3971
10/065	11/169	İİD	49/1	421
10/065	15/017	SPMD	52/7	4503
10/066	10/091	İİD	47/3	1385
10/068	11/114	İİD	48/3	1949
10/069	11/116	İİD	48/3	1957
10/071	11/143	İİD	49/1	223
10/073	11/176	İİD	49/1	511
10/075	11/042	YD	49/1	279
10/075	11/150	İİD	49/1	281
10/077	11/163	İİD	49/1	349
10/078	11/177	İİD	49/1	521
10/079	12/009	İİD	49/2	667
10/080	11/178	İİD	49/1	527
10/081	11/078	İİD	48/3	1563
10/082	12/034	YD	50/3	1951
10/082	12/159	İİD	50/3	1955
10/083	12/169	İİD	50/3	2095
10/085	12/013	İİD	49/2	705
10/089	11/179	İİD	49/1	559
10/090	12/001	YD	49/1	611
10/090	12/004	İİD	49/1	613
10/091	11/098	İİD	48/3	1833
10/092	12/086	İİD	50/1	721
10/093	12/009	YD	50/1	287
10/093	12/020	İİD	50/1	293
10/096	11/168	İİD	49/1	403
10/097	11/173	İİD	49/1	473

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
10/099	11/117	İİD	48/3	1971
10/104	11/180	İİD	49/1	567
10/106	11/055	İİD	48/2	977
10/113	11/164	İİD	49/1	361
10/114	11/148	İİD	49/1	259
10/115	11/154	İİD	49/1	325
10/116	11/118	İİD	48/3	1979
10/118	11/170	İİD	49/1	441
10/119	11/165	İİD	49/1	371
11/001	11/002	Dİ	48/4	2173
11/001	15/004	SPMD	52/7	4395
11/002	13/030	SPMD	50/9	6157
11/003	12/153	İİD	50/3	1871
11/003	13/001	SPMD	50/9	5983
11/004	12/154	İİD	50/3	1889
11/004	13/100	SPMD	50/9	6485
11/005	13/091	SPMD	50/9	6441
11/006	12/016	İİD	49/2	809
11/006	13/032	SPMD	50/9	6165
11/007	13/063	SPMD	50/9	6301
11/008	13/065	SPMD	50/9	6313
11/009	12/044	İİD	49/2	1079
11/009	13/002	SPMD	50/9	5987
11/010	12/098	İİD	49/3	1419
11/010	13/036	SPMD	50/9	6181
11/011	11/151	İİD	49/1	295
11/011	13/092	SPMD	50/9	6445
11/012	13/034	SPMD	50/9	6173
11/013	12/045	İİD	49/2	1101
11/013	13/076	SPMD	50/9	6357
11/014	13/113	SPMD	50/9	6569
11/015	13/080	SPMD	50/9	6373
11/016	12/129	İİD	50/3	1507
11/016	13/033	SPMD	50/9	6169
11/017	13/066	SPMD	50/9	6317
11/017	11/171	İİD	49/1	449
11/018	12/053	İİD	49/2	1127
11/018	14/088	SPMD	52/7	4267
11/019	12/021	İİD	49/2	823
11/019	13/085	SPMD	50/9	6403
11/020	13/041	İİD	50/7	4991
11/020	13/038	SPMD	50/9	6189
11/021	13/036	İİD	51/1	233
11/021	13/046	SPMD	50/9	6223
11/022	12/031	İİD	49/2	945
11/022	13/048	SPMD	50/9	6231
11/023	12/003	İİD	49/1	603
11/023	13/040	SPMD	50/9	6197
11/024	13/050	SPMD	50/9	6239
11/025	13/004	SPMD	50/9	5995
11/026	12/041	İİD	49/2	1029
11/026	13/051	SPMD	50/9	6243
11/027	12/101	İİD	49/3	1431
11/027	14/018	SPMD	51/6	3685
11/028	12/022	İİD	49/2	833
11/028	13/005	SPMD	50/9	5999
11/029	12/049	İİD	50/1	565
11/029	13/062	SPMD	50/9	6289
11/030	12/036	İİD	49/2	973
11/030	13/052	SPMD	50/9	6247
11/031	13/060	SPMD	50/9	6279
11/032	13/053	SPMD	50/9	6251
11/033	12/054	İİD	49/2	1159
11/033	13/042	SPMD	50/9	6205
11/034	12/048	İİD	49/2	1117
11/034	13/054	SPMD	50/9	6255
11/035	12/023	İİD	49/2	845
11/035	13/055	SPMD	50/9	6259
11/036	11/181	İİD	49/1	577
11/036	13/006	SPMD	50/9	6003
11/037	12/069	İİD	49/2	1201
11/037	13/056	SPMD	50/9	6263

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
11/038	12/089	İİD	49/3	1367
11/038	13/114	SPMD	50/9	6577
11/039	12/037	İİD	49/2	981
11/039	13/044	SPMD	50/9	6213
11/040	12/004	SPMD	49/3	1665
11/041	12/025	İİD	49/2	875
11/041	16/034	SPMD	53/3	1723
11/042	13/060	İİD	51/2	775
11/042	13/057	SPMD	50/9	6267
11/043	12/010	İİD	49/2	689
11/043	14/019	SPMD	51/6	3691
11/044	12/099	İİD	50/2	881
11/044	15/029	SPMD	52/7	4597
11/045	13/024	İİD	52/1	1
11/045	13/068	SPMD	50/9	6325
11/046	11/145	İİD	49/1	237
11/046	14/067	SPMD	51/6	4045
11/047	12/087	İİD	50/1	739
11/047	13/117	SPMD	50/9	6609
11/048	12/088	İİD	50/2	787
11/048	13/115	SPMD	50/9	6585
11/049	13/110	SPMD	50/9	6557
11/050	13/008	SPMD	50/9	6011
11/051	12/032	İİD	49/2	957
11/051	13/099	SPMD	50/9	6479
11/052	13/067	SPMD	50/9	6321
11/053	12/027	İİD	49/2	885
11/053	13/118	SPMD	50/9	6617
11/054	11/142	İİD	48/4	2065
11/054	15/025	SPMD	52/7	4577
11/055	11/146	İİD	49/1	251
11/055	12/005	SPMD	49/3	1667
11/056	13/119	SPMD	50/9	6625
11/057	13/101	SPMD	50/9	6491
11/058	12/070	İİD	49/2	1209
11/058	13/058	SPMD	50/9	6271
11/059	12/034	İİD	50/1	417
11/059	13/108	SPMD	50/9	6549
11/060	11/147	İİD	48/4	2099
11/062	12/002	İİD	49/1	587
11/063	13/028	İİD	50/7	4429
11/064	12/168	İİD	50/3	2023
11/065	13/049	İİD	51/1	379
11/070	12/077	İİD	49/3	1301
11/071	12/090	İİD	49/3	1379
11/074	12/015	İİD	49/2	801
11/079	13/069	İİD	51/2	959
11/080	12/122	İİD	49/3	1515
11/081	12/078	İİD	49/3	1311
11/082	12/150	İİD	50/3	1635
11/083	12/126	İİD	50/2	1223
11/084	12/151	İİD	50/3	1715
11/085	12/109	İİD	50/2	1085
11/086	12/183	İİD	50/4	2431
11/087	12/176	İİD	51/1	1
11/088	12/175	İİD	50/4	2265
11/089	13/029	İİD	50/7	4499
11/090	12/071	İİD	50/1	673
11/098	12/024	İİD	49/2	865
11/100	12/191	İİD	50/5	2913
11/101	12/127	İİD	50/2	1267
11/105	12/038	İİD	49/2	997
11/106	12/192	İİD	50/5	3103
11/107	12/184	İİD	51/1	83
11/108	12/055	İİD	49/2	1171
11/109	12/145	İİD	50/3	1591
11/110	12/079	İİD	49/3	1321
11/111	12/056	İİD	49/2	1179
11/113	12/108	İİD	50/2	957
11/114	12/028	İİD	49/2	923
11/115	12/177	İİD	50/4	2319
11/116	12/039	İİD	49/2	1007

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
11/119	12/033	İİD	49/2	965
11/121	12/080	İİD	49/3	1339
11/123	13/026	İİD	50/6	4265
11/125	12/046	İİD	50/1	551
11/126	12/110	İİD	50/2	1173
11/127	12/029	İİD	49/2	939
11/129	12/081	İİD	50/1	689
11/128	12/040	İİD	49/2	1021
11/131	13/022	İİD	50/6	4165
11/132	12/082	İİD	49/3	1359
11/134	12/083	İİD	50/1	707
11/136	12/072	İİD	49/2	1233
11/138	12/094	İİD	49/3	1395
11/139	12/205	İİD	50/5	3349
11/140	12/185	İİD	50/4	2541
11/141	13/010	İİD	50/6	3751
11/142	13/052	İİD	51/1	493
11/143	13/018	İİD	50/6	4005
11/144	13/023	İİD	50/6	4193
11/145	13/070	İİD	50/8	5299
11/146	13/011	İİD	50/6	3901
11/147	12/152	İİD	50/3	1781
11/148	12/186	İİD	50/4	2657
11/149	12/187	İİD	50/4	2733
11/150	13/030	İİD	50/7	4563
12/001	13/001	SPİ	50/9	6651
12/001	12/147	İİD	50/3	1601
12/001	12/002	Dİ	49/3	1575
12/001	18/001	SPMD	55/4	2291
12/002	13/002	SPİ	50/9	6663
12/002	12/003	Dİ	49/3	1589
12/002	14/033	SPMD	51/6	3771
12/003	13/003	SPİ	50/9	6671
12/003	13/097	SPMD	50/9	6465
12/004	12/130	İİD	50/3	1539
12/004	13/084	SPMD	50/9	6397
12/005	13/083	SPMD	50/9	6391
12/006	12/131	İİD	50/3	1445
12/006	13/141	SPMD	51/6	3559
12/007	12/102	İİD	49/3	1461
12/007	13/112	SPMD	50/9	6565
12/008	13/064	SPMD	50/9	6307
12/009	12/103	İİD	49/3	1469
12/009	13/045	SPMD	50/9	6219
12/010	13/071	SPMD	50/9	6337
12/011	12/104	İİD	49/3	1491
12/011	14/055	SPMD	51/6	3981
12/012	16/006	SPMD	53/3	1539
12/013	13/031	SPMD	50/9	6161
12/014	13/049	SPMD	50/9	6235
12/015	12/105	İİD	49/3	1499
12/015	13/069	SPMD	50/9	6329
12/016	13/043	SPMD	50/9	6209
12/017	13/094	SPMD	50/9	6453
12/018	13/080	İİD	50/8	5519
12/018	14/011	SPMD	51/6	3657
12/019	13/017	İİD	50/6	3973
12/019	15/026	SPMD	52/7	4583
12/020	12/132	İİD	50/3	1563
12/020	13/003	SPMD	50/9	5991
12/021	13/037	SPMD	50/9	6185
12/022	12/133	İİD	49/3	1553
12/022	13/079	SPMD	50/9	6369
12/023	15/030	SPMD	52/7	4603
12/024	12/095	İİD	49/3	1409
12/024	13/059	SPMD	50/9	6275
12/025	13/061	SPMD	50/9	6285
12/026	13/081	SPMD	50/9	6379
12/027	12/173	İİD	50/3	2163
12/027	13/035	SPMD	50/9	6177
12/028	12/134	İİD	50/3	1579
12/028	14/031	SPMD	51/6	3763

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
12/029	12/155	İİD	50/3	1901
12/029	13/082	SPMD	50/9	6385
12/030	12/096	İİD	50/2	805
12/030	14/013	SPMD	51/6	3665
12/031	13/070	SPMD	50/9	6333
12/032	13/111	SPMD	50/9	6561
12/033	12/174	İİD	50/3	2183
12/033	13/039	SPMD	50/9	6193
12/034	13/095	SPMD	50/9	6457
12/035	12/203	İİD	50/5	3317
12/035	14/009	SPMD	51/6	3647
12/036	13/093	SPMD	50/9	6449
12/037	14/068	SPMD	51/6	4069
12/037	12/148	İİD	50/3	1619
12/038	13/120	SPMD	50/9	6633
12/039	12/156	İİD	50/3	1917
12/039	13/121	SPMD	50/9	6639
12/040	12/158	İİD	50/3	1939
12/040	13/096	SPMD	50/9	6461
12/041	13/116	SPMD	50/9	6601
12/042	14/102	SPMD	52/7	4359
12/043	14/012	SPMD	51/6	3661
12/044	13/041	SPMD	50/9	6201
12/045	12/125	İİD	49/3	1525
12/045	13/047	SPMD	50/9	6227
12/046	16/008	SPMD	53/3	1581
12/047	15/005	SPMD	52/7	4401
12/048	12/075	İİD	49/2	1245
12/048	13/077	SPMD	50/9	6361
12/049	13/007	SPMD	50/9	6007
12/050	13/078	SPMD	50/9	6365
12/051	13/074	SPMD	50/9	6349
12/052	16/028	SPMD	53/3	1695
12/053	13/075	SPMD	50/9	6353
12/054	12/188	İİD	50/4	2873
12/054	14/010	SPMD	51/6	3651
12/056	16/035	SPMD	53/3	1727
12/055	13/073	SPMD	50/9	6345
12/057	13/009	SPMD	50/9	6015
12/058	13/072	SPMD	50/9	6341
12/059	14/054	SPMD	51/6	3977
12/060	13/062	İİD	51/2	933
12/060	13/122	SPMD	50/9	6645
12/061	12/135	İİD	49/3	1563
12/061	13/107	SPMD	50/9	6545
12/062	13/086	SPMD	50/9	6411
12/063	16/007	SPMD	53/3	1561
12/064	13/098	SPMD	50/9	6471
12/065	12/128	İİD	50/2	1341
12/065	14/032	SPMD	51/6	3767
12/066	13/085	İİD	50/8	5789
12/066	14/008	SPMD	51/6	3643
12/067	13/010	SPMD	50/9	6019
12/068	12/182	İİD	50/4	2417
12/068	18/002	SPMD	55/4	2301
12/069	12/149	İİD	50/3	1627
12/069	13/109	SPMD	50/9	6553
12/070	12/157	İİD	50/3	1931
12/070	14/020	SPMD	51/6	3695
12/071	14/078	SPMD	52/6	4153
12/073	13/107	İİD	51/3	1513
12/075	13/088	İİD	51/2	1051
12/076	13/044	İİD	50/7	5061
12/077	13/066	İİD	50/8	5291
12/078	12/111	İİD	49/3	1509
12/080	13/016	İİD	50/6	3955
12/087	14/005	YD	51/4	2293
12/087	14/041	İİD	51/4	2299
12/091	13/086	İİD	51/2	1037
12/092	13/031	İİD	50/7	4923
12/093	13/008	İİD	50/6	3715
12/094	13/089	İİD	51/2	1169

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
12/095	13/009	İİD	50/6	3731
12/096	12/206	İİD	50/5	3411
12/097	13/051	İİD	50/8	5149
12/098	13/092	İİD	50/8	5831
12/100	13/084	İİD	50/8	5591
12/102	12/207	İİD	50/5	3487
12/103	13/105	İİD	51/2	1375
12/104	13/087	İİD	50/8	5803
12/106	12/190	İİD	50/4	2887
12/107	13/090	İİD	50/8	5817
12/108	13/064	İİD	50/8	5267
12/116	13/032	İİD	50/7	4933
12/117	12/204	İİD	50/5	3327
12/128	13/001	YD	50/6	3693
12/128	13/007	İİD	50/6	3697
12/129	13/040	İİD	50/7	4981
12/132	12/179	İİD	50/4	2407
12/133	13/033	İİD	50/7	4943
12/134	13/034	İİD	50/7	4961
12/143	13/048	İİD	50/7	5093
12/146	13/093	İİD	51/2	1257
12/147	13/078	İİD	51/2	1029
12/149	13/063	İİD	50/8	5249
12/157	13/079	İİD	50/8	5509
12/158	13/055	İİD	51/2	757
13/001	14/161	İİD	52/2	865
13/001	14/007	SPMD	51/6	3639
13/002	15/044	SPMD	52/7	4677
13/003	15/010	SPMD	52/7	4433
13/004	13/035	İİD	50/7	4973
13/004	15/032	SPMD	52/7	4611
13/005	13/046	İİD	50/7	5087
13/005	14/057	SPMD	51/6	3991
13/006	13/111	İİD	51/3	1539
13/006	16/037	SPMD	53/3	1737
13/007	14/058	SPMD	51/6	3997
13/008	14/025	SPMD	51/6	3729
13/009	13/121	İİD	51/3	1597
13/009	14/056	SPMD	51/6	3985
13/010	13/130	İİD	51/3	1689
13/010	14/065	SPMD	51/6	4035
13/011	16/042	SPMD	54/2	1043
13/012	14/066	SPMD	51/6	4039
13/013	15/009	SPMD	52/7	4427
13/014	13/056	İİD	50/8	5213
13/014	14/064	SPMD	51/6	4029
13/015	13/131	İİD	51/3	1703
13/015	14/024	SPMD	51/6	3725
13/016	14/060	SPMD	51/6	4007
13/017	14/023	SPMD	51/6	3721
13/018	13/132	İİD	51/3	1713
13/018	15/035	SPMD	52/7	4627
13/019	13/100	İİD	51/2	1281
13/019	14/014	SPMD	51/6	3669
13/020	13/050	İİD	50/7	5117
13/020	14/063	SPMD	51/6	4023
13/021	13/057	İİD	50/8	5225
13/021	15/039	SPMD	52/7	4651
13/022	13/073	İİD	50/8	5461
13/022	14/062	SPMD	51/6	4017
13/023	13/123	İİD	51/3	1639
13/023	14/061	SPMD	51/6	4013
13/024	13/043	YD	51/3	1723
13/024	13/133	İİD	51/3	1727
13/024	14/059	SPMD	51/6	4001
13/025	17/001	SPMD	54/2	1057
13/026	14/069	SPMD	51/6	4075
13/027	14/101	SPMD	52/7	4353
13/028	13/106	İİD	51/3	1501
13/028	14/100	SPMD	52/7	4349
13/029	17/002	SPMD	54/2	1063
13/030	14/013	İİD	51/3	2129

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
13/030	15/033	SPMD	52/7	4617
13/031	14/099	SPMD	52/7	4343
13/032	13/112	İİD	50/8	5891
13/032	14/098	SPMD	52/7	4339
13/033	13/122	İİD	51/3	1627
13/033	14/097	SPMD	52/7	4335
13/034	13/074	İİD	50/8	5479
13/034	14/015	SPMD	51/6	3673
13/035	13/075	İİD	50/8	5487
13/035	14/096	SPMD	52/7	4331
13/036	13/053	İİD	50/8	5203
13/036	14/016	SPMD	51/6	3677
13/038	14/058	İİD	51/4	2547
13/037	14/095	SPMD	52/7	4325
13/038	14/017	SPMD	51/6	3681
13/039	13/065	İİD	50/8	5279
13/039	14/087	SPMD	52/7	4253
13/040	13/139	İİD	51/3	1805
13/040	15/031	SPMD	52/7	4607
13/041	13/124	İİD	50/9	5957
13/041	14/094	SPMD	52/7	4319
13/042	14/077	SPMD	52/6	4143
13/043	13/168	İİD	51/3	2029
13/043	14/093	SPMD	52/7	4313
13/044	13/059	İİD	50/8	5239
13/044	17/003	SPMD	54/2	1069
13/045	13/113	İİD	50/8	5901
13/045	16/029	SPMD	53/3	1699
13/046	13/140	İİD	51/3	1817
13/046	18/004	SPMD	55/4	2319
13/047	13/072	İİD	50/8	5453
13/047	15/007	SPMD	52/7	4417
13/048	14/198	İİD	52/3	2029
13/048	15/037	SPMD	52/7	4639
13/049	13/125	İİD	50/9	5969
13/049	16/031	SPMD	53/3	1707
13/050	13/038	İİD	52/5	2793
13/050	14/103	SPMD	52/7	4365
13/051	13/159	İİD	51/3	1897
13/051	15/006	SPMD	52/7	4409
13/052	13/160	İİD	51/3	1907
13/052	15/040	SPMD	52/7	4657
13/053	13/081	İİD	50/8	5585
13/054	13/161	İİD	51/3	1923
13/054	15/008	SPMD	52/7	4423
13/053	14/092	SPMD	52/7	4307
13/055	13/067	İİD	51/2	943
13/055	16/036	SPMD	53/3	1731
13/056	14/091	SPMD	52/7	4303
13/057	13/162	İİD	51/3	1935
13/057	15/027	SPMD	52/7	4587
13/058	13/114	İİD	51/3	1565
13/058	16/041	SPMD	54/2	1037
13/059	14/021	SPMD	51/6	3711
13/060	13/104	İİD	50/8	5879
13/060	16/030	SPMD	53/3	1703
13/061	14/003	İİD	51/3	2075
13/061	14/079	SPMD	52/6	4159
13/062	13/115	İİD	50/9	5935
13/062	14/080	SPMD	52/6	4165
13/063	13/163	İİD	51/3	1949
13/063	14/081	SPMD	52/6	4171
13/064	13/142	İİD	51/3	1843
13/064	14/082	SPMD	52/6	4177
13/065	14/093	İİD	52/1	225
13/065	14/022	SPMD	51/6	3715
13/066	14/019	İİD	52/1	105
13/066	14/083	SPMD	52/6	4183
13/067	13/164	İİD	51/3	1975
13/067	14/084	SPMD	52/7	4219
13/068	13/165	İİD	51/3	1997
13/068	14/029	SPMD	51/6	3751

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
13/069	14/076	SPMD	52/6	4135
13/070	13/166	İİD	51/3	2015
13/070	15/042	SPMD	52/7	4667
13/071	13/077	İİD	50/8	5499
13/071	18/003	SPMD	55/4	2311
13/072	13/126	İİD	51/3	1649
13/072	14/030	SPMD	51/6	3757
13/073	17/020	SPMD	54/2	1145
13/074	13/143	İİD	51/3	1857
13/074	14/026	SPMD	51/6	3733
13/075	14/027	SPMD	51/6	3739
13/076	13/144	İİD	51/3	1875
13/076	14/028	SPMD	51/6	3745
13/077	14/004	İİD	52/1	59
13/082	14/100	İİD	51/5	3131
13/083	13/116	İİD	50/9	5945
13/084	14/183	İİD	52/3	1759
13/086	13/117	İİD	51/3	1581
13/088	14/101	İİD	51/5	3159
13/089	14/116	İİD	52/1	293
13/091	14/059	İİD	51/4	2555
13/092	14/006	İİD	51/3	2083
13/095	14/176	İİD	52/3	1371
13/096	14/118	İİD	52/1	385
13/097	14/060	İİD	51/4	2567
13/099	14/061	İİD	51/4	2579
13/100	14/014	İİD	51/4	2205
13/101	14/063	İİD	51/4	2629
13/102	14/057	İİD	51/4	2539
13/103	14/007	İİD	51/3	2093
13/104	14/096	İİD	51/5	3089
13/108	14/015	İİD	51/4	2215
13/110	14/008	İİD	51/3	2117
13/111	14/195	İİD	52/3	1975
13/114	14/022	YD	52/3	1849
13/114	14/184	İİD	52/3	1857
13/115	14/016	İİD	51/4	2225
13/116	14/135	İİD	52/1	513
13/119	13/141	İİD	51/3	1831
13/122	14/074	İİD	51/4	2679
13/124	14/136	İİD	51/5	3281
13/126	14/017	İİD	51/4	2239
13/127	14/064	İİD	51/4	2643
13/128	14/066	İİD	51/4	2657
13/130	14/018	İİD	51/4	2257
13/133	13/169	İİD	51/3	2043
13/137	14/094	İİD	51/5	3069
13/146	14/137	İİD	51/5	3293
13/147	14/075	İİD	51/4	2687
13/148	14/062	İİD	51/4	2621
13/150	14/132	İİD	51/5	3259
13/157	14/138	İİD	52/1	525
13/158	14/068	İİD	51/4	2671
13/160	14/117	İİD	52/1	367
14/001	15/046	SPMD	52/7	4687
14/002	16/014	SPMD	53/3	1639
14/003	14/095	İİD	51/5	3081
14/003	14/070	SPMD	52/6	4105
14/004	15/045	SPMD	52/7	4683
14/005	14/065	İİD	51/4	2651
14/005	16/009	SPMD	53/3	1587
14/006	15/072	SPMD	52/7	4807
14/007	14/009	Dİ	51/5	3327
14/007	15/047	SPMD	52/7	4691
14/008	15/073	SPMD	52/7	4811
14/009	14/121	İİD	51/5	3203
14/009	15/074	SPMD	52/7	4815
14/010	15/048	SPMD	52/7	4697
14/011	15/049	SPMD	52/7	4701
14/012	15/050	SPMD	52/7	4705
14/013	15/051	SPMD	52/7	4709
14/014	14/077	İİD	51/4	2697

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
14/014	15/075	SPMD	52/7	4821
14/015	15/036	SPMD	52/7	4633
14/016	14/197	İİD	52/3	2009
14/016	15/052	SPMD	52/7	4713
14/017	14/097	İİD	51/5	3101
14/017	15/076	SPMD	52/7	4827
14/018	16/010	SPMD	53/3	1593
14/019	15/053	SPMD	52/7	4717
14/020	14/028	İİD	51/4	2285
14/020	15/071	SPMD	52/7	4801
14/021	15/054	SPMD	52/7	4723
14/022	14/196	İİD	52/3	1993
14/022	15/055	SPMD	52/7	4729
14/023	15/056	SPMD	52/7	4733
14/024	14/122	İİD	51/5	3213
14/024	15/057	SPMD	52/7	4737
14/025	14/119	İİD	52/1	447
14/025	15/077	SPMD	52/7	4833
14/026	14/078	İİD	51/4	2723
14/026	14/071	SPMD	52/6	4109
14/027	15/058	SPMD	52/7	4741
14/028	15/041	SPMD	52/7	4663
14/029	15/078	SPMD	52/7	4839
14/030	15/059	SPMD	52/7	4745
14/031	17/021	SPMD	54/2	1149
14/032	14/090	SPMD	52/7	4295
14/033	15/060	SPMD	52/7	4749
14/034	14/079	İİD	51/4	2763
14/034	17/022	SPMD	54/2	1161
14/035	14/173	İİD	52/2	1321
14/035	15/061	SPMD	52/7	4753
14/036	15/051	İİD	52/5	3447
14/036	15/062	SPMD	52/7	4757
14/037	15/063	SPMD	52/7	4763
14/038	14/080	İİD	51/4	2777
14/038	15/064	SPMD	52/7	4769
14/039	15/065	SPMD	52/7	4775
14/040	16/011	SPMD	53/3	1613
14/041	15/066	SPMD	52/7	4779
14/042	15/038	SPMD	52/7	4645
14/043	15/028	SPMD	52/7	4593
14/044	16/033	SPMD	53/3	1719
14/045	15/079	SPMD	52/7	4845
14/046	15/067	SPMD	52/7	4783
14/047	14/123	İİD	52/1	497
14/047	15/068	SPMD	52/7	4787
14/048	15/043	SPMD	52/7	4671
14/049	17/023	SPMD	54/2	1167
14/050	14/124	İİD	51/5	3225
14/050	15/080	SPMD	52/7	4851
14/051	16/012	SPMD	53/3	1619
14/052	14/139	İİD	52/1	555
14/052	18/036	SPMD	55/4	2473
14/053	15/069	SPMD	52/7	4791
14/055	14/072	SPMD	52/6	4113
14/054	18/037	SPMD	55/4	2481
14/056	15/022	İİD	52/4	2369
14/056	15/070	SPMD	52/7	4797
14/057	14/008	YD	51/5	2807
14/057	14/081	İİD	51/5	2817
14/057	14/073	SPMD	52/6	4119
14/058	14/163	İİD	52/2	1017
14/058	14/074	SPMD	52/6	4123
14/059	15/034	SPMD	52/7	4621
14/060	16/013	SPMD	53/3	1635
14/061	14/006	YD	52/2	1061
14/061	14/017	YD	52/2	1065
14/061	14/166	İİD	52/2	1071
14/061	15/081	SPMD	52/7	4857
14/062	14/125	İİD	51/5	3245
14/062	15/082	SPMD	52/7	4861
14/063	14/075	SPMD	52/6	4129

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
14/064	14/140	İİD	52/1	573
14/064	15/083	SPMD	52/7	4865
14/065	14/150	İİD	51/5	3307
14/065	18/038	SPMD	55/4	2487
14/066	16/032	SPMD	53/3	1713
14/067	18/039	SPMD	55/4	2493
14/071	14/200	İİD	52/3	2055
14/072	14/141	İİD	52/1	589
14/073	14/098	İİD	51/5	3115
14/074	14/201	İİD	52/4	2087
14/075	14/102	İİD	51/5	3177
14/076	14/142	İİD	52/1	615
14/081	14/145	İİD	52/1	639
14/082	14/143	İİD	52/1	625
14/085	14/103	İİD	51/5	3193
14/086	15/109	İİD	53/1	1
14/087	15/112	İİD	53/1	65
14/088	15/068	İİD	52/6	3663
14/089	15/003	İİD	52/4	2131
14/090	14/180	İİD	52/3	1681
14/092	16/006	İİD	53/1	455
14/094	14/160	İİD	52/2	817
14/099	14/181	İİD	52/3	1715
14/100	15/006	İİD	52/4	2199
17/101	17/142	İİD	54/2	757
14/103	14/199	İİD	52/3	2039
14/108	15/008	İİD	52/4	2243
14/112	14/203	İİD	52/4	2105
14/113	14/174	İİD	52/2	1333
14/114	15/009	İİD	52/4	2251
14/116	15/004	İİD	52/4	2171
14/118	15/035	İİD	52/4	2719
14/120	15/023	İİD	52/4	2401
14/122	15/123	İİD	53/1	311
14/124	15/024	İİD	52/4	2415
14/126	15/086	İİD	52/6	3873
14/127	15/005	İİD	52/4	2183
14/128	15/010	İİD	52/4	2259
14/131	15/011	İİD	52/4	2267
14/133	14/165	İİD	52/2	1031
14/138	15/007	İİD	52/4	2229
14/139	15/036	İİD	52/4	2747
14/140	15/085	İİD	52/6	3849
14/142	14/182	İİD	52/3	1743
14/144	15/029	İİD	52/4	2481
14/146	15/031	İİD	52/4	2519
14/147	15/025	İİD	52/4	2433
14/148	15/080	İİD	52/6	3781
14/149	14/014	YD	52/2	669
14/149	14/151	İİD	52/2	673
14/154	14/159	İİD	52/2	801
14/155	15/052	İİD	52/6	3491
14/161	15/026	İİD	52/4	2451
14/162	15/047	İİD	52/5	2989
14/164	15/012	İİD	52/4	2279
14/167	15/027	İİD	52/4	2469
14/169	14/167	İİD	52/2	1271
14/171	15/041	İİD	52/5	2941
14/172	14/170	İİD	52/2	1287
14/176	15/053	İİD	52/6	3525
14/177	15/049	İİD	52/5	3043
14/178	14/178	İİD	52/3	1653
14/179	15/054	İİD	52/6	3555
14/180	15/030	İİD	52/4	2501
14/181	14/179	İİD	52/3	1669
14/183	15/122	İİD	53/1	299
14/186	14/188	İİD	52/3	1965
14/189	15/032	İİD	52/4	2703
14/194	15/055	İİD	52/6	3565
14/195	15/116	İİD	53/1	203
14/196	15/103	İİD	52/6	4011
14/199	15/115	İİD	52/6	4089

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
15/001	15/091	İİD	52/6	3893
15/001	15/001	Dİ	52/6	4097
15/001	18/078	SPMD	55/4	2691
15/002	16/019	İİD	53/2	665
15/002	18/040	SPMD	55/4	2499
15/003	16/001	Dİ	53/3	1409
15/003	18/079	SPMD	55/4	2695
15/004	15/061	İİD	52/6	3605
15/004	16/002	Dİ	53/3	1427
15/004	18/006	SPMD	55/4	2329
15/005	15/082	İİD	52/6	3803
15/005	16/003	Dİ	53/3	1431
15/005	18/041	SPMD	55/4	2505
15/006	15/063	İİD	52/6	3631
15/006	18/042	SPMD	55/4	2509
15/007	16/047	İİD	53/2	849
15/007	16/015	SPMD	53/3	1643
15/008	18/043	SPMD	55/4	2515
15/009	15/094	İİD	52/6	3921
15/009	18/044	SPMD	55/4	2521
15/010	15/093	İİD	52/6	3905
15/010	16/005	Dİ	53/3	1435
15/010	18/045	SPMD	55/4	2527
15/011	16/006	Dİ	53/3	1441
15/011	16/016	SPMD	53/3	1647
15/012	16/007	Dİ	53/3	1445
15/012	18/007	SPMD	55/4	2333
15/013	15/108	İİD	52/6	4065
15/013	18/008	SPMD	55/4	2337
15/014	18/009	SPMD	55/4	2341
15/015	15/118	İİD	53/1	275
15/015	20/003	SPMD	57/3	1649
15/016	18/046	SPMD	55/4	2535
15/017	15/020	İİD	52/4	2355
15/017	18/047	SPMD	55/4	2539
15/018	16/012	İİD	53/2	601
15/018	18/048	SPMD	55/4	2547
15/019	15/017	İİD	52/4	2341
15/019	16/044	SPMD	54/2	1053
15/020	15/064	İİD	52/6	3637
15/020	18/010	SPMD	55/4	2347
15/021	15/067	İİD	52/6	3647
15/021	18/011	SPMD	55/4	2353
15/022	15/037	İİD	52/4	2757
15/022	18/050	SPMD	55/4	2555
15/023	15/056	İİD	52/6	3591
15/023	18/012	SPMD	55/4	2359
15/024	18/051	SPMD	55/4	2563
15/025	15/081	İİD	52/6	3795
15/025	18/080	SPMD	55/4	2699
15/026	15/100	İİD	52/6	3943
15/026	18/013	SPMD	55/4	2363
15/027	18/014	SPMD	55/4	2369
15/028	15/042	İİD	52/5	2951
15/028	18/015	SPMD	55/4	2373
15/029	15/095	İİD	52/6	3929
15/029	18/052	SPMD	55/4	2567
15/030	18/054	SPMD	55/4	2575
15/031	16/043	SPMD	54/2	1049
15/032	15/102	İİD	52/6	4005
15/032	18/055	SPMD	55/4	2581
15/033	15/050	İİD	52/5	3433
15/033	18/081	SPMD	55/4	2703
15/034	15/048	İİD	52/5	3013
15/034	18/016	SPMD	55/4	2379
15/035	15/040	İİD	52/5	2923
15/035	18/017	SPMD	55/4	2385
15/036	15/087	İİD	52/6	3879
15/036	18/056	SPMD	55/4	2585
15/037	15/119	İİD	53/1	283
15/037	19/012	SPMD	56/2	1253
15/038	18/057	SPMD	55/4	2589

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
15/039	15/062	İİD	52/6	3615
15/039	18/058	SPMD	55/4	2595
15/040	16/005	İİD	53/1	443
15/040	18/082	SPMD	55/4	2717
15/041	17/098	İİD	54/1	277
15/041	16/017	SPMD	53/3	1651
15/042	17/008	İİD	54/1	109
15/042	16/019	SPMD	53/3	1659
15/043	15/101	İİD	52/6	3981
15/043	18/059	SPMD	55/4	2601
15/044	18/060	SPMD	55/4	2605
15/045	18/075	SPMD	55/4	2677
15/046	17/130	İİD	54/2	655
15/046	18/083	SPMD	55/4	2727
15/047	16/011	İİD	53/1	565
15/047	18/018	SPMD	55/4	2391
15/048	16/020	SPMD	53/3	1663
15/049	15/046	İİD	52/5	2973
15/049	18/019	SPMD	55/4	2395
15/050	15/107	İİD	52/6	4057
15/050	18/085	SPMD	55/4	2735
15/051	18/086	SPMD	55/4	2741
15/052	16/001	İİD	53/1	413
15/052	20/033	SPMD	57/3	1815
15/053	16/026	İİD	53/2	699
15/053	18/076	SPMD	55/4	2681
15/054	15/083	İİD	52/6	3833
15/054	18/087	SPMD	55/4	2747
15/055	16/045	İİD	53/2	817
15/055	19/013	SPMD	56/2	1259
15/056	18/020	SPMD	55/4	2399
15/057	18/021	SPMD	55/4	2403
15/058	15/117	İİD	53/1	267
15/058	16/021	SPMD	53/3	1667
15/059	18/022	SPMD	55/4	2407
15/060	16/002	İİD	53/1	427
15/060	18/088	SPMD	55/4	2753
15/061	16/172	İİD	53/3	1287
15/061	18/089	SPMD	55/4	2759
15/062	15/084	İİD	52/6	3841
15/062	19/014	SPMD	57/3	1551
15/063	15/106	İİD	52/6	4051
15/063	18/005	SPMD	55/4	2325
15/064	18/090	SPMD	55/4	2763
15/065	15/120	İİD	53/1	291
15/065	19/015	SPMD	57/3	1557
15/066	16/022	SPMD	53/3	1671
15/067	16/021	İİD	53/2	683
15/067	16/018	SPMD	53/3	1655
15/068	17/166	İİD	55/1	295
15/068	18/023	SPMD	55/4	2411
15/069	19/016	SPMD	56/2	1265
15/070	16/023	SPMD	53/3	1675
15/071	15/079	İİD	52/6	3667
15/071	19/017	SPMD	56/2	1271
15/072	16/044	İİD	53/2	805
15/072	16/024	SPMD	53/3	1679
15/073	16/161	İİD	53/2	1177
15/073	16/025	SPMD	53/3	1683
15/074	16/026	SPMD	53/3	1687
15/075	16/027	SPMD	53/3	1691
15/076	17/153	İİD	55/1	109
15/076	18/061	SPMD	55/4	2615
15/077	18/091	SPMD	55/4	2769
15/079	17/164	İİD	55/1	251
15/085	16/003	İİD	53/1	435
15/088	16/156	İİD	53/2	1081
15/094	16/027	İİD	53/2	709
15/096	16/009	İİD	53/1	545
15/097	16/010	İİD	53/1	555
15/098	16/035	İİD	53/2	773
15/101	15/111	İİD	52/6	4079

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
15/102	16/151	İİD	53/2	1031
15/104	16/020	İİD	53/2	673
15/105	16/133	İİD	53/2	981
15/106	16/128	İİD	53/2	957
15/108	16/046	İİD	53/2	827
15/109	16/028	İİD	53/2	719
15/199	15/115	İİD	52/6	4089
16/001	17/081	İİD	54/1	213
16/001	16/008	Dİ	53/3	1449
16/001	16/001	SPİ	54/2	1183
16/001	20/005	SPMD	57/3	1661
16/002	16/198	İİD	54/1	57
16/002	17/004	SPMD	54/2	1081
16/003	16/124	İİD	53/2	927
16/003	16/015	Dİ	53/3	1467
16/003	19/018	SPMD	56/2	1277
16/004	16/011	Dİ	53/3	1461
16/004	18/062	SPMD	55/4	2619
16/005	17/005	SPMD	54/2	1085
16/005	16/152	İİD	53/2	1049
16/006	16/007	İİD	53/1	539
16/006	18/063	SPMD	55/4	2623
16/007	17/171	İİD	55/1	399
16/007	20/007	SPMD	57/3	1677
16/008	19/019	SPMD	56/2	1281
16/009	16/125	İİD	53/2	935
16/009	17/002	Dİ	54/2	959
16/009	18/064	SPMD	55/4	2629
16/010	16/036	İİD	53/2	789
16/010	17/003	Dİ	54/2	963
16/010	20/008	SPMD	57/3	1685
16/011	16/132	İİD	53/2	967
16/011	19/020	SPMD	57/3	1565
16/011	17/004	Dİ	54/2	971
16/012	17/001	Dİ	54/2	951
16/012	19/021	SPMD	56/2	1285
16/013	16/127	İİD	53/2	943
16/013	18/065	SPMD	55/4	2633
16/014	17/170	İİD	55/1	379
16/014	17/006	SPMD	54/2	1089
16/015	16/014	İİD	53/2	649
16/015	17/007	SPMD	54/2	1093
16/016	16/037	İİD	53/2	799
16/016	18/066	SPMD	55/4	2637
16/017	19/022	SPMD	57/3	1573
16/018	18/067	SPMD	55/4	2641
16/019	16/017	İİD	53/2	657
16/019	17/008	SPMD	54/2	1097
16/020	17/145	İİD	55/1	89
16/020	18/092	SPMD	55/4	2777
16/021	16/199	İİD	54/1	75
16/021	18/068	SPMD	55/4	2645
16/022	16/177	İİD	53/3	1377
16/022	17/009	SPMD	54/2	1101
16/023	17/010	SPMD	54/2	1105
16/024	20/010	SPMD	57/3	1697
16/025	16/186	İİD	54/1	1
16/025	17/011	SPMD	54/2	1109
16/026	18/093	SPMD	55/4	2783
16/027	16/162	İİD	53/3	1241
16/027	19/025	SPMD	56/2	1311
16/028	16/025	İİD	53/2	691
16/028	19/026	SPMD	56/2	1317
16/029	16/134	İİD	53/2	1007
16/029	19/027	SPMD	56/2	1323
16/030	19/028	SPMD	56/2	1329
16/031	18/084	SPMD	55/4	2731
16/032	17/168	İİD	55/1	337
16/032	18/094	SPMD	55/4	2787
16/033	20/011	SPMD	57/3	1701
16/034	18/069	SPMD	55/4	2651
16/034	16/030	İİD	53/2	747

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
16/035	16/031	İİD	53/2	763
16/035	20/034	SPMD	57/3	1827
16/036	16/187	İİD	54/1	11
16/036	18/077	SPMD	55/4	2687
16/037	16/135	İİD	53/2	1021
16/037	18/053	SPMD	55/4	2571
16/038	20/002	SPMD	57/3	1645
16/039	18/095	SPMD	55/4	2791
16/040	18/096	SPMD	55/4	2795
16/041	18/070	SPMD	55/4	2655
16/042	18/097	SPMD	55/4	2799
16/043	17/146	İİD	54/2	833
16/043	20/013	SPMD	57/3	1711
16/044	16/153	İİD	53/2	1059
16/044	18/098	SPMD	55/4	2803
16/045	18/071	SPMD	55/4	2661
16/046	16/178	İİD	53/3	1387
16/046	18/099	SPMD	55/4	2807
16/047	18/010	İİD	55/2	751
16/047	18/072	SPMD	55/4	2665
16/048	18/100	SPMD	55/4	2813
16/049	16/200	İİD	54/1	97
16/049	20/004	SPMD	57/3	1655
16/050	18/101	SPMD	55/4	2819
16/051	16/179	İİD	53/3	1399
16/051	18/049	SPMD	55/4	2551
16/052	18/102	SPMD	55/4	2823
16/053	18/103	SPMD	55/4	2827
16/054	16/117	İİD	53/2	915
16/054	17/012	SPMD	54/2	1113
16/055	19/029	SPMD	56/2	1335
16/056	20/015	SPMD	57/3	1723
16/057	19/030	SPMD	56/2	1341
16/058	19/031	SPMD	56/2	1345
16/059	18/104	SPMD	55/4	2831
16/060	19/032	SPMD	56/2	1355
16/061	20/035	SPMD	57/3	1833
16/062	18/105	SPMD	55/4	2837
16/063	18/073	SPMD	55/4	2669
16/064	18/106	SPMD	55/4	2841
16/065	19/033	SPMD	57/3	1581
16/066	20/036	SPMD	57/3	1839
16/067	18/107	SPMD	55/4	2845
16/068	19/034	SPMD	57/3	1589
16/069	17/013	SPMD	54/2	1117
16/070	20/016	SPMD	57/3	1733
16/071	18/074	SPMD	55/4	2673
16/072	19/035	SPMD	57/3	1595
16/073	19/036	SPMD	57/3	1599
16/074	19/037	SPMD	56/2	1361
16/075	18/108	SPMD	55/4	2849
16/076	18/109	SPMD	55/4	2857
16/077	19/038	SPMD	56/2	1371
16/078	18/110	SPMD	55/4	2861
16/079	19/039	SPMD	56/2	1379
16/080	17/014	SPMD	54/2	1121
16/081	17/015	SPMD	54/2	1125
16/082	19/040	SPMD	57/3	1605
16/083	17/016	SPMD	54/2	1129
16/084	17/017	SPMD	54/2	1133
16/085	17/018	SPMD	54/2	1137
16/124	16/155	İİD	53/2	1071
16/125	17/143	İİD	55/1	1
16/128	16/154	İİD	53/2	1065
16/130	16/197	İİD	54/1	43
16/132	17/154	İİD	54/2	891
16/133	17/155	İİD	55/1	139
16/136	17/009	İİD	54/1	125
16/139	16/188	İİD	54/1	29
16/140	17/092	İİD	54/1	261
16/141	18/027	İİD	55/2	991
16/143	17/023	İİD	54/1	147

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
16/148	16/189	İİD	54/1	37
16/150	17/179	İİD	55/1	485
16/154	17/106	İİD	54/1	449
16/159	18/108	İİD	56/1	65
16/162	17/156	İİD	54/2	913
16/164	17/075	İİD	54/1	187
16/165	17/076	İİD	54/1	201
16/166	16/159	İİD	53/2	1093
16/167	16/160	İİD	53/2	1121
16/168	17/082	İİD	54/1	219
16/171	16/164	İİD	53/3	1253
16/172	16/165	İİD	53/3	1269
16/179	17/176	İİD	55/1	447
16/180	18/004	İİD	55/1	605
16/181	18/111	İİD	56/1	135
16/182	17/111	İİD	54/1	487
16/191	17/131	İİD	54/2	677
16/192	17/160	İİD	55/1	223
16/195	17/158	İİD	55/1	189
16/196	18/034	İİD	55/2	1087
16/198	17/144	İİD	54/2	827
16/205	19/063	İİD	56/2	743
17/001	17/005	Dİ	54/2	975
17/001	17/019	SPMD	54/2	1141
17/002	18/006	Dİ	55/4	2267
17/002	20/020	SPMD	57/3	1755
17/003	20/004	Dİ	57/3	1523
17/003	18/024	SPMD	55/4	2417
17/004	17/009	Dİ	55/4	2253
17/004	20/037	SPMD	57/3	1845
17/005	18/007	Dİ	55/4	2275
17/005	18/025	SPMD	55/4	2423
17/006	18/008	Dİ	55/4	2279
17/008	20/021	SPMD	57/3	1761
17/011	20/027	SPMD	57/3	1787
17/013	17/021	İİD	54/1	133
17/013	20/028	SPMD	57/3	1791
17/014	17/083	İİD	54/1	225
17/014	18/026	SPMD	55/4	2425
17/016	19/064	İİD	56/2	795
17/016	20/038	SPMD	57/3	1851
17/017	18/027	SPMD	55/4	2429
17/018	19/066	İİD	56/2	931
17/019	18/011	İİD	55/2	871
17/019	20/017	SPMD	57/3	1739
17/020	18/075	İİD	55/3	1895
17/020	20/039	SPMD	57/3	1855
17/021	18/028	SPMD	55/4	2735
17/022	19/023	SPMD	56/2	1295
17/023	17/093	İİD	54/1	269
17/024	17/112	İİD	54/1	493
17/026	17/116	İİD	54/1	517
17/026	20/018	SPMD	57/3	1743
17/027	17/117	İİD	54/1	525
17/027	20/040	SPMD	57/3	1859
17/028	17/107	İİD	54/1	465
17/028	20/022	SPMD	57/3	1765
17/029	20/044	SPMD	57/3	1875
17/030	20/009	SPMD	57/3	1693
17/032	18/081	İİD	55/3	2019
17/032	20/023	SPMD	57/3	1769
17/033	19/020	İİD	56/1	413
17/034	20/045	SPMD	57/3	1879
17/036	17/147	İİD	54/2	841
17/036	18/029	SPMD	55/4	2441
17/037	17/022	İİD	54/1	137
17/039	20/029	SPMD	57/3	1795
17/041	20/024	SPMD	57/3	1773
17/042	20/012	SPMD	57/3	1707
17/043	20/046	SPMD	57/3	1883
17/044	17/118	İİD	54/1	545
17/047	17/084	İİD	54/1	239

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
17/047	20/025	SPMD	57/3	1779
17/048	17/129	İİD	54/2	637
17/048	20/041	SPMD	57/3	1863
17/049	17/113	İİD	54/1	509
17/051	17/163	İİD	54/2	935
17/052	17/032	İİD	54/1	159
17/054	20/030	SPMD	57/3	1799
17/056	18/030	SPMD	55/4	2447
17/058	20/047	SPMD	57/3	1887
17/061	18/012	İİD	55/2	895
17/061	20/048	SPMD	57/3	1893
17/069	20/049	SPMD	57/3	1899
17/072	20/014	SPMD	57/3	1717
17/075	18/031	SPMD	55/4	2453
17/076	18/032	SPMD	55/4	2457
17/078	20/031	SPMD	57/3	1803
17/080	20/032	SPMD	57/3	1809
17/081	20/006	SPMD	57/3	1669
17/082	18/033	SPMD	55/4	2461
17/083	18/034	SPMD	55/4	2465
17/085	17/064	İİD	54/1	169
17/086	18/035	SPMD	55/4	2469
17/087	19/001	SPMD	56/2	1209
17/089	18/005	İİD	55/1	639
17/095	17/119	İİD	54/1	551
17/097	17/148	İİD	54/2	851
17/103	17/108	İİD	54/1	471
17/104	17/089	İİD	54/1	251
17/106	17/132	İİD	54/2	711
17/109	18/039	İİD	55/2	1099
17/110	17/133	İİD	54/2	717
17/113	17/157	İİD	54/2	921
17/117	18/028	İİD	55/2	1037
17/118	17/120	İİD	54/1	563
17/120	18/033	İİD	55/2	1077
17/121	17/121	İİD	54/1	577
17/122	17/122	İİD	54/1	585
17/124	18/009	İİD	55/2	743
17/129	18/006	İİD	55/1	655
17/130	17/165	İİD	55/1	279
17/132	17/149	İİD	54/2	877
17/134	17/169	İİD	55/1	361
17/135	19/035	İİD	56/1	533
17/136	18/007	İİD	55/1	675
17/137	17/161	İİD	54/2	927
17/140	17/177	İİD	55/1	465
17/141	17/123	İİD	54/1	595
17/142	17/150	İİD	55/1	101
17/143	18/040	İİD	55/2	1109
17/144	18/076	İİD	55/3	1917
17/150	17/162	İİD	55/1	243
17/151	17/138	İİD	54/2	731
17/152	17/139	İİD	54/2	745
17/154	19/018	İİD	56/1	393
17/156	19/037	İİD	56/1	579
17/158	18/089	İİD	55/3	2139
17/159	18/041	İİD	55/2	1121
17/160	17/178	İİD	55/1	473
17/162	18/100	İİD	56/1	11
17/163	18/090	İİD	55/3	2151
17/166	18/008	İİD	55/1	691
17/167	17/172	İİD	55/1	415
17/169	18/042	İİD	55/2	1129
17/170	18/077	İİD	55/3	1947
17/172	18/032	İİD	55/2	1063
17/175	17/175	İİD	55/1	437
17/178	18/082	İİD	55/3	2043
17/179	18/106	İİD	55/3	2195
17/180	18/109	İİD	56/1	99
18/001	18/083	İİD	56/1	1
18/001	18/009	Dİ	55/4	2285
18/002	18/043	İİD	55/2	1141

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
18/002	18/001	Dİ	55/4	2261
18/007	18/080	İİD	55/3	1989
18/007	20/005	Dİ	57/3	1531
18/008	20/006	Dİ	57/3	1539
18/008	18/085	İİD	55/3	2101
18/008	19/002	SPMD	56/2	1213
18/009	18/084	İİD	55/3	2085
18/011	18/086	İİD	55/3	2123
18/011	20/007	Dİ	57/3	1547
18/013	18/013	Dİ	56/2	1173
18/014	18/112	İİD	56/1	227
18/015	18/078	İİD	55/3	1957
18/018	19/024	SPMD	56/2	1303
18/020	19/003	SPMD	56/2	1217
18/024	19/004	SPMD	56/2	1221
18/026	20/042	SPMD	57/3	1867
18/028	18/093	İİD	55/3	2163
18/029	19/005	SPMD	56/2	1225
18/030	18/094	İİD	55/3	2175
18/031	20/038	İİD	57/2	769
18/033	18/113	İİD	56/1	241
18/034	18/061	İİD	55/3	1597
18/035	18/062	İİD	55/3	1653
18/036	18/063	İİD	55/3	1665
18/037	18/064	İİD	55/3	1701
18/038	18/065	İİD	55/3	1727
18/039	18/066	İİD	55/3	1769
18/040	18/067	İİD	55/3	1803
18/041	18/068	İİD	55/3	1817
18/042	18/048	İİD	55/2	1197
18/043	18/049	İİD	55/2	1217
18/044	18/050	İİD	55/2	1247
18/045	18/051	İİD	55/2	1351
18/045	20/050	SPMD	57/3	1905
18/046	18/052	İİD	55/2	1439
18/047	18/053	İİD	55/2	1449
18/048	18/054	İİD	55/3	1487
18/049	18/055	İİD	55/3	1507
18/050	18/069	İİD	55/3	1835
18/051	18/070	İİD	55/3	1849
18/052	18/071	İİD	55/3	1861
18/053	18/072	İİD	55/3	1873
18/054	18/073	İİD	55/3	1883
18/055	18/056	İİD	55/3	1521
18/055	20/019	SPMD	57/3	1749
18/056	18/057	İİD	55/3	1533
18/056	20/026	SPMD	57/3	1783
18/057	18/058	İİD	55/3	1545
18/058	18/059	İİD	55/3	1565
18/059	18/060	İİD	55/3	1577
18/061	18/107	İİD	55/4	2237
18/062	18/117	İİD	56/1	261
18/067	18/110	İİD	56/1	125
18/068	18/087	İİD	55/3	2131
18/069	18/047	İİD	55/2	1147
18/070	19/054	İİD	56/1	671
18/070	19/006	SPMD	56/2	1229
18/071	18/118	İİD	56/1	273
18/071	19/007	SPMD	56/2	1233
18/072	19/008	SPMD	56/2	1237
18/073	19/065	İİD	56/2	837
18/073	19/009	SPMD	56/2	1241
18/074	19/092	İİD	57/1	137
18/074	19/010	SPMD	56/2	1245
18/078	19/011	SPMD	56/2	1249
18/088	20/024	İİD	57/1	479
18/090	19/085	İİD	57/1	39
18/091	20/010	İİD	57/1	359
18/092	19/067	İİD	56/2	971
18/100	18/079	İİD	55/3	1971
18/101	19/003	İİD	56/1	299
18/103	19/004	İİD	56/1	311

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
18/104	20/039	İİD	57/2	783
18/105	19/071	İİD	56/2	997
18/106	19/080	İİD	56/2	1137
18/107	18/114	İİD	56/1	255
18/108	19/005	İİD	56/1	321
18/110	18/099	İİD	55/3	2187
18/111	20/047	İİD	57/2	1093
18/113	20/048	İİD	57/2	1123
18/119	20/025	İİD	57/1	491
18/122	20/014	İİD	57/1	461
18/124	2020/56	İİD	57/3	1443
18/125	20/004	İİD	57/1	285
18/126	20/032	İİD	57/2	695
18/136	19/021	İİD	56/1	461
18/138	19/094	İİD	57/1	185
18/139	20/012	İİD	57/1	437
18/142	19/038	İİD	56/1	629
18/143	19/039	İİD	56/1	645
18/144	19/072	İİD	56/2	1041
18/150	19/079	İİD	56/2	1129
18/151	19/036	İİD	56/1	559
18/152	20/011	İİD	57/1	417
18/153	18/119	İİD	56/1	291
18/154	19/011	İİD	56/1	335
18/155	20/027	İİD	57/1	559
18/156	19/022	İİD	56/1	471
18/159	19/093	İİD	57/1	173
18/161	19/013	İİD	56/1	351
18/163	20/013	İİD	57/1	451
19/001	19/014	İİD	56/1	359
19/001	19/002	Dİ	56/2	1177
19/002	20/028	İİD	57/1	567
19/002	19/003	Dİ	56/2	1181
19/003	19/012	İİD	56/1	345
19/003	19/004	Dİ	56/2	1185
19/004	19/005	Dİ	56/2	1189
19/005	19/024	İİD	56/1	487
19/005	19/006	Dİ	56/2	1193
19/005	19/041	SPMD	57/3	1615
19/006	19/025	İİD	56/1	501
19/006	19/007	Dİ	56/2	1197
19/007	20/057	İİD	57/3	1463
19/007	19/008	Dİ	56/2	1201
19/008	19/026	İİD	56/1	515
19/009	19/027	İİD	56/1	523
19/011	19/086	İİD	57/1	75
19/012	19/009	Dİ	56/2	1205
19/014	19/016	İİD	56/1	385
19/016	19/015	İİD	56/1	373
19/020	19/095	İİD	57/1	193
19/021	20/051	İİD	57/3	1281
19/023	19/042	SPMD	57/3	1619
19/024	19/055	İİD	56/1	681
19/027	19/056	İİD	56/2	727
19/028	19/057	İİD	56/2	737
19/031	20/005	İİD	57/1	305
19/033	19/043	SPMD	57/3	1623
19/034	19/097	İİD	57/1	225
19/035	19/053	İİD	56/1	657
19/037	19/087	İİD	57/1	89
19/039	19/044	SPMD	57/3	1627
19/040	20/040	İİD	57/2	927
19/042	19/073	İİD	56/2	1061
19/046	20/055	İİD	57/3	1431
19/046	20/043	SPMD	57/3	1871
19/048	19/074	İİD	56/2	1083
19/050	19/096	İİD	57/1	207
19/053	19/075	İİD	56/2	1107
19/055	20/044	İİD	57/2	1045
19/059	20/061	İİD	57/3	1489
19/062	19/098	İİD	57/1	237
19/069	20/045	İİD	57/2	1063

Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No	Esas No	Karar No	Karar Türü	Sayı/ Cilt	Sf. No
19/069	19/045	SPMD	57/3	1631					
19/070	19/081	İİD	56/2	1151					
19/071	19/046	SPMD	57/3	1637					
19/074	20/029	İİD	57/1	597					
19/076	20/001	SPMD	57/3	1641					
19/078	20/006	İİD	57/1	331					
19/079	19/076	İİD	56/2	1119					
19/085	19/088	İİD	57/1	101					
19/089	19/084	İİD	57/1	9					
19/095	19/089	İİD	57/1	115					
19/099	19/083	İİD	57/1	1					
19/102	19/099	İİD	57/1	247					
19/101	20/026	İİD	57/1	545					
19/105	20/030	İİD	57/2	643					
19/106	19/100	İİD	57/1	261					
19/108	19/101	İİD	57/1	273					
19/112	20/035	İİD	57/2	739					
19/115	20/031	İİD	57/2	677					
20/001	20/063	İİD	57/3	1503					
20/003	20/003	Dİ	57/3	1521					
20/012	20/046	İİD	57/2	1073					
20/014	20/058	İİD	57/3	1481					
20/016	20/033	İİD	57/2	711					
20/021	20/053	İİD	57/3	1323					
20/022	20/034	İİD	57/2	725					
20/027	20/052	İİD	57/3	1315					
20/044	20/041	İİD	57/2	963					
20/049	20/036	İİD	57/2	757					
20/050	20/037	İİD	57/2	763					
20/060	20/054	İİD	57/3	1343					

www.anayasa.gov.tr

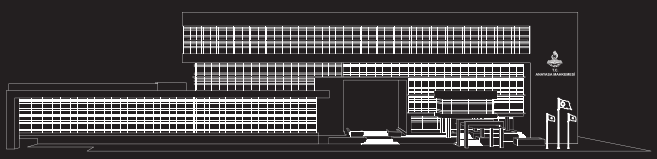

İncek Şehit Savcı Mehmet Selim Kiraz Bulvarı No: 4
06805 Çankaya / Ankara
Tel: +90 312 463 73 00• Faks: +90 312 463 74 00
E-posta: bilgi@anayasa.gov.tr
twitter.com/@AYMBASKANLIGI

ISBN 978-605-2378-64-9 (3.c)
ISBN 978-605-2378-61-8 (Tk)
9 786052 378649